

**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE GÜNCEL
OLAY ÖĞRETİMİNDE AKTİF ÖĞRENME
TEKNİKLERİNİN KULLANILMASI:
BİR EYLEM ARAŞTIRMASI**

Doktora Tezi

Ahmet SAĞLAMGÖNCÜ

Eskişehir 2022

**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE GÜNCEL OLAY ÖĞRETİMİNDE AKTİF
ÖĞRENME TEKNİKLERİNİN KULLANILMASI:
BİR EYLEM ARAŞTIRMASI**

Ahmet SAĞLAMGÖNCÜ

DOKTORA TEZİ

**Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Sosyal Bilgiler Eğitimi Programı
Danışman: Prof. Dr. Handan DEVECİ**

**Eskişehir
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Ocak 2022**

JÜRI VE ENSTİTÜ ONAYI

ÖZET

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE GÜNCEL OLAY ÖĞRETİMİNDE AKTİF ÖĞRENME TEKNİKLERİNİN KULLANILMASI: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Ahmet SAĞLAMGÖNCÜ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ocak 2022

Danışman: Prof. Dr. Handan DEVECİ

Sosyal Bilgiler dersinin temel amacı öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri ve değerleri kazandırmaktır. Güncel olaylar, Sosyal Bilgiler dersinde öğrencileri toplumsal yaşama hazırlamak için yararlanılması gereken önemli kaynaklardandır. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması dersin anlamlandırılmasına katkı sağlamaktadır. Bu araştırmanın amacı Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların aktif öğrenme teknikleriyle ele alınma sürecini ve güncel olayların aktif öğrenme teknikleriyle ele alındığı Sosyal Bilgiler ders sürecine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden eylem araştırması benimsenmiştir. Araştırma 2019-2020 eğitim öğretim yılı güz ve bahar dönemlerinde bir devlet okulunun 5. sınıf şubelerinin birinde öğrenim gören öğrenciler ve Sosyal Bilgiler öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formları, gözlem formu, öğrenci günlüğü, öğretmen günlüğü, araştırmacı günlüğü, uygulama sürecine ilişkin video kayıtları, öğrenci ürünleri ve geçerlik komitesi kayıtları aracılığıyla toplanmıştır. Veriler betimsel analiz yoluyla çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminin öğrencilerin derse aktif bir biçimde katılmalarını, güncel olaylara ilgi duymalarını ve bilgi, beceri ve değer kazanmalarını sağladığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler: Sosyal bilgiler, Güncel olaylar, Aktif öğrenme, Eylem araştırması

ABSTRACT

USING ACTIVE LEARNING TECHNIQUES IN CURRENT EVENT TEACHING IN SOCIAL STUDIES LESSONS: AN ACTION RESEARCH

Ahmet SAĞLAMGÖNCÜ

PhD in Turkish and Social Sciences Education

Anadolu University, Graduate School of Educational Sciences, January 2022

Supervisor: Prof. Dr. Handan DEVECİ

The main purpose of the Social Studies lessons is to provide students with basic knowledge, skills and values related to social life. Current events are important sources that should be used in order to prepare students for social living in the Social Studies lessons. The use of active learning techniques in the teaching of current events in the Social Studies lesson contributes to the meaning of the course. The aim of this study is to investigate how the current events are handled with active learning techniques in the Social Studies lesson and explore the views of students and teachers about the Social Studies lesson process in which current events are handled with active learning techniques. An action research design, a qualitative research method, was adopted in the study. The study was carried out with the 5th grade students of a public school and Social Studies teacher in the fall and spring semesters of the 2019-2020 academic year. The data of the research were gathered by means of semi-structured interview forms, observation form, student diary, teacher diary, researcher diary, video recordings of the application process, student products and recordings of the validity committee meetings. These data were analysed through descriptive analysis. As a result of the research, it has been revealed that current events teaching, which is handled with active learning techniques in Social Studies lesson, enables students to participate actively in the course, to be interested in current events, and to gain knowledge, skills and values.

Keywords: Social studies, Current events, Active learning, Action research

ÖNSÖZ

Sosyal Bilgiler dersinin temel amacı, bireyin toplumsallaşmasını ve etkili vatandaş olmasını sağlayacak bilgi, beceri ve değerleri kazanmasını sağlamaktır. Sosyal Bilgiler dersinin amacına ulaşabilmesi için bireylerin toplumda meydana gelen olayları yakından tanımaları, sorgulamaları ve bu olaylar üzerine düşünceleri gerekmektedir. Güncel olaylar, Sosyal Bilgiler dersini toplumsal yaşamla ilişkilendiren ve gerçek yaşam problemleri içeren önemli kaynaklardır. Öğrencilerin toplumda meydana gelen olayları tanımlarını, sorgulamalarını ve bu olaylar üzerine düşüncelerini sağlamak için Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme teknikleri kullanılabilir. Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminde öğrencilerin öğretme-öğrenme sürecine aktif bir biçimde katılmaları, Sosyal Bilgiler dersine ve güncel olaylara ilgi duymaları sağlanabilir.

Bu araştırma ile Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların aktif öğrenme teknikleriyle uygulanma süreci ve güncel olayların aktif öğrenme teknikleriyle ele alındığı Sosyal Bilgiler dersine ilişkin öğrencilerin ve Sosyal Bilgiler öğretmeninin görüşleri ortaya koyulmuştur. Sosyal Bilgiler dersi öğrencileri gerçek yaşama hazırlamaktadır. Bu derste gerçek yaşam örnekleri olan güncel olayların aktif öğrenme teknikleriyle ele alınması, öğrencilerin derse aktif bir biçimde katılmalarını, Sosyal Bilgiler dersiyle gerçek yaşam arasında bağ kurmalarını, güncel olaylara ilgi duymalarını ve toplumsallaşmalarını sağlaması bakımından önem taşımaktadır. Bu bağlamda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların aktif öğrenme teknikleriyle ele alındığı uygulama sürecinin ve bu sürece ilişkin öğrencilerin ve Sosyal Bilgiler öğretmeninin görüşlerinin ortaya koyulmasının, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerini kullanmak isteyen öğretmenlere ve bu konuda yapılacak çalışmalara yol göstereceği umulmaktadır.

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde katkısı ve desteği olan kişilere teşekkürü bir borç bilirim. Araştırmanın tüm sürecinde yolumu aydınlatan, ufkumu açan, araştırma süreci boyunca bana yol gösteren, öğrencisi olmaktan onur duyduğum değerli hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Handan DEVECİ'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tez izleme komitesinde yer alan ve görüşleri ile araştırmama katkı sağlayan değerli hocalarım Prof. Dr. Erdoğan KAYA'ya ve Doç. Dr. Ömür GÜRDOĞAN BAYIR'a teşekkür ederim.

Araştırmamın uygulama sürecinde düzenli olarak gerçekleştirilen geçerlik komitesi toplantılarında görüş ve önerileri ile araştırmama katkı sağlayan Prof. Dr. Tuba ÇENGELCİ KÖSE'ye ve Dr. Öğretim Üyesi Hatice TÜRE'ye teşekkür ederim.

Tez jürimde yer alan ve görüşleri ile tezime katkı sağlayan değerli hocalarım Prof. Dr. Kadir ULUSOY'a ve Doç. Dr. Şahin DÜNDAR'a teşekkür ederim.

Son olarak yaşamım boyunca destekleriyle hep yanımda olan, sevgilerini hiçbir zaman esirgemeyen anneme, babama ve ablama sonsuz teşekkür ederim. Her zaman yanımda olan, yaşamıma anlam katan sevgili eşim Duygu SAĞLAMGÖNCÜ'ye ve varlığıyla mutlu olduğum, içimi ısıtan kızım Alya SAĞLAMGÖNCÜ'ye sonsuz teşekkür ederim.

Eskişehir 2022

Ahmet SAĞLAMGÖNCÜ

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Ahmet SAĞLAMGÖNCÜ

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
BAŞLIK SAYFASI.....	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar DİZİNİ.....	xiv
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xvi
GÖRSELLER DİZİNİ	xviii
KISALTMALAR DİZİNİ	xxv
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Amaç.....	5
1.3. Önem	5
1.4. Sınırlılıklar.....	7
1.5. Tanımlar	7
2. ALAN YAZIN	9
2.1. Sosyal Bilgilerin Tanımı, Kapsamı ve Amaçları	9
2.2. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Güncel Olay Öğretimi	13
2.2.1. Sosyal Bilgiler öğretiminde güncel olay öğretiminde kullanılan yaklaşım, yöntem ve teknikler	20
2.2.2. Sosyal Bilgiler öğretiminde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinden yararlanma.....	28
2.2.3. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde kullanılabilecek aktif öğrenme tekniklerine ilişkin örnekler	34
2.2.3.1. Sözlü tarih	34
2.2.3.2. Fark nedir? benzerlik nedir?.....	34
2.2.3.3. Araştırma yoluyla öğrenme	35
2.2.3.4. Doğru mu? yanlış mı?	35
2.2.3.5. Duydunuz mu?	36

	<u>Sayfa</u>
2.2.3.6. <i>Yeni bir olayı paylaşmaya davet etme</i>	36
2.2.3.7. <i>Kart gösterme</i>	37
2.2.3.8. <i>Soruya yanıt yazma</i>	37
2.2.3.9. <i>Tahmin etme</i>	38
2.2.3.10. <i>Sınıflama</i>	38
2.2.3.11. <i>Kart eşleştirme</i>	39
2.2.3.12. <i>Görseller hakkında konuşma</i>	39
2.2.3.13. <i>Önem sırasına koyma</i>	40
2.2.3.14. <i>Düşün-tartış-yaz</i>	40
2.2.3.15. <i>Kum saati</i>	41
2.2.3.16. <i>Kendini değerlendirme</i>	41
2.2.3.17. <i>Slogan bulma</i>	41
2.3. <i>İlgili Araştırmalar</i>	42
2.3.1. <i>Yurt içinde yapılan araştırmalar</i>	42
2.3.2. <i>Yurt dışında yapılan araştırmalar</i>	48
3. YÖNTEM	52
3.1. <i>Araştırma Deseni</i>	52
3.2. <i>Araştırma Tasarımı ve Süreci</i>	55
3.2.1. <i>Planlama aşaması</i>	56
3.2.1.1. <i>Araştırma konusunu belirleme ve sınırlandırma</i>	56
3.2.1.2. <i>Bilgi toplama</i>	57
3.2.1.3. <i>Alan yazın incelemesi</i>	67
3.2.1.4. <i>Araştırma planı geliştirme</i>	67
3.2.2. <i>Eylem aşaması</i>	69
3.2.2.1. <i>Veri toplama</i>	70
3.2.2.2. <i>Veri analizi</i>	70
3.2.3. <i>Geliştirme aşaması</i>	70
3.2.3.1. <i>Eylem planını geliştirme</i>	70
3.2.4. <i>Yansıtma aşaması</i>	71
3.2.4.1. <i>Sonuçları paylaşma</i>	72
3.2.4.2. <i>Sürece yansıtma</i>	72
3.3. <i>Ortam</i>	72

	<u>Sayfa</u>
3.4. Araştırmacı Rolü	74
3.5. Geçerlik Komitesinin Rolü	75
3.6. Katılımcılar	76
3.7. Verilerin Toplanması	78
3.7.1. Görüşme	78
3.7.2. Gözlem	80
3.7.3. Günlükler	81
3.7.4. Öğrenci ürünleri	81
3.7.5. Geçerlik komitesi verileri	81
3.8. Verilerin Analizi	84
3.8.1. Makro analiz	84
3.8.2. Mikro analiz	86
3.9. İnandırıcılık	88
3.10. Araştırma Etiği	89
3.11. Araştırma Sürecinde Yaşanan Güçlükler	91
4. BULGULAR VE YORUM	93
4.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olay Öğretiminde Aktif Öğrenme	
Tekniklerinin Kullanılmasına İlişkin Bulgular	93
4.1.1. Güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve kart	
gösterme aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması	95
4.1.2. Güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve slogan	
bulma aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması	111
4.1.3. Güncel olay öğretiminde sözlü tarih aktif öğrenme yönteminin	
kullanılması	130
4.1.4. Güncel olay öğretiminde sözlü tarih yönteminin ve fark nedir?	
benzerlik nedir? aktif öğrenme tekniğinin kullanılması	138
4.1.5. Güncel olay öğretiminde tahmin etme, önem sırasına koyma,	
düşün-tartış-yaz aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması	148
4.1.6. Güncel olay öğretiminde yeni bir olayı paylaşmaya davet etme	
aktif öğrenme tekniğinin kullanılması	167
4.1.7. Güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve soruya	
yanıt yazma aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması	175

4.1.8. Güncel olay öğretiminde kum saati aktif öğrenme tekniğinin kullanılması.....	185
4.1.9. Güncel olay öğretiminde doğru mu? yanlış mı? aktif öğrenme tekniğinin kullanılması	196
4.1.10. Güncel olay öğretiminde araştırma yoluyla öğrenme aktif öğrenme tekniğinin kullanılması	204
4.1.11. Güncel olay öğretiminde duydunuz mu? ve kart gösterme aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması	216
4.1.12. Güncel olay öğretiminde sınıflama ve kendini değerlendirme aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması	226
4.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olay Öğretiminde Aktif Öğrenme Tekniklerinin Kullanılmasına İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri	240
4.2.1. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının Sosyal Bilgiler dersine etkileri.....	240
4.2.1.1. Öğrenci görüşleri	241
4.2.1.2. Öğretmen görüşleri	242
4.2.2. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilere sağladığı kazanımlar	244
4.2.2.1. Öğrenci görüşleri	244
4.2.2.2. Öğretmen görüşleri	251
4.2.3. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasında yaşanan güçlükler.....	255
4.2.3.1. Öğrencilerin görüşleri	255
4.2.3.2. Öğretmen görüşleri	256
4.2.4. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması sürecine ilişkin öneriler	257
4.2.4.1. Öğrenci görüşleri	257
4.2.4.2. Öğretmen görüşleri	258
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	260
5.1. SONUÇ.....	260
5.1.1. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması durumuna ilişkin sonuçlar	260

5.1.1.1. Görseller hakkında konuşma ve kart eşleştirme etkinliklerine ilişkin sonuçlar	261
5.1.1.2. Görseller hakkında konuşma ve slogan bulma etkinliklerine ilişkin sonuçlar	262
5.1.1.3. Sözlü tarih etkinliğine ilişkin sonuçlar	263
5.1.1.4. Sözlü tarih ve fark nedir? benzerlik nedir? etkinliklerine ilişkin sonuçlar	263
5.1.1.5. Tahmin etme, önem sırasına koyma ve düşün-tartış-yaz etkinliklerine ilişkin sonuçlar	265
5.1.1.6. Yeni bir olayı paylaşmaya davet etme etkinliğine ilişkin sonuçlar	266
5.1.1.7. Görseller hakkında konuşma ve soruya yanıt yazma etkinliklerine ilişkin sonuçlar	267
5.1.1.8. Kum saati etkinliğine ilişkin sonuçlar	268
5.1.1.9. Doğru mu? yanlış mı? etkinliğine ilişkin sonuçlar	268
5.1.1.10. Araştırma yoluyla öğrenme etkinliğine ilişkin sonuçlar	269
5.1.1.11. Duydunuz mu? ve kart gösterme etkinliklerine ilişkin sonuçlar	270
5.1.1.12. Sınıflama ve kendini değerlendirme etkinliklerine ilişkin sonuçlar	271
5.1.2. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına yönelik öğrenci ve öğretmen görüşlerine ilişkin sonuçlar	272
5.1.2.1. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının Sosyal Bilgiler dersine etkileri	272
5.1.2.1.1. Öğrenci görüşlerinden elde edilen sonuçlar	272
5.1.2.1.2. Öğretmen görüşlerinden elde edilen sonuçlar	273
5.1.2.2. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının katılımcılara sağladığı kazanımlara ilişkin sonuçlar	273
5.1.2.2.1. Öğrenci görüşlerinden elde edilen sonuçlar	273
5.1.2.2.2. Öğretmen görüşlerinden elde edilen sonuçlar	274

5.1.2.3. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasında yaşanan güçlüklerle ilişkin sonuçlar	274
5.1.2.3.1. Öğrenci görüşlerinden elde edilen sonuçlar	275
5.1.2.3.2. Öğretmen görüşlerinden elde edilen sonuçlar	275
5.1.2.4. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına ilişkin öneriler	275
5.1.2.4.1. Öğrenci görüşlerinden elde edilen sonuçlar	275
5.1.2.4.2. Öğretmen görüşlerinden elde edilen sonuçlar	275
5.2. Tartışma	276
5.3. Öneriler	284
5.3.1. Uygulamaya dayalı öneriler	284
5.3.2. Araştırmaya dayalı öneriler	285
KAYNAKÇA	286
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 3.1.	Geçerlik komitesi toplantı takvimi	76
Tablo 3.2.	Odak öğrencilerin özellikleri	77
Tablo 3.3.	Uygulama öncesi öğretmen ve öğrenci odak grup görüşmeleri takvimi.....	79
Tablo 3.4.	Uygulama sonrası öğretmen ve öğrenci görüşmeleri takvimi	80
Tablo 3.5.	Uygulanan etkinlikler, etkinliklerin veri kaynakları ve veri toplama araçları.....	83
Tablo 4.1.	Güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve kart eşleştirme aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin eylem planı.....	95
Tablo 4.2.	Güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve slogan bulma aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin eylem planı	111
Tablo 4.3.	Güncel olay öğretiminde sözlü tarih yönteminin kullanımına ilişkin eylem planı	130
Tablo 4.4.	Güncel olay öğretiminde sözlü tarih yönteminin ve fark nedir? benzerlik nedir? aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin eylem planı	139
Tablo 4.5.	Güncel olay öğretiminde tahmin etme, önem sırasına koyma ve düşün-tartış-yaz aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin eylem planı	148
Tablo 4.6.	Güncel olay öğretiminde yeni bir olayı paylaşmaya davet etme aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin eylem planı	167

Tablo 4.7.	Güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve soruya yanıt yazma aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin eylem planı	175
Tablo 4.8.	Güncel olay öğretiminde kum saati aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin eylem planı	185
Tablo 4.9.	Güncel olay öğretiminde doğru mu? yanlış mı? aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin eylem planı.....	196
Tablo 4.10.	Güncel olay öğretiminde doğru mu? yanlış mı? aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin eylem planı.....	198
Tablo 4.11.	Güncel olay öğretiminde araştırma yoluyla öğrenme aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin eylem planı.....	204
Tablo 4.12.	Güncel olay öğretiminde duyduunuz mu? ve kart gösterme aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin eylem planı	216
Tablo 4.13.	Güncel olay öğretiminde sınıflama ve kendini değerlendirme aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin eylem planı	226

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 2.1.	Sosyal Bilgilerin kapsamı.....	11
Şekil 2.2.	Güncel olay öğretim yaklaşımları	20
Şekil 2.3.	Güncel olay öğretim yöntem ve teknikleri	22
Şekil 3.1.	Eylem araştırması süreci	56
Şekil 3.2.	Araştırmanın bilgi toplama adımına ilişkin süreç	58
Şekil 3.3.	Uygulama sınıfının genel görünümü.....	73
Şekil 3.4.	Eylem araştırması süreci	85
Şekil 4.1.	Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına ilişkin öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgular	94
Şekil 4.2.	Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına ilişkin öğretmen günlüğünden elde edilen bulgular.....	95
Şekil 4.3.	Görseller hakkında konuşma ve kart gösterme etkinliklerine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri.....	108
Şekil 4.4.	Görseller hakkında konuşma ve slogan bulma etkinliklerine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri.....	128
Şekil 4.5.	Sözlü tarih etkinliğine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri	136
Şekil 4.6.	Sözlü tarih ve fark nedir? benzerlik nedir? etkinliklerine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri.....	145
Şekil 4.7.	Tahmin etme, önem sırasına koyma ve düşün- tartış-yaz etkinliklerine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri	164

Şekil 4.8.	Yeni bir olayı paylaşmaya davet etme etkinliğine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri.....	173
Şekil 4.9.	Görseller hakkında konuşma ve soruya yanıt yazma etkinliklerine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri.....	183
Şekil 4.10.	Kum saati etkinliğine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri	194
Şekil 4.11.	Doğru mu? yanlış mı? etkinliğine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri.....	202
Şekil 4.12.	Araştırma yoluyla öğrenme etkinliğine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri.....	213
Şekil 4.13.	Duydunuz mu? ve kart gösterme aktif öğrenme tekniklerine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri.....	223
Şekil 4.14.	Sınıflama ve kendini değerlendirme aktif öğrenme tekniklerine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri.....	237
Şekil 4.15.	Derste gerçekleştirilen etkinliklerin Sosyal Bilgiler dersine etkilerine yönelik görüşler.....	241
Şekil 4.16.	Derste gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilere sağladığı kazanımlara yönelik görüşler	244
Şekil 4.17.	Derste gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilere sağladığı kazanımlara ilişkin öğrenci görüşleri	245
Şekil 4.18.	Derste gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilere sağladığı kazanımlara ilişkin öğretmen görüşleri	251
Şekil 4.19.	Derste gerçekleştirilen etkinliklerde yaşanan güçlükler.....	255
Şekil 4.20.	Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması sürecine ilişkin öneriler	257

GÖRSELLER DİZİNİ

Sayfa

Görsel 3.1.	Uygulama öncesi veli toplantısına ilişkin fotoğraf.....	69
Görsel 4.1.	Derste incelenen TV haberinin içeriğinden bir görsel.....	99
Görsel 4.2.	Derste incelenen TV haberinin içeriğinden bir görsel.....	100
Görsel 4.3.	Kart eşleştirme aktif öğrenme tekniğinin uygulanmasına ilişkin bir fotoğraf	102
Görsel 4.4.	Öğrencilerin haber defterlerinden doğal afet haberlerine yönelik bir örnek	103
Görsel 4.5.	Öğrencilerin haber defterlerinden doğal afet haberlerine yönelik bir örnek	104
Görsel 4.6.	Öğrencilerin haber defterlerinden doğal afet haberlerine yönelik bir örnek	105
Görsel 4.7.	Öğrencilerin haber defterlerinden doğal afet haberlerine yönelik bir örnek	106
Görsel 4.8.	Öğrencilerin çalışma yapraklarından bir örnek	114
Görsel 4.9.	Görseller hakkında konuşma aktif öğrenme tekniğinin uygulanmasına ilişkin bir fotoğraf	115
Görsel 4.10.	Ders sürecinde incelenen TV haberinin içeriğinden bir görsel	116
Görsel 4.11.	Sosyal medya bağımlılığına ilişkin incelenen karikatür.....	117
Görsel 4.12.	Teknoloji bağımlılığına ilişkin incelenen karikatür	118
Görsel 4.13.	Sosyal medya bağımlılığına ilişkin incelenen karikatür.....	118
Görsel 4.14.	Bir öğrencinin incelenen habere yönelik çizdiği karikatür.....	119
Görsel 4.15.	Bir öğrencinin incelenen habere yönelik çizdiği karikatür.....	119

Görsel 4.16.	Bir öğrencinin incelenen habere yönelik çizdiği karikatür.....	120
Görsel 4.17.	Bir öğrencinin incelenen habere yönelik çizdiği karikatür.....	120
Görsel 4.18.	Bir öğrencinin incelenen habere yönelik çizdiği karikatür.....	121
Görsel 4.19.	Derste incelenen genel ağ haberinin görseli	122
Görsel 4.20.	Öğrencilerin haber defterlerinden bir haber	123
Görsel 4.21.	Öğrencilerin haber defterlerinden bir haber	124
Görsel 4.22.	Öğrencilerin haber defterlerinden bir haber	125
Görsel 4.23.	Öğrencilerin haber defterlerinden bir haber	126
Görsel 4.24.	Öğrencilerin yazdıkları köşe yazılarından bir örnek	134
Görsel 4.25.	Öğrencilerin yazdıkları köşe yazılarından bir örnek	134
Görsel 4.26.	Öğrencilerin yazdıkları köşe yazılarından bir örnek	135
Görsel 4.27.	Öğrencilerin yazdıkları köşe yazılarından bir örnek	135
Görsel 4.28.	Öğrencilerin yazdıkları köşe yazılarından bir örnek	136
Görsel 4.29.	Öğrencilerin sözlü tarih çalışmalarından bir örnek	140
Görsel 4.30.	Öğrencilerin sözlü tarih çalışmalarından bir örnek	141
Görsel 4.31.	Öğrencilerin fark nedir? benzerlik nedir? çalışmalarından bir örnek	142
Görsel 4.32.	Öğrencilerin fark nedir? benzerlik nedir? çalışmalarından bir örnek	143
Görsel 4.33.	Öğrencilerin fark nedir? benzerlik nedir? çalışmalarından bir örnek	144

Görsel 4.34.	Öğrencilerin bilgiye ulaşma yollarına ilişkin tahminlerinden bir örnek	150
Görsel 4.35.	Öğrencilerin bilgiye ulaşma yollarına ilişkin tahminlerinden bir örnek	151
Görsel 4.36.	Öğrencilerin bilgiye ulaşma yollarına ilişkin tahminlerinden bir örnek	151
Görsel 4.37.	Öğrencilerin bilgiye ulaşma yollarına ilişkin tahminlerinden bir örnek	151
Görsel 4.38.	Öğrencilerin bilgiye ulaşma yollarına ilişkin tahminlerinden bir örnek	152
Görsel 4.39.	Öğrencilerin bilgiye ulaşma yollarına ilişkin tahminlerinden bir örnek	152
Görsel 4.40.	Öğrencilerin sanal ortamı kullanma amaçlarını sıralamalarına ilişkin bir örnek	153
Görsel 4.41.	Öğrencilerin sanal ortamı kullanma amaçlarını sıralamalarına ilişkin bir örnek	153
Görsel 4.42.	Öğrencilerin sanal ortamı kullanma amaçlarını sıralamalarına ilişkin bir örnek	153
Görsel 4.43.	Öğrencilerin sanal ortamı kullanma amaçlarını sıralamalarına ilişkin bir örnek	154
Görsel 4.44.	Öğrencilerin sanal ortamı kullanma amaçlarını sıralamalarına ilişkin bir örnek	154
Görsel 4.45.	Öğrencilerin sanal ortamı kullanma amaçlarını sıralamalarına ilişkin bir örnek	154

Görsel 4.46. Öğrencilerin düşün-tartış-yaz etkinliğine ilişkin çalışma yapraklarından bir örnek	155
Görsel 4.47. Öğrencilerin düşün-tartış-yaz etkinliğine ilişkin çalışma yapraklarından bir örnek	156
Görsel 4.48. Öğrencilerin düşün-tartış-yaz etkinliğine ilişkin çalışma yapraklarından bir örnek	157
Görsel 4.49. Öğrencilerin düşün-tartış-yaz etkinliğine ilişkin çalışma yapraklarından bir örnek	158
Görsel 4.50. Öğrencilerin düşün-tartış-yaz etkinliğine ilişkin çalışma yapraklarından bir örnek	159
Görsel 4.51. Derste incelenen TV haberinin içeriğinden bir görsel.....	160
Görsel 4.52. Öğrencilerin tavsiyelerinden bir örnek.....	161
Görsel 4.53. Öğrencilerin tavsiyelerinden bir örnek.....	161
Görsel 4.54. Öğrencilerin tavsiyelerinden bir örnek.....	162
Görsel 4.55. Öğrencilerin tavsiyelerinden bir örnek.....	162
Görsel 4.56. Öğrencilerin tavsiyelerinden bir örnek.....	162
Görsel 4.57. Ders sürecinde haber sunma etkinliğinden bir fotoğraf	169
Görsel 4.58. Ders sürecinde incelenen TV haberinin içeriğinden bir görsel	170
Görsel 4.59. Öğrencilerin haber defterlerinden sanal dolandırıcılık haberine yönelik bir örnek	171
Görsel 4.60. Öğrencilerin haber defterlerinden sanal dolandırıcılık haberine yönelik bir örnek	172

Görsel 4.61.	Öğrencilerin haber defterlerinden sanal dolandırıcılık haberine yönelik bir örnek	172
Görsel 4.62.	Derste sanal ortam dolandırıcılığına yönelik incelenen görsel.....	177
Görsel 4.63.	Derste sanal ortam dolandırıcılığına yönelik incelenen görsel.....	178
Görsel 4.64.	Derste sanal ortam dolandırıcılığına yönelik incelenen görsel.....	178
Görsel 4.65.	Öğrencilerin soruya yanıt yazma etkinliğinde yazdıkları yanıtlardan bir örnek	179
Görsel 4.66.	Öğrencilerin soruya yanıt yazma etkinliğinde yazdıkları yanıtlardan bir örnek	179
Görsel 4.67.	Öğrencilerin soruya yanıt yazma etkinliğinde yazdıkları yanıtlardan bir örnek	180
Görsel 4.68.	Öğrencilerin soruya yanıt yazma etkinliğinde yazdıkları yanıtlardan bir örnek	180
Görsel 4.69.	Ders sürecinde incelenen TV haberinin içeriğinden bir görsel	181
Görsel 4.70.	Öğrencilerin soruya yanıt yazma etkinliğinde yazdıkları yanıtlardan bir örnek	181
Görsel 4.71.	Öğrencilerin soruya yanıt yazma etkinliğinde yazdıkları yanıtlardan bir örnek	182
Görsel 4.72.	Öğrencilerin soruya yanıt yazma etkinliğinde yazdıkları yanıtlardan bir örnek	182
Görsel 4.73.	Öğrencilerin kum saati etkinliğine ilişkin çalışmalarından bir örnek ...	189
Görsel 4.74.	Öğrencilerin kum saati etkinliğine ilişkin çalışmalarından bir örnek ...	190
Görsel 4.75.	Öğrencilerin kum saati etkinliğine ilişkin çalışmalarından bir örnek ...	191

Görsel 4.76.	Öğrencilerin kum saati etkinliğine ilişkin çalışmalarından bir örnek ...	192
Görsel 4.77.	Öğrencilerin kum saati etkinliğine ilişkin çalışmalarından bir örnek ...	193
Görsel 4.78.	Öğrencilerin haber defterlerinden ilginç haberlere yönelik bir örnek ...	201
Görsel 4.79.	Öğrencilerin haber defterlerinden ilginç haberlere yönelik bir örnek ...	201
Görsel 4.80.	Öğrencilerin haber defterlerinden ilginç haberlere yönelik bir örnek ...	206
Görsel 4.81.	Öğrencilerin haber defterlerinden ilginç haberlere yönelik bir örnek ...	207
Görsel 4.82.	Derste incelenen TV haberinin içeriğinden bir görsel.....	208
Görsel 4.83.	Öğrencilerin yaptıkları araştırmalardan bir örnek	209
Görsel 4.84.	Öğrencilerin yaptıkları araştırmalardan bir örnek	210
Görsel 4.85.	Öğrencilerin yaptıkları araştırmalardan bir örnek	211
Görsel 4.86.	Ders sürecinde oluşturulan haber bülten panosundan bir fotoğraf.....	212
Görsel 4.87.	Derste incelenen TV haberinin içeriğinden bir görsel.....	218
Görsel 4.88.	Dersin içeriğinden bir görsel	219
Görsel 4.89.	Dersin içeriğinden bir görsel	220
Görsel 4.90.	Ders sürecinde oluşturulan haber bülten panosundan bir fotoğraf.....	221
Görsel 4.91.	Ders sürecinde Rüya isimli öğrencinin haber defterinden haber sunarken çekilen fotoğraf.....	229
Görsel 4.92.	Rüya isimli öğrencinin haber defterinden arkadaşlarına sunduğu haber	229
Görsel 4.93.	Öğrencilerin haber defterlerinden ilginç haberlere yönelik bir örnek ...	230

Görsel 4.94. Öğrencilerin haber defterlerinden güncel haberlere yönelik bir örnek	230
Görsel 4.95. Öğrencilerin haber defterlerinden güncel haberlere yönelik bir örnek	231
Görsel 4.96. Öğrenciler ders sürecinde güncel gazeteleri incelerken çekilen bir fotoğraf	232
Görsel 4.97. Haber bülten panosundan bir görsel	233
Görsel 4.98. Öğrencilerin çalışma yapraklarından bir örnek	234
Görsel 4.99. Öğrencilerin çalışma yapraklarından bir örnek	235
Görsel 4.100. Öğrencilerin çalışma yapraklarından bir örnek	236

KISALTMALAR DİZİNİ

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

NCSS: National Council for the Social Studies

TDK: Türk Dil Kurumu

YÖK: Yükseköğretim Kurulu

1. GİRİŞ

Sosyal Bilgiler dersi öğrencileri yaşama hazırlayan bir derstir. Bu nedenle yaşam içerisinde meydana gelen olaylar Sosyal Bilgiler dersinin konusu olabilmektedir. Güncel olaylar, öğrencilerin yakın ve uzak çevrelerinde gördükleri, duydukları olayların bir dersin konusu olabileceğini görmeleri bakımından Sosyal Bilgiler dersine ilgi duymalarını sağlamaktadır. Böylelikle Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların kullanılması, öğrencilerin toplumu yakından tanımalarına, kendisinin veya bir yakınının başından geçen olayları dersin konusuyla ilişkilendirmelerine ve bu olaylar üzerinden düşüncelerini ifade etmelerine olanak tanımaktadır. Dolayısıyla güncel olaylar, Sosyal Bilgiler dersinin özüne uygun bir biçimde öğrencilerin sosyalleşmelerini sağlayan önemli kaynaklardan birisidir.

Güncel olaylar, yakın ve uzak çevrelerde yaşanan somut yaşam durumlarını içeren, bu yönüyle Sosyal Bilgiler öğretimi konularını kapsayabilen ve ulaşılması güç olmayan kaynaklardır. Güncel olay kaynaklarının etkili olabilmesi için öğretme-öğrenme süreçlerinde gerçekleştirilen etkinlikler önemlidir. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde öğrencilerin sosyalleşebilecekleri, zihinsel olarak harekete geçebilecekleri ortamların sağlanması gerekmektedir. Bu bağlamda aktif öğrenme teknikleri ile gerçekleştirilecek güncel olay öğretimi öğrencilerin zihinsel olarak harekete geçmelerini sağlamaktadır.

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretimine ilişkin gerçekleştirilen çalışmalarda öğretmen merkezli uygulamaların gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretimini daha etkili bir biçimde uygulamak için aktif öğrenme tekniklerinden yararlanılmıştır. Bu doğrultuda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin uygulanma süreci ortaya koyulmuştur.

Aşağıda araştırma kapsamında yer alan problem durumu, amaç, önem, sınırlıklar ve tanımlar ile ilgili açıklamalar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Sosyal Bilgiler etkili vatandaş yetiştirmek amacıyla gerek duyulan bilgi, beceri ve değerlerin öğrencilere kazandırılmaya çalışıldığı bir derstir. Bu amaca ulaşmak üzere bireyin kendisi, ailesi, yakın çevresi ve yaşadığı yer Sosyal Bilgiler dersinin içeriğini oluşturmaktadır (Deveci, 2018, s. 35). Sosyal Bilgiler dersi ilk ve ortaokul programları

içerisinde vatandaşlık eğitimini üstlenmiş en temel derslerden biridir. Sosyal Bilgiler dersi ile bireyin toplumu yakından tanınması ve dünyada meydana gelen gelişmelerin farkına varması sağlanmaktadır (Çalışkan ve Uzunkol, 2021, s. 15). Sosyal Bilgiler dersinin amacı ve içeriği toplumda meydana gelen güncel olaylardan etkilenecek şekilde göstermektedir (Bekret, 2019, s. 7). Böylelikle yaşamın içerisinden olması nedeniyle güncel olaylar (Malinowski, 2012, s. 35) Sosyal Bilgiler dersinin canlı içeriğini oluşturmaktadır.

Güncel olaylar toplum içinde gerçekleşen ya da gerçekleştiği yerden toplumu etkileyen, haber olma niteliği ile gündem oluşturan olaylardır (Akdağ, Oğuz, Tatar ve Subaşı, 2014, s. 52; Kaltsounis, 1987, s. 45; Smith, 1963, s. 5). Gelişmiş ülkeler bu farkındalık ile vatandaşlarından yakın ve uzak çevrelerinde meydana gelen güncel olayları takip etmelerini istemektedir. Bireylerin güncel olayları takip etme alışkanlığı kazanmasının en etkili yolu eğitim-öğretim sürecinde güncel olay öğretimine yer verilmesidir.

Yaşam boyu devam eden eğitim sürecinde bireyin temel yaşam becerilerini kazanabilmesi ve sosyalleşebilmesi amacıyla okullarda amaçlı ve programlı bir biçimde eğitim-öğretim etkinlikleri gerçekleştirilmektedir (Şimşek, 2020, s. 29-30). İlkokul ve ortaokul basamaklarında bireyin kendini tanıması, yakın ve uzak çevresinde meydana gelen olaylara duyarlı olması ve yaşamları boyunca gereksinim duyacakları bilgi, beceri ve değerleri kazanması sağlanarak etkili vatandaşların yetiştirilmesi amaçlanmaktadır (Oktay, 2013, s. 4). Türkiye’de öğrencileri bu amaçlara ulaştırmak için ilköğretim ve ortaokul basamaklarında yer alan derslerden biri de Sosyal Bilgiler dersi (Sözer, 2008, s. 48).

Sosyal Bilgiler dersinin etkili vatandaş yetiştirme amacına ulaşması için etkili vatandaşların özelliklerinin dikkate alınması gerekmektedir. Etkili vatandaşlar yakın ve uzak çevrede meydana gelen güncel olayları takip etmektedirler (Parker, 2018, s. 205). Güncel olaylar öğrencilerin yakın ve uzak çevrelerine karşı duyarlı olmalarına ve yeni anlayışlar geliştirmelerine yardımcı olmaktadır (Bennet, 1999, s. 14; Karabacak, 2020, s. 176). Bu bağlamda yaşamın içinden bir ders olan Sosyal Bilgiler dersinde öğretme-öğrenme süreçlerinde Türkiye’de ve dünyada meydana gelen güncel olaylar ele alınarak öğrencilerde bu olaylara karşı farkındalık oluşturulmalıdır.

Öğrencilerin etkili vatandaş olabilmeleri için geçmiş ve güncel gelişmeler hakkında bilgi sahibi olmaları ve böylece geleceğe yönelik tahminde bulunmaları önemlidir

(Parker, 2018, s. 205). Bunun için öğrencilerin gazete, dergi, televizyon ve radyo gibi haber kaynaklarını takip etmeleri ve güncel olaylara yönelik yorumda bulunmaları gerekmektedir (Arın ve Deveci, 2008, s. 171). Bu doğrultuda Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin güncel olaylara ilgisini geliştirecek ve var olan bilgilerinden yeni bilgiler oluşturmalarına olanak sağlayabilecek güncel olay etkinlikleri gerçekleştirilmelidir.

Öğrenilen bilgilerin gerçek yaşam problemlerine uygulanmasına olanak sağlayan güncel olaylar toplumdaki kaynaklardan yararlanma yollarından biridir (Erden, Tarihsiz, s. 159). Güncel olayların öğrenmeyi yaşamla ilişkilendirme, derse karşı ilgi geliştirme, öğrenmeyi kalıcı hâle getirme, toplumu yakından tanıma, vatandaşlık becerileri kazandırma ve problem çözme gibi yararları bulunmaktadır (Bozkurt, 2017, s. 25; Demirkaya Gedik, 2008, s. 33; Kaltsounis, 1987, s. 227; Morrison, 2015, s. 6; Pescatore, 2008, s. 337; Şimşek, 2020, s. 145; Taşkın ve Memişoğlu, 2019, s. 606). Bu yararları ile vatandaşlık bilinci geliştirmek ve demokratik bireyler yetiştirmek amacıyla Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylar ele alınmalıdır (Bekret, 2019, s. 1). Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılması aynı zamanda bireylerin içinde yaşadıkları toplumda ve dünyada meydana gelen olayları anlamalarına katkı sağlamaktadır.

Alan yazında Sosyal Bilgiler eğitimi ile ilgili farklı araştırmacılar tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda, öğretme-öğrenme süreçlerinde güncel olaylardan yararlanmanın önemi ortaya koyulmuştur. Bu çalışmalarda güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin akademik başarılarını, güncel olay bilgilerini ve bilgiyi hatırlama düzeylerini artırdığı, derste işlenen konuları somutlaştırdığı ve okul ile gündelik yaşam arasında bağ oluşturduğu vurgulanmıştır. Ayrıca bu çalışmalarda güncel olayların toplumsal sorunlara duyarlılık kazandırdığı, öğrencilerin yakın ve uzak çevrelerine yeni anlamlar yüklemelerine, eleştirel düşünme, karar verme, sorgulama ve problem çözme becerilerine katkı sağladığı sonuçlarına ulaşılmıştır (Akdaş, 2013, s. 65; Anderman ve Johnston, 1994, s. 11; Arın ve Deveci, 2008, s. 183; Batti, 2016, s. 81; Bennett, 1999, s. 17; Demirkaya Gedik, 2008, s. 180; Eryılmaz, 2015, s. 89; Gürdoğan Bayır, 2010, s. 125; Gürkan, Öztürk ve Kumru, 2020, s. 281; Lecompte, Blevins ve Ray, 2017, s. 17; Zemin, 2013, s. 62).

Alan yazın incelendiğinde Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretimine dair çalışmaların daha çok güncel olayların uygulanmasına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerini ortaya koymaya yönelik olduğu görülmektedir (Bozkurt, 2017; Deveci, 2007; Dinç ve Acun, 2017; Gedik, 2010; Gürkan, Öztürk ve Kumru, 2020; Haas ve Laughlin,

2000; Hollstein, 2015; Memişoğlu ve Gin, 2017; Sharp, 2009). Bu çalışmalarda öğretmenlerin güncel olaylardan yararlanma durumları ve güncel olayları uygulama biçimleri ele alınmıştır. Araştırmalarda güncel olayların uygulanma sürecinde öğrencilerin öğretme-öğrenme sürecinin merkezinde olmadığı, daha çok soru-cevap, tartışma, düz anlatım gibi sınırlı sayıda ve benzer yöntem ve tekniklerin kullanıldığı sonuçları ortaya çıkmıştır (Bozkurt, 2017, s. 148; Deveci, 2007, s. 443; Demirkaya Gedik, 2008, s. 177; Din ve Acun, 2017, s. 35; Gürkan, 2009, s. 119; Gürkan, ztrk ve Kumru, 2020, s. 274; Haas ve Laughlin, 2000, s. 19; Hollstein, 2015, s. 130; Memişoğlu ve Gin; 2017, s. 1286).

Haas ve Laughlin (2000, s. 34) tarafından güncel olayların öğretimine ilişkin yapılan araştırmada ğrencilerin Sosyal Bilgileri anlamalarına, becerilerini geliştirmelerine ve kişisel inançlarını ifade etmelerine katkı sağlayacak öğretme-öğrenme süreçlerinin tasarlanması için eylem araştırmalarının gerçekleştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bozkurt (2017, s. 150) ve Gürkan (2009, s. 165) tarafından Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların kullanımına ilişkin gerçekleştirilen çalışma sonucunda öğretmenlerin güncel olayları ele alırken öğrencileri daha aktif duruma getirebilecek, öğrencilerin merkezde olacağı ğretim, yöntem ve teknikleri kullanmaları gerektiği belirtilmiştir. Akkan (2019, s. 23) tarafından gerçekleştirilen çalışmada güncel olayların ğretiminde kullanılan geleneksel yöntem ve tekniklerin dışına çıkılmasının öğretimin etkililiğine katkı sağlayacağı vurgulanmıştır. Bekret (2019, s. 2) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise bireyin toplumu ilgilendiren konulara aktif bir biçimde katılabilmesi için Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylar incelenirken öğrencileri aktif hâle getirecek yöntemlerin kullanılması gerektiği ifade edilmiştir.

Öğrencilerin ğretme-öğrenme sürecinde aktif olabilmeleri için deneyim ve yaşanmışlıkların paylaşılması (Ger, 2019, s. 324), öğrenme konusunun yaşamla i içe olması gerekmektedir (Açıkgöz, 2014, s. 48). Bu anlamda Sosyal Bilgiler dersinde yaşamın içinden olan güncel olayların ğretiminde aktif öğrenme teknikleri kullanılmalıdır. Sosyal Bilgiler dersinde daha etkili bir güncel olay öğretiminin gerçekleşmesi için aktif öğrenme tekniklerinden yararlanılabilir. Güncel olay ğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması ile öğrencilerin daha aktif olması sağlanabilir.

İlgili alan yazının incelenmesi sonucunda Sosyal Bilgiler dersi öğretme-öğrenme sürecinde güncel olay öğretimine yönelik çalışmalarda benzer yöntem ve tekniklerin kullanıldığı ve uygulamalı çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların öğretiminde farklı yöntem ve tekniklerin uygulanmasına dayalı çalışmaların alan yazına katkı sağlayacağı ve güncel olay öğretimi alan yazını genişleteceği düşünülmektedir. Bu araştırma ile Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminin aktif öğrenme teknikleriyle ele alındığı öğretme-öğrenme sürecinin gerçekleştirilmesi hem kuram ile uygulama arasındaki ilişkinin sağlanması hem de güncel olay öğretiminin aktif öğrenme teknikleriyle bütünleştirilerek çeşitlendirilmesi amaçlanmıştır.

1.2. Amaç

Araştırmanın amacı Sosyal Bilgiler dersi öğretme-öğrenme sürecinde güncel olayların aktif öğrenme teknikleriyle ele alınma sürecini ortaya koymaktır. Bu temel amaca ulaşmada yanıt aranan sorular şu biçimdedir:

1. Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleri kullanılarak güncel olay öğretimi nasıl yürütülebilir?
2. Aktif öğrenme teknikleri kullanılarak gerçekleştirilen güncel olay öğretimine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?

1.3. Önem

Sosyal Bilgiler dersinin temel amacı öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırılarak etkili ve sorumlu vatandaş yetiştirilmesine katkı sağlamaktır (Erden, Tarihsiz, s. 8). Toplumsal yaşamı sınıf ortamına aktarmada güncel olaylar önemli toplumsal kaynaklardır. Sosyal Bilgiler dersi öğretme-öğrenme süreçlerinde güncel olaylardan yararlanılması okulda öğrenilenler ile okul dışı yaşamın ilişkilendirilmesine, geçmiş ve gelecek arasında bağ kurulmasına ve etkili vatandaşın sahip olması gereken bilgi, beceri ve değerlerin kazandırılmasına olanak sağlamaktadır (Deveci, 2007, s. 419; Parker, 2018, s. 205).

Etkili bir vatandaşın temel sorumluluklarından birisi içinde yaşadığı toplumu ve kendini etkileyen konularda sürekli olarak bilgi sahibi olması ve meydana gelen olayları izlemesidir. Bu sorumlulukla bireylerin çeşitli haber kaynaklarında yer verilen güncel olaylara ilgi geliştirmesi gereklidir (Paykoç, 1987, s. 46). Nitekim ilköğretim ve ortaokul basamaklarında güncel olay öğretimi gerçekleştirmenin temel amacı öğrencilerde güncel olaylara yönelik ilgi ve farkındalık oluşturmaktır (Parker, 2018, s. 205). Bu nedenle

Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin güncel olaylara ilgi geliştirmelerine olanak sağlayacak etkinlikler tasarlanmalıdır.

Sosyal Bilgiler dersinin en önemli özelliği öğrencilere toplumsal kişilik kazandırmaktır. Toplumsal kişiliğin kazanılması görev ve sorumluluklarının farkında olan, çevresine ve çevresinde meydana gelen olaylara karşı duyarlı bireylerin yetiştirilmesiyle sağlanmaktadır. Sosyal Bilgiler dersi öğrencilere yakın ve uzak çevrelerini tanıtarak onların hem toplumsallaşmalarına hem de etkili vatandaş olmalarına katkıda bulunmaktadır (Sözer, 1998, s. 17). Bu anlamda güncel olaylar öğrencilerin toplumda meydana gelen olaylara duyarlı olmaları (Bozkurt, 2017, s. 4) ve toplumsal kişilik kazanmaları için yararlanması gereken önemli kaynaklardandır.

Güncel olaylar Sosyal Bilgiler dersinde öğrencileri güdülemek amacıyla kullanılabilir. Bu amaçla öğrencilerin yakın çevrelerinde oluşan güncel olaylardan derse başlanması yakından uzağa ilkesine de uygun bir durumdur (Sözer, 2008, s. 81). Sosyal Bilgiler dersi toplumsal yaşamla doğrudan ilişkili olduğundan ders sürecinde konuların güncel olaylardan yararlanılarak toplumsal yaşamla ilişkilendirilmesi dersin amaçlarına ulaşması bakımından önemlidir. Bu anlamda güncel olaylardan yararlanılarak gerçekleştirilen ders süreci öğrencilerin olgu ve olayları daha iyi anlamalarına, yorumlamalarına ve derste öğrendikleri ile yaşam arasında bağ kurmalarına katkı sağlamaktadır (Yaşar, 2008, s. 131). Güncel olay öğretimi ile toplumsal sorunların ve nedenlerinin tartışılması, öğrencilerin akıl yürütme yoluyla öğrenmesinde ve öğrenilenlerin kalıcı hâle gelmesinde etkili olmaktadır (Sözer, 2008, s. 81).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretimi ile istenilen amaçlara ulaşılabilmesi için öğretme-öğrenme süreçlerinde gerçekleştirilecek etkinliklerin önemi büyüktür (Gürdoğan Bayır, 2010 s. 16). Ancak alan yazın incelendiğinde çalışmalarda benzer güncel olay öğretim tekniklerinin kullanıldığı (Arın ve Deveci, 2008; Batti, 2016; Bekret, 2019; Bozkurt, 2017; Dinç ve Acun, 2017; Gürkan, 2009; Gürkan, Öztürk ve Kumru, 2020; Haas ve Laughlin, 2000; Memişoğlu ve Güçin, 2017; Zemin, 2013) ve araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan etkili bir biçimde yararlanamadıkları, öğrencilerin öğretme-öğrenme sürecinin merkezinde olmadığı (Deveci, 2007, s. 442; Demirkaya Gedik, 2008, s. 177; Gürkan, 2019, s. 165) görülmektedir.

Güncel olaylardan etkili bir biçimde yararlanmak için Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin ilgisini çekecek ve onları aktif hâle getirerek güncel olaylara ilgi duymalarını

sağlayacak etkinliklerin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Alan yazında yapılan incelemeler doğrultusunda güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının güncel olaylardan etkili bir biçimde yararlanılmasına ve öğrencilerin güncel olaylara ilgi geliştirmelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Alan yazında Sosyal Bilgiler dersi öğretme-öğrenme sürecinde güncel olay öğretiminin aktif öğrenme teknikleri ile ele alındığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu doğrultuda araştırma, güncel olay öğretiminin aktif öğrenme teknikleriyle bütünleştirilerek gerçekleştirilmesi bakımından önemli görülmektedir.

Gerçekleştirilen bu araştırmanın Sosyal Bilgiler dersi öğretme-öğrenme sürecinde kullanılan güncel olay öğretim, yöntem ve tekniklerini çeşitlendireceği umulmaktadır. Ayrıca yine araştırma sonucunda elde edilen bulguların öğretmenlere ve araştırmacılara güncel olay öğretiminde yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırma 2019-2020 eğitim öğretim yılında güz ve bahar dönemlerinde 5. sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanının iki kazanımı, “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanının tüm kazanımları ve “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanının iki kazanımı kapsamında gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma, Adana ili Çukurova ilçesinde bulunan bir devlet okulunun 5. sınıfına devam eden öğrencilerden ve Sosyal Bilgiler öğretmeninden elde edilen verilerle sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Sosyal Bilgiler: Sosyal ve insanla ilgili diğer bilimlerin içerik ve yöntemlerinden yararlanarak, insanın fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşimini zaman boyutu içinde disiplinler arası bir yaklaşımla ele alan ve küreselleşen bir dünyada yaşamla ilgili temel demokratik değerlerle donatılmış, düşünen ve becerili demokratik vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan bir çalışma alanı (Doğanay, 2003, s. 17).

Güncel Olay: Toplum içinde gerçekleşen ya da gerçekleştiği bölgeden toplumu etkileyen olaylar (Kaltsounis, 1987, s. 45).

Aktif Öğrenme: Öğrencinin öğrenme sürecinin sorumluluğunu taşıdığı, öğrenciye öğrenme sürecinin çeşitli yönleriyle ilgili karar alma ve öz düzenleme yapma

olanaklarının verildiği ve karmaşık öğretimsel işlerle öğrencinin öğrenme sırasında zihinsel yeteneklerini kullanmaya zorlandığı bir öğrenme süreci (Açıkgöz, 2014, s. 17).

Eylem Araştırması: Öğretmenler, okul yöneticileri, okul danışmanları ya da diğer eğitim ğretim ortamındaki paydaşlar tarafından, okulların işleyişinin nasıl olduğu, öğrencilere nasıl ğretim yapıldığı ve öğrencilerin nasıl daha iyi öğrenebilecekleri hakkında bilgi toplamak için gerçekleştirilen sistematik bir araştırma (Mills, 2014, s. 8).

2. ALAN YAZIN

Bu bölümde Sosyal Bilgiler, güncel olay öğretimi ve aktif öğrenme teknikleri alan yazınına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Bu kapsamda aşağıda Sosyal Bilgilerin tanımına, kapsamına ve amaçlarına, Sosyal Bilgiler öğretiminde güncel olay öğretimine, Sosyal Bilgiler öğretiminde güncel olay öğretiminde kullanılan yaklaşım, yöntem ve tekniklere ilişkin bilgiler sunulmuştur. Ardından araştırmanın amacına uygun bir biçimde güncel olay öğretimi ile aktif öğrenme teknikleri arasında ilişki kurularak Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde kullanılabilecek aktif öğrenme tekniklerine ilişkin örneklerle yer verilmiştir.

2.1. Sosyal Bilgilerin Tanımı, Kapsamı ve Amaçları

İnsanlar önce aile bireylerini, sonra akrabalarını, komşularını ve arkadaşlarını tanıyarak onlarla iletişim kurmaya çalışmaktadır. İnsanlar büyüdükçe gereksinimleri değişmekte, çevresindeki kişileri sevmeyi, onlar tarafından sevimli ve bir gruba ait olmayı istemektedir. Tüm bunların olması için bireyin topluma uyum sağlayabilmesi gerekmektedir (Erden, Tarihsiz, s. 4). Sosyal Bilgiler dersi bireye birtakım bilgi, beceri ve değerleri kazandırarak bireyin topluma uyum sağlamasına yardımcı olmak amacıyla programlarda yer alan bir derstir (Kaya, 2020, s. 139-140).

Sosyal Bilgilerin amaç, içerik ve yönteminin ne olduğuna dair tartışmalar konusunda XX. yüzyıl boyunca bir fikir birliği sağlanamamıştır. Barth ve Shermis tarafından 1970 yılında ilk kez Sosyal Bilgilerin tanımı yapılsa da Sosyal Bilgiler eğitimcileri tarafından yeni tanımlar ve tartışmalar yapılmaya devam etmiştir (Öztürk, 2015, s. 3).

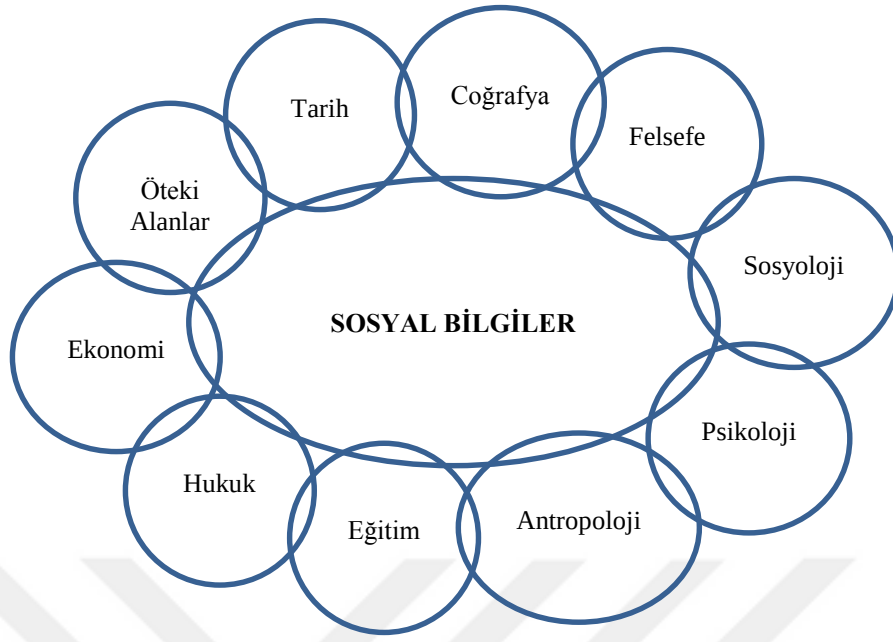
Alan yazın incelendiğinde Sosyal Bilgilere yönelik farklı tanımlamaların yapıldığı görülmektedir. Amerikan Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi (NCSS), Sosyal Bilgileri vatandaşlık becerilerinin geliştirilmesi amacıyla sosyal ve beşeri bilimlerin disiplinler arası bir yaklaşımla bütünleştirilerek oluşturulduğu bir çalışma alanı olarak tanımlamıştır. Buna göre Sosyal Bilgiler, Tarih, Coğrafya, Ekonomi, Hukuk, Felsefe, Psikoloji, Siyaset Bilimi, Antropoloji, Edebiyat ve doğa bilimlerinden ilgili içerikleri bir öğretim programı dâhilinde bütüncül bir yaklaşımla ele almaktadır (NCSS, 2021).

Zarillo (2016, s. 4), Sosyal Bilgileri çocukların bilgi edinmelerini ve onların aktif vatandaş olmalarını sağlayan insan üzerine bir çalışma alanı olarak tanımlamıştır. Sönmez (2010, s. 3), Sosyal Bilgileri toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bağ kurma

sürecinin sonunda elde edilen dirik bilgiler olarak tanımlamıştır. Öztürk (2015, s. 4) ise Sosyal Bilgileri “hemen her bakımdan değişen ülke ve dünya koşullarında bilgiye dayalı karar alıp çözebilen etkili vatandaşlar yetiştirmek amacıyla sosyal ve beşeri bilimlerden aldığı bilgi ve yöntemleri kaynaştırarak kullanan bir öğretim programıdır” biçiminde açıklamıştır. Barth (1993, s. 57) Sosyal Bilgileri, hassaslığı olan sosyal meseleler ile ilgili konularda problem çözme ve vatandaşlık bilinci geliştirmek amacıyla sosyal bilimlere ve beşerî bilimlere dair kavramların disiplinler arası anlayışla bütünleştirilmesi olarak belirtmiştir. Barr (1997, s. 7) ise Sosyal Bilgilerin öğrencilerin dünyayı anlamasını ve etkili birer vatandaş olarak topluma uyum sağlamasını amaçlayan bir ders olarak tanımlamaktadır. Erden (Tarihsiz, s. 8) Sosyal Bilgilerin “ilköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla, sosyal bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanı” olduğunu belirtmiştir. Doğanay (2003, s. 17) ise Sosyal Bilgileri şu biçimde tanımlamıştır:

“Sosyal ve insanla ilgili diğer bilimlerin içerik ve yöntemlerinden yararlanarak, insanın fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşimini zaman boyutu içinde disiplinler arası bir yaklaşımla ele alan ve küreselleşen bir dünyada yaşamla ilgili temel demokratik değerlerle donatılmış, düşünen ve becerili demokratik vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan bir çalışma alanı”

Sosyal Bilgilere ilişkin yapılan tanımlamalar incelendiğinde Sosyal Bilgiler dersinin amacının etkili vatandaş yetiştirmek olduğu, içeriğinin ise sosyal bilimlerden elde edilen bilgilerin bir araya getirilmesiyle oluşturulduğu ve böylelikle bir çalışma alanının ortaya çıktığı görülmektedir. Bu doğrultuda Sosyal Bilgiler dersinin çalışma alanının kapsamı Şekil 2.1’de görülmektedir.

Şekil 2.1. Sosyal Bilgilerin kapsamı (Sözer, 1998, s. 7)

Sosyal Bilgiler dersi Şekil 2.1’de görüldüğü gibi sosyal bilimlerin birbirleriyle iç içe geçtiği disiplinler arası bir alandır. Bu disiplinlere ilişkin içerikler çocuğa görelilik ilkesi gereği bir araya getirilerek oluşturulmaktadır. Bu durum gelişim ve öğrenme ilkeleri kapsamında ilköğretim öğrencilerinin bütünü görerek daha kolay anlayabilmesini sağlamaktadır (Sönmez, 2016, s. 5). Bütünü görerek anlamak ve uygun öğrenme yaşantıları içine girmek hem daha kolay, hem de böyle bir yaklaşım çocuğun gelişim ve öğrenme ilkelerine uygundur (Sözer, 1998, s. 7). Sosyal Bilgiler dersinde sosyal bilimlere dair bilgiler sade ve anlaşılır bir biçimde bir araya getirilerek öğrencilerin topluma hazırlanmaları ve toplumsallaşmaları sağlanmaktadır (İnan, 2019, s. 3). Sosyal Bilgiler bu amaçla öğrencilerin gelişim düzeyi dikkate alınarak sosyal bilimler disiplinlerinden yararlanılarak oluşturulan toplulaştırılmış bir derstir (Kaya, 2020, s. 79).

Sosyal Bilgiler dersinin amacı öğrencilerin bağlı bulundukları toplumu, çevreyi, kültürü ve başka toplumlara ait kültürleri tanımlarını sağlamaktır (Acun, 2015, s. 348). Bilgili (2019, s. 4) de Sosyal Bilgiler dersinin amacının öğrencilere bağlı bulundukları toplumun kültürel mirasını ve değerlerini aktararak iyi birer vatandaş olmalarını sağlamak olduğunu ifade etmiştir. Kısakürek (1987, s. 8-9), Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarını bireyin topluma uyumunu kolaylaştırmak, düşünme yeteneğini geliştirmek, bireye vatandaşlık hak ve sorumluluklarını kavratmak, ekonomik bir bakış açısı kazandırmak ve yakın çevreyi geçmiş, günümüz ve gelecek bağlamında tanıtmak olarak belirtmiştir.

Erden (Tarihsiz, s. 9) ise Sosyal Bilgilerin amacının çocuğun toplumsallaşmasını sağlamak, iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek olduğunu belirtmiştir. Parker (2018, s. 2)'a göre Sosyal Bilgiler dersinin amacı öğrencilere sosyal bilimci anlayışı kazandırmaya yardımcı olmaktır.

Günümüzde uygulanmakta olan 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda öğrencilere kazandırılması planlanan amaçlar şu biçimde ifade edilmiştir (MEB, 2018, s. 8):

1. Öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, millî bilince sahip birer vatandaş olarak yetiştirmeleri,
2. Atatürk ilke ve inkılâplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrayıp demokratik, laik, millî ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmaları,
3. Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilmeleri,
4. Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak millî bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul etmeleri,
5. Yaşadığı çevre ile dünyanın genel coğrafi özelliklerini tanıyarak insan ile çevre arasındaki etkileşimi açıklamaları ve mekânı algılama becerilerini geliştirmeleri,
6. Doğal çevrenin ve kaynakların sınırlılığının farkına varıp çevre duyarlılığı içerisinde doğal kaynakları korumaya çalışmaları ve sürdürülebilir bir çevre anlayışına sahip olmaları,
7. Doğru ve güvenilir bilgiye ulaşma yollarını bilen bireyler olarak eleştirel düşünme becerisine sahip olmaları,
8. Ekonominin temel kavramlarını anlayarak kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde millî ekonominin yerini kavramaları,
9. Çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli ve saygın olduğuna inanmaları,
10. Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesneler, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlemeleri, değişim ve sürekliliği algılamaları,
11. Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini bilinçli kullanmaları,
12. Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlakı gözetmeleri,
13. Toplumsal ilişkileri düzenlemek ve karşılaştığı sorunları çözmek için temel iletişim becerileri ile sosyal bilimlerin temel kavram ve yöntemlerini kullanabilmeleri,

14. Katılımın önemine inanmaları, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için görüşler belirtmeleri,
15. İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, laiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçlerini ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak yaşamını demokratik kurallara göre düzenlemeleri,
16. Millî, manevî değerleri ile evrensel değerleri benimseyerek erdemli insan olmanın önemini ve yollarını bilmeleri,
17. Ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık göstermeleri,
18. Özgür birer birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varması.

Sosyal Bilgiler dersi ile belirtilen amaçlara ulaşılabilmesi, söz konusu bilgi, beceri ve değerlerin günlük yaşama aktarılabilmesi için Sosyal Bilgiler dersi öğretme-öğrenme sürecinde güncel olay öğretimine yer verilmesi ve öğrencilerin bu süreçte aktif olabilmeleri için çeşitli etkinliklerin hazırlanması gerekmektedir. Bu bağlamda Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarına ulaşabilmesi için öğretme-öğrenme süreçlerinde güncel olayların aktif öğrenme teknikleri ile ele alınması önemli görülmektedir.

2.2. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Güncel Olay Öğretimi

Sosyal Bilgiler bir toplumda yaşayan insanların yaşayış biçimi, ilişkileri, o toplumun kültürü, dünya toplumları arasındaki yeri, farklı uluslar ile bağlantıları konusunda temel bilgilerin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır (Sözer, 1998, s. 7). Bu bilgilerden hareketle Sosyal Bilgiler dersi etkili ve sorumlu vatandaş yetiştirmeyi amaçlamakta, bu amacına ulaşmak için insan ve toplumla ilgili konuları merkeze almaktadır (Sönmez, 2010, s. 5). Sosyal Bilgiler dersinin toplumla ilgili konuları merkeze almasıyla öğrenciler toplumu ilgilendiren konularda bilgi sahibi olmakta ve toplumla yaklaşma sürecine girmektedir. Öğrencilerin etkili birer vatandaş olarak toplumda meydana gelen gelişmelerin farkında olmaları ve sorunlara çözüm üretmeleri için toplumsal kaynaklardan yararlanmaları gerekmektedir. Sosyal Bilgiler dersinde toplumsal kaynaklardan yararlanma yollarından biri de güncel olaylardır (Gürdoğan Bayır, 2010, s. 13).

“Güncel” kelimesi, günün konusu olan, şimdiki, bugünkü (haber, olay vb.) aktüel anlamına gelmektedir (Türk Dil Kurumu [TDK], 2021). Güncel olaya yönelik ise alan yazında farklı tanımların yapıldığı görülmektedir. Smith (1963, s. 5), güncel olayları şu an gelişmeye devam eden ve haber olma niteliğine sahip olaylar olarak tanımlamıştır.

Mcanspie (2016, s. 7) güncel olayları, bir yönüyle bizim ya da başkalarının başına gelebilecek dünyada meydana gelen şeyler olarak açıklamıştır. Şimşek (2020, s. 146)'e göre güncel olaylar, şimdiki zaman dilimi içinde gerçekleşen ve haber olma niteliğine sahip olaylar ya da haber olma niteliği olmayıp sonuçları ile toplumu yakından ilgilendiren gözden kaçmış olaylardır. Akdağ ve diğerleri (2014, s. 52)'ne göre güncel olaylar, bireyi ve bağlı bulunulan toplumu ilgilendiren, bireylerin ve toplumların karar verme ve düşünce sistemlerini etkileyen, gündemi oluşturan insan ya da doğa kaynaklı olanın bilgisidir. Kaltsounis (1987, s. 45) ise güncel olayları toplum içinde gerçekleşen ya da gerçekleştiği yerden toplumu etkileyen olaylar biçiminde ifade etmiştir. Bu tanımlamalar doğrultusunda güncel olaylar, yakın ya da uzak çevrede oluşabilen, gelişimi ya da sonuçları itibarıyla toplumu bir yönüyle etkileyen ve ilgi çekici özelliğiyle gündemde yer alan olaylar olarak açıklanabilir. Eğitimciler ilgi çekici olması ve öğretim programında bulunan kazanımlarla ilişki kurulması gibi birçok nedenden dolayı güncel olaylardan öğretme-öğrenme süreçlerinde yararlanmak istemişlerdir. Bu kapsamda güncel olay öğretimine yönelik yaklaşım, yöntem ve teknikler geliştirilmiştir.

Sosyal Bilgiler dersinin temel amacı öğrenciyi toplumsallaştırmak ve onun iyi bir vatandaş olmasını sağlayacak bilgi, beceri ve değerlerle donanmasını sağlamaktır (Erden, Tarihsiz, s. 158). Bu amaca ulaşmak için Sosyal Bilgiler dersi öğrencinin içinde bulunduğu toplumsal yaşamla ilgili olmalı ve bu derste konular toplumsal yaşamla ilişkilendirilmelidir. Bu ilişkilendirmeye öğrencilerin olgu ve olayları daha iyi anlayabilmelerine, yorumlayabilmelerine ve öğrendiklerini yaşam ile ilişkilendirebilmelerine olanak tanınmaktadır (Yaşar, 2008, s. 131). Öğrenciler günlük yaşamlarındaki deneyimlerini güncel olaylarda görmektedirler (Moore, 2013, s. 326). Bu yönüyle güncel olaylar Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin toplumla olan bağını kurmada en önemli kaynaklar arasında yer almaktadır (Erden, Tarihsiz, s. 158).

Öğrenciler kendilerini doğrudan etkileyen somut durumlara daha fazla ilgi duymaktadırlar (Demirkaya Gedik, 2008, s. 33). Yaşamın içerisinden olması nedeniyle güncel olaylar öğrenme konusunu bireyin duyduğu, gördüğü, tanık olduğu olaylarla ilişkilendirmesini sağlamaktadır (Bozkurt, 2017, s.1). Böylelikle güncel olaylar ile okullarda verilen eğitimin günlük yaşamla ilişkilendirilmesi öğrencilerin derse karşı ilgilerini artırmakta (Demirkaya Gedik, 2008, s. 33; Morrison, 2015, s. 6; Pescatore, 2008, s. 337; Taşkın ve Memişoğlu, 2019, s. 606) ve öğrenme konusunu somutlaştırmaktadır (Bekret, 2019, s. 42). Öğrencilerin güncel olaylara ilgi duymaları günümüz dünya

sorunlarını fark etmelerini ve çözüm üretmek için harekete geçmelerini sağlamaktadır (Öztürk ve Veziroğlu, 2020, s. 181).

Öğrencilerin edindikleri bilgileri gereksinim duyacağı alanlara uyarlayabilmesi için bu bilgilerin günlük yaşamın içerisinde seçilmesi gerekmektedir (Memişoğlu ve Güçin, 2017, s. 1275). Böylelikle güncel olaylar öğrencilerin okulda öğrenilen bilgiler ile gerçek yaşam arasında bağlantı oluşturmalarını ve günlük yaşamlarında kullanabilecekleri bilgi ve becerileri edinmelerini sağlamaktadır (Erden, Tarihsiz, s. 159; Weinberg, Neumann ve White 2000, s. 142'den aktaran Lintner, 2006, s. 101).

Öğrencilerin dünyanın bir noktasında meydana gelen olayların kendi yaşamları üzerinde derin etkilerinin olabileceğini görmeleri güncel olayları incelemeleri ile olanaklıdır (Malinowski, 2012, s. 35). Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylara yer verilmesi ya da konuların güncel olay ve sorunlarla ilişkilendirilerek işlenmesi ülkede ve dünyada yaşanan olaylara duyarlı bireylerin yetiştirilmesine katkı sağlamaktadır (Lintner, 2006, s. 101; Karabacak, 2020, s. 176; Lackey ve Rollins, 1965, s. 374).

Sosyal Bilgiler dersi, demokrasi ve tarih gibi kültür ürünleriyle ilgili olduğundan soyut bir içeriğe de sahiptir. Bu nedenle Sosyal Bilgiler dersinde öğretme ve öğrenme ilkelerinin dikkate alınması gerekmektedir (Acun, 2015, s. 360). Öğretimin öğrenciye görelilik, somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene, açıklık, yakından uzağa, hayatilik ve ekonomiklik gibi temel ilkeleri dikkate alındığında güncel olaylar özellikle Sosyal Bilgiler dersi için zengin bir kaynak niteliğindedir (Eryılmaz, 2015, s. 8).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların kullanılması insanların, ülkelerin ve ortamların ders sürecinde canlı olarak sunulmasını, öğrencilerin yaşantılarını zenginleştirmelerini ve yaratıcılıklarını geliştirmelerini sağlamaktadır (Paykoç, 1987, s. 45). Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylar ile gerçek yaşamdaki somut durumların incelenmesi öğrencilerin yeni kavramları öğrenmesini kolaylaştırmakta, bu kavramların günlük yaşamda kullanıldığını fark etmelerini sağlamakta ve ders kitabı içeriğini güncelleştirmektedir (Arın ve Deveci, 2008, s. 184; Kan ve Demirhan, 2019, s. 113).

Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarından biri demokratik vatandaş yetiştirmektir. Demokratik vatandaşlık sorumluluklarından birisi bireyin yaşadığı toplumu ve kendisini etkileyen konularda sürekli bilgi sahibi olması ve önemli olayları izlemesidir. Çağdaş bir insanın da sürekli değişen dünyada gelişen olaylardan haberdar olması gerekmektedir. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılması öğrencilerin sorumlu ve çağa

ayak uydurabilecek bireyler olarak yetişmesini, farklı haber kaynaklarında yer verilen güncel olaylara ilgi geliştirmesini sağlamaktadır (Paykoç, 1987, s. 46).

Sosyal Bilgiler öğretmenleri sürekli olarak geçmişle günümüz arasında bağlantı kurmanın yollarını aramaktadır. Bu bağlantıyı kurmanın en etkili yollarından birisi de Sosyal Bilgiler dersini güncel olaylarla bütünleştirmektir (Silverman, 2003 ve Turner 1995’den aktaran Lintner, 2006, s. 101). Haberlere konu olan güncel olaylar büyük ölçüde geçmiş olaylar ile bağlantılı olduğundan (Shilevey, 2014. s. 69) öğrencilerin güncel olayların tarih ile olan ilişkisini görmeleri bakımından önemlidir (Lackey ve Rollins, 1965, s. 374). Geçmişle günümüz arasında bağlantı kurma işlevi nedeniyle güncel olaylar, öğrencilerin değişim ve sürekliliği algılamalarına katkı sağlamaktadır (Malinowski, 2012, s. 36).

Gündemin hızla değişebildiği dünyada gündemi takip etmek, geçmişteki olaylar ile günümüz olayları arasındaki benzerlik ve farklılıkları bulmak, olayların neden ve sonuçlarını ortaya koymak ve sorunlara çözüm bulmak amacıyla ders sürecinde güncel olanı kullanmak gerekmektedir (Gürgil, 2013, s. 414). Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan etkili bir biçimde yararlanılması öğrencilerin güncel sorunların geçmişteki izlerini bulmalarına ve geleceğe yönelik yansımalarını tahmin etmelerine, günümüz dönemi ile geçmiş dönem arasında kıyaslama yapmalarına ve eleştirel bakış açısı geliştirmelerine yardımcı olmaktadır (Bozkurt, 2017, s. 2; Kan ve Demirhan, 2019, s. 90).

Güncel olaylardan etkili bir biçimde yararlanılması için öğrencilerin gazete, televizyon, dergi, genel ağ gibi haber kaynaklarında yer verilen güncel olayları takip etmesi ve değerlendirmesi gerekmektedir (Arın ve Deveci, 2008, s. 171). Güncel olaylara ilgi geliştiren öğrencilerde gazete ve dergi okuma, genel ağ, televizyon ya da radyodan haberleri takip etme gibi alışkanlıklar geliştirilebilmektedir (Akdağ ve diğerleri, 2014, s. 5; Kan ve Demirhan, 2019, s. 90). Güncel olayları takip etme alışkanlığı öğrencilere gündemi izleme ve analiz etme, toplumsal sorunlara duyarlı olma gibi katkılar sağlamasının yanı sıra öğrencilerin iyi birer medya okuryazarı olmalarını da desteklemektedir (Altun, 2020, s. 8; Öztürk ve Veziroğlu, 2020, s. 191). Öğrencilerin güncel olaya dair haberdeki öznel ve nesnel bakış açılarını ortaya çıkararak değerlendirmede bulunmaları ise eleştirel okumalarına katkı sağlamaktadır (Lackey ve Rollins, 1965, s. 374; Tallon, 2013, s. 35).

Güncel olaylar Sosyal Bilgiler öğretim programının önemli bir parçasını oluşturmaktadır (Shiveley, 2014, s. 66). Güncel olayların ders sürecinde incelenmesiyle

öğrenciler kendilerini ifade etmeyi öğrenmektedirler (Lecompte, Blevins ve Ray, 2017, s. 17). Öğretme-öğrenme sürecinde güncel olaylar incelenirken öğrenciler kendi düşüncelerini geliştirmekte ve bir tartışma ortamında düşüncelerini sınıf arkadaşlarına sunmaktadır. Güncel olaylar üzerinden sınıfta gerçekleştirilen tartışmalarda öğrenciler kendi düşüncelerini arkadaşlarının düşünceleriyle karşılaştırma olanağı bulmaktadır (Lackey ve Rollins, 1965, s. 375). Böylece güncel olaylar, öğrencilerin farklı düşüncelere açık ve saygılı olma gibi özellikler geliştirmelerinde etkili olmaktadır.

Güncel olaylar öğrencilerin empati kurma, farklılıklara saygı duyma, dayanışma, hoşgörü, yardımseverlik, iyilik, dürüstlük ve misafirperverlik gibi tutum ve değerler geliştirmelerine olanak sağlamaktadır (Eryılmaz, 2015, s. 11). Bu yönüyle Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilere kazandırılması beklenen değerlerin öğretiminde güncel olayların incelenmesi öğrencilerde o değere ilişkin duygu ve düşünce oluşturma bakımından önemlidir.

Günümüzde tüm ülkeler küreselleşmeyle birlikte birbirleriyle zorunlu bir etkileşim hâlinindedir. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılması öğrencilerin küreselleşmeyle ilgili bakış açıları geliştirmeleri ve gelecekteki gereksinimleri ile ilgili kimi beceriler edinmeleri için bir gereklilik hâline gelmiştir (Malinowski, 2012, s. 35). Gelecekte etkili vatandaşların gereksinim duyacağı becerilere sahip olmak için öğrencilerin güncel olayları incelemeleri gerekmektedir (Bozkurt, 2017, s. 3). Güncel olaylar öğrencilerin sosyal, politik ve ekonomik konulara ilgilerini artırarak etkili birer vatandaş olmalarına katkı sağlamaktadır (Pescatore, 2008, s. 338). Etkili vatandaş olabilmek için güncel olayların farkında olunması gerekmektedir (Hollstein, 2015, s. 79).

Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin gündelik yaşamlarında karşılaşılabilecekleri sosyal problemler karşısında yasaları tanımaları, haklarının farkında olmaları ve çağın toplumsal yapısını anlamaları gerekmektedir (Kaya, 2020, s. 133). Bu anlamda güncel olaylar öğrencilerin sosyal problemlerle ilgilenmelerine olanak tanımaktadır (Gedik, 2010, s. 99). Ayrıca güncel olaylar problem çözmeyle günlük yaşamla ilişkilendirme noktasında etkilidir (Bekret, 2019, s. 42). Güncel olaylar öğrencilerin sosyal problemleri tanımaları, bu problemleri inceleyerek çözüm üretmeleri ve içinde bulundukları toplumsal yapıyı anlamlandırmaları için somut örnekler oluşturmaktadır.

Güncel olayların incelenmesi öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinin içerik bilgisini kullanmalarına olanak tanımaktadır (Zarillo, 2016, s. 268). Güncel olaylar incelenirken öğrenciler Sosyal Bilgiler dersinin toplulaştırılmış içerik bilgisini kullanmaktadır.

Öğrencilerin yaşamı bütün olarak algılamalarını kolaylaştırdığından Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılmalıdır.

Güncel olayların öğretimde kullanılmasının yararları şu biçimde ifade edilebilir (Erden, Tarihsiz, s. 161; Gedik, 2010, s. 99; Kaltsounis, 1987, s. 227):

Güncel olaylar,

- Öğrenme ortamını ilgi çekici duruma getirir.
- Öğrencilerin sosyal sorunlarla ilgilenmelerini sağlar.
- Konunun örneklendirilmesini sağlayarak öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştırır.
- Öğrencilerin okulda öğrendikleri bilgiler ile gerçek yaşam arasında ilişki kurmalarını sağlar.
- Öğrencilerin kazandıkları bilgileri gerçek yaşamdaki problemlere uygulamalarına olanak verir.
- Öğrencilerin sosyal etkinliklere katılmasına olanak sağlar.
- Öğrencilerin yakın ve uzak çevrelerindeki güncel olayları takip etmelerini sağlar.
- Öğrencilerin olgu ve görüş arasındaki farkı ayırt etmelerini sağlar.

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan öğretme-öğrenme süreçlerinde etkili bir biçimde yararlanabilmek için güncel olayların seçiminde kimi ölçütlere dikkat edilmesi gerekmektedir. Bu ölçütler şu biçimdedir (Memişoğlu, 2020, s. 67-68; Michaelis 1988'den aktaran Erden, Tarihsiz, s. 161):

- **Eğitsel değer:** Güncel olay öğrencilerin bilişsel becerilerinin ve duyuşsal özelliklerinin gelişmesine yarar sağlayıcı nitelikte olmalıdır. Seçilen güncel olayın incelenmesi ile öğrencilerin kavram, tutum, beceri ve değer gelişimine katkı sağlanmalıdır.
- **Uygunluk:** Güncel olay öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyine ve toplumun yapısına uygun olmalıdır.
- **İlgililik:** Güncel olay öğrencilerin geçmiş yaşantıları ve öğrenme konusu ile ilgili olmalıdır. Öğrenciler güncel olayı incelerken kendi yaşamlarından izleri hatırlamalı ve edindikleri bilgiler gelecek öğrenmelerine katkı sağlamalıdır.

- **Bilginin elde edilebilirliği:** Güncel olaya ilişkin yeterli materyal olmalıdır. Gerektiğinde güncel olay konusuna ilişkin ön bilgiye ulaşılabilmelidir.
- **Yeterli zaman:** Güncel olayın yeterince irdelenebilmesi için yeterli zaman olmalıdır.
- **Güvenirlilik:** Güncel olayla ilgili doğru bilgiye ulaşılmalıdır. Öğrencilerin güncel olaya ilişkin analiz ve değerlendirmelerinde önyargılı olup olmadığına dikkat edilmelidir.
- **Güncellik:** Güncel olayla ilgili yeni bilgiler elde edilmelidir. Gerektiğinde daha önce işlenen güncel olaya ilişkin yeni kaynaklar oluşması durumunda bu kaynaklar öğretme-öğrenme sürecinde ele alınmalıdır.
- **Olanak:** Güncel olayı ele almak için yeterli materyal olmalıdır.
- **Yararlılık:** Güncel olayın birey ve toplum açısından yarar sağlayıcı nitelikleri olmalıdır.
- **Etki değeri:** Güncel olaydan etkilenen kişi sayısının fazla olması o güncel olayın önemini artırmaktadır.
- **Önemlilik:** Toplumda aniden oluşan ve bir değişim sağlayacağı düşünülen güncel olay önemli görülmektedir.

Michaelis (1988'den aktaran Shilevey, 2014, s. 69) sınıfta kullanılacak güncel olayların seçilmesinde öğretmenlerin şu sorulara yanıt araması gerektiğini belirtmektedir:

- Güncel olay öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun mudur?
- Güncel olayı incelemek için öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyi uygun mudur?
- Güncel olaya ilişkin bilgi kaynakları güvenilir midir?
- Güncel olayı incelemek için yeterli zaman var mıdır?

Yukarıda belirtilen ölçütler ve sorulara verilen yanıtlar dikkate alınarak Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan öğretme-öğrenme sürecinde daha etkili bir biçimde yararlanılması sağlanabilir. Bu sorulara verilen yanıtlar Sosyal Bilgiler öğretmenleri için yol göstericidir. Sorulara verilen yanıtlar doğrultusunda sınıf ortamında ele alınması uygun bulunan güncel olayın Sosyal Bilgiler dersinin konularıyla ilişkili olup olmadığının dikkate alınması gerekmektedir (Shilevey, 2014, s. 69).

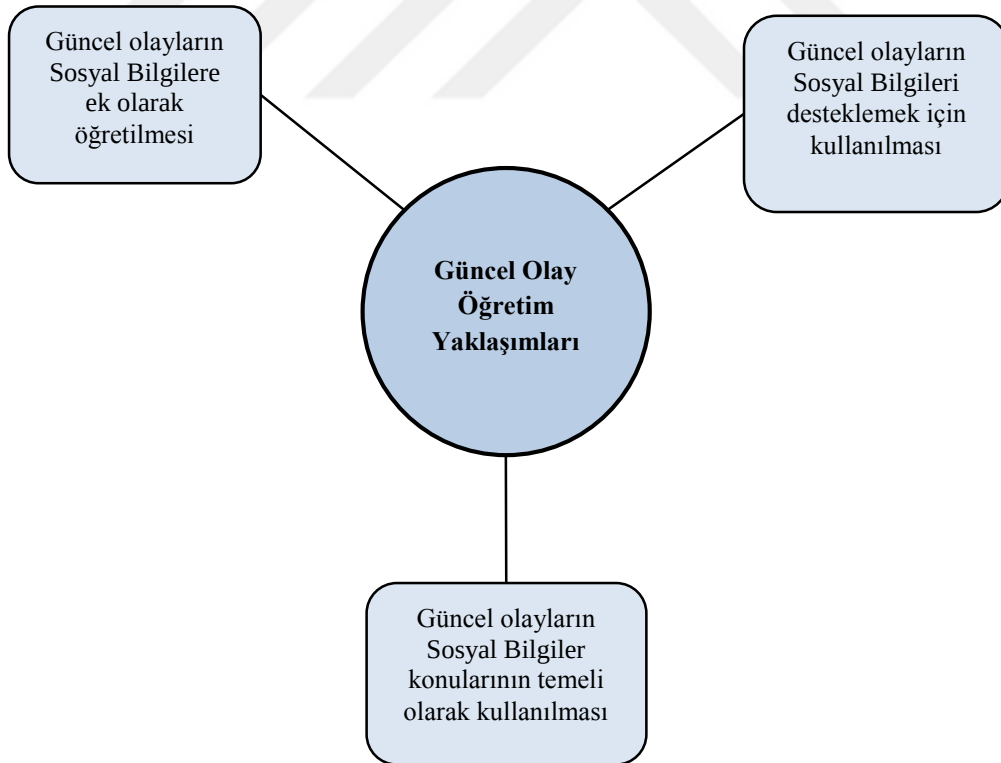
Güncel olaylar, sağladığı yararlar ile etkili bir öğretme-öğrenme sürecinin gerçekleşmesi için kullanılabilecek önemli kaynaklardandır. Sağladığı yararların yanı sıra

güncel olaylar ulaşılması kolay olan kaynaklardır. Bu yönlerinden dolayı eğitim uzmanları tarafından güncel olaylardan öğretme-öğrenme süreçlerinde etkili bir biçimde yararlanmak için çalışmalar gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda güncel olay öğretimi, güncel olaylardan öğretme-öğrenme süreçlerinde etkili bir biçimde yararlanmak için geliştirilen yaklaşım, yöntem ve teknikleri içermektedir.

2.2.1. Sosyal Bilgiler öğretiminde güncel olay öğretiminde kullanılan yaklaşım, yöntem ve teknikler

Topluma yönelik bir ders olan Sosyal Bilgiler dersinde toplumsal gelişmelere vurgu yapılması gerekmektedir. Güncel olay öğretimi de öğrencilerin toplum ile ilgili bilgileri çeşitli yönleriyle görmelerini ve incelemelerini sağlamaktadır.

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretimi ile istenilen amaçlara ulaşabilmek için öğretme-öğrenme süreçlerinde kullanılabilecek üç temel yaklaşım bulunmaktadır. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde kullanılabilecek yaklaşımlara dair Şekil 2.2 aşağıda yer almaktadır:

Şekil 2.2. Güncel olay öğretim yaklaşımları (Paykoç, 1987, s. 50-51; Kaltsounis, 1987, s. 228-229; Parker, 2018, s. 206; Zarillo, 2016, s. 268)

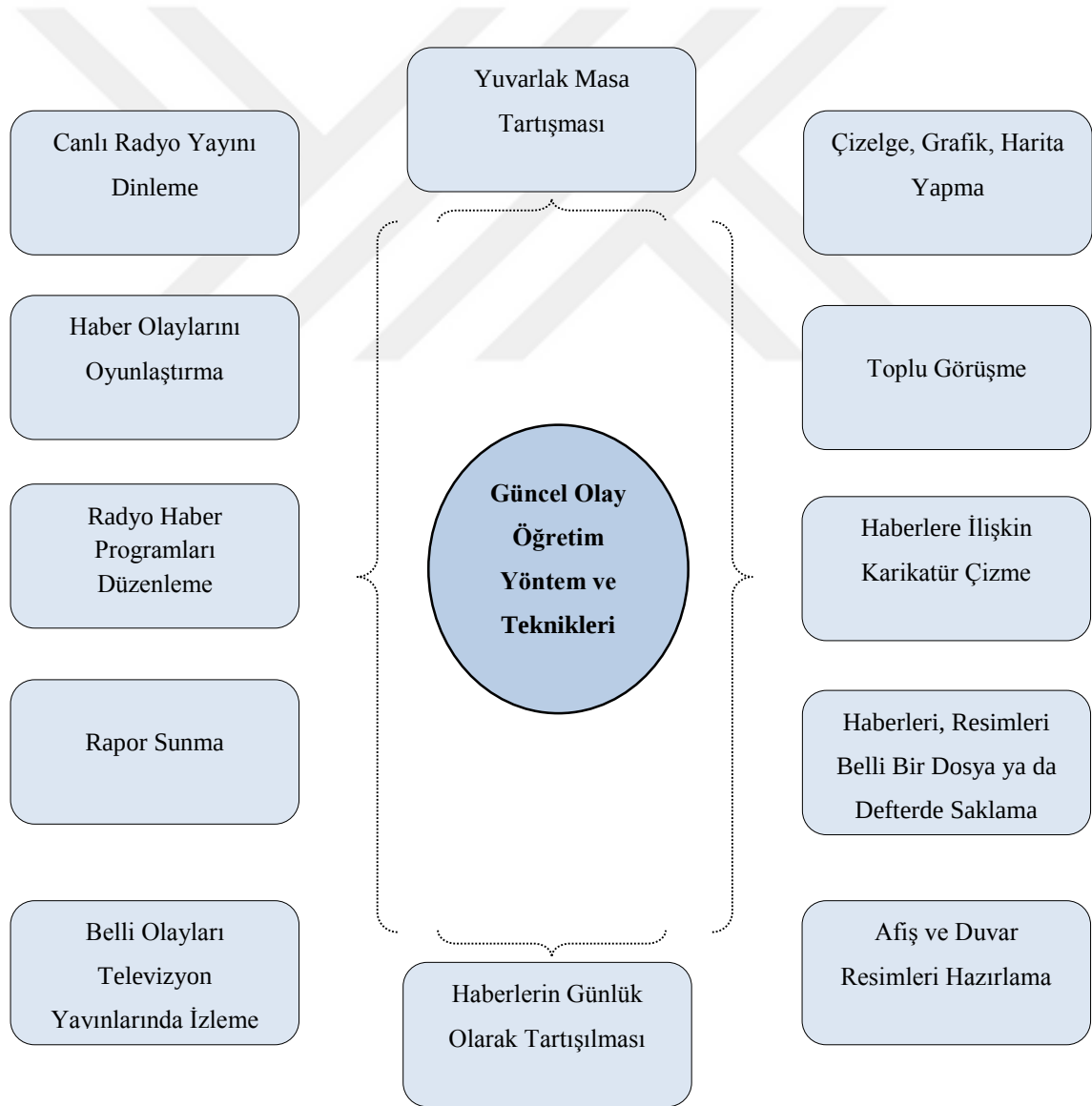
Şekil 2.2.'de yer alan yaklaşımlar öğretmenlere güncel olay öğretimi gerçekleştirirken temel bir çerçeve oluşturmaktadır. Aşağıda bu yaklaşımlara yönelik açıklamalara yer verilmiştir (Paykoç, 1987, s. 50-51; Kaltsounis, 1987, s. 228-229; Parker, 2018, s. 206; Zarillo, 2016, s. 268):

Güncel olayların Sosyal Bilgilere ek olarak öğretilmesi: Bu yaklaşımda dersin konusu ile güncel olay arasında bir ilişki söz konusu değildir. Genellikle dersin ilk birkaç dakikası bir güncel olaya ayrılıp, öğrencilerin dikkati çekilerek dersin konusuna geçilmektedir. Öğrenciler okudukları günlük gazete ve dergilerden önemli olarak gördükleri güncel olayları keserek sınıfa getirmeleri konusunda isteklendirilmektedir. Bu konuda öğretmenin öğrencileri güncel olaya ilişkin sorularıyla yönlendirmesi önemli görülmektedir. Örneğin “Güncel olayın meydana geldiği yeri haritada gösterir misiniz?” sorusu öğrencileri yönlendirmede kullanılabilir. Getirilen haberler sınıfta tartışılarak sınıf panosunda sergilenebilir. Bu yaklaşımın günlük haberleri incelemek için düzenli olarak ayrılmış bir zaman dilimi sağlama yararı bulunmaktadır. Öte yandan bu yaklaşım güncel olayların Sosyal Bilgiler Öğretim Programından bağımsız olarak ele alınabilmesine neden olmaktadır.

Güncel olayların Sosyal Bilgileri desteklemek için kullanılması: Bu yaklaşımda önemli olan öğretim programını destekleyecek güncel olayların öğretme-öğrenme sürecinde kullanılmasıdır. Bir başka deyişle, bu yaklaşımın kullanımında o gün işlenecek Sosyal Bilgiler dersinin konusu ile ilgili güncel olay ele alınmaktadır. Sosyal Bilgiler dersinin başında birtakım etkinlikler gerçekleştirilmektedir. İlk olarak işlenecek ünite ile ilgili haberler incelenir. Haber bülteni tahtasında ya da bir masa üzerinde gazete ve dergi haberleri sergilenir. Güncel olaylar incelenirken öğretmenin geçmişte meydana gelen olaylar ile güncel olaylar arasında bağlantı kurması ya da bu konuda öğrencileri yönlendirmesi önemlidir. Bu yaklaşımın öğrencilerin öğretim programının gündelik yaşamla ilişkili olduğunu görmeleri ve öğretim programına daha fazla ilgi duymalarını sağlama yararı bulunmaktadır. Öte yandan bu yaklaşım öğretim programına uygun haberlerin seçilmesini gerektirdiğinden güncel olayların çeşitliliğini sınırlamaktadır.

Güncel olayların Sosyal Bilgiler konularının temeli olarak kullanılması: Bu yaklaşımda dersin konuları güncel olaylara göre belirlenmektedir. Seçilen güncel olaylar çevre sorunları, sel baskını, sağlık, güvenlik, bilimsel yenilikler gibi önemli toplumsal ve evrensel konuları kapsayabilir.

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylar ele alınırken birçok teknik kullanılabilir. Bu tekniklerin öğrenci düzeylerine göre seçilmesi ve uygulanması gerekmektedir. Alan yazın incelendiğinde güncel olay öğretimine yönelik gerçekleştirilen başlıca teknikler haberlerin günlük olarak tartışılması; yuvarlak masa tartışması düzenleme; toplu görüşme düzenleme; çizelge, grafik, harita yapma; afiş ve duvar resimleri hazırlama; haberleri, resimleri belli dosya ya da defterde saklama; haberlere ilişkin karikatür çizme; rapor sunma; radyo haber programları düzenleme; haber olaylarını oyunlaştırma; canlı radyo yayını dinleme; belli olayları televizyon yayınlarında izleme olarak sıralanabilir. Güncel olay öğretiminde yararlanılan yöntem ve tekniklere dair Şekil 2.3 aşağıda yer almaktadır.

Şekil 2.3. Güncel olay öğretim yöntem ve teknikleri (güncel olay öğretim yöntem ve teknikleri (Kaltsounis, 1987; Paykoç, 1987; Parker, 2018)

Şekil 2.3'te görüldüğü üzere Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde yararlanılabilecek birçok yöntem, teknik bulunmaktadır. Aşağıda bu yöntem ve tekniklere yönelik açıklamalara yer verilmiştir (Deveci, 2015; Deveci ve Çengelci Köse, 2019; Demirkaya Gedik, 2008; Gürdoğan Bayır, 2010; Kaltsounis, 1987; Kan ve Demirhan, 2019; Paykoç, 1987; Parker, 2018).

Haberlerin günlük olarak tartışılması: Tartışma iki ya da daha fazla kişinin belirlenen bir konuya dair kişisel düşüncelerini sergileme yoluyla fikir alışverişinde bulunmalarıdır. Tartışma yöntemi öğrencilerin problem çözme, yeni kavramları öğrenme, eski bilgileri yeni durumlar karşısında kullanma ve eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesinde kullanılabilmektedir (Erden, Tarihsiz, s. 115). Öğrenciler haberleri tartışmaktan keyif almaktadır. Bu nedenle öğrencilere haberleri öğretme-öğrenme sürecinde tartışma olanağı sağlanmalıdır (Parker, 2018, s. 208).

Güncel olay öğretiminde öğrenciler gazete, dergi, genel ağ gibi kaynaklardan haber toplayarak bu haberlerle ilgili tartışmalar gerçekleştirebilirler (Deveci ve Çengelci Köse, 2019, s. 195). Öğrenciler her zaman öğretici olmayan, çarpıcı ve merak uyandıran haberlerden etkilenerek bunları arkadaşlarıyla paylaşabilmektedir. Öğretmenin bu durumdan yararlanarak bu haberlerde insanların nasıl etkilendikleri, haberlerin insanlar tarafından nasıl karşılandığı gibi konularda öğrencilerle konuşması ve tartışma ortamı oluşturması önemlidir. Böylelikle öğrencilerin eleştirel düşüncelerine ve önemli haberler ile çarpıcı haberler arasındaki farkı ayırt etmelerine ve haberlere karşı olan ilgilerinin artmasına katkı sağlanabilmektedir (Paykoç, 1987, s. 52). Güncel olayların tartışılması öğrencilerin kendini ifade etme, düşünme, empati, sorumluluk, hoşgörü ve saygı gibi beceri ve değerlerinin gelişmesi bakımından oldukça önemlidir (Deveci ve Çengelci Köse, 2019, s. 195).

Haber bülten tahtasının kullanılması: Haber bülten tahtası, öğrencilerin güncel olaylara ilişkin fikir sahibi olmaları için yararlı bir görsel materyaldir (Gedik, 2010, s. 80). Haber bülten tahtası ilginç ve merak uyandıran haber resimlerinin ve metnlerinin sergilendiği ve öğrencilerin güncel olaylarla ilgili bilgiler edinebildiği bir araçtır. Haber bülten tahtası öğrencilerin en çok geçtiği, kolaylıkla görebileceği bir yere asılmalıdır. Sergilenecek haberlerin seçimine özen gösterilmeli ve tahtanın görünüşü öğrencilerin ilgisini çekmelidir. Bülten tahtası yöre ile ilgili haberler, bilimle ilgili haberler, ülkemize ait haberler gibi çeşitli alt bölümlere ayrılabilir (Paykoç, 1987, s. 52-53). Bu bölümlerde sergilenen haberler yeni meslek alanı, yeni bir ilaç, başarılı bir iş insanı, yeni icat edilen

teknolojik bir ürün gibi çeşitli konulara ilişkin olabilir (Deveci, 2015, s. 47). Öğrenciler gruplara ayrılarak her grup, bülten tahtasında bulunan yalnızca bir bölümdeki haberden sorumlu tutulabilir (Gürdoğan Bayır, 2010, s. 21). Haber bülten tahtasının düzenlenmesinde öğrencilere görevler verilerek öğrencilerin kendinden beklenenleri başarılı bir biçimde yerine getirmek için çaba harcaması ve disiplinli olması sağlanabilir (Deveci ve Çengelci Köse, 2019, s. 195).

Haber haritalarının kullanılması: Haritalar coğrafi bilgilerin dışında tarihle ilgili olguların öğretilmesinde ve tarihi bilgilerle coğrafi bilgilerin öğrenciler tarafından bütünleştirilmesinde oldukça etkili olduğundan (Erden, Tarihsiz, s. 193) haber haritaları genellikle 3, 4 ve 5. sınıflarda güncel olaylar ele alınırken kullanılmaktadır. Tahtanın ortasına büyük bir dünya haritası yapıştırılarak haritanın çevresinde güncel olaylara ilişkin gazete ve dergi kupürleri ile resimleri yapıştırmak için yeteri kadar yer bırakılır. Haber ya da görsellerle olayın geçtiği yeri ilişkilendirmek için renkli ipler ya da şeritler kullanılabilir. Bu teknik kullanılarak güncel olayların öğretimi yapılırken öğrencilerin harita okuma becerileri geliştirilmektedir. Tekniğin uygulanmasında öğrencilere haritayı hazırlama ve haritaya haberleri yerleştirme gibi sorumluluklar verilmelidir (Paykoç, 1987, s. 53). Bu teknikte öğrencilere birtakım sorumlulukların verilmesi öğrencileri öğrenmek için daha istekli hâle getirebilir (Kan ve Demirhan, 2019, s. 102). Güncel olay öğretiminde haber haritalarının kullanımı öğrencilerde sorumluluk, cesaret, çalışkanlık, özdenetim gibi değerlerin gelişmesine katkı sağlamaktadır (Deveci ve Çengelci Köse, 2019, s. 195).

Günlük gazetelerin kullanılması: Gazeteler gelişmiş ülkelerde kullanımı yaygın olan, elde edilmesi, taşınması ve kullanması kolay materyaller arasındadır (Gürgil, 2013, s. 415). Gazeteler, öğrencileri güncel olayları okumaları ve tartışmaları yönünde güdülemede ve öğretme-öğrenme sürecinde ele alınan konuların güncel olaylarla ilişkilendirmede kullanılmaktadır (Ünlüer ve Yaşar, 2012, s. 45). Her düzeydeki öğrencileri geliştirmek için kullanılan gazeteler güncel olayların öğretiminde kullanılan bir tekniktir (Deveci, 2005, s. 165).

Her gün bir öğrenciye gazete aldırarak ya da sınıf kumbarası oluşturma gibi çeşitli kaynaklar sağlanarak sınıfa gazete alınması sağlanabilir (Deveci ve Çengelci Köse, 2019, s. 195). Öğrenciler ilginç buldukları güncel olaya yönelik gazete haberlerini keserek sınıfa getirmeleri konusunda desteklenmelidir (Zarillo, 2016, s. 207). Gazetelerden sınıfta

yararlanırken haberlerin başlıklarına, görsellerine ve haberlerin nasıl okunacağına dikkat edilmelidir (Paykoç, 1987, s. 53; Parker, 2018, s. 211).

Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanan, konuları gazetede yer alan günlük olaylarla ilişkilendiren Sosyal Bilgiler öğretmeni, güncel olayları sınıf ortamına taşıyarak öğrencilerin toplumsal olaylara karşı duyarlı, sorumlu, yakın ve uzak çevresini daha iyi tanıyan, bilinçli bireyler olarak yetiştirilmesine katkı sağlamaktadır (Yaşar ve Gültekin, 2015, s. 333). Aynı zamanda sınıfa düzenli bir biçimde gazetelerin getirilmesiyle öğrencilere gazete okuma alışkanlığı kazandırılmaktadır. Gazete okuma alışkanlığının kazandırılması öğrencilerin genel kültür sahibi olmalarını sağlamaktadır (Deveci, 2015, s. 48).

Televizyonun kullanılması: Güncel olayların öğretiminde yararlanabilecek materyaller arasında bulunan televizyon olumlu ve olumsuz içeriklere sahip görsel-işitsel bir araçtır (Gürgil, 2013, s. 417). Toplumsal yaşamı etkileyen en önemli kitle iletişim araçlarından birisi olan televizyonun eğlendirme, bilgilendirme, ürün ve hizmetleri tanııtma gibi işlevlerinin yanı sıra en önemli işlevlerinden biri de eğitimidir (Özgür, 2005, s. 84). Televizyon çocukları hem zihinsel hem de duygusal açıdan etkileyebilen teknolojik bir araçtır. Bu nedenle öğretmenin Sosyal Bilgiler öğretimi bakımından televizyonun olumlu ve olumsuz etkilerini dikkate alması gerekmektedir. Televizyon, çocukların dünyayı oluşturan farklı kişilikleri, kültürleri ve olayları tanımasını sağlaması bakımından olumlu etkiye sahiptir. Ancak televizyonun kullanımına dikkat edilmediği durumlarda çocukların tutumlarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Kan ve Demirhan, 2019, s. 104).

Sosyal Bilgiler dersi öğretme-öğrenme sürecinde televizyon kullanılarak güncel olaylar ele alınırken şu aşamaların izlenmesine dikkat edilmelidir (Paykoç, 1987, s. 53-54):

- Öğrencilerle birlikte televizyonu izleme ve haber toplamaya ilişkin bir plan yapılmalıdır.
- Televizyon izlendikten sonra öğrencilerle güncel olaya yönelik tartışma yapılmalıdır.
- Toplumsal sorunların belli dizilerde, filmlerde ve gösterilerde analizinin yapılabilmesi için öğrenciler hazırlık yapmalıdır. Bunun için bir gözlem formu kullanılabilir.

Yuvarlak masa tartışması düzenleme: Yuvarlak masa tartışması öğrencilerin kendi fikirlerini kaynaklara dayanarak tartışmalarıdır (Gürdoğan Bayır, 2010, s. 23). Bu teknikte sınıf 5-6 kişilik tartışma kümelerine ayrılır. Her küme belirlenen bir konuyu tartışır ve tartışma bitiminde görüşlerini birkaç cümle ile özetler (Paykoç, 1987, s. 54). Yuvarlak masa tartışmasıyla öğrencilerin toplumu ilgilendiren konulardan haberdar olarak kendi yaşamları ile başka yaşamlar arasında bağ kurmaları sağlanabilir (Kan ve Demirhan, 2019, s. 104).

Toplu görüşme düzenleme: Güncel olaylarla ilgili bir konuda, sınıf içerisinde 10'ar dakikalık sunumlar yapmaları için beş öğrenci seçilir. Seçilen öğrenciler tartışılacak konuda uzman olarak kabul edilir. Bu öğrencilere tartışılacak konuya hazırlanmaları için birkaç gün ya da bir hafta süre verilir. Sunum gerçekleştikten sonra diğer öğrenciler konuyla ilgili sorular sorarak ve birtakım eklemeler yaparak karmaşık noktaları açığa kavuştururlar (Paykoç, 1987, s. 54). Güncel olay öğretiminde toplu görüşmelerin düzenlenmesi, öğrencilerin kendilerini açık bir biçimde ifade etmelerine, eleştirel düşünmelerine ve birbirlerinin görüşlerine saygı duymalarına olanak sağlamaktadır (Kan ve Demirhan, 2019, s. 104).

Harita ve grafik yapma, afiş ve resim hazırlama: Önemli görülen güncel olaylar grafik, şekil ve haritalarda gösterilebilir ve öğrencilere afiş ve resimler hazırlatılabilir (Paykoç, 1987, s. 54). Resimlerden günlük olayların incelenmesi ve değerlendirmesi sırasında yararlanılabilir. İlkokul ve ortaokul basamaklarında grafik oluşturma etkinlikleri basit düzeyde olmalıdır. Afişler levhalara benzer bir biçimde düzenlenen ve daha çok reklam amacıyla kullanılan araçlardır. Bu araçlardan toplumsal yaşamla ilgili konularda yararlanılabilir (Yaşar ve Gültekin, 2015, s. 316-322). Afiş hazırlama görevinin öğrencilere verilmesi öğrenmeyi kalıcı hâle getirebilmektedir (Kan ve Demirhan, 2019, s. 105).

Haberleri, resimleri belli dosya ya da defterde saklama: Bu teknikte kullanılmak üzere her öğrenci bir defter edinir. Öğrencilerden her gün önemli gördükleri haberleri bu deftere kaydetmeleri istenir (Erden, Tarihsiz, s. 163). Bu etkinliğin uygulanmasında öğrenciler yerel, ulusal ve dünya haberleri gibi farklı haber konularını araştırmak üzere çeşitli gruplara ayrılabilir (Deveci ve Çengelci Köse, 2019, s. 196).

Belirli bir süre boyunca belirli konulardaki haberlerle ilgili başlık, metin ve resimleri toplama etkinliği yapılabilir (Paykoç, 1987, s. 55). Bu teknik öğrencilerin haberleri düzenli olarak takip etme, eleştirel ve yaratıcı düşünme ve sorumluluk gibi

girişimcilik özellikleri kazanmalarına olanak sağlamaktadır (Deveci, 2015, s. 50). Bu teknik kapsamında öğretmen tarafından en ilginç haberi bulan ya da belirlenen konu ile ilgili en fazla haber toplayan öğrenciye ödül verilebilir (Gürdoğan Bayır, 2010, s. 24). Böylece öğrenciler haber toplama konusuna isteklendirilir ve bir süre sonra öğrencilere güncel olayları takip etme alışkanlığı kazandırılabilir.

Haberlere ilişkin karikatür çizme: Karikatürler, gerçek ya da hayali olarak insanların, hayvanların, nesnelerin ya da olayların insanları düşündürmek ve güldürmek gibi amaçlarla abartılı olarak anlatıldığı çizimlerdir (Kalelioğlu, 2013, s. 72; Kan ve Demirhan, 2019, s. 105). Sosyal Bilgiler dersinin içeriğinde sınıf tartışmasında kullanılabilecek pek çok tartışmalı ve güncel sorun bulunmaktadır. Karikatürler bu sorunlara yönelik tartışma ortamı oluşturmak için kullanılabilir (Altun, 2014, s. 193). Karikatürler öğrenciler tarafından incelenirken neyin vurgulanmak istendiğinin, neyin abartıldığının ve neyin düşündürülmek istendiğinin anlaşılmasında öğretmenin yönlendirici olması gerekmektedir (Kan ve Demirhan, 2019, s. 105). Bu teknik üst sınıflardaki öğrencilerle birlikte yapılabilir (Paykoç, 1987, s. 55). Güncel karikatürlerin kullanılması Sosyal Bilgiler dersinin çok disiplinli yapısını desteklemektedir (Gürdoğan Bayır, 2010, s. 25).

Rapor sunma: Güncel olayların öğretiminde en sık kullanılan tekniklerden biri rapor sunmadır. Rapor sunma, öğrencilerin güncel olayla ilgili buldukları haberleri sınıfa sunmalarını kapsamaktadır. Rapor sunmada temel alınacak ölçütler şu biçimdedir (Paykoç, 1987, s. 56):

- Raporun grup için öneminin ne olduğu açıklanmalıdır.
- Raporu sunan kişinin güncel olayı iyi bilmesi gerekmektedir.
- Raporda sunulan olaylar çeşitli araçlarla gösterilmelidir.
- Rapor sunumunun süresi belirlenmelidir.
- Rapordaki ana düşünceler bulunmalıdır.
- Rapor konusu ile başka konular arasında bağlantı kurulmalıdır.

Radyo haber programları düzenleme ve canlı radyo yayını dinleme: Radyo toplumun büyük bir bölümünü etkileyen işitsel bir iletişim aracıdır. Radyo öğrencilerin ilgilerini çektiğinden ve hayal dünyalarını geliştirdiğinden eğitsel olarak yaygın bir biçimde kullanılmaktadır (Yaşar ve Gültekin, 2015, s. 324). Radyo haber programları güncel olaya yönelik haberleri canlandırmak ya da oyunlaştırmak için gerçekleştirilebilir (Paykoç, 1987, s. 55). Öğretmen bu etkinliğin uygulanmasında öğrencilere haber spikeri

ve haber editörü gibi roller vererek sınıf bir radyo stüdyosuna dönüştürebilir. Önceden belirlenen bir konuda öğrenciler ses kayıt cihazları kullanarak kendi radyo haber programlarını da hazırlayabilirler (Deveci ve Çengelci Köse, 2019, s. 195). Kaydedilen haber yayını sınıfta bulunan öğrencilere sunulabilir. Aynı zamanda radyoda genel haber yayınları ya da ilgi çeken belirli olaylar zamanı ayarlanarak dinlenebilir (Paykoç, 1987, s. 55). Radyo haber programı hazırlama etkinliği öğrencilerin girişimcilik becerisi kazanmalarına katkı sağlayabilir (Deveci, 2015, s. 48).

Haber olaylarını oyunlaştırma: Günlük haberlerden uygun görülen olaylar öğrenciler tarafından oyunlaştırma yoluyla canlandırılabilir (Paykoç, 1987, s. 55). Güncel haberler içerisinden öğrenciler tarafından oyunlaştırmaya uygun olan haberler seçilerek sınıfta canlandırılabilir. Bu oyunlaştırmada drama ve benzetim tekniklerinden yararlanılabilir (Kan ve Demirhan, 2019, s. 106).

Yukarıda açıklanan yaklaşım, yöntem ve teknikler güncel olay öğretiminde yararlanılan temel yaklaşım, yöntem ve tekniklerdir. Bu yaklaşım, yöntem ve tekniklerin dışında duruma, amaçlara, kaynaklara ve materyallere göre daha farklı yaklaşım, yöntem ve teknikler kullanılabilir. Nitekim bu araştırmada Sosyal Bilgiler dersi öğretme-öğrenme sürecinde güncel olay öğretiminin aktif öğrenme teknikleri ile nasıl uygulanabileceği ortaya koyulmak istenmiştir.

2.2.2. Sosyal Bilgiler öğretiminde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinden yararlanma

Sosyal Bilgiler dersinin amacı yaşanan çağa uygun bilgi, beceri ve değerleri kazanmış etkili vatandaşlar yetiştirmektir. Etkili vatandaşlardan toplumsal sorunlara alternatif çözümler üretmeleri beklenmektedir (Akpınar ve Cantürk, 2019, s. 12). Etkili vatandaşların yetiştirilmesi için öğretme-öğrenme sürecinde sorgulayıcı, araştırmayı ve düşünmeyi destekleyen öğretme-öğrenme süreçlerinin planlanması gerekmektedir (Yılar ve Tağrikulu, 2020, s. 48). Öğrencilerin gerçek yaşam problemlerini tanımları için güncel olaylardan, bu problemlere çözüm üretmede etkin olmaları için de aktif öğrenme tekniklerinden yararlanılmalıdır. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinden yararlanılması dersin amaçlarına ulaşılması ve öğretme-öğrenme sürecini eğlenceli hâle getirmesi bakımından önemli görülmektedir.

Sosyal Bilgiler dersinin amacı öğrenciyi yaşama hazırlamaktır. Öğrencilerin yaşama hazır olabilmesi için yaşama dair bilgi ve becerileri edinmeleri, dolayısıyla

yaşama dair konularla ilgilenmeleri gerekmektedir (Kabapınar ve Baysal, 2004, s. 386). Güncel olaylar yaşama dair konuları içerdiğinden öğrencilerin gerçek yaşam problemlerini tanımlarına ve bu problemlere çözüm üretmelerine olanak tanımaktadır.

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların öğretiminde kullanılabilecek güncel olay öğretimine özgü birçok yaklaşım, yöntem ve teknik bulunmaktadır. Bu yaklaşım, yöntem ve tekniklerin her biri öğretmenlerin bakış açıları ile çeşitli biçimlerde uygulanabilir. Bu yönüyle güncel olay öğretim yöntem ve teknikleri aktif öğrenme teknikleri ile de ele alınabilir.

Yüzyıllar boyunca öğretmenler bildiklerini öğrencilere aktarma geleneğini izlemişlerdir. Bu gelenekte öğrenciler dersi dinlemekte, not almakta ve sınıf tartışmalarına katılmaktadırlar. Ancak son zamanlarda aktif öğrenme anlayışı bu geleneğe eleştiride bulunmaktadır (Fink, 2003, s. 103). Öğretmen merkezli anlayışta öğrencilerin rolü dinlemek ve not almaktır (Machemer ve Crawford, 2007, s. 10). Aktif öğrenme ise öğrencilerin pasif birer alıcı olmalarının dışında gerçekleştirdikleri herhangi bir öğrenme etkinliğidir (Faust ve Paulson, 1998, s. 4). Aktif öğrenme teknikleri, öğrencilerin bir şeyler yapmalarına ve yaptıkları şeyler hakkında düşünmelerine yardımcı olmaktadır (Bonwell ve Eison, 1991, s. 5).

Öğretim programlarının amaçlarının öğrencilere yönelik olduğu göz önünde bulundurulduğunda öğretme-öğrenme süreçlerinde öğrencilerin aktif olması gerekmektedir (Çalışkan, 2020, s. 242). Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme anlayışı ile gerçekleştirilecek etkinlikler ile öğrencilerin dersi anlamlandırmasına ve edindikleri bilgi ve becerilerin kalıcı olmasına katkı sağlanmaktadır.

Aktif öğrenmede öğrencilerin derse karşı güdülenmiş olmaları önemlidir. Öğrencilerin ders sürecinde kazanmış olduğu bilgi ve becerilerin gerçek yaşamda işe yarayacak olduğunu görmeleri onların ilgi ve isteklerini artırmaktadır (Kırpık, 2009, s. 68). Sosyal Bilgiler dersinde ele alınan güncel olaylar sayesinde öğrenciler kazandıkları bilgi ve becerilerin gerçek yaşamda kullanıldığını anlamaktadır. Bu bağlamda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılması öğrencilerin öğretme-öğrenme sürecinde aktif olmasını sağlamak için onları güdülemektedir.

Sosyal Bilgiler dersinin öğrencilerin yaşamlarından kopuk, sıkıcı ve ezbere dayalı bilgilerden oluştuğu algısını (Ata, 2015, s. 34) ortadan kaldırmak için öğretme-öğrenme süreçlerinde değişim ve gelişme sağlanması gerekmektedir. Aktif öğrenme anlayışı öğrencilerin öğretme-öğrenme sürecine etkin bir biçimde katılmalarına, bu süreçte

edindiği bilgileri gerçek yaşamda kullanmalarına olanak sağlamaktadır (Keskin, 2016, s. 59). Bu anlamda güncel olay ğretiminde aktif öğrenme tekniklerinden yararlanılması hem Sosyal Bilgiler dersini gerçek yaşam ile ilişkilendirme hem de dersi daha eğlenceli hâle getirme bakımından önemlidir.

Öğrenciler güncel olaylardan televizyon, genel ağ, gazete ve radyo gibi iletişim araçları ile haberdar olmaktadır. Bu yönüyle güncel olaylar öğrencilerin aile, akraba ve arkadaş çevrelerinde gerçekleşen ortamların da içeriğini oluşturabilmektedir. Sosyal Bilgiler dersi öğretme-öğrenme süreçlerine güncel olayları dâhil etmek öğrencilerin duydukları, gördükleri ve üzerinde konuştukları konuları içerdiğinden onların aktif bir biçimde derse katılmalarına ortam hazırlamaktadır. Aktif ğrenmenin temel unsuru öğrencilerin öğrenme sürecine etkin bir biçimde katılmasıdır (Ger, 2019, s. 323; Prince, 2004, s. 224). Bu yönüyle güncel olay ğretiminde aktif öğrenme tekniklerinden yararlanmak öğrencilerin öğrenme sürecine katılmasına kolaylık sağlamaktadır.

Günümüzde sorgulayan, araştıran, elde ettiği bilgileri analiz edip sentezleyerek kendi bilgilerini üretebilen ğrenci nitelikleri ön plana çıkmıştır. Bu sentezlemeyi gerçekleştirebilmek için etkili öğrenmenin sağlanması gerekmektedir. Bu etkili öğrenme ise ancak öğrenme etkinliğine öğrencilerin aktif katılımı ile gerçekleşebilmektedir (Karabacak, 2020, s. 171). Aktif ğrenme, öğrencilerin analiz, sentez ve değerlendirme gibi st düzey düşünme becerilerini kullanmalarını gerektirmektedir (Bonwell ve Eison, 1991, s. 51). Güncel olaylar yaşamın içinden olaylardır ve öğrencilerin dikkatini çekmektedir. Sosyal Bilgiler dersinde ele alınabilecek güncel olaylar öğrencilerin kendi yaşamlarını da ilgilendirdiğinden güncel olaylara dair analiz ve değerlendirme yapmaları sağlanabilir (Akkan ve Akhan, 2020, s. 119; Pescatore, 2008, s. 337; Lackey ve Rollins, 1965, s. 374). Bu yönüyle güncel olay ğretimi aktif öğrenme teknikleriyle gerçekleştirildiğinde öğrencilerin analiz, sentez ve değerlendirme yapmalarına olanak sağlamaktadır.

Haberlere konu olan güncel olaylar çeşitli bakış açıları ile karmaşık problemler içermektedir ve bu problemlerin çözümleri belirsizlik göstermektedir (Pescatore, 2008, s. 337). Güncel olaylar ile yaşama dair bu karmaşık problemler öğrencilere sunulmakta ve öğrencilerden bu problemlere çözüm getirmeleri beklenmektedir. Öğrencilerin aynı güncel olay problemine getirdiği çözümler farklılaşabilmektedir. Aktif ğrenme anlayışında öğrenciler birbirleriyle etkileşim içerisindedir ve yardım alma, yardım etme olanakları çok yüksektir (Açıkgöz, 2014, s. 305). Güncel olay problemlerinin karmaşık

olmasından dolayı öğrencilerin bu problemlere getirecekleri çözümler için birbirleriyle etkileşime girme gereksinimleri artmaktadır. Öğrencilerin güncel bir soruna ilişkin getirecekleri farklı çözümler aktif öğrenme anlayışı ile daha fazla etkileşim kurmalarına katkı sağlamaktadır.

Aktif öğrenmede öğrencilerin araştırma yapmaları için bilmeye olan meraklarının uyandırılması gerekmektedir (Açıkgöz, 2014, s. 303). Güncel olaylar ise gerçek yaşam konularını içerdiğinden öğrencilerin ele alınan güncel olaya merak duymalarını sağlayabilmektedir. Güncel olaylar merak uyandırıcı yönüyle öğrencilerin daha fazla bilgi edinmek için araştırma yapmalarına ve böylece yaşam boyu öğrenen bireylere dönüşmelerine olanak sağlamaktadır (Malinowski, 2012, s. 36). Sosyal Bilgiler dersi öğretme-öğrenme süreçlerinde güncel olaylara yönelik gerçekleştirilen tartışmalar öğrencilerin daha fazla araştırma içine girebilecekleri sorular sormalarını sağlamaktadır (Pescatore, 2008, s. 338). Bu nedenle güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanımı öğrencilerin araştırma yapmaları ve harekete geçmeleri için merak uyandırabilmektedir.

Aktif öğrenmenin özünde öğrencileri güdüleme vardır (Açıkgöz, 2014, s. 304). Güncel olaylar da öğrencilerin güdülenmelerini kolaylaştırmaktadır. Bu bağlamda aktif öğrenmenin özüne uygun olarak öğrencilerin güdülenmesi için güncel olaylardan yararlanılması gerekmektedir.

Aktif öğrenme teknikleri, bir öğretmenin aktif öğrenmeyi gerçekleştirebilmek için sınıfa dâhil ettiği etkinlikleri içerir (Faust ve Paulson, 1998, s. 4). Güncel olay öğretim alan yazınına katkı sağlayabilecek birçok aktif öğrenme tekniği bulunmaktadır. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminin aktif öğrenme teknikleri ile uygulandığı bir öğretme-öğrenme sürecinde öğrenciler öğrenme sürecinin merkezinde olurlar ve böylece öğrencilerin güncel olaylara ve Sosyal Bilgiler dersine olan ilgileri artar ve daha eğlenceli bir öğretme-öğrenme sürecinin yaşanması sağlanabilir. Güncel olay öğretiminin aktif öğrenme teknikleriyle ele alındığı bir öğretme-öğrenme sürecinin aktif öğrenmenin temel anlayışını içermesi gerekmektedir.

Aktif öğrenmede öğrenciler öğretme-öğrenme sürecinde pasif birer alıcı değillerdir. Aksine öğrenciler öğretme-öğrenme sürecine zihinsel, duygusal, sosyal ve fiziksel olarak katılmaktadırlar. Böylece öğrenciler öğrendiklerinin kendileri için ne anlam ifade ettiğine kendileri karar vermektedirler (Göçer, 2019, s. 323; Saban, 2014, s. 246). Bu anlayıştan

hareketle Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların öğretiminde aktif öğrenme teknikleri ele alınarak öğretme-öğrenme sürecine çeşitlilik katılabilir.

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinden yararlanılmasının aktif öğrenme anlayışıyla bütünlük sağladığı görülmektedir. Bu doğrultuda aşağıda aktif öğrenme anlayışının güncel olay öğretimi ile olan ilişkisi ortaya koyularak güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinden yararlanmanın önemi ile ilgili açıklamalar sunulmaktadır.

Öğrenme konusu öğrenciye bildiği bağlamda sunulmalıdır: Aktif öğrenme anlayışında öğrenme konusunun öğrenene bildiği bağlamda sunulması gerekmektedir. Yaşamdan kopuk bir öğrenme konusu öğrencilerde anlamlı öğrenmenin gerçekleşmesine engel olmaktadır (Açıkgöz, 2014, s. 47-48). Öğrencilerin derse aktif kalıtlarını sağlamak için deneyim ve yaşanmışlıkların paylaşılması önemlidir (Göçer, 2019, s. 324). Güncel olay öğretiminde amaç okuldaki öğrenmelerle okul dışı yaşam arasında ilişki kurmaktır. Böylelikle öğrencilerin yakın çevresi ve yaşamıyla ilgili konuları seçmede güncel olayların kullanılmasına gereksinim vardır (Paykoç, 1987, s. 46-47). Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların kullanılması öğrencilerin yakın ve uzak çevrelerinde gelişen olayları içerdiğinden öğrenme konusunu öğrencilerin bildikleri bağlamda görmelerine olanak sağlamaktadır.

Kalıcılık için öğrenilenlerin kullanılması gerekir: Aktif öğrenme anlayışında öğrenilen bilgilerin kalıcı olabilmesi için bu bilgilerin kullanılması gerekmektedir. Öğrencilere edinmiş oldukları bilgiyi kullandırmanın amacı onların bilgiyi yeniden yapılandırmalarını, öğrendiklerine yeni boyutlar eklemelerini sağlamaktır (Açıkgöz, 2014, s. 48-49). Güncel olay öğretimi, öğrencilerin okulda öğrendikleri bilgileri gerçek yaşam problemlerine uygulamalarına ve problem çözme yeteneklerinin gelişmesine katkı sağlamaktadır (Erden, Tarihsiz, s. 161-163). Ders sürecinde günlük yaşamın içerisinde kaynakların kullanılması anlamlı ve kalıcı öğrenmeye katkı sağlamaktadır (Aksu ve Keşan, 2011, s. 111). Bu bağlamda Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin yakın çevrelerinde meydana gelen güncel olayların öğretme-öğrenme süreçlerinde kullanılması bilginin kalıcı olmasını sağlamaktadır (Bozkurt, 2017, s. 4).

Öğrenmede ezberleme değil anlam önemlidir: Aktif öğrenme anlayışında önemli olan ezberleme yapmak değil, anlam çıkarmaktır. Öğrenilen bilgilerin akıl yürütmede ve problem çözmede kullanılması gerekmektedir. Öğrencilere karmaşık sorunlar sunulmalı ve onlardan bu sorunları çözmeleri istenmelidir (Açıkgöz, 2014, s. 54; Sönmez, 2019, s.

155-156). Güncel olay öğretiminde öğrencilerin kazandıkları bilgileri gerçek yaşam problemlerine uygulamaları sağlanmaktadır. Böylelikle anlamlı öğrenme yaşantıları ile öğrencilerde vatandaşlık bilincinin gelişmesine katkı sağlanmaktadır. Güncel olaylar da öğrencilere edindikleri bilgileri gerçek yaşam problemleri içerisinde kullanmalarına, farklı biçimlere dönüştürmelerine ve bu bilgilerinden yeni bilgiler ortaya koymalarına olanak sunmaktadır.

Öğrenme birikimli bir süreçtir: Bireyler önceden öğrendiklerini yeni öğrendiklerinden anlam çıkarmada kullanmaktadır. Bu bakımdan öğrencilere öğretme-öğrenme süreçlerinde yeni öğrendiklerini önceki öğrenmeleriyle karşılaştırma, aralarında bağ kurma olanağı verilmelidir (Açıkgöz, 2014, s. 45-46). Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretimi ile öğrenciler edindikleri bilgileri gerçek yaşam problemlerini çözmek için kullanırlar (Erden, Tarihsiz, s. 163). Güncel olaylar incelenirken öğrencilere düşünme olanağı verilerek öğrencilerin eski ve yeni bilgilerinden yola çıkarak değerlendirmede bulunmaları sağlanır. Ayrıca her öğrenci, güncel olaylara kendi yaşamı ve öğrenme birikimi doğrultusunda anlam yüklemektedir.

Uğraş verme öğrenme sürecinin etkililiğini artırır: Aktif öğrenmeye göre uğraştırıcılık öğrenme sürecinin etkililiğini artırmaktadır. Eylemde bulunma ve anlama için öğrencilere öğretme-öğrenme sürecinde onların ilgilerini çekebilecek zengin çevrelerin sunulması önemlidir (Açıkgöz, 2014, s. 55-56). Bu süreçte öğrenciler basit işlerle değil, zor ve karmaşık sorunlarla uğraşmalı ve bu sorunlara çözüm yolları aramalıdır (Sönmez, 2019, s. 155). Öğretme-öğrenme sürecinde gerçekleştirilecek aktif öğrenme etkinlikleri ile öğrenciler bir şeyler hakkında uğraş vermeye yönlendirilmektedir (Bonwell ve Eison, 1991, s. 5). Böylelikle Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların kullanımı öğrencilerin dikkatlerini çekmede, gerçek yaşam problemlerine çözüm getirirken eylemde bulunmalarına ve uğraş vermelerine katkı sağlamaktadır.

Aktif öğrenme zihnin çalışmasına, kalıcı ve doğal öğrenmelerin gerçekleştirilmesine katkı sağlamaktadır (Açıkgöz, 2014, s. 57). Öğretme-öğrenme sürecinde güncel olaylar ise öğrencilerin yakın ve uzak çevrelerinde meydana gelen ve toplumu bir yönüyle ilgilendiren doğal birer öğrenme kaynaklarıdır. Güncel olayların yaşamın içinden olması öğrencilerin öğrendiklerini gerçek yaşamda kullanabileceklerini görmelerini sağlamaktadır. Ayrıca Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinden yararlanılması güncel olay öğretiminin amacına ulaşmasına ve etkili bir öğrenmenin gerçekleşmesine katkı sağlaması bakımından önemlidir.

2.2.3. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde kullanılabilecek aktif öğrenme tekniklerine ilişkin örnekler

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanımının aktif öğrenme anlayışına uygun olması gerekmektedir. Aşağıda güncel olay öğretiminde kullanılabilecek kimi aktif öğrenme tekniklerine ilişkin açıklamalara yer verilmektedir.

2.2.3.1. Sözlü tarih

Sözlü tarih sıradan insanların geçmiş yaşamlarına ilişkin hatıralarını konu edinmektedir. Böylelikle her toplumsal yapıdan insanların geçmişi sözlü tarihe konu olabilmektedir (Demircioğlu, 2015, s. 107).

Sözlü tarihten Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde yararlanılabilir. Örneğin teknolojinin bayramlaşmaya etkisine yönelik haberler incelenir. Öğrencilerden 50 yaş ve üzeri büyüklerinden biri ile teknolojinin bayramlaşmaya etkisine yönelik görüşme yapmaları istenebilir. Öğrenciler görüşmelerinde görüştükleri kişilerin teknolojinin günümüzdeki kadar yoğun olarak kullanılmadığı dönemlerde bayramlaşmaya dair hatıralarına ilişkin bilgilere ulaşırlar. Öğrenciler yaptıkları çalışmalarda video ve ses kayıt cihazları kullanabilir ve birer rapor oluşturabilirler. Bir sonraki ders öğrenciler yapmış oldukları çalışmaları sınıftaki arkadaşlarına sunarlar. Öğretmen öğrencilerin yapmış olduğu çalışma ile ilgili öğrencilerin ne tür sonuçlar çıkardıklarını belirtmelerini ister. Video ve ses kayıtları dışında yazılı olarak gerçekleştirilen öğrenci çalışmaları sınıf panosunda sergilenir.

2.2.3.2. Fark nedir? Benzerlik nedir?

Fark nedir? Benzerlik nedir? tekniğinde öğrencilerin iki ya da daha fazla madde arasındaki benzerlik ya da farklılıkları belirlemeleri istenmektedir. Örneğin öğretmen fıkra ile hikâye arasındaki farklılıkları, bulut ile sis arasındaki benzerlikleri öğrencilerden ortaya çıkarmalarını isteyebilir. Bu teknikte amaç öğrencilerin düşünmelerini sağlamaktır (Saban, 2014, s. 148-149).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretimi sırasında öğrencilerden bir duruma ilişkin farklılıkları ve benzerlikleri bulmaları istenebilir. Öğretmen tarafından hazırlanan Fark nedir? Benzerlik nedir? tablosunun olduğu çalışma yaprağı öğrencilere dağıtılır. Örneğin geçmiş dönemlerde ve günümüz döneminde bayramlaşmalar arasındaki farklara

ilişkin güncel haberler öğrenciler tarafından incelenir. Haberlerin incelenmesinin ardından öğretmen, öğrencilerden geçmiş dönemlerde ve günümüz döneminde bayramlaşmaya ilişkin ne gibi farklılıkların ve benzerliklerin olduğunu öğrencilerden belirlemelerini ister. Öğrenciler bu duruma ilişkin farklılıkları ve benzerlikleri oluşturduktan sonra sınıftaki arkadaşlarına sunarlar. Öğretmen öğrencilerden bayramlaşmaya ilişkin yaşanan değişimin nedenlerini sorarak sınıfta bir tartışma ortamı oluşturabilir. Öğrencilerin çalışma yaprakları panoya asılabilir.

2.2.3.3. Araştırma yoluyla öğrenme

Öğrencilerin öğrenme-öğretme sürecinde aktif olmalarını, tartışmalara katılmalarını sağlamanın en iyi yollarından birisi öğrencilerden araştırma yapmalarını istemektir (Silberman, 2016, s. 47). Araştırma yoluyla öğrenmede öğretmen tarafından öğrencilerin ilgisini çekebilecek sorunlar ortaya koyularak öğrencilerin bu sorunları incelemesi istenmektedir. Öğretmen, öğrencilerin araştıracakları sorunla ilgili sonuç çıkarmalarına yardımcı olmaktadır (Açıkgöz, 2014, s. 140).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretimi kapsamında dersin kazanımlarına yönelik güncel olaylar ile ilgili öğrencilerin araştırma yapmaları istenebilir. Örneğin öğrencilere araştırma yaparken izlemeleri gereken aşamalar ve bilimsel araştırma yaparken dikkat etmeleri gereken durumlar hakkında bilgi verilir. Bilgi hırsızlığına ilişkin haberler incelenir. Öğretmen tarafından öğrencilere bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak ve bilimsel etiğe uygun davranarak belirledikleri bir bilim insanının hayatını araştırmaları ödev olarak verilir. Bir sonraki derste öğrencilerin bilimsel araştırma yaptıkları bir haber izlenir. Haber üzerinde konuşulur. Ardından öğrenciler gerçekleştirdikleri araştırmaları sınıftaki öğrencilere sunarlar. Öğretmen araştırılan konunun güncel olaylar ile ilişkisinin kurulmasında kimi sorular ile sınıftaki öğrencileri yönlendirir. Araştırma raporları güncel gazete haberleri ile birlikte haber bülten panosunda sergilenebilir.

2.2.3.4. Doğru mu? Yanlış mı?

Bu teknik öğrencilerin öğrenilenler hakkındaki bilgi ve düşüncelerini paylaşımlarını ve değerlendirme yapmalarını sağlamaktadır. Tekniğin önemli özelliği soruların yanıtlarını bilmedikleri hâlde öğrencilerde merak uyandırmasıdır (Silberman, 2016, s. 7). Öğretmen tarafından konuya dair doğru ve yanlış cümleler oluşturularak

küçük kartlara yazılır. Kartlar ders sürecinde öğrencilere dağıtılır. Öğrenciler kartlarında yer alan cümlelerin doğru mu? yoksa yanlış mı? olduğunu araştırırlar. Araştırmanın ardından sınıfta yer alan tüm öğrenciler tarafından cümlelerin doğruluğu ya da yanlışlığı tartışılır. Bu süreçte gerektiği yerde öğretmen öğrencilere ipuçları verir (Açıkgöz, 2014, s. 162-163).

Öğretmen tarafından dersten önce ders sürecinde ele alınacak güncel olaylar belirlenir. Sonrasında sınıftaki öğrenci sayısı kadar küçük kartlar hazırlanır. Bu kartların içerisine derste işlenecek konuya ve güncel olaylara dair bilgiler yazılır. Ders sürecinde güncel olaylar incelenmeden önce öğrencilere etkinlik hakkında bilgi verilir. Ardından öğrencilere birer kart dağıtılır. Öğrencilere kartlarında yer alan bilginin doğru mu? yoksa yanlış mı? olduğuna karar vermeleri ve bu kararın gerekçelerini hazırlamaları için belirli bir süre verilir. Son olarak öğrenciler kartlarında yer alan bilgiyi önce sınıftaki öğrencilerle paylaşır, sonra bu bilginin doğru olup olmadığını gerekçeleriyle birlikte açıklar.

2.2.3.5. Duydunuz mu?

Bu teknikte öğrenciler öğrendikleriyle ilgili “Duydunuz mu?” ile başlayan cümleler kurarlar. “Duydunuz mu?” tekniği öğrencilerin karar vermelerini, derinlemesine inceleme yapmalarını ve düşüncelerini gerektirdiği için öğrencileri etkin hâle getirmektedir (Açıkgöz, 2014, s. 97).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretimi sırasında öğretmen tarafından öğrencilere, gazete ve TV haberleri sunulmadan önce haberlere ilişkin “Duydunuz mu?” kelimesi ile başlayan cümleler kuracakları bilgisi verilir. Öğretmen ya da öğrenciler tarafından sınıfa sunulan haberlerin ardından öğrenciler “Duydunuz mu?” kelimesi ile başlayan cümlelerle haberin ana vurgusunu sınıftaki arkadaşlarıyla paylaşırlar. Güncel olaylara ilgi uyandıran bu teknikte öğrenciler haberlerin sunulması sırasında haberlere ilişkin not tutabilirler.

2.2.3.6. Yeni bir olayı paylaşmaya davet etme

Güncel olaylar öğrencilerin kişisel deneyimleri ile Sosyal Bilgiler arasında bağ kurmalarını sağlamak için kullanılmaktadır (Zarillo, 2016, s. 109). Öğrencilerin dikkatlerini derse çekmek ve etkili bir sınıf ortamı oluşturmak için öğrenciler yaşadıkları yeni ya da ilginç bir olayı sınıfla paylaşmaya davet edilebilir. Burada amaç tartışmak için

konular ya da durumlar oluşturmak değil, öğrencilere birkaç dakika için de olsa yaşadıkları bir olayı sınıftaki arkadaşlarına sunma olanağı sağlamaktır. Bu teknik özellikle akademik konularda fazla söz hakkı almayan öğrencilerin duygu ve düşüncelerini dışa vurmalarını sağlamaktadır (Saban, 2014, s. 226).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylar incelendikten sonra öğrenciler kendi yaşadıkları benzer bir olayı sınıftaki arkadaşlarıyla paylaşabilirler. Bunun dışında öğrenciler başlarından geçen bir olayı anlattıktan sonra bu olayın güncel olaylar ile olan bağlantısı kurulabilir.

2.2.3.7. Kart gösterme

Kart gösterme öğrencilere neler öğrendiklerini gözden geçirme, değerlendirme yapma ve karar verme gibi olanaklar sunan bir tekniktir. Bu teknikte öğrencilere birkaç adet farklı renklerde küçük kart ya da kâğıt parçaları dağıtılır. Her renge örneğin yeşil renk katılıyorum, kırmızı renk katılmıyorum gibi birer anlam verilir. Ardından öğretmen tarafından derste işlenen konuya dair kimi cümleler sınıftaki öğrencilere okunur. Öğrenciler okunan cümleye dair hangi kartı seçeceklerini düşünürler ve seçtikleri kartları sıranın üzerine koyarlar. Tekniğin son aşamasında öğrenciler neden bu kartı seçtiklerini açıklarlar (Açıkgöz, 2014, s. 131).

Güncel olay öğretimi sırasında bu teknik uygulanırken öğretmen tarafından dersten önce işlenecek konuya ve incelenecek güncel olaylara dair cümleler hazırlanır. Ayrıca ders sürecinde öğrenciler kendi getirdikleri haberleri sınıf arkadaşlarına sunarken öğretmen tarafından çarpıcı bulunan bilgiler de listeye birer cümle hâlinde eklenebilir. Dersin değerlendirme bölümünde öğrencilere mavi (katılıyorum), kırmızı (katılmıyorum), siyah (kararsızım) renklerde kâğıtlar dağıtılır. Etkinlik hakkında öğrenciler bilgilendirilir. Ardından öğretmen tarafından hazırlanan cümleler sınıfa sunulur. Her bir cümlenin ardından öğrencilere seçecekleri kartı düşünmeleri için süre verilir. Verilen sürenin sonunda öğrenciler seçtikleri kartları sıranın üzerine koyarlar ya da havaya kaldırır. Öğretmen öğrencilerden neden bu kartı seçtiklerini gerekçeleriyle açıklamalarını ister.

2.2.3.8. Soruya yanıt yazma

Bu teknikte amaç bir soru hakkında düşünen öğrenci sayısını artırmaktır. Bu amaçla herhangi bir öğrencinin belli bir soruyu yanıtlamasını istemeden ya da öğretmen sorduğu

sorunun doğru yanıtını söylemeden önce sınıfta yer alan tüm öğrencilerden kendilerine yöneltilmiş olan bir soruya yanıt yazmaları istenebilir. Oldukça basit olan bu teknikte sınıftaki öğrencilere bir soru sorulur ve her öğrenciden bu soruya yanıt yazmaları istenir (Saban, 2014, s. 231).

Sosyal Bilgiler dersinde ele alınacak güncel olaya dair düşündürücü nitelikte sorular hazırlanabilir. Ders sürecinde güncel olayların incelenmesinin ardından öğrencilere hazırlanan sorular sorularak öğrencilerden bu sorulara yanıt yazmaları istenir. Güncel olay öğretiminde bu teknikten yararlanırken öğrencilere soruya yanıt yazmaları için süre verilmesi gerekmektedir. Dikkat edilecek önemli noktalardan bir diğeri ise öğretmen tarafından genel itibarıyla sınıfta daha az söz hakkı alan öğrencilere öncelik verilmesidir. Öğretmen, güncel olaylara dair sorduğu bir soruya yanıt yazmalarını isteyerek sınıfta daha az söz hakkı alan öğrencilerin derse katılmasını sağlayabilir.

2.2.3.9. Tahmin etme

Öğretme-öğrenme süreçlerinde güncel olaylardan yararlanılması öğrencileri güncel olayların olası sonuçlarını tahmin edebilmelerine katkı sağlamaktadır (Paykoç, 1987, s. 46). Güncel olayların olası sonuçlarına yönelik tahminde bulunma aktif öğrenme tekniklerinden tahmin etme tekniği ile bütünleştirilebilir. Tahmin etme tekniğinde düşünme ve ileriye görme becerilerini geliştirmek için öğrencilerden ileriye düşünmeleri ve tahminde bulunmaları istenir (Saban, 2014, s. 153).

Güncel olaylara ilişkin haberler öğrenciler tarafından incelenir. Ardından öğretmen tarafından öğrencilerden güncel olaya dair haberlerden yola çıkarak gelecekte ne gibi değişimlerin ve gelişmelerin yaşanacağını tahmin etmeleri istenir. Öğrenciler tahminlerini sınıftaki diğer öğrencilere sunarlar. Bir öğrenci tarafından sunulan tahmin sınıftaki diğer öğrenciler tarafından değerlendirilebilir ve böylece yeni tahminlerin oluşması sağlanabilir.

2.2.3.10. Sınıflama

Bu teknikte öğrenciler, belirli bir konuda bilgi toplayıp bu bilgileri sınıftaki diğer öğrencilere sunarlar. Öğrenciler tarafından toplanan bilgiler belirli başlıklar altında sınıflandırılır (Açıkgöz, 2014, s. 90).

Güncel olay öğretimi kapsamında bu teknikten yararlanırken öğretmen tarafından sınıf panosu tarım, sanayi, hayvancılık, ticaret gibi belirli bölümlere ayrılır. Nitekim

güncel olay öğretiminde haber bülten tahtası alt bölümlere ayrılabilir (Paykoç, 1987, s. 53). Öğretmen öğrencilerden bir sonraki konuya dair gazete ve genel ağ haberlerini sınıfa getirmelerini ister. Bu haber örneğin öğrencilerin gelecekte yapmayı düşündükleri mesleklere ilişkin olabilir. Ders sürecinde öğrenciler tarafından getirilen güncel haberler incelenir. Öğrenciler haberleri değerlendirir. Ardından haberi sunan öğrencilerden bu haberin panolarda yer alan hangi bölüme ait olduğunu bulmaları istenir. Öğrenciler gerekçelerini belirterek getirdikleri haberleri panodaki ilgili yerlere asarlar.

2.2.3.11. Kart eşleştirme

Kart eşleştirme tekniği öğrenilen bilgilerin kontrol edilmesi, hatalı öğrenmelerin düzeltilmesi ya da öğrenmenin kalıcılığının sağlanması gibi amaçlarla kullanılan bir tekniktir. Bu teknik eğlenceli bir öğrenme ortamı sağlamaktadır (Açıkgöz, 2014, s. 168-169; Taşpınar, 2020, s. 236). Aynı zamanda bu teknik ile öğrenciler işbirliği geliştirme ve düşüncelerini ifade etme olanağına ulaşmaktadır (Keskin, 2016, s. 74).

Güncel olay öğretimi kapsamında kart eşleştirme tekniği uygulanırken sınıftaki öğrenci sayısının yarısı kadar kart içeren iki dizi kart hazırlanır. Birinci dizide gazete haberinin başlığına, habere ilişkin görsele, haber metninin yarısına, habere ilişkin sorulara ve açıklamalara yer verilir. İkinci dizide ise birinci dizide yer alan kartlara ilişkin eşleştirilebilecek bilgilere yer verilir. Dizilerden birindeki kartlar numaralandırılır ve kartlar sınıfta bulunan öğrencilere dağıtılır. Öğrenciler kendilerine verilen kartları inceler ve sınıfın içinde dolaşırlar. Öğrenciler karşılaştıkları arkadaşlarıyla konuşarak ellerindeki kartın eşini bulmaya çalışırlar. Kartlarını eşleştirenler gerekçelerini hazırlayarak sınıftaki arkadaşlarına sunarlar.

2.2.3.12. Görseller hakkında konuşma

Bu teknik öğrencilerin gösterilen bir görselle ilgili konuşması, soru sorması ya da problem oluşturmalarıdır (Açıkgöz, 2014, s. 88). Görseller aniden öğrencilerin ilgisini çekebileceğinden (Silberman, 2016, s. 17) eğitimde yararlanılabilecek en önemli kaynaklardır. Bazı öğrenciler görsellerin kullanılmasıyla daha kolay öğrenebilmektedir (Kalelioğlu, 2013, s. 67). Nitekim günümüz çocukları görsellerle çevrili bir dünyaya alışkın olduklarından küçük yaşlarda görsellerden anlam çıkarma çabasına girerek görsel okuma becerisi edinmekte ve okul ortamlarında da görsellerle karşılaşmayı istemektedirler (Sağlamgöncü, 2016, s. 15).

Güncel olay öğretimi kapsamında gazete ve genel ağ haberlerinde yer alan görseller tahtaya yapıştırılır. Bu görsel doğal afetlere yönelik güncel bir olaya dair olabilir. Öğrencilere bu görselleri incelemeleri için belirli bir süre verilir. Ardından öğrenciler görsellerin kendilerinde ne gibi duygu ve düşünce uyandırdığını ifade ederler. Öğrencilerden tahtaya yapıştırılan görselin altına bu görselin ne ile ilgili olduğunu yazmaları istenir. Bunun dışında görsele bir başlık bulma etkinliği gerçekleştirilir. Tahtaya çıkan öğrenciler görseli yorumlar ve görselin güncel olaylar ile olan bağlantısı kurar.

2.2.3.13. Önem sırasına koyma

Öğretme-öğrenme süreçlerinde güncel olaylardan yararlanılması öğrencilerde haber materyallerini okuyabilme, güncel olayları önemlerine göre birbirlerinden ayırt edebilme gibi katkılar sağlamaktadır (Paykoç, 1987, s. 46). Bu bağlamda güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinden önem sırasına koyma tekniğinden yararlanılabilir. Öğrenciler bu teknikte ele alınan konunun ana düşüncelerini, ilkelerini ya da anahtar sözcüklerini önem sırasına koyarlar. Aynı zamanda öğrenciler bir metindeki düşünceleri ya da tarihi bir anlaşmanın maddelerini, bir olayın ortaya çıkma nedenlerini de önem sırasına koyabilirler (Açıkgöz, 2014, s. 90).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylara yönelik gazete ve TV haberleri incelendikten sonra öğrenciler güncel olaya yönelik çıkarımda bulunabilir ve bazı durumları önem sırasına koyabilirler. Örneğin sanal ortamın kullanılma amaçlarına yönelik incelenen gazete ve TV haberlerinin ardından öğrenciler gündelik yaşamlarında sanal ortamı kullanma amaçlarını kendilerine göre önem sırasına koyup sınıftaki arkadaşlarına sunabilirler.

2.2.3.14. Düşün-tartış-yaz

Bu teknikte öğrenciler öncelikle bireysel olarak düşünmektedir. Ardından sıra arkadaşı ile düşüncelerini paylaşmakta ve birlikte yeni bir görüş geliştirmektedir. Son olarak öğrenciler uzlaştıkları görüşlerini birlikte ya da bireysel olarak yazmaktadır (Gökalp, 2019, s. 175).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların incelenmesinin ardından düşün-tartış-yaz tekniğinden yararlanılabilir. Örneğin güncel olayları incelemelerinin ardından öğrencilere bu güncel olayları sosyal medya hesaplarında nasıl paylaşacakları sorulur.

Öğrenciler öncelikle düşünürler, ardından düşüncelerini sıra arkadaşlarıyla paylaşırlar ve bir karara varırlar. Son olarak öğrenciler güncel olayı sosyal medya hesaplarında hangi cümlelerle paylaştıklarını sınıftaki öğrencilere sunarlar.

2.2.3.15. Kum saati

Bu teknik genellikle ön öğrenmelerin hatırlanması ile eski ve yeni öğrenilenler arasında bağ kurulmasını sağlamak için kullanılmaktadır. Tekniğin uygulanması aşamasında öncelikle tahtaya ya da kâğıtlara boş kum saatleri çizilir. Kum saatinin ortasına derste neyin öğrenileceği yazılır. Ardından kum saatinin üst kısmına öğrenme konusu ile ilgili ön bilgiler not edilir. Konunun işlenmesinin ardından öğrenme konusunun ana temaları kum saatinin alt kısmına yazılır. Son olarak öğrenciler tarafından kum saatleri sınıftaki öğrencilere sunulur (Açıkgöz, 2014, s. 168).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların incelenmesinin ardından öğrencilerden kum saatinin altına konunun ana temalarını yazmaları istenebilir. Sonrasında öğrenciler çalışmalarını sınıftaki diğer öğrencilere sunabilirler. Güncel olaylar kapsamında hazırlanan bu çalışmalar panoya asılabilir.

2.2.3.16. Kendini değerlendirme

Bu aktif öğrenme tekniği öğrencilerin neyi ne kadar öğrendiklerini incelemeleri, öğrenme sürecinde ne kadar gelişme gösterdiklerini belirlemeleri için kullanılmaktadır (Açıkgöz, 2014, s. 90). Bu teknik öğrencilerin öğretme-öğrenme sürecindeki durumlarını görmelerine olanak sağlamaktadır.

Dersin değerlendirme bölümünde kullanılmak üzere öğretmen tarafından ele alınacak konuya ve incelenecek güncel olaylara ilişkin sorular hazırlanır. Öğrenciler dağıtılan çalışma kâğıtlarında kendilerini değerlendirirler. Bu tekniğin kullanılması öğrencilerin güncel olay bilgisini değerlendirmelerine olanak sağlamaktadır.

2.2.3.17. Slogan bulma

Bu teknikte öğrencilerden öğretme-öğrenme sürecinde ele alınan konunun ana düşüncelerini yansıtan bir slogan üretmeleri istenir (Açıkgöz, 2014, s. 86). Böylelikle öğrenciler düşünmeye yönlendirilir.

Sosyal Bilgiler dersinde çevre kirliliği, doğal afetlerden korunma, küresel ısınma, teknoloji kullanımı, iletişim, tüketici hakları gibi birçok konu sürekli yaşanan olaylarla

birlikte gündemdeki yerini korumaktadır. Sosyal Bilgiler dersinin içeriğini oluşturan bu ve benzeri güncel olaylara yönelik toplumda farkındalık oluşturmak için hazırlanmış reklamlar, afişler ve gazete haberlerinin içeriğinde sloganlar yer almaktadır. Sosyal Bilgiler dersinde öğretmen, örneğin teknoloji bağımlılığına yönelik içerisinde sloganın yer aldığı bir reklam filminden yararlanabilir. Sınıftaki öğrenciler reklam filmini izledikten sonra güncel olaylar ile olan bağlantısını kurabilir, reklamdaki sloganı değerlendirebilirler. Ardından öğretmen tarafından öğrencilerden incelenen reklam filminde yer alan güncel olaya ilişkin yeni bir slogan bulmaları istenebilir. Bunun dışında örneğin depreme yönelik bir gazete haberi incelendikten sonra öğretmen öğrencilerden bu habere yönelik birer slogan üretmelerini isteyebilir. Öğrenciler buldukları sloganları sınıftaki arkadaşlarıyla paylaşırlar. Paylaşılan sloganlar öğrenciler tarafından değerlendirilir.

Yukarıda yer alan aktif öğrenme tekniklerinin dışında güncel olayların öğretiminde birçok aktif öğrenme tekniğinden yararlanılabilir. Güncel olayların öğretiminde kullanılabilecek aktif öğrenme tekniklerinin seçiminde güncel olayların içeriği, konuyla olan bağlantısı ve aktif öğrenme tekniklerinden hangileri ile uyum sağladığı belirlenmelidir. Sınıftaki öğrenci sayısı ve öğrencilerin düzeyi de dikkate alınarak Sosyal Bilgiler öğretmenleri güncel olaylara ilişkin farklı aktif öğrenme tekniklerini kullanabilirler.

2.3. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde yurt içinde ve yurt dışında güncel olay öğretimine yönelik yapılan araştırmalara yer verilerek yapılan araştırmalara yönelik genel bir değerlendirmede bulunulmuştur.

2.3.1. Yurt içinde yapılan araştırmalar

Deveci (2007), “Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olayların Öğretimine İlişkin Öğretmen Görüşleri” adlı araştırmasında Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin güncel olaylardan yararlanma durumlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiş, veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme kullanılmıştır. Araştırmaya alt, orta ve üst sosyoekonomik düzeylerdeki okullardan 20 Sosyal Bilgiler öğretmeni katılmıştır. Araştırma sonucunda Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin derslerde güncel olayları kullanmayı yararlı buldukları, yeri ve zamanı

geldiğinde güncel olaylara yer verdikleri, güncel olaylara yönelik en fazla gazete ve televizyon gibi kaynaklardan yararlandıkları sonucu elde edilmiştir. Aynı zamanda araştırma sonucunda öğretmenlerin güncel olay öğretiminde daha çok soru-yanıt, araştırma ödevi, tartışma ve rol oynama gibi yöntem ve teknikleri kullandıkları, bu süreçte öğrencilerden ve ailelerden kaynaklı birtakım sorunlar yaşandığı ortaya konulmuştur.

Arın ve Deveci (2008), “Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olaylar Kullanımının Öğrencilerin Başarılarına ve Hatırd Tutma Düzeylerine Etkisi” adlı gerçekleştirdikleri çalışmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların kullanımının öğrencilerin başarılarına ve hatırd tutma düzeylerine etkisini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmada hem nicel hem de nitel yöntemlerin kullanıldığı karma yöntem benimsenmiştir. Araştırma verileri başarı testi ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların kullanılmasının öğrenci başarısını ve hatırd tutma düzeyini artırdığı, güncel olayların kalıcı ve eğlenceli öğrenme sağladığı, düşünme becerilerini geliştirdiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Demirkaya Gedik (2008) “Sosyal Bilgiler Eğitiminde Güncel Olaylar” adlı çalışmada ilköğretim 4-7. sınıf öğrencilerinin kitle iletişim araçlarını kullanma durumlarını, güncel olaylara ilişkin görüşlerini ve farkındalık düzeylerini ortaya koymaya çalışmıştır. Nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı araştırmanın verileri anket ve görüşme yoluyla toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin kitle iletişim araçlarını etkin bir biçimde kullanamadıkları, Sosyal Bilgiler derslerinde güncel olaylardan yeterince yararlanmadıkları, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin güncel olay materyallerinden çok az yararlandıkları ortaya konulmuştur.

Gürkan (2009) tarafından ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler eğitiminde güncel olayları ele alış biçimlerinin değerlendirildiği bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli kullanılan araştırmanın verileri anket ve görüşme yoluyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda araştırmaya katılan öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayları kullandıkları, ayrıca diğer öğretmen arkadaşlarına güncel olay yöntem ve tekniklerini kullanmaları yönünde önerilerde bulundukları sonucuna ulaşılmıştır.

Gürdoğan Bayır (2010) ilköğretim beşinci sınıfta Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisini belirlemeye çalıştığı çalışmada karma yöntem kullanmıştır. Araştırmanın veri toplama araçlarını kişisel bilgi formu, eylem planları, öğretim materyalleri, yarı yapılandırılmış görüşme

formu ve eleştirel düşünme becerisi ölçekleri oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinden analiz, değerlendirme, çıkarım ve yorumlama becerileri arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunurken, eleştirel düşünme becerilerinden açıklama ve öz düzenleme becerileri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılarak gerçekleştirilen öğretimden sonra deney grubundaki öğrencilerin güncel olaylardan yararlanmaya ilişkin olumlu görüş belirttikleri sonucu elde edilmiştir.

Akdaş (2013), Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin karar verme becerilerine etkisini belirlemek amacıyla gerçekleştirdiği araştırmada deneme modellerinden öntest-sontest kontrol gruplu model kullanmıştır. Deney grubunda güncel olaylardan yararlanılarak öğretim etkinlikleri kullanılmış, kontrol grubunda ise programın öngördüğü öğretim etkinlikleri uygulanmıştır. Araştırmada veri toplama araçları olarak karar verme formu ve karar verme becerisi rubriği kullanılmıştır. Araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanarak hazırlanan öğretim etkinliklerinin öğrencilerin karar verme becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Zemin (2013), güncel olayların kullanımının ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersindeki akademik başarı ve hatırlama düzeylerine yönelik etkisini incelediği araştırmasında ön test-son test kontrol gruplu model kullanmıştır. Araştırmada veri toplama araçları olarak anket formları ve başarı testi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların kullanıldığı deney grubu ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubunun akademik başarıları ile öğrenmenin hatırlama düzeyi arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Ayrıca öğrencilerin güncel olayların kullanımına yönelik görüşlerinin olumlu yönde olduğu belirlenmiştir.

Akdağ ve diğerleri (2014) yaptıkları araştırmada 5, 6 ve 7. sınıf ders Sosyal Bilgiler ders kitaplarını güncel olaylar bağlamında Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin bakış açısı ile değerlendirmişlerdir. Nitel araştırma yönteminin benimsendiği araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 26 Sosyal Bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun güncel olayları takip ettiği ve dersin içeriği ile güncel olayları ilişkilendirebildiği görülmüştür. Ayrıca araştırmada öğretmenlerin

güncel olaylara ders kitaplarında yeterince yer verilmediği görüşünde olduğu ortaya çıkmıştır.

Çelikkaya ve Yakar (2015), araştırmalarında Sosyal Bilgiler ders kitaplarında gazete, İnternet ve dergi haberlerine yer verilme durumunu belirlemeyi amaçlamıştır. Nitel araştırma yönteminin benimsendiği araştırmada 4, 5, 6 ve 7. sınıf MEB ve özel yayınevleri tarafından basılan ders kitapları incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre her iki yayınevine bağlı ders kitaplarında haber temaları olarak en çok gazete haberlerinin kullanıldığı, sonrasında sırayla İnternet ve dergi haberlerinin kullanımına yer verildiği görülmektedir. Araştırma sonucunda MEB'e bağlı ders kitaplarında tüm haber temalarının özel yayınevine bağlı ders kitaplarına göre daha fazla yer aldığı belirlenmiştir. Sınıf seviyesine göre en fazla haber temalarının 6. sınıf ders kitaplarında, en az haber temalarının ise 7. sınıf ders kitaplarında yer aldığı görülmüştür.

Eryılmaz (2015) tarafından 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıklarına etkisi incelenmiştir. Araştırmada karma yöntem desenlerinden gömülü deneysel desen kullanılmıştır. Ayrıca kontrol grubunda güncel olaylara ilişkin yöntem, teknik ve etkinliklerin kullanılıp kullanılmadığını görmek amacıyla yapılandırılmış gözlem yapılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak sosyal problemlere duyarlılık ölçeği, kişisel bilgi formu, yarı yapılandırılmış görüşme formu ve yapılandırılmış gözlem formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, deney grubundaki öğrenciler ile kontrol grubundaki öğrenciler arasında deney grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğrencilerin güncel olaylardan yararlanılarak gerçekleştirilen Sosyal Bilgiler dersi için olumlu görüşe sahip oldukları görülmüştür.

Batti (2016) araştırmasında güncel olayların sosyal bilgiler dersinde kullanımının öğrencilerin akademik başarı ve barış değer düzeylerinin gelişimine etkisini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmada nicel araştırma modellerinden ön test-son test ve kontrol gruplu yarı deneysel model kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu, barış değer ölçeği, akademik başarı testi ve gözlem formundan yararlanılmıştır. Araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların kullanımının öğrencilerin barış değer düzeyini arttırmasına katkı sağladığı, öğrencilerin akademik başarı düzeylerini arttırdığı, öğrencilerin güncel olayların kullanımını desteklediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bozkurt (2017), ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin ve 6. sınıflarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler dersi öğretme-öğrenme sürecinde güncel olayların kullanımına ilişkin görüşlerini belirlemeye çalışmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş, veriler yapılandırılmış görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun gündemi takip ettiği, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların kullanımının dersin etkili ve verimli geçmesine, öğrenciyi öğrenme ortamında aktif hâle getirerek öğrenmenin kalıcı olmasına katkı sağladığı görüşünde oldukları belirlenmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi öğretme-öğrenme sürecinde güncel olayların kullanılmasının dersi eğlenceli hâle getirdiği, öğrenmelerine katkı sağladığı görüşünde oldukları ortaya çıkmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin güncel olay öğretimine yönelik etkinlikler kapsamında en çok tartışma, araştırma yapma, akıllı tahtayı kullanma, soru çözmeden yararlandıkları belirlenmiştir.

Dinç ve Acun (2017), Sosyal Bilgiler dersinde ekonomi ve sürdürülebilir kalkınma ile ilgili konuların öğretiminde güncel olayların hangi amaçlarla ve nasıl kullanılabileceğine ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilen araştırmada 13 Sosyal Bilgiler öğretmeni ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin ekonomi ve sürdürülebilir kalkınma konularının öğretiminde güncel olaylardan yararlanmaya önem verdikleri ve güncel olayları öğrenilenlerle gerçek yaşam arasında bağ kurmak amacıyla kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Memişoğlu ve Güçin (2017), araştırmalarında Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin güncel konuların öğretimine yönelik görüşlerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Nitel araştırma yönteminin benimsendiği araştırmada araştırmanın çalışma grubunu ortaokullarda görev yapan 12 Sosyal Bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler öğretmenleri güncel konuların öğrencilerin yaşama hazırlanmasına, derse olan ilgisini artırmasına ve derse daha aktif bir biçimde katılmasına olanak sağladığı görüşündedirler. Ayrıca güncel konuları işlerken öğretmenlerin en fazla soru-cevap ve tartışma yöntemlerini kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Akkan (2019), “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Güncel Olayları Argümantasyon Tekniği ile Değerlendirmesi” adlı çalışmasında Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının güncel bir olayı belirleyebilme, Sosyal Bilgiler eğitimi ile ilişkilendirebilme

ve tartışmalı bir metin içerisinde güncel olayı değerlendirebilme durumlarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmanın veri toplama aracını güncel olay değerlendirme formu oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda çalışma grubundaki Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının hepsinin bir güncel olay belirleyebildiği, çoğunun ise belirlediği bir güncel olayın Sosyal Bilgiler dersiyle bağlantısını kurabildiği ortaya çıkmıştır.

Bekret (2019), araştırmasında Sosyal Bilgiler dersi öğretme-öğrenme sürecinde kanıt temelli öğrenme yöntemi aracılığıyla güncel olayları incelemenin dersin kazanım ve tutumlarına etkisini irdelemeyi amaçlamıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması biçiminde desenlenen araştırmada veri toplama aracı olarak açık uçlu soru formu, araştırmacı, öğretmen, öğrenci günlükleri, öğretmen ile yapılan görüşme, öğrencilerle yapılan odak grup görüşmesi, fotoğraf kayıtları ve güncel olayların incelendiği kanıt temelli öğrenme etkinliklerine ait çalışma kâğıtları kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre öğrencilerin çoğu, sınıfta uygulanan güncel olayların incelendiği tüm kanıt temelli öğrenme etkinliklerinde derse katılmışlar, çalışma kâğıdında bir ürün ortaya çıkarabilmişlerdir. Ayrıca öğrenciler güncel olayların incelendiği kanıt temelli öğretim sürecinde mutlu oldukları, dersin eğlenceli geçtiği ve dersi daha iyi anladıkları, daha kolay ve daha hızlı bir biçimde öğrendikleri, görsel ve yazılı kanıtları inceleme sayesinde yorumlama becerilerinin geliştiği, kendilerini daha iyi ifade edebildikleri, yaratıcılık becerilerinin geliştiği yönünde görüş belirtmişlerdir.

Taşkın ve Memişoğlu (2019), Sosyal Bilgiler ders kitaplarında güncel konulara yer verilme durumunu belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında 5, 6 ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarını incelenmişlerdir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesinin kullanıldığı araştırmada güncel konuların ünitelerde eşit bir biçimde dağılımının sağlanmadığı ortaya çıkmıştır.

Gürkan, Öztürk ve Kumru (2020), ortaokul Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların uygulanmasına ilişkin öğretmen ve öğrenci deneyimlerini değerlendirmek amacıyla bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Nitel araştırma yönteminin benimsendiği araştırmanın çalışma grubunu 5, 6 ve 7. sınıfa devam eden 15 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda güncel olayların dersi anlaşılır kılmak, geçmiş ve günümüz arasında bağlantı kurmak, dikkat çekmek, kavrama düzeyini artırmak, etkili vatandaş yetiştirmek, ilgiyi artırmak, yaşamı sorgulatmak, konuyu somutlaştırmak, öğrenme düzeyini arttırmak,

öğrenilen bilgilerin kalıcılığını sağlamak, günlük yaşamla ilişkilendirmek gibi çeşitli amaçlarla kullanıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Türkiye’de Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretimine ilişkin yapılan araştırmaların çoğunun güncel olayların uygulanmasına yönelik öğretmen ve öğrenci görüşlerini ortaya koymaya, güncel olaylara ders kitaplarında yer verilme durumunu belirlemeye ve güncel olay öğretiminin başarıya ve hatırd tutma düzeyine etkisine yönelik olduğu görülmektedir. Araştırmaların çoğunda veri toplama araçları olarak anket ve görüşme formları kullanılmıştır. Güncel olay öğretimine yönelik uygulamalı araştırmaların sayısı oldukça sınırlıdır. Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde kullandıkları yöntem ve teknikleri belirlemeye yönelik yapılan araştırmaların sonuçlarının benzer olduğu görülmektedir. Sosyal Bilgiler dersinde öğretmenlerin güncel olay öğretiminde daha çok tartışma, soru-cevap ve düz anlatım gibi yöntem ve teknikleri kullandıkları görülmektedir.

2.3.2. Yurt dışında yapılan araştırmalar

Houston (1992) “Ortaokul Başarısında Kanal 1’deki Haberlerin Etkisi” adlı araştırmasında Kanal 1 haberlerinin sınıf tartışmalarında kullanıldığında öğrencilerin güncel olaylara karşı bilgilerinin gelişip gelişmediğini ortaya koymayı amaçlamıştır. Nicel araştırma yönteminin benimsendiği araştırmada güncel olaylar iki grup hâlinde öğrencilere verilmiştir. Bir grubun üyeleri güncel olaylarla ilgili sınıf tartışmalarına katılmış, diğer grup üyeleri tartışmalara katılmamıştır. Veri toplama aracı olarak öğretmen anketi uygulanmıştır. Araştırma sonucunda sınıf tartışmalarına katılan grupla katılmayan grup arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Anderman ve Johnstone (1994), “Ergenlik Çağındaki Gençlerin Güncel Olay Bilgileri Üzerindeki Gündüleyici Etmenler” adlı araştırmada öğrencilerin amaçları, yeterlilik inançları ve haberleri araştırma davranışları ile güncel olay bilgileri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Nicel araştırma yönteminin benimsendiği araştırma sonucunda, ortaokulda bulunan erkek öğrencilerin haberlere yönelik öz-yeterlilik inançlarının daha yüksek olduğu, lisede bulunan erkek öğrencilerin haberleri araştırmada kız öğrencilere göre daha fazla performans eğilimli olduğu görülmüştür. Aynı zamanda lisede başarı puanı ile haberlerin araştırılması arasında olumlu bir ilişkinin olduğu görülürken ortaokulda böyle bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Bennett (1999), “Bilimdeki Güncel Olaylar Üzerine İşbirlikli Tartışmalar Yoluyla Fen Öğrenen Öğrenciler” adlı araştırmasında güncel olaylara odaklanan işbirlikli tartışmalarda öğrencilerin örüntüleri nasıl araştırdığını ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmada öğrencilerin fen konuları üzerine seçtiği gazete ve dergi makaleleri, genel ağ araştırmaları ve güncel olay özetleri kullanılmıştır. Öğretmen, öğrencilerin bilgiyi nasıl yapılandıklarını öğrenmek için nitel araştırma yöntemlerinden yararlanmıştır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin gerçek yaşam problemlerini çözmek ve kaynakları araştırmak için kendi deneyimlerini derslerde kullanmaları gerektiğine ulaşılmıştır.

Wilson ve diğerleri (1999), “Tartışmaya Açık Güncel Konuların Programla Birleştirilmesine İlişkin Öğretmenlerin Bakış Açıkları” isimli araştırmada güncel konularla programın ilişkilendirilmesine yönelik öğretmenlerin bakış açılarını belirlemeyi amaçlamışlardır. 12. sınıf Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin katıldığı araştırmada veriler anket ve görüşmelerle toplanmıştır. Anketi yanıtlayan öğretmenlere, Clinton ile ilgili günlük haberleri öğretip öğretmedikleri sorulmuştur. Olumlu yanıt veren öğretmenlere açık uçlu sorular sorulmuştur. Olumsuz yanıt veren öğretmenlere ise sınıfta bu konudan neden söz etmedikleri sorulmuştur. Öğretmenlerin yarısından fazlası Clinton ile ilgili günlük haberlere yönelik öğretim yaptıklarını belirtmişlerdir.

Haas ve Laughlin (2000) “Güncel Olayların Öğretimi: Günümüzde Sosyal Bilgilerdeki Durumu” isimli araştırmada Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi’ne üye öğretmenlerin derslerinde güncel olayları nasıl öğrettiklerini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Nicel araştırma yönteminin benimsendiği araştırmaya 598 öğretmen katılmıştır. Verilerin anket yoluyla toplandığı araştırmanın sonucunda öğretmenlerin güncel olaylara yer verdikleri ortaya çıkarılmıştır. Öğretmenlerin çoğu Sosyal Bilgiler dersinde tarihsel, sosyal, ekonomik ve politik kavramları işlerken, sosyal olayların zaman ve kültürler içindeki sürekliliğini vurgulamak için güncel olaylardan yararlandığı görülmüştür. Ayrıca araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin çoğu güncel olayları öğretmeyi mesleki bir yükümlülük olarak görmektedir.

Hofstetter ve diğerleri (2000) yaptıkları araştırmada Weekly Reader gazetesinin ilköğretim öğrencilerinin güncel olaylar konusundaki bilgilerine katkısını değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Yaşları 8-12 arasında değişen 2331 ilköğretim öğrencisine verilerin toplanması için test uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda Weekly Reader gazetesinin kullanımı ile 2 ve 3. sınıf öğrencilerinin yüksek düzeyde güncel olay bilgisine sahip olduğu; 4 ve 6. sınıf öğrencilerinin ise diğer iletişim araçlarından daha

fazla bilgi almaları nedeniyle daha düşük güncel olay bilgisine sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

Sharp (2009), ortaokul ve lise Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin güncel tartışmalı konulara ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Nicel araştırma yönteminin benimsendiği araştırmada veri toplama aracı olarak çevrimiçi ortamda uygulanan bir anket kullanmıştır. Ortaokul ve lise Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin katıldığı araştırmanın sonucunda Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler öğretim programının bir parçası olan güncel tartışmalı konuların öğretimine karşı olumlu görüşe sahip oldukları görülmüştür.

Malinowski (2012), güncel olayları Sosyal Bilgiler derslerine dâhil etmenin neden önemli olduğuna dair bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmada Sosyal Bilgiler derslerinde güncel olaylardan yararlanmaya yönelik yapılan araştırmalar incelenerek doküman analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda küreselleşme, sosyal değişim için olanak oluşturmaları, içeriğe uygun olması, öğrencilerin gelecekte gereksinim duyabilecekleri becerileri geliştirmesi gibi nedenlerle güncel olayların Sosyal Bilgiler derslerine dâhil edilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır.

Journell (2013), Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının siyaset ve güncel olaylar hakkında bildiklerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Nicel araştırma yönteminin benimsendiği araştırmaya 177 öğretmen adayı katılmıştır. Üç yıl süren araştırmanın verileri anket ve görüşme yoluyla toplanmıştır. Araştırmanın sonucuna göre öğretmen adaylarının politik ve güncel olaylar hakkında fazla bilgi sahibi olmadıkları görülmüştür.

Morrison, (2015), araştırmasında öğretmenlerin haberleri derslerinde neden ve nasıl kullandıklarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasının kullanıldığı araştırmada öğretmen görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 4-10. sınıflar arasında ders veren dört öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda güncel olaylara yönelik en iyi uygulamayı gerçekleştirmek için öğretmenlerin öğrencilerini iyi bir biçimde tanıması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca derste öğrenilenler ile güncel olaylar arasında bağlantı kurulmasının ve sınıf tartışmasının mutlaka yapılması gerektiği araştırma sonuçları arasında yer almaktadır.

Bahmani (2016) tarafından öğrencilerin güncel olaylara yönelik günlük tutmalarının güncel olayları ders süreciyle ilişkilendirmelerine ve eleştirel düşüncelerine katkısı araştırılmıştır. Bu amaçla üniversite öğrencilerinden güncel olay günlüğü

oluşturmaları istenmiştir. Öğrenciler güncel olayları değerlendirmişler ve ekonomi kavramlarıyla ilişkilendirmişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre güncel olay günlüğü tutmanın öğrencilerin eleştirel düşüncelerine ve derse karşı ilgi duymalarına katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Mcanespie (2016), araştırmasında 3. sınıf öğrencilerinin güncel olaylar yoluyla problem tanımlama eğitimini ele almıştır. Araştırma 25 kişilik bir öğrenci grubuyla gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler seçtikleri güncel olaya yönelik araştırma yapmışlar, sorular hazırlamışlar ve güncel olayı arkadaşlarıyla paylaşmışlardır. Araştırma sonucuna göre öğrenciler arasında olumlu bir ilişki ortamı kurulmuş, anlamlı öğrenme gerçekleşmiş ve öğrenciler sorularıyla güncel olaylardan problem oluşturabilmişlerdir. Öğrencilerin güncel olayları gerçek dünyada oluştukları için arkadaşlarına sunmayı eğlenceli ve amaca yönelik buldukları ortaya çıkmıştır.

Yurt dışında güncel olay öğretimine dair gerçekleştirilen araştırmaların çoğunda öğretmenlerin güncel olayları öğretme-öğrenme sürecinde nasıl kullandıkları, dersin konularıyla nasıl ilişkilendirdikleri ve öğretmenlerin güncel olay bilgilerinin ne düzeyde olduğu ortaya koyulmuştur. Araştırmalar incelendiğinde daha çok nicel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı görülmektedir. Araştırmalarda veri toplama araçları olarak daha çok anket ve görüşme formları kullanılarak öğretmen ve öğrenci görüşleri belirlenmiştir. Türkiye’de olduğu gibi yurt dışında gerçekleştirilen araştırmada da güncel olay öğretimine yönelik uygulamalı çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma deseni, ortam, araştırmacı rolü, geçerlik komitesinin rolü, katılımcılar, verilerin toplanması, verilerin analizi, inandırıcılık, araştırma etiği ve uygulama sürecinde yaşanan güçlükler açıklanmıştır.

3.1. Araştırma Deseni

Bu araştırmanın amacı Sosyal Bilgiler dersi öğretme-öğrenme sürecinde güncel olayların aktif öğrenme teknikleriyle ele alınma sürecini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda araştırma sürecinde öncelikle Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde yaşanan sorunlar belirlenmiş ve güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına ilişkin uygulamalar planlanmıştır. Ardından hazırlanan planların uygulamaları gerçekleştirilmiş ve uygulama süreçleri derinlemesine incelenmiştir. Araştırma süreci uygulamaların geliştirilmesini, uygulama sürecinde karşılaşılan sorunların çözülmesini ve uygulama sürecinin iyileştirilmesini kapsamaktadır.

Bu çalışmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin etkili bir biçimde nasıl kullanılabileceğine yönelik uygulamalar geliştirildiği için araştırmanın amacına en uygun yöntemin eylem araştırması olduğuna karar verilmiştir. Böylece bu araştırma eylem araştırması biçiminde desenlenmiştir.

İlk olarak sosyal psikolog olan Kurt Lewin tarafından gerçekleştirilen eylem araştırmasının (Greenwood ve Levin, 2007, s. 16; Kemmis ve McTaggart, 2007, s. 272) felsefi temelleri eleştirel kurama dayanmaktadır (Glesne, 2020, s. 9). Eleştirel kuramın temelinde anlamının ötesinde değişme, değiştirme ve geliştirme bulunmaktadır (Ekiz, 2020, s. 192). Bu çalışmada eylem araştırması felsefesine uygun bir biçimde Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretimini geliştirmeye yönelik uygulamalar gerçekleştirilmiştir.

Elliott (2001, s. 69) tarafından eylem araştırması, sosyal bir durumun iyileştirilmesi amacıyla çeşitli uygulamaların gerçekleştirildiği bir araştırma biçiminde tanımlanmıştır. Johnson (2019, s. 329)'a göre eylem araştırması eylemlerin ve öğretimin niteliğini anlamak ve iyileştirmek için gerçek sınıf ya da okul durumunu çalışma sürecidir. Eylem araştırması öğretmenler, okul yöneticileri, okul danışmanları ya da diğer eğitim öğretim ortamındaki paydaşlar tarafından, okulların işleyişinin nasıl olduğu, öğrencilere nasıl öğretim yapıldığı ve öğrencilerin nasıl daha iyi öğrenebilecekleri hakkında bilgi toplamak

için gerçekleştirilen sistematik bir araştırmadır (Mills, 2014, s. 8). Bu çalışmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların öğretiminde aktif öğrenme teknikleri kullanılarak, güncel olay öğretiminin çeşitlendirilmesi, öğretme-öğrenme sürecinin etkililiğinin artırılması, öğrencilerin etkin bir biçimde derse katılımının sağlanması ve daha iyi öğrenebilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde yaşanan sorunlar belirlenmiş (Patton, 2018, s. 221; Stringer, 2014, s. 27) ve bu sorunların çözümüne yönelik güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanıldığı uygulamalar geliştirilmiştir. Böylece Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminin niteliği artırılmak istenmiştir (Ekiz, 2020, s. 193; Johnson, 2019, s. 26; Uzun, 2016, s. 21).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretimi uygulamalarını geliştirmek için araştırmacı tarafından eylem planlarının hazırlanması ve geliştirilmesi sürecinde tez danışmanı ve geçerlik komitesi üyeleri ile; çalışmanın uygulama sürecinde ise Sosyal Bilgiler öğretmeni ve öğrenciler ile işbirliği gerçekleştirilmiştir (McNiff ve Whitehead, 2010, s. 17). Sağlanan işbirliği ile Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde olumlu yönde değişim yaşanması amaçlanmıştır (Berg, 2001, s. 178). Bu amaçla araştırmacı Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına yönelik eylem planları geliştirmiş, planı uygulamış ve uygulanan planın olumlu yönde bir değişim ortaya koyup koymadığını belirlemiştir.

Elliott (2001, s. 45-46), öğretmenlerin eğitim uzmanları tarafından geliştirilen kuramların uygulamada etkili olmadığını düşündüklerini ve bu durumdan kendilerini sorumlu hissettiğini belirtmiştir. Bu durum kuram ile uygulama arasındaki ilişkinin sağlanamamasından kaynaklanmaktadır. Eylem araştırması kuram ile uygulama arasındaki ilişkinin güçlenmesini sağladığından (Johnson, 2019, s. 26) eğitim uzmanları ile öğretmenlerin işbirliği geliştirmelerine katkı sağlamaktadır. Bu araştırmada eğitim uzmanları, araştırmacı, öğretmen ve öğrenciler ile işbirliği geliştirilerek Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin uygulanması ile yapılandırmacı öğrenme kuramı arasındaki ilişkinin güçlenmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Eylem araştırmaları katılımcılara, katılımcıların araştırma sürecindeki rollerine, eylemin gerçekleştiği ortamlar gibi kimi değişkenlere göre çeşitli biçimlerde sınıflandırılmaktadır (Balcı, 2021, s. 51). Alan yazında eylem araştırması türleri ile ilgili endüstriyel, politik, katılımcı, uygulamalı, sınıf, eleştirel ve işbirlikli gibi kimi sınıflandırmaların yer aldığı görülmektedir (Freankel, Wallen ve Hyun, 2012, s. 590; Gay,

Mills ve Airasian, 2012, s. 510; Hendricks, 2017, s. 7; Kemmis, McTaggart ve Nixon, 2014, s. 10-12; Mills, 2014, s. 10). Gay, Mills ve Airasian (2012, s. 510-511), eylem araştırmasını eleştirel ve uygulamalı olmak üzere iki türde sınıflandırmışlardır. Eleştirel kurama dayanan eleştirel eylem araştırmasının amacı, bilgi toplayarak bireyleri özgürleştirmektir. Bu nedenle eleştirel eylem araştırması, özgürleştirici eylem araştırması olarak da ifade edilmektedir. Eleştirel eylem araştırmasına göre daha az felsefi bir eğilime sahip olan uygulamalı eylem araştırması ise uygulama sürecine odaklanmaktadır. Uygulamalı eylem araştırmasında araştırmacılar, kendilerine bir odak alanı belirlemekte, bu odak alana ilişkin veri toplamakta, toplanan verileri analiz etmekte ve elde edilen bulgulara dayanarak eylem planları geliştirmektedirler. Böylelikle uygulamalı eylem araştırması, uygulamayı geliştirmeyi amaçlamaktadır (Freankel, Wallen ve Hyun, 2012, s. 590). Berg (2001, s. 185-187), alan yazında yer alan farklı eylem araştırması türlerini bir araya getirerek eylem araştırmasını üç tür olarak sınıflandırmıştır. Bu sınıflandırmalar teknik/bilimsel/tartışma odaklı eylem araştırması, uygulama/karşılıklı işbirliği/tartışma odaklı eylem araştırması ve özgürleştirici/geliştirici/eleştirel eylem araştırması biçimindedir. Yıldırım ve Şimşek (2018, s. 308-309), uygulayıcının da eylem araştırması yapabileceğini belirterek bu sınıflandırmaya uygulayıcının aynı zamanda araştırmacı olduğu yeni bir tür daha eklemiştir. Uygulayıcının araştırmacı olduğu bu eylem araştırması türünde ise araştırmacı uygulamayı gerçekleştirirken belirlediği sorunlara yönelik veri toplayabilmektedir. Kemmis, McTaggart ve Nixon (2014, s. 11) ve Hendricks (2017, s. 7), sınıf eylem araştırması türünü, öğretmenlerin kendi sınıflarında uygulamayı geliştirmek amacıyla öğrencilerinden topladıkları verilere dayanarak gerçekleştirdikleri bir araştırma olarak ifade etmişlerdir. Öğretmenler sınıflarında uygulamayı geliştirmek için yürüttükleri bu eylem araştırması türünde genellikle eğitim uzmanlarından yardım almaktadır (Kemmis, McTaggart ve Nixon, 2014, s. 11). Bu çalışmada araştırmacı tarafından Sosyal Bilgiler öğretme-öğrenme sürecinde güncel olay öğretiminin aktif öğrenme teknikleriyle ele alındığı eylem planları geliştirilmiş, geliştirilen eylem planları araştırmacı tarafından uygulanmış ve uygulanan etkinliklere yönelik araştırmacı tarafından veri toplanmıştır. Bu doğrultuda bu araştırmanın Yıldırım ve Şimşek (2018, s. 308-309) tarafından belirtilen uygulayıcının aynı zamanda araştırmacı olduğu eylem araştırması türüne, Gay, Mills ve Airasian (2012, s. 511) tarafından belirtilen uygulamalı eylem araştırması türüne ve Kemmis, McTaggart ve

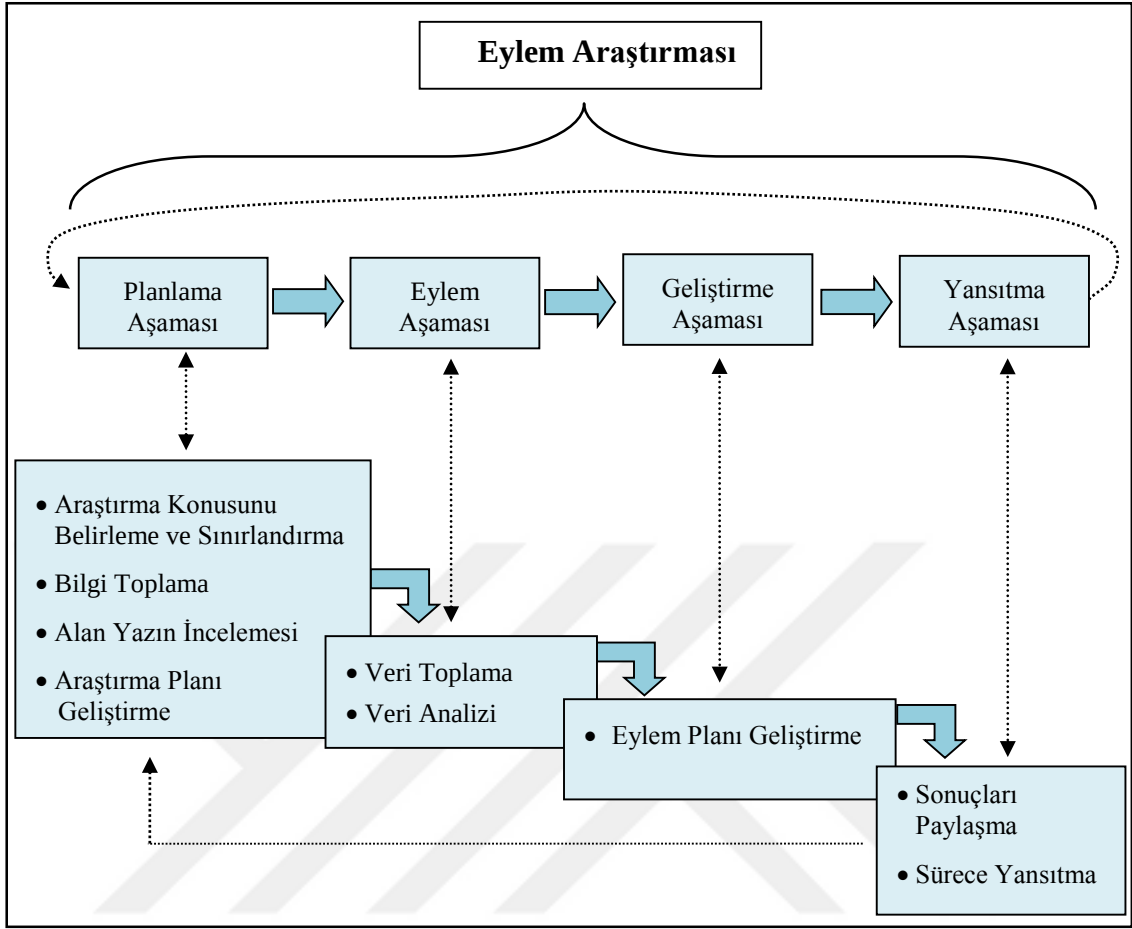
Nixon (2014, s. 11) tarafından belirtilen sınıf eylem araştırması türüne uygun olduğu görülmektedir.

3.2. Araştırma Tasarımı ve Süreci

Alan yazında uzmanlar tarafından eylem araştırması sürecine yönelik sarmal ve döngüsel olmak üzere kimi modellerin tasarlandığı görülmektedir (Berg, 2001, s. 181; Kemmis, McTaggart ve Nixon, 2014, s. 19; Mills, 2014, s. 20; Stringer, 2014, s. 34). Bu eylem araştırması modelleri araştırmacılara eylem araştırması sürecinde yol gösterici niteliktedir.

Eylem araştırması sürecinin dinamik yapısından dolayı farklı uzmanlar tarafından geliştirilen modeller birbirinden farklı gibi görünmesine rağmen çok sayıda ortak ögeye sahiptir. Tüm eylem araştırması modellerinde planlama, uygulama, değerlendirme ve yansıtma aşamalarının olduğu görülmektedir (Balcı, 2021, s. 53; Berg, 2001, s. 180; Freankel, Wallen ve Hyun, 2012, s. 592-593; Mertler, 2017, s. 13-14).

Stringer (2014, s. 33), eylem araştırmasının temel olarak bak-düşün-harekete geç biçiminde bir yapıya sahip olduğunu ifade etmiştir. Benzer biçimde Kemmis, McTaggart ve Nixon (2014, s. 18) ise eylem araştırmasının planla-harekete geç-gözlemle-yansıtma-yeniden planla biçiminde sarmal bir yapıya sahip olduğunu belirtmiştir. Mills (2014, s. 19)'e göre ise eylem araştırması modellerinin odak alanın belirlenmesi, verilerin toplanması, verilerin analizi ve yorumlanması ve araştırmacıyı sürekli olarak sürece sarmalayan bir eylem planının geliştirilmesi biçiminde ortak unsurları bulunmaktadır. Bu çalışmada Mertler (2017, s. 15) tarafından tasarlanan eylem araştırması süreci planlama aşaması-eylem aşaması-geliştirme aşaması ve yansıtma aşaması biçiminde dört aşamalı olmak üzere geliştirilmiştir. Bu araştırma Şekil 3.1'de gösterilen Mertler (2017, s. 15)'in tasarlamış olduğu eylem araştırması süreci ile gerçekleştirilmiştir.

Şekil 3.1. Eylem araştırması süreci (Mertler, 2017, s. 15)

3.2.1. Planlama aşaması

Planlama aşaması eylem araştırmasının ilk aşaması olarak ifade edilmektedir. Bu aşama araştırma konusunu belirleme ve sınırlandırma, bilgi toplama, alan yazın inceleme ve araştırma planı geliştirme adımlarından oluşmaktadır (Mertler, 2017, s. 38). Aşağıda bu araştırmanın planlama aşamasına yönelik kimi bilgilere yer verilmiştir.

3.2.1.1. Araştırma konusunu belirleme ve sınırlandırma

Eylem araştırmasına yönelik planlama aşamasında ilk olarak sınıf uygulamalarını geliştirmek için araştırmanın konusu belirlenmektedir (Henning, Stone ve Kelly, 2009, s. 15; Mertler, 2017, s. 53). Eylem araştırmasının konusu, araştırmacının ilgi duyduğu bir konuya ilişkin olabilmektedir. Eğitim alanında gerçekleştirilecek eylem araştırmalarında araştırma konusu, bir öğretim stratejisinin ya da tekniğinin değerlendirilmesi ya da çalışılması biçiminde de belirlenebilmektedir (Johnson, 2019, s. 45-46). Yeni öğretim

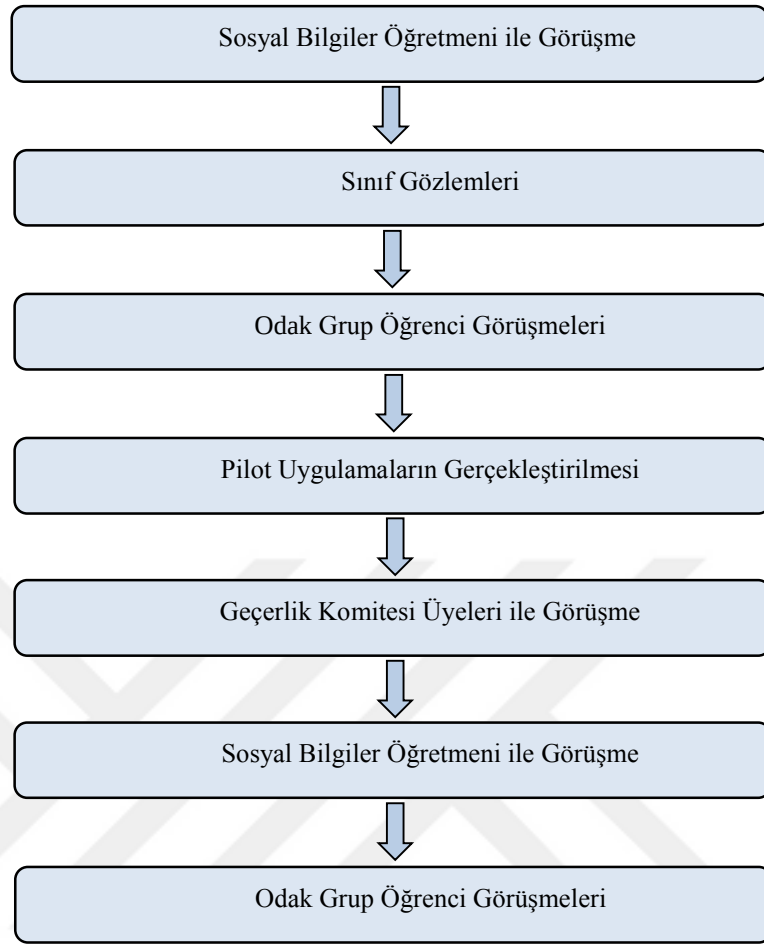
stratejilerinin ya da tekniklerinin uygulanması eylem araştırmalarının kapsamına girmektedir (Henning, Stone ve Kelly, 2009, s. 19). Eylem araştırmasında, araştırma konusu belirlenirken değiştirilmek ya da iyileştirilmek istenilen durumlar üzerine odaklanılması gerekmektedir (Efron ve Ravid, 2013, s. 13).

Bu araştırmanın konusunun belirlenmesinde araştırmacının Sosyal Bilgiler dersine ilişkin kimi yararlarından dolayı güncel olay öğretimine ilgi duyması etkili olmuştur. Araştırmacı tarafından alan yazında Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretimine yönelik gerçekleştirilen çalışmalar incelenmiştir. İlgili alan yazın incelemesi ile Sosyal Bilgiler dersi öğretme-öğrenme sürecinde güncel olay öğretimine yönelik çalışmalarda benzer tekniklerin kullanıldığı ve uygulamalı çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmüştür. Bu bağlamda araştırma konusu olarak Sosyal Bilgiler ğretiminde güncel olay ğretimi uygulamalarını geliştirmeye odaklanılmıştır. Araştırmacı bu konuyla ilgili tez danışmanı Prof. Dr. Handan Deveci ile görüşmeler gerçekleştirmiştir. Bu doğrultuda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların ğretiminde farklı yöntem ve tekniklerin uygulanmasına dayalı çalışmaların alan yazına katkı sağlayacağı ve güncel olay ğretimi alan yazınını genişleteceği düşünülmüştür. Bu kapsamda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminin hangi yöntem ve teknikler ile nasıl eşitlendirileceğine yönelik bilgi toplama aşamasına geçilmiştir.

3.2.1.2. Bilgi toplama

Eylem araştırması sürecinde araştırma konusu belirlendikten sonra konuya yönelik bilgi toplanmaktadır. Bilgi toplama adımında araştırmacı; araştırmanın danışmanı, eğitim uzmanları veya öğretmenlerle görüşmeler gerçekleştirilebilmektedir (Mertler, 2017, s. 59).

Eylem araştırması sürecinin başında belirlenen konudan etkilenen veya üzerinde etkisi olan paydaşların deneyimlerini ve neler yaşadıklarını ortaya çıkarmaya yönelik bilgi toplanmaktadır (Stringer, 2014, s. 111). Bu araştırmada araştırmanın konusuna yönelik bilgi toplamak amacıyla 27.11.2019- 27.12.2019 tarihleri arasında sınıf gözlemleri, Sosyal Bilgiler ğretmeni ile görüşmeler, odak grup ğrenci görüşmeleri, güncel olay öğretimine yönelik pilot uygulamalar ve geçerlik komitesi yeleri ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Böylelikle eylem araştırması sürecinde ilk toplanan veriler ile araştırmanın konusuna açıklık getirilmiştir (Stringer, 2014, s. 113). Aşağıda n bilgi toplama adımına yönelik şekil 3.2.'ye yer verilmiştir.

Şekil 3.2. *Araştırmanın bilgi toplama adımına ilişkin süreç*

Araştırmacı tarafından araştırma konusuna yönelik gözlem, görüşme ve pilot uygulamanın gerçekleştirilmesi için kolay ulaşılabilir durumda olan iki devlet okulu belirlenmiştir. Bu okullar orta-sosyo ekonomik düzeye sahiptir. Belirlenen iki devlet okulunun müdürleri ve Sosyal Bilgiler öğretmenleri ile araştırma sürecine yönelik görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Okul müdürlerine ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerine araştırma hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen okul müdürlerinden birisi araştırmaya katılma konusunda istekli davranmıştır. Aynı tarihlerde araştırmaya istekli olan okul müdürünün bulunduğu okulda görev yapan üç Sosyal Bilgiler öğretmeni ile de görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde daha istekli olduğu görülen Sosyal Bilgiler öğretmeni ile ön bilgi toplamak için iş birliği geliştirilmiştir. Bu kapsamda araştırmacı, Sosyal Bilgiler öğretmeni ve bu Sosyal Bilgiler öğretmenin derslerine girdiği 5. sınıfların sınıf öğretmenleriyle görüşmeler gerçekleştirmiştir. Bu görüşmelerde sınıf öğretmenlerine de araştırma hakkında ayrıntılı

bilgi verilmiştir. Öncelikle Sosyal Bilgiler öğretmeniyle ve sınıf öğretmenleriyle araştırmanın konusuna yönelik ön bilgi toplamak için hangi sınıfın belirleneceği konusunda tartışılmıştır. Bu tartışmalarda öğretmenler tarafından sınıflardaki öğrenci sayılarının çok fazla olmasının araştırma sürecini olumsuz etkileyebileceği belirtilmiştir. Bu doğrultuda sınıftaki öğrenci sayısının fazla olmasının araştırmacının öğrencileri yakından tanımasını zorlaştırabileceğinden ve sınıf içi iletişim sürecini olumsuz etkileyebileceğinden gözlem, öğrenci görüşmeleri ve pilot uygulamanın öğrenci sayısının en az olduğu 5. sınıf şubesinin öğrencileriyle gerçekleştirilmesine karar verilmiştir. Belirlenen 5. sınıf şubesindeki öğrenci sayısı 33'tür. Araştırmacı tarafından ilk olarak bu sınıfta Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretimine yer verilme durumuna, güncel olay öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerin neler olduğuna ve dersin genel işlenişinin nasıl olduğuna yönelik gözlem yapılmıştır. Araştırmacının gözlem notları şu biçimdedir:

Tarih ve saat: 27 Kasım 2019- 13.00-14.30

Konu: Yeryüzü Şekilleri

Gözlem notu: Ders kitabının merkezde olduğu bir öğretme-öğrenme süreci gerçekleşti. Öğretmen ders kitabını öğrencilere okutturdu. Ardından öğretmen ders kitabındaki bilgilere yönelik açıklamalar yaptı. Okuma görevi verilen öğrenci ders kitabını okurken sınıftaki öğrencilerin bazıları kendi aralarında sohbet ettiler. Sınıfta sürekli devam eden bir gürültü vardı. Öğrencilerin ilgisini çeken hiçbir etkinlik gerçekleştirilmedi. Güncel olay öğretimine yönelik hiçbir yöntem, teknik ya da materyal kullanılmadı. Ders süreci sadece öğretmenin öğrencilere ders kitabını okutması ve önemli noktaları anlatması ile işlendi. Dersin bir kısmında öğretmen akıllı tahtadan Türkiye Fiziki Haritasını açtı. Zaman zaman soru-cevap yapıldı. Derste söz hakkı almak isteyen öğrenci sayısı 7-8 civarındaydı.

Tarih ve saat: 29 Kasım 2019-15.30-16.10

Konu: Yeryüzü Şekilleri

Gözlem notu: Öğretmen akıllı tahtayı kullanarak haritalara yönelik ders videosu açtı. Öğretmen ders videosunda bulunan yükselti basamakları ile ilgili bilgilerin bazılarını öğrencilerin ders kitaplarına yazdırdı. Soru-yanıt ve düz anlatımın gerçekleştiği bir ders süreci yaşandı. Sınıf disiplini ile ilgili sorunlar vardı. Sınıftaki gürültü bir önceki derste gibi devam etti. Derste güncel olay öğretimine hiç yer verilmedi.

Tarih ve saat: 04 Aralık 2019-13.00-14.30

Konu: Yeryüzü Şekilleri

Gözlem notu: Öğretmen akıllı tahtadan slayt açmak için 13 dakika uğraştı. Ancak başarılı olamadı. Öğretmen derse bir türlü başlayamayınca akıllı tahtadan soruların bulunduğu bir etkinlik açtı. Öğrenciler soruları okuyup yanıtladılar. Öğrencilerin çoğunun derse karşı ilgisi

yoktu. Kısa süren soru-yanıt etkinliğinden sonra öğretmen tekrar slaytı açmak istedi. 7-8 öğrenci öğretmene yardım etmeye çalıştı. Ancak yine başarılı olunamadı. Öğrenciler ders sürecinde kendi aralarında sohbet ettiler. Sınıf disiplini ile ilgili sorun devam etti. Öğretmen öğrencilere ders kitabından belirli sayfaları okumaları için ev ödevi verdi. Ders böylece sonlandı. Güncel olay öğretimine yine yer verilmedi.

Tarih ve saat: 06.12.2019-15.30-16.10

Konu: İklimin İnsan Faaliyetlerine Etkisi

Gözlem notu: Öğretmen öğrencilere yine ders kitabını okutturdu. Okumanın ardından öğretmen konuya yönelik açıklamalarda bulundu, ders kitabındaki önemli gördüğü bilgilerin altını çizdirdi. Öğretmen iklimin insan faaliyetlerine etkisine yönelik günlük yaşamından örnekler verdi. Bazı öğrenciler sürekli kendi aralarında konuştular. Öğrencilerin derse ilgisi çeken hiçbir etkinlik gerçekleşmedi. Güncel olay öğretimine yer verilmedi.

Araştırmacı tarafından yukarıda gözlem notlarına yer verilen 5. sınıf şubesinde altı ders saati boyunca gözlem yapılmıştır. Gözlem sürecinde Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretimine yer verilmediği ve öğrencilerin pasif birer alıcı durumunda oldukları görülmüştür. Gözlem yapılan tüm derslerde Sosyal Bilgiler öğretmeni genel olarak öğrencilere ders kitabını okutmuş ve düz anlatım gerçekleştirmiştir.

Gözlem sürecinin ardından 11.12.2019 tarihinde Sosyal Bilgiler öğretmeniyle bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı tarafından “Sosyal Bilgiler dersini genel olarak nasıl işliyorsunuz?” sorusuna Sosyal Bilgiler öğretmenin verdiği yanıt şu biçimdedir:

Öğretmen: Ödevlendiriyorum hazırlıklı gelmeleri için. Ondan sonra sınıfa gelince önce kitabı bir okuyoruz. Ondan sonra hem okuyup hem vurguluyoruz, anlatıyoruz. Ben vurguluyorum anlatıyorum önce. Anlatırken de içinde mutlaka soru-cevap yaparak, tekrar yaparak bu şekilde işliyoruz. Akıllı tahtayı açıyoruz oradaki etkinlikleri yapıyoruz. Oradaki sunumları izliyoruz. Bazen ben sunum hazırlıyorum, izletiyorum. Üniteyi pekiştirmek için test çalışması yapıyoruz. Yani bu şekilde...

Araştırmacı: Etkinlik tasarlıyor musunuz?

Öğretmen: Tasarlanmış etkinlikleri kullanıyorum evet. Soru-cevap, doğru-yanlış gibi, boşluk doldurma evet bunları kullanıyorum.

Araştırmacı: Bunları daha çok akıllı tahtada mı kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Daha çok akıllı tahtadan, yani fotokopi de çektiyorum zaman zaman ama kâğıt israfı olmasın, akıllı tahtanın nimetlerinden yararlanalım diye daha çok akıllı tahtadan.

Araştırmacı: Materyal olarak daha çok akıllı tahtadan mı yararlanıyorsunuz?

Öğretmen: Akıllı tahtadan harita indiriyoruz. Sonra sunumlarda kullanıyoruz ne bileyim akıllı tahta olduktan sonra yani böyle harita taşımaya falan gerek kalmadı.

Sosyal Bilgiler öğretmenine ikinci soru olarak “Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayları kullanıyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Sosyal Bilgiler öğretmenin verdiği yanıt şu biçimdedir:

Öğretmen: Kullanıyorum kesinlikle. Sık sık çocuklar anlatıyor. Meselâ hayatlarından örnekler veriyorlar. İzlediğimiz haberleri, yaşadığımız olayları sürekli güncel olaylarla karıştırarak anlatıyoruz.

Araştırmacı: Peki güncel olayları hangi amaçla kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Yaşadıkları olayların farkında olsunlar, kendilerini soyut hissetmesinler, her zaman olaylarla iç içe yaşadıklarını fark etsinler diye, farkındalık olsun diye.

Araştırmacı: Peki güncel olayları ne sıklıkta kullanıyorsunuz?

Öğretmen: Sürekli. Her derste kullanıyorum.

Araştırmacı: Güncel olayları ne tür etkinliklerle ele alıyorsunuz?

Öğretmen: Yani işte örnekler vermelerini istiyorum yaşadıkları olaylardan. Meselâ etkinlik olarak zaman zaman şimdi gazete okuma da kalmadı da İnternette falan böyle işte bu olayla ilgili haberlere baktınız mı, haberlerde duyduunuz mu? Ya da bir gazete kupürü, haber kupürü getirin inceleyelim gibi yapıyoruz.

Sosyal Bilgiler öğretmenine üçüncü olarak “Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların kullanılmasının yararlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Sosyal Bilgiler öğretmenin verdiği yanıt şu biçimdedir:

Öğretmen: Yani yararları çok fazla. Kendi hayatlarını ilgilendiren şeyler zaten. O yüzden de bunları sürekli yaşıyorlar. Günlük olaylar da sürekli karşısına çıkıyor, geliyor, yaşıyorlar. O yüzden de yani farkında oluyorlar. Demek ki bu ders böyle soyut bir ders değil, somut. Bizim hayatımızla iç içe. Önemli bir ders olduğunu fark ediyorlar. Böyle yani günlük hayatlarında sürekli yaşadıkları şey olduğu için demek ki bundan dolayı önemli. Demek ki biz bunları sürekli yaşıyoruz. Bizi ilgilendiriyor. Meselâ haklarını öğretirken çocuklara marketten bir şey aldınız, bu bozuk çıktı. Ne yapacaksınız? Ne edeceksiniz? Sürekli böyle şeyler işliyoruz. Haklarını öğreniyorlar, nasıl kullanacaklarını öğreniyorlar. İklimler konusunu işliyoruz meselâ, hayatımıza olan etkilerini. Biz bunu sürekli yaşadığımız olaylardan örnekler vererek anlatmaya çalışıyoruz.

Sosyal Bilgiler öğretmeni ile gerçekleştirilen görüşmede, Sosyal Bilgiler öğretmenin dersini genel olarak öğrencilere ders kitabını okutarak işlediği görülmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmeni ders kitabını öğrencilere okuttuktan sonra konuya yönelik kimi açıklamalarda bulunmaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmeni güncel olay öğretimine tartışma yoluyla yer verdiğini ve bazen öğrencilerden gazete kupürleri getirmelerini istediğini belirtse de gözlem sırasında bu uygulamalar gözlemlenememiştir. Ayrıca ders sürecinde aktif öğrenmeye ilişkin bir süreç yaşanmamıştır.

Sosyal Bilgiler öğretmeniyle gerçekleştirilen görüşmenin ardından 13.12.2019 tarihinde gözlem yapılan sınıftaki 8 öğrenci ile 3 grup biçiminde odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen öğrencilerin belirlenmesinde öğrencilerin en son gerçekleştirilen Sosyal Bilgiler dersi sınav sonuçları temel alınmıştır. Son gerçekleştirilen Sosyal Bilgiler sınavının ortalaması 80’dir. Bu doğrultuda 0-64 arası sınav notu orta; 65-84 arası sınav notu iyi ve 85-100 arası sınav notu çok iyi olarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeye göre Sosyal Bilgiler öğretmeni ile sınavdan orta, iyi ve yüksek düzeyde not alan öğrencilerden seçim yapılmıştır. Aşağıda araştırmacı tarafından sorulan sorulara öğrencilerin vermiş oldukları yanıtlar yer almaktadır. Araştırmanın gizlilik ilkesi gereği görüşme yapılan öğrencilerin gerçek isimlerine yer verilmemiştir. Her öğrenci için kendi ismine yakın kod isimler kullanılmıştır. Öğrencilerin “Sosyal Bilgiler dersini genel olarak nasıl işliyorsunuz?” sorusuna vermiş oldukları yanıtlar şu biçimdedir:

Ayşe: Çoğunlukla akıllı tahtadan işliyoruz. Kitaptan tek tek okuyoruz. Önemli yerleri çiziyoruz, ezberliyoruz. Alıştırmalar varsa onları yapıyoruz.

Araştırmacı: Bu alıştırmalar ders kitabında yer alanlar mı?

Ayşe: Evet. Ders kitabında.

Araştırmacı: Akıllı tahtadan?

Ayşe: Bazen akıllı tahtadan da açtığı oluyor.

Yiğit: Meselâ konu bitti hoca kaldırıyor bizleri meselâ diyor ki iklimler, soru-cevap şeklinde, soru soruyor biz de cevap veriyoruz.

Ezgi: Çoğunlukla bu şekilde geçiyor.

Araştırmacı: Peki etkinlik yaptığınız oluyor mu? Şiir yazma, mektup yazma, karikatür çizme, haber okuma gibi.

Ayşe: Genellikle olmuyor. Çünkü ders bitene kadar kitaptan işliyoruz ya da akıllı tahtadan.

Araştırmacı: Peki akıllı tahta kullanılınca neler yapılıyor?

Ezgi: Alıştırmalar yapıyoruz.

Araştırmacı: Ne tür alıştırmalar yapıyorsunuz?

Ayşe: İşlediğimiz konuya yönelik öğretmenimiz yazı yazdırıyor bize. Daha sonra akıllı tahtada küçük kareler içinde bizlere bilgiler veriyor. Hangisini işaretlersiniz diye soruyor. Biz de ona göre cevap veriyoruz.

Araştırmacı: Sosyal Bilgiler dersinde genel olarak hangi materyaller kullanılıyor?

Ayşe: Kitap.

Yiğit: Defter.

Ayşe: Kitap, defter, akıllı tahta. Onun dışında bir şey kullanılmıyor.

Araştırmacı: Meselâ harita kullanırken akıllı tahtadan mı yararlanıyorsunuz?

Ezgi: Evet. Çoğunlukla.

Araştırmacı: Peki Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylar kullanılıyor mu? Çevremizde gelişen, günün konusu olan olaylar...

Ayşe: Haberlerde çıkan bizim konumuzla ilgili haberleri öğretmenimiz bizimle paylaşıyor. Bizde onlarla ilgili düşüncelerimizi söylüyoruz.

Araştırmacı: Peki ne sıklıkla derste güncel olaylara yer veriliyor?

Yiğit: İki haftada bir yer veriliyor.

Ayşe: Evet.

Araştırmacı: Peki güncel olaylara yönelik etkinlikler gerçekleştiriliyor mu Sosyal Bilgiler derslerinizde?

Ayşe: Çok gerçekleştirilmiyor. Öğretmenimiz bize haberi anlatıyor. Biz de ne düşündüğümüzü söylüyoruz. Siz ne yapardınız diye soruyor bu durumda.

Ezgi: Haberlerle ilgili düşüncelerimizi anlatıyoruz.

Yiğit: Evet bu şekilde oluyor.

Bir diğer odak grup öğrenci görüşmesi dökümlerine aşağıda yer verilmiştir. Öğrencilerin “Sosyal Bilgiler dersini genel olarak nasıl işliyorsunuz?” sorusuna vermiş oldukları yanıtlar şu biçimdedir:

Dilara: Bazen tahtaya çıkıp test çözüyoruz. Akıllı tahtadan.

Volkan: Yazı yazıyoruz deftere.

Dilara: Bazen deftere yazı yazdırıyor. Bilgilendiriyor.

Volkan: Test çözüyoruz. Bize bazen elli soru çözün, yüz soru çözün diyor. Biz de çözüyoruz. Ödev veriyor. Getiriyoruz.

Dilara: Fiziki harita çiziyoruz.

Araştırmacı: Volkan, sen akıllı tahtadan test çözüyoruz demiştin. Başka neler yapıyorsunuz akıllı tahta kullanarak?

Volkan: Daha çok soru çözüyoruz.

Dilara: EBA’dan ders izliyoruz.

Volkan: EBA’dan video izliyoruz.

Dilara: Akıllı tahtada açtığı bilgileri defterimize yazıyoruz.

Araştırmacı: Başka?

Dilara: Öğretmenimiz ders kitabını okutturuyor. Yapılacak yerler varsa yapıyoruz.

Araştırmacı: Peki Sosyal Bilgiler dersinde kullandığınız materyaller neler?

Volkan: Kalem, silgi, kitap.

Dilara: Akıllı tahta.

Araştırmacı: Başka? Harita kullanıyor musunuz meselâ?

Dilara: Evet. Akıllı tahtadan.

Volkan: Başka yok.

Araştırmacı: Güncel olaylar kullanılıyor mu?

Dilara: Haberler çok kullanılmıyor. Ayda bir.

Araştırmacı: Nasıl kullanılıyor peki güncel olaylar?

Dilara: Hoca bize soru soruyordu habere yönelik.

Araştırmacı: Sınıfa haber getiriyor muydunuz?

Volkan: Yok.

Dilara: Hayır. Öğretmenimiz haberi anlatıyordu. Soru soruyordu. Biz de cevaplıyorduk.

Araştırmacı: Haber izliyor musunuz sınıfta?

Volkan: Hayır.

Dilara: Haberle ilgili konuşuyoruz sadece.

Araştırmacı: Peki haberlerle ilgili konuşmanız ne sıklıkta oluyor?

Dilara: Bazen.

Volkan: Bazen yapıyoruz, bazen yapmıyoruz.

Dilara: İki haftada bir meselâ.

Volkan: Ayda bir hatta.

Sosyal Bilgiler ders sürecinde öğretmenin genellikle öğrencilere ders kitabını okuttuğu ve düz anlatım yaptığı görülmektedir. Gözlem ve Sosyal Bilgiler öğretmeni ve öğrenciler ile gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretime sınırlı olarak yer verildiği ortaya çıkarılmıştır. Güncel olay öğretime yer verildiği zamanlarda ise Sosyal Bilgiler öğretmenin haberleri anlattığı ve öğrencilerin de haberlere yönelik düşüncelerini paylaştığı bir süreç yaşanmıştır. Bu doğrultuda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde öğretmen merkezli bir süreç yaşandığı, aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına yer verilmediği görülmektedir.

Araştırmacı tarafından gözlem ve görüşmelerin ardından 18.12.2019-27.12.2019 tarihleri arasında altı ders saati gözlem yapılan sınıfta öğrencileri tanımak, araştırma ortamına uyum sağlamak, güncel olay öğretimini uygulamaya yönelik anlayış geliştirmek ve öğrencilerin de araştırmacıya alışmasını sağlamak için kayıt altına alınan altı ders saati pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Eylem araştırmalarında araştırılmak istenilen konuya açıklık getirmek için alan uzmanları ile görüşmeler gerçekleştirilebilmektedir (Efron ve Ravid, 2013, s. 14). Bu doğrultuda 27.12.2019 tarihinde araştırmacı geçerlik komitesi üyeleri ile bir toplantı gerçekleştirmiştir. Geçerlik komitesi toplantısında araştırmacı, uygulama öncesi 5. sınıfta yaptığı gözlemlerini, Sosyal Bilgiler öğretmeni ve öğrencilerle gerçekleştirdiği görüşmeleri aktarmıştır. Aynı zamanda geçerlik komitesi tarafından pilot uygulamalar izlenmiştir. Geçerlik komitesi, tez danışmanı olan Prof. Dr. Handan DEVECİ'nin yanı sıra, Prof. Dr. Tuba ÇENGELCİ KÖSE ve Dr. Öğr. Üyesi Hatice TÜRE olmak üzere üç üyeden oluşmaktadır. Geçerlik komitesinde yer alan konuşmalar şu biçimdedir:

Handan Deveci: Sınıfta bir karmaşa var. Sınıf kontrolünü halletmen lâzım. Bunu çözdükten sonra güncel olay öğretimini görelim.

Araştırmacı: Hocam gözlem sürecinde yaşananları gördüğüm için. Sıraların üzerine çıkan öğrenciler vardı. Çok gürültü bir sınıf. Bu tarz durumların yaşanmasına engel olmak için ister istemez biraz sert bir duruş sergiledim.

Handan Deveci: Sert davranış anlık çözüm olur. Onların öğretmen rolünde olduğu bir etkinlik yaparsan o karmaşayla mücadele etmek zorunda kalırlar. Anlaş. Ben hiç karışmayacağım de. Bu sorunu bir şekilde planlı olarak çözmen lâzım. Güncel olay öğretiminde kullanılan teknikleri zaten biliyorsun... Bundan sonraki etkinlikleri zenginleştirmen için Ahmet Saban'ın kitabında aktif öğrenme stratejileri var. Oradan aktif öğrenme stratejilerini bir oku. Onlardan ders sırasında, burada nasıl yararlanabilirsin? Onlar senin için yol gösterici ve kurtarıcı olabilir. Bir de orada düşünmeyi geliştirme stratejileri var. Onlara da bak. Onlardan dersin içerisine giriş etkinliği olarak, sonuç etkinliği olarak serpiştirebilirsin. Süreç içerisinde şu anda bunların olması doğal. Bunları iyileştirmek için yürütüyoruz biz bu araştırmayı. Evet 33 kişilik bir sınıfla zor. Öğretim ilkelerini daha çok kullanmaya çalış. Daha sık pekiştirme kullanmaya çalış. Ara tekrarlar yapabilirsin. Bunları da dediğim etkinlikler ile yapabilirsin. Güncel olay öğretimi olmuş. Bunları da herhâlde çeşitlendireceksin.

Hatice Türe: Ben de şunu düşündüm. Daha yolun başında bir şeyi temel alıp o aşamalardan mı gidilse? Aktif öğrenme teknikleri mi denir?

Handan Deveci: Aslında evet. Aktif öğrenme teknikleri güzel olur. Hem güncel olay öğretimi etkinliklerini zenginleştirir hem de alan yazına katkısı olur. Bence aktif öğrenme teknikleriyle güncel olay öğretimi gayet güzel olur. Güncel olay alan yazına katkı sağlar. O gazete, haber defteri vs. bundan kurtulup artık biz aktif öğrenme teknikleri ile bunları birleştirirsek bence alanı genişletiriz.

Tuba Çengelci Köse: Daha önce güncel olay öğretimi ile ilgili yapılmış çalışmalardan farklı olur. Bence de aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması güncel olay öğretimi etkinliklerini zenginleştirir.

Araştırmacı: Alan yazında güncel olay öğretiminde kullanılan benzer yöntem ve tekniklerin kullanımının dışına çıkmış oluruz. Öğrenci merkezli bir güncel olay öğretimi gerçekleştirmiş oluruz. Evet, çok güzel olur. Sınıf gözleminde, öğretmenle ve öğrencilerle yapılan görüşmelerde zaten öğretmen merkezli bir Sosyal Bilgiler dersinin yaşandığını gördük. Güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasıyla öğrenci merkezli bir süreç ortaya koyulabilir.

Hatice Türe: Şimdi güncel olay öğretimine yer veriyorsun ama çok yoğun geldi bana. Meselâ aynı eylem planında 3-4 tane güncel olay öğretimi var. Konuyu bununla öğretmen mi? Yoksa bunu öğretmen mi? Temel meselâ bir tane etkinlik olur. Aralara gazete haberi serpiştirirsin ya da küçük video iki dakikalık, üç dakikalık haber olur ya da gazete etkinliği olur. Onlarla desteklersin aktif öğrenmeyi.

Handan Deveci: Zaten ek olarak kullanacaksın ya. Derse ek olarak güncel olay öğretimini kullanacaksın. Ev çalışmalarıyla da destekleyebilirsin. Haber dosyası oluşturma. Sınıfta haber bülten tahtası oluşturulabilir. Yeteneklerine göre şiir, kompozisyon yazma, karikatür çizme. Güncel olaya göre evde çalışma yaptırma etkinliği. Afiş yaptırıp bülten tahtasına astırabilirsin. Etkinliğin bu olur.

Uygulama öncesi geçerlik komitesi toplantısında Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminin aktif öğrenme teknikleriyle ele alındığı öğretme-öğrenme sürecinin gerçekleştirilmesine karar verilmiştir. Böylece hem kuram ile uygulama arasındaki ilişkinin sağlanması hem de güncel olay öğretiminin aktif öğrenme teknikleriyle bütünleştirilerek çeşitlendirilmesi amaçlanmıştır.

Geçerlik komitesi sonrasında gözlem ve pilot uygulamanın gerçekleştirildiği sınıfın Sosyal Bilgiler öğretmeni ve odak grup öğrenciler ile 30.12.2019 tarihinde bir görüşme daha gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmede Sosyal Bilgiler öğretmenine “Sosyal Bilgiler dersini işlerken aktif öğrenme tekniklerine yer veriyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Sosyal Bilgiler öğretmenin vermiş olduğu yanıt şu biçimdedir:

Öğretmen: Tabi. Fotoğraf, gazete, bir olaydan bir örnek meselâ. Tekzip yazısı meselâ açıyoruz. Diyelim ki bizimle ilgili bir haber çıktı, yalan haber ne yapabiliriz? Tekzip yazısı, dilekçe meselâ. Dönemin başında altılara yaptırdım meselâ dilekçe yazma. Okulumuza dilekçe ya da bulunduğunuz belediyeye dilekçe yazısı yazalım. Karşılaştığınız sorunla ilgili bir dilekçe yazalım.

Araştırmacı: Başka etkinlikler var mı peki?

Öğretmen: İşte iklimler konusunda harita çizdirdik meselâ. Fiziki haritada platoları, dağları, ovaları gösterme etkinliğimiz oldu meselâ. Ondan sonra etkinliklerimiz oluyor tabi, meselâ dilekçe yazdırma etkinliği gibi. Ondan sonra kültür konusunu işlediğimizde meselâ yemeklerden bölgemizdeki en çok tükettiğimiz yemeklerimiz, giyimlerimiz falan. Hatta meselâ getirtebiliyorum meselâ yöresel kıyafetlerimizden örnekler.

Sosyal Bilgiler öğretmenine bu kez “Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinden yararlanıyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Sosyal Bilgiler öğretmenin vermiş olduğu yanıt şu biçimdedir:

Öğretmen: Olayların meselâ çok boyutluluğunu gördük sene başında. Öğrencilerin hayatlarındaki olan şeylerden örnek vererek meselâ. Bu bizi nasıl etkiledi? Diyorum ki bu okula tayininin çıkması benim hayatımı nasıl değiştirir? Sizin başka bir okula kaydolmanız, nakil olmanız hayatınızı nasıl etkiler? Neler değişir? Böyle çok güzel şeyler örnekler çıkıyor çocuklardan.

Araştırmacı: (Örnek vererek soruyu açıklama gereği duymuştur). Örneğin gerçekleşen yangına yönelik, doğal afetlere yönelik güncel bir olay olduğu zaman, bunları aktif öğrenme tekniklerini kullanarak ele aldığınız oluyor mu?

Öğretmen: Oluyor. Yani ele alıyoruz üstünde de örnekler vererek inceliyoruz. Çocuklardan da örnekler alıyoruz.

Araştırmacı: Ne tür etkinlikler kullanıyorsunuz?

Öğretmen: En çok sunumlardan yararlanabiliyorum. Çocukların verdikleri örneklerden yararlanabiliyoruz daha çok. Haberlerden, televizyonda çıkan haberlerden. Ben haber izlemelerini çok tavsiye ediyorum. İlla çocuklar bakın diyorum. Ne yaşıyoruz? Ne ediyoruz? Günlük yaşantımızdan çok örnek veriyorum. Sürekli örnekler vererek işliyoruz zaten. Önce ama bizim temel kaynağımız kitap. O kitaptaki her şeyi yorumlayarak, güncelleştirerek, olaylara örnekler vererek o şekilde işliyoruz.

Araştırmacı: Güncel olaylardan yararlanmada daha çok öğrencilerin ifadelerinden mi yararlanıyorsunuz? Meselâ akşam bu olaya yönelik haber izlediniz mi? diyerek tartışma olarak mı gerçekleşiyor?

Öğretmen: Onların ifadelerinden de yararlanıyorum. Kendim de örnek veriyorum. Kendim verdiğim örnek üzerinden meselâ çocuklara soru-cevap yapabiliyoruz. Örnek vermelerini istiyorum. O şekilde işliyoruz.

Sosyal Bilgiler öğretmeni ve öğrenciler ile gerçekleştirilen ikinci görüşmenin ardından Sosyal Bilgiler öğretmenin derslerinde aktif öğrenme tekniklerinden yararlanmadığı, güncel olay öğretiminde de aktif öğrenme tekniklerini kullanmadığı görülmüştür. Belirlenen araştırma konusuna yönelik bilgilerin toplanmasının ardından eylem araştırmasının planlama aşamasının sonraki adımı olan alan yazın incelemesine geçilmiştir.

3.2.1.3. Alan yazın incelemesi

Eylem araştırmasında araştırma konusuna yönelik gözlem ve görüşmeler yoluyla bilgi toplandıktan sonra üçüncü adımda araştırmanın konusu ile ilgili alan yazın incelemesi yapılmaktadır. Bu çalışmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminin aktif öğrenme teknikleriyle ele alınmasına yönelik hem güncel olay öğretimi hem de aktif öğrenme alan yazını incelenmiştir. Böylece güncel olay öğretimi ve aktif öğrenme tekniklerine ilişkin derinlemesine bilgi edinilmiştir (Efron ve Ravid, 2013, s. 17; Johnson, 2019, s. 59; Mertler, 2017, s. 60-61). Alan yazın incelemesi doğrultusunda güncel olay öğretiminin aktif öğrenme teknikleriyle ele alındığı bir çalışmaya rastlanmamıştır.

3.2.1.4. Araştırma planı geliştirme

Eylem araştırması sürecinde konunun belirlenmesi, konuya yönelik bilgi toplanması ve alan yazın incelemesinin ardından bir araştırma planı geliştirilmektedir

(Mertler, 2017, s. 87). Araştırma planının geliştirilmesi sürecinde araştırma soruları, çalışma grubu, veri toplama araçları belirlenmekte ve bir çalışma takvimi oluşturulmaktadır (Efron ve Ravid, 2013, s. 55; Mills, 2014, s. 58). Araştırma planı geliştirirken araştırma sorusu temel alınmaktadır. Araştırma soruları doğrultusunda araştırmanın kapsamı, veri toplama araçları ve katılımcıları belirlenmektedir (Efron ve Ravid, 2013, s. 56).

Araştırmanın bu adımında araştırmanın temel amacına yönelik yanıt aranan sorular oluşturulmuştur. Araştırmanın sorularına dayalı olarak araştırmada ne tür veri toplama araçlarının kullanılacağı belirlenmiştir. Bu araştırmada veri toplama araçları olarak yarı yapılandırılmış görüşme formları, gözlem formu, öğrenci günlüğü, öğretmen günlüğü, araştırmacı günlüğü, uygulama sürecine ilişkin video kayıtları, öğrenci ürünleri ve geçerlik komitesi kayıtlarının kullanılmasına karar verilmiştir. Gözlem ve görüşme formlarına ilişkin uzman görüşleri alınmıştır. Veri toplama araçlarının belirlenmesinin ardından uygulama süreci ve uygulama sonrası süreç ile ilgili gerçekleştirilmesi planlanan çalışmaların yer aldığı bir çalışma takvimi hazırlanmıştır.

Araştırmacı, araştırma izni için Anadolu Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'na ve Adana İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne gerekli başvurularda bulunmuştur. Anadolu Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu araştırmanın gerçekleştirilmesine onay vermiştir (EK-1). Adana İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından da araştırma izni onaylanmıştır (EK-2). Araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için gerekli izinler alındıktan sonra uygulama süreci, uygulama öncesinde gözlem, görüşmeler ve pilot uygulamanın gerçekleştiği sınıfta gerçekleştirilmiştir.

Araştırmacı 03.01.2020 tarihinde 13.40-14.10 saatleri arasında sınıftaki öğrencilerin velileri ile okulun çok amaçlı salonunda bir toplantı gerçekleştirmiştir. Bu toplantıda velilere araştırma hakkında ayrıntılı bilgi verilerek araştırmaya katılmaya gönüllü olan velilerden izin alınmıştır.

Görsel 3.1. *Uygulama öncesi veli toplantısına ilişkin fotoğraf*

Veli toplantısına 33 öğrencinin bulunduğu sınıftan 14 veli katılmıştır. Toplantıya katılan tüm velilerden araştırma izni alınmıştır. Toplantıya katılamayan velilerin evlerine araştırma izin formu gönderilmiştir. Sınıf öğretmeni ile görüşme yapılarak sınıfın velilerinin bulunduğu whatsapp grubuna araştırma hakkında bir bilgi mesajı gönderilmiş ve ailelerden kendilerine gönderilen veli izin formunu incelemeleri istenmiştir. Böylece toplam 33 öğrencinin bulunduğu sınıfta üç aile araştırmaya katılma konusunda gönülsüz olduğunu belirtmiş ve araştırma izin formunu imzalamamıştır. Bu durum ile ilgili okul müdürüne bilgi verilerek bu öğrenciler sınıfta bulunan kamera açısının dışında kalan sıralara oturtulmuştur. Velilerinden izin alınan öğrencilere de araştırma hakkında bilgi verilmiş ve araştırmaya katılmaları için gönüllü katılım formu sunulmuştur. Velileri tarafından izin verilen 30 öğrenci gönüllü katılım formunu imzalamışlardır.

3.2.2. Eylem aşaması

Eylem araştırması sürecinin ikinci aşaması eylem aşamasıdır. Bu aşama veri toplama ve veri analizi adımlarından oluşmaktadır (Mertler, 2017, s. 129). Bu aşamada araştırmacı tarafından güncel olay öğretiminde öğretmen merkezli süreçten kaynaklanan sorunlara çözüm oluşturmak için güncel olay öğretiminin aktif öğrenme teknikleriyle ele alındığı bir uygulama geliştirilmiştir.

3.2.2.1. Veri toplama

Bu araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde etkili bir güncel olay öğretimi gerçekleştirmek için, güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanıldığı uygulama süreci gerçekleştirilmiştir. Uygulama sürecine ilişkin öğretmen günlüğü, öğrenci günlüğü, araştırmacı günlüğü, gözlem formu, video kayıtları, öğrenci ürünleri ve geçerlik komitesi toplantılarının görüntü ve ses kayıtları ile araştırmanın verileri toplanmıştır.

3.2.2.2. Veri analizi

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanıldığı uygulama sürecine yönelik veri toplama ve veri analizi eş zamanlı olarak gerçekleştirilmiştir. Uygulama sürecine yönelik öğrenci günlüğü, öğretmen günlüğü ve araştırmacı günlüğü düzenli bir biçimde incelenerek veriler özetlenmiştir. Etkinliklerin video kayıtları her hafta incelenerek ilgili yerlerin dökümü yapılmıştır. Araştırmacı tarafından makro düzeyde analizi yapılan bu analizler geçerlik komitesi üyelerine sunulmuştur. Böylelikle düzenli olarak uygulama sürecine yönelik rapor oluşturulmuştur.

3.2.3. Geliştirme aşaması

Eylem araştırmasının geliştirme aşaması verilerin analiz sonuçlarına dayalı olarak gelecekteki eylem planının geliştirilmesini kapsamaktadır. Bu araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanıldığı uygulama sürecinin analizi doğrultusunda uygulama sürecinde yaşanan sorunlara çözüm getirmek ve uygulama sürecini iyileştirmek için gerekli adımlar atılmıştır.

3.2.3.1. Eylem planını geliştirme

Eylem araştırmasının bu adımında “daha önceki yaptığım çalışmalarımdayan öğrendiklerime dayanarak şimdi ne yapmalıyım?” sorusuna yanıt aranmaktadır (Mertler, 2017, s. 221). Bu adımda bir önceki eylem planının sonuçlarına dayanarak yeni eylem planı geliştirilmektedir.

Bu araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde 17 farklı aktif öğrenme tekniğinin kullanıldığı eylem planları 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda yer alan kazanımlar doğrultusunda hazırlanmıştır. Eylem planları

hazırlanırken öncelikle güncel olay öğretim yöntem ve teknikleri ile aktif öğrenme teknikleri birbirlerinden bağımsızlaştırılmıştır. Güncel olay öğretim yöntem ve tekniklerini belirlemede Prof. Dr. Mehmet Ali Kısakürek ve Doç. Dr. Fersun Paykoç (1987)'un Sosyal Bilgiler Öğretimi ile Prof. Dr. Münire Erden (Tarihsiz)'in Sosyal Bilgiler Öğretimi isimli kitapları temel alınmıştır. Aktif öğrenme tekniklerinin belirlenmesinde ise Mel Silberman (2016)'ın Aktif Öğrenme; Prof. Dr. Kamile Ün Açıkgoz (2015)'ün Aktif Öğrenme ve Prof. Dr. Ahmet Saban (2014)'ın Öğrenme Öğretme Süreci isimli kitapları temel alınmıştır. Böylece güncel olay öğretimi içerisinde yer almayan aktif öğrenme teknikleri, güncel olay öğretimi ile bütünleştirilmiştir. Güncel olay öğretimi etkinliklerinde kullanılan aktif öğrenme teknikleri şu biçimdedir:

- Doğru mu? Yanlış mı?
- Sözlü tarih
- Fark nedir? Benzerlik nedir?
- Duydunuz mu?
- Yeni bir olayı paylaşmaya davet etme
- Kart gösterme
- Soruya yanıt yazma
- Tahmin etme
- Sınıflama
- Kart eşleştirme
- Görseller hakkında konuşma
- Önem Sırasına Koyma
- Düşün-Tartış-Yaz
- Kum saati
- Kendini değerlendirme
- Slogan bulma
- Araştırma yoluyla öğrenme

3.2.4. Yansıtma aşaması

Eylem araştırması sürecinin son aşaması yansıtma aşamasıdır. Bu aşamada uygulama sürecinde yapılan değişikliklerin ne düzeyde etkili olduğu ortaya çıkarılmaktadır (Ocak ve Akkaş Baysal, 2020, s. 9). Bu doğrultuda Sosyal Bilgiler

dersinde güncel olay öğretiminin aktif öğrenme teknikleriyle uygulandığı süreç araştırmacı ve geçerlik komitesi tarafından eleştirel olarak izlenmiş ve ulaşılan sonuçlar rapor haline getirilmiştir (Mertler, 2017, s. 321). Uygulama sürecinin ardından ulaşılan sonuçlara bağlı olarak alınan kararlar sonraki eylem planlarına yansıtılmıştır.

3.2.4.1. Sonuçları paylaşma

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına ilişkin geliştirilen uygulamalara ilişkin araştırmacı, öğretmen ve öğrenci günlüklerinin makro analizleri ve geçerlik komitesinin gözlemlerinin makro analizleri rapor haline getirilmiştir. Ortaya çıkarılan sonuçlar geçerlik komitesi ile paylaşılmıştır.

3.2.4.2. Sürece yansıtma

Geçerlik komitesi üyeleri, araştırmacı tarafından haftalık olarak uygulama sürecine yönelik oluşturulan raporları incelemiş, toplantılarda uygulama sürecinde ortaya çıkan sorunlara ilişkin önerilerde bulunmuştur. Geçerlik komitesi üyelerinin önerileri doğrultusunda belirlenen sorunlara çözüm getirmek için alınan kararlar sonraki eylem planlarına yansıtılmıştır. Böylelikle Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına yönelik eylem planları sürekli olarak geliştirilmiştir.

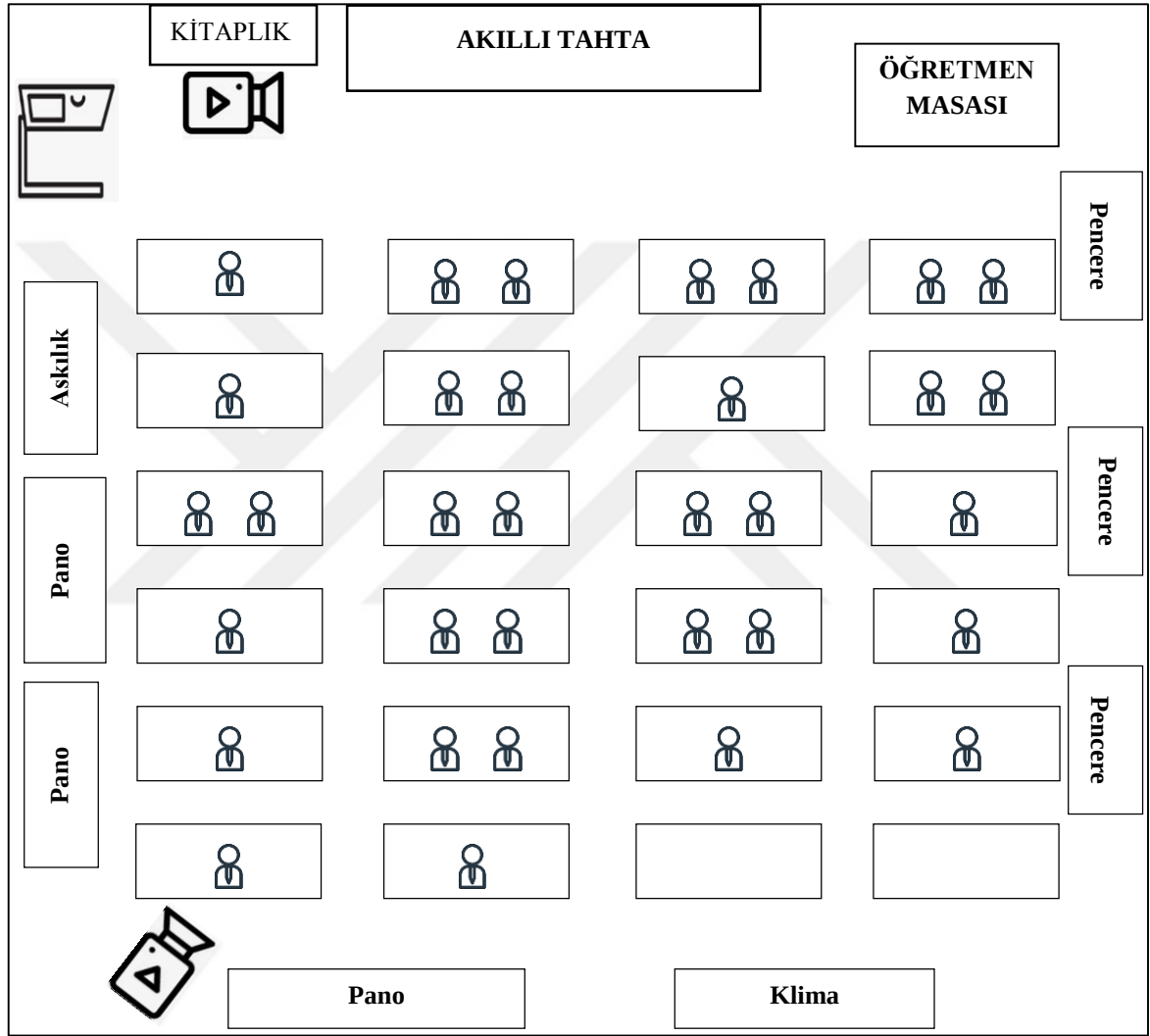
Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına yönelik uygulama sürecinde veriler birbirini tekrar etmeye başladığında veri doygunluğuna ulaşıldığı anlaşılmıştır (Efron ve Ravid, 2013, s. 59). Araştırmada öğrenci, öğretmen ve araştırmacı günlüklerinde aynı ifadelerin birbirini tekrar etmeye başlaması ve geçerlik komitesi toplantılarının süresinin azalmaya başlaması sonucu geçerlik komitesi üyelerinin görüşleri doğrultusunda uygulama süreci sonlandırılmıştır.

3.3. Ortam

Bu araştırma 2019-2020 öğretim yılında Adana’da bir devlet okulunun 5. sınıf şubelerinden birisinde gerçekleştirilmiştir. Toplam üç katlı olan uygulama okulunda müdür odası, müdür yardımcısı odaları, spor salonu, öğretmenler odası, kütüphane ve çok amaçlı salon bulunmaktadır. Tüm sınıflarda akıllı tahta yer almaktadır.

Araştırma kapsamında Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminin aktif öğrenme teknikleri kullanılarak gerçekleştirildiği 13 eylem planı uygulanmıştır. Sınıfta

gerçekleştirilen etkinliklerde iki ayrı yere kamera kurulmuştur. Kameralardan biri araştırmacıyı ve tahtayı kayıt altına alacak biçimde, bir diğeri ise öğrencileri kayıt altına alacak biçimde konumlandırılmıştır. Aşağıda araştırmanın gerçekleştiği uygulama sınıfını anlaşılır bir biçimde açıklamak için Şekil 3.3'te uygulama süreci sınıf yerleşim düzenine yer verilmiştir.

Şekil 3.3. Uygulama sınıfının genel görünümü

Okulun birinci katında bulunan uygulama sınıfında sıralar dört blok halinde arka arkaya dizilmiş biçimdedir. Öğrenci sayısına bağlı olarak fazla sayıda sıranın olmasından dolayı sınıftaki hareket edebilme alanı oldukça sınırlıdır. Sınıfta sıraların dışında öğretmen masası, sınıf kitaplığı ve üç tane duvar panosu bulunmaktadır. Sınıfın havalandırma ve aydınlatma koşulları iyi düzeydedir.

3.4. Araştırmacı Rolü

Bu araştırmada uygulayıcının aynı zamanda araştırmacı olduğu bir eylem araştırması gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı lisans ve yüksek lisans eğitimini Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programında tamamlamıştır. Araştırmacı ulusal ve uluslararası düzeyde yurt içi bilimsel etkinliklere katılmış ve bu etkinliklerde gerçekleştirdiği çalışmaların sunumlarını yapmıştır. Araştırmacı yüksek lisans tezinde eylem araştırması gerçekleştirmiş, çeşitli çalışmalarında sınıf gözlemi, öğrenci ve öğretmenlerle görüşmeler gerçekleştirmiştir. Araştırmacı lisansüstü eğitimde Sosyal Bilgiler eğitiminde öğretme-öğrenme süreci, bilim etiği ve araştırma teknikleri, sosyal bilimlerde ileri araştırma yöntem ve teknikleri, nitel veri analizi dersleri almıştır. Aynı zamanda araştırmacı özel eğitim kurumlarında altı yıl Sosyal Bilgiler öğretmenliği yapmıştır.

Araştırmacı öncelikle sınıfta neler yaşandığına ilişkin bilgi toplamak amacıyla. 27.11.2019-06.12.2019 tarihleri arasında altı ders saati boyunca sınıfta katılımcı gözlemci rolünde bulunmuştur. Katılımcı gözlemci rolünde sınıfta yaşanan her durumu gözlemlemeye çalışmıştır. Araştırmacı 18.12.2019 tarihinden itibaren pilot uygulamanın gerçekleştirilmesiyle birlikte sınıfta Sosyal Bilgiler dersini işlemeye başlamış ve etkin katılımcı gözlemci rolünde bulunmuştur.

Araştırmacı uygulama sürecinden önce ailelerle iletişime geçerek bir veli toplantısı gerçekleştirmiş ve ailelerin veli izin formunu doldurmalarını sağlamıştır. Araştırmacı uygulama öncesi süreçten başlayarak uygulama sürecinin sonuna kadar araştırmaya yönelik tüm gözlemlerini günlüğüne yansıtmıştır. Araştırmacı düzenli olarak uygulama sürecine yönelik öğrenci günlüklerini, araştırmacı ve öğretmen günlüğünü ve video ders kayıtlarının ilgili yerlerinin dökümünü yapmıştır. Araştırmacı düzenli olarak yaptığı bu çalışmaları geçerlik komitesi toplantılarında sunmuştur. Araştırmacı, uygulama süreci tamamlandıktan sonra tüm etkinliklere katılan sekiz öğrenci ile görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Araştırmacı uygulama sürecinde veri toplama ile eş zamanlı olarak makro düzeyde veri analizi yapmıştır. Bu kapsamda uygulama sürecinde toplanan verileri etkinliklere göre sınıflandırmış ve uygulama süreci tamamlandıktan sonra makro düzeyde analiz edilen verileri yeniden analiz etmiştir. Araştırmacı bulguların sunulması ve yorumlanması aşamasında araştırma katılımcılarının etkinliklere ve araştırma sürecine ilişkin olumlu ve olumsuz görüşlerini sunarak nesnel davranmaya çalışmıştır. Ayrıca araştırmada tüm katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılara yer vermiştir.

3.5. Geçerlik Komitesinin Rolü

Geçerlik komitesi uygulama sürecinin geliştirilmesi için sürece ilişkin gözlemler yapmaktadır. Bu araştırma kapsamında oluşturulan geçerlik komitesi ile araştırma süreci boyunca düzenli bir biçimde toplantılar gerçekleştirilmiştir.

Geçerlik komitesi, uygulama sürecinde eylem planlarının hazırlanmasına ve uygulanmasına yönelik uzman görüşü almak ve uygulanan etkinliğin uzman değerlendirilmesine sunulmasını sağlamak için oluşturulmuştur. Bu amaçla oluşturulan geçerlik komitesi üç üyeden oluşmaktadır. Geçerlik komitesi üyelerinden birisi aynı zamanda tez danışmanı olan Prof. Dr. Handan DEVECİ'dir. Geçerlik komitesinin diğer üyeleri ise Prof. Dr. Tuba ÇENGELCİ KÖSE ile Dr. Öğr. Üyesi Hatice TÜRE'dir. Geçerlik komitesinin tüm üyeleri Sosyal Bilgiler eğitimi alanında çalışmalar yapmaktadır. Prof. Dr. Handan DEVECİ ile Prof. Dr. Tuba ÇENGELCİ KÖSE'nin Sosyal Bilgiler öğretiminde güncel olay öğretimine yönelik çalışmaları bulunmaktadır. Dr. Öğretim Üyesi Hatice TÜRE ise doktora tezinde eylem araştırması gerçekleştirmiştir. Geçerlik komitesi üyelerinin görüşleri destek veri kaynağı olarak kullanılmak üzere görüntülü olarak kayıt altına alınmıştır. Bu kayıtlar araştırmacı tarafından yazılı hâle getirilerek "Bulgular ve Yorum" başlığında etkinlik planlarının sunumunda doğrudan alıntı olarak verilmiştir.

Bu araştırmada video kayıtları aracılığıyla gözlem yapmak için araştırmacı tarafından video kontrol listesi (EK-8) oluşturulmuştur. Video kontrol listesinde uygulama sürecinde ulaşılmak istenen hedeflere yönelik maddeler bulunmaktadır. Video kontrol listesinde bulunan hedeflerin her birine ilişkin "evet", "kısmen" ve "hayır" biçiminde seçenekler oluşturulmuştur. Geçerlik komitesi üyeleri yapılan toplantılarda uygulama kayıtlarını izleyerek video kontrol listesinde bulunan hedeflere ulaşılma durumunu kendi görüşleri doğrultusunda işaretlemişlerdir. Geçerlik komitesi üyeleri ilk eylem planında video kontrol listesinde bulunan bazı hedeflere ulaşamadığını bildirmişlerdir. İlerleyen etkinliklerde geçerlik komitesi üyelerinin hepsi video kontrol listesinde bulunan tüm hedeflerin gerçekleştirildiğini ifade etmişlerdir. Geçerlik komitesi ile gerçekleştirilen toplantıların takvimi Tablo 3.1.'de yer almaktadır.

Tablo 3.1. Geçerlik komitesi toplantı takvimi

Toplantı Tarihi	Toplantı Konusu	Kayıt Türü
27.12.2019	Araştırma ile ilgili bilgilendirme	Görüntü Kaydı
14.01.2020	Görseller hakkında konuşma-Kart eşleştirme	Ses Kaydı
07.02.2020	Görseller hakkında konuşma-Slogan bulma	Görüntü Kaydı
20.02.2020	Sözlü tarih Fark nedir? Benzerlik nedir? Tahmin Etme-Önem sırasına koyma-Düşün-Tartış-Yaz Yeni bir olayı paylaşmaya davet etme	Görüntü Kaydı
05.03.2020	Soruya yanıt yazma Kum saati Doğru mu? Yanlış mı?	Görüntü Kaydı
12.03.2020	Araştırma yoluyla öğrenme Duydunuz mu? – Kart gösterme	Görüntü Kaydı
16.03.2020	Sınıflama-Kendimi değerlendiriyorum	Ses Kaydı

Tablo 3.1.'de görüldüğü üzere geçerlik komitesi üyeleri ile toplamda yedi kez toplantı yapılmıştır. Bu toplantılardan ilki uygulama öncesi süreçte gerçekleştirilmiştir. Uygulama öncesi süreçte gerçekleştirilen bu toplantıda araştırmaya yönelik bilgi verilmiştir. Diğer altı toplantıda ise geçerlik komitesi üyeleri tarafından uygulama sürecinde etkinlik planlarının değerlendirilmesine yönelik görüş ve öneriler sunulmuştur.

3.6. Katılımcılar

Araştırma Adana ili Çukurova ilçesine bağlı bir devlet okulunun 5. sınıf şubelerinden birinde gerçekleştirilmiştir. Okulun araştırmacı için kolay ulaşılabilir olması, okul müdürünün, uygulama yapılacak sınıfın Sosyal Bilgiler öğretmeninin, veli ve öğrencilerin araştırmaya katılmaya gönüllü olması uygulama için bu okulun tercih edilmesine neden olmuştur. Alan uzmanlarından ve görüşme yapılan Sosyal Bilgiler öğretmeninden görüş alınarak araştırmanın 5. sınıf düzeyinde gerçekleştirilmesine karar verilmiştir. Alan uzmanları ve görüşme yapılan Sosyal Bilgiler öğretmeni 5. sınıf öğrencilerinin yaş grubunun güncel olay öğretimi etkinliklerini gerçekleştirmeye yönelik uygun olduğunu ve 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda 5. sınıf konularının güncel olay öğretiminin gerçekleştirilmesine uygun olduğunu ifade etmişlerdir. Böylece araştırmanın 5. sınıf düzeyinde gerçekleştirilmesine karar verilmiştir.

Bu araştırmanın katılımcıları olan Sosyal Bilgiler öğretmeni ve öğrenciler uygulama sürecinden önce araştırma ile ilgili bilgilendirilmiştir. Uygulama öncesi gözlem sürecinin başında araştırmacı, öğrencilere kendini tanıtmış ve sınıfta bulunma amacını açıklamıştır. Ayrıca öğrencilere, velilere ve öğretmene araştırmaya katılmaları için gönüllü katılım onay formu imzalatılmıştır. Veli izin formu EK-3'te, öğrenci gönüllü katılım formu EK-4'te, Sosyal Bilgiler öğretmeni gönüllü katılım formu EK-5'te yer almaktadır.

Uygulama öncesi süreçte odak öğrenci belirlemek amacıyla araştırmacı Sosyal Bilgiler öğretmeni ile görüşmüş ve uygulama sınıfında gözlemler yapmıştır. Gözlem sürecinde cinsiyet ve başarı gibi farklı özellikler sergileyen sekiz odak öğrenci belirlenmiştir. Ancak araştırma sürecinde tüm öğrencilerden veri toplama yoluna gidilmiştir. Araştırmada, uygulama sürecinde tüm etkinliklere katılan bu sekiz öğrencinin verileri sunulmuştur. Uygulama sonunda bireysel görüşmeler gerçekleştirilerek bu sekiz öğrencinin görüşleri alınmıştır. Araştırma katılımcıları olan bu sekiz öğrencinin özellikleri Tablo 3.2.'de yer almaktadır.

Tablo 3.2. *Odak öğrencilerin özellikleri*

Sıra No	Öğrenci Kod İsmi	Cinsiyet	Sınav Başarı Düzeyi
1	Volkan	Erkek	55
2	Ezgi	Kız	50
3	Dilara	Kız	75
4	Nilay	Kız	75
5	Yiğit	Erkek	80
6	Rüya	Kız	90
7	Tolga	Erkek	100
8	Ayşe	Kız	100

Tablo 3.2.'de görüldüğü üzere araştırmanın katılımcılarını oluşturan sekiz öğrenciden 5'i kız, 3'ü erkektir. Bu öğrencilerin en son girdikleri Sosyal Bilgiler sınavına ilişkin başarı düzeylerine bakıldığında 55 ile 100 arasında puanlar aldıkları görülmektedir. Bu kapsamda 0-64 puan aralığında iki öğrenci; 65-84 puan aralığında üç öğrenci ve 85-100 puan aralığında üç öğrenci bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan, sınıfında uygulama yapılan Sosyal Bilgiler öğretmeni 50 yaşındadır ve kadındır. Sosyal Bilgiler öğretmeni, Tarih Öğretmenliği mezunu olup yedi yıl boyunca çeşitli liselerde Tarih öğretmeni olarak görev yapmıştır. 2005 yılında ise alan değişikliği ile Sosyal Bilgiler öğretmenliğine geçiş yapan öğretmenin 15 yıllık Sosyal Bilgiler öğretmenliği deneyimi bulunmaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmeni ile araştırma konusuna yönelik bilgi toplamak amacıyla görüşme yapılmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmeni, uygulama öncesi görüşmede araştırmaya katılma konusunda gönüllü ve istekli olduğunu belirtmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmeni, araştırmada uygulama sürecinde gerçekleştirilen etkinliklere yönelik günlük tutmuş, gözlemlerini araştırmacıya bildirmiştir.

3.7. Verilerin Toplanması

Araştırma 2019-2020 eğitim öğretim yılında 5. sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanının bir kazanımı, “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanının tüm kazanımları ve “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanının iki kazanımı kapsamında gerçekleştirilmiştir. Bu kazanımlara yönelik ders sürecinde güncel olay öğretimi, aktif öğrenme teknikleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri öğrenci günlüğü, araştırmacı günlüğü, öğretmen günlüğü, Sosyal Bilgiler öğretmeni ve öğrenciler ile gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış görüşmeler, gözlemler, öğrenci ürünleri ve geçerlik komitesi görüntü ve ses kayıtları aracılığıyla toplanmıştır.

3.7.1. Görüşme

Görüşme, nitel araştırma yöntemleri içerisinde en sık kullanılan veri toplama araçlarından birisidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 129). Bu araştırmada uygulama süreci öncesi ve uygulama süreci sonrası araştırmanın katılımcıları ile duygu ve düşüncelerini ortaya çıkarmaya yönelik görüşmeler gerçekleştirilmiştir (Ekiz, 2020, s. 69-70). Yarı yapılandırılmış görüşme soruları görüşme gerçekleşmeden önce hazırlanmıştır (Efron ve Ravif, 2013, s. 98). Görüşme soruları hazırlandıktan sonra dört uzmandan görüş alınmıştır. Görüşü alınan dört uzmandan üçü Sosyal Bilgiler eğitimi uzmanı, biri ise sınıf eğitimi uzmanıdır. Sınıf eğitimi uzmanı daha çok Sosyal Bilgiler eğitimi alanında çalışmalar gerçekleştirmiştir. Uzmanların görüşleri doğrultusunda son biçimi verilen

görüşme soruları kullanılarak araştırmanın katılımcıları ile uygulama öncesi ve uygulama sonrası yarı-yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Uygulama öncesi süreçte Sosyal Bilgiler öğretmeni ve sekiz öğrenci ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Toplam sekiz öğrenci ile gerçekleştirilen görüşmeler odak grup görüşmesi biçimindedir. Odak grup görüşmeleri ikili ve üçerli biçimde gerçekleştirilmiştir. Uygulama öncesi araştırma katılımcıları ile gerçekleştirilen görüşmelerde bu sınıfta Sosyal Bilgiler dersinin genel olarak nasıl işlendiğinin, güncel olay öğretimine yer verilip verilmediğinin, güncel olay öğretiminin nasıl gerçekleştiğinin, güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılıp kullanılmadığının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Uygulama öncesi süreçte Sosyal Bilgiler öğretmeni ile 11.12.2019 ve 30.12. 2019 tarihlerinde Sosyal Bilgiler öğretmeninin dersinin olmadığı saatlerde okulun öğretmenler odasında iki ayrı görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerde Sosyal Bilgiler öğretmenine toplamda beş soru sorulmuştur. Sosyal Bilgiler öğretmeni ile gerçekleştirilen iki görüşmenin toplam süresi 21 dakika sürmüştür.

Uygulama süreci öncesi odak grup öğrencileri ile 13.12.2019 ve 30.12.2019 tarihlerinde okulun çok amaçlı salonunda iki ayrı görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerde öğrencilere toplamda beş soru sorulmuştur. Odak grup görüşmelerinin her biri 10 ile 15 dakika arasında değişmektedir. Aşağıda Tablo 3.3.'te uygulama öncesi öğretmen ve öğrenciler ile gerçekleştirilen görüşme takvimi yer almaktadır.

Tablo 3.3. Uygulama öncesi öğretmen ve öğrenci odak grup görüşmeleri takvimi

Katılımcılar	Görüşme Tarihi	Görüşülen Yer	Görüşme Süresi
Sosyal Bilgiler Öğretmeni	11.12.2019	Öğretmenler odası	14'13''
Ayşe-Yiğit-Ezgi	13.12.2019	Çok amaçlı salon	6'33''
Volkan-Cengiz	13.12.2019	Çok amaçlı salon	7'56''
Tolga-Rüya-Nilay	13.12.2019	Çok amaçlı salon	8'41''
Sosyal Bilgiler Öğretmeni	30.12.2019	Öğretmenler odası	6'51''
Volkan-Cengiz	30.12.2019	Çok amaçlı salon	6'38''
Ayşe-Yiğit-Ezgi	30.12.2019	Çok amaçlı salon	4'10''
Tolga-Rüya-Nilay	30.12.2019	Çok amaçlı salon	7'33''

18.03.2020 ile 20.03.2020 tarihleri arasında uygulama sürecinin değerlendirilmesi niteliğinde Sosyal Bilgiler öğretmeni ve öğrencilerle 18.03.2020 yarı-yapılandırılmış

görüşmeler yapılmıştır. Bu tarihlerde Covid-19 salgını nedeniyle okullarda yüz yüze eğitime ara verildiğinden görüşmeler telefon ile gerçekleştirilmiştir.

Uygulama sürecinin değerlendirilmesine yönelik 18.03.2020 tarihinde görüşme yapılan Sosyal Bilgiler öğretmenine beş soru sorulmuştur. Görüşme toplamda 25 dakika sürmüştür. Uygulama sonrası Sosyal Bilgiler öğretmeni ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu EK-6'da yer almaktadır.

19.03.2020 ve 20.03.2020 tarihlerinde uygulama sürecinin değerlendirilmesi niteliğinde toplamda sekiz öğrenci ile yarı-yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerle gerçekleştirilen görüşmelerin her biri 9 ile 15 dakika arasında değişmektedir. Uygulama sonrası öğrenciler ile gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış görüşme formu EK-7'de yer almaktadır.

Tablo 3.4. Uygulama sonrası öğretmen ve öğrenci görüşmeleri takvimi

Sıra No	Katılımcılar	Görüşme Tarihi	Görüşme Biçimi	Görüşme Süresi
1	Sosyal Bilgiler öğretmeni	18.03.2020	Telefon Görüşmesi	25'21''
2	Volkan	19.03.2020	Telefon Görüşmesi	9'33
3	Ezgi	19.03.2020	Telefon Görüşmesi	15'10''
4	Nilay	19.03.2020	Telefon Görüşmesi	10'48''
5	Yiğit	20.03.2020	Telefon Görüşmesi	11'07''
6	Rüya	20.03.2020	Telefon Görüşmesi	13'01''
7	Tolga	20.03.2020	Telefon Görüşmesi	11,43
8	Ayşe	20.03.2020	Telefon Görüşmesi	9'25'
9	Dilara	20.03.2020	Telefon Görüşmesi	12'15''

3.7.2. Gözlem

Nitel araştırma yöntemlerinde gözlem yapılması araştırmacının veriye ilk elden ulaşmasına olanak sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 173). Bu amaçla araştırmanın gözlem verileri video kayıtları aracılığıyla toplanmıştır (Elliot, 2001, s. 79; Stringer, 2014, s. 66). Gözlem verilerini kaydetmek için sınıfta iki kamera kullanılmıştır. Bu kameralardan biri öğrencileri kaydedecek biçimde, diğeri ise araştırmacıyı ve tahtayı kaydedecek biçimde konumlandırılmıştır.

Uygulama sürecinde gerçekleştirilen tüm etkinliklere yönelik video kayıtları öncelikle araştırmacı tarafından incelenmiş ve etkinlikler gözlemlenmiştir. Araştırmacı

tarafından tüm etkinliklerin makro analizi yapılmıştır. Makro analizler geçerlik komitesi toplantılarında komite üyelerine sunulmuştur. Geçerlik komitesi üyeleri, video kayıtları aracılığıyla video kontrol listelerini kullanarak uygulama sürecini gözlemlemiştir (Efron ve Ravid, 2013, s. 120). Araştırmada kullanılan video kontrol listesi EK-8’de yer almaktadır.

3.7.3. Günlükler

Günlükler nitel veri toplama araçlarından biri olan dokümanlardır (Ekiz, 2020, s. 79). Bu araştırmada araştırmacı, öğretmen ve öğrenciler tarafından sınıfta uygulanan etkinliklere yönelik günlük tutulmuştur. Araştırmacı, günlüğüne etkinliklerin planlama aşamalarına, uygulama sürecine yönelik gözlemlerine, karşılaştığı zorluklara, duygu ve düşüncelerine ilişkin birçok duruma ait veriler kaydetmiştir (Johnson, 2019, s. 81). Aynı biçimde öğretmenin ve öğrencilerin de uygulama sürecine yönelik duygu ve düşüncelerini, karşılaştığı zorlukları gibi birçok durumu kendi günlüklerine kaydetmeleri sağlanmıştır.

Öğretmen ve öğrenci günlükleri araştırmacı tarafından düzenli bir biçimde incelenerek araştırmanın katılımcılarının araştırma sürecine ilişkin duygu ve düşünceleri ortaya çıkarılmıştır. Araştırmacı, öğretmen ve öğrenci günlüğü verileri bulguların sunumu bölümünde doğrudan alıntı biçiminde sunulmuştur.

3.7.4. Öğrenci ürünleri

Bu araştırmanın uygulama sürecine yönelik veri toplama araçlarından biri öğrencilerin ödevleri ve etkinliklere yönelik ürünleridir (Johnson, 2019, s. 97-100). Öğrenci ürünleri uygulama sürecinin etkilerini ortaya çıkarmaktadır. Uygulama sürecinde haber defteri oluşturma, slogan bulma, soruya yanıt yazma ve kendini değerlendirme gibi etkinlik örneklerinde öğrenciler birer ürün ortaya koymuşlardır. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminin aktif öğrenme teknikleri ile ele alınma sürecinde öğrenci ürünleri bulgular bölümünde sunulmuştur.

3.7.5. Geçerlik komitesi verileri

Geçerlik komitesi toplantılarında komite üyelerinin etkinliklere yönelik görüş ve önerilerine ilişkin görüntü kaydı alınmıştır. Araştırmacı tarafından ses kayıtlarının

dökümü yapılmıştır. Geçerlik komitesi üyelerinin etkinliklere yönelik görüş ve önerileri etkinliğin sunumunda destek veri olarak doğrudan alıntı biçiminde sunulmuştur.

Uygulama sürecinde gerçekleştirilen tüm etkinliklerin adı, uygulanma tarihi ve sırası ile her bir etkinliğe yönelik kullanılan veri toplama araçları Tablo 3.5’te gösterilmiştir.

Tablo 3.5. Uygulanan etkinlikler, etkinliklerin veri kaynakları ve veri toplama araçları

Sıra No	Etkinlikler	Etkinliğin Uygulanma Tarihi	Araştırmacı günlüğü	Öğretmen Günlüğü	Öğrenci Günlüğü	Geçerlik Komitesi Verileri	Sosyal Bilgiler Öğretmeni ile Görüşme	Öğrencilerle Görüşme	Öğrenci ürünleri
1	Görseller Hakkında Konuşma-Kart Eşleştirme	08.01.2020	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2	Görseller Hakkında Konuşma-Slogan Bulma	05.02.2020	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3	Sözlü Tarih	07.02.2020	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4	Sözlü Tarih-Fark-Nedir? Benzerlik Nedir?	12.02.2020	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5	Tahmin Etme-Önem sırasına koyma-Düşün-Tartış-Yaz	14.02.2020	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6	Yeni Bir Olayı Paylaşmaya Davet Etme	19.02.2020	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
7	Soruya Yanıt Yazma	21.02.2020	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8	Kum Saati	26.02.2020	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
9	Doğru mu? Yanlış mı?	28.02.2020	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
10	Araştırma Yoluyla Öğrenme	04.03.2020	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
11	Duydunuz mu? - Kart Gösterme	06.03.2020	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
		11.03.2020							
12	Sınıflama-Kendini Değerlendirme	13.03.2020	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

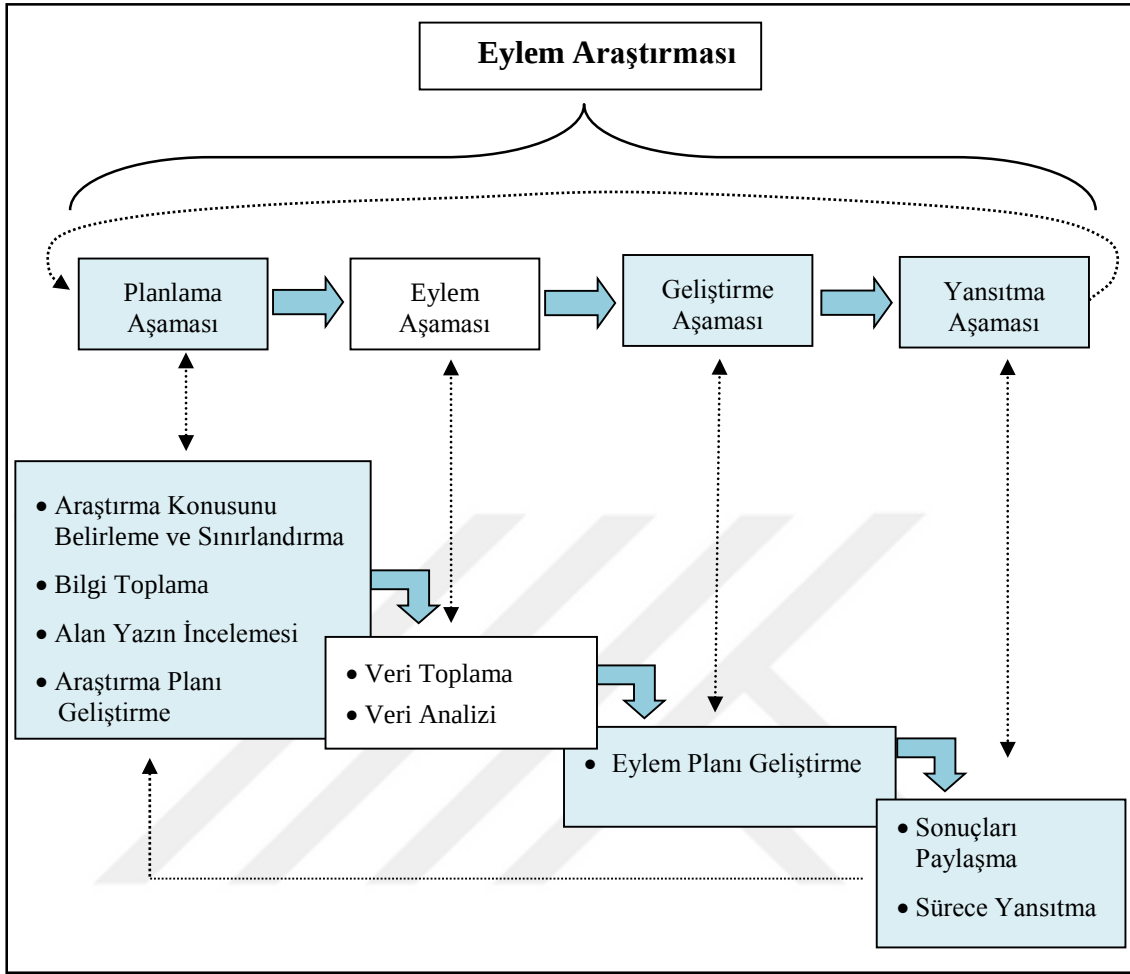
3.8. Verilerin Analizi

Araştırmanın bu bölümü veri analizi, verilerin düzenlenmesi, araştırma soruları çerçevesinde betimlenmesi ve yorumlanması aşamalarından oluşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 313). Bu çalışmada toplanan verilerin analizinde betimsel analiz yaklaşımı benimsenmiştir. Betimsel analiz yaklaşımında doğrudan bir konunun resmedilmesi, tanımlanması ve açıklanması amaçlanmaktadır (Ekiz, 2020, s. 86). Araştırma kapsamında elde edilen veriler betimsel analiz yaklaşımı doğrultusunda daha önce belirlenen temalara göre özetlenmiş ve yorumlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 239). Temalar, araştırma sorularının, görüşme sorularının, gözlem süreci boyutlarının ve araştırmanın kavramsal çerçevesinin ortaya koyduğu temalara göre belirlenmiştir.

Araştırmanın veri analizi süreci, uygulama sürecinde toplanan verilerin makro analizi ve uygulama sürecinin tamamlanmasından sonra toplanan verilerin mikro analizi biçiminde iki aşamadan oluşmaktadır. Aşağıda araştırma verilerinin analizinin aşamalarına yönelik açıklamalara yer verilmiştir.

3.8.1. Makro analiz

Eylem araştırmalarında veri analizi eylem araştırmalarının döngüsel yapısı nedeniyle veri toplama süreciyle eş zamanlı olarak gerçekleşmektedir (Mertler, 2017, s. 171-172; Stringer, 2014, s. 93). Miles ve Huberman (1998'den aktaran Whitehead, 2010, s. 105) veri toplama sürecinde gerçekleştirilen veri analizini “ara analiz” olarak ifade etmektedir. Bu çalışmada uygulama süreci gerçekleştirilirken toplanan verilerin ara analizi makro düzeyde gerçekleştirilmiştir. Aşağıda Şekil 3.4'te bu çalışmada benimsenen Mertler'in tasarladığı eylem araştırması süreci yer almaktadır.

Şekil 3.4. Eylem araştırması süreci (Mertler, 2017, s. 15)

Bu araştırma kapsamında benimsenen eylem araştırması sürecinde, eylem aşamasında veri toplama ve veri analizi adımları izlenmiştir. Araştırmanın eylem aşamasında, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanıldığı eylem planlarının uygulaması gerçekleştirilmiş ve uygulama sürecine yönelik toplanan veriler makro düzeyde analiz edilmiştir. Böylece araştırma verilerinin analizi, uygulama sürecinde veri toplama ile eş zamanlı olarak gerçekleştirilmiştir. Nitekim nitel araştırmalarda veri analizi, araştırma verilerinin toplanması sırasında ortaya çıkan anlayışların izlenmesi ve kaydedilmesiyle başlamaktadır (Patton, 2018, s. 436). Bu araştırmada uygulaması gerçekleştirilen her bir etkinliğe yönelik veriler düzenli olarak incelenmiştir. Bu kapsamda uygulaması gerçekleştirilen her bir etkinliğin sonunda etkinliğin video kayıtlarının makro düzeyde analizleri yapılmıştır. Makro düzeyde yapılan analizler yazılı forma aktarılmıştır. Uygulama sürecinde eş zamanlı olarak

gerçekleştirilen makro düzeydeki analizler geçerlik komitesi toplantılarında komite üyelerine sunulmuştur. Geçerlik komitesi üyeleri araştırmacı tarafından yapılan makro analizleri incelemişler ve veri analizi sürecine katkı sağlamışlardır.

3.8.2. Mikro analiz

Araştırmanın uygulama süreci tamamlandıktan sonra uygulama sürecinde etkinliklere yönelik tüm video kayıtları, uygulama sürecinde öğrenci günlükleri, geçerlik komitesi ses ve görüntü kayıtları, uygulama sürecinin sonunda Sosyal Bilgiler öğretmeni ve öğrencilerle gerçekleştirilen görüşmeler uygulama sürecinin sonunda yazılı forma aktarılmıştır. Verilerin yazılı forma dökümünün doğrulanması için bu verilerin yaklaşık yüzde 30'luk bölümü bir uzmana verilmiştir. Ses ve video kayıtlarının dökümlerinin doğrulanmasına destek sağlayan uzman, Türkçe Eğitimi alanında lisans ve yüksek lisans eğitimini tamamlamış ve aynı alanda doktora eğitimine devam etmektedir. Uzman, yazılı forma aktarılan veriler ile video ve ses kayıtlarının tutarlı olduğunu belirtmiştir. Video kayıtlarının dökümleri, araştırma bulgularının sunumu bölümünde etkinliklerin uygulama sürecini ortaya koymak için destek veri olarak kullanılmıştır.

Uygulama sürecinde makro düzeyde analizleri yapılan veriler uygulama sürecinin tamamlanmasından sonra mikro düzeyde betimsel olarak analiz edilmiştir. Uygulama sürecinden sonra gerçekleştirilen mikro düzeyde betimsel veri analizi; betimsel analiz için bir çerçeve oluşturulması, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve bulguların yorumlanması biçiminde dört aşamadan oluşmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 240). Aşağıda bu araştırmanın betimsel veri analizi aşamalarına ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturulması: Bu çalışmada betimsel analiz için oluşturulan çerçeve araştırmanın sorularından, görüşme ve gözlemde yer alan boyutlardan ve araştırmanın kavramsal çerçevesinden yola çıkarak oluşturulmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 240). Bu kapsamda araştırmanın birinci sorusuna yönelik araştırmanın uygulama sürecinde toplanan ve yazılı forma aktarılan tüm veriler gözden geçirilmiştir. Araştırmacı tarafından her bir etkinliğe yönelik toplanan veriler etkinliklere göre sınıflandırılmıştır. Öğrenci günlüklerinden ve öğrencilerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veriler için “öğrenci görüşleri” biçiminde çerçeve oluşturulmuştur. Sosyal Bilgiler öğretmenin günlükünden ve Sosyal Bilgiler

öğretmeni ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veriler için “öğretmen görüşleri” biçiminde bir çerçeve oluşturulmuştur.

Araştırmanın ikinci sorusuna yönelik uygulama sürecinin sonunda gerçekleştirilen görüşmelere ait dökümler için, görüşme soruları temel alınarak temalar belirlenmiştir. Uygulama sürecinin sonunda öğrencilerle gerçekleştirilen görüşmelerin verileri için “öğrenci görüşleri”, Sosyal Bilgiler öğretmeni ile gerçekleştirilen görüşmenin verileri için “öğretmen görüşleri” biçiminde çerçeve oluşturulmuştur.

Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi: Araştırmanın bu aşamasında, araştırmanın betimsel çerçevesi doğrultusunda elde edilen veriler okunmuş ve düzenlenmiştir. Etkinliklere göre sınıflandırılmış veriler ile etkinliklere yönelik öğrenci ve öğretmen günlüklerine ait veriler incelenmiştir. Etkinliklere göre sınıflandırılmış olan veriler, etkinliklerin uygulanma sürecine göre anlamlı bir biçimde düzenlenmiştir. Her bir etkinliğe yönelik öğrenci ve öğretmen günlükleri verileri araştırmacı tarafından kodlanmıştır. Bilgisayar ortamına aktarılan verilerin yaklaşık yüzde 30'luk bir kısmı uzmana verilmiştir. Uzman tarafından veriler bağımsız biçimde kodlanmıştır. Kontrol kodlaması olarak ifade edilen bu süreç kodların tanımlarının netlik kazanmasını ve araştırmanın güvenilirlik kontrolünü sağlamıştır. Kontrol kodlamasına destek sağlayan uzman Türkçe Eğitimi alanında lisans ve yüksek lisans eğitimini tamamlamış ve aynı alanda doktora eğitimine devam etmektedir. Veri analizi sürecinde araştırmacı ve uzman tarafından kodlanan veriler karşılaştırılmıştır.

Bulguların tanımlanması ve yorumlanması: Bu aşamada tematik çerçeveye göre düzenlenen veriler tanımlanmakta, gerekli yerlerde doğrudan alıntılarla desteklenmekte ve yorumlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 240). Araştırmada kapsamında elde edilen veriler, katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntı yapılarak desteklenmiştir.

Araştırmanın birinci sorusu kapsamında uygulama süreci açıklanmıştır. Uygulama sürecinin açıklanmasında ilk olarak eylem planlarına yer verilmiştir. Her bir eylem planının ardından eylem planının uygulanmasına yönelik açıklamalarda bulunulmuştur. Eylem planlarının uygulama süreçlerini ortaya koymada destek veri olarak kullanılan video kayıtlarının dökümleri, araştırmacı günlükleri, geçerlik komitesi kayıtlarının dökümleri, öğretmen günlükleri ve öğrenci günlükleri betimsel bir biçimde sunulmuştur. Etkinliklerin uygulama süreci sunulduktan sonra etkinliğe yönelik öğrenci günlükleri “öğrenci görüşleri”, öğretmen günlükleri ise “öğretmen görüşleri” biçiminde sunulmuştur. Öğrenci ve öğretmen görüşlerinin sunumu görselleştirilerek şekil olarak

sunulmuştur. Etkinliklere yönelik verilerin sunumunun ardından her bir etkinlik etkinliğin uygulanabilirliği ve etkinlik sürecinde yaşanan zorluklar temel alınarak yorumlanmıştır.

İkinci araştırma sorusu kapsamında öğretmen ve öğrencilerle yapılan yarı-yapılandırılmış görüşme verilerinin analizinde görüşme soruları temel alınarak temalar belirlenmiştir. Her bir tema altında öğrencilerle gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen veriler “öğrenci görüşleri”, Sosyal Bilgiler öğretmeni ile gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen veriler “öğretmen görüşleri” biçiminde belirtilmiştir. Tüm bu veriler görselleştirilmiş ve şekil olarak “Bulgular ve Yorum” başlığı altında araştırmanın katılımcılarından doğrudan alıntılarla desteklenerek sunulmuştur. Etkinliklere yönelik öğrenci ve öğretmen görüşlerinin sunulmasının ardından veriler araştırmacı tarafından yorumlanmıştır.

3.9. İnandırıcılık

Bilimsel araştırmaların en önemli özelliklerinden birisi sonuçlarının inandırıcı olmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 269). Bu araştırmanın inandırıcılığını sağlamak için araştırma ortamında uzun süreli bulunma, derinlemesine bilgi edinme, sürekli ve dikkatli gözlem, veri çeşitlemesi, uzman görüşleri, video ve ses kayıtları, tüm katılımcıların görüşlerinin yansıtılması, ayrıntılı betimleme stratejilerinden yararlanılmıştır (Creswell, 2012, s. 259-260; Efron ve Ravid, 2013, s. 70-71; Johnson, 2019, s. 109-110; Mertler, 2017, s. 25-27; Mills, 2014, s. 105; Stringer, 2013, s. 51-56; Uzuner, 2005, s. 7; Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 278-283).

Araştırmacı araştırmanın katılımcılarının güvenini kazanmak, onların araştırma ortamında doğal davranışlar sergilemesini sağlamak ve derinlemesine bilgiye ulaşmak için araştırma ortamında uzun süre bulunmuştur (Stringer, 2013, s. 53). Araştırmacı, 27 Kasım 2019 ile 13 Mart 2020 tarihleri arasında araştırma ortamında bulunmuştur.

Bu araştırmada öğretmen, öğrenciler ve geçerlik komitesi üyelerinden veri toplanmıştır. Araştırmada, araştırmacı günlüğü, öğrenci günlüğü, öğretmen günlüğü, öğretmen ve öğrencilerle görüşmeler, öğrenci ürünleri, video kayıtları ve geçerlik komitesi kayıtları olmak üzere farklı veri kaynaklarından veri toplanmıştır. Böylece araştırmanın verileri farklı kaynaklardan ve farklı veri toplama araçları ile toplanarak verilerin birbirlerini desteklemesi sağlanmıştır (Creswell, 2012, s. 260; Johnson, 2019, s. 111).

Nitel araştırmaların sonuçları doğası gereği sadece çalışmanın bağlamına özgü olduğundan genelleştirilmesi mümkün değildir (Mertler, 2017, s. 26). Ancak nitel araştırmaların sonuçlarının başka ortamlara aktarılmasını sağlamak için araştırma sürecinin ayrıntılı bir biçimde betimlenmesi gerekmektedir. (Stringer, 2013, s. 54). Böylece araştırmayı inceleyen bireyler benzer ortamlara ve süreçlere ilişkin anlayış oluşturabilir ve kendi uygulamalarına daha bilinçli bir biçimde yaklaşabilirler (Yıldırım ve şimşek, 2018, s. 281). Bu araştırmanın aktarılabirliğinin sağlanması için video kayıtları, ğrenci günlüğü, ğretmen günlüğü, ğrenci ürünleri, araştırmacı günlüğü, geçerlik komitesi verileri, ğretmen ve öğrencilerle yapılan görüşmeler olmak üzere farklı veri toplama araçları ile derinlemesine veri toplanmıştır. Araştırmacı, araştırmanın tüm sürecini ayrıntılı bir biçimde betimlemiş ve araştırmadan elde edilen verilerin yorumlanmasında doğrudan alıntılara yer vermiştir.

Eylem araştırmaları döngüsel bir yapıya sahiptir. Her bir döngüde uygulama sürecine ilişkin daha fazla bilgi ortaya koyulmaktadır. Bu durumda eylem araştırmalarında birden fazla döngünün geerekleşmesi araştırmanın inandırıcılığını sağlamaktadır (Mertler, 2017, s. 26). Bu araştırmada toplam 13 eylem planı geliştirilmiştir. Eylem planları döngüsel sistematik içerisinde planlanmış, uygulanmış ve değerlendirilmiştir. Böylece araştırmanın eylem planı döngüsü uygulama süreci içerisinde 13 kez tekrar etmiştir.

Eylem araştırmalarında güvenirliğe layık olma stratejisi ile çeşitli veri toplama araçlarından toplanan verilerin kontrolünü sağlayan bir grup oluşturulmaktadır (Uzuner, 2005, s. 8). Bu araştırmada gvenilmeye layık olmaya yönelik alan uzmanlarından  üyenin bulunduğu bir grup oluşturularak geçerlik komitesi oluşturulmuştur. Geçerlik komitesi yeleri ile uygulama sürecine ilişkin düzenli bir biçimde toplantılar geerekleştirilmiştir. Geçerlik komitesi üyelerinin geerekleştirilen toplantılarda uygulama sürecini izleyebilmesi için video kayıtlarının dökümü ve makro analizleri yapılmıştır. Böylelikle geçerlik komitesi üyelerinin video kontrol listesi aracılığı ile ders sürecini gözlemlemeleri sağlanmıştır.

3.10. Araştırma Etiği

Bu araştırmada bilimsel araştırmalarda uyulması gereken bilinçli onay; gizlilik ve özel hayata saygı ve zarar vermemek; aldatmama; verilere sadık kalma temel etik

ilkelerine (Efron ve Ravid, 2013, s. 74-78; Stringer, 2014, s. 50; Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 107-109) dikkat edilmiştir.

Araştırma için Anadolu Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından onay alındıktan sonra araştırmanın gerçekleştirileceği kurumun bağlı olduğu makam olan Adana İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne araştırma izni almak için başvuru yapılmıştır. Bu amaçla Adana İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne araştırmanın tüm süreçleri ile ilgili bilgilerin yer aldığı araştırma önerisi, gönüllü katılım formları ve veri toplama araçları örnekleri sunulmuştur. Adana İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nde ilgili komisyon araştırma önerisini incelemiş ve araştırma başvurusunu oy birliği ile kabul etmiştir.

Temel etik ilkelerinden biri olan “bilinçli onay” ilkesi gereği araştırmanın tüm katılımcılarının, fiziksel veya psikolojik herhangi bir baskı olmadan, kendi rızalarıyla ve gönüllü olarak araştırmaya katılmaları sağlanmıştır. Araştırmaya başlamadan önce, araştırma katılımcıları olan Sosyal Bilgiler öğretmeni ve öğrencilere araştırmanın amacı, araştırma süreci, araştırmada ne tür verilerin toplanacağı, toplanan verilerin ne amaçla kullanılacağı ve her bir katılımcının araştırmadaki rolüne ilişkin ayrıntılı bilgi verilmiştir. Araştırmanın katılımcıları içerisinde çocuklar ya da öğrenciler bulunuyorsa araştırma izninin çocukların ya da öğrencilerin velilerinden alınması gerekmektedir (Efron ve Ravid, 2013, s. 74; Ekiz, 2020, s. 47). Bu kapsamda aynı zamanda öğrencilerin velileri ile de bir toplantı gerçekleştirilerek araştırma hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Araştırma katılımcılarına ve öğrencilerin velilerine araştırma hakkında bilgi verildikten sonra araştırma gönüllü katılım formu sunulmuştur (EK-3, EK-4, EK-5). Böylelikle araştırma katılımcılarından ve velilerden bu araştırmaya kendi rızalarıyla katıldıklarına dair imza alınmıştır. Araştırma katılımcıları araştırma başladıktan sonra herhangi bir nedenden dolayı istedikleri bir zamanda araştırmadan çekilme haklarına sahiptirler (Ekiz, 2020, s. 47; Stringer, 2014, s. 50). Bu kapsamda araştırma katılımcılarına araştırmadan çekilme özgürlüklerinin olduğu bilgisi verilmiştir. Ayrıca katılımcılara “aldatmama/yanıltmama” etik ilkesi gereği araştırma ile ilgili olarak tüm bilgiler doğru bir biçimde sunulmuştur.

Bu araştırmada temel etik ilkelerinden biri olan “gizlilik, özel hayata saygı ve zarar görmeme” ilkesi doğrultusunda araştırmanın tüm sürecinde gizlilik ilkesine dikkat edilmiştir. Araştırma sürecinde, özellikle araştırma ortamında uzun süre bulunulduğunda özel meslek yaşamları, duygu ve düşünceleri açığa çıkacağından araştırma

katılımcılarının doğrudan isimlerine yer verilmemesi gerekmektedir (Efron ve Ravid, 2013, s. 74; Ekiz, 2020, s. 48; Stringer, 2014, s. 49). Gizlilik ilkesi gereği, araştırmmanın katılımcılarına ilişkin ayrıntılı biçimde tanımlayıcı bilgilere yer verilmemiş ve tüm katılımcıların doğrudan isimleri yerine kod isimler kullanılmıştır.

Bu araştırmada temel etik ilkelerinden bir diğeri olan verilere sadık kalma ilkesine dikkat edilmiştir. Araştırmanın verilerinin değiştirilmeden, dürüst bir biçimde raporlanması gerekmektedir (Creswell, 2012, s. 24). Bu araştırmada veriler toplanırken ve analiz edilirken gerçeğin dışında bilgiler ve sonuçlar ortaya koymamaya dikkat edilmiştir. Araştırma sürecinde toplanan tüm verilere sadık kalınarak araştırma sürecine ilişkin toplanan hiçbir veri kapsam dışı bırakılmamıştır. Araştırmanın yöntemini, sonuçlarını ve analizlerini başka araştırmacıların anlayabilmesi, yorumlayabilmesi için araştırma raporunun açık, doğru ve detaylı bir biçimde oluşturulması amaç edinilmiştir. Aynı zamanda araştırmacı başka araştırmacıların çalışmalarından yararlanırken bu çalışmaları kaynak olarak göstermiştir.

3.11. Araştırma Sürecinde Yaşanan Güçlükler

Uygulama sürecine başlamadan önce öğrencilerin velileri ile bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmede velilere araştırma hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Kimi veliler sakıncalı gördükleri için çocuklarının güncel olayları takip etmelerini istemediklerini belirtmişlerdir. Bu konuda araştırmacı tarafından velilere güncel olayların içeriklerinin Sosyal Bilgiler dersinin konuları kapsamında çocukların yaş düzeylerine uygun olacağı bilgisi verilmiştir. Toplantıya katılan tüm veliler bu duruma ilişkin araştırmacı tarafından ikna edilmiştir. Toplantıya katılamayan veliler için sınıf öğretmeni ile görüşme yapılarak sınıfın velilerinin bulunduğu whatsapp grubuna araştırma hakkında bir bilgi mesajı gönderilmiş ve ailelerden kendilerine gönderilen veli izin formunu incelemeleri istenmiştir. Ancak güncel olayları sakıncalı bulduklarını belirten üç veli çocuklarının araştırmaya katılmalarını istememiştir. Araştırmacı tarafından ve Sosyal Bilgiler öğretmeni tarafından gerekli açıklamalar yapılsa da bu veliler ikna edilememiştir.

Araştırmanın uygulama süreci 08.01.2020 tarihinde başlamıştır. Ancak sonraki ders sürecinde okul yönetimi tarafından sınav günü değiştirilmiş ve Sosyal Bilgiler dersinin işleneceği gün sınav yapılmıştır. Bir sonraki haftada ise sınavlar bittiği için okulda ders işlenmediğinden araştırmanın gerçekleştirildiği 33 kişilik sınıftan sadece yedi öğrenci okula gelmiştir. Okul yönetiminin aldığı kararla okula gelen öğrencilerin sayısı az olduğu

için bu yedi ğrenci diğeri 5. sınıf şubelerinin öğrencileri ile birleştirilmiştir. Bu nedenle uygulama sürecinin ikinci haftasında ders işlenememiştir.

Okul müdürü araştırma öncesinde gerçekleştirilen görüşmelerde araştırmanın gerçekleştirilmesi için gönüllü olduğunu ifade etmiştir. Ancak uygulama sürecinin ortalarından itibaren araştırmanın ne zaman bitirileceği ile ilgili sorular sorarak araştırmacı üzerinde baskı oluşturmuştur. Bu süreçte okul müdürüyle gerçekleştirilen görüşmede dünyada covid-19 salgınının yaşanmaya başlamasından endişe duyması ve sınavlarda ğrenci başarisına ilişkin kaygı duymasının etkili olduğu anlaşılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma kapsamında toplanan veriler analiz edilerek araştırmanın bulguları oluşturulmuştur. Araştırmanın bulguları araştırma soruları temel alınarak iki başlık altında sunulmuştur. Birinci temel başlık araştırmanın uygulama sürecini, ikinci temel başlık ise uygulama sürecine ilişkin araştırmanın katılımcılarının görüşlerini kapsamaktadır.

Birinci temel başlıkta yer alan bulgular Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanıldığı ders sürecinin nasıl olduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda birinci temel başlıkta bulguların sunulmasında ve yorumlanmasında uygulamanın gelişimsel sürecini ortaya çıkarmak için eylem planlarının uygulanma sırası temel alınmıştır. Uygulama sürecini ortaya koyarken her uygulama sürecine ilişkin öğrenci, öğretmen ve araştırmacı günlüklerinden, öğrenci ürünlerinden, video kayıtlarından, fotoğraflardan ve geçerlik komitesi toplantısı verilerinden doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Sunulan tüm bu veriler doğrultusunda her bir eylem planının uygulanma süreci betimsel bir biçimde yorumlanmıştır.

İkinci temel başlıkta yer alan bulgular, güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması ile işlenen Sosyal Bilgiler dersine yönelik katılımcıların görüşlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaçla uygulama sürecinin sonunda Sosyal Bilgiler öğretmeni ve öğrencilerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerden ortaya çıkan veriler görüşme soruları temel alınarak oluşturulan temalar çerçevesinde betimsel olarak sunulmuştur.

4.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olay Öğretiminde Aktif Öğrenme Tekniklerinin Kullanılmasına İlişkin Bulgular

Araştırmanın uygulama sürecinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanıldığı toplam 13 eylem planının uygulaması gerçekleştirilmiştir. Uygulaması gerçekleştirilen 13 eylem planında güncel olay öğretiminde toplam 17 ayrı aktif öğrenme tekniği kullanılmıştır. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde kullanılan aktif öğrenme tekniklerinin uygulanma sırası yer almaktadır:

1. Eylem Planı: *Görseller hakkında konuşma, kart eşleştirme*
2. Eylem Planı: *Görseller hakkında konuşma slogan bulma*
3. Eylem Planı: *Sözlü tarih*
4. Eylem Planı: *Sözlü tarih-fark nedir? benzerlik nedir?*
5. Eylem Planı: *Tahmin etme, önem sırasına koyma, düşün-tartış-yaz*

6. Eylem Planı: *Yeni bir olayı paylaşmaya davet etme*
7. Eylem Planı: *Görseller hakkında konuşma, soruya yanıt yazma*
8. Eylem Planı: *Kum saati*
9. Eylem Planı: *Doğru mu? yanlış mı?*
10. Eylem Planı: *Doğru mu? yanlış mı?*
11. Eylem Planı: *Araştırma yoluyla öğrenme*
12. Eylem Planı: *Duydunuz mu? – kart gösterme*
13. Eylem Planı: *Sınıflama, kendini değerlendirme*

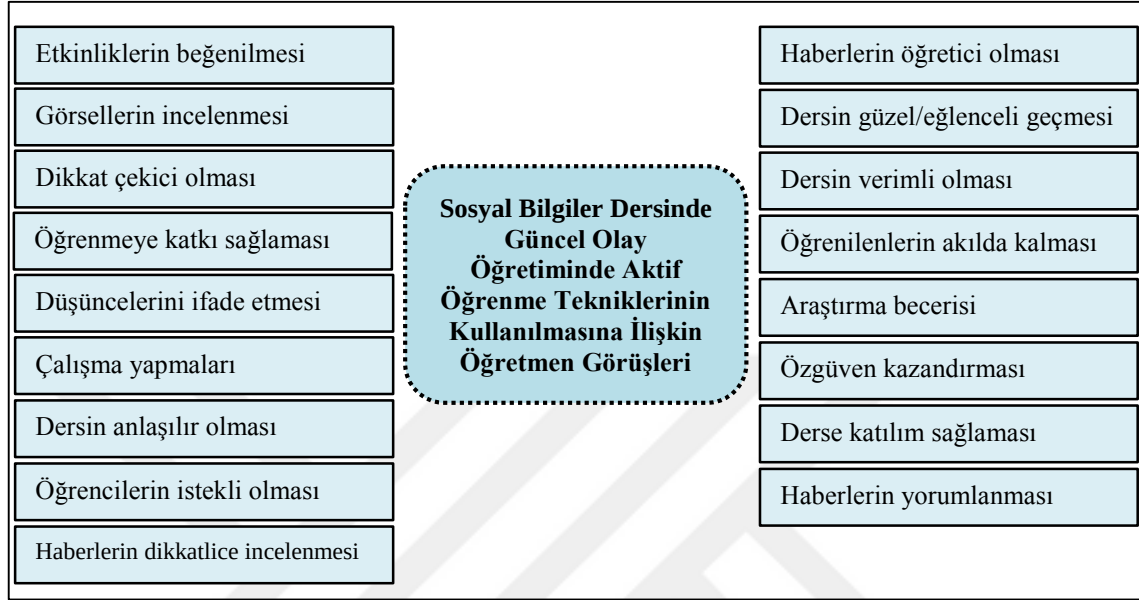
Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanıldığı etkinliklere yönelik öğrenci günlüklerinden elde edilen tüm bulgular Şekil 4.1’de yer almaktadır.

Dersin güzel/eğlenceli geçmesi	Çalışma yapmaları
Daha iyi öğrenme sağlaması	Yeni bilgiler öğrenilmesi
Etkinliklerin beğenilmesi	Öğrenmeyi sağlaması
Derse katılım sağlaması	Haberlerin değerlendirilmesi
Haberlerin ilgi çekici olması	Şaşırtıcı olması
Görsellerin incelenmesi	Dersin verimli olması
Öğrenmeye katkı sağlaması	Gerçek yaşamı tanınması
Dersin hızlı geçmesi	Dersi yaşamla ilişkilendirmesi
Dersin sevilmesini sağlaması	Haberlere ilgi duyulması
Düşüncelerini ifade etmesi	Empati kurulması
Yaşama hazırlaması	Zamanın hızlı geçmesi
Dersin öneminin anlaşılması	Haberlerin konuyla ilgili
Adalet değeri	Haberlerin öğrenilmesi
Haberlerin öğretici olması	Dersin daha çok sevilmesi
Başarılı olmayı sağlaması	Öğretici olması
Mutlu olması	Bilgilerin kalıcılığını sağlaması
Araştırma becerisi	Yorum yapılması
Etkinliklerin ilk kez yapılması	

**Sosyal Bilgiler Dersinde
Güncel Olay
Öğretiminde Aktif
Öğrenme Tekniklerinin
Kullanılmasına İlişkin
Öğrenci Görüşleri**

Şekil 4.1. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına ilişkin öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgular

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanıldığı etkinliklere yönelik öğretmen günlüğünden elde edilen tüm bulgular Şekil 4.2’de sunulmuştur.

Şekil 4.2. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına ilişkin öğretmen günlüğünden elde edilen bulgular

4.1.1. Güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve kart gösterme aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması

Uygulama sürecinde ilk eylem planı 08.01.2020 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bu eylem planında güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve kart eşleştirme aktif öğrenme teknikleri kullanılmıştır. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve kart eşleştirme aktif öğrenme tekniklerinin kullanıldığı eylem planı Tablo 4.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.1. Güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve kart eşleştirme aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin eylem planı

Tarih	08.01.2020
Dersin Adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	5
Süre	80 dakika
Öğrenme Alanı	İnsanlar, Yerler ve Çevreler
Kazanım	Yaşadığı çevredeki afetlerin ve çevre sorunlarının oluşum nedenlerini sorgular.

Tablo 4.1. (Devam) *Güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve kart eşleştirme aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin eylem planı*

Güncel Olay Öğretim Yaklaşımı	Güncel olayların Sosyal Bilgileri desteklemek için kullanılması
Güncel Olay Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Haber inceleme, haber sunma, haber defteri oluşturma, haber olaylarını tartışma
Materyaller	Görseller, ders kitabı, genel ağ ve TV haberleri, Dünya Siyasi Haritası, Türkiye Siyasi Haritası, Türkiye Deprem Tehlike Haritası, akıllı tahta, küçük kartlar
Kullanılan Aktif Öğrenme Teknikleri	Görseller hakkında konuşma, kart eşleştirme

I. GİRİŞ

Dikkat Çekme	Tahtaya doğal afetlere yönelik görseller asılır. Öğrencilerden görsellerde yer alan doğal afetlerin isimlerini görsellerin altlarına yazmaları istenir. Öğrencilere “Siz bu görsellere baktığınızda neler hissediyorsunuz?” sorusu sorulur.
Güdüleme	Bu derste “doğal afetleri öğreneceksiniz.” biçiminde bir konuşma yapılır.
Gözden Geçirme	Bu derste “doğal afetlerin oluşum nedenlerini sorgulayacaksınız.” biçiminde bir konuşma yapılır.
Derse Geçiş	Öğrenciler hazır olduklarında derse geçiş yapılır.

II. GELİŞTİRME

- Öğrencilere doğal afetlerin özellikleri hakkında bilgi verilir.
- Ders kitabından depreme yönelik bilgiler incelenir.
- Türkiye Deprem Tehlike Haritası incelenir. Adana’nın deprem tehlikesi ele alınır.
- Daha önce deprem anını yaşamış olan öğrenciler yaşantılarını anlatırlar.
- Depreme yönelik TV haberi izletilir, haber üzerinde tartışılır.
- Öğretmen tarafından depreme yönelik getirilen güncel genel ağ haberi öğrenciler tarafından sınıftaki diğer öğrencilere sunulur.
- Öğrenciler haber üzerinde tartışarak depremin oluşum nedenini ortaya çıkarırlar.
- Öğrenciler Dünya Siyasi Haritası’nda haberin meydana geldiği ülkeyi gösterirler.
- Sırasıyla sel, çığ, heyelan ve orman yangınlarına ilişkin ders kitabındaki temel bilgiler ele alınır. Her bir doğal afete yönelik TV haberleri izlenir. Haber üzerinde tartışılır.
- Daha öncesinde öğretmen tarafından hazırlanan ve her biri sınıftaki öğrenci sayısının yarısı kadar kart içeren iki dizi kart sınıftaki tüm öğrencilere dağıtılır.
- Öğrenciler, sınıfın içinde dolaşırlar ve karşılaştıkları arkadaşlarıyla konuşarak ellerindeki kartın eşini ararlar.
- Kartlarını eşleştiren öğrenciler gerekçelerini hazırlarlar.
- Öğrenciler kartlarını eşleştirme gerekçelerini sınıftaki öğrencilere sunarlar.

Tablo 4.1. (Devam) *Güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve kart eşleştirme aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin eylem planı*

III. SONUÇ
• Derste işlenen konular özetlenir. • Öğrencilerden derste gerçekleştirilen etkinliklerle ilgili düşüncelerini günlüklerine yazmaları istenir.
IV. DEĞERLENDİRME
• Öğrencilerden doğal afetlere yönelik getirdikleri haberleri sunmaları ve değerlendirmeleri istenir.
V. ÖDEV
• Öğretmen öğrencilerden doğal afetlere yönelik haberleri haber defterlerine yapıştırmalarını ödev olarak verir. • Öğretmen öğrencilerden bir sonraki derste teknoloji kullanımına yönelik haber bulmalarını ve buldukları haberleri haber defterlerine yapıştırmalarını ödev olarak verir. • Öğretmen bir sonraki derste ödevleri kontrol edeceğini söyler.

Sosyal Bilgiler dersi Tablo 4.1’de yer alan planda belirtildiği gibi iki ders saatini kapsayacak biçimde işlenmiştir. Araştırmacı tarafından ders başlamadan önce tahtaya doğal afetler ile ilgili güncel olaylara yönelik görseller yapıştırılarak öğrencilerin derse karşı dikkatlerinin çekilmesi amaçlanmıştır. Öğrencilerden tahtaya yapıştırılan görselleri yorumlamaları ve görsellerin hangi doğal afetle ilişkili olduklarını bulmaları istenmiştir. Öğrenciler tahtaya çıkarak görselleri yorumlamışlar ve görsellerin altına doğal afetlerin isimlerini yazmışlardır. Aşağıda dersin bu bölümünde güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma aktif öğrenme tekniğinin kullanımında geçen konuşmalardan bir bölüm sunulmuştur:

Araştırmacı: Çocuklar siz tahtada yer alan görselleri genel olarak incelediğinizde neler hissediyorsunuz?

Tolga: Hocam doğal afetlerden dolayı insanlar can ve mal kayıplarına uğradıkları için üzülüyorum.

Araştırmacı: (Yangına yönelik görseli göstererek) Peki bu görseli incelediğinizde neler düşünüyorsunuz?

Yiğit: Hocam bu yangın. Ağaçlar yandığı için, ormanlarda bulunan hayvanlar öldüğü için üzülüyorum.

Araştırmacı: Evet. Bu orman yangınına ilişkin bir görsel. Avustralya’da devam eden bir orman yangınına yönelik bir görsel. Birazdan bu yangına ilişkin bir haber de izleyeceğiz çocuklar. Yiğit tahtaya gelip görselin altına doğal afetin ismini yazar mısın?

Yiğit: Tamam hocam (tahtaya çıkarak görselin altına doğal afetin ismini yazar).

Araştırmacı: (Depreme yönelik görseli göstererek) Bu görsele baktığımızda neler düşünüyorsunuz?

Ayşe: Hocam bu görsel depreme yönelik. İnsanlar depremlerde can ve mal kayıplarına uğruyor. Bu görselde yıkılacak seviyeye gelmiş bir bina var. İnsanlar yıllarca çalışarak aldıkları evleri depremde kaybedebiliyorlar.

Araştırmacı: Bu evlerde insanlar yaşıyorlardı. Sence deprem anında neler hissetmiş olabilirler?

Ayşe: Korku. Çok korkmuşlardır. Belki de yakınlarını kaybedenler olmuştur. Çok üzölmüşlerdir.

Araştırmacı: Ülkemizde sürekli depremler yaşıyor çocuklar. Haberlerden de duyuyorsunuz, izliyorsunuz. Gazetelerden okuyoruz. Ayşe sen de görselin altına bu doğal afetin ismini yazar mısın?

Ayşe: Tabi hocam (tahtaya çıkarak görselin altına doğal afetin ismini yazar).

Araştırmacı tarafından dersin geliştirme bölümünde doğal afetlerin özellikleri hakkında temel bilgiler ele alınmıştır. Bu bölümde Türkiye Deprem Tehlike Haritası incelenmiştir. Akıllı tahtadan açılan Türkiye Deprem Tehlike Haritası'nda yakından uzağa ilkesi gereği öncelikle Adana'nın deprem tehlikesi üzerinde durulmuştur. Daha önce deprem anını yaşamış olan öğrenciler duygu ve düşüncelerini sınıftaki arkadaşlarıyla paylaşmışlardır. Ardından güncel olay öğretimi kapsamında depreme yönelik bir TV haberi izlenmiştir. Öğrenciler TV haberine yönelik düşüncelerini sunmuşlardır. Sonrasında araştırmacı tarafından sınıfa getirilen depreme yönelik bir genel ağ haberi bir öğrenci tarafından sınıftaki öğrencilere sunulmuştur. Öğrenciler haber üzerinde tartışmışlar ve depremin oluşum nedenini ortaya çıkarmışlardır. Araştırmacı tarafından akıllı tahtadan Dünya Siyasi Haritası açılmıştır. Öğrencilerden bu haberin meydana geldiği ülkeyi haritadan bulmaları istenmiştir. Ders süreci diğer doğal afetlere yönelik temel bilgilerin ele alınması ve bu doğal afetlere yönelik TV haberlerinin izlenmesiyle devam etmiştir. Öğrenciler incelenen haberlerden sonra haberlere yönelik düşüncelerini sınıftaki arkadaşlarına sunmuşlardır.

Aşağıda ders sürecinde güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Bu kapsamda güncel olay olarak Avustralya'da gerçekleşen yangınlara ilişkin bir TV haberi incelenmiştir. Bu TV haberinin içeriğinde Avustralya'daki yangınlara yönelik görseller bulunmaktadır. Araştırmacı, TV haberi incelenirken videoyu durdurmuş ve öğrencilere haberdeki görseller hakkında sorular sormuştur. Böylece öğrencilerin görseller hakkında konuşmaları sağlanmıştır. Aşağıda Avustralya'da gerçekleşen orman yangınına ilişkin

incelenen güncel haberin video kayıtları, görseli ve ders sürecinde gerçekleşen konuşmaların bir bölümünün dökümü sunulmuştur.

“Görmeye alıştık ama alev hortumunu en azından biz ilk kez görüyoruz. Ekranlarınıza da yansıyor. Çarpıcı bir an. Yer Avustralya. Aylardır devam eden yangınlar kıtanın büyük bir bölümünü kelimenin tam anlamıyla küle çevirdi. Fotoğraflarla ilerliyoruz. Avustralya büyük bir ada ve aslında bir kıta. NASA uydu fotoğraflarını derledi ve ortaya bu çarpıcı fotoğraf çıktı. Hemen hatırlatalım bu fotoğraf eylül ayından bu yana ülkede çıkan tüm yangınları tek karede gösteriyor. Şu an aslında durum böyle değil. Ama bu görüntü adanın neredeyse alevlerden nasibini almamış hiçbir bölgesinin kalmadığını gösterir nitelikte. Son derece çarpıcı.”

Görsel 4.1. Derste incelenen TV haberinin içeriğinden bir görsel (<http-1>)

Araştırmacı: (TV haberini durdurarak) Çocuklar haberde sunulan görsele bakın. Bu görsel Avustralya kıtasına ait. Avustralya’da gerçekleşen yangın sırasında uydu fotoğrafı. Görseli incelediğinizde neler düşünüyorsunuz?

Rüya: Hocam yanmayan yer kalmamış.

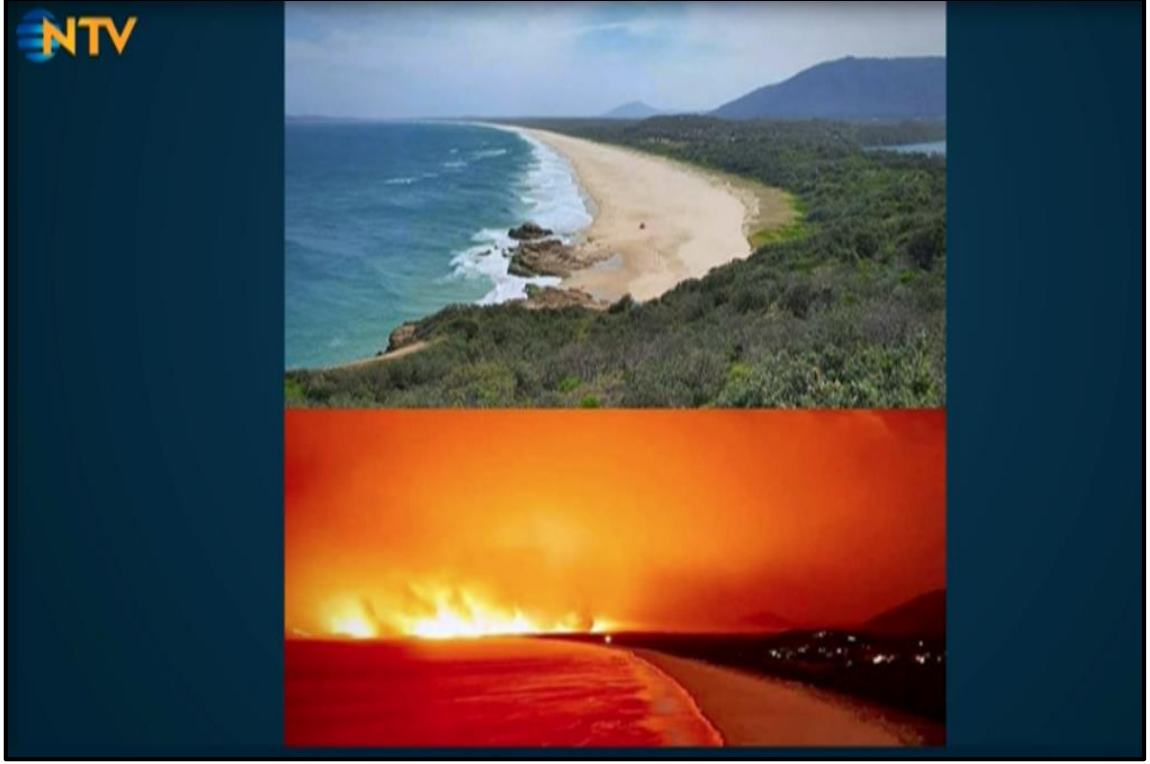
Tolga: Helikopterler nereyi söndürecek ki her yer yanıyor.

Volkan: Orada olmak istemezdim.

Araştırmacı: Evet çocuklar çok üzücü bir fotoğraf. Bakalım haberin devamında neler var? (Haber izlemeye devam edilir.)

“İkinci fotoğrafa geçiyoruz. İkinci fotoğraf aslında felaketin boyutunu göstermesi bakımından önemli. Çünkü rakamlar ne kadar büyük olsa da cennet gibi sahillerin nasıl cehenneme dönüştüğünü göstermek gerekiyor. Bu fotoğraf ülkenin en büyük nüfusuna sahip

eyaleti olan New South Wales’te çekildi. Birinde doğal güzellik, diğesinde yangınla birlikte o bölgenin ne hâle geldiğı net bir şekilde görülebiliyor. Çarpıcı görüntüler. Ancak bir asırda bu ormanları geri yerine koyabileceğiz, çocuklarımıza ihtiyaç duyduğumuz oksijeni verebilmek adına bu da bir diğere önemli başlıktı.”

Görsel 4.2. Derste incelenen TV haberinin içeriğinden bir görsel (<http-1>)

Araştırmacı: (TV haberini durdurarak) Çocuklar bu da haberdeki ikinci görsel. Spikerin de belirttiğı gibi Avustralya’da yangın öncesi ve sonrasına ait sahil fotoğrafı. Görseli incelediğinizde neler düşünüyorsunuz?

Rüya: Ben ilk kez böyle bir şey görüyorum. Sahil yanıyor. Ağaç kalmamış.

Tolga: Hocam neden çıkmış bu yangın?

Araştırmacı: Haberin sonunda yangının neden çıktığı belirtiliyor. Birazdan öğreneceksiniz. Öncelikle şu anda fotoğrafa bakınca neler düşündüğünüzü merak ediyorum.

Dilara: Hocam önceden çok güzel bir yermiş. Deniz, sahil, orman ama yangın çıkınca her şey değişmiş.

Ayşe: Hocam ben evde de izlemiştim bu haberi yanan hayvanlar vardı.

Araştırmacı: Haberde ormanların tekrar eskisi gibi olması için ne kadar sürenin geçmesi gerektiğı belirtilmişti?

Ayşe: Bir asır demişti. Hiç orman kalmamıştır ki.

Araştırmacı: Hadi devam edelim haberi izlemeye. Dikkatli izleyin çocuklar yangının neden çıktığını soracağım size? (Haber izlemeye devam edilir.)

“Serinleyen hava ve yer yer görülen yağışa rağmen yüzden fazla noktada süren alevler yaşamı tehdit ediyor. Yetkililer can kayıplarının 25’e yükseldiğini açıkladı. Uzaydan da net bir şekilde görülen alev ve dumanlar felaketin büyüklüğünü gözler önüne seriyor. Avustralya’da. Can kayıpları her geçen gün artıyor. Seksen binden fazla kişi tahliye edildi. Ordu çalışmalara destek veriyor. Başta kangurular olmak üzere milyonlarca hayvan telef oldu. Sekiz binden fazla koalanın da öldüğü belirtiliyor. Yeni Güney Galler ve Victoria eyaletlerinde on binlerce kişiye elektrik verilemiyor. Tarihte görülmemiş bu orman yangınlarına iklim değişikliği ve küresel ısınmanın sebep olduğu belirtiliyor. Uzmanlar aşırı sıcak ve kuru hava sebebiyle alevlerin hızla yayıldığına vurgu yapıyor.”

Araştırmacı: (Haber bittikten sonra) Bu haberi sunan kişi siz olsaydınız neler hissederdiniz?

Yiğit: Hocam öncelikle koalaların durumuna üzülürdüm. Türk helikopterlerinin orada yangını söndürmek için yardım etmesini isterdim.

Araştırmacı: Haberde insanlar ve hayvanlar orman yangınından nasıl etkilenmişler?

Rüya: Hocam oksijen bakımından da kötü etkileniyorlar. Çünkü ağaçlar yanıyor ve hava kirleniyor.

Araştırmacı: Peki habere göre yangının oluşum nedeni nedir?

Tolga: Yaz olması. Havanın çok sıcak olması.

Ayşe: İklimler değişiyormuş, küresel ısınmadan dolayıymış.

Ders süresinde tüm doğal afetler incelendikten sonra güncel olay öğretiminde kart eşleştirme aktif öğrenme tekniği kullanılmıştır. Aşağıda güncel olay öğretiminde kart eşleştirme aktif öğrenme tekniğinin uygulanması sürecinde gerçekleşen konuşmaların bir bölümü sunulmuştur:

Araştırmacı: Şimdi hepinize birer tane kart vereceğim. Ben kartları dağıttıktan sonra sizler sınıfta sessiz bir şekilde dolaşacaksınız. Önünüze çıkan arkadaşlarınızla kartlarınız hakkında kısık bir sesle konuşacaksınız ve kartlarınızı eşleştireceksiniz. Elinizdeki kartı bir arkadaşınızın kartıyla eşleştireceksiniz. Kartlarını eşleştirenler sessiz bir şekilde bekleyecekler. Ben onlara kartlarını eşleştirme gerekçelerini soracağım. Neden kartlarınızı eşleştirdiniz? Kartların içeriğinde neler var peki? Örneğin kartın birinde deprem yazıyor. Diğer kartta depremin tanımı yazıyor. Bir kartta orman yangını yazıyor. Diğer kartta orman yangınlarını azaltmak için alınması gereken önlemler yazıyor. Bazı kartlarda derste incelediğimiz haberlerin görselleri var. Bazı kartlarda bu görsellere ait haberlerin metinleri var. Bunları eşleştireceksiniz. Amacınız elinizdeki kartın eşini bulmak.

Araştırmacı tarafından yukarıda yer alan açıklamalar yapılarak hazırlanan kartlar öğrencilere dağıtılmıştır. Öğrenciler sınıf içerisinde kendi kartlarının eşlerini bulmaya çalışmışlardır. Aşağıda ders sürecinde güncel olay öğretiminde kart eşleştirme aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin bir fotoğraf Görsel 4.3’te gösterilmiştir.

Görsel 4.3. Kart eşleştirme aktif öğrenme tekniğinin uygulanmasına ilişkin bir fotoğraf

Araştırmacı tarafından öğrencilere kartlar dağıtıldıktan sonra ellerindeki kartın eşini bulmaları için 6-7 dakikalık bir süre verilmiştir. Bu sürenin sonunda öğrencilerin çoğu kartlarını eşleştirebilmiştir. Kartlarını eşleştiren öğrenciler sınıftaki arkadaşlarına kartlarını eşleştirme gerekçelerini sunmuşlardır. Aşağıda güncel olay öğretiminde kart eşleştirme tekniğinin kullanımında gerçekleşen konuşmaların bir bölümü sunulmuştur.

Tolga: Hocam biz Yiğit ile kartlarımızı eşleştirdik.

Araştırmacı: Tamam. Kartlarınızı okuyun bakalım.

Tolga: Hatay'ın Arsuz ilçesinde yağışlar nedeniyle heyelan meydana geldi, yollar zarar gördü. Arsuz Belediye Başkan Yardımcısı Sami Üstün, Anadolu Ajansı muhabirine, kısa bir süre sonra Tatarlı Mahallesi'nde kapanan yolun ulaşımına açılacağını söyledi.

Araştırmacı: Tamam senin kartında ne tür bir bilgi var Yiğit?

Yiğit: Hocam benim kartımda görsel var. Heyelan görseli.

Araştırmacı: Tamam. Kartlarınızı eşleştirme gerekçeleriniz nedir?

Tolga: Ben heyelan ile ilgili haberi okudum. Yiğit'in kartında ise bu heyelan görseli var.

Yiğit: Evet. Bundan dolayı.

Araştırmacı: Aferin size. Senin kartında haberin metni var senin kartında ise bu haberin görseli var. Başka kimler kart eşleştirme gerekçelerini sunmak ister? Rüya ve Ezgi sizi dinliyoruz.

Rüya: Adana'nın dört merkez ilçesindeki tüm okullarda sağanak nedeniyle eğitime ara verildi. Vali Mahmut Demirtaş, merkez Çukurova, Seyhan, Yüreğir ve Sarıçam ilçelerindeki okulların kentte devam eden sağanak nedeniyle bugün için tatil edildiğini söyledi.

Araştırmacı: Senin kartında ne tür bir bilgi var Ezgi?

Ezgi: “Adana’da sel paniği!” yazıyor.

Araştırmacı: Peki kartınızı hangi gerekçelerle eşleştirdiniz?

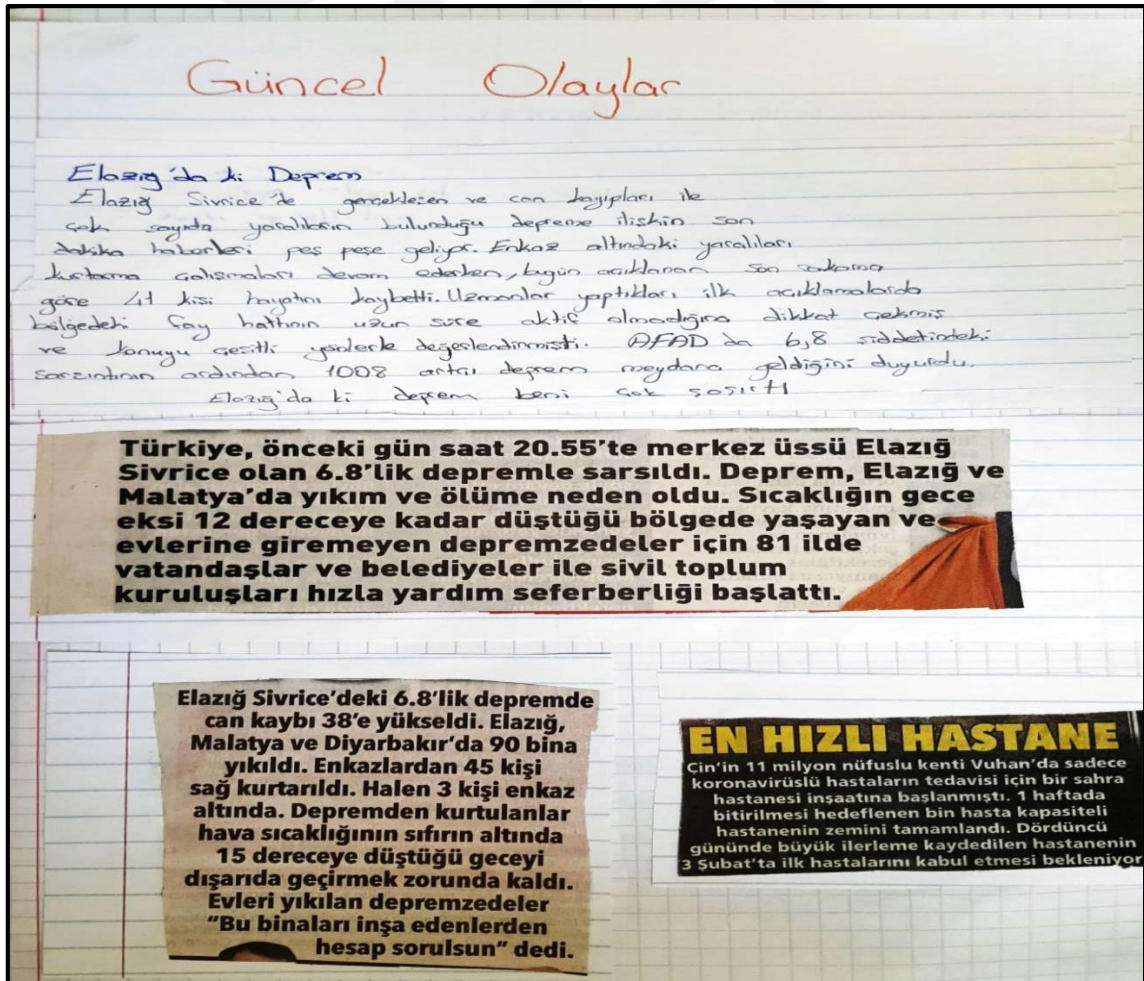
Rüya: Benim kartımda Adana’da sel felaketine yönelik bir haber var.

Ezgi: Benim kartımda da bu haberin başlığı var.

Araştırmacı: Tebrik ederim sizi. Doğru. Çok güzel.

Kart eşleştirme etkinliği tamamlandıktan sonra araştırmacı tarafından öğrencilerin getirmiş oldukları haberleri sınıftaki arkadaşlarına sunmaları istenmiştir. Öğrenciler getirdikleri haberleri sunduktan sonra bu haberlerden çıkardıkları sonuçları arkadaşlarıyla paylaşmışlardır. Öğrencilerden sınıfa getirdikleri bu haberleri haber defterlerine yapıştırmaları ve habere yönelik duygu ve düşüncelerini yazmaları istenmiştir. Aşağıda öğrencilerin haber defterlerinden kimi örneklerle yer verilmiştir.

Rüya isimli öğrenci haber defterinde Elazığ depremine ve Çin’de ortaya çıkan koronavirüs haberine yer vermiştir. Rüya isimli öğrencinin haber defteri aşağıda yer almaktadır.

Görsel 4.4. Öğrencilerin haber defterlerinden doğal afet haberlerine yönelik bir örnek

Rüya, haber defterine Elazığ depremine yönelik gazete kupürlerini yapıştırmıştır. Haber defterinin üst kısmında ise kendi el yazısı ile haberin bir bölümünü yazmıştır. Haberi yazdığı bölümün sonunda Elazığ depreminin kendisini şaşırttığını ifade etmiştir. Ayrıca Rüya Koronavirüse ilişkin bir habere de haber defterinde yer vermiştir.

Tolga isimli öğrenci haber defterinde Manisa'da gerçekleşen depreme yer vermiştir. Aşağıda Tolga'nın haber defteri sunulmuştur.

Görsel 4.5. Öğrencilerin haber defterlerinden doğal afet haberlerine yönelik bir örnek

Tolga haber defterinde gazete kupürünün altına haberin başlığını ve haberin içeriğine yönelik bilgilerin bir bölümünü yazmıştır. Tolga habere yönelik bilgileri yazarken depremin korkutuculuğunu ifade ederek kendi düşüncesini belirtmiştir.

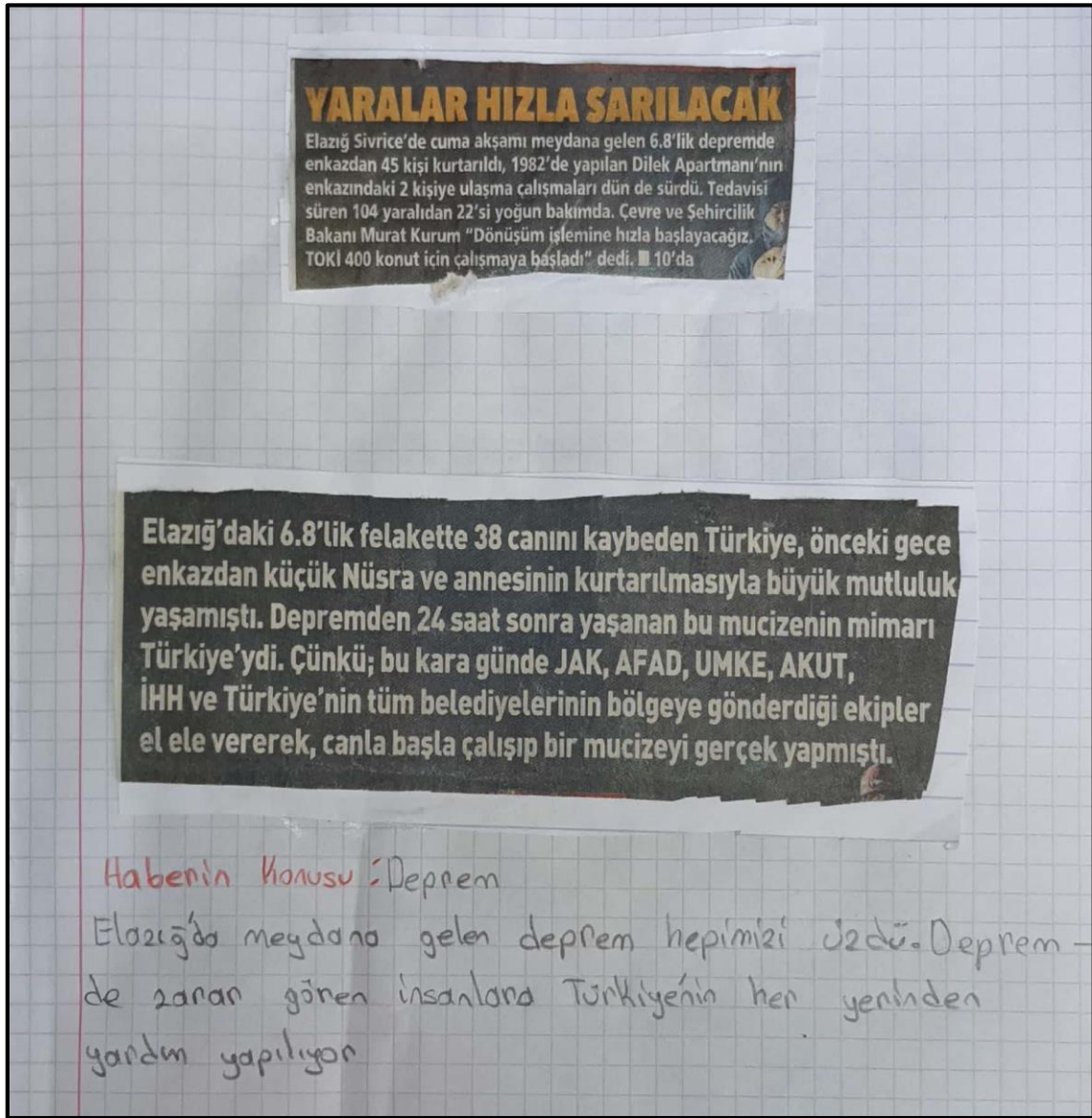
Yiğit isimli öğrenci de haber defterinde benzer biçimde depreme yönelik haberlere yer vermiştir. Aşağıda Yiğit isimli öğrencinin haber defteri sunulmuştur.

Görsel 4.6. Öğrencilerin haber defterlerinden doğal afet haberlerine yönelik bir örnek

Yiğit haber defterinde deprem anında haberleşmeye ve deprem sigortasına yönelik iki ayrı habere yer vermiştir. Tolga deprem haberleşmesine yönelik haberin altına haberin başlığını ve konusunu yazarak bu haberi beğendini ifade etmiştir. Deprem sigortası haberinin üst kısmına ise haberin doğal afetlere yönelik olduğunu yazmıştır.

Nilay isimli öğrenci de haber defterinde depreme yönelik habere yer vermiştir. Aşağıda Nilay isimli öğrencinin haber defteri sunulmuştur.

Görsel 4.7. Öğrencilerin haber defterlerinden doğal afet haberlerine yönelik bir örnek

Nilay haber defterinde Elazığ'da gerçekleşen depreme yönelik habere yer vermiştir. Nilay bu haberin altına haberin konusunu, haberin içeriğini ve habere yönelik duyduğu hissi yazmıştır.

Araştırmacı dersten sonra bu derse yönelik düşüncelerini günlüğüne yazmıştır. Araştırmacının günlüğüne yazdıkları şu biçimdedir:

Bugün derste iklimin insan faaliyetlerine etkisini işledik. Güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve kart eşleştirme aktif öğrenme tekniklerini kullandım. Güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma aktif öğrenme tekniğini uygulamada bir sorun yaşanmadı. Öğrenciler derse katıldılar. Düşüncelerini güzel bir biçimde ifade ettiler. Kart eşleştirme etkinliğinde kimi öğrenciler kendi başlarına hareket ettiler ve verilen yönergelere uymadılar. Sınıf yönetimi ile ilgili sorunlar yaşadım. 33 kişilik bir sınıf olduğu için kart eşleştirme tekniğini uygulamada zorlandım. Bu nedenle ders süreci planladığım gibi gitmedi. Belki sınıf mevcuduna göre kart eşleştirme tekniğini farklı bir yöntemle uygulayabilirdim. Sonraki dersler için tüm bunları dikkate alarak planlama yapmam gerekiyor. Ayrıca öğrenciler ders işlerken bir anda ders kitabını ben okuyabilir miyim diye isteklerde bulundular. Önceki derslerden kalan alışkanlıkları var. Bu sorunları aşmam gerekiyor (08.01.2020).

Ders süreci 14.01.2020 tarihinde gerçekleştirilen geçerlik komitesi toplantısında değerlendirilmiştir. Geçerlik komitesi toplantısında geçen konuşmaların bir bölümü şu biçimdedir:

Deveci: Tahtaya yapıştırdığın görseller güncel olaylar ile ilgili mi?

Araştırmacı: Evet hocam. Avustralya'daki yangına yönelik görseli kullandım meselâ.

Deveci: Tamam. Her aktif öğrenme tekniği güncel olaylar ile iç içe olmalı. Buna hep dikkat edelim.

Çengelci Köse: Giriş etkinliği olarak kullanmışsın görselleri. Dikkat çekmek için güzel olmuş.

Türe: Kart eşleştirme tekniğini güncel olaylar ile kullanmayı çok iyi düşünmüşsün. Kartlar çok güzeldi. Güncel gazete haberleri vardı. Sence etkili oldu mu?

Araştırmacı: Tam olarak düşündüğüm gibi olmadı. Sınıf kontrolünde çok zorlandım.

Deveci: Evet.

Türe: Etkinlik olarak çok iyi olmuş.

Araştırmacı: Bu etkinliği belki 20 kişilik bir sınıfta uygulasam çok güzel olacaktı. Ama düşündüğüm tam olarak gerçekleşmedi.

Deveci: Senin ilk dersindi bu aktif öğrenme tekniklerini kullandığın.

Çengelci Köse: Yavaş yavaş olacak.

Deveci: Zaten eylem araştırmasının özü bu. Senin zorluğun sınıf kontrolü.

Araştırmacı: Öğrenciler ders kitabını okumaya o kadar alışmışlar ki etkinliklerin başında ya da sonunda sürekli öğretmenim ben okuyabilir miyim? diyorlar. Ders kitabından okuma yapacağımızı düşünüyorlar. Öğretmen de ders kitabının okutulmasını istiyor zaten. Konuları yetiştirmek lâzım diyor.

Deveci: Bir de öğretmen baskısı var konuyu yetiştirmeye yönelik. Tüm bunlar seni etkileyecektir. Önemli yerlerin altını çizdirme, yıldız atma, evde özetleme yaptırma gibi

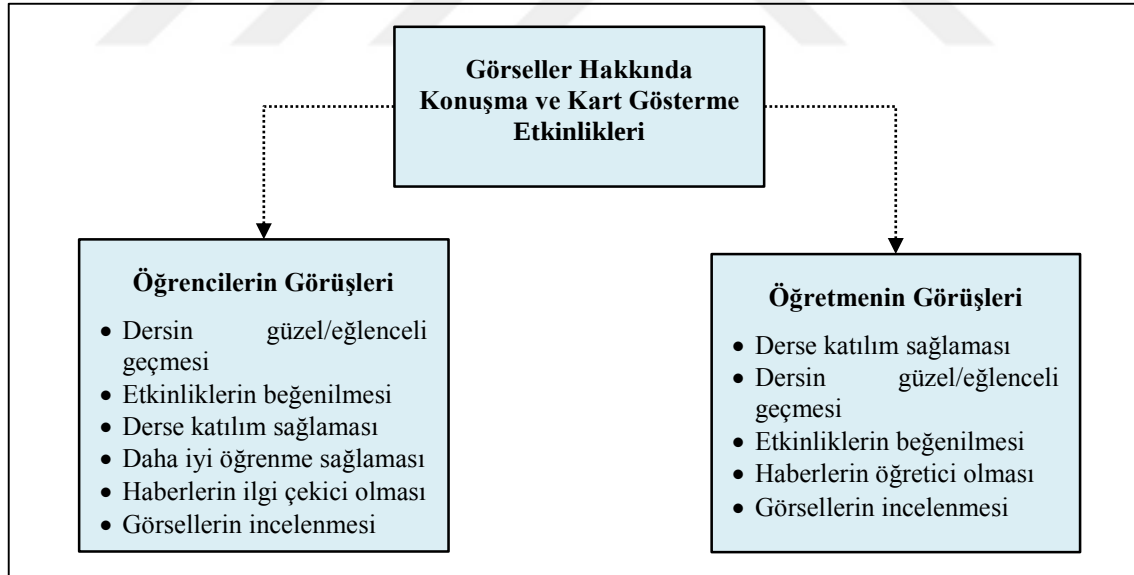
etkinlikler de gerçekleştirebilirsin. Öğretmenin kaygısı da azalır. Güncel olaylara yönelik farklı etkinlikler de görelim. Haber panosu oluşturma, haber defteri oluşturma gibi.

Araştırmacı: Tamam hocam. Zaten öğrencilere ödev verdim. Öğrenciler buldukları haberleri haber defterlerine yapıştıracaklar. Bir sonraki ders kontrol edeceğim.

Geçerlik komitesi toplantısından sonra araştırmacı günlüğüne düşüncelerini yazmıştır. Araştırmacının günlüğüne yazdıkları şu biçimdedir:

Geçerlik komitesi toplantısında hocalarım da aynı şeyleri söyledi. Güncel olaylara yönelik kart eşleştirme etkinliğinin iyi düşünüldüğünü ancak sınıf yönetimi sağlanamadığı için etkili olmadığı belirtildi. Bu nedenle sınıf yönetimini sağlamam gerekiyor. 33 kişilik bir sınıf. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersini işlemeye yönelik belirli alışkanlıkları var. Bir şekilde öğrencilerde bu değişimi sağlamam gerekiyor. Önce sınıf kontrolünü sağlamam gerekli (14.01.2020).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve kart eşleştirme aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenciler görüşlerini günlüklerine yazmışlardır. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve kart eşleştirme aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri Şekil 4.3'te sunulmuştur.

Şekil 4.3. Görseller hakkında konuşma ve kart gösterme etkinliklerine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri

Sınıfın Sosyal Bilgiler öğretmeni gözlemci olarak bu derse yönelik düşüncelerini günlüğüne yazmıştır. Aşağıda Sosyal Bilgiler öğretmenin günlüğüne yazdıkları doğrudan alıntı biçiminde sunulmuştur.

Bugün Ahmet Hocam doğal afetler konusunu işledi. Tahtaya çeşitli afet fotoğrafları astı, çocuklara bu fotoğrafların hangi doğal afete ait olduğunu sordu. Fotoğrafların altına doğal afetlerin isimlerini yazdırdı. Sonra akıllı tahtadan afetlerle ilgili haberler izletti. Haberleri durdurarak çocuklara sorular sordu. Daha sonra bir etkinlik gerçekleştirildi. Öğrencilere birer kart dağıttı. Öğrencilere üzerinde bilgi olan bu kartların eşlerini bulmalarını söyledi. Kartlarını eşleştiren öğrenciler yan yana oturdu. Sonra öğrencilere kartlarını neden eşleştirdiklerini sordu. Son olarak öğrencilerin doğal afetler ile ilgili getirdikleri haberleri okuttu. Etkinlik görseli bol, haber etkinliği olan güzel bir dersti. Öğrenciler derse katıldılar. Etkinlikleri sevdiler. Haberlerden bir şeyler öğreneceklerini gördüler (08.01.2020).

Öğrenciler bu derse yönelik düşüncelerini günlüklerine yazmışlardır. Aşağıda öğrencilerin günlüklerine yazdıkları doğrudan alıntı biçiminde sunulmuştur.

Dersimiz çok güzel geçti. Doğal afetler konusunu öğrendik. Tahtadaki görselleri inceledik. Birkaç tane haber izledik. Güzel ve eğlenceli geçti. Ahmet Hocamız hepimize kart dağıttı. Kartların eşlerini bulmamızı istedi. Benim kartımda Adana'daki sel haberi vardı. Arkadaşımda benim kartımdaki haberin başlığı varmış. Sınıfta biraz dolaşp arkadaşlarımla konuştuktan sonra kartımın eşini bulabildim (08.01.2020, Rüya).

Bu dersten keyif alıyorum demek yerine bu derse bayıldım. Çok güzel etkinlikler yaptık. Akıllı tahtadan haber izledik. Fotoğrafların altına isimlerini yazdık. Öğretmenimiz bizlere kartlar dağıttı. Sınıfta dolaştık. Dersimiz çok ama çok keyifli geçti (08.01.2020, Ayşe).

Bugün derste doğal afetleri öğrendik. Haberler izledik. Haberler doğal afetlerle ilgiliydi. Dersi daha iyi anlamamı sağladı. Hocamız herkese kart verdi. Bunları eşleştirdik ve okuduk. Çok güzel bir dersti (08.01.2020, Tolga).

Hocamız tahtaya görseller yapıştırdı. Doğal afetlerin isimlerini yazdık. Doğal afetlerle ilgili haber izledik. Haberlerden doğal afetlerle ilgili bilgiler öğrendik. Hocamız kart dağıttı. Üzerlerinde doğal afetlerle ilgili bilgiler vardı. Sınıfta dolaştık. Çok mutlu oldum. Kartımı yanlış eşleştirdim ama güzeldi (08.01.2020, Volkan).

Dersimizde haber izledik. Doğal afetleri öğrendik. Hocamız tahtaya görseller yapıştırdı. Bize sorular sordu. Derse katıldım. Hocamız kart dağıtmıştı. Kartımı eşleştirdim. Kartımın eşini bulmak için sınıfta dolaşım. Çok mutlu oldum (08.01.2020, Dilara).

Bugün Sosyal Bilgiler dersinde haber izledim. Çok güzeldi. Konumuzla ilgili olunca ilgimi çekti. Öğrenmeme katkı sağladı. Fotoğraflara baktık. Sınıfta dolaştık. Öğretmenimiz biz çok konuşunca bizi uyardı. Güzel bir dersti (08.01.2020, Yiğit).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve kart eşleştirme aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına ilişkin geçerlik komitesi toplantısında etkinliklerin güzel olduğu ancak sınıf yönetimi ile ilgili sorunlar yaşandığı belirtilmiştir. Bir sonraki uygulama sürecinde bu sorunların çözülmesi gerektiği üzerinde durulmuştur.

Araştırmacı günlüğü incelendiğinde güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve kart gösterme aktif öğrenme tekniklerinin kullanıldığı Sosyal Bilgiler dersinde iki temel sorun yaşandığı görülmektedir. Bu sorunlar sınıf yönetimi ve öğrencilerin uygulama öncesi Sosyal Bilgiler dersi işleme alışkanlıkları ile ilgilidir. Araştırmacı, sınıftaki öğrenci sayısının 33 kişi olmasının sınıf yönetimini zorlaştırdığını, kart gösterme etkinliğinde öğrencilerin verilen yönergelere uymadıklarını belirtmiştir. Araştırmacı, uygulama sürecinde bir sonraki derste araştırmacı Sosyal Bilgiler öğretmeni ile iş birliği yaparak öğrencilerle konuşup bu sorunu çözmüştür. Sonraki derslerde sınıf yönetimi ile ilgili bir sorun yaşanmamıştır. Araştırmacı, günlüğünde ders sürecinde yaşanan bir diğer sorun olarak öğrencilerin sürekli ders kitabını okumak istediklerini ifade etmiştir. Araştırmacı, uygulama öncesi gözlem sürecinde Sosyal Bilgiler dersinin genel olarak öğrencilere ders kitabının okutulması biçiminde işlendiğini gözlemlemiştir. Uygulama sürecinin ilk dersinde de öğrenciler sınıfta etkinlik gerçekleştirilirken ders kitabını okumak için söz hakkı almak istemişlerdir. Yaşanan bu durum ders sürecinde etkinliklerin işleyişinin aksamasına ve zaman kaybına neden olmuştur. Bu sorun uygulama sürecinin ilerleyen haftalarında öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması sürecine alışmalarıyla ortadan kalkmıştır.

Uygulama sınıfı Sosyal Bilgiler öğretmenin günlüğünde ders sürecinin güzel olduğunu, öğrencilerin etkinlikleri sevdiğini, derse katıldıklarını ve haberlerden bir şeyler öğrendiklerini belirtmiştir. Öğrenciler de günlüklerinde Sosyal Bilgiler öğretmenin görüşlerine benzer biçimde ders sürecinin güzel ve eğlenceli geçtiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca öğrenciler günlüklerinde haberlerin ilgilerini çektiğini, derste haberlere yer verilmesiyle daha iyi öğrendiklerini ve derse katıldıklarını belirtmişlerdir. Sosyal Bilgiler dersinde incelenen güncel olaylar, öğrenme konusunu öğrencilerin bildikleri konular ile ilişkilendirmelerini sağlamıştır. Güncel olayların öğrenme konusunu öğrencilerin bildikleri konular ile ilişkilendirmelerini sağlaması öğrencilerin ilgilerini çekmiştir. Ayrıca güncel olaylara yönelik aktif öğrenme tekniklerinin uygulanması öğrencilerin ilgilerini artırmıştır. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilgi duymaları öğrenmelerini kolaylaştırıcı bir etkidir. Aktif öğrenme teknikleri kullanılarak ele alınan güncel olayların öğrenme konusunu örneklemesinin öğrencilerin öğrenmesi üzerinde etkili olduğu yorumunda bulunulabilir. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin derse aktif bir biçimde katılmalarına

olarak sağlamıştır. Öğrencilerin derse katılmalarının ders sürecini sevmelerinde etkili olduğu söylenebilir.

Öğrenciler ve Sosyal Bilgiler öğretmeni ders sürecinde güncel olaylara yönelik görsellerin incelendiğini ve bu görsellere yönelik etkinlik yapıldığını belirtmişlerdir. Güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma aktif öğrenme tekniği kullanılarak öğrencilerin görselleri yorumlamaları, görsellerden anlam çıkarmaları sağlanmıştır. Bu kapsamda güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma aktif öğrenme tekniğinin kullanılması öğrencilerin görsel okuma becerisi edinmelerini sağlayabilir.

4.1.2. Güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve slogan bulma aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması

Uygulama sürecinde ikinci eylem planı 05.02.2020 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bu eylem planında güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve slogan bulma aktif öğrenme teknikleri kullanılmıştır. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve slogan bulma aktif öğrenme tekniklerinin kullanıldığı eylem planı Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2. *Güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve slogan bulma aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin eylem planı*

Tarih	05.02.2020
Dersin Adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	5
Süre	80 Dakika
Öğrenme Alanı	Bilim, Teknoloji ve Toplum
Kazanım	Teknoloji kullanımının sosyalleşme ve toplumsal ilişkiler üzerindeki etkisini tartışır.
Güncel Olay Öğretim Yaklaşımı	Güncel olayların Sosyal Bilgileri desteklemek için kullanılması
Materyaller	Gazete ve genel ağ haberleri, reklam filmi, çalışma kâğıtları, akıllı tahta, karikatürler
Kullanılan Güncel Olay Yöntem ve Teknikleri	Gazete, TV ve genel ağ haberi inceleme, haber sunma, haber defteri oluşturma, oyunlaştırma, karikatür çizme, haber olaylarını tartışma
Kullanılan Aktif Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	Görseller hakkında konuşma, slogan bulma

Tablo 4.2. (Devam) *Güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve slogan bulma aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin eylem planı*

I. GİRİŞ	
Dikkat Çekme	Öğrencilere “gündelik yaşamınızda daha çok hangi teknolojik ürünleri kullanıyorsunuz? Bu teknolojik ürünleri günde ne kadar süre ile kullanıyorsunuz?” soruları sorularak onların dikkati çekilir.
Güdüleme	Öğrencilerin yanıtlarından hareketle “teknolojik ürünlerin gündelik yaşamımızı nasıl kolaylaştırdığını, sosyalleşmemizi ve toplumsal ilişkilerimizi nasıl etkilediğini öğreneceksiniz” biçiminde bir konuşma yapılır.
Gözden Geçirme	“Sizler de teknoloji kullanımının sosyalleşme ve toplumsal ilişkiler üzerindeki etkisini tartışabileceksiniz” biçiminde bir açıklama yapılır.
Derse Geçiş	Öğrencilere dünya üzerindeki en önemli icatların neler olduğu sorulur. Alınan yanıtlardan sonra dünyayı değiştiren icatlara yönelik bir genel ağ haberi bir öğrenci tarafından sınıfa sunularak derse geçiş yapılır.
II. GELİŞTİRME	
• Haber üzerine konuşulur. • Haberde yer alan icatların ilk ve son hallerine yönelik görsellerin bulunduğu çalışma yaprağı öğrencilere sunulur. • Öğrencilerden dünyayı değiştiren temel icatları gelişimlerine göre sıralamaları istenir. • Öğrenciler çalışma yapraklarını arkadaşlarına sunarlar. • Buluşlara ve keşiflere yönelik temel bilgiler ele alınır. • Teknolojinin sosyalleşmemize etkisine dair güncel bir reklam filmi izletilir. • Reklam filmi üzerine konuşulur. • Reklam filmindeki teknoloji kullanımına yönelik slogandan yola çıkarak öğrencilerden de teknoloji kullanımına yönelik slogan bulmaları istenir. • Öğrenciler buldukları sloganları arkadaşlarıyla paylaşırlar. • Sosyal medya kullanımına yönelik bir TV haberi izlenir. • Haber üzerine konuşulur. • Haberle ilişkili karikatürler incelenir. • Öğrencilerden de haberden yola çıkarak sosyal medya kullanımına yönelik birer karikatür çizmeleri istenir. • Öğrencilerin çizdikleri karikatürleri arkadaşlarına sunarlar. • Teknoloji bağımlılığına yönelik bir TV haberi izlenir. • Haber üzerinde konuşulur. • Haber öğrenciler tarafından oynatılır.	

Tablo 4.2. (Devam) *Güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve slogan bulma aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin eylem planı*

III. SONUÇ
• Derste işlenen konular özetlenir. • Öğrencilerden derste neler öğrendiklerini tekrar etmeleri istenir.
IV. DEĞERLENDİRME
• Öğrenciler getirdikleri haberleri çıkarırlar. • Gönüllü öğrencilere haber defterlerindeki haberler okutulur. • Haberlerin değerlendirmesi yapılır.
V. ÖDEV
• Öğrencilerden bir sonraki derste 50 yaş ve üzeri büyükleri ile geçmiş ve günümüz bayramları arasında ne gibi farklılıkların olduğuna yönelik sözlü tarih çalışması yapmaları istenir.

Ders süreci iki ders saatini kapsayacak biçimde Tablo 4.2’de yer alan eylem planında belirtildiği gibi işlenmiştir. Öğrencilere gündelik yaşamlarında en çok kullandıkları teknolojik ürünlerin neler olduğu ve bu teknolojik ürünleri günde ortalama ne kadar süre ile kullandıkları sorulmuştur. Böylece öğrencilerin derse karşı dikkatlerinin çekilmesi amaçlanmıştır. Öğrenciler, alınan yanıtlardan yola çıkarak derste neler öğrenecekleri hakkında bilgilendirilmiştir.

Araştırmacı tarafından öğrencilere dünya üzerindeki en önemli icatların neler olduğu sorulmuştur. Öğrenciler düşüncelerini arkadaşlarına sunmuşlardır. Ardından “dünyayı değiştiren icatlar” başlıklı genel ağ haberi bir öğrenci tarafından sınıfa sunularak derse geçiş yapılmıştır.

Dünyayı değiştiren icatlar haberinin içeriğinde önemli olarak görülen icatlar çivi, matbaa, ampul, tekerlek, İnternet ve telefon biçimindedir. Haberde geçen her icada yönelik öğrenciler düşüncelerini arkadaşlarıyla paylaşmışlardır. Haberin içeriğinde yer alan tüm icatlar üzerinde konuşulduktan sonra araştırmacı tarafından öğrencilere haberde yer alan listeye başka ne gibi icatlar eklenebileceği sorulmuştur. Öğrenciler düşüncelerini arkadaşlarına sunmuşlardır. Ardından öğrencilere içerisinde incelenen haberde yer alan icatlara yönelik görsellerin de yer aldığı çalışma yaprakları dağıtılmıştır. Öğrencilerden çalışma yapraklarındaki icatları geçmişten günümüze doğru sıralamaları istenmiştir. Böylece güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma aktif öğrenme tekniği kullanılmıştır. Dersin bu bölümünde geçen konuşmaların bir bölümü aşağıda sunulmuştur:

Araştırmacı: Çocuklar bu icatlar haberde dünyayı değiştiren icatlar olarak geçiyor. Sizce bu listeye başka icatlar eklenebilir mi? Siz olsaydınız dünyayı değiştiren icatlara yönelik başka ne gibi icatları eklerdiniz?

Tolga: Çantayı eklerdim.

Araştırmacı: Neden?

Tolga: Hocam yolculuk yaparken bir şeyleri taşımak zor olduğu için.

Araştırmacı: Güzel. Başka?

Yiğit: Robot.

Araştırmacı: Robotu eklerdin. Neden peki?

Yiğit: Hayatımızı kolaylaştırıyor. Bazı işleri insanların yapmasına gerek kalmıyor.

Volkan: Araba.

Araştırmacı: Arabanın üretilmesini tekerleğin icadına dayandırabilir miyiz?

Volkan: Aa! Evet hocam.

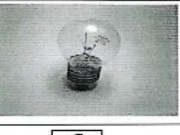
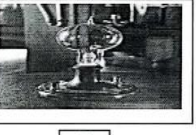
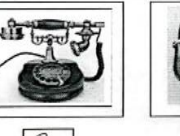
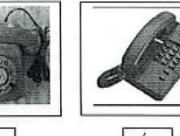
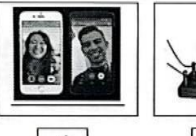
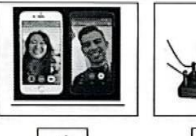
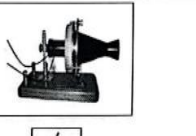
Araştırmacı: Çocuklar haberde geçen icatlara tekrar bakalım. Meselâ telefon. Günümüzde görüntülü konuşma yapılabiliyoruz telefon ile. Peki, telefon bir anda görüntülü konuşma özelliği ile mi icat edildi?

Öğrenciler: Hayır.

Araştırmacı: Telefonun geçmişten günümüze bir gelişimi var. Haberdeki icatların ilk halleri günümüzdeki hallerinden oldukça farklılar. Şimdi size çalışma yaprakları vereceğim çocuklar. Bu çalışma yapraklarında haberde geçen icatlardan bazıları var. Siz bu icatları görsellerden de yola çıkarak geçmişten günümüze gelişimlerine göre sıralayacaksınız.

Öğrencilere çalışma yapraklarını tamamlamaları için 2-3 dakikalık süre verilmiştir.

Aşağıda Ezgi isimli öğrencinin çalışma yaprağı sunulmuştur:

Aşağıda yer alan teknolojik ürünleri geçmişten günümüze gelişimlerini gösterecek şekilde sıralayınız.					
					
2	3	1	4		
					
1	3	4	2		
					
5	2	3	4	6	1

Görsel 4.8. Öğrencilerin çalışma yapraklarından bir örnek

Öğrenciler çalışma yapraklarını tahtaya çıkararak sınıftaki arkadaşlarına sunmuşlardır. Aşağıda güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma aktif öğrenme tekniğinin kullanımına yönelik fotoğrafa yer verilmiştir.

Görsel 4.9. *Görseller hakkında konuşma aktif öğrenme tekniğinin uygulanmasına ilişkin bir fotoğraf*

Yukarıda yer alan etkinliğin ardından derste buluşlara ve keşiflere yönelik temel bilgiler üzerinde durulmuştur. Ardından ders sürecinde güncel olay öğretiminde slogan bulma aktif öğrenme tekniği kullanılmıştır. Bu kapsamda derste teknoloji kullanımına yönelik bir reklam filmi izlenmiştir. Öğrenciler reklam filminde verilmek istenen mesaja ilişkin düşüncelerini arkadaşlarıyla paylaşmışlardır. Reklam filminin sonunda teknoloji kullanımına ilişkin bir slogan yer almaktadır. Öğrencilerden de reklam filminin sonunda yer alan slogandan yola çıkarak teknoloji kullanımına yönelik bir slogan bulmaları istenmiştir. Aşağıda dersin bu bölümünde geçen konuşmaların bir bölümü sunulmuştur:

Araştırmacı: Çocuklar sizce bu reklam filminde ne anlatılıyordu?

Tolga: Hocam teknolojiyi tadında kullanmamız gerektiği anlatılıyordu.

Rüya: Günümüzde İnternetin her şeyden önce geldiği anlatılıyordu.

Araştırmacı: Reklam filminin bir bölümünde küçük bir kız resim çizmişti. Çizdiği bu resmi babasına göstermek istiyordu. Ama babası neyle ilgileniyordu?

Öğrenciler: Telefonla.

Araştırmacı: Yani baba ve küçük kızı arasında iletişim kurulamadı. Baba telefon ile ilgileniyordu, kızıyla ilgilenmiyordu. Bir de bir bebek vardı. Annesi bebeğine yemek yedirmek istiyordu. Bunun için annesi videoyu açmıştı. Video açıldığı zaman bebek mutlu oluyordu. Çevrenizde böyle çocuklar var mı?

Ezgi: Bir tane kuzenim var. Yemek yerken elinde her zaman tableti olur.

Araştırmacı: Böyle örnekler çevremizde artık çok fazla var. Günlük yaşantımızı, sosyal ilişkilerimizi teknoloji çok etkiliyor. Şimdi çocuklar buraya bakın (akıllı tahtayı gösterir). “İnterneti tadında kullan” diye bir slogan var reklam filminin sonunda. Sizden de bir slogan bulmanızı istiyorum teknoloji kullanımına yönelik.

Yukarıda yer alan konuşmaların ardından öğrencilere teknoloji kullanımına yönelik slogan bulmaları için birkaç dakikalık süre verilmiştir. Aşağıda öğrencilerin teknoloji kullanımına yönelik buldukları sloganlardan örneklerle yer verilmiştir.

Ayşe: İnterneti kazanma, iyi bir çevre kazan.

Tolga: Teknolojiyi bırak, hayata bak.

Nilay: Telefonun iyi değil, arkadaşlığın iyi olsun.

Rüya: İnterneti bırak, doğaya bak.

Volkan: Teknolojiyi yerinde kullan.

Dilara: Teknolojiyi gereğinden fazla kullanma, geleceğini karartma.

Ders süreci sosyal medya kullanımına yönelik bir TV haberinin izlenmesiyle devam etmiştir. Öğrenciler TV haberi izlendikten sonra haberle ilgili düşüncelerini ifade etmişlerdir. Akıllı tahtadan izlenen haberle ilgili karikatürler öğrencilere sunulmuştur. Öğrenciler karikatürleri yorumlamışlardır. Öğrencilerden de incelenen TV haberinden yola çıkarak sosyal medya kullanımına ilişkin bir karikatür çizmeleri istenmiştir. Aşağıda derste incelenen TV haberinin dökümü ile derste geçen konuşmaların bir bölümü sunulmuştur:

Görsel 4.10. Ders sürecinde incelenen TV haberinin içeriğinden bir görsel (<http-2>)

“Dünya son zamanlarda yeni bir salgınla mücadele ediyor. Adı yalnızlık. Sebebi ise sosyal medyada geçirilen dakikaların yol açtığı depresyon. Araştırmalara göre günde bir saatimizi sosyal medyada geçiriyoruz. Bu süreyi yaş ve cinsiyet gibi kriterlerle değerlendiren uzmanlar kişinin depresyona yakalanma riskinin arttığına dikkat çekiyor. Durum böyle olunca da uzmanlar uyarıyor. Sosyal medyada geçen süre kişiyi adım adım depresyona sürüklüyor...”

Araştırmacı: Siz sosyal medyada çok fazla vakit geçiren insanların gerçekten depresyona girdiğini düşünüyor musunuz? Çevrenizde var mı böyle birileri?

Tolga: Ablam hocam.

Araştırmacı: Anlatır mısın biraz?

Tolga: Ablam böyle kendini odaya kapatıyor. Beş, altı saat hatta bazen gün boyu telefona bakıyor. Sonra bizimle hiç konuşmuyor. Bazen odasına gidip içeride ağlıyor kendi kendine. Nasıl görüyorsa artık dünyayı.

Volkan: Hocam kardeşim telefona çok d alıyor. Babam geldi bir kere kapıya vurdu. Kardeşim telefon başında öyle hiçbir şey yapmıyor, tepki vermiyor. Elinden telefonu aldı babam. Gitti ağlamaya başladı.

Araştırmacı: Haber sosyal medyayı fazla kullanmanın depresyona yol açtığına yönelikti. Şimdi bu duruma yönelik karikatürler de var çocuklar. Bu karikatürleri yorumlamanızı isteyeceğim. Sonra da sizler bir karikatür çizeceksiniz izlediğimiz habere yönelik.

Aşağıda derste incelenen karikatürlere yer verilmiştir. Ardından ders sürecinde geçen konuşmalardan örnekler sunulmuştur.

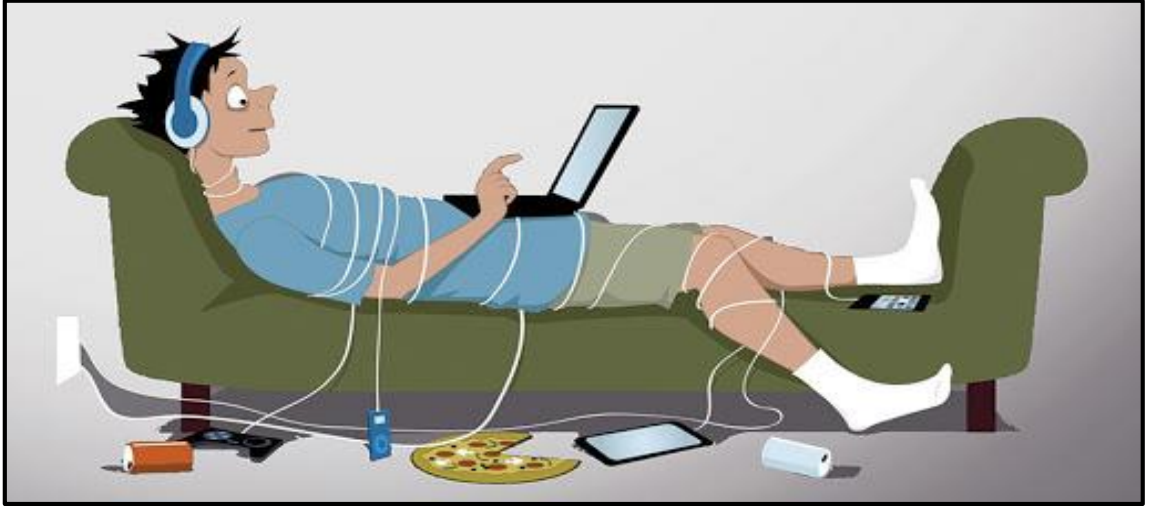

Görsel 4.11. Sosyal medya bağımlılığına ilişkin incelenen karikatür (<http-3>)

Araştırmacı: Bu karikatürü kim yorumlamak ister?

Nilay: Hocam şimdi bu adam sürekli Facebook'ta. O gösterilen uygulamalarda vakit geçiriyormuş. Artık bu uygulamaların esiri olmuş. Hiç bırakamıyor.

Araştırmacı: Çok güzel. Aferin.

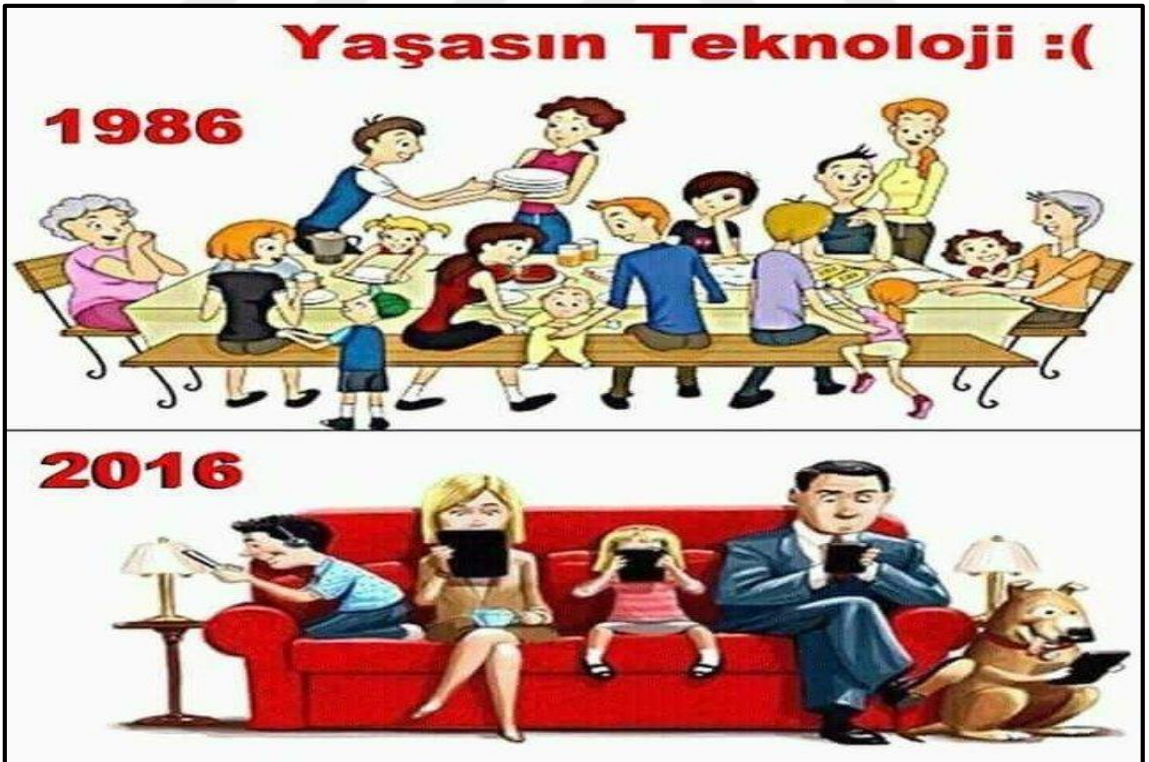
Görsel 4.12. Teknoloji bağımlılığına ilişkin incelenen karikatür (<http-4>)

Araştırmacı: Evet. Bu karikatürü kim yorumlamak ister?

Ayşe: Hocam her tarafı teknolojiyle bağlı bir adam. Teknoloji bağımlısı olmuş.

Araştırmacı: Hangi teknolojik ürünler var adamın etrafında.

Ayşe: Telefon, tablet, müzik çalar, kulaklık. Bunlar adamın etrafını sarmış, onu esir almış.

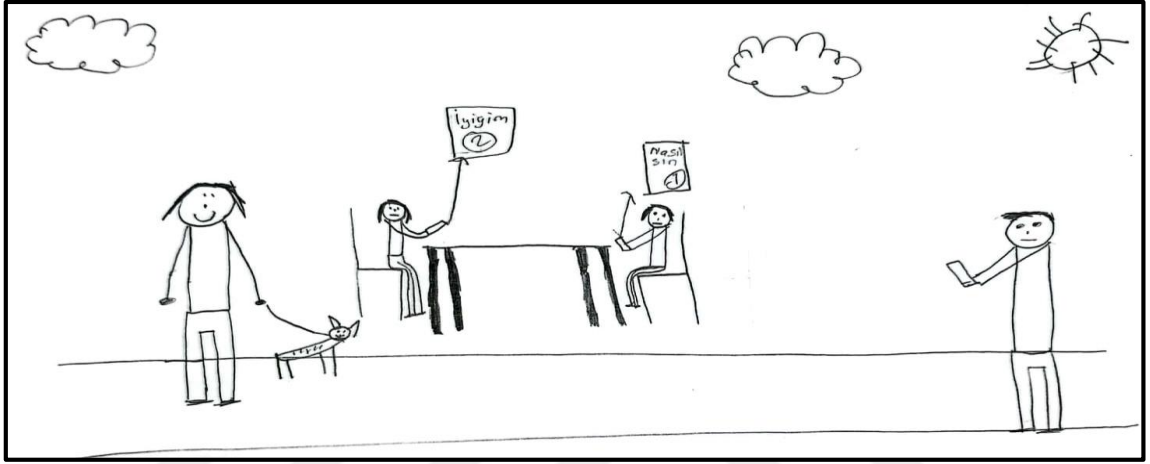
Görsel 4.13. Sosyal medya bağımlılığına ilişkin incelenen karikatür (<http-5>)

Araştırmacı: Bu karikatürü kim yorumlamak ister? Karikatürün aşağısında yer alan tarihi 2020 olarak düşünebilirsiniz.

Dilara: Hocam önceden insanlar güzel güzel, telefona, tablete bakmadan bir aradaymış. Birbirleri ile konuşuyorlarmış. Ama günümüzde herkes telefonla uğraşıyor. Birbirleriyle iletişim kurmuyor, birbirleriyle konuşmuyorlar.

Karikatürler incelendikten sonra öğrencilerden de derste incelenen TV haberine yönelik birer karikatür çizmeleri istenmiştir. Aşağıda öğrencilerin izledikleri habere yönelik çizmiş oldukları karikatürlerden örnekler sunulmuştur:

Ezgi isimli öğrencinin çizmiş olduğu karikatür şu biçimdedir:

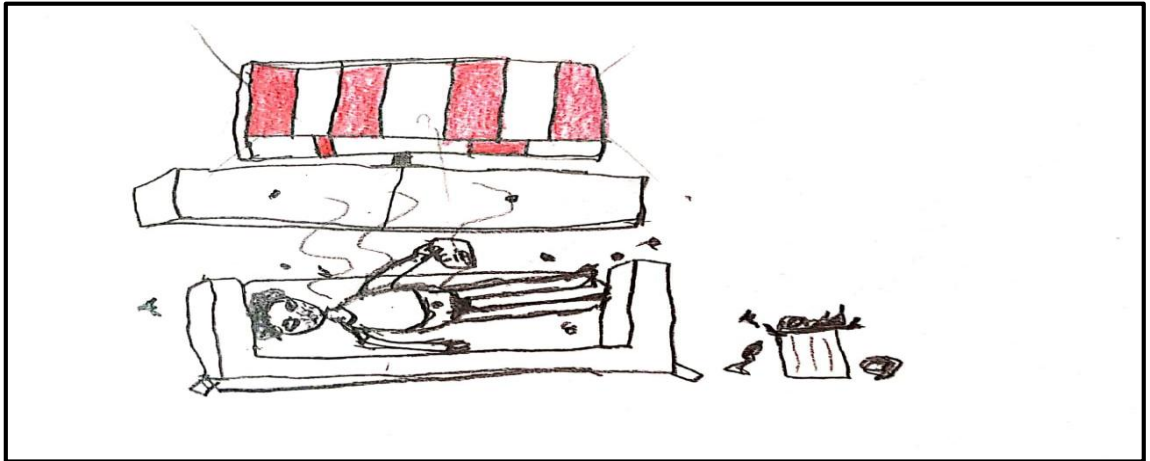

Görsel 4.14. Bir öğrencinin incelenen habere yönelik çizdiği karikatür

Ezgi: Burada bir kafede beraber oturmuşlar konuşmak için ama telefonda WhatsApp'tan konuşuyorlar. Aslında ikisi de mutsuz. Burada da telefonla uğraşmayan, köpeğini gezdiren bir insan var. Köpeğiyle ilgileniyor. O çok mutlu.

Araştırmacı: Tebrik ederim. Çok güzel.

Tolga isimli öğrencinin çizmiş olduğu karikatür şu biçimdedir:

Görsel 4.15. Bir öğrencinin incelenen habere yönelik çizdiği karikatür

Tolga karikatür çalışmasında televizyon bağımlısı bir adamı çizmiştir. Etrafı çöplerle çevrili olan bu adam kanepeye uzanmakta ve televizyon izlemektedir.

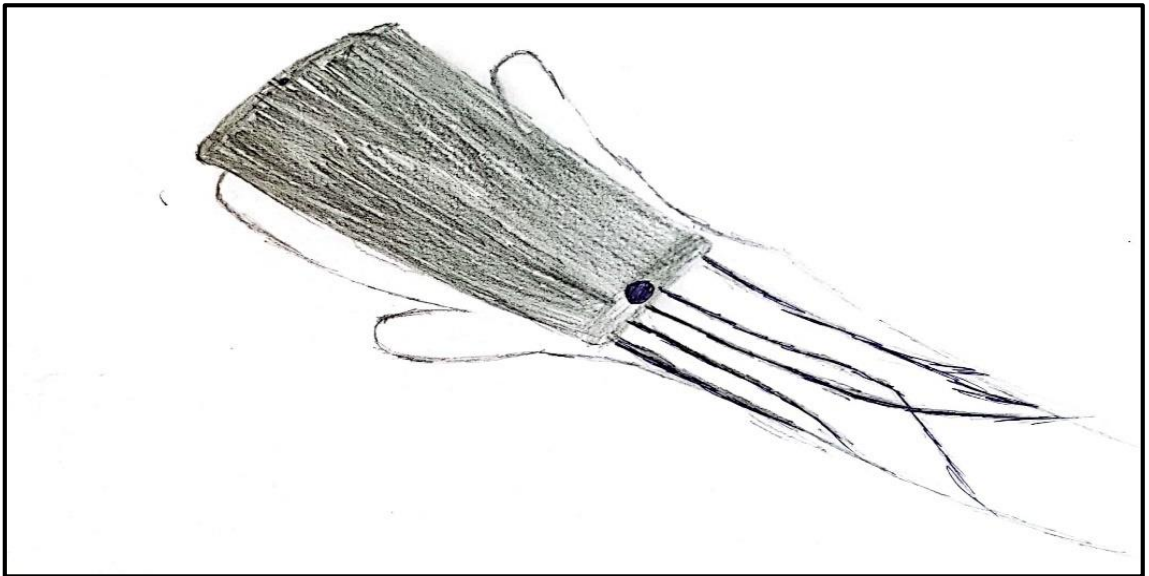
Yiğit isimli öğrencinin çizmiş olduğu karikatür şu biçimdedir:

Görsel 4.16. Bir öğrencinin incelenen habere yönelik çizdiği karikatür

Yiğit karikatür çalışmasında elleri ve ayakları teknolojik aletlerle zincirlenmiş bir kişiyi çizmiştir. Bu kişinin aklından hazır yiyecekler ve sosyal medya uygulamaları geçmektedir.

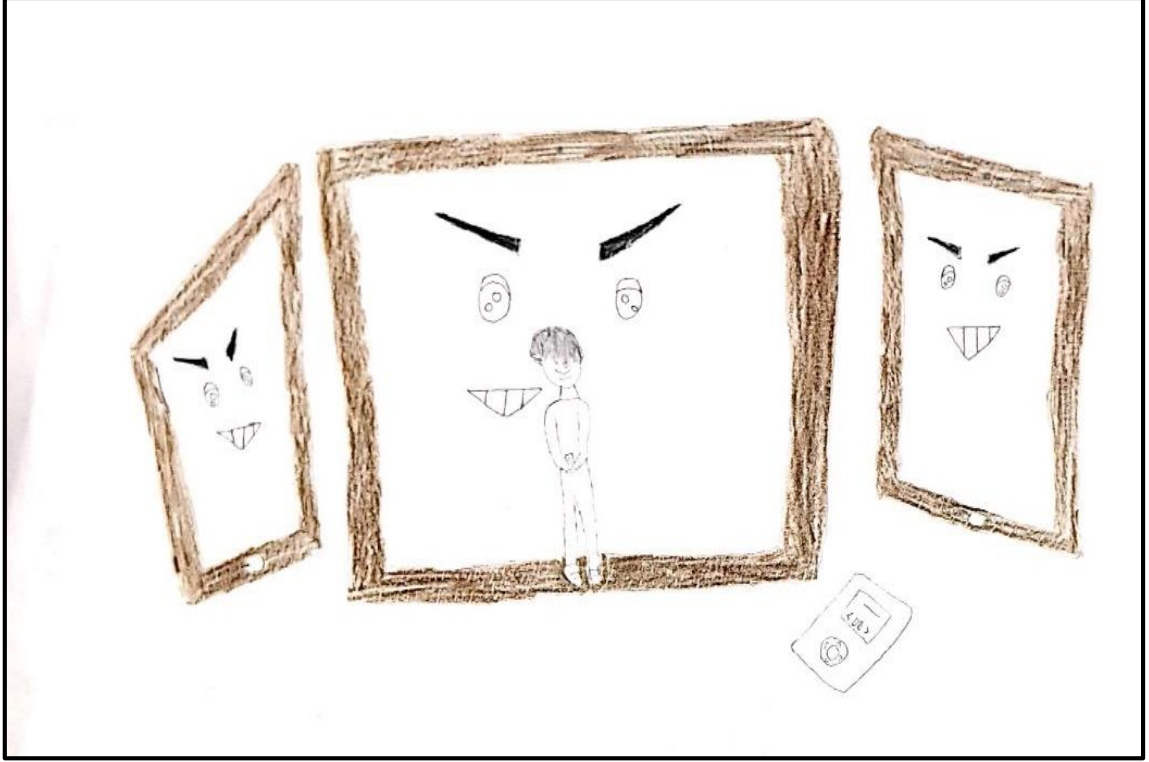
Ayşe isimli öğrencinin çizmiş olduğu karikatür şu biçimdedir:

Görsel 4.17. Bir öğrencinin incelenen habere yönelik çizdiği karikatür

Ayşe karikatür çalışmasında bir elin içerisinde yer alan telefon çizmiştir. Karikatürde telefon ile kişinin kolundaki damarlar arasında bir bağ kurularak teknoloji bağımlılığına vurgu yapılmıştır.

Nilay isimli öğrencinin çizmiş olduğu karikatür şu biçimdedir:

Görsel 4.18. Bir öğrencinin incelenen habere yönelik çizdiği karikatür

Nilay karikatür çalışmasında çok büyük boydaki tabletlerin arasında kalmış bir çocuğu çizmiştir. Tabletlerin ekranına alaycı bir yüz ifadesi çizen Nilay teknolojinin karikatürdeki çocuğu esir aldığı biçiminde bir mesaj vermiştir.

Derste öğrencilerin çizmiş olduğu karikatürler incelendikten sonra araştırmacı tarafından sınıfa getirilen teknoloji bağımlılığına yönelik bir genel ağ haberi incelenmiştir. Öğrencilerden bu haberi canlandırmaları istenmiştir. Aşağıda derste incelenen genel ağ haberine ve habere yönelik derste geçen konuşmaların bir bölümüne yer verilmiştir.

Lise öğrencileri teknoloji bağımlılığına dikkati çekmek için "canlı heykel" oldu.

Bursa'nın İnegöl ilçesinde, teknoloji bağımlılığına dikkati çekmek amacıyla bir lisede başlatılan proje kapsamında öğrenciler 'canlı heykel' performansı sergiledi

Görsel 4.19. Derste incelenen genel ağ haberinin görseli (<http-6>)

Araştırmacı: Haberi nasıl değerlendiriyorsunuz? Ne anlatılmak istenmiş?

Tolga: Hocam teknolojinin hayatımızı ele geçirdiği, bu yüzden asosyal olduğumuzu anlatıyor. Bu haberde buna dikkat çekmişler.

Araştırmacı: Aferin. (Akıllı tahtayı göstererek) Bakın haberde canlı heykel olmuşlar bu duruma farkındalık oluşturmak için. Peki, kimler bu haberi oyunlaştırmak ister? Kimler haberdeki duruma yönelik canlı heykel olmak ister?

Öğrenciler genel ağ haberini inceledikten sonra sınıfta haberi oyunlaştırmışlardır. Ardından araştırmacı tarafından öğrencilerin teknoloji kullanımına yönelik getirdikleri haberler incelenmiştir. Öğrenciler haber defterlerinden kimi haberleri arkadaşlarına sunmuşlardır. Aşağıda Dilara isimli öğrencinin bu ders kapsamında hazırladığı haber defterinden örnek sunulmuştur:

Sağlık sektöründe mobil teknolojilere yatırım artıyor

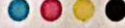

Sağlık sektöründe payı gittikçe artan mobil sağlık teknolojileri alanında Türkiye'nin en kapsamlı zirvesi için geri sayım başladı. 2020 dönüşüm yılı olacak

SAĞLIK sektöründe payı gittikçe artan mobil sağlık teknolojileri alanında Türkiye'nin en kapsamlı zirvesi için geri sayım başladı. "Sağlık Teknolojileri Liderler Zirvesi"ni düzenleyen MarlinPlus Sağlık ve Teknoloji'nin Kurucu Başkanı Gökseven Aydın, 10 Mart'ta Swissotel The Bosphorus'ta gerçekleştirilecek zirvenin, bu alanın öne çıkan isimleri ve kuruluşlarını bir araya getireceği bilgisini vererek, "Sağlık sektöründe teknolojiye olan yatırımlar, ilgi ve heyecan her geçen gün artıyor" dedi.

Mobil Sağlık Teknolojileri; daha hızlı ve iyi bir tedaviyi olanaklı kılmak, önleyici tedbirlerle hastalığa daha yakalanmadan önüne geçmek amacıyla, mobil cihazlar aracılığıyla sağlık verilerinin daha etkin bir şekilde toplanması ve tabirini sağlıyor.

Sürdürülebilir bir sağlık sisteminde, kaliteli sağlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve maliyetlerin yönetilebilmesi

açısından mobil sağlık uygulamalarının önemi her geçen gün artıyor. Bugün, sağlık, sağlık sigortacılığı, medikal, bilişim, telekomünikasyon ve teknoloji sektörlerinin birlikte hareket ettikleri ve güçlerini birleştirdikleri pek çok inovasyonu görmek mümkün.

GELECEĞİN TEKNOLOJİLERİ

MarlinPlus Sağlık ve Teknoloji tarafından bu yıl ikincisi düzenlenen "Sağlık Teknolojileri Liderler Zirvesi", içeriği ile Türkiye'de yapılan en kapsamlı mobil sağlık teknolojileri zirvesi olacak. NTV'nin basın partneri olduğu zirve, 10 Mart'ta Swissotel The Bosphorus'ta gerçekleştirilecek. İlki 2018 yılında düzenlenen zirvede, bu yıl sağlık, sağlık sigortacılığı, medikal, bilişim, telekomünikasyon ve teknoloji sektörlerinin öncü şirketlerinden katılımcılar, inovasyon, yenilikçi düşünce anlayışı, geleceğin teknolojileri, dijital dönüşüm vizyonla-

rında yaşanan gelişmeleri paylaşacaklar.

MarlinPlus Sağlık ve Teknoloji'nin Kurucu Başkanı Gökseven Aydın, Düzenleme Kurulu adına yaptığı açıklamada, sağlık sektöründe teknolojiye olan yatırımların, ilgi ve heyecanın her geçen gün arttığını dile getirdi. Gökseven Aydın, "İstanbul'da gerçekleştireceğimiz 2. Sağlık Teknolojileri Liderler Zirvesi, sağlık ve sağlıkta teknoloji liderlerinin deneyimlerini paylaşacakları, gelecek vizyonlarını aktaracakları, bilimsel ve teknolojik olarak zenginleştirilmiş içeriklerin yer aldığı önemli bir buluşma olacak. İçeriği ile Türkiye'de düzenlenen en kapsamlı mobil sağlık teknolojileri zirvesi olan bu etkinlikte, sağlık teknolojileri konusunda tüm liderlerin bir araya geldiği ortamda tanışma ve iş birliği yaratma imkanı olacak. Bu alanda faaliyet gösteren tüm kuruluş ve yetkilileri bu önemli zirvede görmek istiyoruz" ifadelerini kullandı.

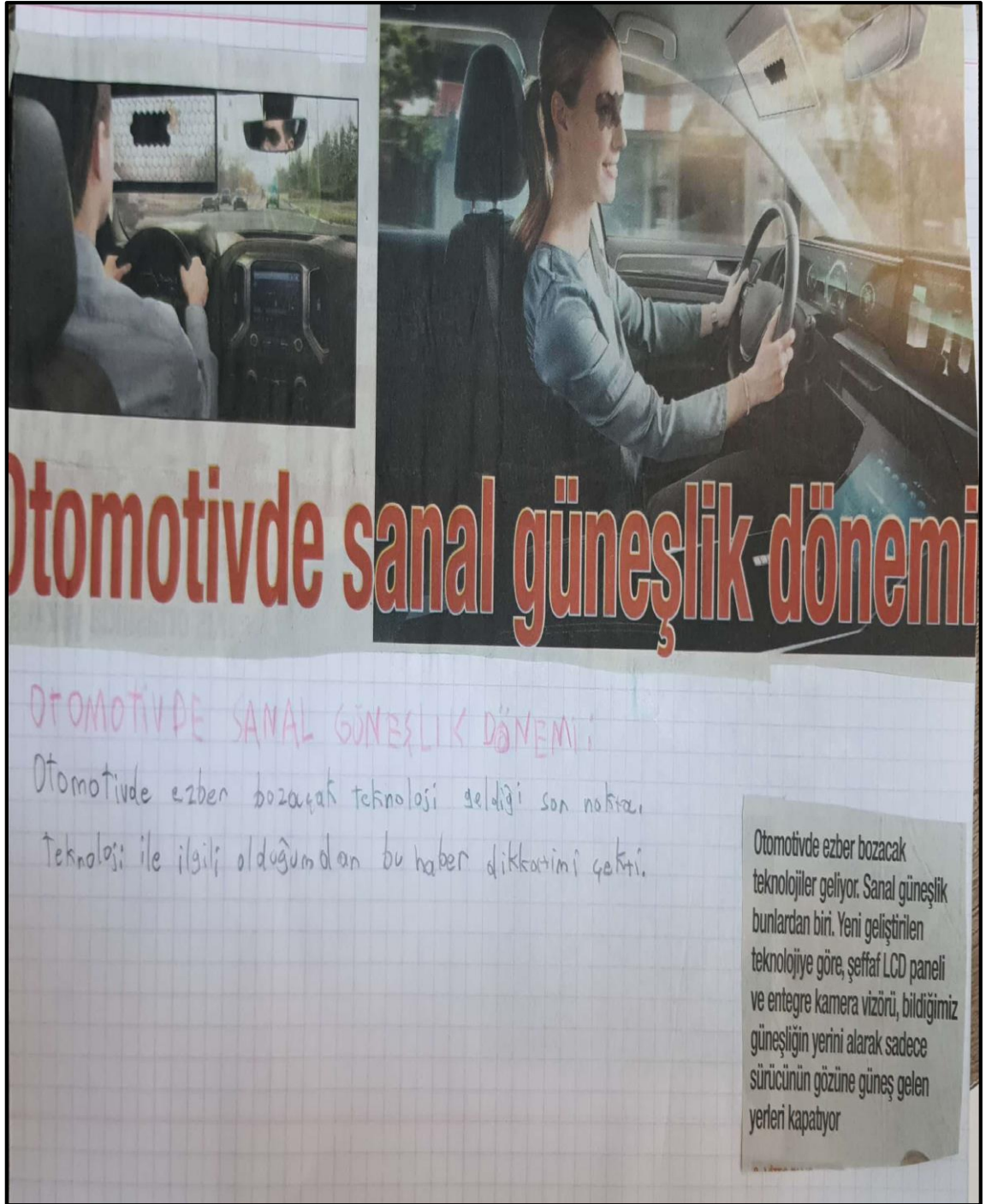

Bu haberi beğendim Çünkü Sağlık teknolojileri daha hızlı ve daha iyi tedavi olanakları sunmaktadır.

Görsel 4.20. Öğrencilerin haber defterlerinden bir haber

Dilara sağlık sektöründe mobil teknolojilere ilişkin bulduğu haberi haber defterine eklemiştir. Haberin altına sağlık teknolojileri daha hızlı ve daha iyi tedavi olanakları sunduğu için bu haberi beğendiğini ifade etmiştir.

Yiğit'in haber defteri aşağıda yer almaktadır.

Görsel 4.21. Öğrencilerin haber defterlerinden bir haber

Yiğit otomotiv sektöründe sanal güneşlik teknolojisine ilişkin bulduğu haberi haber defterine eklemiştir. Yiğit bu haberin teknoloji ile ilgili olduğundan dikkatini çektiğini ifade etmiştir.

Nilay isimli öğrencinin haber defteri aşağıda yer almaktadır.

Görsel 4.22. Öğrencilerin haber defterlerinden bir haber

Nilay görüntülü konuşmaya yönelik bulduğu haberi haber defterine eklemiştir. Nilay teknolojiye yönelik bulduğu bu haberin altına teknolojinin olumlu ve olumsuz yönlerini yazmıştır.

Volkan isimli öğrencinin haber defteri aşağıda yer almaktadır.

Görsel 4.23. Öğrencilerin haber defterlerinden bir haber

Volkan haber defterinde teknolojinin iletişim ve ulaşım alanlarına etkisine yönelik haberlere yer vermiştir. Bu haberlerin altında haberlerin konusunun ne ile ilgili olduğu belirtilmiştir.

Aşağıda araştırmacı dersten sonra düşüncelerini günlüğüne şu biçimde yansıtmıştır:

Bu dersimiz çok güzel işlendi. Sınıf disiplini tam anlamıyla sağlandı. Öğrenciler güncel olayları analiz ettiler. Güncel olaylara yönelik uygulanan aktif öğrenme tekniklerine ilgi duydular. Ayrıca öğrencilerin derse katılımlarını çok beğendim. Ele alınan güncel olaylara yönelik görseller hakkında konuşma, slogan bulma, karikatür çizme ve oyunlaştırma etkinlikleri gerçekleştirdik. Karikatür çizme etkinliğinde bazı öğrenciler kaygılandılar ancak onlara önemli olanın vermek istedikleri mesaj olduğunu söyledim. Kaygıları azalınca onlar da etkinliğe katıldılar. Sonuç itibarıyla öğrenciler tüm etkinliklerden keyif almış gibi görünüyordular. Ben de bu dersten çok keyif aldım (05.02.2020).

Ders süreci 07.02.2020 tarihinde gerçekleştirilen geçerlik komitesi toplantısında değerlendirilmiştir. Toplantıda geçen konuşmaların bir bölümü aşağıda sunulmuştur:

Deveci: Sınıf sessizleşmiş. Nasıl bu hâle geldi?

Araştırmacı: Dersten önce Sosyal Bilgiler öğretmenini ile görüştüm. Sınıftaki öğrencilerle bir konuşma yapmamızın iyi olacağını söyledim. Ders başlamadan önce öğretmenle birlikte sınıfta bir konuşma yaptık. Yaşadığım sorunları öğrencilere anlattım. Araştırmanın amacını tekrar hatırlattım. Onlara bu konuda güvendiğimi söyledim. Yaptığımız konuşma işe yaradı. Sadece bir öğrenci parmak kaldırır kaldırmaz konuşmaya başlıyordu. Bu öğrenciyi de ders esnasında 3-4 kere uyardım. İzin alınca konuşması gerektiğini söyledim. Bunun dışında bir sorun yaşamadım.

Deveci: Gayet güzel olmuş.

Çengelci Köse: Önceki derse göre kontrol çok iyi, katılım güzel, güncel olay net görünüyor. Aktif öğrenme de var. Bence güzel bir ilerleme kaydedildi diye düşünüyorum.

Türe: Evet iyi gidiyor hocam. Sen de rahatlamış gibi görünüyorsun.

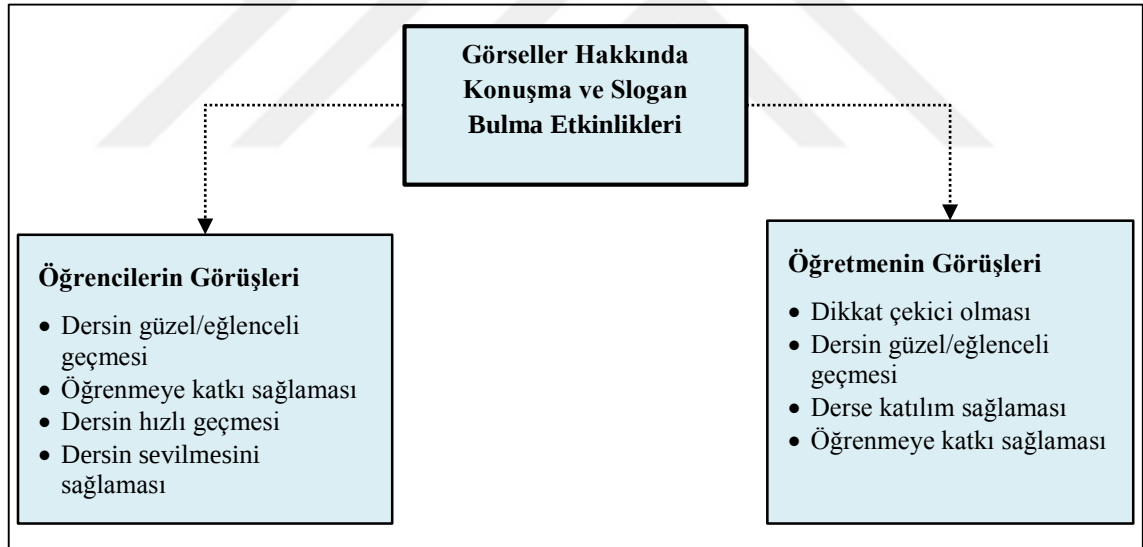
Araştırmacı: Evet hocam çok rahatladım. Ben sınıf disiplini nasıl sağlayacağım diye çok düşünüyordum. Bu ders benim için de çok güzel geçti. Çok keyif aldım.

Deveci: Ben de aynı şeyi söyleyebilirim. Bir önceki derse göre oldukça farklı olmuş, güzel olmuş. Amaca yönelik olmuş. Belki de öğretmenin beklentilerine de yanıt verdin. Onun da bir kaygısı vardı konuyu kaçırmamak gibi. Sınıf sessiz olunca yaptığın şey görünür olmuş açıkçası. Şimdi uygulama düzene girince tabi daha farklı şeyleri sorgulayacağız. Güncel olay öğretim yöntem ve teknikleri ile aktif öğrenme çakışmasın. Meselâ karikatür çizme net olarak güncel olay öğretim tekniği. Sen buraya oyunlaştırma yazmışsın ama bu haber oyunlarını oyunlaştırma. Haber oyunlarını oyunlaştırma net olarak güncel olay öğretim tekniği olarak açıklanır. Bu duruma ileriki durumlarda son derece dikkat edelim. Güncel olay öğretim tekniklerini sabitleyelim. Bunların dışındaki aktif öğrenme tekniklerini kullanalım. Bunun dışında gayet güzel olmuş. Etkinliklerle dolu. Güncel olay tekniklerini çeşitlendirelim. Genel ağ haberlerinin dışında sınıfa gazete getirelim.

Geçerlik komitesi toplantısından sonra araştırmacı günlüğüne düşüncelerini şu biçimde yansıtmıştır:

Geçerlik komitesi toplantısında Handan Hocam, Tuba Hocam ve Hatice Hocam önceki derse göre bu derste sınıf disiplininin sağlanmış olduğunu, güncel olay öğretiminin ve aktif öğrenme tekniklerinin derste net bir şekilde yer aldığını söylediler. Ayrıca güncel olaylar ile aktif öğrenme teknikleri arasında bütünlük sağlandığını belirttiler. Bu derste sınıf disiplininin sağlanmış olmasıyla önemli bir sorun çözülmüş oldu. Handan Hocam bundan sonraki süreçte güncel olay öğretim yöntem ve tekniklerini sabit tutup bunun dışındaki aktif öğrenme teknikleriyle güncel olayları bütünleştirmemi istedi. Derse genel ağ haberlerinin dışında gazete getirmemi de söyledi. Sonraki ders sürecinde bu durumlara dikkat etmeliyim (07.02.2020).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve slogan bulma aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin araştırmacı, öğretmen ve öğrenciler görüşlerini günlüklerine yazmışlardır. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve slogan bulma aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrencilerin görüşleri Şekil 4.4'te sunulmuştur.

Şekil 4.4. Görseller hakkında konuşma ve slogan bulma etkinliklerine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri

Aşağıda öğretmenin günlüğüne ders sürecine yönelik yazdığı düşünceleri doğrudan alıntı biçiminde sunulmuştur.

Bugün yeni üniteye başlandı. Dördüncü ünite, bilim, teknoloji ve toplum. Ahmet Hocam teknolojinin yararları ve zararları üzerinde uzun uzun durdu. Hazırladığı çalışmaları akıllı tahtadan izleterek çocukların konu ile ilgili fikirlerini aldı. Slogan yazdırdı ve öğrencilerden teknoloji kullanımı ile ilgili birer karikatür çizmelerini istedi. Çizilen karikatürleri tahtada

birkaç öğrenciye anlattırdı. Teknoloji bağımlılığına dikkat çeken bir haber okuttu. Yine teknoloji bağımlılığına dikkat çeken bir uygulama yaptı. Canlı heykel uygulaması yaptı. Öğretmen masasına cep telefonunu bırakarak öğrencilere isterlerse telefonu kullanabileceklerini söyledi. Öğrenciler canlı heykel gibi telefonla çeşitli duruşlar yaptılar. Çok güzel bir ders oldu. Öğrenciler sıkılmadılar. Hepsi derse katıldı. Öğrenciler teknolojinin yararları ve zararlarını anladılar. Haberler ve yapılan etkinlikler öğrencilerin dikkatlerini çekti (05.02.2020).

Aşağıda öğrencilerin günlüklerine ders sürecine yönelik yazdığı düşünceleri doğrudan alıntı biçiminde sunulmuştur.

Bugün dersimizde teknolojinin günlük yaşantımıza etkilerini öğrendik. Hocamız bir fotokopi verdi ve onları yaptık. İnterneti aşırı kullanırsak depresyona yol açabileceğini öğrendim. Hocamız derste akıllı tahtayı kullandığı zaman dersimiz çok eğlenceli geçiyor. Sosyal bilgiler dersi olmasaydı teknolojinin yararlarını ve zararlarını anlayamazdık. Derste karikatür çizersek bu ders resim dersine döner dedim. Ama çok eğlendik. Karikatür çizdik. Daha sonra bir üniversitede teknoloji heykeli yapmışlar. Biz de onu yaptık. Heykel olduk. Yürürken telefonla oynayan, resim çeken insanlar gibi heykeller olduk. Böylece dersimiz bitti (05.02.2020, Ayşe).

Bu dersimizde dördüncü üniteye geçtik. Teknolojinin yararlarını ve zararlarını öğrendik. Fotokopi yaptık. Kısacası çok eğlendik. Akıllı tahtadan teknolojinin yararları ve zararları ile ilgili haber izledik. O haberlere yönelik alıştırmalar yaptık. Kısacası ders çok eğlenceli geçti. Bu dersi çok seviyorum (05.02.2020, Dilara).

Dersten önce hocamız bizimle konuştu kurallara uymamız için. Hocamız bize teknolojik ürünlerle ilgili bilgi verdi. Haber okutturdu “dünyayı değiştiren icatlar” diye. Karikatür çizdik. Derste canlı heykel oldular arkadaşlarım. Bu ders çok keyifliydi ve güzeldi. Asosyal olmamıza yol açan teknoloji, bunu öğrendim (05.02.2020, Tolga).

Bugün derste hocamız teknolojinin toplum üzerindeki yararlarını ve zararlarını anlattı. Haber izledik. Etkinlik yaptık. Teknolojinin hayatımıza etkisini öğrendik. Haberler olunca, etkinlikler yapınca ders çok hızlı geçiyor. Derste öğrendim. Aynı zamanda güldüm, eğlendim (05.02.2020, Nilay).

Bugün “teknoloji” konusunu işledik. Etkinlikler yaptık. Haberler izledik. Görsellere baktık. Teknolojinin zararlarını, yararlarını öğrendik. Teknoloji hakkında kelimelerin anlamlarını yazdık. Karikatür çizdik. Haberi canlandırdık. Dersin sonunda öğretmenimiz ödevleri okutturdu. Güzel bir dersti (05.02.2020, Rüya).

Bugün günlerden Çarşamba. Ahmet Hoca çok güzel etkinlikler yaptırdı. Çok eğlenceliydi. Teknoloji ile ilgili etkinliklerdi. Ahmet Hoca’ya teşekkür ediyorum bize çok iyi davranıyor ve bir sürü etkinlikler yapıyoruz. Çok güzel geçiyor (05.02.2020, Ezgi).

Geçerlik komitesi toplantısında komite üyeleri bir önceki derse göre ders sürecinde sınıf disiplininin sağlanmasıyla önemli bir ilerleme gerçekleştiği görüşündedirler. Sınıf disiplininin sağlanmasıyla derste gerçekleştirilen güncel olay öğretiminin ve aktif

öğrenme tekniklerinin kullanımının net bir biçimde görüldüğü komite üyeleri tarafından ifade edilmiştir. Komite üyeleri bu ders sürecinde güncel olay öğretiminin içinde yer alan aktif öğrenme tekniklerinin kullanıldığını belirtmişlerdir. Komite üyeleri sonraki uygulama süreçlerinde güncel olay öğretimi içerisinde yer almayan aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Araştırmacı bu sorunu çözmeye yönelik güncel olay öğretim yöntem ve tekniklerini listelemiş ve güncel olay öğretiminde bu listenin dışında yer alan aktif öğrenme tekniklerini kullanmıştır.

Uygulama sınıfı Sosyal Bilgiler öğretmeninin günlüğü incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmeni ders sürecinin eğlenceli geçtiği, öğrencilerin derse katıldığı, etkinliklerin öğrencilerin dikkatini çektiği ve öğrenmeye katkısının olduğu görüşündedir. Sosyal Bilgiler öğretmeninin görüşlerine benzer biçimde öğrenciler de günlüklerinde dersin eğlenceli geçtiğini ve etkinliklerin öğrenmelerine katkı sağladığını belirtmişlerdir. Güncel olaylar öğrencilerin de yaşamlarının içerisinde olduğu için öğrencilerin dikkatlerini çektiği söylenebilir. Güncel olaylar ile öğrencilerin dikkatlerinin çekilmesi onların Sosyal Bilgiler dersine yönelik ilgilerinin de artmasını sağlamaktadır. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilgilerinin olması derse katılmalarına ve böylece daha iyi öğrenmelerine olanak sağlamıştır. Bir öğrenci ders sürecinin hızlı geçtiğini ve dersi sevdiğini belirtmiştir. Güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin derse katılmalarını sağladığı ve dersi eğlenceli hâle getirdiği için öğrenciler için derste zamanın hızlı geçmesine neden olmuştur. Ders sürecinin eğlenceli olması öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersini de sevmelerini sağlamıştır.

4.1.3. Güncel olay öğretiminde sözlü tarih aktif öğrenme yönteminin kullanılması

Uygulama sürecinde üçüncü eylem planı 07.02.2020 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bu eylem planında güncel olay öğretiminde sözlü tarih aktif öğrenme yöntemi kullanılmıştır. Aşağıda güncel olay öğretiminde sözlü tarih aktif öğrenme yönteminin kullanıldığı eylem planı Tablo 4.3'te verilmiştir.

Tablo 4.3. *Güncel olay öğretiminde sözlü tarih yönteminin kullanımına ilişkin eylem planı*

Tarih	07.02.2020
Dersin Adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	5
Süre	40 dakika

Tablo 4.3. (Devam) *Güncel olay öğretiminde sözlü tarih yönteminin kullanımına ilişkin eylem planı*

Öğrenme Alanı	Bilim, Teknoloji ve Toplum
Kazanım	Teknoloji kullanımının sosyalleşme ve toplumsal ilişkiler üzerindeki etkisini tartışır.
Güncel Olay Öğretim Yaklaşımı	Güncel olayların Sosyal Bilgileri desteklemek için kullanılması
Materyaller	Genel ağ haberi, akıllı tahta
Kullanılan Güncel Olay Yöntem ve Teknikleri	Genel ağ haberi inceleme, haber sunma, TV/radyo programı düzenleme, haber olaylarını tartışma
Kullanılan Aktif Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	Sözlü tarih

I. GİRİŞ

Dikkat Çekme	Öğretmen “Teknoloji kullanımının sosyalleşmeye etkisini bir önceki dersimizde sınıfta tartışmıştık” diyerek öğrencilerin dikkatini çeker.
Güdüleme	“Teknolojinin sosyalleşmemizi ve toplumsal ilişkilerimizi nasıl etkilediğini öğreneceksiniz” biçiminde bir konuşma yapılır.
Gözden Geçirme	“Bu dersimizde teknolojinin bayramlaşmamızı nasıl etkilediğini tartışacağız” diyerek öğrencileri güdüler.
Derse Geçiş	Öğretmen öğrencilerden bir önceki derste verilen ödevlerini çıkarmalarını ister. Öğrenciler hazır olduğunda derse geçiş yapılır.

II. GELİŞTİRME

- Öğrencilere yaptıkları çalışmaları sunduktan sonra teknolojinin bayramlaşmaya etkisine yönelik bir haber inceleneceği ve sınıfta bir tartışma gerçekleştirileceği söylenir.
- Öğrenciler büyükleriyle yaptıkları sözlü tarih çalışmalarını sınıftaki arkadaşlarına sunarlar.
- Eskiden bayramlaşmanın nasıl gerçekleştiği tartışılır.
- Teknolojinin sosyalleşmemizi nasıl etkilediği tartışılır.
- Kısa mesajla bayramlaşmaya yönelik genel ağ haberi sınıfa sunulur.
- Genel ağ haberindeki her yazarın/sanatçının görüşlerini farklı bir öğrenci okur.
- Sanatçıların fikirlerinin yer aldığı genel ağ haberi öğretmen tarafından tartışmaya açılır.

III. SONUÇ

- Derste işlenen konular özetlenir.
- Teknoloji kullanımının sosyalleşme ve toplumsal ilişkilerimiz üzerinde etkili olduğu vurgulanır.

Tablo 4.3. (Devam) Güncel olay öğretiminde sözlü tarih yönteminin kullanımına ilişkin eylem planı

IV. DEĞERLENDİRME	
• Öğrencilerden yaptıkları sözlü tarih çalışmasından ve incelenen gazete haberinden yola çıkarak “Kısa mesajla bayramlaşma olur mu?” tartışmasına yönelik bir köşe yazısı yazmaları istenir. • Öğrenciler yapmış oldukları çalışmaları arkadaşlarına sunar.	
V. ÖDEV	
• Öğrencilerden sanal ortam dolandırıcılığı hakkında gazete haberleri bularak bir sonraki derste bu haberleri sınıfa getirmeleri istenir.	

Ders Tablo 4.3’te belirttiği gibi işlenmiştir. Öğrenciler sözlü tarih çalışmalarını sınıftaki arkadaşlarına sunmuşlardır. Rüya isimli öğrenci sözlü tarih çalışmasını ses kayıt cihazı kullanarak komşusuyla gerçekleştirmiştir. Ses kaydı akıllı tahta kullanılarak sınıftaki öğrenciler tarafından dinlenmiştir. Sözlü tarih çalışması yapılan Serap Hanım 65 yaşındadır ve ev hanımıdır. Rüya isimli öğrencinin gerçekleştirmiş olduğu sözlü tarih çalışmasının dökümü aşağıda sunulmuştur:

Rüya: Sizin çocukluğunuzda bayramlaşma nasıl olurdu?

Serap Hanım: Sabah kalkardık. Elimizi, yüzümüzü yıkardık. Annemiz saçımı tarardı. Bir güzel bayramlıklarımızı giyerdik. Ondan sonra çıkardık komşuların, büyüklerin, anneannenin, babaannenin, teyzelerin hepsinin bayramını kutlardık. Ellerinden öperdik.

Rüya: Eski dönemlerdeki bayramlaşma ile günümüzdeki bayramlaşma arasında ne gibi farklar var?

Serap Hanım: Canım şimdiki bayramlaşma telefon ile oluyor. Eskiden herkesin evine gidilir, ziyaret edilir, hediyeleri götürülürdü. Ama şimdi WhatsApp var, Facebook var.

Rüya: Eski dönemlerdeki bayramlaşma ile günümüzdeki bayramlaşma arasında teknolojinin etkisi var mı? Varsa bunlar nelerdir?

Serap Hanım: Var yavrum. Eskiden gidiyorduk. Ev ev geziyorduk. Büyüklerin ellerinden öpüyorduk saygıdan dolayı. Şimdi o kalmadı. Facebook var. Instagram var. Onlar ile bayramlaşıyor insanlar. Ama bayramın tadı olmuyor. Eski zamanlarda bayramlarımız daha güzeldi.

Rüya: Peki. Teşekkür ederim.

Rüya’nın sözlü tarih çalışması sınıftaki öğrencilere sunulduktan sonra sunum üzerine konuşulmuştur. Dersin bu bölümünde geçen konuşmalar şu biçimdedir:

Araştırmacı: Aferin güzel bir çalışma yapmışsın. Sen nasıl bir sonuç çıkardın bu çalışmandan?

Rüya: Hocam şimdiki bayramlaşma ile eski dönemlerdeki bayramlaşma arasında çok ciddi farkların olduğunu anladım.

Araştırmacı: Bu farkların temel nedeni nedir peki?

Rüya: Daha çok teknoloji. Şimdi sosyal medyadan bayramlaşıyor. Eskisi gibi ev ziyaretleri yapılmıyor.

Ezgi isimli öğrenci sözlü tarih çalışmasını ses kayıt cihazı kullanarak babasıyla gerçekleştirmiştir. Ses kaydı akıllı tahta kullanılarak sınıftaki öğrenciler tarafından dinlenmiştir. Sözlü tarih çalışması yapılan Ali Bey 57 yaşındadır ve polis memurudur. Ezgi isimli öğrencinin gerçekleştirmiş olduğu sözlü tarih çalışmasının dökümü aşağıda sunulmuştur:

Ezgi: Sizin çocukluğunuzda yaşanan bayram kutlamalarını anlatır mısınız?

Ali Bey: Bizim çocukluğumuzda bayramlar güzel geçerdi. Biz küçük bir şehirde yaşıyorduk. Eskiden herkese bayramlaşmaya gidilirdi. Bayram olduğu anlaşıldı. Giyeceğimiz kıyafetleri akşamdan hazırlar baş ucumuza koyardık. Sabah erkenden kalkıp kıyafetlerimizi giyerdik. Önce ailece birbirimizin bayramını kutlar, sonra da komşularımızı, akrabalarımızı ziyaret eder, bayramlarını kutlardık. Bayramlarda sokaklarda çok eğlenirdik.

Ezgi: Peki eski dönemlerdeki bayramlaşma ile günümüzdeki bayramlaşma arasında ne gibi farklılıklar var?

Ali Bey: Eskiden küçükler büyüklere, büyükler de küçükler sevgi saygı gösterirdi. Bayram ziyaretleri olurdu. Ama maalesef şimdi bayramlaşmaya gidilmiyor. Bayramlar tatil havasında geçiriliyor. Küçükler büyüklerin yanlarına gidip onların bayramlarını kutlayacağı yerde tatil yapıyorlar ve eğleniyorlar. Böylece bayram gelenekleri yavaş yavaş kayboluyor.

Ezgi: Peki eski dönemlerdeki bayramlaşma ile günümüzdeki bayramlaşma arasındaki farklarda teknolojinin bir etkisi var mı? Varsa bunlar neler?

Ali Bey: Elbette teknolojinin etkisi var ama yine de bayramlaşma için teknolojiyi kullanmak yerine yanlarına gidip yüz yüze bayramlaşmak daha keyifli olur. Ama küçük bir mesajla karşıdaki kişinin bayramını kutlayabiliyorsun. Bu da teknolojinin getirdiği bir ayrıcalık. Çok uzaktaki bir insan için belki faydası olabilir. Ama birkaç adım yürümek yerine akrabanın, arkadaşının bayramını mesajla kutlamak çok doğru değil.

Ezgi isimli öğrencinin çalışması sınıfa sunulduktan sonra sunum üzerine konuşulmuştur. Ders sürecinde geçen konuşmalar şu biçimdedir:

Araştırmacı: Aferin. Çok güzel olmuş. Röportajın son kısmında teknolojinin bayramlaşmaya etkisinden bahsedilmiş. Hem olumlu yönlerinden hem de olumsuz yönlerinden. Sen ne anlam çıkardın bu çalışmadan?

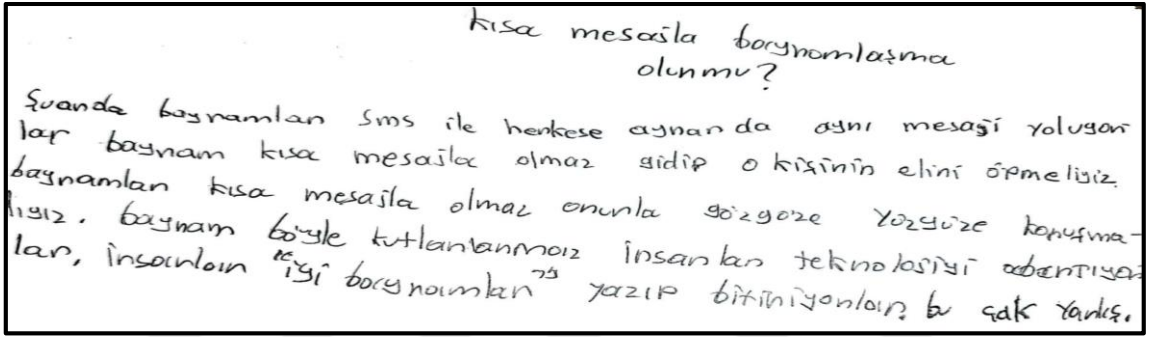
Ezgi: Hocam artık bayramlar tatil olarak görüldüğü için insanlar akrabalarını, komşularını ziyaret etmek yerine tatile gidiyorlarmış. Mesajla bayramlaşıyorlarmış. Ama uzak yerlerdeki için teknoloji güzel bir şey bayramlaşmak için.

Öğrenciler sözlü tarih çalışmalarını sunduktan sonra araştırmacı tarafından sınıfa getirilen bir genel ağ haberi farklı öğrenciler tarafından sınıftaki öğrencilere sunulmuştur. Haberde farklı sanatçı ve yazarların kısa mesajla bayramlaşmaya ilişkin farklı görüşleri

yer almaktadır. Haberdeki sanatçı ve yazarların görüşlerine ilişkin öğrenciler düşüncelerini ifade etmişlerdir. Ardından derste işlenen konular araştırmacı tarafından özetlenmiştir. Teknolojinin toplumsal ilişkilerimiz üzerinde etkili olduğu vurgulanmıştır.

Ders sürecinin sonunda öğrencilerden sözlü tarih çalışmalarından ve incelenen haberden yola çıkarak kısa mesajla bayramlaşma olur mu? sorusuna yönelik kişisel görüşlerini ifade eden bir köşe yazısı yazmaları istenmiştir. Öğrenciler çalışmalarını sınıftaki arkadaşlarına sunmuşlardır. Aşağıda öğrencilerin çalışmalarından örnekler yer almaktadır.

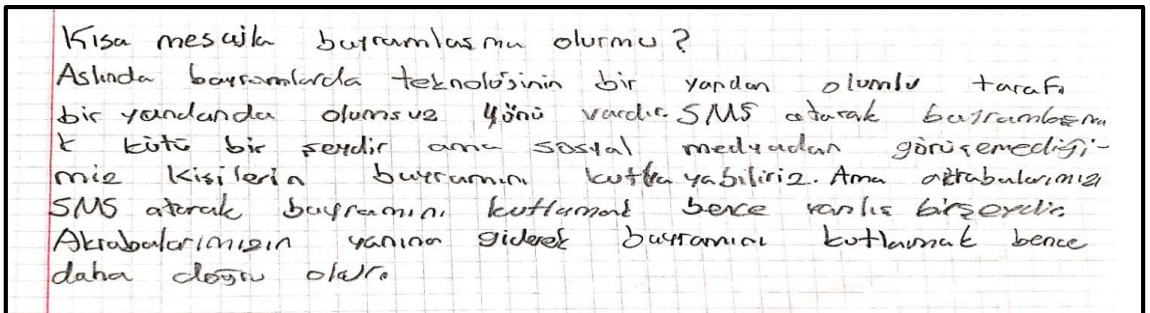
Tolga isimli öğrencinin yazmış olduğu köşe yazısı şu biçimdedir:

Görsel 4.24. Öğrencilerin yazdıkları köşe yazılarından bir örnek

Tolga, bayramlarda insanların toplu mesaj göndererek birbirlerinin bayramlarını kutladıklarını ifade etmiştir. Tolga, bayramlaşmanın insanların birbirlerini ziyaret ederek, yüz yüze gerçekleştirilmesi gerektiğini savunmaktadır. İnsanların teknolojiyi abartılı bir biçimde kullandıklarını ifade eden Tolga, kısa mesajla bayramlaşmanın doğru olmadığını savunmaktadır. Böylece Tolga teknolojinin toplumsal ilişkilere olan etkisini ortaya koymuştur.

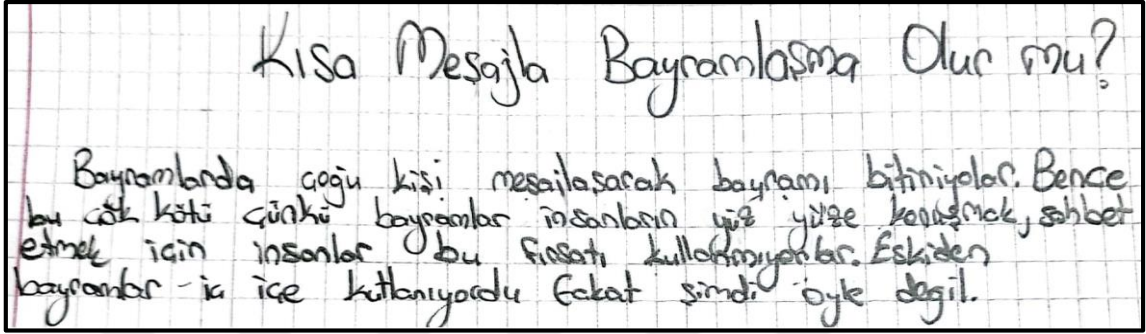
Volkan isimli öğrencinin köşe yazısı şu biçimdedir:

Görsel 4.25. Öğrencilerin yazdıkları köşe yazılarından bir örnek

Volkan isimli öğrenci kısa mesajla bayramlaşmanın hem olumlu hem de olumsuz yönlerinin olduğunu ifade etmiştir. Yakın akrabalarının bayramlarını yüz yüze kutlamak gerektiğini ifade eden Volkan, görüşme olanağının olmadığı kişilerin bayramlarının ise sosyal medyadan kutlanabileceği görüşündedir.

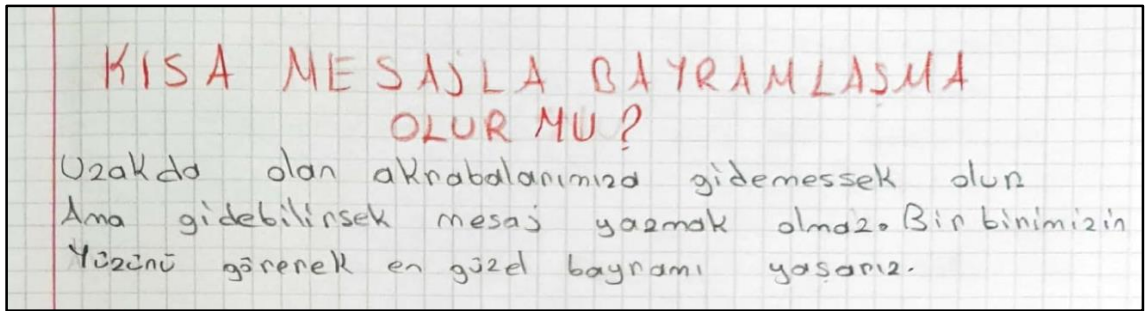
Rüya isimli öğrencinin köşe yazısı şu biçimdedir:

Görsel 4.26. Öğrencilerin yazdıkları köşe yazılarından bir örnek

Rüya, bayramların bir mesaj atılarak kutlanmasını doğru bulmadığını ifade etmiştir. Rüya, bayramların insanların yüz yüze görüşmeleri ve sohbet etmeleri için olanak sağladığını belirtmiştir. Ancak kısa mesajla bayramlaşılması nedeniyle insanların bayramlarda eskisi gibi yüz yüze görüşmediklerini ifade eden Rüya teknolojinin toplumsal ilişkileri nasıl etkilediğini ortaya koymuştur.

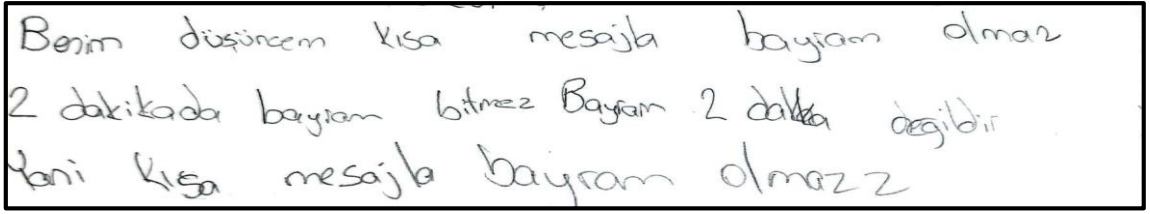
Nilay isimli öğrencinin köşe yazısı şu biçimdedir:

Görsel 4.27. Öğrencilerin yazdıkları köşe yazılarından bir örnek

Nilay uzak mesafede olduğu için yüz yüze görüşme durumunun olmadığı akrabalarının bayramlarının kısa mesajla kutlanabileceğini belirtmiştir. Nilay, yüz yüze bayramlaşmanın olanaklı olması hâlinde kısa mesajla bayramlaşılmasını ise uygun bulmadığını ifade etmiştir.

Yiğit isimli öğrencinin yazmış olduğu köşe yazısı şu biçimdedir:

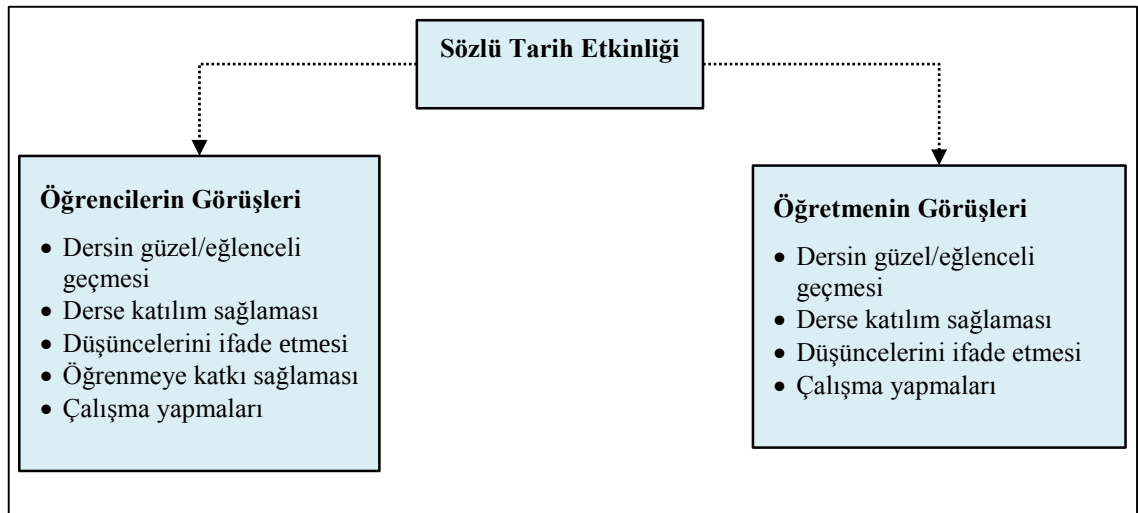
Görsel 4.28. Öğrencilerin yazdıkları köşe yazılarından bir örnek

Yiğit mesaj atarak bayramlaşmanın olmayacağını belirtmiştir. Yiğit, bayramın mesaj atılarak kısa sürede kutlanmasıyla gerçekleşmeyeceği düşüncesindedir.

Araştırmacı dersten sonra düşüncelerini günlüğüne şu biçimde yazmıştır:

Bu dersimizde öğrenciler yine etkin olarak derse katıldılar. Gazete haberini sınıfa sundular. Haber üzerine tartıştık. Öğrenciler konu ile ilgili farklı fikirlerini arkadaşlarıyla paylaştılar. Bazı öğrencilerin fikirlerini ifade etmekte çekindiklerini gördüm. Bu nedenle öğrencilerin fikirlerinin doğru ve yanlışlığının olmadığını, kişisel bir görüş olduğunu öğrencilere anlattım. Bu konuşmanın ardından öğrenciler görüşlerini ifade etmede biraz daha rahat davrandılar. Öğrenciler görüşlerini birer köşe yazısı yazarak da ifade ettiler. Genel olarak öğrenciler derse katılma ve yaptıklarını sınıfla paylaşma konusunda istekliydiler. Güzel bir dersti (07.02.2020).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde sözlü tarih yönteminin kullanımına ilişkin araştırmacı, öğretmen ve öğrenciler görüşlerini günlüklerine yazmışlardır. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde sözlü tarih yönteminin kullanımına ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri Şekil 4.5’te sunulmuştur.

Şekil 4.5. Sözlü tarih etkinliğine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri

Aşağıda öğretmenin günlüğüne ders sürecine yönelik yazdığı düşünceleri doğrudan alıntı biçiminde sunulmuştur.

Bu ders Ahmet Hocam öğrencilere ödev olarak verdiği sözlü tarih çalışmalarının üzerinde durdu. Öğrenciler yaptıkları çalışmaları arkadaşlarına sundular. Zaman kısa olduğu için çalışmalarını sunamayan öğrenciler üzüldüler. Ahmet Hocam bir sonraki derste öğrencilere çalışmalarını sunabileceklerini söyleyince öğrenciler mutlu oldular. Ahmet Hocam getirdiği bir haberi öğrencilere okuttu. “Kısa mesajla bayramlaşma olur mu?” tartışmasını başlatan bir haberdirdi. Öğrenciler düşüncelerini söylediler. Sonra öğrenciler düşüncelerini yazdılar. Güzel bir ders oldu. Derse katılım iyiydi. Öğrencilerin düşüncelerini ifade edebilecekleri bir ders oldu (07.02.2020).

Aşağıda öğrencilerin günlüklerine ders sürecine yönelik yazdığı düşünceleri doğrudan alıntı biçiminde sunulmuştur.

Bugün derste bayramlaşmadan yola çıkarak teknolojinin yaşamımıza etkisini öğrendik. Yaptığım çalışmayı sundum. Öğretmenim çok beğendi. Çok mutlu oldum. Sanatçıların, yazarların teknolojinin bayramlaşmaya etkisi hakkındaki düşüncelerini okuduk haberde. Sonra biz de düşüncelerimizi yazdık. Bence ders güzel ve eğlenceliydi (07.02.2020, Rüya). Bugün günümüzdeki bayramlaşmalarda teknolojinin etkisini işledik. Ahmet Hoca bizlere ödev vermişti günümüzdeki bayramlaşmalarda teknolojinin etkisi var mıdır? diye. Düşüncelerimizi söyledik. Sonra da yazdık. Sınıfta etkinlikler yaptık. Derste işlenen konuları kolayca öğrendim. Çok güzel bir ders oldu (07.02.2020, Nilay).

Dersimiz çok iyi geçti. Ahmet Hoca bize ödev vermişti. Bazı arkadaşlarımız ödevlerini sunamadığı için üzüldüler. Ahmet Hocam dersin sonunda bir sonraki dersimizde yine ödevlerimizi sunabileceğimizi söyledi. Çok mutlu olduk. Sınıfta bir haber okuduk. Mesajla bayramlaşmaya yönelik düşüncelerimizi yazdık (07.02.2020, Ayşe).

Bu derste yaptığımız ödevi sunduk. Öğretmenimiz bize bir haber okuttu. Teknolojinin sosyal ilişkilerimize etkilerini tartıştık. Bayramlaşmamızı nasıl etkilediğini öğrendik. Kısa mesajla bayramlaşma olur mu diye düşüncelerimizi yazdık. Bu ders çok iyiydi (07.02.2020, Tolga). Bugünkü Sosyal Bilgiler dersimizde teknolojinin insanlarla ilişkilerimizi nasıl etkilediğini öğrendik. Bayramlaşmalarımızı teknolojinin değiştirdiğini gördük. Bir haber okuduk. Haberde kısa mesajla bayramlaşma olur mu? diye sanatçıların düşünceleri vardı. Biz de kendi düşüncelerimizi yazdık. Derste çok eğlendim (07.02.2020, Dilara).

Bu Sosyal Bilgiler dersinde büyüklerimizle yaptığımız röportajları sunduk. Ödevlerini sunamayanlar üzüldüler. Öğretmenimiz bir sonraki derste ödevlerimizi yine sunabileceğimizi söyledi. Çok güzel bir dersti. Meselâ haber okuduk. Düşüncelerimizi söyledik. Düşüncelerimizi yazdık. Eğlenceliydi (07.02.2020, Ezgi).

Uygulama sınıfı Sosyal Bilgiler öğretmenin ders sürecine ilişkin günlüğüne yazdıkları incelendiğinde dersin eğlenceli geçtiğini, öğrencilerin derse katıldıklarını, düşüncelerini ifade ettiklerini ve çalışma yaptıklarını belirtmiştir. Öğrenciler de

günlüklerinde Sosyal Bilgiler öğretmeninin görüşlerine benzer biçimde dersin eğlenceli geçtiğini, derste düşüncelerini ifade ettiklerini ve çalışmalarını sunduklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin derste düşüncelerini ifade etmeleri ve yaptıkları çalışmaları sunmaları derse aktif bir biçimde katılmalarını sağlamıştır. Öğrencilerin derse katılmaları dersin eğlenceli geçmesini sağlamıştır. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde kullanılan sözlü tarih yönteminde öğrenciler çalışmalarını arkadaşlarına sunmuşlar ve çalışmalarından çıkardıkları sonuçları ifade etmişlerdir. Böylece güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin hem kendilerini ifade etmelerini hem de bir konuya ilişkin farklı düşüncelerin olabileceğini görmelerini sağlamıştır. Öğrencilerin sözlü tarih ödevine ilişkin çalışma yapmaları çalışkanlık değeri kazanmalarına olanak sağlamaktadır. Bu kapsamda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması ile öğrencilerin çalışma yapmaları, çalışkanlık değeri kazanmalarını sağlamaktadır biçiminde bir yorumda bulunulabilir. Ayrıca öğrencilerin yaptıkları çalışmaları sınıftaki arkadaşlarına sunmaları ile özgüvenlerini geliştirmeleri sağlanabilir.

Öğrenciler ders sürecinde kısa mesajla bayramlaşmaya ilişkin incelenen haberde sanatçıların, yazarların farklı düşüncelerinin olduğunu görmüşlerdir. Öğrenciler de ders sürecinde bu konuya ilişkin düşüncelerini ifade etmişlerdir. Öğrenciler günlüklerinde derste neler öğrendiklerini de yazmışlardır. Bir öğrenci ise derste işlenen konuları kolaylıkla öğrenebildiğini belirtmiştir. Sosyal Bilgiler dersinde incelenen güncel olaylar öğrenme konusunu somut hâle getirmiştir. Güncel olaylara yönelik gerçekleştirilen aktif öğrenme tekniğinde ise öğrenciler ders sürecine etkin bir biçimde katılma olanağı bulmuşlardır. Böylece güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması hem dersin konusunun somutlaşmasına hem de öğrencilerin derse etkin bir biçimde katılmalarına olanak sağladığı için öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırmıştır.

4.1.4. Güncel olay öğretiminde sözlü tarih yönteminin ve fark nedir? benzerlik nedir? aktif öğrenme tekniğinin kullanılması

Uygulama sürecinde dördüncü eylem planı 12.02.2020 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bu eylem planında güncel olay öğretiminde sözlü tarih yöntemi ve fark nedir? benzerlik nedir? aktif öğrenme tekniği kullanılmıştır. Aşağıda güncel olay öğretiminde sözlü tarih yönteminin ve fark nedir? benzerlik nedir? aktif öğrenme tekniğinin kullanıldığı eylem planı Tablo 4.4'te verilmiştir.

Tablo 4.4. Güncel olay öğretiminde sözlü tarih yönteminin ve fark nedir? benzerlik nedir? aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin eylem planı

Tarih	12.02.2020
Dersin Adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	5
Süre	40 dakika
Öğrenme Alan	Bilim, Teknoloji ve Toplum
Kazanım	Teknoloji kullanımının sosyalleşme ve toplumsal ilişkiler üzerindeki etkisini tartışır.
Güncel Olay Öğretim Yaklaşımı	Güncel olayların Sosyal Bilgileri desteklemek için kullanılması
Materyaller	Genel ağ haberi, akıllı tahta, çalışma kâğıdı
Kullanılan Güncel Olay Yöntem ve Teknikleri	TV haberi inceleme, TV/radyo programı düzenleme, haber olaylarını tartışma
Kullanılan Aktif Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	Sözlü Tarih- Fark nedir? Benzerlik nedir?
I. GİRİŞ	
Dikkat Çekme	Öğretmen “Teknoloji kullanımının sosyalleşmeye etkisini bir önceki dersimizde sınıfta tartışmıştık.” diyerek öğrencilerin dikkatini çeker.
Güdüleme	“Teknolojinin sosyalleşmemizi ve toplumsal ilişkilerimizi nasıl etkilediğini öğreneceksiniz” biçiminde bir konuşma yapılır.
Gözden Geçirme	“Bu dersimizde teknolojinin bayramlaşmamızı nasıl etkilediğini tartışacağız.” diyerek öğrenciler güdülenir.
Derse Geçiş	Öğretmen öğrencilere bir TV haberi izleyeceklerini ve bu haberi yorumlayacaklarını söylenir. Akıllı tahtadan TV haberi açılarak derse geçiş yapılır.
II. GELİŞTİRME	
• Teknolojinin geçmişten günümüze bayramlaşmaya etkisine yönelik TV haberi izlenir. • Öğrenciler haberi yorumlar. • Öğrenciler geçmiş dönemlerde ve günümüzde bayramlaşmaya ilişkin büyükleriyle yaptıkları sözlü tarih çalışmalarını arkadaşlarına sunarlar. • Teknoloji kullanımının bayramlaşmayı, sosyal ilişkilerimizi nasıl etkilediği tartışılır.	
III. SONUÇ	
• Derste işlenen konular özetlenir. Teknoloji kullanımının sosyalleşme ve toplumsal ilişkilerimiz üzerinde etkili olduğu vurgulanır. • Öğrencilere fark nedir? benzerlik nedir? tablosunun yer aldığı çalışma kâğıdı dağıtılır. • Öğrencilerden geçmiş dönemlerde ve günümüzde bayramlaşmaya ilişkin benzerlikleri ve farklılıkları çıkarmaları istenir.	

Tablo 4.4. (Devam) *Güncel olay öğretiminde sözlü tarih yönteminin ve fark nedir? benzerlik nedir? aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin eylem planı*

IV. DEĞERLENDİRME

- Öğrenciler çalışmalarını arkadaşlarına sunarlar.
- Çalışmalardan nitelikli örnekler panoya asılır.

V. ÖDEV

- Öğrencilerden sanal ortam dolandırıcılığı hakkında gazete haberleri bularak bir sonraki derste bu haberleri sınıfa getirmeleri istenir.

Ders süreci bir ders saatini kapsayacak biçimde Tablo 4.4'te yer alan eylem planında belirtildiği gibi işlenmiştir. Teknolojinin geçmişten günümüze bayramlaşmaya etkisine yönelik bir TV haberi izlenerek derse geçiş yapılmıştır. Haber izlendikten sonra öğrenciler habere yönelik düşüncelerini sınıftaki arkadaşlarına sunmuşlardır. Ardından bir önceki derste çalışmalarını sunamayan öğrenciler sözlü tarih çalışmalarını arkadaşlarına sunmuşlardır.

Ayşe isimli öğrenci sözlü tarih çalışmasını 54 yaşındaki polis memuru babasıyla gerçekleştirmiştir. Aşağıda Ayşe isimli öğrencinin sözlü tarih çalışması sunulmuştur:

Soru 1: Sizin çocukluğunuzda yaşanan bayram kutlamalarını anlatır mısınız?

Cevap 1: Bizim köyümüzde bayram günleri erkenden kalkılır, ailenin erkek bireyleriyle hep birlikte bayram namazı kılmaya gidilir. Dönüşte Kurban Bayramı ise kurban kesme işine girilir. Ramazan Bayramı ise bütün aile ile bayramlaşma merasimi yapıp erkenden yine hep birlikte kahvaltı yapılır. Kurban bayramında eller pay edilip kurban kesimelerine dağıtılır. Büyük bir mangel yakılıp eller ızgaraya atılır abiyetle hep birlikte yenir. Evün büyüğü tarafından sofrada duvar ekunurdu. Daha sonra bayramlaşmaya kamsu ve okroba büyüklerle devam edilirdi.

Soru 2: Eski dönemdeki bayramlaşma ile günümüzdeki bayramlaşma arasında ne gibi farklar vardır?

Cevap 2: Eski dönemde bayramlarda daha çok çay, dut, okroba aşıyaçtılar. Yapılırdı bu aşıya kışın olanlar barışırdı. Şimdiki bayramlarda insanlar eskisi gibi okroba, kamsu aşıyaçtılar yapmıyor. Bunun yerine bayramı tatil ve eğlence programları yaparak geçiriyor.

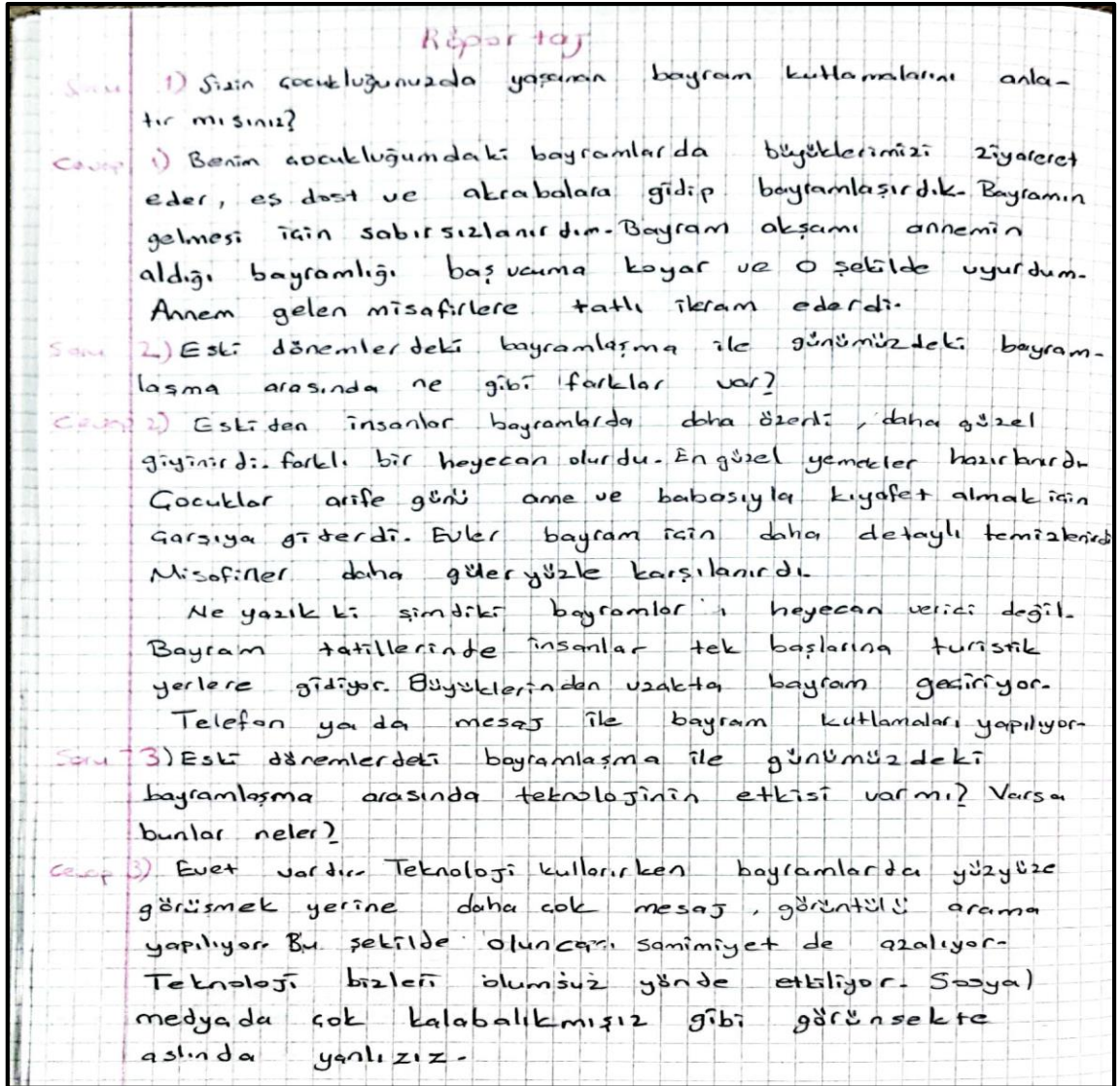
Soru 3: Eski dönemdeki bayramlaşma ile günümüzdeki bayramlaşma arasındaki farklarda teknolojinin etkisi var mı? Varsa bunlar neler?

Cevap 3: Evet, insanlar artık bir araya gelip sohbet, muhabbet etmek yerine akıllı telefonlardan görüntülü görüşme ve mesajlaşma yoluyla birbirlerinin bayramlarını kutlamaya başladılar. Dolayısıyla insanlar birbirlerine çok yakınken bile birbirlerinden uzaklaşmaya başladılar. Teknolojiyle bayram kutlamaları insanlar yalnızlaştırdı.

Görsel 4.29. Öğrencilerin sözlü tarih çalışmalarından bir örnek

Ayşe, sözlü tarih çalışmasında babasına toplamda üç soru yöneltmiştir. Ayşe babasına sorduğu sorularda geçmişten günümüze bayramlaşmaya ilişkin farklılıklarda teknolojinin etkisini ortaya koymuştur.

Dilara isimli öğrenci sözlü tarih çalışmasını 65 yaşında olan ve çiftçilik yapan dedesiyle gerçekleştirmiştir. Aşağıda Dilara'nın sözlü tarih çalışması sunulmuştur:

Görsel 4.30. Öğrencilerin sözlü tarih çalışmalarından bir örnek

Dilara sözlü tarih çalışmasında dedesine toplamda üç soru yöneltmiştir. Dilara dedesine sorduğu sorular ile geçmiş dönemlerde bayram kutlamalarının nasıl olduğunu, eski dönemlerdeki bayramlar ile günümüzdeki bayramlar arasında ne gibi farklar olduğunu, bu farkların oluşmasında teknolojinin ne gibi etkilerinin olduğunu ortaya koymuştur.

Öğrenciler sözlü tarih çalışmalarını arkadaşlarına sunduktan sonra derste işlenen konular özetlenmiştir. Teknolojinin sosyalleşme ve toplumsal ilişkiler üzerinde etkili olduğu vurgulanmıştır. Ardından öğrencilere fark nedir? benzerlik nedir? tablosunun olduğu çalışma kâğıtları dağıtılmıştır. Öğrencilerden derste incelenen haberden ve sözlü tarih çalışmalarından yola çıkarak geçmiş dönemlerde ve günümüzde yaşanan bayramlar arasında ne gibi benzerliklerin ve teknolojiye ilişkin ne gibi farklılıkların olduğunu çalışma yapraklarında ortaya koymaları istenmiştir. Öğrenciler yaptıkları çalışmaları sınıf arkadaşlarına sunmuşlardır. Öğrencilerin çalışma yapraklarından örnekler sınıf panosuna asılmıştır. Aşağıda öğrencilerin çalışmalarından örnekler sunulmuştur:

Ayşe isimli öğrencinin çalışma yaprağı şu biçimdedir:

ESKİ DÖNEMLERDE BAYRAMLAR	GÜNÜMÜZDE BAYRAMLAR
Benzerlik Nedir?	
Ailecek kabaklı yapılması	
Ailecek etek beşlecinin camiye gitmesi	
Büyüklere elbiseye dâhil olması	
Hediye verilmesi	
Farklılık Nedir?	
Teknoloji:	İlişkin olarak artık mesaj
göndererek ya da sosyal medya hesaplarından bayramlaşıyor.	
İnsanlar bayramlarda evlerinden çıkarak istemiyor.	
Telefonla arayarak bayramla kutlanıyor. Çocukların	
bayramlarda dışarda oynamaları gerektiğinde telefonla	
tablet ve evde tek beşlecinin ayın ayıyınca	
Eskisi gibi komşu ve akraba ziyareti yapılmıyor.	

Görsel 4.31. Öğrencilerin fark nedir? benzerlik nedir? çalışmalarından bir örnek

Çalışma yaprağı incelendiğinde Ayşe'nin geçmiş dönemlerdeki bayramlar ile günümüzdeki bayramlar arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koyabildiği görülmektedir. Ayşe geçmiş dönem ile günümüz bayramları arasındaki farklılıkta teknolojinin etkili olduğunu belirtmiştir. Ayşe'ye göre günümüz bayramlarının geçmiş bayramlardan farkları mesajla ve sosyal medyadan bayramlaşılması, çocukların evlerinde telefon ve tablet gibi teknolojik aletlerle oyun oynaması biçimindedir. Ayşe günümüzde yaşanan bayramlarda insanların teknolojik aletlere yönelmesiyle bayram ziyaretlerinin de azaldığını ifade etmiştir.

Tolga isimli öğrencinin çalışma yaprağı şu biçimdedir:

ESKİ DÖNEMLERDE BAYRAMLAR		GÜNÜMÜZDE BAYRAMLAR
↙ Benzerlik Nedir? ↘		
Bayramlarda mezarlıda asılması. Lâmiye asılması El öpme Akıncı ziyaretleri		
↙ Farklılık Nedir? ↘		
Teknolojiye SMSle Bayramlaşmak ilişkin olarak Telefonla oynamak, Etkiden bayramlarda çocukların- dışarıda oyun oynamamış, tek tek toplanmış, Simoli telefonla, tabletle oyun oynuyoruz, bayramlarda, teknoloji bayramlarını çok değiştirmiş		

Görsel 4.32. Öğrencilerin fark nedir? benzerlik nedir? çalışmalarından bir örnek

Çalışma yaprağı incelendiğinde Tolga'nın geçmiş dönemlerdeki bayramlar ile günümüzdeki bayramlar arasındaki benzer ve farklı yönleri ortaya koyabildiği görülmektedir. Tolga'ya göre günümüz bayramlarının geçmiş dönemlerdeki bayramlardan teknolojiye ilişkin farkları kısa mesajla ve telefonda konuşarak bayramlaşılması, çocukların telefon ve tablet gibi teknolojik aletlerle oyun oynaması biçimindedir.

Dilara isimli öğrencinin çalışma yaprağı şu biçimdedir:

ESKİ DÖNEMLERDE BAYRAMLAR		GÜNÜMÜZDE BAYRAMLAR
↓ Benzerlik Nedir? ↓		
Büyüklerin elini öpmek Mezarlığa gitmek Yeni kıyafetler almak Atrebelerimizi ziyaret etmek		
↓ Farklılık Nedir? ↓		
Teknolojiye İlişkin olarak şimdi telefondan mesaj atılarak bayramlar kutlanıyor, eskisi gibi bayram gezmesi ol- muyor. Facebook'tan, Instagram'dan bayramlar kutlanıyor. Kimse birbirini görmüyor. Toplu mesajla bayram kutlanıyor. Bar ve ikr ziyarete gidiliyor		

Görsel 4.33. Öğrencilerin fark nedir? benzerlik nedir? çalışmalarından bir örnek

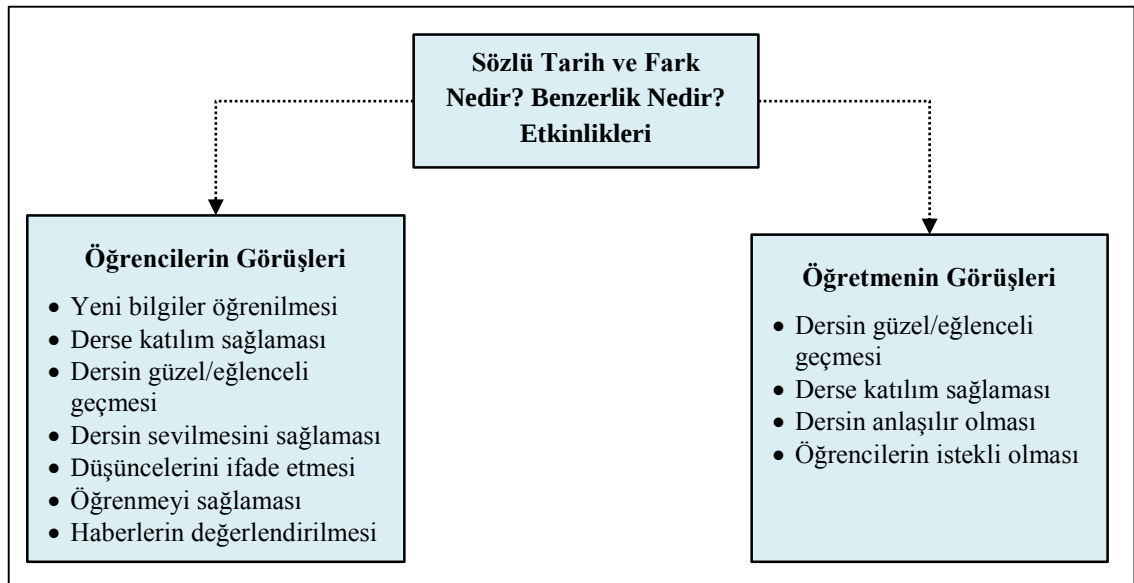
Çalışma yaprağı incelendiğinde Dilara'nın geçmiş dönemlerdeki bayramlar ile günümüzdeki bayramlar arasındaki benzer ve farklı yönleri ortaya koyabildiği

görülmektedir. Dilara'ya göre günümüz bayramlarının geçmiş dönemlerdeki bayramlardan teknolojiye ilişkin farkları mesajla ve sosyal medya hesapları üzerinden bayramlaşılmasıdır. Ayşe teknolojiye ilişkin yaşanan bu değişimin bayramlarda insanların birbirilerini daha az görmelerine yol açtığını belirterek sosyal ilişkiler üzerine yaşanan değişimi ortaya koymuştur.

Araştırmacı dersten sonra düşüncelerini günlüğüne şu biçimde yazmıştır:

Bu derste güncel bir TV haberi izledik. Haberde geçmiş ve günümüzdeki bayramlar arasındaki farklara ilişkin yapılan sokak röportajları yer alıyordu. Haber üzerine öğrenciler görüşlerini belirttiler. Sonra hazırlamış oldukları sözlü tarih çalışmalarını sınıftaki arkadaşlarına sundular. Öğrenciler çalışmalarını sunarken çok mutlu oldular. Yaptıkları çalışmalardan çıkardıkları sonuç ile derste incelenen güncel haber arasında bağ kurabildiler. Öğrenciler haberler üzerine düşüncelerini çok rahat bir şekilde dile getirdiler. Eskiden düşüncelerini ifade ederken çekingen davranıyorlardı. Kaygı duyuyorlardı. Şimdi kaygılarının ortadan kalktığını düşünüyorum. Bu gelişme beni de çok mutlu ediyor. Fark nedir? Benzerlik nedir? etkinliğinde oldukça başarılıydılar. Öğrencilerin derse katılım düzeyleri de çok iyi durumda (12.02.2020).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde sözlü tarih aktif öğrenme yönteminin ve fark nedir? benzerlik nedir? aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenciler görüşlerini günlüklerine yazmışlardır. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde sözlü tarih yönteminin ve fark nedir? benzerlik nedir? aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrencilerin görüşleri Şekil 4.6'da sunulmuştur.

Şekil 4.6. Sözlü tarih ve fark nedir? benzerlik nedir? etkinliklerine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri

Aşağıda öğretmenin günlüğüne ders sürecine yönelik yazdığı düşünceleri doğrudan alıntı biçiminde sunulmuştur.

Ahmet Hocam öğrencilere eski bayramlarla günümüzdeki bayramlar arasındaki farklılık ve benzerliklerle ilgili sözlü tarih ödevi vermişti. Derse girişte önce kendisi bu konu ile ilgili bir röportaj haberi izletti. Sonra da öğrencilerin ödevlerini dinletti, okuttu. Daha sonra da yine bu konu ile ilgili bir çalışma kâğıdı dağıttı. Öğrencilerin yapmasını istedi ve isteyen öğrencilere çalışmalarını okuttu. Çok güzel bir ders oldu. Derse katılım güzeldi. Teknolojinin sosyal ilişkilerimize etkisinin anlaşılması açısından güzel bir ders oldu. Öğrenciler çalışmalarını sunmak için istekliydiler. (12.02.2020).

Aşağıda öğrencilerin günlüklerine ders sürecine yönelik yazdığı düşünceleri doğrudan alıntı biçiminde sunulmuştur.

Bugün dersimizde Ahmet Hoca bizlere eski bayramlar ve günümüz bayramları ile ilgili haber izlettirdi. Her zaman olduğu gibi etkinlikler yaptık ve ben de her zaman olduğu gibi çok zevk aldım. Derse artık daha çok katılıyorum. Haberler ve etkinlikler de olunca yeni şeyler öğreniyorum (12.02.2020, Nilay).

Bugün arkadaşlarım yaptıkları ödevleri sundu. Teknolojinin yaşamımızı, sosyal ilişkilerimizi hatta bayramlaşmamızı nasıl etkilediğini öğrendik. Bence ders eğlenceli geçti (12.02.2020, Rüya).

Bu derste önceki ve şimdiki bayramları karşılaştırdık, teknolojinin etkisi hakkında konuştuk. Hocamız bir kâğıt verdi ve onu yaptık. Bu ders de çok iyiydi. Çok şey öğrendim. Her ders etkinlik yapıyoruz. Böyle olunca dersi de seviyorum (12.02.2020, Tolga).

Bu dersimizde ödevlerimizi okuduk. Akıllı tahtadan haber izledik. Onları değerlendirdik. Hocamız bize fotokopi dağıttı. Onu yaptık. Söz hakkı aldık. Düşündüğümüz şeyleri söyledik. Ders böyle olunca daha güzel geçiyor. Daha iyi öğreniyoruz. Kısacası ders eğlenceliydi (12.02.2020, Volkan).

Dersin başında hoca önceki ders ne yaptığımızı anlattı. Haber izletti. Soru sorup bizden cevap aldı. Sonra yaptığımız çalışmaları okuduk. Sonra bize fotokopi verdi. Bu fotokopide eski bayramlarla yeni bayramlar arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları yazdık. Teknolojinin etkilerinin neler olduğunu yazdık. Sonra hoca yazdıklarımızı okuttu. Ben bu derste çok mutluydum. Güzel geçti (12.02.2020, Dilara).

Bu dersimizde ödevlerimizi okumaya devam ettik. Haber izledik. Haberi yorumladık. Sonra hocamız bize bir kâğıt dağıttı. Orada eski bayramlar ve yeni bayramlar arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları yazdık. Ama teknolojinin etkisiyle olan farklılıkları yazdık. Sonra yazdıklarımızı okuduk. Sonra hocamız kâğıtlarımızı aldı. Güzel bir dersti. Ben hiç sıkılmadım (12.02.2020, Ezgi).

Uygulama sınıfı Sosyal Bilgiler öğretmeni günlüğünde ders sürecinin güzel geçtiğini, öğrencilerin derse katıldıklarını, dersin öğrenciler için anlaşılır olduğunu ve öğrencilerin istekli olduğunu belirtmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmeni günlüğünde güncel

olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının dersin konusunun öğrenciler tarafından anlaşılmasını sağladığı görüşündedir. Ayrıca Sosyal Bilgiler öğretmeni öğrencilerin derse katılım sağladığını, çalışmalarını sunmak için istekli davrandıklarını belirtmiştir. Benzer biçimde öğrencilerin günlükleri incelendiğinde öğrenciler de dersi eğlenceli bulduklarını, derse katıldıklarını, düşüncelerini ifade ettiklerini, daha iyi öğrendiklerini belirtmişlerdir. Bir öğrenci günlüğünde Sosyal Bilgiler dersinde böylesi etkinlikler olunca dersin daha güzel geçtiğini ve daha iyi öğrendiğini belirtmiştir. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin derse etkin bir biçimde katılmalarını sağlamıştır. Öğrencilerin derse etkin bir biçimde katılmaları hem dersin eğlenceli geçmesine hem de öğrencilerin daha iyi öğrenmelerine olanak sağlamıştır.

Bir öğrenci günlüğünde her ders etkinlik yapıldığını ve etkinlikler yapılırken Sosyal Bilgiler dersini de sevdiğini ifade etmiştir. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin hem Sosyal Bilgiler dersini gerçek yaşamla ilişkilendirmelerini, hem de dersin eğlenceli geçmesini sağlamaktadır. Bu durumun öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersini sevmeleri üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Bir diğer öğrenci Sosyal Bilgiler dersinde haberlere yer verildiğinde ve etkinlikler yapıldığında yeni bilgiler öğrendiğini günlüğüne yazmıştır. Bu kapsamda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde kullanılan aktif öğrenme teknikleri güncel olayların öğrencilerin etkin bir biçimde katılacakları etkinliklerle ele alınmasına ve öğrencilerin yaşama dair bilgileri öğrenmelerine olanak sağlamaktadır.

Öğrencilerin günlükleri incelendiğinde bir öğrenci haber izledikten sonra soru-yanıt yapıldığını, başka bir öğrenci derste haberleri yorumladıklarını ve bir diğer öğrenci ise haberleri değerlendirdiklerini belirtmişlerdir. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması, öğrencilerin haberler üzerinden değerlendirme yaparak üst düzey düşünme becerilerini kullanmalarını sağlamaktadır. Ayrıca öğrencilerin güncel olay öğretiminde gerçekleştirilen etkinliklerle haberlere yönelik değerlendirme yapmalarının haberlere eleştirel bir biçimde yaklaşmalarına katkı sağladığı söylenebilir.

4.1.5. Güncel olay öğretiminde tahmin etme, önem sırasına koyma, düşün-tartış-yaz aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması

Uygulama sürecinde beşinci eylem planı 14.02.2020 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bu eylem planında güncel olay öğretiminde tahmin etme, önem sırasına koyma ve düşün-tartış-yaz aktif öğrenme teknikleri kullanılmıştır. Aşağıda güncel olay öğretiminde tahmin etme, önem sırasına koyma ve düşün-tartış-yaz aktif öğrenme tekniklerinin kullanıldığı eylem planı Tablo 4.5’te verilmiştir.

Tablo 4.5. Güncel olay öğretiminde tahmin etme, önem sırasına koyma ve düşün-tartış-yaz aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin eylem planı

Tarih	14.02.2020
Dersin Adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	5
Süre	80 Dakika
Öğrenme Alanı	Bilim, Teknoloji ve Toplum
Kazanım	Sanal ortamda ulaştığı bilgilerin doğruluk ve güvenilirliğini sorgular.
Güncel Olay Öğretim Yaklaşımı	Güncel olayların Sosyal Bilgileri desteklemek için kullanılması
Materyaller	TV haberleri, genel ağ haberi, çalışma yaprakları
Kullanılan Güncel Olay Yöntem ve Teknikleri	Gazete, TV ve genel ağ haberi inceleme, haber defteri oluşturma, haber olaylarını tartışma
Kullanılan Aktif Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	Tahmin etme – önem sırasına koyma - düşün, tartış, yaz
I. GİRİŞ	
Dikkat Çekme	“Sanal ortam deyince ne anlıyorsunuz?” sorusu sorularak öğrencilerin dikkati çekilir.
Güdüleme	Öğrencilere “bu dersimizde sanal ortamda doğru ve güvenilir bilgiye nasıl ulaşılacağını öğreneceksiniz.” biçiminde bir konuşma yapılır.
Gözden Geçirme	Öğrencilere “bu derste sanal ortamda ulaşılan bilgilerin doğruluğunu ve güvenilirliğini sorgulayabileceksiniz.” biçiminde bir konuşma yapılır.
Derse Geçiş	Öğrencilere bu dersimizde sanal ortamda paylaşılan bilgilere yönelik bazı haberlerin inceleneceği belirtilerek derse geçiş yapılır.

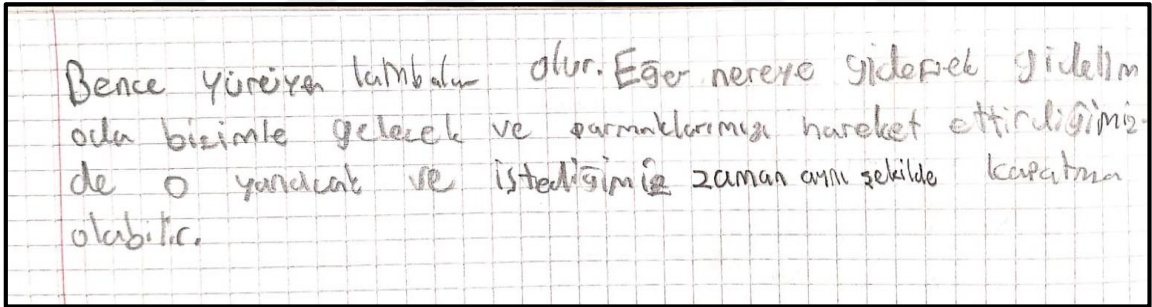
Tablo 4.5 (Devam) *Güncel olay öğretiminde tahmin etme, önem sırasına koyma ve düşün-tartış-yaz aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin eylem planı*

II. GELİŞTİRME	
• Bilgiye ulaşma yollarına yönelik TV haberi izlenir. • Öğrencilerden gelecekte bilgiye ulaşma yollarında ne gibi değişikliklerin olabileceğini tahmin etmeleri istenir. • Öğrenciler tahminleri arkadaşlarıyla paylaşırlar. • Genel ağ kullanımına yönelik bir TV haberi izlenir. • Öğrencilere haberden yola çıkarak siz “sanal ortamı hangi amaçlarla kullanıyorsunuz?” sorusu sorulur. • Öğrencilerden sanal ortamı kullanma durumlarını en çok olandan en aza doğru sıralamaları istenir. • Öğrencilere sosyal medyada paylaşılan güncel gerçek dışı görsellerin yer aldığı çalışma yaprakları dağıtılır. • Öğrencilerden sosyal medyada paylaşımları yapılan bu görselleri analiz etmeleri istenir. • Öğrencilerden bu görselleri sosyal medya hesaplarında en çok beğeni alacak biçimde paylaşımları istenir. • Her öğrenci önce düşünür, sonra düşüncesini sıra arkadaşıyla paylaşır. En son olarak ise arkadaşıyla birlikte sosyal medya hesaplarında paylaşacakları cümleleri oluştururlar. • Öğrenciler çalışmalarını sınıftaki arkadaşlarına sunarlar. • Öğrenciler çalışmalarını sunduktan sonra sosyal medyada paylaşımları yapılan görsellerin gerçek dışı olduğuna yönelik TV haberi sınıfa sunulur. • Öğrenciler habere yönelik düşüncelerini ifade ederler. • Sanal ortamda paylaşılan bilgilerin her zaman doğru ve güvenilir olmayabileceği belirtilir. • Sanal ortamdaki bilgilerin doğruluk ve güvenilirliğinin nasıl sorgulanabileceği üzerinde durulur.	
III. SONUÇ	
• Öğrencilerden derste işlenen konuları özetlemeleri istenir. • Öğrencilere sanal ortamda ulaşılan bilgilerin doğruluk ve güvenilirliğinin sorgulanması gerektiği vurgulanır.	
IV. DEĞERLENDİRME	
• Öğrencilerden getirdikleri haberleri sınıfa sunmaları istenir. • Sanal ortamda gördüğü doğru olmayan bilgiye inanan bir kişiye yönelik haber sınıfa sunulur. • Öğrencilerden bugün derste öğrendiklerinden yola çıkarak haberdeki kahramana sanal ortamda güvenli bilgiye nasıl ulaşması gerektiği hakkında bir mektup yazmalarını ister. • Öğrenciler çalışmalarını sınıfa sunarlar.	
V. ÖDEV	
• Öğrencilerden mesafeli alışveriş, güvenli İnternet kullanımı, sanal ortam dolandırıcılığı ve kimlik hırsızlığı ile ilgili güncel haberler bulup sınıfa getirmeleri istenir.	

Ders süreci iki ders saatini kapsayacak biçimde Tablo 4.5'te yer alan eylem planında belirtildiği gibi işlenmiştir. Öğrencilere “sanal ortam deyince ne anlıyorsunuz?” sorusu sorularak onların derse karşı dikkatlerinin çekilmesi amaçlanmıştır. Öğrencilerden alınan yanıtlardan yola çıkarak bu derste neler öğrenecekleri hakkında öğrencilere bilgi verilmiştir. Öğrencilere derste sanal ortamda paylaşılan bilgilere yönelik bazı haberlerin inceleneceği bilgisi verilerek derse geçiş yapılmıştır.

Dersin geliştirme bölümüne bilgiye ulaşma yollarına ilişkin bir TV haberi izlenerek başlanmıştır. Haberde bilgiye ulaşma yollarında geçmişten günümüze yaşanan değişimler anlatılmaktadır. Öğrenciler haberi izledikten sonra habere ilişkin düşüncelerini belirtmişlerdir. Ardından öğrencilerden gelecek yıllarda bilgiye ulaşma yollarında ne gibi değişimlerin olabileceğini tahmin etmeleri istenmiştir. Böylelikle güncel olay öğretiminde tahmin etme aktif öğrenme tekniği kullanılmıştır. Aşağıda gelecekte bilgiye ulaşma yollarında yaşanabilecek değişimlere ilişkin öğrencilerin tahminlerinden örnekler sunulmuştur.

Volkan isimli öğrencinin tahmini aşağıda yer almaktadır.

Görsel 4.34. Öğrencilerin bilgiye ulaşma yollarına ilişkin tahminlerinden bir örnek

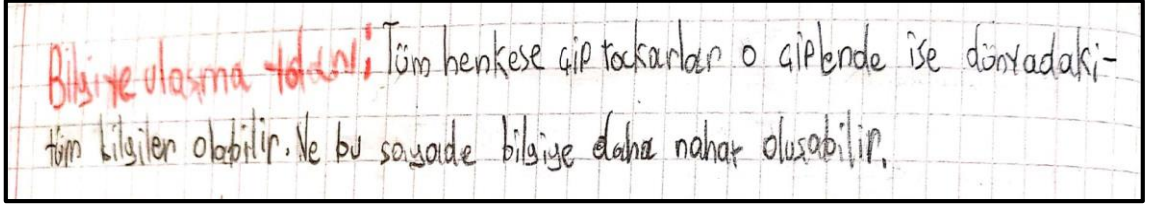
Öğrenci yazdığı tahminini okuduktan sonra derste geçen konuşma şu biçimdedir:

Araştırmacı: Peki bu lamba bilgiye ulaşmak için kullanılacak mı?

Volkan: Evet öğretmenim. İstedğimiz soruyu sorabileceğiz. Hemen cevap alacağız.

Volkan isimli öğrenci izlediği haberden yola çıkarak gelecekte bilgiye ulaşma yollarında yaşanabilecek değişime ilişkin yürüyen lambaların olabileceğini belirtmiştir. Volkan, bu lambaların insanlarla birlikte hareket edeceğini ve istenilen sorulara yanıt vereceğini ifade ederek bilgiye ulaşma yollarında gelecekte yaşanabilecek tahminini ortaya koymuştur.

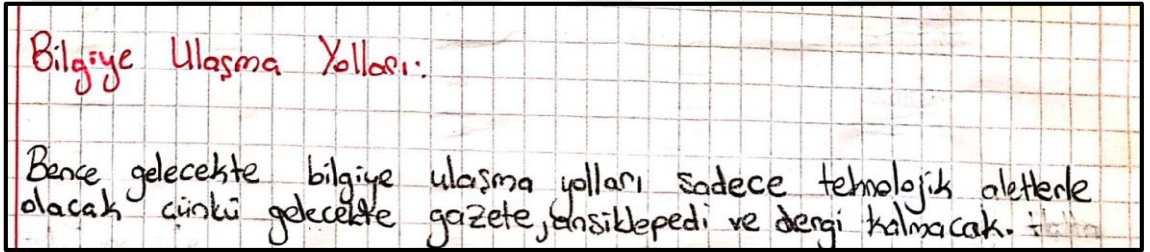
Tolga isimli öğrencinin tahmini şu biçimdedir:

Görsel 4.35. Öğrencilerin bilgiye ulaşma yollarına ilişkin tahminlerinden bir örnek

Tolga isimli öğrenci gelecekte bilgiye ulaşmak için çiplerin kullanılabileceği yönünde tahminde bulunmuştur. Tolga, insanlara içerisinde dünyadaki tüm bilgilerin yer aldığı bu çiplerin takılmasıyla bilgiye daha rahat ulaşılacağını belirtmiştir.

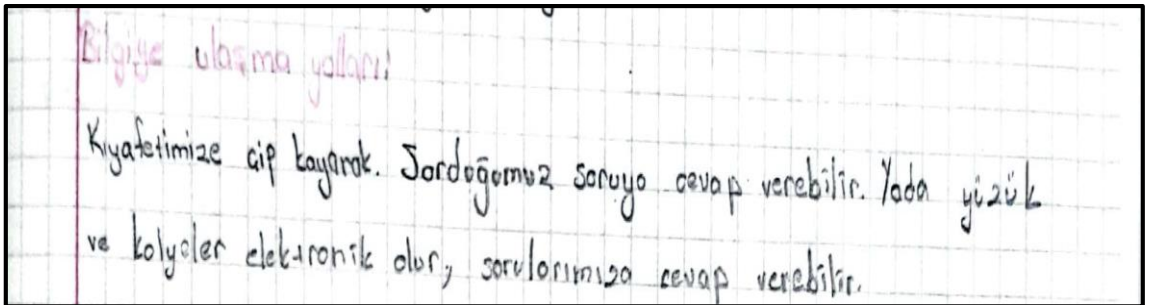
Rüya isimli öğrencinin tahmini şu biçimdedir:

Görsel 4.36. Öğrencilerin bilgiye ulaşma yollarına ilişkin tahminlerinden bir örnek

Rüya'nın tahmini gelecekte bilgiye ulaşma yollarının sadece teknolojik aletler ile olacağı yönündedir. Böylece Rüya gazete, dergi ve ansiklopedilerin gelecekte yaşamımızda olmayacağını ifade etmiştir.

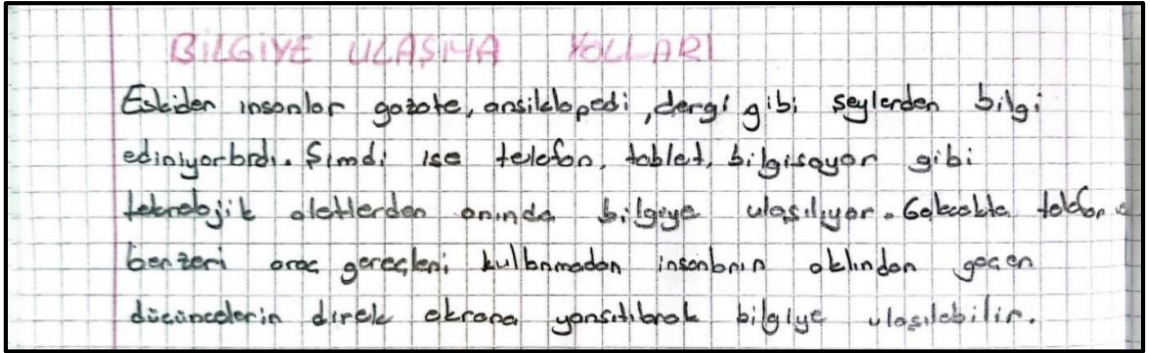
Dilara isimli öğrencinin tahmini şu biçimdedir:

Görsel 4.37. Öğrencilerin bilgiye ulaşma yollarına ilişkin tahminlerinden bir örnek

Dilara'nın gelecekte bilgiye ulaşma yollarına ilişkin tahmini kıyafete takılacak bir çip ya da elektronik özelliğe sahip yüzük ve kolyelerin olabileceği yönündedir. Dilara'nın tahminine göre bu çip, kolye ve yüzükler sorulan sorulara yanıt verebilecektir.

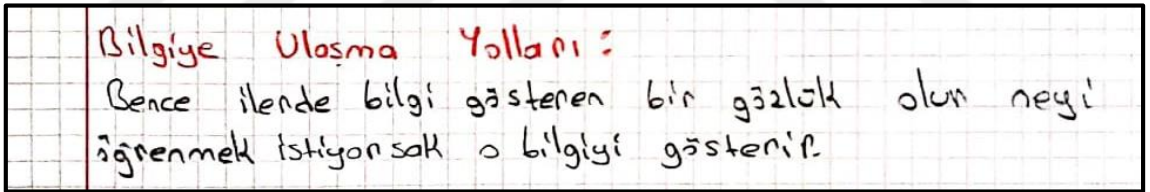
Ayşe isimli öğrencinin tahmini şu biçimdedir:

Görsel 4.38. Öğrencilerin bilgiye ulaşma yollarına ilişkin tahminlerinden bir örnek

Ayşe'nin gelecekte bilgiye ulaşma yollarına yönelik tahmini telefon, tablet gibi araçlar kullanmadan insanların aklından geçen düşüncelerin bir ekrana yansması yönündedir. Ayşe'ye göre ekrana yansıyan düşünceler ile birlikte istenilen bilgiye ulaşılabilir.

Nilay isimli öğrencinin tahmini şu biçimdedir:

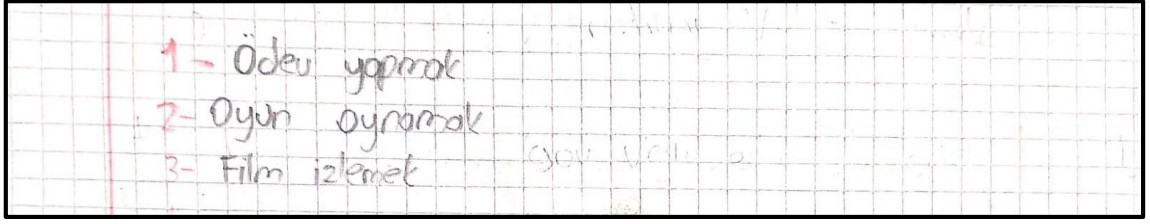

Görsel 4.39. Öğrencilerin bilgiye ulaşma yollarına ilişkin tahminlerinden bir örnek

Nilay, gelecekte bilgiye ulaşma yollarında gözlüklerin kullanılarak bir değişim yaşanacağı tahmininde bulunmuştur. Nilay, bu gözlüğün bilgi gösteren bir gözlük olacağını ve hangi bilgiye ulaşmak istiyorsak gözlüğün o bilgiyi göstereceğini ifade etmiştir.

Ders süreci genel ağ kullanımına yönelik istatistik bilgilerinin yer aldığı bir TV haberi izlenerek devam etmiştir. Öğrenciler habere yönelik düşüncelerini arkadaşlarına sunmuşlardır. Ardından öğrencilerden haberden yola çıkarak sanal ortamı kullanma amaçlarını en çok olandan en az olana doğru olacak biçimde sıralamaları istenmiştir. Böylece güncel olay öğretiminde sıralama aktif öğrenme tekniği kullanılmıştır. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde sıralama aktif öğrenme tekniğinde öğrencilerin vermiş olduğu yanıtlardan örnekler yer almaktadır.

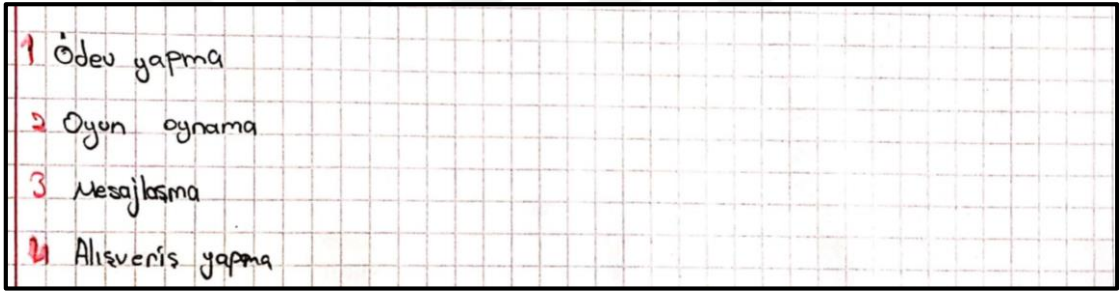
Yiğit isimli öğrencinin vermiş olduğu yanıt şu biçimdedir:

Görsel 4.40. Öğrencilerin sanal ortamı kullanma amaçlarını sıralamalarına ilişkin bir örnek

Yiğit sanal ortamı kullanma amaçlarını üç sıraya koymuştur. Yiğit sanal ortamı en çok ödev yapmak, sonra oyun oynamak ve üçüncü olarak film izlemek için kullandığını belirtmiştir.

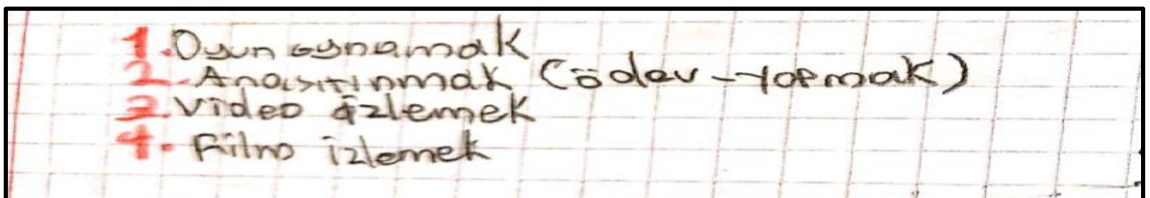
Dilara isimli öğrencinin vermiş olduğu yanıt şu biçimdedir:

Görsel 4.41. Öğrencilerin sanal ortamı kullanma amaçlarını sıralamalarına ilişkin bir örnek

Dilara sanal ortamı kullanma amaçlarını dört sıraya koymuştur. Dilara sanal ortamı en çok ödev yapmak, sonra oyun oynamak, mesajlaşmak ve alışveriş yapmak amacıyla kullanmaktadır.

Tolga isimli öğrencinin vermiş olduğu yanıt şu biçimdedir:

Görsel 4.42. Öğrencilerin sanal ortamı kullanma amaçlarını sıralamalarına ilişkin bir örnek

Tolga sanal ortamı en çok oyun oynamak için kullandığını belirtmiştir. Tolga oyun oynamanın ardından sanal ortamı en çok araştırma yapmak ve video, film izlemek amacıyla kullandığını ifade etmiştir.

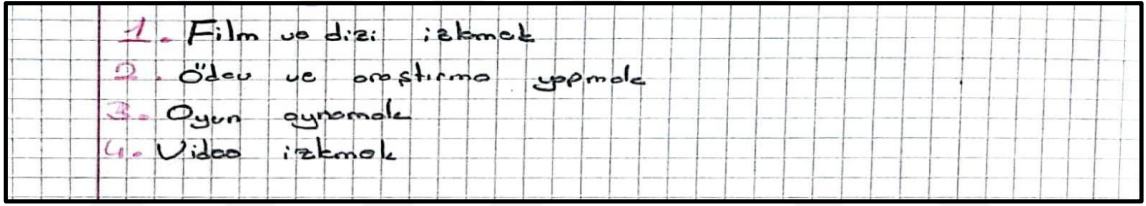
Rüya isimli öğrencinin vermiş olduğu yanıt şu biçimdedir:

Görsel 4.43. Öğrencilerin sanal ortamı kullanma amaçlarını sıralamalarına ilişkin bir örnek

Rüya isimli öğrenci sanal ortamı en çok ödev yapmak için kullanmaktadır. Rüya ödev yapmanın ardından sanal ortamı en çok oyun oynamak için kullandığını belirtmiştir.

Ayşe isimli öğrencinin vermiş olduğu yanıt şu biçimdedir:

Görsel 4.44. Öğrencilerin sanal ortamı kullanma amaçlarını sıralamalarına ilişkin bir örnek

Ayşe sanal ortamı kullanma amaçlarını dört sıraya koymuştur. Ayşe sanal ortamı en çok film ve dizi izlemek, sonra oyun oynamak, mesajlaşmak ve alışveriş yapmak amacıyla kullanmaktadır.

Nilay isimli öğrencinin vermiş olduğu yanıt şu biçimdedir:

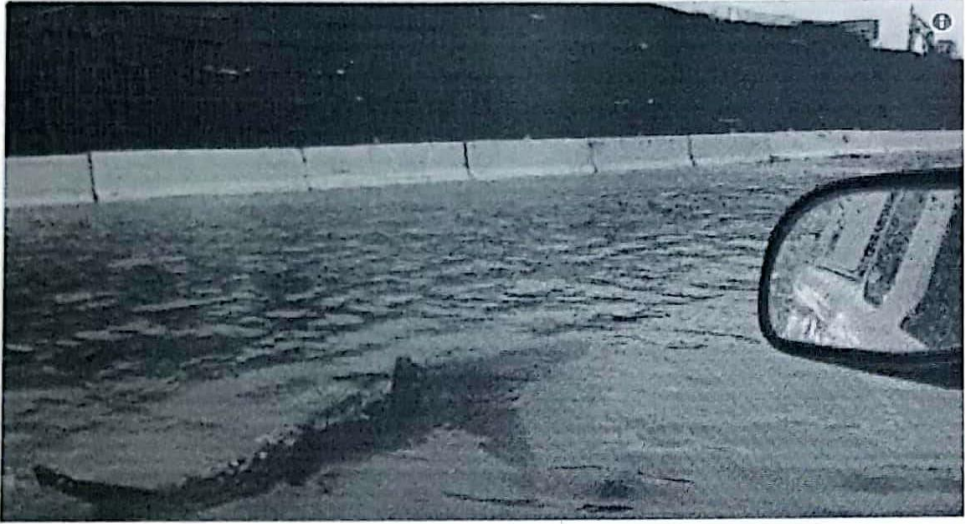
Görsel 4.45. Öğrencilerin sanal ortamı kullanma amaçlarını sıralamalarına ilişkin bir örnek

Nilay sanal ortamı kullanma amaçlarını üç sıraya koymuştur. Nilay sanal ortamı en çok video izlemek, sonra ödev yapmak ve oyun oynamak amacıyla kullanmaktadır.

Önem sırasına koyma etkinliğinin ardından ders sürecinde güncel olay öğretiminde düşün-tartış-yaz aktif öğrenme tekniği kullanılmıştır. Bu kapsamda aynı sırada oturan iki

öğrenciye bir çalışma yaprağı verilmiştir. Çalışma yapraklarında haberlere de konu olan ve sosyal medyada çok fazla paylaşılan görseller yer almaktadır. Çalışma yapraklarında aynı zamanda bu görsellerin sosyal medyada nasıl paylaşıldığına ilişkin bilgiler de yer almaktadır. Öğrencilerden çalışma yapraklarında yer alan görselleri incelemeleri ve sosyal medya hesaplarında en çok beğeni alabilmeye yönelik paylaşımda bulunmaları istenmiştir. Her öğrenci görselleri sosyal medya hesaplarında paylaşırken nasıl bir yorumda bulunacağını önce kendisi düşünmüş, ardından düşüncesini sıra arkadaşıyla paylaşmış ve son olarak arkadaşıyla birlikte görsele yönelik ortak bir yorum oluşturmuşlardır. Aşağıda öğrencilerin çalışma yapraklarından örnekler yer verilmiştir.

Ayşe isimli öğrencinin çalışma yaprağında arkadaşıyla birlikte ortaya koyduğu yorum şu biçimdedir:

Jason Michael 🐟
@Jeggit

Takip et

Believe it or not, this is a shark on the freeway in Houston, Texas.
#HurricaneHarvy
09.00 - 28 Ağu 2017
6.863 83.481 136.487

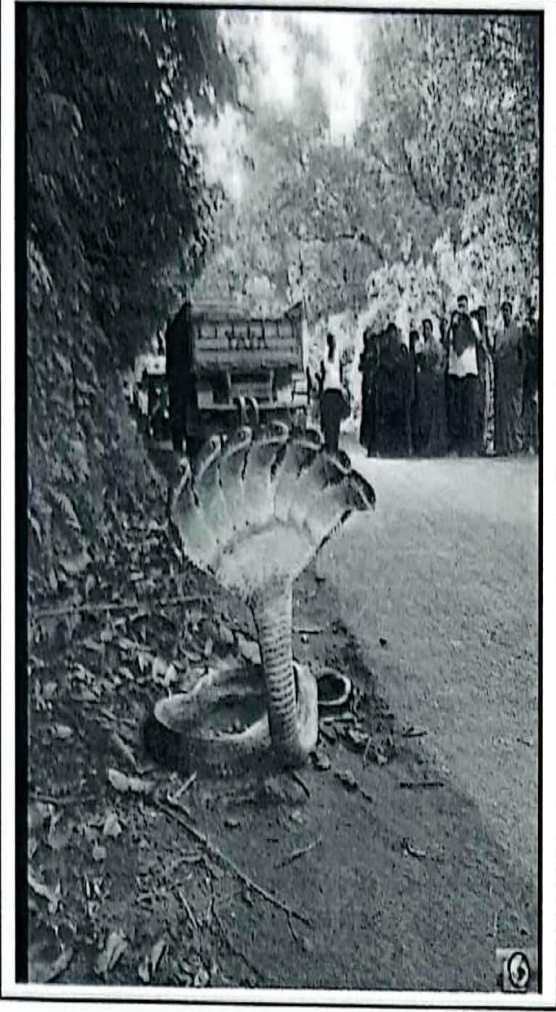
Bu görseli en çok beğeni alacak şekilde hangi cümleler ile paylaştınız? Yazınız.

Caddede yüzen köpekbalığı. İnsanları korkutmuştur.

Görsel 4.46. Öğrencilerin düşün-tartış-yaz etkinliğine ilişkin çalışma yapraklarından bir örnek

Ayşe ve arkadaşı birlikte düşünüp tartıştıktan sonra görseli hangi cümlelerle paylaşacağını ortaya koymuşlardır. Ayşe arkadaşıyla birlikte çalışma yaprağında caddede yüzen köpek balığının insanları korkuttuğu biçiminde bir cümle yazmışlardır.

Dilara isimli öğrencinin çalışma yaprağında arkadaşıyla birlikte ortaya koyduğu yorum şu biçimdedir:

Düşler şehri Siverek ...
Like This Page 10 October 2018

DÜNYADA İLK KEZ 7 BAŞLI KOBRA YILANI
AZERBAJCANDA GÖRÜLDÜ.....

95 28 comments 177 shares

Like Comment Share

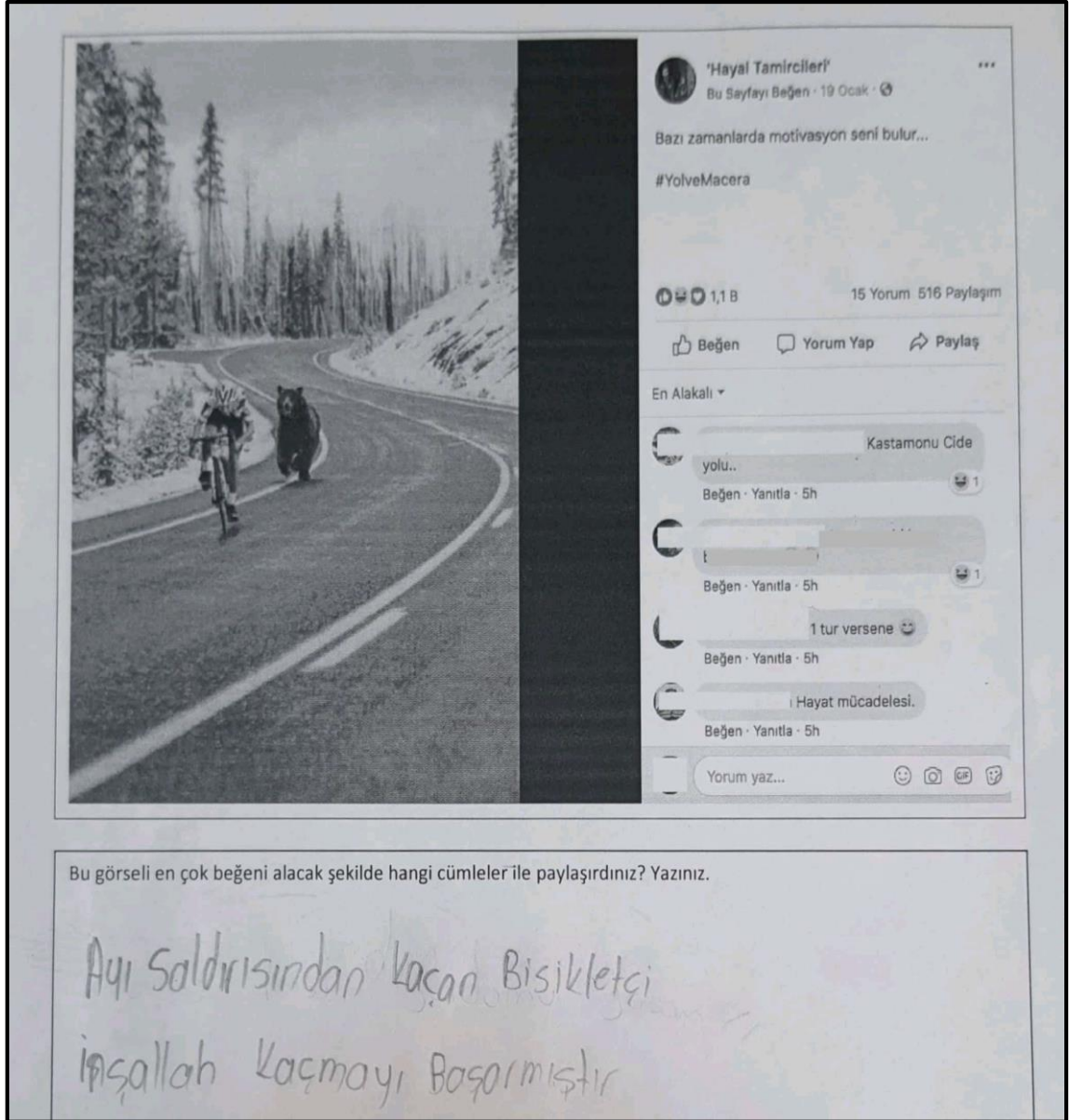
Bu görseli en çok beğeni alacak şekilde hangi cümleler ile paylaştınız? Yazınız.

Bu bizi yer hadi kaçalım. Oradaki insanlar kaamak yerine fotoğraf çekiyorlar. İnşallah kimseye zarar vermemiştir.

Görsel 4.47. Öğrencilerin düşün-tartış-yaz etkinliğine ilişkin çalışma yapraklarından bir örnek

Dilara ve arkadaşı birlikte düşünüp tartıştıktan sonra görseli hangi cümlelerle paylaşacağını ortaya koymuşlardır. Dilara arkadaşıyla birlikte çalışma yaprağında yedi başlı kobradan kaçmak yerine insanların fotoğraf çektiklerini yazmışlardır.

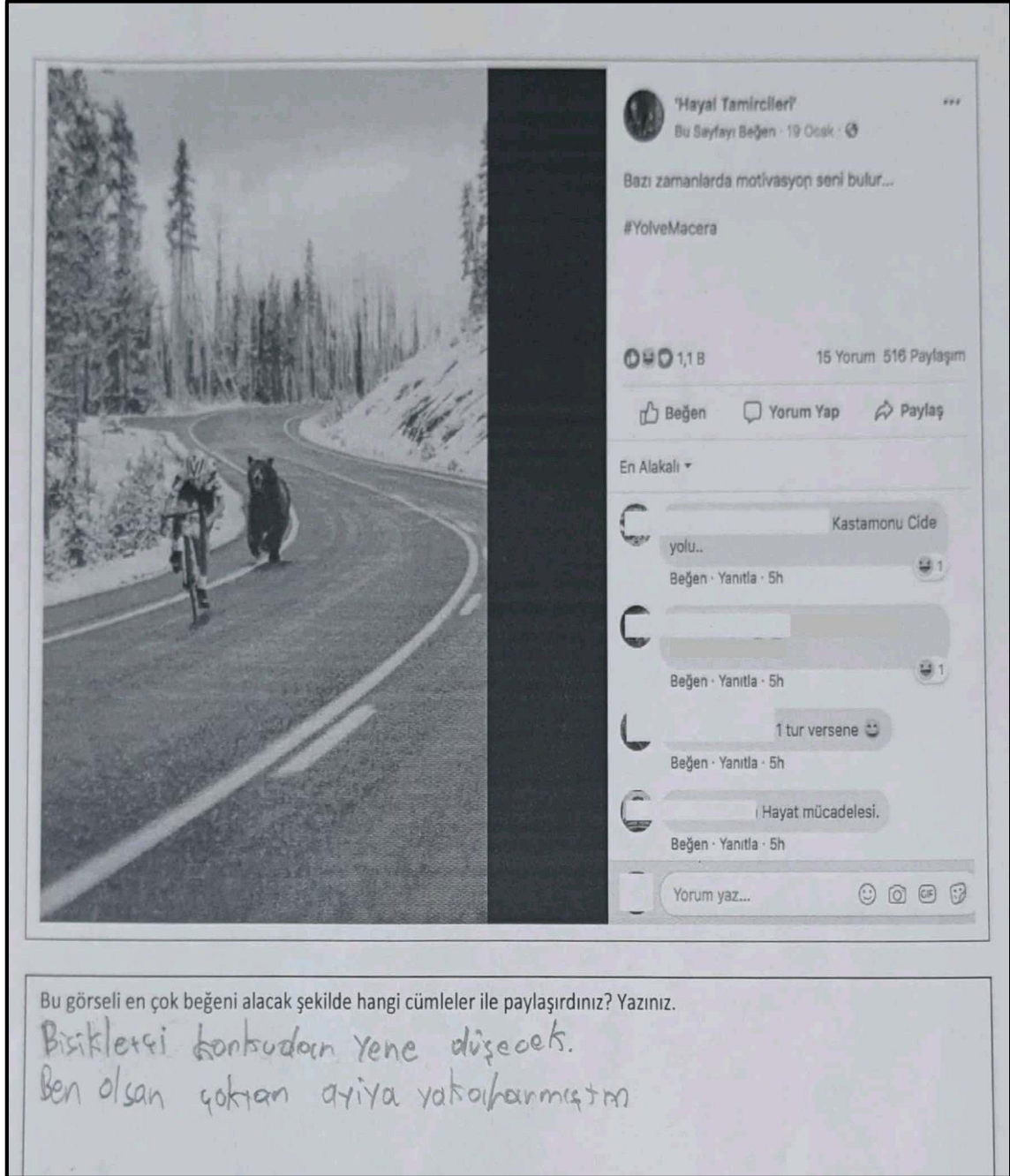
Yiğit isimli öğrencinin çalışma yaprağında arkadaşıyla birlikte ortaya koyduğu yorum şu biçimdedir:

Görsel 4.48. Öğrencilerin düşün-tartış-yaz etkinliğine ilişkin çalışma yapraklarından bir örnek

Yiğit ve arkadaşı birlikte düşünüp tartıştıktan sonra görseli hangi cümlelerle paylaşacağını ortaya koymuşlardır. Yiğit arkadaşıyla birlikte çalışma yaprağında bisikletçinin ayı saldırısından kaçtığına yönelik bir cümle yazmıştır.

Tolga isimli öğrencinin çalışma yaprağında arkadaşıyla birlikte ortaya koyduğu yorum şu biçimdedir:

'Hayal Tamircileri'

Bu Sayfayı Beğen · 19 Ocak ·

Bazı zamanlarda motivasyon seni bulur...

#YolveMacera

1,1 B 15 Yorum 516 Paylaşım

Beğen Yorum Yap Paylaş

En Alakalı ▾

Kastamonu Cide yolu..

Beğen · Yanıtla · 5h

1 tur versene 😊

Beğen · Yanıtla · 5h

Hayat mücadelesi.

Beğen · Yanıtla · 5h

Yorum yaz...

Bu görseli en çok beğeni alacak şekilde hangi cümleler ile paylaştınız? Yazınız.

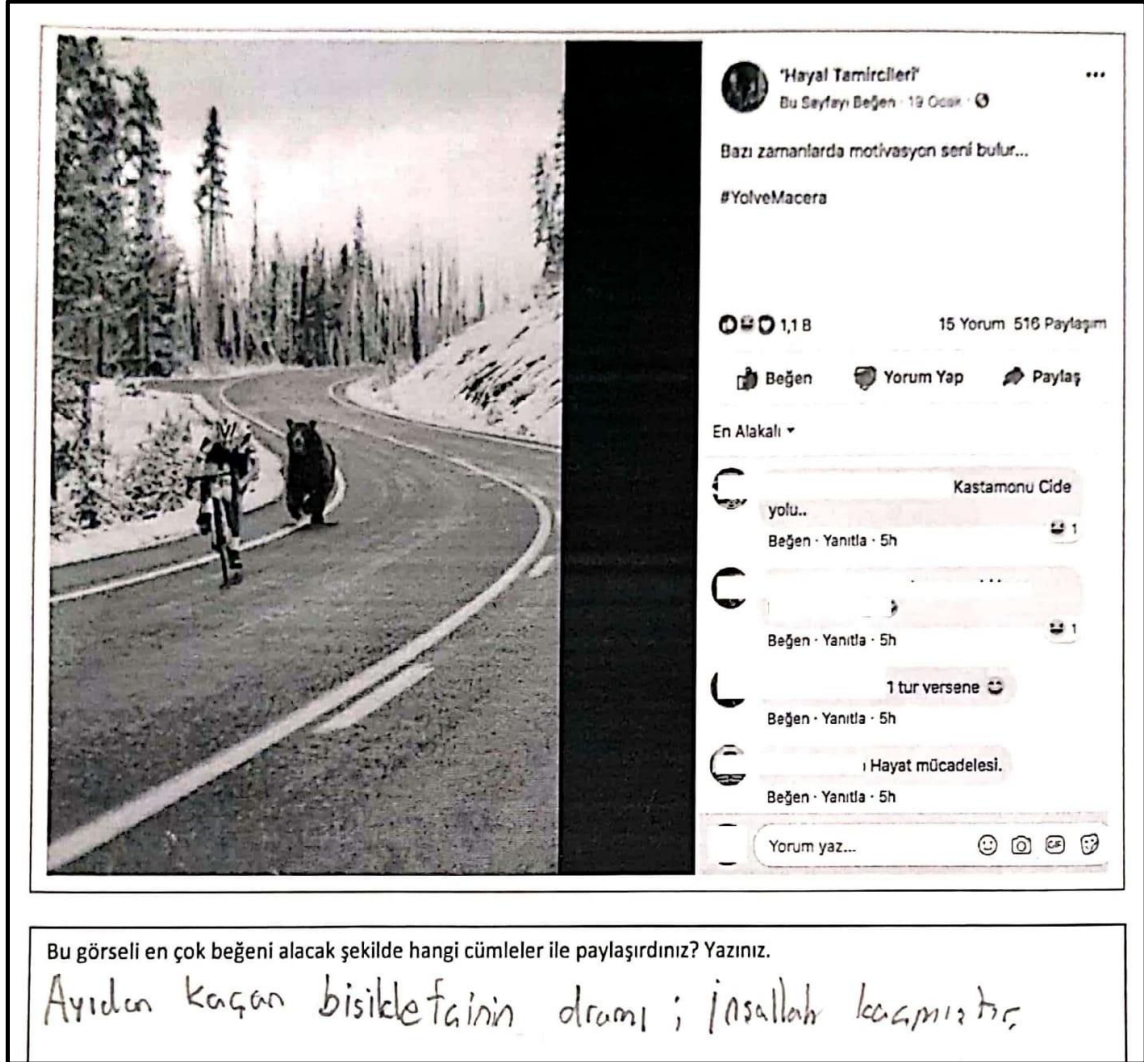
Bisikletçi korkudan yene düşecek.

Ben olsan yoldan ayıya yakalanırdım

Görsel 4.49. Öğrencilerin düşün-tartış-yaz etkinliğine ilişkin çalışma yapraklarından bir örnek

Tolga ve arkadaşı birlikte düşünüp tartıştıktan sonra görseli hangi cümlelerle paylaşacağını ortaya koymuşlardır. Tolga, arkadaşıyla birlikte çalışma yaprağında bisikletçinin ayıdan korkarak yere düşeceğini, bisikletçinin yerinde kendileri olsa hemen ayıya yakalanacakları biçiminde bir cümle yazmışlardır.

Volkan'ın çalışma yaprağında arkadaşıyla birlikte ortaya koyduğu yorum şu biçimdedir:

Görsel 4.50. Öğrencilerin düşün-tartış-yaz etkinliğine ilişkin çalışma yapraklarından bir örnek

Volkan ve arkadaşı birlikte düşünüp tartıştıktan sonra görseli hangi cümlelerle paylaşacağını ortaya koymuşlardır. Volkan arkadaşıyla birlikte çalışma yaprağında ayıdan kaçan bisikletçinin dramı biçiminde bir cümle yazmışlardır.

Öğrenciler çalışma yapraklarında görsellere ilişkin yorumlarını yazmışlardır. Ardından öğrenciler çalışma yapraklarını sınıftaki arkadaşlarına sunmuşlardır. Sonrasında derste öğrencilerin çalışma yapraklarında yorumda bulundukları görsellere ilişkin TV haberi izlenmiştir. Haberin içeriği, sosyal medyada paylaşılan bu görsellerin gerçeği yansıtmadığına ilişkindir. Aşağıda bu TV haberinin video dökümü ve haber incelenirken derste geçen konuşmaların bir bölümü sunulmuştur:

Görsel 4.51. Derste incelenen TV haberinin içeriğinden bir görsel (<http-7>)

“Aralarına aldıkları bir antiloba saldıran çitaların görüntüsü sosyal medyada “yavruları için kendisini feda etti bu antilop” başlığıyla yayımlandı. Milyonlarca kez paylaşılan fotoğrafın aslında 2013 yılında çekildiği ve fedakâr anne hikâyesinin tamamen gerçek dışı olduğu bu fotoğrafı çeken kişi tarafından açıklandı.”

Araştırmacı: (TV haberini durdurur) Çocuklar bu fotoğraf kendini feda eden anne olarak milyonlarca kez paylaşılmış ve beğeni almış ama haberde gerçekte böyle bir durum olmadığından bahsediliyor.

Tolga: Hocam peki neymiş gerçek?

Araştırmacı: Haberde belirtildiği gibi çitalar ava çıkmışlar.

Öğrenciler: Aaa! Gerçek değil mi yani?

Haberin tamamı izlendikten sonra öğrenciler haberi değerlendirmişlerdir. Aşağıda dersin bu bölümünde geçen konuşmaların bir bölümü sunulmuştur:

Araştırmacı: Ne düşünüyorsunuz peki çocuklar haberle ilgili? Haberde ne anlatılıyordu?

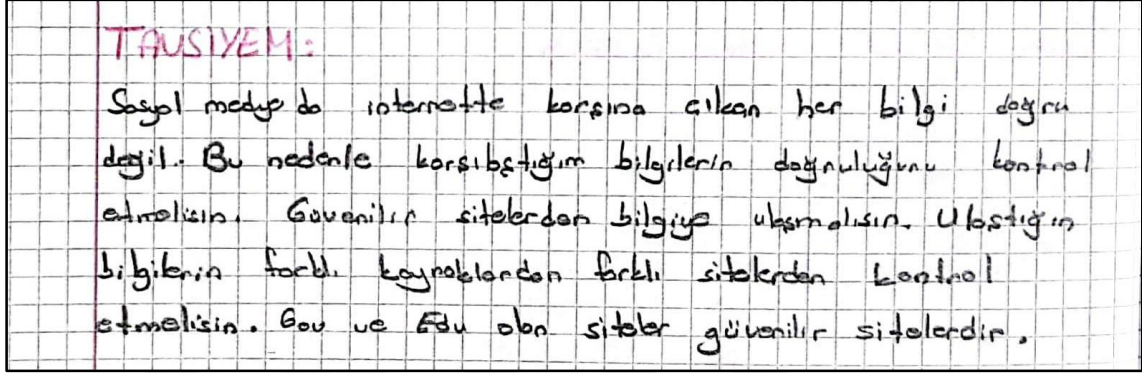
Volkan: Hocam, yalancılık. Adamlar alıyor photoshopluyor ama ilgi görüyor.

Araştırmacı: Evet ilgi görüyor. Milyonlarca kez paylaşıyor. Şimdi bizim bu milyonlarca insandan biri olmamız için ne yapmamız lâzım? Sanal ortamda ulaştığımız bilgilerin doğruluğunu ve güvenilirliğini sorgulayabilmemiz lâzım. İşte şimdi bunu nasıl yapabileceğimizi öğreneceğiz.

Ders süreci sanal ortamdaki bilgilerin doğruluk ve güvenilirliğinin nasıl sorgulanabileceği üzerinde durularak devam etmiştir. Derste işlenen konular özetlenmiştir. Ardından sanal ortamda karşılaştığı bilgiyi doğru kabul ederek sağlığı

bozulan bir adama dair genel ağ haberi araştırmacı tarafından sınıfa sunulmuştur. Öğrencilerden haberdeki kahramana sanal ortamdaki bilgilerin doğruluğunu kontrol etmesine yönelik derste öğrendiklerinden yola çıkarak tavsiyede bulunmaları istenmiştir. Aşağıda öğrencilerin tavsiyelerinden örnekler sunulmuştur:

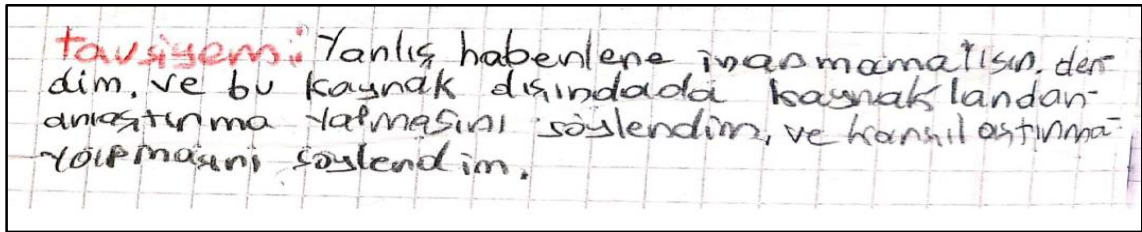
Ayşe isimli öğrencinin tavsiyesi şu biçimdedir:

Görsel 4.52. Öğrencilerin tavsiyelerinden bir örnek

Ayşe derste öğrendiklerinden yola çıkarak haberdeki kahramana ilişkin tavsiyelerde bulunmuştur. Ayşe'nin tavsiyeleri sanal ortamda karşılaşılan her bilginin doğru olmayabileceği, bu nedenle bu bilgilerin farklı kaynaklardan doğruluğunun kontrol edilmesi yönündedir. Ayşe ayrıca gov ve edu uzantılı genel ağ sitelerinin güvenilir olduğunu belirtmiştir.

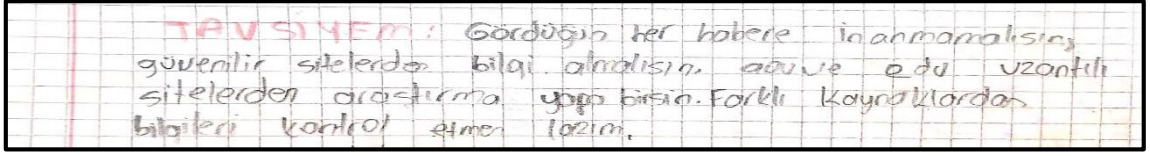
Tolga isimli öğrencinin tavsiyesi şu biçimdedir:

Görsel 4.53. Öğrencilerin tavsiyelerinden bir örnek

Tolga isimli öğrenci derste öğrendiklerinden yola çıkarak haberdeki kahramana ilişkin tavsiyelerde bulunmuştur. Bu kapsamda Tolga'nın tavsiyesi farklı kaynaklar kullanarak bilgiye ulaşılması ve farklı kaynaklardan ulaşılan bilgilerin karşılaştırılması gerektiği yönündedir.

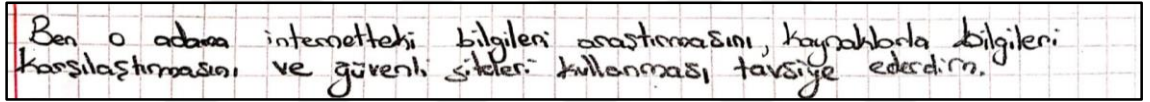
Yiğit isimli öğrencinin tavsiyesi şu biçimdedir:

Görsel 4.54. Öğrencilerin tavsiyelerinden bir örnek

Yiğit derste öğrendiklerinden yola çıkarak haberdeki kahramana ilişkin tavsiyelerde bulunmuştur. Yiğit'in tavsiyeleri sanal ortamda karşılaşılan her bilgiye inanılmaması gerektiği, bu bilgilerin farklı kaynaklardan doğruluğunun kontrol edilmesi yönündedir. Tolga ayrıca gov ve edu uzantılı genel ağ sitelerinden doğru bilgilere ulaşılabileceğini belirtmiştir.

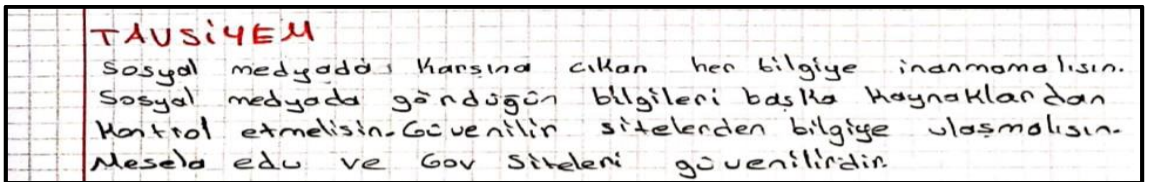
Rüya isimli öğrencinin tavsiyesi şu biçimdedir:

Görsel 4.55. Öğrencilerin tavsiyelerinden bir örnek

Rüya isimli öğrenci haberdeki kişiye derste öğrendiklerinden yola çıkarak tavsiyede bulunmuştur. Bu kapsamda Rüya'nın tavsiyesi güvenli sitelerden bilgiye ulaşılması ve ulaşılan bilgilerin farklı kaynaklardan doğruluğunun kontrol edilmesi gerektiği biçimindedir.

Nilay isimli öğrencinin tavsiyesi şu biçimdedir:

Görsel 4.56. Öğrencilerin Tavsiyelerinden Bir Örnek

Nilay isimli öğrenci haberdeki kişiye derste öğrendiklerinden yola çıkarak tavsiyede bulunmuştur. Bu kapsamda Nilay'ın tavsiyeleri sosyal medyada ulaşılan her bilgiye inanılmaması, bu bilgiler farklı kaynaklardan teyit edilmesi ve güvenilir genel ağ kaynaklarından bilgiye ulaşılması biçimindedir.

Ders süreci öğrencilerin tavsiyelerini sınıftaki arkadaşlarına sunmalarının ardından sona ermiştir. Araştırmacı dersten sonra düşüncelerini günlüğüne şu biçimde yazmıştır:

Öğrenciler derse katıldılar. Etkinlikleri yapmak için istekliyidiler. Hazırladığım çalışma yapraklarını yaptılar. Etkinlik ile ilgili açıklama yaptığımda artık çok daha az soru soruyorlar. Ne yapacaklarını biliyorlar. Sınıf disiplini de iyi sağlanıyor. Artık hiçbir öğrenci söz hakkı almadan konuşmuyor. Öğrenciler tam anlamıyla kurallara uyuyorlar. Etkinliklere katılım gayet iyi. Bu konuda kendilerine olan güvenlerinin arttığını düşünüyorum. Bu derste ikili gruplar halinde çalışma yaptılar. Bir sorun çıkmadı. İlk zamanlarda grup çalışmalarına pek yatkın değillerdi. Ayrıca haberleri artık çok daha iyi analiz ediyorlar. Güzel bir ders olduğunu düşünüyorum.

Ders süreci 20.02.2020 tarihinde gerçekleştirilen geçerlik komitesi toplantısında değerlendirilmiştir. Toplantıda geçen konuşmaların bir bölümü aşağıda sunulmuştur:

Çengelci Köse: Bir sürü haber, bir sürü etkinlik var.

Araştırmacı: Bu kazanım çok net olarak haberler ile ilişkilendirilebiliyor. Bu nedenle ben de haberlerden yararlandım.

Türe: Çok fazla haber kullanmışsın. Üç tane haber var. Bir de üç tane aktif öğrenme tekniği kullanmışsın. Bu nedenle bana biraz karışık geldi. Aslında yapılabilir ama bana nedense karışık geldi.

Çengelci Köse: Meselâ son etkinliğin çok güzel. Bu etkinlik hem dikkat çekmede hem de düşün-tartış-yaz etkinliğinde bağlantı kurularak yapılsa... Haberler ile bir iki etkinlik olsa daha fazla içselleştirilir. Daha ayrıntılı incelenir.

Türe: Kuramsal kısmı anlatıp etkinlik de yapılabilir aslında.

Araştırmacı: Bu kazanımda içerik çok fazla değil. Kuramsal kısmı anlatımla 10 dakika sürer. Zaten ben kuramsal kısmı anlattım. Ardından etkinliklere geçtim.

Çengelci Köse: Meselâ haberi tam okumayıp, yarım bırakılmış hikâye gibi tamamlamalarını isteyebilirsin. Sonuç cümlesi isteyebilirsin. Bir haber üzerinden çok fazla aktif öğrenme stratejisi eklenebilir bunun üzerine.

Türe: Ya da görsellerin çıktısını alıp sınıfa gelince tahtaya yapıştırabilirsin birkaç tane. Ne ifade ediyor diye. Hem dikkat çekme olur. Sonra haberle ilişkilendirirsin.

Araştırmacı: Şöyle yaptım zaten. Tahtaya görsellerin hepsini yansıttım etkinlik yaparken.

Deveci: Yani o zaman şöyle bir sonuç çıkıyor. Çok haber, çok etkinlik değil. Birkaç haber, çok etkinlik şeklinde.

Çengelci Köse: Aktif öğrenmeyi biraz daha yoğun olarak kullanıp, bir iki haber olarak etkinlik gerçekleştirelim. Haberi her yönüyle ele alalım. Sanki daha net olur.

Araştırmacı: Olabilir. Ama aynı haber üzerinden aktif öğrenme etkinlikleri oluşturursam öğrenciler sıkılabilir gibi geliyor bana. Dezavantajları da var. Daha önceki derslerde zaten ilk zamanlarda ben görselleri tahtaya asmıştım, pilot uygulamada yarım bırakılmış hikâyeyi tamamlamayı öğrencilere yaptırdım. İki hafta boyunca görseller hakkında konuşma tekniğini kullandım. Biraz farklılaştırmak için böyle bir yol denedim.

Deveci: Etkinliklerin iyi, güzel.

Türe: Etkinliklerin güzel. Haberler ile ilişkili olmasında bir sorun yok. Şimdi art arda iki derste üç tane haber izleniyor ve üç tane aktif öğrenme tekniği kullanılıyor.

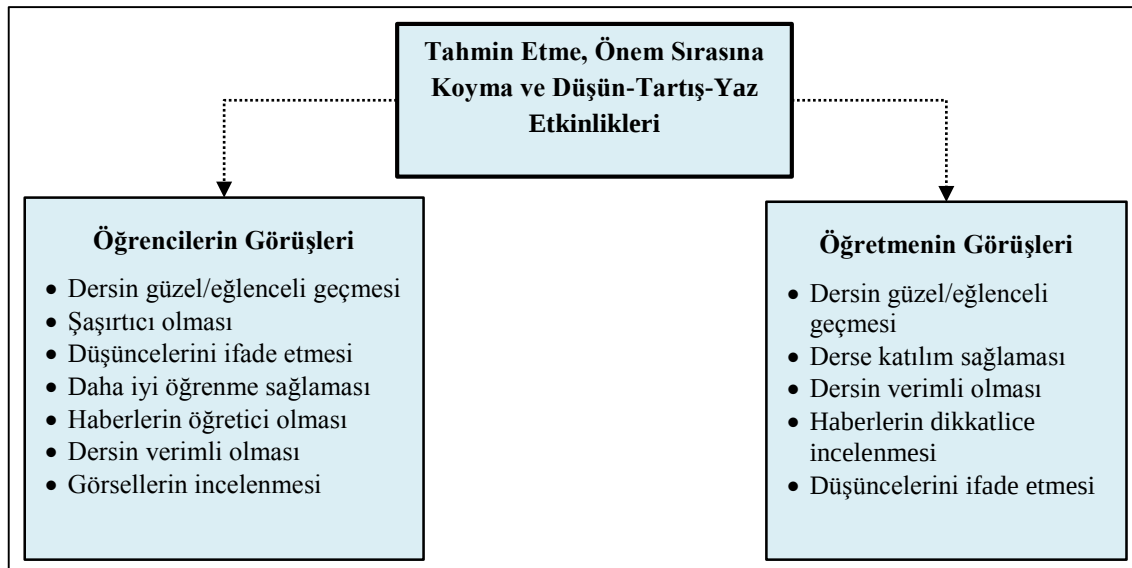
Deveci: Toplam altı etkinlik yani.

Araştırmacı: Bundan sonraki süreçte dersin daha net olması için haber ve etkinlik sayılarını azaltayım.

Tez izleme komitesinden sonra araştırmacı günlüğüne düşüncelerini şu biçimde yansıtmıştır:

Geçerlik komitesi toplantısında Tuba Hocam ve Hatice Hocam ders sürecinin fazla sayıda haber ve etkinlik kullanıldığı için biraz karışık bulduklarını belirttiler. Belki dersin böyle algılanmasına düşün-tartış-yaz aktif öğrenme tekniğinin uygulanma süreci neden olmuştur. Önceki uygulamalardan farklı olarak bu derste önce aktif öğrenme tekniği uygulandı, sonra bu tekniğe ilişkin güncel olay öğretimi gerçekleştirildi. Bundan sonraki uygulamalarımda güncel olay öğretiminde ve aktif öğrenme tekniklerinin kullanımında biraz daha sade bir yol izleyeceğim (20.02.2020).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde tahmin etme, önem sırasına koyma ve düşün-tartış-yaz, aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin araştırmacı, öğretmen ve öğrenciler görüşlerini günlüklerine yazmışlardır. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde tahmin etme, önem sırasına koyma, düşün-tartış-yaz, nedenlerini bulma aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrencilerin görüşleri Şekil 4.7’de sunulmuştur.

Şekil 4.7. Tahmin etme, önem sırasına koyma ve düşün- tartış-yaz etkinliklerine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri

Aşağıda öğretmenin günlüğüne ders sürecine yönelik yazdığı düşünceleri doğrudan alıntı biçiminde sunulmuştur.

Bugünkü konumuz “doğru ve güvenilir bilgi”. Ahmet Hocam önce sorular sorarak çocukları derse hazırladı. Daha sonra akıllı tahtadan geçmişte bilgiye nasıl ulaşıldığı ile ilgili bir haber izletti. Öğrencilerden gelecekte bilgiye nasıl ulaşılabileceği ile ilgili düşünmelerini istedi. Daha sonra öğrencilere sanal ortamı hangi amaçlarla kullandıklarını sıralamalarını istedi. Sonra çocuklara bir çalışma kâğıdı dağıttı. Öğrencilerden kâğıttaki görselleri en çok beğeni alacak şekilde sosyal medya hesaplarında paylaşmış gibi paylaşımlarını istedi. Bu etkinliğin ardından sosyal medyada paylaşılan bu görsellerin gerçeği yansıtmadığı ile ilgili bir haber izletti ve çocuklara sosyal medyada her gördüklerine inanmamaları gerektiğini ifade etti. Daha sonra doğru ve güvenilir bilgiye nasıl ulaşılacağından bahsetti. Medya okuryazarlığının önemini anlattı. Bir haber okudu ve bu haberle ilgili etkinlik yaptırdı. Son olarak bir sonraki ders için öğrencilere ödev verdi. Öğrencilerin derse katılımları iyiydi. Ders çok güzel ve verimli geçti. Öğrenciler haberleri dikkatle incelediler. Ne düşündüklerini söylediler. Çalışmalarını sundular (12.02.2020).

Aşağıda öğrencilerin günlüklerine ders sürecine yönelik yazdığı düşünceleri doğrudan alıntı biçiminde sunulmuştur.

Bugünkü dersimizde sanal ortamda ulaştığımız her bilginin doğru olmadığını öğrendik. Ahmet Hocam bize etkinlik kâğıdı verdi. Oradaki görselleri inceledik. Yorum yaptık. Sonra akıllı tahtadan haber izledik. Haberde gerçek sandığımız görseller aslında yalanmış. Bunu öğrenince çok şaşırdım. Sanal ortamdaki bilgilerin yanlışlığı beni korkuttu. Ama ders güzel geçiyor. Haberler izliyoruz. Bazen haber okuyoruz. Böyle olunca daha iyi öğreniyoruz (12.02.2020, Dilara).

Bu dersimizde sanal ortamdaki bilgileri işledik. Akıllı tahtadan haberler izledik. Onları değerlendirdik. Haberden sosyal medyadaki her bilginin doğru olmadığını öğrendik. Fotokopi yaptık. Ödevlerimize baktık. Kısacası ders çok eğlenceliydi (12.02.2020, Volkan). Bu derste sanal ortamdaki her bilginin doğru olmadığını öğrendik. Haber izledik. Etkinlik yaptık. Etkinlikte fotoğrafları sosyal medyada paylaştık. Sonra izlediğimiz haberde fotoğrafların photoshop olduğunu öğrendik. Bunu öğrenince ben çok şaşırdım. Sanal ortamı ne için kullandığımızı sıraladık. Bence güzel bir dersti. Çok şey öğrendim (12.02.2020, Tolga).

Derste haberler izledik. Gelecekte bilgiye ulaşma yollarını haber defterlerimize yazdık. Öğretmenin verdiği çalışma yapraklarını yaptık. Daha sonra İnternetteki bilgilerin güvenilirliği hakkında haberler izledik. Ben derste çok eğlenmişim (13.02.2020, Rüya).

Bugün öğretmenimiz yalan haberleri izlettirdi. Bize bir kâğıt verdi. Kâğıtta bir fotoğraf vardı ve o fotoğrafı nasıl sosyal medyada paylaşırsınız diye yazmamızı istedi. Sonra hocanın seçtiği kişiler okudu yazdıklarını. Ben dersi sevdim. Kısacası ders zevkli geçti (12.02.2020, Ayşe).

Bugün derste etkinlikler vardı onları yaptık. Haber izledik. Haberlerle ilgili düşüncelerimizi söyledik. Bugün derste çok mutluydum. Haber izleyince ders çok verimli geçiyor (12.02.2020, Yiğit).

Uygulama sınıfı Sosyal Bilgiler öğretmeni, günlüğünde öğrencilerin derse katıldığını, dersin güzel ve verimli geçtiğini, öğrencilerin düşüncelerini ifade ettiklerini belirtmiştir. Öğrenciler de günlüklerinde Sosyal Bilgiler öğretmeniyle benzer biçimde dersin güzel geçtiği, derste düşüncelerini ifade ettikleri ve öğrendikleri görüşündedirler. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin derse etkin bir biçimde katılmalarını sağlamaktadır. Sosyal Bilgiler dersinin konusunun güncel olaylar kullanılarak öğrencilerin tanık oldukları olaylar ile ilişkilendirilmesi ve bu güncel olaylara yönelik aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin derse katılmalarını sağlamaktadır. Öğrenciler tanık oldukları olaylara ilişkin gerçekleştirilen etkinliklerde düşüncelerini daha rahat ifade edebilmektedir. Öğrencilerin tanık oldukları olaylarla bağlantı kurularak gerçekleştirilen etkinlikler öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırmakta ve derse katılmalarını sağlamaktadır. Öğrencilerin derse katılmalarının Sosyal Bilgiler dersinin eğlenceli geçmesinde etkili olduğu söylenebilir.

Sosyal Bilgiler öğretmeni günlüğünde öğrencilerin haberleri dikkatli bir biçimde incelendikleri görüşünü ifade etmiştir. Bu kapsamda derste kullanılan aktif öğrenme tekniklerinin güncel olaylar ile ilgili olması öğrencilerin güncel olayları daha dikkatli bir biçimde incelemelerini sağlamaktadır.

Bir öğrenci günlüğünde yaptıkları etkinlikten sonra izledikleri habere şaşırdığını, sanal ortamdaki bilgilerin kendisini korkuttuğunu belirtmiştir. Bir başka öğrenci ise günlüğünde yine yapılan etkinlikten sonra izlenen habere şaşırdığını ifade etmiştir. Bu kapsamda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilere gerçek yaşama ilişkin somut örnekler sunması bakımından onları gerçek yaşama hazırladığı biçiminde yorumlanabilir.

Öğrenciler günlüklerinde derste neleri öğrendiklerini yazmışlardır. İki öğrenci dersin bu biçimde işlenmesiyle daha iyi öğrendiklerini ve dersin verimli geçtiğini ifade etmişlerdir. Bir öğrenci ise derste çok şey öğrendiğini belirtmiştir. Bu kapsamda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin dersin konusuna ilişkin somut örnekleri incelemeleri ve derse etkin bir biçimde katılmalarını sağlaması yönünden daha iyi öğrenmelerine katkı sağlamaktadır.

Ayrıca incelenen güncel olaylardan öğrenciler yaşama dair farklı bilgiler de öğrenebilmektedir.

Öğrenciler günlüklerinde ders sürecinde görselleri incelediklerini ve yorumladıklarını belirtmişlerdir. İki öğrenci günlüğünde derste inceledikleri görsellerin gerçeği yansıtmadığını öğrendiklerinde çok şaşırdıklarını ifade etmiştir. Öğrencilerin güncel olaylara yönelik görselleri incelemeleri ve bu görsellere ilişkin yorumda bulunmaları görsel okuma becerilerinin gelişimine katkı sağlayabilir.

4.1.6. Güncel olay öğretiminde yeni bir olayı paylaşmaya davet etme aktif öğrenme tekniğinin kullanılması

Uygulama sürecinde altıncı eylem planı 19.02.2020 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bu eylem planında güncel olay öğretiminde yeni bir olayı paylaşmaya davet etme aktif öğrenme tekniği kullanılmıştır. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde yeni bir olayı paylaşmaya davet etme aktif öğrenme tekniğinin kullanıldığı eylem planı Tablo 4.6’da verilmiştir.

Tablo 4.6. *Güncel olay öğretiminde yeni bir olayı paylaşmaya davet etme aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin eylem planı*

Tarih	19.02.2020
Dersin Adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	5
Süre	40 Dakika
Öğrenme Alanı	Bilim, Teknoloji ve Toplum
Kazanım	Sanal ortamı kullanırken güvenlik kurallarına uyar.
Güncel Olay Öğretim Yaklaşımı	Güncel olayların Sosyal Bilgileri desteklemek için kullanılması
Materyaller	TV haberleri, genel ağ haberi
Kullanılan Güncel Olay Yöntem ve Teknikleri	Gazete, TV ve genel ağ haberi inceleme, haber defteri oluşturma, haber olaylarını tartışma
Kullanılan Aktif Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	Yeni bir olayı paylaşmaya davet etme

Tablo 4.6. (Devam) *Güncel olay öğretiminde yeni bir olayı paylaşmaya davet etme aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin eylem planı*

I. GİRİŞ	
Dikkat Çekme	Öğretmen tarafından sınıfa gazete getirilir. Öğretmen siber suça yönelik haberi öğrencilere okur. Öğrencilere siber suç deyince ne anladıkları sorulur.
Güdüleme	“Bu dersimizde sanal ortamı kullanırken nelere dikkat etmeniz gerektiğini öğreneceksiniz.” biçiminde bir konuşma yapılır.
Gözden Geçirme	“Bu derste öğrendikleriniz ile sanal ortamı kullanırken güvenlik kurallarına uyabileceksiniz.” biçiminde bir konuşma yapılır.
Derse Geçiş	Öğrenciler hazır olduklarında derse geçiş yapılır.
II. GELİŞTİRME	
• Öğretmen tarafından teknolojinin gelişimine ve sanal ortama yönelik birtakım bilgiler verilir. • Öğrencilere kişisel veriler denilince neler anladıkları sorulur. • Kişisel verileri korumaya yönelik bir TV haberi izlenir. • Haber üzerinde tartışılır. • Öğrencilerden haberde geçen olaydan yola çıkarak çevrelerinde meydana gelen benzeri bir olayı paylaşmaları istenir. • Sanal ortamda kişisel verilerin korunması için ne gibi önlemler alınması gerektiğine ilişkin öğretmen tarafından bilgi verilir. • Kimlik hırsızlığına yönelik TV haberi izlenir. Haber üzerinde tartışılır. • Öğrencilerden haberde geçen olaydan yola çıkarak çevrelerinde meydana gelen benzeri bir olayı paylaşmaları istenir. • Öğretmen tarafından mesafeli alışverişe yönelik bilgi verilir. • Mesafeli alışverişe yönelik TV haberi izlenir. • Öğretmen tarafından mesafeli alışverişte nelere dikkat edilmesi gerektiğine ilişkin öğrencilere bilgi verilir. • Öğrencilerden haberde geçen olaydan yola çıkarak çevrelerinde meydana gelen benzeri bir olayı sınıfla paylaşmaları istenir. • Öğretmen tarafından mesafeli alışverişte dikkat edilmesi gereken bilgiler sınıfa sunulur.	
III. SONUÇ	
• Derste işlenen konular özetlenir. • Öğretmen öğrencilerden getirdikleri haberleri çıkarmalarını ister. • Öğrenciler getirdikleri haberleri arkadaşlarına sunarlar.	
IV. DEĞERLENDİRME	
• Öğrenciler sundukları haberleri dersten öğrendiklerinden yola çıkarak değerlendirirler.	

Ders süreci bir ders saatini kapsayacak biçimde Tablo 4.6’da yer alan eylem planında belirtildiği gibi işlenmiştir. Araştırmacı tarafından sınıfa getirilen gazete ile öğrencilerin dikkatlerinin çekilmesi amaçlanmıştır. Araştırmacı güncel bir gazete haberinde ilgisini çeken bir haber olduğunu ve bu haberi öğrencilerle paylaşmak istediğini belirtmiştir. Bu kapsamda gazetede ki siber suçlara yönelik bir haber öğrencilere sunulmuştur. Haber sunulduktan sonra öğrencilere siber suç denilince ne anladıkları sorulmuştur. Aşağıda dersin bu bölümüne ilişkin bir fotoğraf ve derste geçen konuşmalardan bir bölüm sunulmuştur:

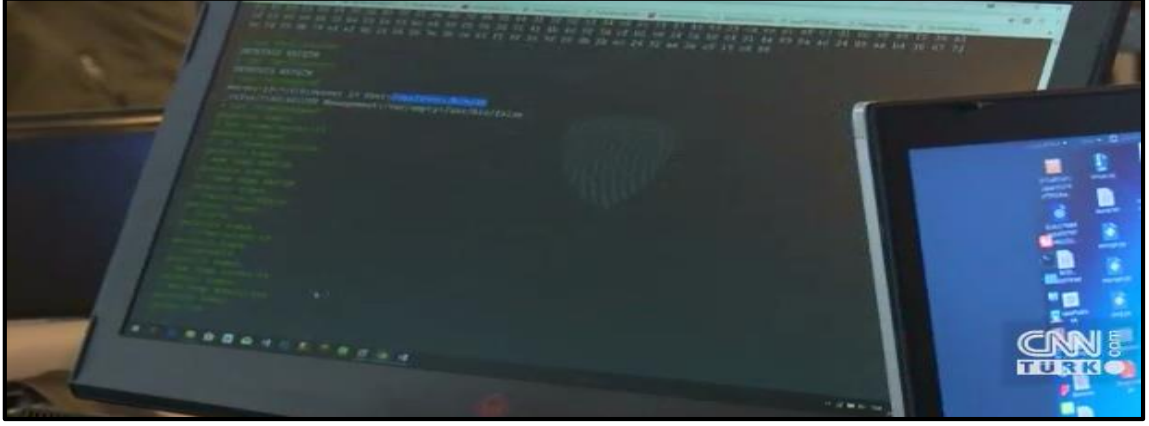
Görsel 4.57. Ders sürecinde haber sunma etkinliğinden bir fotoğraf

Araştırmacı: Şimdi çocuklar suçlardan bahsediyoruz ama artık siber suç denilen bir kavram var. Nedir siber suç? Siber suçlar denilince aklınıza neler geliyor?

Volkan: Sanal ortamda işlenen suçlar.

Araştırmacı: Evet. Aferin. Teknolojinin gelişmesiyle kötü niyetli insanlar burada da yine iş başındalar. Bu nedenle sanal ortamı kullanırken dikkatli olmamız gerekiyor. Bu dersimizde sanal ortamı kullanırken nelere dikkat etmeniz gerektiğini öğreneceksiniz. Böylece sizler bu derste öğrendikleriniz ile sanal ortamı kullanırken güvenlik kurallarına uyabileceksiniz.

Yukarıda doğrudan alıntı biçiminde sunulduğu gibi derse giriş yapılmıştır. Araştırmacı tarafından sınıfa sunulan gazete haberinde kişisel verilerin ele geçirilmesine vurgu yapılmıştır. Öğrencilere kişisel veriler denilince ne anladıkları sorulmuştur. Kişisel verilerin kapsamı öğrencilerle birlikte ortaya konulduktan sonra güncel olay öğretimi kapsamında kişisel verileri korumaya yönelik bir TV haberi izlenmiştir. Aşağıda derste izlenen TV haberinin dökümü ve derste geçen konuşmaların bir bölümü sunulmuştur:

Görsel 4.58. Ders sürecinde incelenen TV haberinin içeriğinden bir görsel (<http-8>)

“Adımız, soyadımız, T.C kimlik numaramız, e-posta adresimiz, araç plaka numaramız... Bu bilgiler sadece bize ait en kişisel veriler. O verilerin başka kişilerin eline geçmesi, üçüncü kişilerle paylaşılması kimi zaman evinize hırsız girmesiyle benzer bir durum. Eve hırsız girmesini önlemek için önlemler alınıyor. Peki, kişisel verileri korumak için ne yapmalı? ...”

Yukarıda belirtilen TV haberinin izlenmesinin ardından öğrencilerden yaşadıkları ya da duydukları benzer bir olayı sınıftaki arkadaşlarıyla paylaşmaları istenmiştir. Aşağıda bu kapsamda derste geçen konuşmaların bir bölümü sunulmuştur:

Araştırmacı: Çocuklar peki çevrenizde de bu tarz olayları yaşayan insanlar var mı?

Yiğit: Hocam benim dayımın telefonuna bir tane ayakkabı reklamı gelmiş. Reklama tıklamış dayım ve telefonuna virüs girmiş.

Tolga: Hocam benim kendi telefonumda oldu. Oyun indirdim bir tane. Oyun oynuyordum. Bir baktım Ziraat Bankası’ndan mesaj gelip duruyordu hocam. Ama Ziraat Bankası’nın kendisi göndermiyordu.

Ders süreci kimlik hırsızlığına yönelik bir TV haberinin izlenmesiyle devam etmiştir. TV haberinin izlenmesinin ardından öğrencilerden yaşadıkları ya da duydukları benzer bir olayı sınıftaki arkadaşlarıyla paylaşmaları istenmiştir. Aşağıda bu kapsamda derste geçen konuşmaların bir bölümü sunulmuştur:

Ayşe: Hocam tuzağa düşmedik ama. Şöyle bir olay olmuştu. Babamı bir numara aramıştı. Tanımadık bir numara. Hiç bilmiyoruz. Babam da önce hiç cevap vermedi. Herhalde dolandırıcı falan zannetti. Ondan sonra Google’dan girdi baktı ve direkt dolandırıcı numaraları arasında çıktı.

Araştırmacı: Büyük ihtimalle dolandırıcılar babandan para koparmaya çalışmışlardır. Kişisel bilgilerini ele geçirmeye çalışmışlardır.

Nilay: Hocam benim kuzenimin başına geldi. Ben de yanıdaydım. Şimdi bir tane mesaj geldi. İşte dosyanız için para ödemeniz gerekiyor diye. Sonra o linke tıkladı. Sonra bir daha mesaj geldi. Hesabınızdan para çekilmiştir diye.

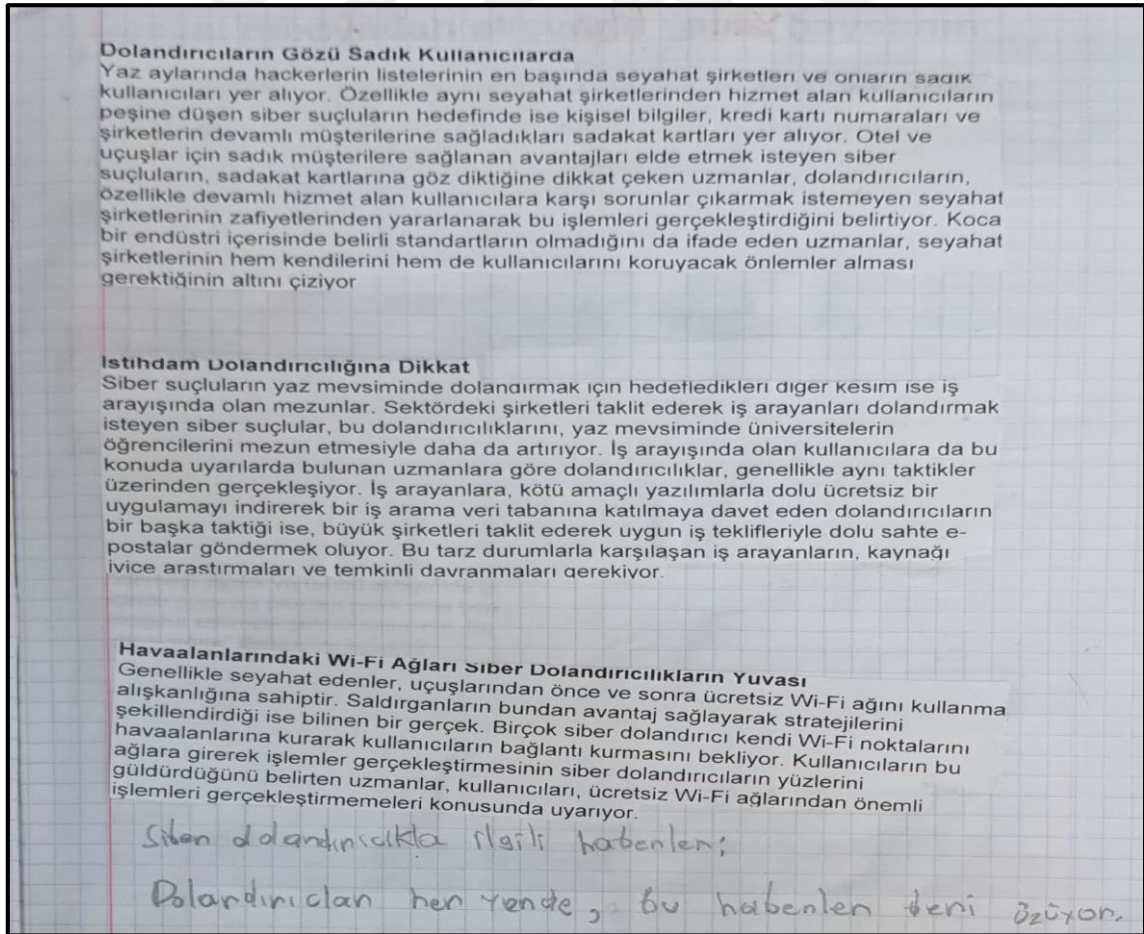
Araştırmacı: Şimdi bu tarz durumlar çok yaşıyor, görüyoruz. Ama artık sizler bilinçli insanlar olacaksınız bu konuda. Daha dikkatli olacaksınız. Bir linke tıklamayla bütün emekleriniz gidebilir.

Ders mesafeli alışverişe yönelik bir TV haberi izlenerek sürmüştür. İzlenen TV haberinde mesafeli alışveriş yaparak dolandırılan bir kişinin başından geçenler anlatılmaktadır. Haber izlendikten sonra öğrencilerden çevrelerinde yaşanan benzer bir olayı paylaşmaları istenmiştir.

Ezgi: Hocam benim babam ucuz diye bir siteden dört tane gömlek sipariş vermişti. Bir tane tişört göndermişler. Babam aradı ama kimseye ulaşamadı. Demek ki ucuz diye her siteden alışveriş yapmamak gerekiyor.

Ders sürecinin giriş ve gelişme bölümleri yukarıda yer aldığı gibi işlenmiştir. Ardından derste işlenen konular özetlenmiştir. Öğrencilerden getirdikleri haberleri çıkarmaları istenmiştir. Öğrenciler getirdikleri haberleri sınıftaki arkadaşlarına sunmuşlardır. Aşağıda öğrencilerin haber defterlerinden örnekler yer almaktadır.

Aşağıda Tolga isimli öğrencinin haber defterinden örnek sunulmuştur:

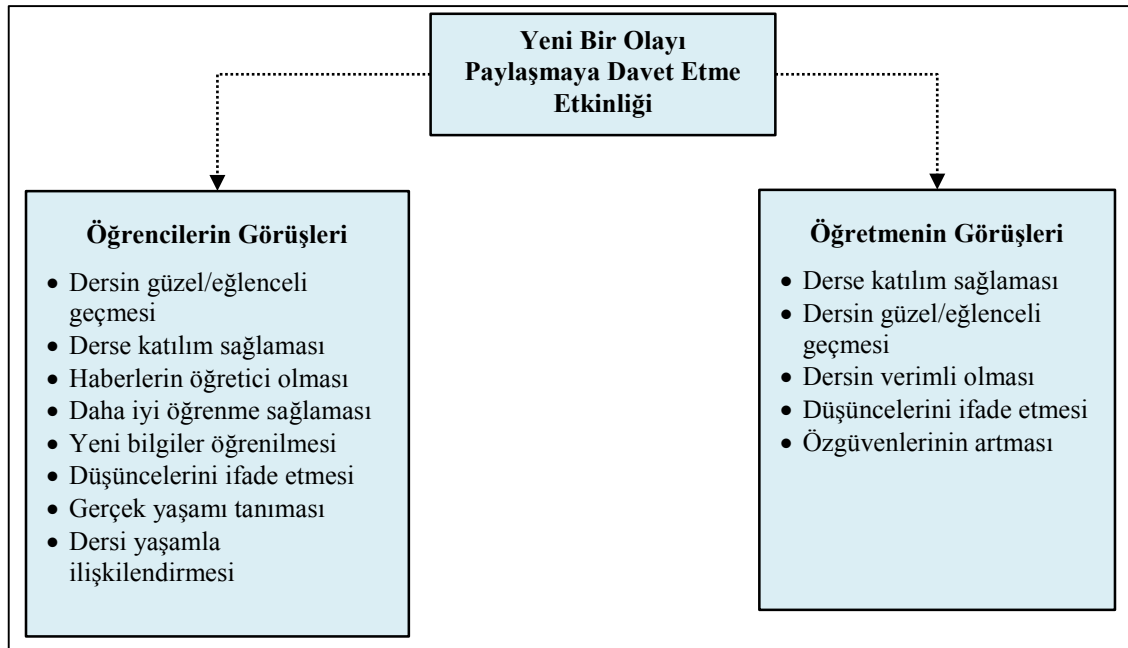
Görsel 4.59. Öğrencilerin haber defterlerinden sanal dolandırıcılık haberine yönelik bir örnek

Dilara haber defterinde sanal dolandırıcılık ile ilgili genel ağ haberlerine yer vermiştir. Dilara defterine yapıştırdığı bu haberlerin altına haberlerin konusu ve içeriği ile ilgili bilgiler yazmıştır.

Araştırmacı dersten sonra düşüncelerini günlüğüne şu biçimde yazmıştır:

Bu dersimizde güncel olay öğretiminde yeni bir olayı paylaşmaya davet etme aktif öğrenme tekniğini kullandım. Konu itibariyle öğrencilerin yakın çevrelerinde yaşanan olaylar olduğundan öğrenciler görüşlerini ifade etmekte zorlanmadılar. Öğrencilerin çoğu derse katılmak istedi. Mümkün olduğu kadar öğrencilere söz hakkı verdim. Öğrencilerin kendilerine olan güveninin arttığını düşünüyorum. Haberlere olan ilgileri de artıyor. Haberleri daha dikkatli inceliyorlar. Çünkü sonrasında haberlere yönelik bir etkinlik yapılacağını biliyorlar. Haberler ilgilerini de çekiyor. Her geçen gün derse katılmak isteyen öğrencilerin sayısında bir artış yaşanıyor. Ben de ders sürecinden keyif alıyorum (19.02.2020).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde yeni bir olayı paylaşmaya davet etme aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin araştırmacı, öğretmen ve öğrenciler görüşlerini günlüklerine yazmışlardır. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay yeni bir olayı paylaşmaya davet etme aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrencilerin görüşleri Şekil 4.8’de sunulmuştur.

Şekil 4.8. Yeni bir olayı paylaşmaya davet etme etkinliğine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri

Aşağıda öğretmenin günlüğüne ders sürecine yönelik yazdığı düşünceleri doğrudan alıntı biçiminde sunulmuştur.

Bugünkü konumuz sanal ortamda güvenlik. Ahmet Hocam öncelikle çocukları derse hazırlamak için gazetesi olanları, gazete okuyanları sordu. Siber suçla ilgili bir haber okudu. Daha sonra sanal ortamda güvenlik ile ilgili bir video izletti. Yine öğrencilere hangi bilgileri sanal ortamda paylaşmamaları gerektiğini vurguladı. Kimlik hırsızlığından bahsetti. Sanal ortamda dolandırıcılık ile ilgili haber izletti. Bilgiler verdi. Öğrenciler derse katıldılar. Güzel ve verimli bir dersti. Özellikle neredeyse tüm öğrenciler derse katılmak istediler. Hepsi haberdeki olaya ilişkin yaşadıkları olayları anlatmak istedi. Kendilerine olan güvenleri arttı (19.02.2020).

Aşağıda öğrencilerin günlüklerine ders sürecine yönelik yazdığı düşünceleri doğrudan alıntı biçiminde sunulmuştur.

Bugün çok güzel ders işledik. Haberler izledik. Ahmet Hocamız sorular sordu. Biz de hocamızın verdiği soruları cevapladık. Bugün çok şey öğrendik. Meselâ kimlik hırsızlığı. Haberlerden farklı farklı şeyler öğrendik (19.02.2020, Ezgi).

Bugün Sosyal Bilgiler dersimiz çok güzeldi. Yine haberler izledik. Öğretmenimiz bize sorular sordu. Biz de haberlerdeki gibi olaylardan yaşadıklarımızı anlattık. Çok zevkli bir dersti (19.02.2020, Nilay).

Bu dersimizde haberler izledik ve öğretmenimiz bizim de yaşadıklarımızdan örnekler vermemizi istedi. Haberleri izleyince İnternetin aslında çok tehlikeli olduğunu öğrenmiş oldum. Keşke böyle olmasa. Ama güzel bir dersti (19.02.2020, Dilara).

Bugünkü dersimizde sanal ortamda doğru ve güvenilir bilgiyi öğrendik. Haberler izledik. Haberlerden sanal ortamdaki bilgilerin yanlışlığını ve sanal ortamın tehlikelerini görünce daha dikkatli olmam gerektiğini anladım (19.02.2020, Volkan).

Bugün sanal dolandırıcılık, kimlik hırsızlığı, mesafeli alışveriş ile ilgili haberler izledik. Haber defterlerine yapıştırdığımız haberleri okuduk. Dersle ilgili düşüncelerim ise ders eğlenceli geçiyor. Haberlerle ders olunca daha iyi öğreniyorum. Sosyal Bilgilerdeki her şey haberlerde de var (19.02.2020, Rüya).

Dersimizde sanal ortamda güvenliği öğrendik. Öğretmen bize bilgiler verdi. Haber izledik. Haberde kişisel bilgilerimizi nasıl koruyacağımız anlatılıyordu. Bize hayatımızdan örnek verdirtti Ahmet Hoca. Sonra siber dolandırıcılık ve mesafeli alışveriş haberini izledik. Sonra yine örnek verdik hep beraber. Sanal ortam güvenliğini öğrendim. Haberler izledik. Güzel bir dersti (19.02.2020, Tolga).

Uygulama sınıfı Sosyal Bilgiler öğretmeni günlüğünde dersin güzel geçtiğini, öğrenciler için verimli olduğunu, öğrencilerin derse katıldığını ve özgüvenlerinin arttığını belirtmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmeni neredeyse sınıftaki tüm öğrencilerin haberdeki olaya ilişkin yaşadıkları olayları anlatmak için derse katılmak istediğini ve bu durumdan yola çıkarak öğrencilerin özgüvenlerinin arttığını düşündüğü ifade etmiştir. Sosyal

Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin derse etkin bir biçimde katılmalarına olanak sağlamaktadır. Öğrencilerin derse etkin bir biçimde katılmalarının onların özgüven kazanmalarında etkili olduğu söylenebilir.

Öğrenciler de günlüklerinde Sosyal Bilgiler öğretmeninin görüşlerine benzer biçimde derse katıldıklarını, dersin eğlenceli geçtiğini ve düşüncelerini ifade ettiklerini belirtmişlerdir. Bir öğrenci günlüğünde haberleri izleyince sanal ortamda daha dikkatli olması gerektiğini anladığını ifade etmiştir. Bir başka öğrenci ise haberleri izleyince genel ağın ne kadar tehlikeli olduğunu anladığını günlüğüne yazmıştır. Bu kapsamda Sosyal Bilgiler dersinde konuyla ilgili güncel olayların aktif öğrenme teknikleri kullanılarak incelenmesi öğrencilerin haberleri dikkatlice incelemelerine ve böylece gerçek yaşamı tanımalarına katkı sağlamaktadır.

Bir öğrenci günlüğünde derste haberlerin izlenmesiyle farklı bilgiler öğrendiğini yazmıştır. Bu kapsamda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin güncel olaylar üzerinden yaşama dair farklı bilgiler öğrenmelerine katkı sağlamaktadır. Bir başka öğrenci ise sosyal Bilgiler dersindeki her şeyin haberlerde de olduğunu günlüğüne yazmıştır. Bu kapsamda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması Sosyal Bilgiler dersinin yaşamın içinden bir ders olduğunu anlamalarını sağlamaktadır.

4.1.7. Güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve soruya yanıt yazma aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması

Uygulama sürecinde yedinci eylem planı 21.02.2020 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bu eylem planında güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve soruya yanıt yazma aktif öğrenme teknikleri kullanılmıştır. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve soruya yanıt yazma aktif öğrenme tekniklerinin kullanıldığı eylem planı Tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4.7. *Güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve soruya yanıt yazma aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin eylem planı*

Tarih	21.02.2020
Dersin Adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	5
Süre	80 Dakika

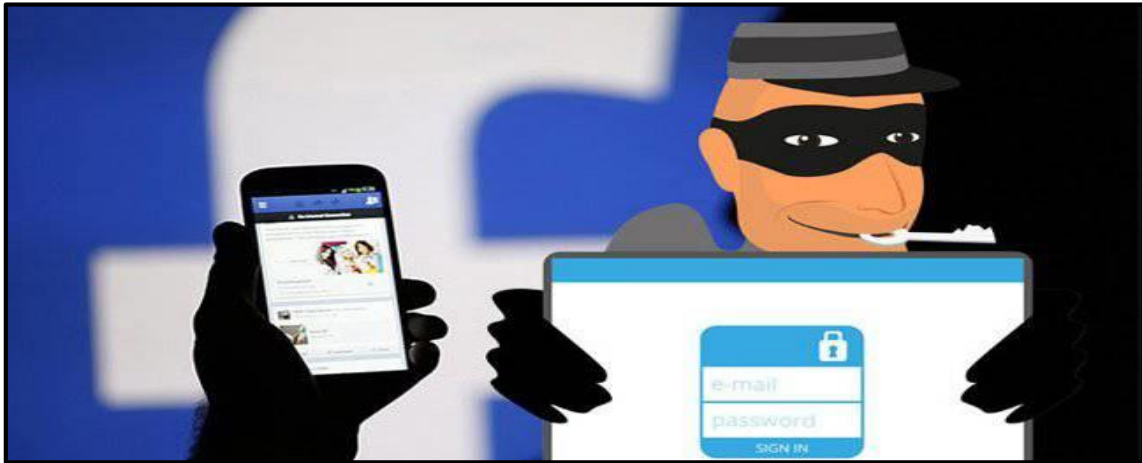
Tablo 4.7. (Devam) *Güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve soruya yanıt yazma aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin eylem planı*

Öğrenme Alanı	Bilim, Teknoloji ve Toplum
Kazanım	Sanal ortamı kullanırken güvenlik kurallarına uyar.
Güncel Olay Öğretim Yaklaşımı	Güncel olayların Sosyal Bilgileri desteklemek için kullanılması Güncel olayları Sosyal Bilgiler öğretimine ek olarak kullanma
Materyaller	Gazete haberleri, TV haberleri, genel ağ haberi
Kullanılan Güncel Olay Yöntem ve Teknikleri	Gazete, TV ve genel ağ haberi inceleme, haber sunma, haber defteri oluşturma, haber bülten panosu oluşturma, haber olaylarını tartışma
Kullanılan Aktif Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	Görseller hakkında konuşma, soruya yanıt yazma
I. GİRİŞ	
Dikkat Çekme	“Bir önceki dersimizde sanal ortamı güvenli bir şekilde kullanma konusunda kimlik hırsızlığını ve mesafeli alışveriş konularını ele almıştık” biçiminde bir konuşma yapılarak öğrencilerin dikkati çekilir.
Güdüleme	“Bu dersimizde sanal ortamı kullanırken nelere dikkat etmeniz gerektiğini öğrenmeye devam edeceksiniz.” biçiminde bir konuşma yapılır.
Gözden Geçirme	“Bu derste öğrendikleriniz ile sanal ortamı kullanırken güvenlik kurallarına uyabileceksiniz.” biçiminde bir konuşma yapılır.
Derse Geçiş	Öğrenciler hazır olduklarında derse geçiş yapılır.
II. GELİŞTİRME	
• Öğrencilere akıllı tahtadan sanal ortam dolandırıcılığına yönelik görseller sunulur. • Öğrencilerin görselleri yorumlamaları ve görsellere birer başlık bulmaları istenir. • Bir önceki derste öğrenilen bilgiler hatırlatılır. • Online alışverişe yönelik TV haberi izlenir. • Haber üzerinde konuşulur. • Öğrencilerden haberden yola çıkarak “sanal ortamda mı yoksa mağazadan mı alışveriş yapmak daha iyidir?” sorusuna yanıt yazmaları istenir. • Öğrenciler yanıtlarını arkadaşlarına sunarlar. • Öğrencilere güvenli genel ağ kullanımına yönelik birtakım bilgiler verilir.	
III. SONUÇ	
• Derste işlenen konular özetlenir. • Öğrencilerden derste neler öğrendiklerini sınıf arkadaşlarına sunmaları istenir.	

Tablo 4.7. (Devam) *Güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve soruya yanıt yazma aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin eylem planı*

IV. DEĞERLENDİRME
• Sahte genel ağ sitesine yönelik bir TV haberi izlenir. • Öğrencilerden derste öğrendiklerinden yola çıkarak haberde “güvenli İnternet kullanımına aykırı davranışlar nelerdir?” sorusuna yanıt yazmaları istenir. • Öğrenciler derste öğrendikleri bilgilerden yola çıkarak haberde güvenli İnternet kullanımına aykırı durumları tespit ederek defterlerine yazarlar. • Öğrenciler çalışmalarını sınıftaki arkadaşlarına sunarlar. • Öğrencilerin derste neler öğrendikleri tespit edilir. • Öğrenciler güncel olaylara yönelik ilginç buldukları haberleri arkadaşlarına sunarlar. • En ilginç bulunan haberler panoya asılır.
V. ÖDEV
• Öğrencilerden bir sonraki derste bilim insanlarına yönelik haberler bulup getirmeleri istenir. Ayrıca ilginç buldukları haberleri de sınıfa getirmeleri istenir.

Ders süreci iki ders saatini kapsayacak biçimde Tablo 4.7’de yer alan eylem planında belirtildiği gibi işlenmiştir. Araştırmacı tarafından öğrencilere akıllı tahta üzerinden görseller sunulmuş ve öğrencilerden bu görsellere birer başlık bulmaları istenmiştir. Aşağıda ders sürecinde kullanılan görseller ve görseller incelenirken geçen konuşmalardan bir bölüm sunulmuştur:

Görsel 4.62. *Derste sanal ortam dolandırıcılığına yönelik incelenen Görsel (http-9)*

Araştırmacı: (Akıllı tahtadaki görseli göstererek) Sizce bu görselde ne anlatılıyor?

Yiğit: Hani telefondan Instagram’a veya Facebook’a giriyoruz ya. Oraya girerken kişisel bilgilerimiz oluyor. Onları çalmak istiyorlar. Nasıl desem? Dolandırıcılık.

Araştırmacı: Peki adamın ağzında anahtar var. Sence bu anahtar neyi anlatıyor olabilir?

Yiğit: Kimlik hırsızlığı.

Araştırmacı: Aferin sana. Peki siz bu görsellere bir başlık oluşturmak isteseydiniz nasıl bir başlık oluştururdunuz?

Volkan: Ben kimlik hırsızlığı derdim.

Rüya: Sanal dolandırıcılık.

Ders başka bir görselin incelenmesiyle devam etmiştir. Aşağıda ders sürecinde incelenen görsel ve görsel incelenirken deste geçen konuşmalardan bir bölüm sunulmuştur:

Görsel 4.63. Derste sanal ortam dolandırıcılığına yönelik incelenen görsel (<http-10>)

Araştırmacı: Peki siz bu görsele nasıl bir başlık bulurdunuz?

Ezgi: Bilgi hırsızlığı.

Araştırmacı: Güzel. Bu da son görselimiz.

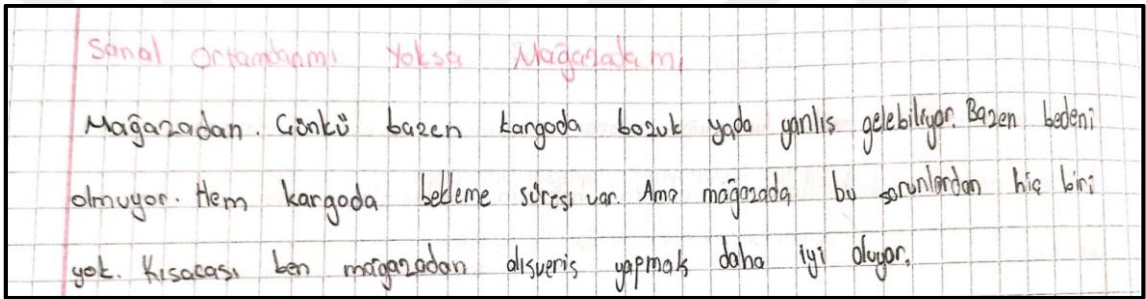
Görsel 4.64. Derste sanal ortam dolandırıcılığına yönelik incelenen görsel (<https-11>)

Araştırmacı: Peki siz bu görsele nasıl bir başlık bulurdunuz?

Ayşe: Sosyal medya dolandırıcılığı.

Görsellere başlık bulma etkinliğinin ardından bir önceki derste işlenen konular tekrar edilmiştir. Sonrasında mesafeli alışverişe yönelik bir TV haberi izlenmiştir. Haberin içeriğinde mesafeli alışverişe yönelik istatistiki bilgiler yer almaktadır. Habere göre sanal ortamdan alışveriş yapılma durumu giderek artmaktadır. Haber incelendikten sonra öğrencilerden sizce sanal ortamdan mı yoksa mağazadan mı alışveriş yapmak daha iyidir? sorusuna yanıt yazmaları istenmiştir. Aşağıda öğrencilerin yazdıkları yanıtlardan örnekler yer almaktadır.

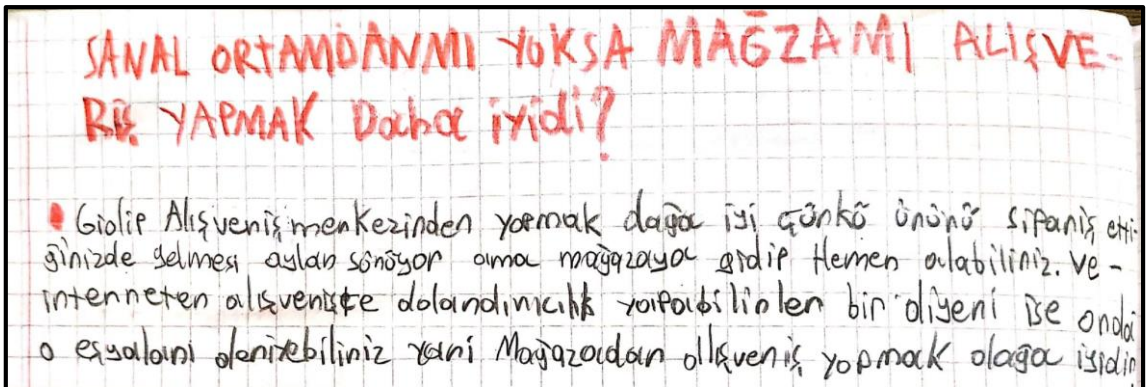
Dilara isimli öğrencinin yazdığı yanıt şu biçimdedir:

Görsel 4.65. Öğrencilerin soruya yanıt yazma etkinliğinde yazdıkları yanıtlardan bir örnek

Dilara mağazadan alışveriş yapılmasının daha iyi olduğu görüşündedir. Dilara'ya göre yanlış ürün gönderimi ve kargo bekleme süresi sanal ortamdan alışverişin olumsuz yönlerini oluşturmaktadır. Dilara bu sorunların hiçbirinin mağazadan yapılan alışverişlerde yaşanmadığını ifade etmiştir.

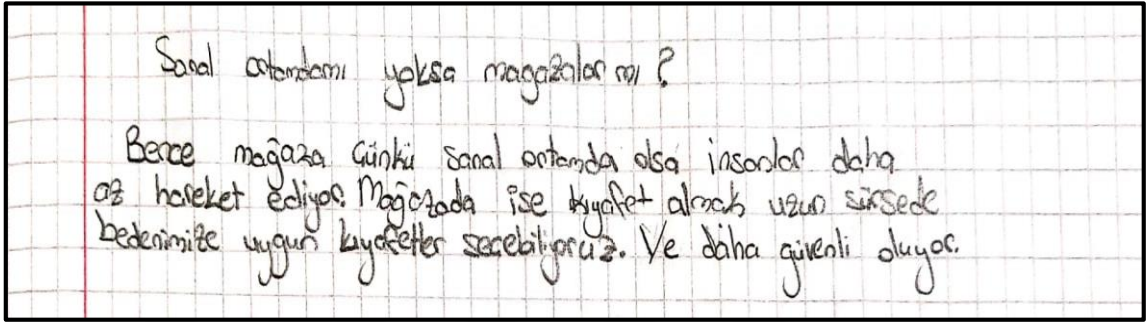
Tolga isimli öğrencinin yazdığı yanıt şu biçimdedir:

Görsel 4.66. Öğrencilerin soruya yanıt yazma etkinliğinde yazdıkları yanıtlardan bir örnek

Tolga isimli öğrenci yazmış olduğu yanıtta mağazadan alışveriş yapılmasının daha iyi olduğu görüşündedir. Tolga, sanal ortamdan yapılan alışverişlerde siparişlerin gelmesinin uzun sürmesi ve dolandırıcılık olaylarının yaşanması gibi olumsuz durumların yaşanabileceğini belirtmiştir. Tolga, mağazadan yapılan alışverişlerde uzun süre bekleme durumlarının yaşanmadığını ve insanların alacağı ürünü deneyebildiklerini ifade etmiştir.

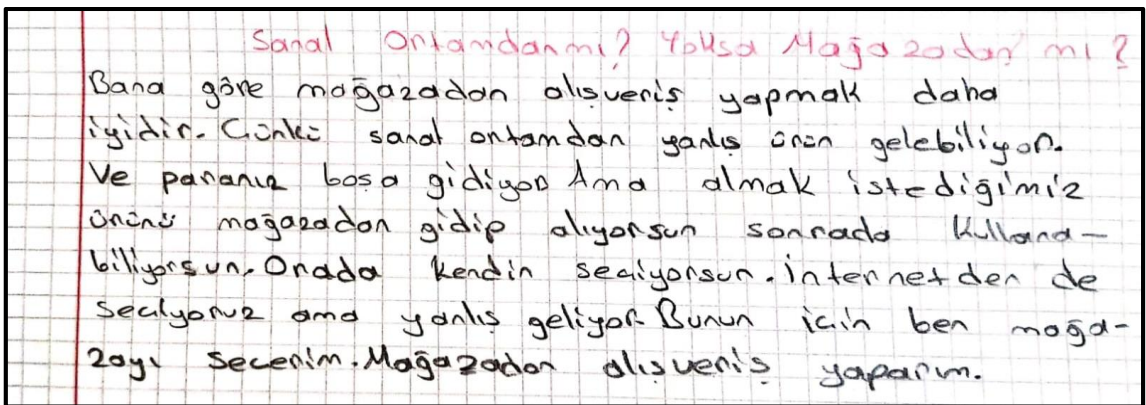
Rüya isimli öğrencinin yazdığı yanıt şu biçimdedir:

Görsel 4.67. Öğrencilerin soruya yanıt yazma etkinliğinde yazdıkları yanıtlardan bir örnek

Rüya isimli öğrenci yazmış olduğu yanıtta mağazadan alışveriş yapılmasının daha iyi olduğu görüşündedir. Rüya, mağazadan yapılacak alışverişlerde insanların hareket ettiklerini, bedenlerine uygun kıyafet bulabildiklerini belirtmiştir. Ayrıca Rüya mağazadan alışveriş yapılmasının daha güvenli olduğunu ifade etmiştir.

Nilay isimli öğrencinin yazdığı yanıt şu biçimdedir:

Görsel 4.68. Öğrencilerin soruya yanıt yazma etkinliğinde yazdıkları yanıtlardan bir örnek

Nilay isimli öğrenci yazmış olduğu yanıtta mağazadan alışveriş yapılmasının daha iyi olduğu görüşündedir. Nilay, sanal ortamdan yapılan alışverişlerde yanlış ürün

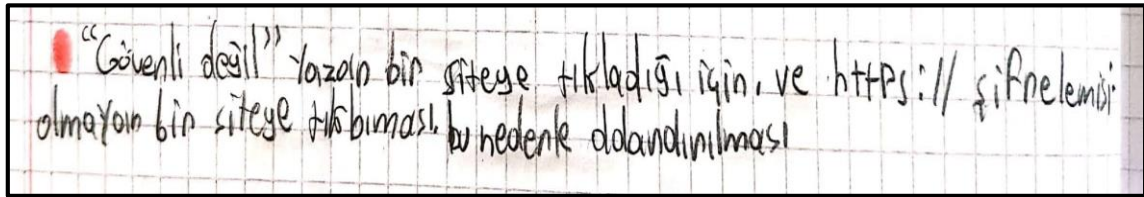
gelebildiğini, mağazadan yapılan alışverişlerde ise ürünün seçilerek alınabildiğini belirtmiştir.

Ders süreci güvenli genel ağ kullanımına yönelik bilgiler ele alınarak devam etmiştir. Ardından sahte genel ağ sitesine yönelik bir TV haberi izlenmiştir. TV haberi izlenmeden önce öğrencilere “haberde güvenli genel ağ kullanımına aykırı durumlar nelerdir?” sorusuna yanıt yazacakları söylenmiştir. Aşağıda TV haberinden bir görsel ve öğrencilerin yazdıkları yanıtlardan örnekler yer almaktadır.

Görsel 4.69. Ders sürecinde incelenen TV haberinin içeriğinden bir görsel (<http-12>)

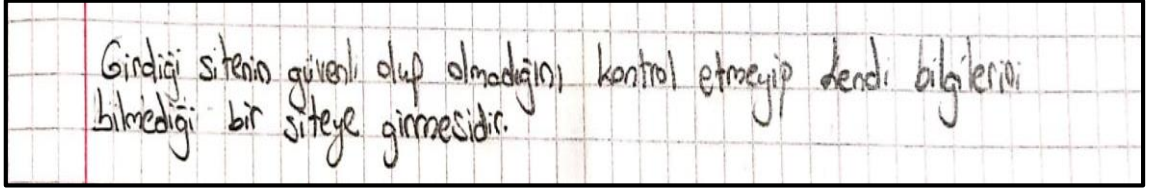
Tolga isimli öğrencinin yazdığı yanıt şu biçimdedir:

Görsel 4.70. Öğrencilerin soruya yanıt yazma etkinliğinde yazdıkları yanıtlardan bir örnek

Tolga derste öğrendiklerinden yola çıkarak haberde güvenli genel ağ kullanımına aykırı durumları tespit etmiştir. Bu kapsamda Tolga, haberde güvenlik sembollerinin ve güvenlik şifrelemesinin dikkate alınmadığı belirtmiştir.

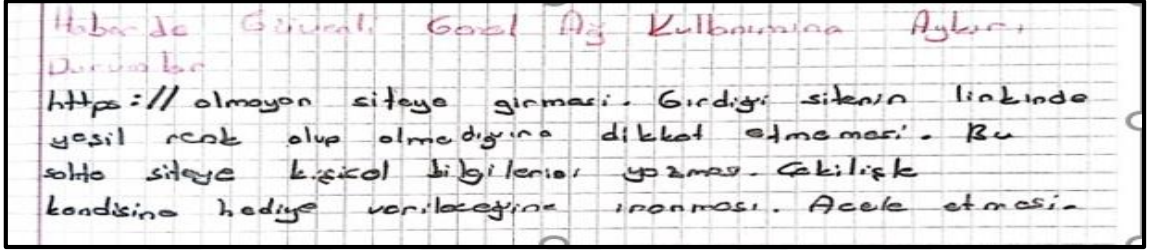
Rüya isimli öğrencinin yazdığı yanıt şu biçimdedir:

Görsel 4.71. Öğrencilerin soruya yanıt yazma etkinliğinde yazdıkları yanıtlardan bir örnek

Rüya haberde güvenli genel ağ kullanımına aykırı durumları genel ağ sitesinin güvenli olup olmadığının kontrol edilmemesi şeklinde belirtmiştir. Güvenli olmayan genel ağ sitesine kişisel bilgilerin girilmesini de güvenli genel ağ kullanımına aykırı bir durum olarak ifade etmiştir.

Ayşe isimli öğrencinin yazdığı yanıt şu biçimdedir:

Görsel 4.72. Öğrencilerin soruya yanıt yazma etkinliğinde yazdıkları yanıtlardan bir örnek

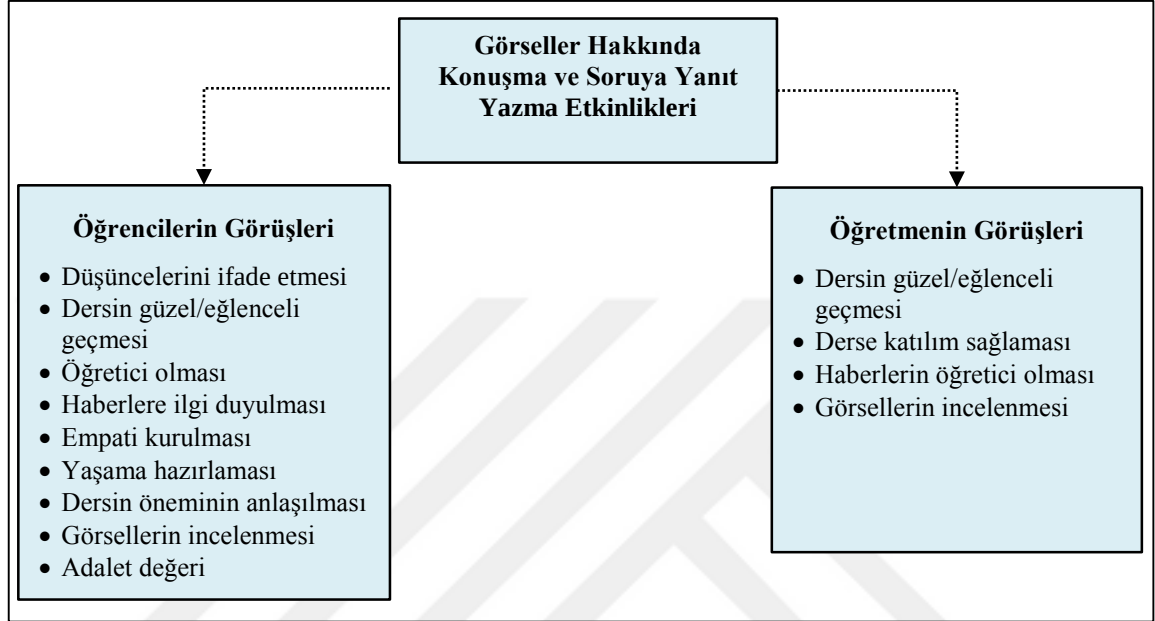
Ayşe haberde güvenli genel ağ kullanımına aykırı durumları güvenlik şifrelemesinin olmadığı bir siteye girilmesi, güvenlik sembollerine dikkat edilmemesi, güvenli olmayan bir siteye kişisel bilgilerin girilmesi biçiminde ortaya koymuştur. Ayşe ayrıca izlenen haberden yola çıkarak sitelerde çıkan çekiliş ve hediye reklamlarına inanılmasını ve aceleci davranılmasını da güvenli genel ağ kullanımına aykırı davranışlar olarak ifade etmiştir.

Araştırmacı dersten sonra düşüncelerini günlüğüne şu biçimde yazmıştır:

Bu dersimizde güncel olay öğretiminde görsel analiz ve soruya cevap yazma aktif öğrenme tekniklerini kullandım. Özellikle soruya cevap yazma tekniğinde sınıfın en çekingen öğrencilerinden söz hakkı istemedikleri halde düşüncelerini paylaşımlarını istedim. Bu öğrenciler yazdıklarını sınıftaki arkadaşlarıyla paylaştılar. Bu bakımdan fazla söz hakkı almayan ve sessiz öğrencilerin de derse katılması için iyi bir ders oldu. Etkinlikleri güzel bir şekilde yaptılar. Öğrencilerin derse katılım durumları çok iyiydi. Derste gerçekleştirilen etkinliklerden dolayı mutlu görünüyorlardı. (21.02.2020).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve soruya yanıt yazma aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin araştırmacı, öğretmen

ve öğrenciler görüşlerini günlüklerine yazmışlardır. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve soruya yanıt yazma aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrencilerin görüşleri Şekil 4.9’da sunulmuştur.

Şekil 4.9. Görseller hakkında konuşma ve soruya yanıt yazma etkinliklerine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri

Aşağıda öğretmenin günlüğüne ders sürecine yönelik yazdığı düşünceleri doğrudan alıntı biçiminde sunulmuştur.

Bugün sanal ortamda güvenlik konusuna devam edildi. Ahmet Hoca akıllı tahtadan çocuklara çeşitli resimler gösterdi. Öğrencilere bu resimlerde ne anlatılmak istenildiğini sordu ve öğrencilerden resimlere bir başlık bulmalarını istedi. Daha sonra sanal ortamda kimlik hırsızlığına karşı alınması gereken önlemleri not aldırıldı. Öğrencilere derste öğrendikleri bilgilerden yola çıkarak gerçek yaşamda kullanmadıkları bir şifre oluşturmalarını istedi. Öğrenciler yaptıklarını sundular. Daha sonra mesafeli alışverişlerle ilgili videolar izletti. Öğrencilere dikkat etmeleri gereken hususları not aldırıldı. Mesafeli alışverişin ülkemizdeki ve dünyadaki durumuna ilişkin haber izletti. Sonra da çocuklara “siz sanal ortamdan mı yoksa mağazadan mı alışveriş yapmayı tercih edersiniz?” defterinize yazın dedi. Sonra da öğrencilerin yazdıklarını okuttu. Genel ağ kullanımı ile ilgili bilgiler verdi. Bir haber izletti ve haberde genel ağ kullanımına aykırı olan unsurları bulmalarını istedi. Güzel bir dersti. Öğrenciler yine derse katıldılar. Haberlerden de birçok şey öğreneceklerini gördüler (21.02.2020).

Aşağıda öğrencilerin günlüklerine ders sürecine yönelik yazdığı düşünceleri doğrudan alıntı biçiminde sunulmuştur.

Bu derste Ahmet Hoca bize görseller gösterdi ve yorum yaptık. Sonra İnternette alışverişle ilgili haberleri izledik. Sonra yorum yaptık. Sanal ortamdan mı yoksa mağazadan mı alışveriş yapmak daha iyidir diye soru sordu hocamız. Biz de cevabımızı deftere yazdık. Sonra sanal ortamda güvenliği öğrendik. Sonra bir haber izledik ve yorum yaptık. Hoca ödevlerimizi kontrol etti. Bu ders benim için çok heyecanlıydı (21.02.2020, Tolga).

Bugünkü dersimizde kimlik hırsızlığı, mesafeli alışveriş konusunu işledik. Kimlik hırsızlığı şifremizin çalınması, bilgilerimizin ele geçirilmesi. Mesafeli alışveriş ise evimizden çıkmadan oturduğumuz yerden alışveriş yapmak. Derste bunları öğrendik. Haberler izledik. Öğretmenimiz haberlerden sonra sorular sordu, cevapları yazmamızı istedi. Haberleri dikkatli olmamız için izlememiz gerekiyor. Meselâ mesafeli alışveriş yaparken kandırılmamak için dikkat etmemiz gerekir. Bunları öğrendiğim için ders eğlenceli geçiyor. Haberlerden de çok şey öğreniyoruz. Evde de bazen TV haberlerini izliyorum. Merak ediyorum. Ders benim için güzel geçiyor. (21.02.2020, Nilay).

Derste öğretmenimizin gösterdiği görsellere başlık bulduk. Kimlik hırsızlığını öğrendik. Güvenli şifre kurduk. Sanal ortam konusunu öğrendik. Haberler izledik. Yazı yazdık. Ders bence çok eğlenceli geçti (21.02.2020, Rüya).

Bu dersimizde sanal ortam dolandırıcılığı hakkında bilgi edindik. Sanal ortam dolandırıcılığı ile ilgili akıllı tahtadan haber izledik. Haberlerde bir sürü insan mağdur olmuştu. Onların durumuna çok üzüldüm. Keşke İnterneti kötü niyetli insanlar kullanamasaydı. İnsanların yıllarca biriktirdiği para ellerinden kayıp gidiyor. Bazı insanlar ise kimlik hırsızlığının peşinde. Ben açıkçası bu insanların ceza almalarını istiyorum (21.02.2020, Dilara).

Bugün dersimizde sanal ortamdaki dolandırıcılıkla ilgili haberler izledik. Haberde dolandırılan insanlar vardı. Ahmet Hocamız bizim bu haberdeki insanlar gibi olmamamız için dikkat etmemiz gerektiğini söyledi. Güzel bir dersti. Haberdeki insanları görünce derste öğrendiklerimizin önemini anladım. (21.02.2020, Yiğit).

Uygulama sınıfı Sosyal Bilgiler öğretmeni günlüğünde dersin güzel geçtiğini, öğrencilerin derse katıldıklarını belirtmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmeni günlüğünde öğrencilerin haberlerden de birçok bilgiyi öğrenebileceklerini gördüklerini yazmıştır. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin derse etkin bir biçimde katılmalarını sağlamaktadır. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine etkin bir biçimde katılmalarının dersin güzel geçmesini sağladığı söylenebilir. Ayrıca güncel olay öğretimi kapsamında haberlerin incelenmesi, haberlere yönelik aktif öğrenme teknikleri kullanılarak etkinlikler gerçekleştirilmesi öğrencilerin haberlerde yer alan bilgileri öğrenmelerine katkı sağlamaktadır.

Öğrenciler günlüklerinde Sosyal Bilgiler öğretmenine benzer biçimde ders sürecinin güzel geçtiğini ve derse katılarak düşüncelerini ifade ettikleri görüşündedirler. Bir öğrenci günlüğünde derste haberlerin incelenmesiyle daha dikkatli olması gerektiğini belirtmiştir. Bir başka öğrenci ise derste incelenen haberlerden sonra Sosyal Bilgiler dersinde öğrendiklerinin önemini anladığını günlüğüne yazmıştır. Bu kapsamda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencileri gerçek yaşama hazırlamakta ve öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde öğrenilen bilgilerin önemini anlamalarını sağlamaktadır.

Bir öğrenci günlüğünde ders sürecinde görselleri yorumladıklarını ifade etmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmeni de günlüğünde öğrencilerin görsellere birer başlık bulduklarını belirtmiştir. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasında görsellere yönelik etkinlikler yapılması öğrencilerin görsel okuma becerilerini geliştirmelerini sağlayabilir.

Bir öğrenci günlüğüne haberdeki insanların durumuna üzüldüğünü, kötü niyetli insanların ceza alması gerektiğini yazmıştır. Bu kapsamda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin gerçek yaşam örnekleri üzerinden empati kurmalarına ve adalet değeri geliştirmelerine olanak sağlamaktadır. Bir başka öğrenci ise günlüğüne haberlerden çok şey öğrendiğini, haberleri merak ettiğini ve evinde de bazen haberleri izlediğini yazmıştır. Bu kapsamda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin haberlere karşı ilgi duymalarını ve gündemi takip etme alışkanlığı kazanmalarını sağlamaktadır.

4.1.8. Güncel olay öğretiminde kum saati aktif öğrenme tekniğinin kullanılması

Uygulama sürecinde sekizinci eylem planı 26.02.2020 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bu eylem planında güncel olay öğretiminde kum saati aktif öğrenme tekniği kullanılmıştır. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde kum saati aktif öğrenme tekniğinin kullanıldığı eylem planı Tablo 4.8’de verilmiştir.

Tablo 4.8. *Güncel olay öğretiminde kum saati aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin eylem planı*

Tarih	26.02.2020
Dersin Adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	5

Tablo 4.8. (Devam) *Güncel olay öğretiminde kum saati aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin eylem planı*

Süre	40 Dakika
Öğrenme Alanı	Bilim, Teknoloji ve Toplum
Kazanım	Buluş yapanların ve bilim insanlarının ortak özelliklerini belirler.
Güncel Olay Öğretim Yaklaşımı	Güncel olayların Sosyal Bilgileri desteklemek için kullanılması Güncel olayları Sosyal Bilgiler öğretimine ek olarak kullanma
Materyaller	Gazete haberleri, TV haberleri, genel ağ haberi
Kullanılan Güncel Olay Yöntem ve Teknikleri:	Gazete, TV ve genel ağ haberi inceleme, haber defteri oluşturma, haber bülten panosu oluşturma, haber olaylarını tartışma
Kullanılan Aktif Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	Kum saati
I. GİRİŞ	
Dikkat Çekme	“Hangi bilim insanlarının isimlerini biliyorsunuz?” sorusuyla öğrencilerin dikkati çekilir.
Güdüleme	“Bu dersimizde buluş yapanların ve bilim insanlarının özelliklerini inceleyeceğiz.” biçiminde bir konuşma yapılır.
Gözden Geçirme	“Bu dersimizde sizler buluş yapanların ve bilim insanlarının ortak özelliklerini belirleyebileceksiniz.” biçiminde bir konuşma yapılır.
Derse Geçiş	Öğrencilere kum saati çizili çalışma yaprakları dağıtılarak derse geçiş yapılır.
II. GELİŞTİRME	
• Öğrenciler bilim insanlarının özelliklerine dair ön bilgilerini kum saatinin üst kısmına yazarlar. • Ardından öğrencilerden çalışma yapraklarını çantalarına koymaları istenir. • Derse yönelik bazı kavramlar ele alınır. • Bilim insanlarına yönelik TV haberleri izlenir ve genel ağ haberleri incelenir. • Haberlerden yola çıkarak öğrencilerden bilim insanlarının özelliklerini ortaya çıkarmaları istenir. • Öğrenciler ortaya çıkardıkları bilim insanlarının özelliklerini sınıftaki arkadaşlarıyla paylaşırlar. • Öğrenciler tarafından bilim insanlarına yönelik getirilen haberler incelenir. • Öğrencilerden haberlerden yola çıkarak bilim insanlarının ortak özelliklerini ortaya çıkarmaları istenir.	

Tablo 4.8. (Devam) *Güncel olay öğretiminde kum saati aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin eylem planı*

III. SONUÇ
• Derste işlenen konular özetlenir. • Öğrencilerden çalışma yapraklarını çıkarmaları istenir.
IV. DEĞERLENDİRME
• Öğrencilerden bilim insanlarının özelliklerine, derste geçen kavramlara ve bilim insanlarına yönelik öğrendiklerini kum saatinin altına yazmaları istenir. • Öğrenciler çalışma yapraklarını sınıftaki arkadaşlarına sunarlar. • Öğrencilerin çalışmalarından derste öğrenilenlerin değerlendirmesi yapılır. • Öğrencilerin çalışma yapraklarından örnekler panoya asılır. • Öğrenciler ilginç buldukları haberleri sınıfa sunarlar. • Öğrencilerin tarafından ilginç bulunan haberler panoya asılır.

Ders süreci bir ders saatini kapsayacak biçimde Tablo 4.8’de yer alan eylem planında belirtildiği gibi işlenmiştir. Araştırmacı tarafından “hangi bilim insanlarının isimlerini biliyorsunuz?” sorusu sorularak öğrencilerin derse karşı dikkatlerinin çekilmesi amaçlanmıştır. Öğrenciler bildikleri bilim insanlarının isimlerini sınıftaki arkadaşlarıyla paylaşmışlardır. Ardından araştırmacı tarafından öğrencilere bu derste neler öğrenecekleri hakkında bilgi verilmiştir. Öğrencilere kum saati aktif öğrenme tekniğini uygulamak için çalışma yaprakları dağıtılarak derse geçiş yapılmıştır.

Öğrencilerden kum saatinin çizili olduğu çalışma yaprağının üst kısmına bildikleri bilim insanlarını, icat, mucit, keşif gibi kavramlara ilişkin ön bilgilerini yazmaları istenmiştir. Öğrenciler kum saatinin üst kısmına ön bilgilerini yazdıktan sonra çalışma yaprağını çantalarına koymuşlardır. Ardından araştırmacı tarafından konuya ilişkin kavramlar ele alınmıştır. Araştırmacı tarafından sınıfa getirilen Aziz Sancar’ın yaşamına ilişkin bir genel ağ haberi bir öğrenci tarafından sınıftaki öğrencilere sunulmuştur. Öğrencilerden sunulan haberden yola çıkarak bilim insanlarının özelliklerini ortaya çıkarmaları istenmiştir. Aşağıda haber sunulduktan derste geçen konuşmaların bir bölümü sunulmuştur:

Araştırmacı: Çocuklar bu haberden yola çıkarak sizler bilim insanlarının hangi özelliklerini ortaya çıkarabilirsiniz?

Volkan: Hocam bu haberden ben bilim insanlarının bir işi zorluklar olsa da yaptıklarını anladım.

Araştırmacı. Evet. Çok güzel. Yani bilim insanları zorluklar karşısında pes etmiyorlar. Aferin. Habere baktığınız zaman Aziz Sancar’ın yaptığı çalışmalarda başarısızlıklar olmuş

ama hiçbir zaman pes etmemiş. Sonunda başarıya ulaşmış. Başka ne çıkarabilir bu haberde bilim insanlarının ortak özelliklerine dair?

Tolga: Bir konuda uzmanlık alanlarının olması ve başarılı olmaları.

Rüya: Zekiler.

Ayşe: Pes etmiyorlar. Kendilerine güvendikleri için başarıyorlar.

Yiğit: Hocam meraklı oluyorlar. Meraklılar.

Ders süreci bir diğer bilim insanı olan Burcu Özsoy'a ilişkin bir genel ağ haberinin bir öğrenci tarafından sunulmasıyla devam etmiştir. Haberin sunulmasının ardından öğrencilerden bu haberden yola çıkarak bilim insanlarının ortak özelliklerini ortaya çıkarmaya devam etmeleri istenmiştir. Aşağıda derste geçen konuşmaların bir bölümü aşağıda sunulmuştur:

Araştırmacı: Çocuklar yine haberden yola çıkarak bilim insanlarının özelliklerini ortaya çıkaralım. Sizler bu haberde bilim insanlarının hangi özelliklerini ortaya çıkarabilirsiniz?

Yiğit: Hepsinin çok kitap okuması.

Araştırmacı: Aferin. Haberde zaten çocuklara, gençlere mutlaka kitap okumaları yönünde tavsiyede bulunmuştu Burcu Özsoy. Bilim insanları kitap okuyorlar, bilimsel kitaplar okuyorlar. Makaleler okuyorlar. Alanlarında başarılı olmak için çok çalışıyorlar.

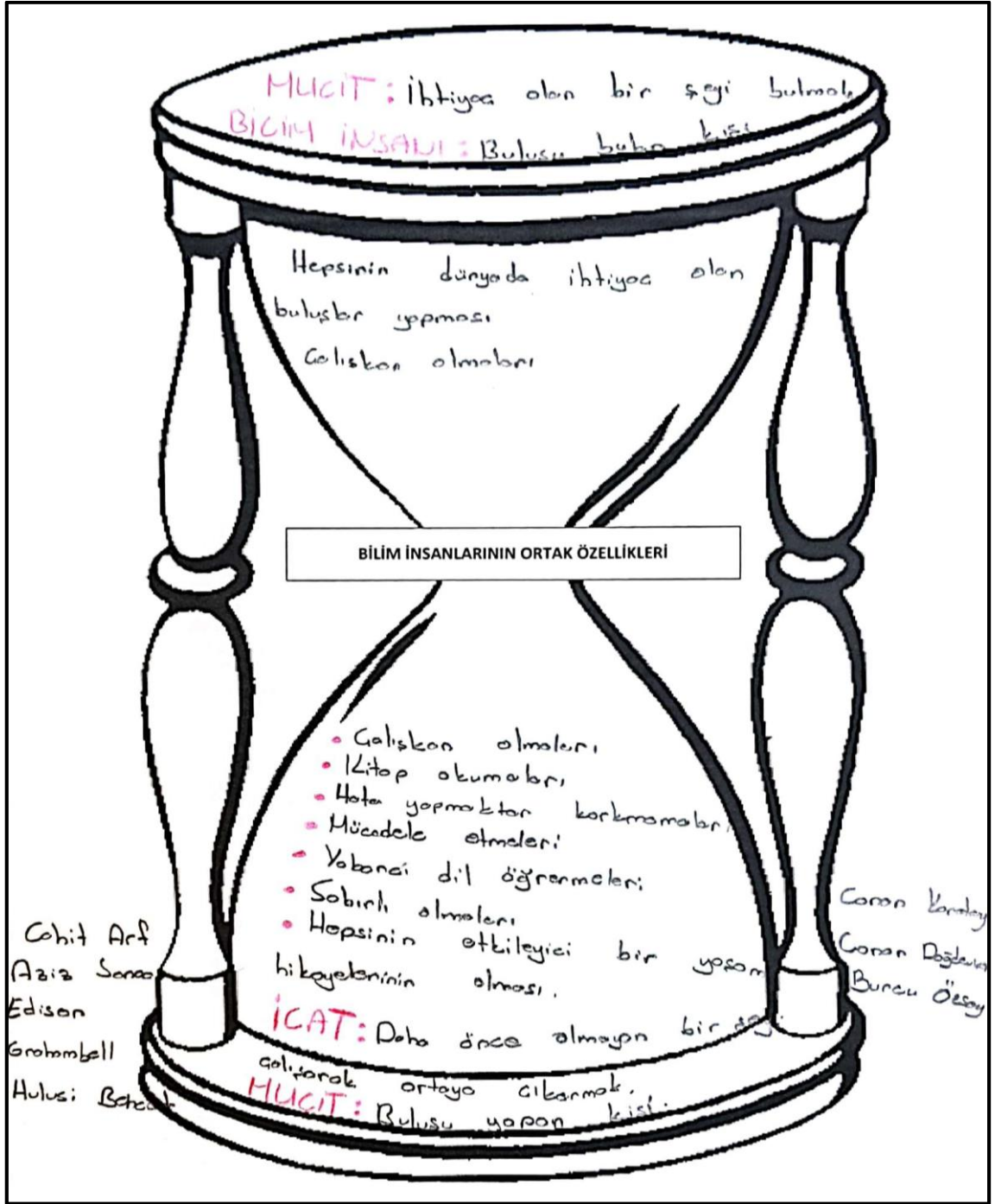
Nilay: Hata yapmaktan korkmuyorlar.

Araştırmacı: Evet çok güzel. Hata yapmaktan korkmuyorlar. Bazen hata yapa yapa başarıya ulaşıyorlar.

Ders süreci bilim insanlarına yönelik bir TV haberi izlenerek devam etmiştir. Öğrenciler TV haberini değerlendirmişler ve bilim insanlarının özelliklerini ortaya çıkarmaya devam etmişlerdir. Ardından ders süreci öğrencilerin bilim insanlarına yönelik getirmiş oldukları haberleri sınıftaki arkadaşlarına sunmaları ile devam etmiştir. Öğrenciler getirdikleri haberleri sunduktan sonra haberden yola çıkarak bilim insanlarının özelliklerini ortaya çıkarmışlardır. Sonrasında derste işlenen konular özetlenmiştir. Öğrencilerden kum saati etkinliğine yönelik çalışma yapraklarını çantalarından çıkarmaları istenmiştir.

Öğrenciler çalışma yapraklarında bulunan kum saatinin alt kısmına derste neler öğrendiklerini yazmışlardır. Öğrenciler çalışma yapraklarını sınıftaki arkadaşları ile paylaşmışlardır. Öğrencilerin çalışma yapraklarında neler öğrendikleri ortaya çıkarılmıştır. Öğrencilerin çalışma yapraklarından örnekler panoya asılmıştır. Aşağıda öğrencilerin çalışma yapraklarından örnekler yer almaktadır.

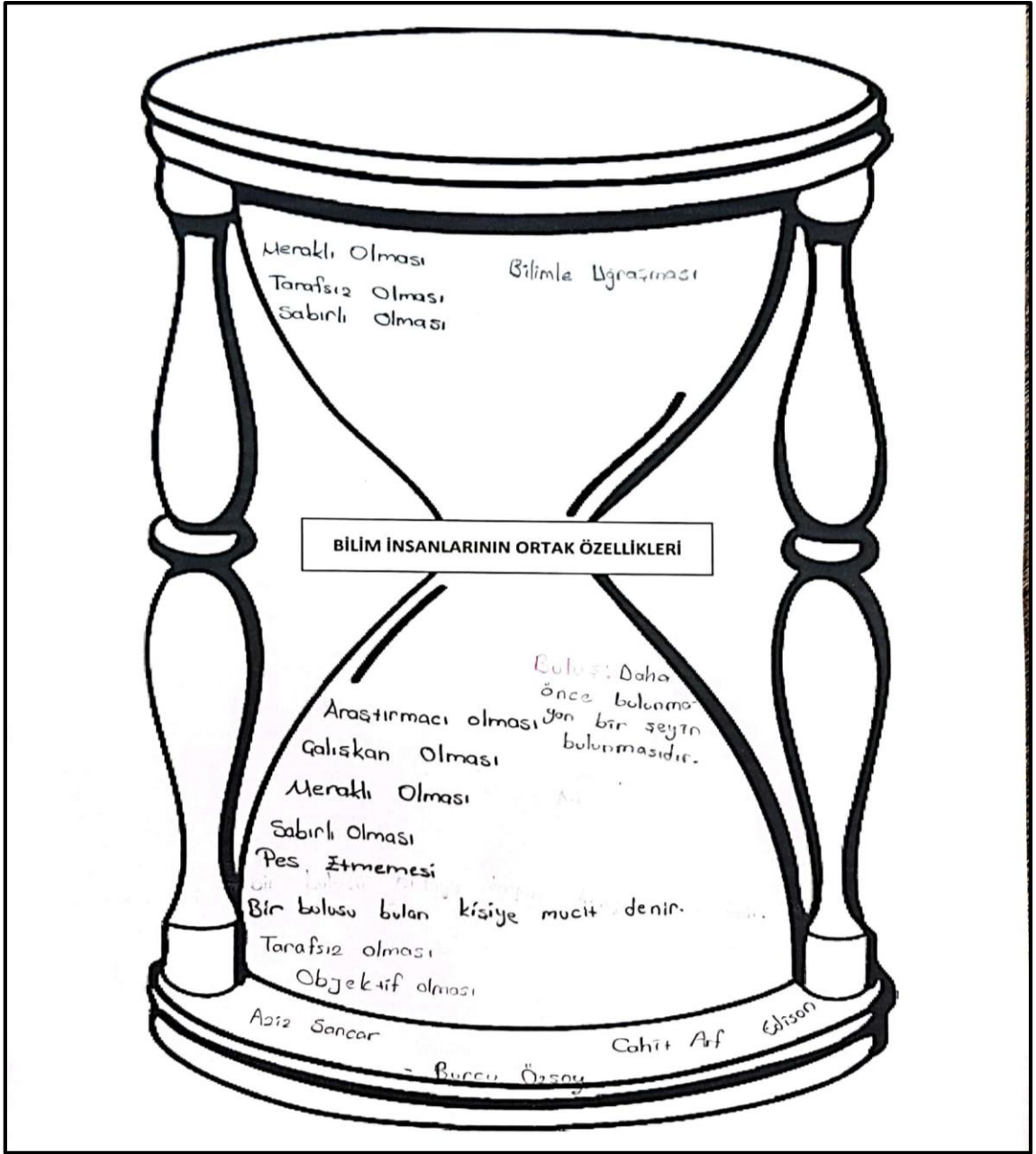
Ayşe isimli öğrencinin çalışma yaprağı şu biçimdedir:

Görsel 4.73. Öğrencilerin kum saati etkinliğine ilişkin çalışmalarından bir örnek

Ayşe isimli öğrencinin çalışma yaprağı incelendiğinde derste ele alınan kavramlara ve bilgilere yönelik ön bilgisinde yanlışlıklar olduğu görülmektedir. Güncel olay öğretimi ile işlenen dersten sonra ise Ayşe'nin bilim insanlarının ortak özelliklerini ortaya koyabildiği, derste ele alınan kavramları doğru bir biçimde öğrenebildiği görülmektedir. Ayşe kum saatinin alt kısmına derste öğrendiği bilim insanlarının isimlerini de yazmıştır.

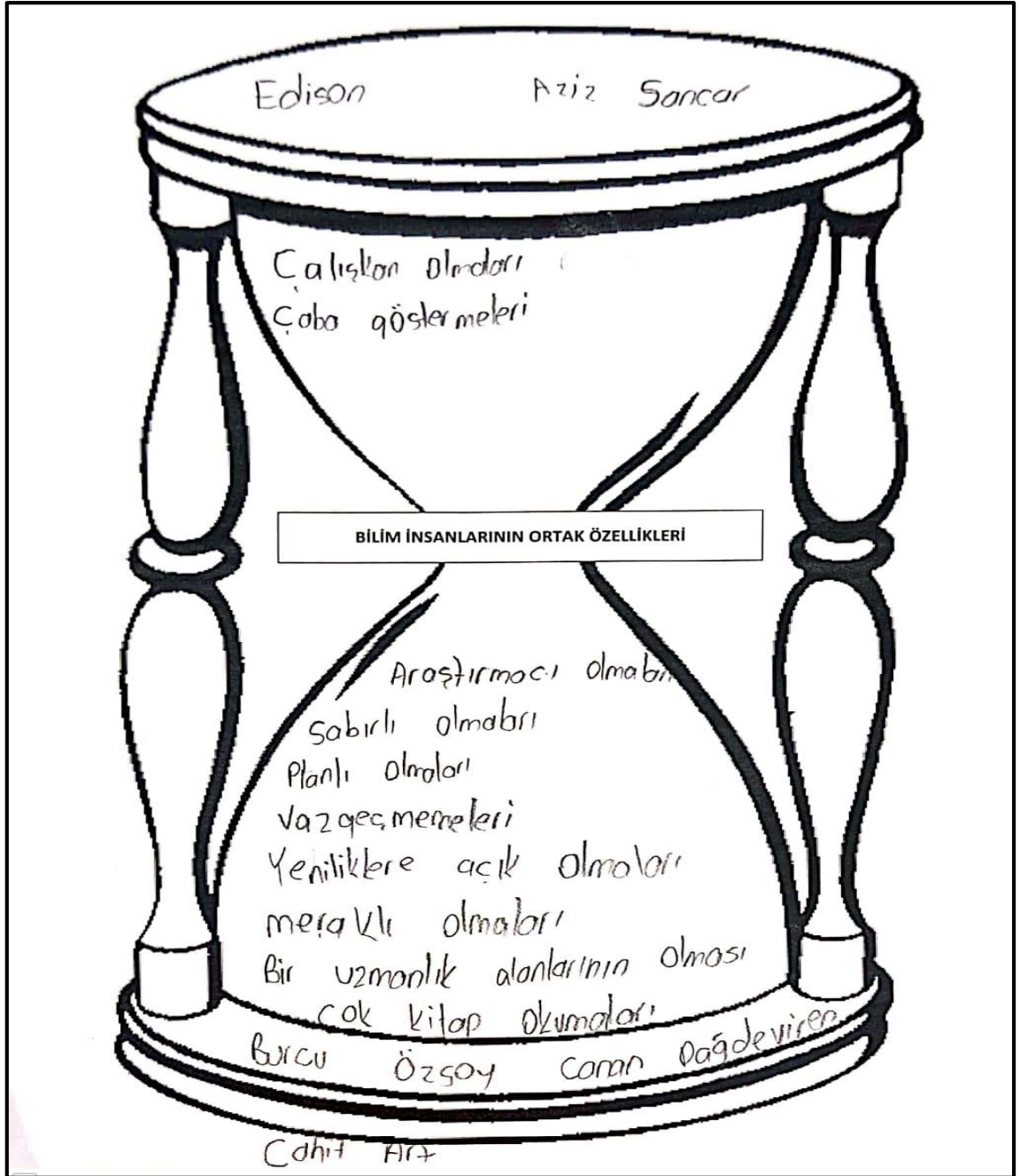
Dilara isimli öğrencinin çalışma yaprağı şu biçimdedir:

Görsel 4.74. Öğrencilerin kum saati etkinliğine ilişkin çalışmalarından bir örnek

Dilara'nın çalışma yaprağı incelendiğinde ders işlenmeden önce kum saatinin üst kısmına yazdığı bilim insanlarının ortak özelliklerine yönelik ön bilgisinin sınırlı olduğu görülmektedir. Güncel olay öğretimi ile işlenen ders sürecinin sonunda Ayşe'nin bilim insanlarının ortak özelliklerine yönelik bilgilerinin arttığı görülmektedir. Ayşe ayrıca kum saatinin alt bölümüne buluş ve mucit kavramlarının tanımını yapabilmiş ve öğrendiği bilim insanlarının isimlerini de yazmıştır.

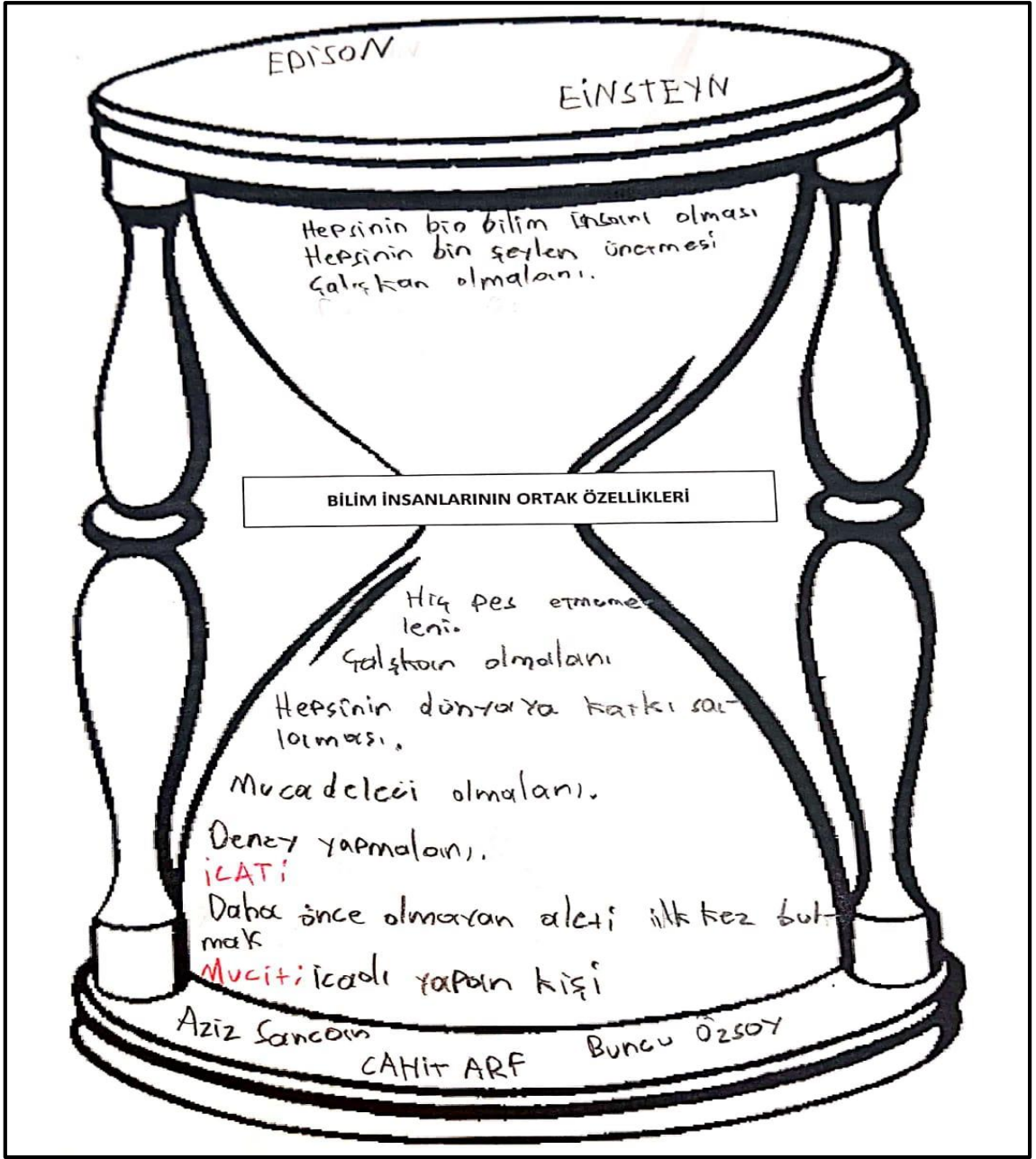
Yiğit isimli öğrencinin çalışma yaprağı şu biçimdedir:

Görsel 4.75. Öğrencilerin kum saati etkinliğine ilişkin çalışmalarından bir örnek

Yiğit'in ders işlenmeden önce kum saatinin üst kısmına yazdığı bilim insanlarının ortak özelliklerine yönelik ön bilgisinin ve isimlerini bildiği bilim insanlarının az olduğu görülmektedir. Güncel olay öğretimi ile işlenen ders sürecinin sonunda Yiğit'in bilim insanlarının ortak özelliklerine yönelik bilgilerinde ve isimlerini bildiği bilim insanlarının sayısında artış olduğu görülmektedir.

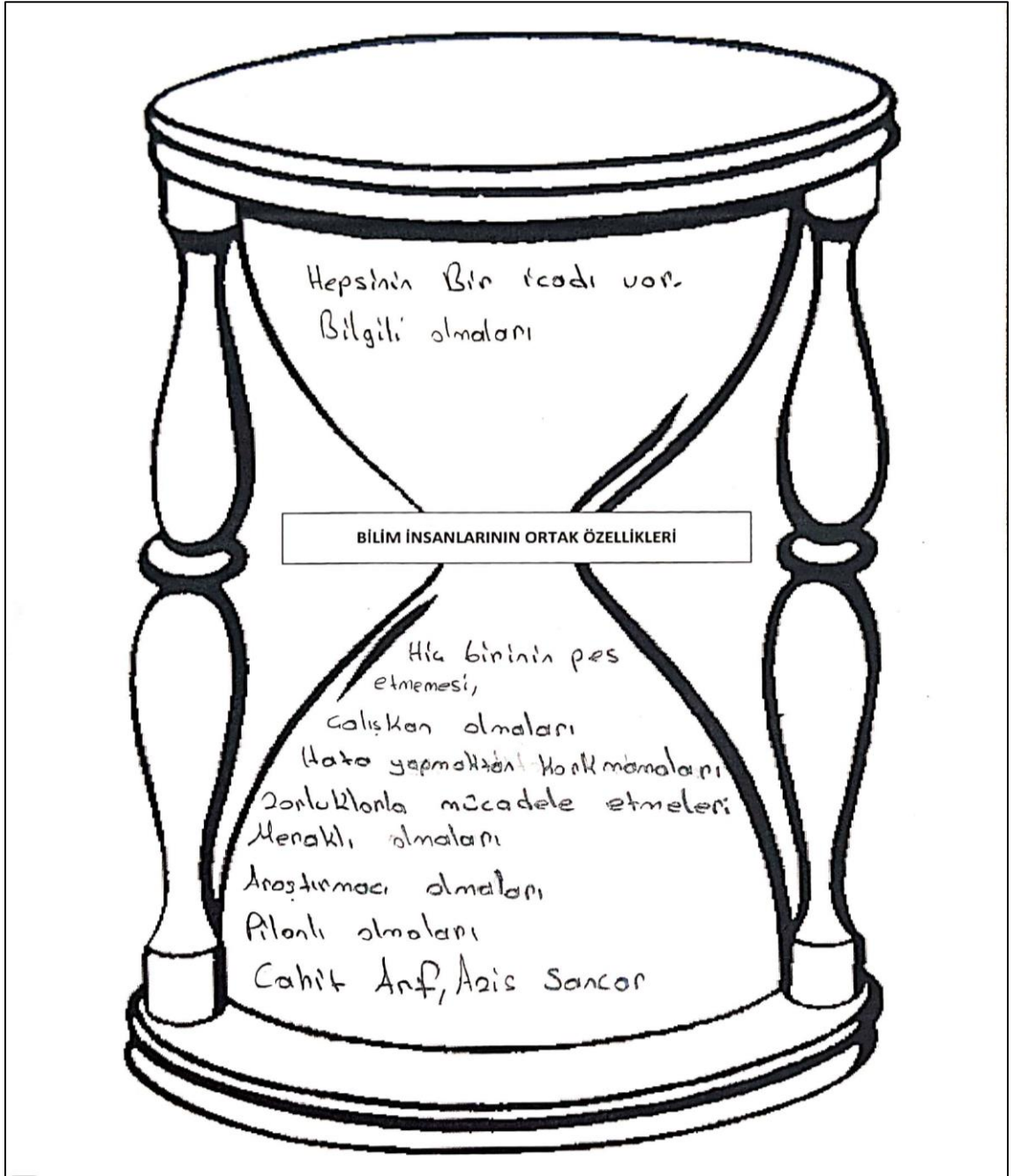
Tolga isimli öğrencinin çalışma yaprağı şu biçimdedir:

Görsel 4.76. Öğrencilerin kum saati etkinliğine ilişkin çalışmalarından bir örnek

Tolga'nın çalışma yaprağı incelendiğinde kum saatinin üst kısmına yazdığı derse yönelik ön bilgilerinin ve isimlerini bildiği bilim insanlarının sayısının az olduğu görülmektedir. Güncel olay öğretimi ile işlenen ders sürecinin sonunda Tolga'nın bilim insanlarının ortak özelliklerine yönelik bilgilerinde ve isimlerini bildiği bilim insanlarının sayısında artış olduğu görülmektedir. Tolga kum saatinin alt kısmına derste ele alınan kavramların tanımlarını da yapabilmektedir.

Nilay isimli öğrencinin çalışma yaprağı şu biçimdedir:

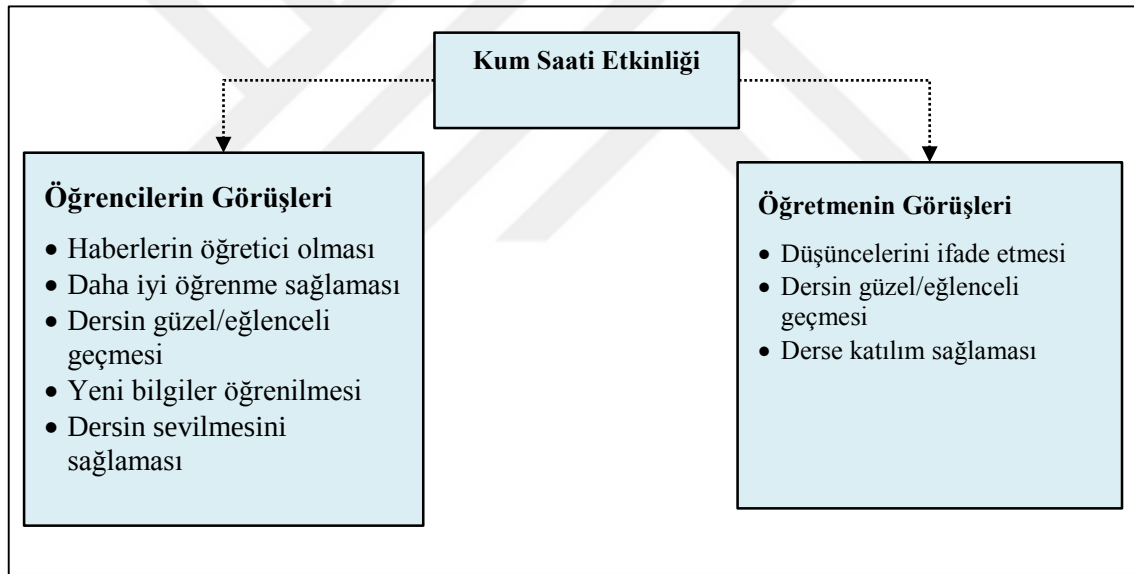
Görsel 4.77. Öğrencilerin kum saati etkinliğine ilişkin çalışmalarından bir örnek

Nilay'ın çalışma yaprağında yer alan kum saatinin üst kısmına yazdıkları incelendiğinde bilim insanlarının özelliklerine yönelik yanlış ve eksik ön bilgiye sahip olduğu görülmektedir. Güncel olay öğretimi ile işlenen ders sürecinin sonunda Nilay'ın bilim insanlarının ortak özelliklerine yönelik bilgilerinde artış olduğu görülmektedir. Nilay kum saatinin alt kısmına derste öğrendiği bilim insanlarının isimlerini de yazmıştır.

Araştırmacı dersten sonra düşüncelerini günlüğüne şu biçimde yazmıştır:

Bu dersimizde güncel olay öğretimi ile kum saati aktif öğrenme tekniğini bütünlendirdim. Öğrenciler zorlanmadan etkinliği gerçekleştirdiler. Bilim insanlarına yönelik haberlerden bilim insanlarının ortak özelliklerini ortaya çıkarabildiler. Öğrenciler derste haberlerin bir amaç için inceleneceğini bildiklerinden haberler sunulurken çok daha dikkatli olmaya çalışıyorlar. Bu nedenle haberlere karşı farkındalıklarının arttığını düşünüyorum. Öğrenciler ders sürecinde yaptıkları çalışmaları arkadaşlarına sunmak için de oldukça istekliydim. Onların derse katılmak için istekli olmaları beni de çok mutlu ediyor (26.02.2020).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde kum saati aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin araştırmacı, öğretmen ve öğrenciler görüşlerini günlüklerine yazmışlardır. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde kum saati aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrencilerin görüşleri Şekil 4.10’da sunulmuştur.

Şekil 4.10. Kum saati etkinliğine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri

Aşağıda öğretmenin günlüğüne ders sürecine yönelik yazdığı düşünceleri doğrudan alıntı biçiminde sunulmuştur.

Bugünkü konumuz bilim insanlarının ortak özellikleri. Ahmet Hoca derse çocuklara bildiği bilim insanları var mı? sorusunu sorarak başladı. Sonra bir çalışma kâğıdı dağıttı. Bilim insanlarının özelliklerini yazmalarını istedi. Daha sonra Aziz Sancar’ın, Burcu Özsoy’un hayatlarına dair haberler okuttu. Öğrencilerden haberdan yola çıkarak bilim insanlarının özelliklerinin neler olduğunu bulmalarını istedi. Antarktika’ya yapılan bilim seferberliği ile ilgili bir haber izleterek öğrencilerin bu haberi yorumlamalarını istedi. Bilim insanı Canan Dağdeviren’in çalışmalarına dair bir haber izletti. Daha sonra öğrencilerin bilim insanlarına

yönelik getirdikleri haberleri okuttu ve öğrencilerden habere yönelik çıkarımda bulunmalarını istedi. Öğrencilere dersin başında dağıttığı çalışma kâğıtlarını tamamlamalarını istedi. Öğrencilere çalışmalarını okuttu. En çok beğenilen çalışmaları sınıfın panosuna astı. Son olarak öğrencilerin getirdikleri ilginç haberlerden bazılarını okuttu ve panoya astı. Güzel, zevkli, bol katılımlı bir ders oldu (26.02.2020).

Aşağıda öğrencilerin günlüklerine ders sürecine yönelik yazdığı düşünceleri doğrudan alıntı biçiminde sunulmuştur.

Bu dersimizde bilim insanlarının ortak özelliklerini öğrendik. Benim öğrendiklerim meraklı olmaları, sabırlı olmaları, tarafsız olmaları, çalışkan olmaları, pes etmemeleri. Ben bunları öğrendim. Sonra ilginç bulduğumuz haberleri sınıfta okuduk. Dersin sonunda hoca haberleri panoya astı. Dersimiz çok güzel geçiyor. Haberlerle ders olunca sanki iyi öğreniyorum. Ahmet Hoca etkinlikler yaptırıyor bize. Çok keyifli oluyor (26.02.2020, Dilara).

Bugün haberler izledik. Öğretmenimizin verdiği etkinlik kâğıdını yaptık ve bilim insanlarının ortak özelliklerini öğrendik. Daha sonra ise öğretmenimizin verdiği ödevleri okuduk. Sosyal Bilgiler dersini seviyorum (26.02.2020, Rüya).

Bugünkü işlediğimiz konular icat, mucit ve bilim insanlarının ortak özellikleri. Günlük hayatta kullandığımız ampulü Edison bulmuş. En acayibime giden ise Fizik bölümünde birçok ödül alan Einstein'ın çocukken çok geç konuştuğu için derslerinde başarılı olamaması. Bu olumsuzluklara rağmen bilim insanı olmuş. Türk bilim insanlarına yönelik derste haberler izledik. Daha öncesinde bu kadar Türk bilim insanı tanıımıyordum. (26.02.2020, Ayşe).

Bu dersimizde bilim insanlarının ortak özelliklerini öğrendik. Öğretmen bize kâğıt verdi. Onları doldurduk. Haberler izledik ve çok şey öğrendik (26.02.2020, Tolga).

Bugün bilim insanlarının ortak özelliklerini öğrendik. Ahmet Hoca bizlere haber okutturdu sonra bilim insanlarının özelliklerini bulmamızı istedi. Yine haberlerden öğrendik dersi. Ders çok güzel geçiyor (26.02.2020, Nilay).

Uygulama sınıfın Sosyal Bilgiler öğretmeni günlüğünde öğrencilerin haberlere yönelik çıkarımda bulunduklarını belirtmiştir. Bu kapsamda öğrenciler, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde kullanılan aktif öğrenme teknikleri ile haberlerden dersin konusuna yönelik anlam çıkarmışlardır. Sosyal Bilgiler öğretmeni günlüğünde öğrencilerin derse katıldıklarını, dersin eğlenceli olduğunu yazmıştır. Bu kapsamda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin derse etkin bir biçimde katılmalarına, düşüncelerini ifade etmelerine ve böylece dersin eğlenceli geçmesine katkı sağlamaktadır.

Öğrenciler günlüklerinde Sosyal Bilgiler öğretmenine benzer biçimde dersin güzel geçtiğini belirtmişlerdir. Bir öğrenci günlüğüne daha önce Türk bilim insanlarını tanımadığını, derste incelenen haberlerden sonra Türk bilim insanlarını öğrendiğini yazmıştır. Üç öğrenci ise günlüklerinde dersi daha iyi anladıklarını ve dersi haberlerden

öğrendiklerini yazmışlardır. Sosyal Bilgiler dersinde Türk bilim insanlarına yönelik haberler incelenmiştir. Öğrenciler incelenen haberlerden bilim insanlarının ortak özelliklerinin neler olduğunu ortaya çıkarmışlardır. Aynı zamanda incelenen güncel olaylara yönelik kum saati aktif öğrenme tekniği kullanılarak öğrenciler bilim insanlarının ortak özelliklerini çalışma kâğıtlarında yazmışlardır. Bu kapsamda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin derse etkin bir biçimde katılarak güncel olaylar üzerinden dersin konusuna yönelik yeni bilgiler öğrenmelerini sağlamaktadır.

Bir öğrenci günlüğünde Sosyal Bilgiler dersini sevdiğini ifade etmiştir. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretimi kapsamında aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrenciler derse etkin bir biçimde katılmalarını sağlamaktadır. Bu durum öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersini sevmeleri üzerinde etkili olmaktadır.

4.1.9. Güncel olay öğretiminde doğru mu? yanlış mı? aktif öğrenme tekniğinin kullanılması

Uygulama sürecinde dokuzuncu ve onuncu eylem planları 28.02.2020 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bu iki eylem planı 40’ar dakikadır. Her iki eylem planında da güncel olay öğretiminde doğru mu? yanlış mı? aktif öğrenme tekniği kullanılmıştır. Aşağıda ilk ders saatinde uygulanan güncel olay öğretiminde doğru mu? yanlış mı? aktif öğrenme tekniğinin kullanıldığı eylem planı Tablo 4.9’da verilmiştir.

Tablo 4.9. *Güncel olay öğretiminde doğru mu? yanlış mı? aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin eylem planı*

Tarih	28.02.2020
Dersin Adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	5
Süre	40 Dakika
Öğrenme Alanı	Bilim, Teknoloji ve Toplum
Kazanım	Buluş yapanların ve bilim insanlarının ortak özelliklerini belirler.
Güncel Olay Öğretim Yaklaşımı	Güncel olayların Sosyal Bilgileri desteklemek için kullanılması
Materyaller	TV haberleri, genel ağ haberi, bilgi kartları

Tablo 4.9. (Devam) *Güncel olay öğretiminde doğru mu? yanlış mı? aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin eylem planı*

Kullanılan Güncel Olay Yöntem ve Teknikleri	Gazete, TV ve genel ağ haberi inceleme, haber sunma, haber olaylarını tartışma
Kullanılan Aktif Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	Doğru mu? Yanlış mı?
I. GİRİŞ	
Dikkat Çekme	“Bir önceki dersimizde bilim insanlarının ortak özelliklerini öğrenmiştik” biçiminde bir konuşma yapılarak öğrencilerin dikkati çekilir.
Güdüleme	Öğrencilere “bu dersimizde bilim insanlarının ortak özelliklerini öğrenmeye devam edeceğiz” biçiminde bir konuşma yapılır.
Gözden Geçirme	Öğrencilere “siz de bu dersimizde bilim insanlarının ortak özelliklerini belirlemeye devam edeceksiniz.” biçiminde bir konuşma yapılır.
Derse Geçiş	Öğrencilerden sınıfa getirdikleri haberleri çıkarmaları istenerek derse geçiş yapılır.
II. GELİŞTİRME	
• Öğretmen tarafından bilim insanlarına yönelik bir önceki derste öğrenilen bilgiler tekrarlanır. • Öğrencilerden bilim insanlarına yönelik getirdikleri haberleri arkadaşlarına sunmaları istenir. • Öğrenciler getirdikleri haberleri arkadaşlarına sunarlar. • Öğrenciler tarafından sunulan haberler değerlendirilir. • Haberlerden bilim insanlarının ortak özellikleri ortaya çıkarılır. • Araştırmacı tarafından bilim insanına yönelik bir haber sınıfa sunulur. • Haber değerlendirilir. • Doğru mu? yanlış mı? etkinliğini gerçekleştirmek için hazırlanan bilgi kartları öğrencilere dağıtılır. • Öğrenciler kendi kartında yazan bilgiyi sınıftaki arkadaşlarına okur ve kartında yazan bilginin doğru mu? yoksa yanlış mı olduğunu belirtir.	
III. SONUÇ	
• Öğrencilerden derste işlenen konuları özetlemeleri istenir.	
IV. DEĞERLENDİRME	
• Derse işlenen konuya yönelik çoktan seçmeli test soruları öğrencilere dağıtılır. • Öğrenciler testleri çözdükten sonra öğretmen doğru yanıtı öğrencilere bildirir.	

Ders süreci bir ders saatini kapsayacak biçimde Tablo 4.9’da yer alan eylem planında belirtildiği gibi işlenmiştir. Bir önceki derste işlenen konular tekrar edilmiştir.

Ardından öğrenciler bilim insanlarına yönelik getirmiş oldukları haberleri sınıftaki arkadaşlarına sunmuşlardır. Sunulan haberler öğrenciler tarafından değerlendirilerek bilim insanlarının ortak özellikleri ortaya çıkarılmıştır. Araştırmacı tarafından haberler incelendikten sonra öğrencilere içerisinde dersin konusuna ve incelenen güncel olaylara dair bilgilerin yer aldığı kartlar dağıtılmıştır. Öğrenciler ellerindeki kartta yazan bilgiyi sınıftaki arkadaşlarına okuyarak bu bilginin doğru mu? yoksa yanlış mı? olduğunu ifade etmişlerdir. Aşağıda dersin bu bölümünde geçen konuşmaların bir bölümü sunulmuştur:

Rüya: Aziz Sancar’a Nobel Kimya Ödülü verilmiştir. Doğru.

Araştırmacı: Aferin. İncelediğimiz haberden hatırlıyorsunuzdur sizler de.

Ayşe: Bilim insanları kendileri için çalışma yaparlar. Yanlış.

Araştırmacı: Neden yanlış peki?

Ayşe: Çünkü bilim insanları insanlık için çalışma yaparlar.

Araştırmacı: Aferin sana. Güzel.

Dilara: Bilim insanları olaylar arasında neden-sonuç ilişkisi kurarlar. Doğru.

Volkan: Bilim insanları genellikle ilk ulaştıkları bilgi ile yetinirler. Yanlış.

Araştırmacı: Peki doğrusu nedir?

Volkan: Sorgularlar. Başka kaynaklardan da bilgiye ulaşırlar.

Araştırmacı: Aferin. Bilginin doğruluğunu sorgularlar. Farklı farklı kaynaklardan bilgiye ulaşırlar.

Ezgi: Bilim insanları taraf tutarlar. Yanlış. Çünkü bilim insanları objektiftir.

Ders sürecinde güncel olay öğretiminde doğru mu? yanlış mı? aktif öğrenme tekniği uygulandıktan sonra bir öğrenci tarafından derste işlenen konular özetlenmiştir. Ardından öğrencilere çoktan seçmeli test dağıtılarak dersin değerlendirmesi yapılmıştır.

28.02.2020 tarihinde ikinci ders yeni kazanıma geçilmiştir. Bu kapsamda hazırlanan eylem planı Tablo 4.10’da yer almaktadır.

Tablo 4.10. *Güncel olay öğretiminde doğru mu? yanlış mı? aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin eylem planı*

Tarih	28.02.2020
Dersin Adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	5
Süre	40 Dakika
Öğrenme Alanı	Bilim, Teknoloji ve Toplum
Kazanım	Yaptığı çalışmalarda bilimsel etiğe uygun davranır.
Kullanılan Yöntem ve Teknikler	Soru-yanıt, düz anlatım

Tablo 4.10. (Devam) *Güncel olay öğretiminde doğru mu? yanlış mı? aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin eylem planı*

Güncel Olay Öğretim Yaklaşımı	Güncel olayların Sosyal Bilgileri desteklemek için kullanılması
Materyaller	Genel ağ haberi, bilgi kartları
Kullanılan Güncel Olay Yöntem ve Teknikleri	Genel ağ haberi inceleme, güncel olayları tartışma, haber defteri oluşturma, haber olaylarını tartışma
Kullanılan Aktif Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	Doğru mu? Yanlış mı?
I. GİRİŞ	
Dikkat Çekme	“Ders kitaplarınızın arka sayfalarında kaynakça kısmı neden vardır?” sorusu sorularak öğrencilerin dikkati çekilir.
Güdüleme	Öğrencilere “bu dersimizde bir araştırma yaparken nelere dikkat edilmesi gerektiğini öğreneceksiniz.” biçiminde bir konuşma yapılır.
Gözden Geçirme	Öğrencilere “siz de bu dersimizde öğrendikleriniz ile yapacağınız bir çalışmada bilimsel etiğe uygun davranabileceksiniz.” biçiminde bir konuşma yapılır.
Derse Geçiş	Öğrencilere daha önce kimler araştırma yaptı? sorusu sorulur. Söz hakkı alan öğrencilere “yaptığın araştırmada hangi kaynaklardan yararlandın?” sorusu sorulur. Öğrencilerden alınan yanıtlardan yola çıkarak derse geçiş yapılır.
II. GELİŞTİRME	
- Öğretmen tarafından bilgi kaynakları ve araştırma yaparken takip edilmesi gereken aşamalar hakkında bilgi verilir. - Bilgi hırsızlığına dair bir genel ağ haberi izlenir. - Öğrenciler tarafından haber değerlendirilir. - Doğru mu? yanlış mı? etkinliğini gerçekleştirmek için hazırlanan bilgi kartları öğrencilere dağıtılır. - Öğrenciler kendi kartında yazan bilgiyi sınıftaki arkadaşlarına okur ve kartında yazan bilginin doğru mu? yoksa yanlış mı olduğunu belirtir.	
III. SONUÇ	
Öğrencilerden derste işlenen konuları özetlemeleri istenir.	
IV. DEĞERLENDİRME	
- Derse işlenen konuya yönelik çoktan seçmeli test soruları öğrencilere dağıtılır. - Öğrenciler testleri çözdükten sonra öğretmen doğru yanıtı öğrencilere bildirir. - Öğrencilerden ilginç buldukları haberleri arkadaşlarına sunmaları istenir.	

Tablo 4.10. (Devam) *Güncel olay öğretiminde doğru mu? yanlış mı? aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin eylem planı*

V. ÖDEV
• Öğrencilere bir sonraki derste belirledikleri insanların hayatını bilimsel araştırma basamaklarını kullanıp bilimsel etiğe uygun olarak araştırmaları istenir. Öğrencilere yapacakları araştırmayı sınıfa sunacakları belirtilir.

Ders süreci bir ders saatini kapsayacak biçimde Tablo 4.10’da yer alan eylem planında belirtildiği gibi işlenmiştir. Öğrencilerden derse karşı dikkatlerini çekmek için ders kitaplarının arkasında yer alan kaynakça bölümünü incelemeleri istenmiştir. Öğrencilere ders kitaplarında neden kaynakça kısmının olduğu sorulmuştur. Alınan yanıtların ardından öğrenciler bu derste neler öğrenecekleri hakkında bilgilendirilmiştir. Öğrencilere daha önce hiç araştırma yapıp yapmadıkları ve yaptıkları araştırmalarda hangi kaynaklardan yararlandıkları sorulmuştur. Öğrencilerin vermiş oldukları yanıtlar doğrultusunda derse geçiş yapılmıştır.

Araştırmacı tarafından öğrencilere bilgi kaynakları ve araştırma yaparken izlenmesi gereken basamaklar hakkında bilgi verilmiştir. Ders sürecinde güncel olay öğretimi kapsamında haber sunma etkinliği gerçekleştirilmiştir. Bilimsel etik konusuna yönelik bir haber bir öğrenci tarafından sınıftaki öğrencilere sunulmuştur. Haber sunulduktan sonra öğrenciler haberi değerlendirmişlerdir. Haber değerlendirildikten sonra öğrencilere bilgi kartları dağıtılarak doğru mu? yanlış mı? aktif öğrenme tekniği gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı tarafından haber sunulmadan önce haberde yer alan bilgilerin bilgi kartlarında yer aldığı vurgulanmıştır. Böylece öğrencilerin sunulan habere dikkatleri çekilmiştir. Güncel olay öğretiminde doğru mu? yanlış mı? aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin derste geçen konuşmaların bir bölümü aşağıda sunulmuştur:

Tolga: Çalışmamızı okuyan insanlar kaynakçaya bakarak yararlandığımız kaynaklara ulaşabilir. Doğru.

Rüya: Yapılan çalışmalarda bilgi hırsızlığını belirlemek için dijital programlar kullanılmaktadır. Doğru, çünkü haberde bundan bahsediyordu.

Araştırmacı: Aferin. İntihal programları vardı değil mi? Güzel.

Dilara: Sözlükler, ansiklopediler ve ders kitapları birinci elden kaynaklardır. Yanlış.

Araştırmacı: Aferin. Peki o zaman doğru olan bilgi ne? Birinci elden kaynaklar hangileri?

Dilara: Bunlar ikinci elden kaynaklardı. Meselâ günlükler birinci elden kaynaklar.

Yiğit: Araştırmamızda kullandığımız her kaynağı kaynakçada belirtme gibi bir zorunluluk yoktur. Yanlış. Tüm kaynakları belirtmeliyiz.

Ders süreci derste işlenen konuların özetlenmesi ile devam etmiştir. Öğrencilere çoktan seçmeli test dağıtılmış ve testteki sorular çözülmüştür. Ardından öğrenciler getirmiş oldukları ilginç haberleri sınıfa sunmuşlardır. Bu kapsamda aşağıda öğrencilerin haber defterlerinden örnekler yer almaktadır.

Tolga isimli öğrencinin haber defteri şu biçimdedir:

Görsel 4.78. Öğrencilerin haber defterlerinden ilginç haberlere yönelik bir örnek

Tolga ilginç bulduğu gazete haberini defterine yapıştırmıştır. Tolga ilginç bulduğu bu haberin kendisini şaşırttığını ifade etmiştir.

Yiğit isimli öğrencinin haber defteri şu biçimdedir:

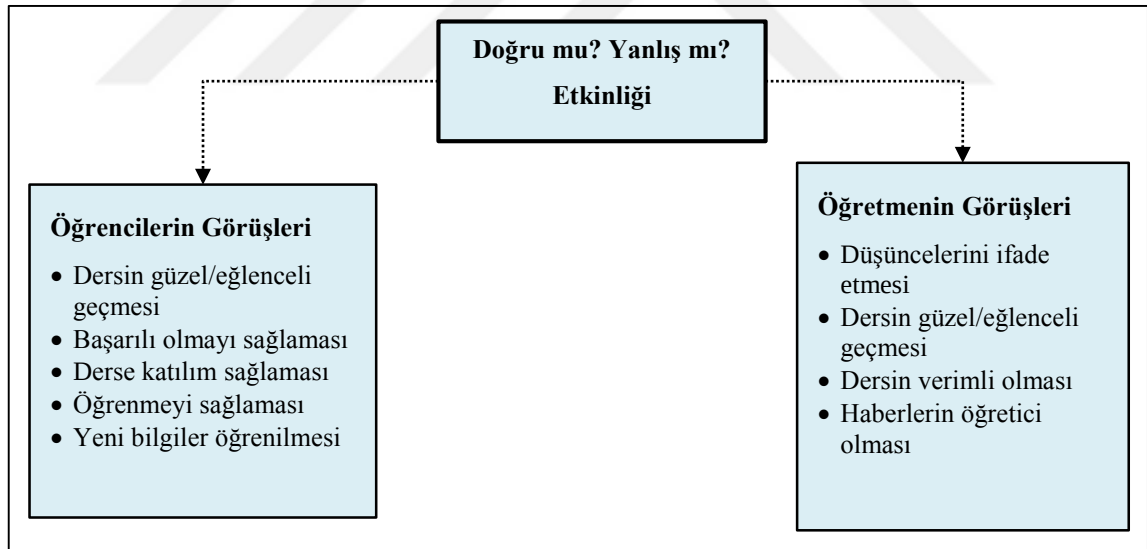
Görsel 4.79. Öğrencilerin haber defterlerinden ilginç haberlere yönelik bir örnek

Yiğit haber defterinde ilginç bulduğu iki ayrı gazete haberine yer vermiştir. Yiğit hayvanları sevdiği için bu haberleri beğendiğini belirtmiştir.

Araştırmacı dersten sonra düşüncelerini günlüğüne şu biçimde yazmıştır:

Bugün derste güncel olay öğretiminde doğru mu? yanlış mı? aktif öğrenme tekniğini kullandım. Ders sürecinde herhangi bir sorun yaşanmadı. Ders keyifli bir şekilde işlendi. Sadece birkaç öğrenci ellerindeki kartta yazan bilginin doğru veya yanlış olduğuna dair yanlış yanıt verdiler. Öğrencilerle birlikte bu yanlış yanıtlar üzerinde durduk. Dersin sonunda öğrenciler ilginç buldukları, beğendikleri haberleri arkadaşlarına sundular. Bu haberleri değerlendirdik. Öğrenciler başarılı görünüyor. Demek ki ders süreci öğrencilerin iyi bir şekilde öğrenmelerini sağlıyor. Öğrenciler bu derse de aktif olarak katıldılar. Derste mutlu görünüyorlardı (28.02.2020).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde doğru mu? yanlış mı? aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin araştırmacı, öğretmen ve öğrenciler görüşlerini günlüklerine yazmışlardır. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde doğru mu? yanlış mı? aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrencilerin görüşleri Şekil 4.11’de sunulmuştur.

Şekil 4.11. Doğru mu? yanlış mı? etkinliğine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri

Aşağıda öğretmenin günlüğüne ders sürecine yönelik yazdığı düşünceleri doğrudan alıntı biçiminde sunulmuştur.

Bu ders bilim insanlarının ortak özellikleri konusuna devam edildi. Konuyu pekiştirmeye yönelik tekrarlar yapıldı. Ahmet Hoca bilim insanlarına yönelik bir haberi okudu. Haber üzerine öğrenciler düşüncelerini söylediler. Daha sonra Ahmet Hoca öğrencilere doğru ve yanlışların olduğu bilgi kartları dağıttı. Kartları öğrencilere tek tek okutarak bilginin doğru

mu? yanlış mı? olduğunu sordu. Son olarak derste öğrenilenleri bir öğrenciye tekrar ettirdi. Öğrencilere test dağıtarak konuyu pekiştirdi. İkinci ders saatinde bilimsel etik konusuna geçildi. Bilimsel araştırma basamakları tahtaya yazılarak tek tek bilgiler verildi. Kaynakça hazırlamanın önemi ve bilgi hırsızlığı üzerinde duruldu. Bir haber okunarak intihal bilgisi verildi. Daha sonra bilimsel etik konusu ile ilgili doğru mu? yanlış mı? kartları dağıtıldı. Kartlar öğrencilere tek tek okutularak cevaplatıldı. Daha sonra derste öğrenilenler tekrar edildi. Öğrencilere ödev verildi. Haftaya öğrencilerden bilimsel araştırma basamaklarına uyarak bir bilim insanının hayatını araştırmaları istendi. Güzel bir dersti. Öğrenciler için verimli oldu. Derse katıldılar. Yine haberlerden derse yönelik bilgiler öğrendiler (28.02.2020).

Aşağıda öğrencilerin günlüklerine ders sürecine yönelik yazdığı düşünceleri doğrudan alıntı biçiminde sunulmuştur.

Bugün öğretmenimiz etkinlik kartları dağıttı. O kartlardaki bilgilerin doğruluğunu, yanlışlığını belirledik. Haberler okuduk. Bilimsel etiği ve kaynakçayı öğrendim. Bence ders güzel geçti (28.02.2020, Rüya).

Bu derste bilgi kaynaklarını öğrendik. Araştırma yaparken takip edilmesi gereken aşamaları öğrendik. Buna yönelik doğru-yanlış kartları verdi hoca bize. Onları okuduk. Bu ders çok güzeldi. Bu derste bilgi kaynaklarını öğrendim (28.02.2020, Tolga).

Bugünkü dersimizde bilimsel etik konusunu işledik. Bilgi kaynağı, bilimsel kitaplar, süreli yayın, ansiklopedi gibi kaynakları gördük. Haberler okuduk. Hocamız bize kartlar verdi. Hepimiz onları okuduk. Yazılanların doğru mu? yanlış mı? olduğunu söyledik. Test çözdük. Ben yeni şeyler öğrendim. Güzel bir ders oldu (28.02.2020, Nilay).

Bu dersimiz çok güzel geçti. Haberleri öğrendik. Bilimsel araştırma konusunu gördük. Hocamız bizlere kart verdi. Kartımızda derste öğrendiğimiz konularla ilgili bir şeyler yazıyordu. Onları okuduk. Sonra bu yazılanların doğru mu? yanlış mı? olduğunu söyledik. Sonra test çözdük. Ben dersi sevdim (28.02.2020, Yiğit).

Bu dersimizde haber okuduk. Araştırma yaparken dikkat etmemiz gereken şeyleri öğrendik. Hocamız hepimize kart verdi. Kartlardaki bilgileri okuduk. Sonra bilgilerin doğru mu? yanlış mı? olduğunu bulduk. Bu derste artık daha başarılı olduğumu düşünüyorum. Çünkü derse daha fazla katılıyorum. Doğru cevap veriyorum. Çok güzel bir dersti (28.02.2020, Volkan).

Uygulama sınıfı Sosyal Bilgiler öğretmeni günlüğünde dersin güzel geçtiğini, öğrencilerin derse katıldığını ve dersin verimli olduğunu belirtmiştir. Ayrıca Sosyal Bilgiler öğretmeni günlüğüne öğrencilerin dersi haberlerden öğrendiğini yazmıştır. Öğrenciler de günlüklerinde Sosyal Bilgiler öğretmenine benzer biçimde dersin güzel geçtiğini, derse katıldıklarını belirtmişlerdir. Bir öğrenci Sosyal Bilgiler dersine artık daha fazla katıldığını, doğru yanıtlar verdiği için kendisini daha başarılı bulduğunu ifade etmiştir. Bu kapsamda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin derse etkin bir biçimde katılmalarını

sağladığından öğrencilerin daha iyi öğrenmelerine ve daha başarılı olmalarına katkı sağlamaktadır. Nitekim öğrenciler günlüklerinde derste neler öğrendiklerini yazmışlardır. Bir öğrenci ise günlüğünde yeni bilgiler öğrendiği ifade etmiştir. Bu kapsamda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin incelenen güncel olaylar üzerinden yeni bilgiler öğrenmelerini sağlamaktadır.

4.1.10. Güncel olay öğretiminde araştırma yoluyla öğrenme aktif öğrenme tekniğinin kullanılması

Uygulama sürecinde 11. eylem planı 04.03.2020 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bu eylem planında güncel olay öğretiminde araştırma yoluyla öğrenme aktif öğrenme tekniği kullanılmıştır. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde araştırma yoluyla öğrenme aktif öğrenme tekniğinin kullanıldığı eylem planı Tablo 4.11’de verilmiştir.

Tablo 4.11. *Güncel olay öğretiminde araştırma yoluyla öğrenme aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin eylem planı*

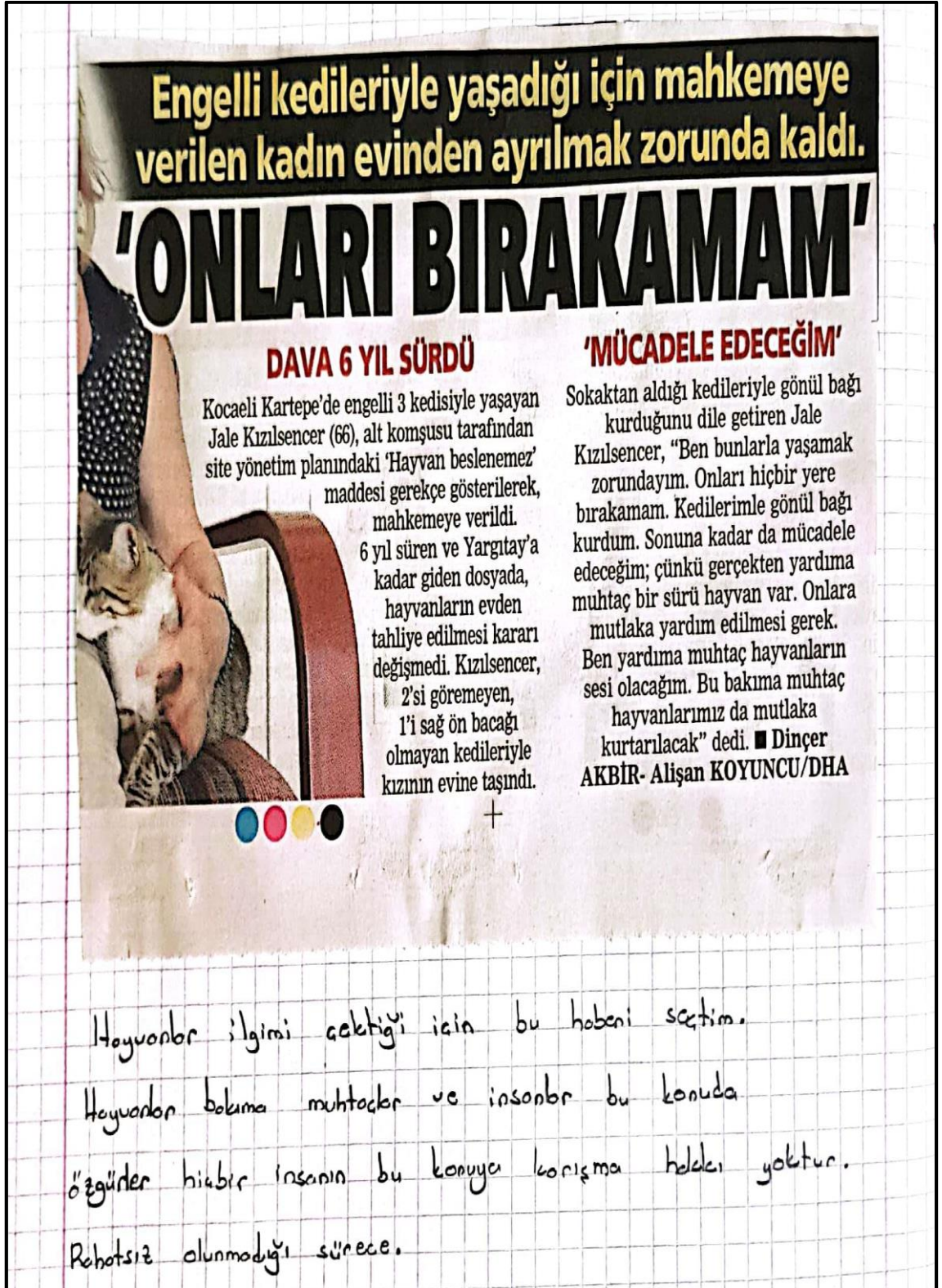
Tarih	04.03.2020
Dersin Adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	5
Süre	40 Dakika
Öğrenme Alanı	Bilim, Teknoloji ve Toplum
Kazanım	Yaptığı çalışmalarda bilimsel etiğe uygun davranır.
Güncel Olay Öğretim Yaklaşımı	Güncel olayların Sosyal Bilgileri desteklemek için kullanılması
Materyaller	Genel ağ haberi, Gazete haberleri
Kullanılan Güncel Olay Yöntem ve Teknikleri	Gazete ve genel ağ haberi inceleme, haber olaylarını tartışma, haber bülten panosu oluşturma, haber defteri oluşturma
Kullanılan Aktif Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	Araştırma yoluyla öğrenme
I. GİRİŞ	
Dikkat Çekme	Öğrencilere “bir önceki dersimizde bilimsel araştırma yaparken nelere dikkat etmemiz gerektiğini öğrenmiştik” biçiminde bir konuşma yapılarak öğrencilerin dikkati çekilir.

Tablo 4.11. (Devam) *Güncel olay öğretiminde araştırma yoluyla öğrenme aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin eylem planı*

Güdüleme	“Bu dersimizde sizin yapmış olduğunuz çalışmaları inceleyerek bilimsel etiğe uygunluğunu tartışacağız.” biçiminde bir konuşma yapılır.
Gözden Geçirme	“Yaptığınız çalışmalarda bilimsel etiğe uygun davranmayı öğrenmeye devam edeceksiniz.” biçiminde bir konuşma yapılır.
Derse Geçiş	Öğrencilerden getirdikleri haberleri çıkarmaları istenerek derse geçiş yapılır.
II. GELİŞTİRME	
• Öğrenciler ilginç buldukları haberleri sınıfa sunarlar. • Haberler üzerinde konuşulur. • Öğretmen tarafından öğrencilerin makale yazmalarına yönelik bir genel ağ haberi sınıfa sunulur. • Haber üzerinde konuşulur. • Haberin içeriğinde bilimsel çalışmalar yapan öğrencilerin çalışmalarından yola çıkarak sınıftaki öğrencilerden ödev çalışmalarını arkadaşlarına sunmaları istenir. • Öğrenciler çalışmalarını arkadaşlarına sunarlar. • Öğrencilerin yaptıkları çalışmalar değerlendirilir.	
III. SONUÇ	
• Derste işlenen konular özetlenir.	
IV. DEĞERLENDİRME	
• Öğrencilerin yaptıkları çalışmalar panoya asılır.	
V. ÖDEV	
• Öğrencilerden bir sonraki derste sınıfa tarım, hayvancılık, sanayi ve turizme yönelik haberler getirmeleri istenir. • Öğrencilerden ayrıca ilginç buldukları haberleri sınıfa getirmeleri istenir.	

Ders süreci bir ders saatini kapsayacak biçimde Tablo 4.11’de yer alan eylem planında belirtildiği gibi işlenmiştir. Ders sürecinde öncelikle öğrenciler ilginç buldukları haberleri sınıftaki arkadaşlarına sunmuşlardır. Aşağıda öğrencilerin ilginç buldukları haberlere yönelik haber defterlerinden örnekler sunulmuştur.

Ayşe isimli öğrencinin haber defteri şu biçimdedir:

Görsel 4.80. Öğrencilerin haber defterlerinden ilginç haberlere yönelik bir örnek

Ayşe isimli öğrenci hayvanlara yönelik ilgisini çeken bir habere haber defterinde yer vermiştir. Ayşe haber defterinde habere yönelik düşüncelerini ifade etmiştir.

Dilara isimli öğrencinin haber defteri şu biçimdedir:

Görsel 4.81. Öğrencilerin haber defterlerinden ilginç haberlere yönelik bir örnek

Dilara'nın ilginç bularak haber defterinde yer verdiği haber küresel su sorununa yöneliktir. Dilara haber defterinde bu haberi teknoloji sayesinde su tasarrufu sağlandığı için beğendiğini belirtmiştir.

Öğrenciler ilginç buldukları haberleri arkadaşlarına sunduktan sonra dersin konusuna geçilmiştir. Araştırmacı tarafından sınıfa getirilen bir genel ağ haberi bir öğrenci tarafından sınıftaki öğrencilere sunulmuştur. Aşağıda sınıftaki öğrencilere sunulan genel ağ haberinin görseline yer verilmiştir.

Görsel 4.82. Derste incelenen TV haberinin içeriğinden bir görsel (http-13)

Genel ağ haberi sınıftaki öğrencilere sunulduktan sonra öğrenciler tarafından haber değerlendirilmiştir. Aşağıda dersin bu bölümünde geçen konuşmaların bir bölümü sunulmuştur:

Araştırmacı: Bu haberde ne anlatılıyor?

Volkan: Hocam bir lisede öğrenciler makale yazıyorlarmış. Makaleleri Bellek adlı dergide yayımlanmıyormuş.

Tolga: Hocam öğrenciler kompozisyon bile yazamazlarken şimdi makale yazıyorlarmış.

Araştırmacı: Evet. Mezun olmak için de tez yazıyorlarmış. Siz de üç dört yıl sonra liseye başlayacaksınız. Belki sizden de makale yazmanız istenecek. Bu durumda sizin neyi bilmeniz gerekiyor? Bilimsel araştırma basamaklarını iyi bilmeniz gerekiyor. Bilimsel araştırma yaparken nelere dikkat etmeniz gerektiğini iyi bilmeniz gerekiyor. Bir önceki derste bunları öğrenmiştiniz. Ben de sizden bilimsel araştırma basamaklarına uyarak bir araştırma yapmanızı istemiştim. Şimdi sizin yaptığınız çalışmaları bir görelim.

Haberin üzerinde konuşulmasının ardından öğrencilere bilimsel araştırma basamaklarını dikkate alarak bir bilim insanı hakkında yaptıkları araştırmaları arkadaşlarına sunmaları istenmiştir. Aşağıda öğrencilerin yaptığı çalışmalardan örnekler yer almaktadır.

Dilara'nın hazırladığı çalışma şu biçimdedir:

Aziz Sancar

Aziz Sancar 8 Eylül 1946 tarihinde Mardin'in Savur ilçesinde dünyaya gelmiştir. Sekiz çocuklu bir ailede büyümüştür. İlk eğitimi Mardin'de oldu. Aziz Sancar 1963 yılında girdiği İstanbul Tıp Fakültesini 1971 yılında bitirdi. Sonra eğitimini için ABD gitti. Mardin'de iki yıl doktora yaptı. Sonrasında Dallas'a giderek Teksas Üniversitesinde Moleküler Biyoloji dalında doktora yaptı. Yale Üniversitesinde DNA onarımı dalında doçentlik tezini tamamladı. 1977 yılından bugüne ABD North Carolina-Chapel Hill Üniversitesi Biyokimya ve Biyofizik Bölümü'nde görev yapan Aziz Sancar gerçekleştirmiş olduğu 300'e yakın bilimsel makale ve bu makalelere yapılan 12 binden fazla atıfla, bilimsel araştırmada esine az rastlanırlı bir başarıya imza attı. 33 kitap yayınladı. İstanbul Tıp Fakültesini bitirdikten sonra yurtdışında yaptığı çalışmalarla Amerika Ulusal Bilimler Akademisine kabul edilen Türkten biri oldu. Prof. Dr. Aziz Sancar kanser konusunda önemli çalışmalar yapıldığını belirtirken, kanser mekanizmasının 10 yıl içinde çözüleceğine inandığını söylemişti. Hücrelerin hasar gören DNA'ları nasıl onardığını ve genetik bilgisini koruduğunu haritalandıran araştırmaları sayesinde 2015 Nobel Kimya Ödülünü kazanmıştır. Aziz Sancar şuan öğretmenlik, yazar, profesör, biyokimyacı olarak bilinir. Aziz Sancar şuan 73 yaşındadır.

Kaynaklar

www.mardin.gov.tr
www.kulturveyasam.com
www.bilimokademisi.org

Görsel 4.83. Öğrencilerin yaptıkları araştırmalardan bir örnek

Dilara, bilim insanlarından Aziz Sancar'ın hayatını araştırmıştır. Dilara çalışmasında genel ağ kaynaklarından yararlanmış ve yararlandığı kaynakları belirtmiştir.

Nilay isimli öğrencinin hazırladığı çalışma şu biçimdedir:

Cahit Arf

Cahit Arf, 1910-1917 yılları arasında yaşamış dünyaca ünlü matematikçidir. Cisimlerin kuramatik formlarının sınıflandırılmasında ortaya çıkan ve kendi adıyla anılan "Arf Sabiti", "Arf Halkaları" ve "Arf Kapanışları" gibi terimlerle matematik ve bilim dünyasında önemli katkılarda bulunmuştur. Alman matematikçi Helmut ile birlikte Hesse-Arf Kuramı'nı geliştirmiştir. Yüksek öğrenimli Fransa'da Ecole Normale Supérieure'de 1932'de tamamladı Doktorasını yapmak için Almanya'ya gitti 1938 yılında Göttingen Üniversitesi'nde doktorasını bitirdi. Türkiye'ye döndüğünde İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi'nde profesör ve Doçentlik profesörlüğe yükseldi ve 1962 yılına kadar çalıştı. Daha sonra gittiği Amerika Birleşik Devletleri'nde araştırma ve incelemelerde bulundu. Kaliforniya Üniversitesi'nde konuk öğretim üyesi olarak görev yaptı Türkiye'de yaşamak istemesi üzerine 1967 yılında Türkiye'ye döndü 1980 yılında emekli oldu 1983-1989 yılları arasında Türk Matematik Derneği başkanlığını yaptı Arf, İnönü Anıjoni'nin (1943) ve TÜBİTAK Bilim Ödülü'nü kazandı (1974). Cahit Arf, 1997 yılında bir kalp rahatsızlığı sebebiyle öldü.

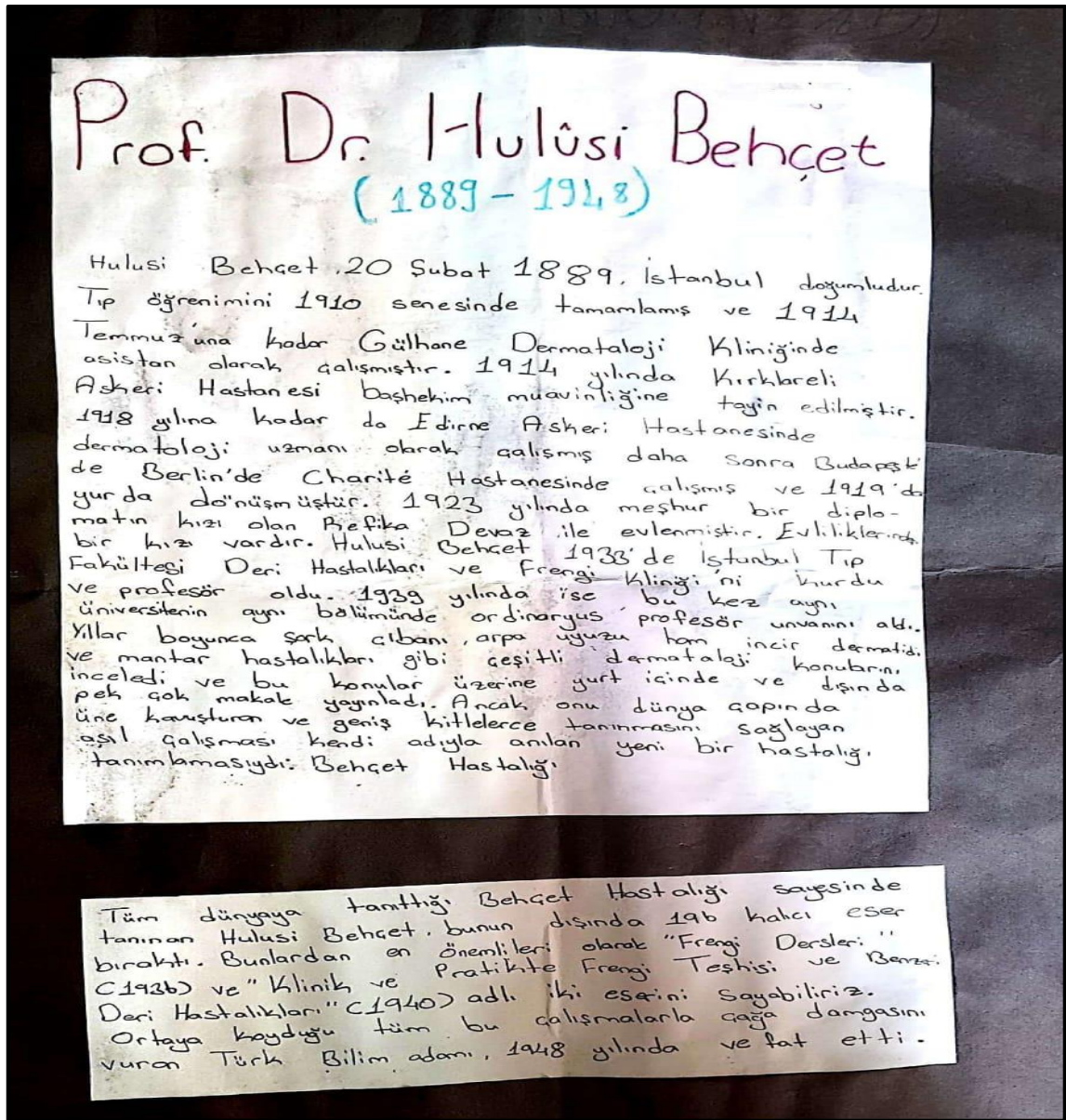
www.bilgikilavuzu.com
www.genisenbeyin.net
www.tubitak.gov.tr

Görsel 4.84. Öğrencilerin yaptıkları araştırmalardan bir örnek

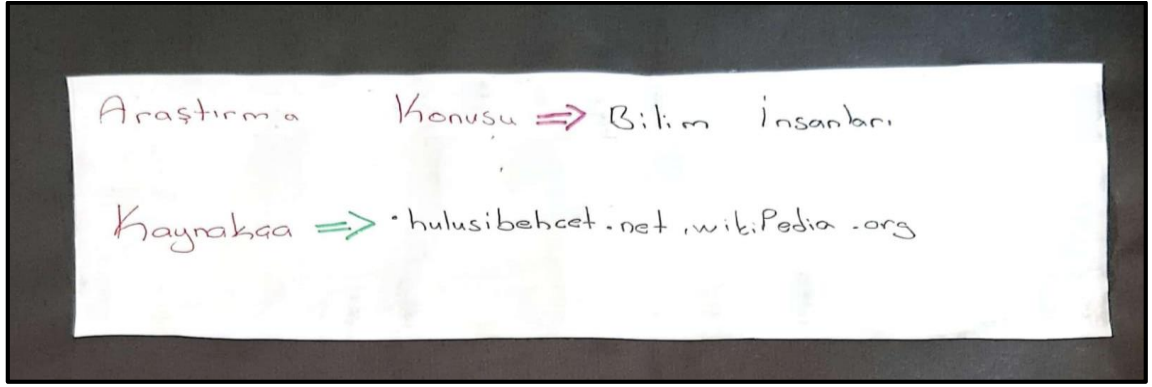
Nilay, bilim insanlarından Cahit Arf'ın hayatını araştırmıştır. Nilay çalışmasında genel ağ kaynaklarından yararlanmış ve yararlandığı kaynakları belirtmiştir.

Aşağıda Ayşe isimli öğrencinin hazırladığı çalışmaya yönelik derste geçen konuşması yer almaktadır. Ayşe'nin konuşmasının dökümünün altında ise hazırladığı çalışması sunulmuştur:

Ayşe: Ben ilk olarak araştıracağım bilim insanını belirledim. Sonra bu bilim insanını araştırmak için İnternet sitelerine girdim. Girdiğim İnternet sitelerinin güvenli olup olmadığını araştırdım. Sonrasında güvenli bir site buldum ve oradan araştırmamı yaptım.

Görsel 4.85. Öğrencilerin yaptıkları araştırmalardan bir örnek

Görsel 4.85. (Devam) Öğrencilerin yaptıkları araştırmalardan bir örnek

Ayşe, bilim insanlarından Hulusi Behçet'in hayatını araştırmıştır. Ayşe çalışmasında güvenilir bulduğu genel ağ sitelerinden araştırmasını gerçekleştirmiş ve yararlandığı kaynakları belirtmiştir.

Öğrenciler çalışmalarını sunduktan sonra derste işlenen konular özetlenmiştir. Bazı öğrencilerin çalışmalarındaki bilimsel araştırma basamaklarına uymayan durumlar üzerinde durulmuştur. Öğrencilerin yaptıkları çalışmalar içerisinde nitelikli olanlar üzerinde tekrar durularak öğrencilere dikkat etmeleri gereken durumlar hakkında bilgi verilmiştir. Öğrencilerin araştırmalarından bazıları haber bülten panosuna asılmıştır. Aşağıda haber bülten panosuna yönelik bir fotoğrafa yer verilmiştir.

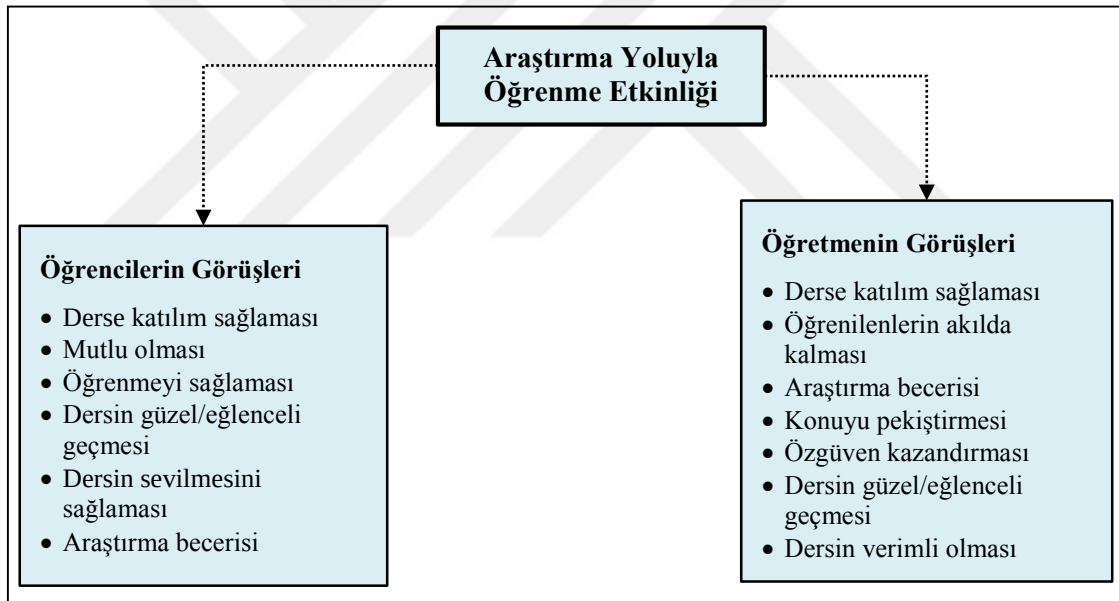

Görsel 4.86. Ders sürecinde oluşturulan haber bülten panosundan bir fotoğraf

Araştırmacı dersten sonra düşüncelerini günlüğüne şu biçimde yazmıştır:

Bugün derste önce öğrenciler ilginç buldukları haberleri sınıfa sundular. Haberler üzerinde konuştuk. Sonrasında öğrenciler bilimsel araştırma basamaklarına göre hazırlamış oldukları çalışmaları sınıfa sundular. Öğrencilerin çalışmalarını bilimsel etiğe uygunluk yönünden değerlendirdik. Öğrenciler derse hazırlıklı gelmişler. Yaptıkları çalışmaları sınıfa sunmak için oldukça istekliydim. Yapılan çalışmalardan bazılarını panoya astım. Öğrenciler aktif olarak derse katıldılar. Bir zorluk yaşamadım. Heyecanlı ve keyifli bir ders oldu (04.03.2020).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde araştırma yoluyla öğrenme aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin araştırmacı, öğretmen ve öğrenciler görüşlerini günlüklerine yazmışlardır. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde araştırma yoluyla öğrenme aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrencilerin görüşleri Şekil 4.12’de sunulmuştur.

Şekil 4.12. Araştırma yoluyla öğrenme etkinliğine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri

Aşağıda öğretmenin günlüğüne ders sürecine yönelik yazdığı düşünceleri doğrudan alıntı biçiminde sunulmuştur.

Bu ders bilimsel etik konusuna devam edildi. Öğrenciler ilginç buldukları haberleri okudular. Ahmet Hoca öğrencilerin makale yazmasına yönelik bir haberi okutturdu. Haberle ilgili öğrencilere sorular sordu. Sonra öğrencilerden önceki ders verilen ödevlerini çıkarmalarını istedi. Öğrenciler bilimsel araştırma basamaklarına uyarak araştırdıkları bir bilim insanının hayatını okudular. Ahmet Hoca öğrencilerin yaptığı çalışmaları inceledi. Bazı çalışmalarda eksik olan yönleri vurguladı. Araştırma yaparken nelere dikkat etmeleri gerektiğini söyledi.

Öğrencilere verilen araştırma ödevi öğrenilenlerin akılda kalması ve araştırma yapma alışkanlığı kazanmak için güzel oldu. Öğrenciler böylece öğrendikleri konuyu pekiştirmiş oldular. Ödevlerini sınıfta okuyarak özgüven kazandılar. Güzel ve verimli bir ders oldu (04.03.2020).

Aşağıda öğrencilerin günlüklerine ders sürecine yönelik yazdığı düşünceleri doğrudan alıntı biçiminde sunulmuştur.

Derste bilim adamlarını öğrendik. Hoca ödev olarak bir tane bilim insanının hayatını araştırmamızı istemişti. Ben Aziz Sancar'ın hayatını araştırmıştım. Sonra yaptığımız araştırmayı okuduk. Dersin sonunda hoca araştırmalarımızı aldı ve panoya astı. Ben çok mutluydum bu derste. Öğrendiğimi düşünüyorum (04.03.2020, Dilara).

Bu derste bir bilim insanını araştırdık. Bu ödevdi. Sonra onların kaynaklarını yazacaktık. Onları da yaptık. Derste araştırdığımız bilim insanlarını okuduk. Hoca ödevleri kontrol etti. Bir haber okuduk. Bilim insanlarını öğrendik. Güzel bir dersti. Ben mutluyum. (04.03.2020, Tolga).

Bugün günlerden Çarşamba. Dersimizde bilim insanlarını işledik. Herkes bir bilim insanını araştırmıştı. Ben Cahit Arf'ı araştırdım. Kaynakçam İnternet siteleri idi. Cahit Arf matematik alanında çalışmalar yapmış. Araştırmamda kaynaklarımı belirttim. Yine haber inceledik. Derse katıldık. Güzel bir dersti. Dersten çok zevk aldım (04.03.2020, Nilay).

Bugün derste haberler okuduk. Yaptığımız çalışmalarımızı sunduk. Çalışmalarımızda kaynakçaları belirtmiştik. Ders güzel geçti (04.03.2020, Rüya).

Bu dersimizde bilim insanlarını öğrendik. Hocamız bir bilim insanını araştırmamız için ödev vermişti. Ben Hulusi Behçet'i araştırdım. Derste bu araştırmayı nasıl yaptığımı anlattım. Sonra araştırmamı okudum. Ahmet Hocam araştırmamı çok beğendiğini söyledi. Sosyal Bilgiler dersini artık daha çok seviyorum (04.03.2020, Ayşe).

Uygulama sınıfı Sosyal Bilgiler öğretmeni günlüğünde dersin güzel geçtiğini ifade etmiştir. Öğrenciler de benzer biçimde günlüklerinde derste hazırladıkları çalışmaları sunduklarını ve dersin güzel geçtiğini belirtmişlerdir. Öğrenciler dersin güzel geçmesinden dolayı günlüklerinde mutlu olduklarını yazmışlardır. Bu kapsamda güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin derse etkin bir biçimde katılmalarını sağlamaktadır. Böylece öğrenciler Sosyal Bilgiler dersini eğlendikleri ve mutlu oldukları bir ders olarak görmelerini sağlamaktadır. Bu durum öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersini sevmeleri üzerinde de etkili olmaktadır.

Sosyal Bilgiler öğretmeni günlüğünde ders sürecinin öğrenciler için verimli olduğunu belirtmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmeni ayrıca öğrencilerin araştırma yapmalarının konuyu pekiştirmelerine, öğrendikleri bilgilerin kalıcı olmasına ve araştırma yapma alışkanlığı edinmelerine katkı sağladığını günlüğünde ifade etmiştir. Benzer biçimde öğrenciler de günlüklerinde hazırladıkları çalışmaları derste sunduklarını

ifade etmişler ve ders sürecinde neler öğrendiklerini yazmışlardır. Bu bağlamda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde araştırma yoluyla öğrenme aktif öğrenme tekniğinin kullanılması öğrencilerin araştırma becerisi kazanmalarına olanak sağlamaktadır.

Güncel olaylar Sosyal Bilgiler dersinin konusunu somutlaştırmaktadır. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması ise öğrencilerin derse etkin bir biçimde katılmalarını sağlamaktadır. Güncel olaylar ile Sosyal Bilgiler ders konusunun somutlaştırılması ve güncel olay öğretiminde aktif öğrenme teknikleri kullanılarak öğrencilerin derse etkin bir biçimde katılmaları öğrencilerin öğrenmelerini sağlamaktadır.

Öğrencilerden Sosyal Bilgiler dersinde bilimsel araştırma yaparken nelere dikkat etmeleri gerektiğini öğrendikten sonra araştırma yapmaları istenmiştir. Böylece öğrenciler derste öğrendiklerini hazırladıkları çalışmalarda uygulamışlardır. Bu durum öğrencilerin edindikleri bilgi ve becerilerin kalıcı olmasına katkı sağlamıştır Sosyal Bilgiler öğretmeni günlüğünde öğrencilerin yaptıkları araştırmaları sınıfta arkadaşlarına sunmasıyla özgüven kazandıklarını belirtmiştir. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin derse etkin bir biçimde katılmalarını sağladığından özgüven kazanmalarını sağlamaktadır.

Uygulama süreci 05.03.2020 tarihinde gerçekleştirilen geçerlik komitesi toplantısında değerlendirilmiştir. Toplantıda geçen konuşmaların bir bölümü aşağıda sunulmuştur:

Çengelci Köse: Güncel olay öğretimi iyi, aktif öğrenme tekniklerini kullanıyorsun. Güzel gidiyor. Öğrencilerin derse katılımları da güzel. Eylem planlarına baktığımda derse geçiş bölümünde farklı bir yol izlenebilir. Belki öğrencilere bir soru sorulabilir. Öğrencilerin verdiği cevaplardan derse geçiş yapılabilir.

Araştırmacı: Tamam hocam. Derse geçiş kısmında bu durumu dikkate alacağım.

Türe: Ben de öyle düşünüyorum. Öğrencilerin derse katılımları güzel. Süreç daha anlaşılır olmuş.

Deveci: Güncel olay öğretimi ile aktif öğrenme tekniklerini bütünleştirmen güzel. Ben de uygulama sürecinin daha iyi olduğunu düşünüyorum. Ancak değerlendirme bölümünde de aktif öğrenme tekniklerini kullanalım. Geleneksel değerlendirme yöntemlerinin dışına çıkalım. Orada da aktif öğrenme tekniklerinin kullanımını sonraki derslerde görelim.

Araştırmacı: Tamam hocam. Dersin değerlendirme bölümünde de aktif öğrenme tekniklerini kullanacağım.

Geçerlik komitesi toplantısından sonra araştırmacı günlüğüne düşüncelerini yazmıştır. Araştırmacının günlüğüne yazdıkları şu biçimdedir:

Geçerlik komitesi toplantısında komite üyeleri ders sürecinin güzel geçtiğini, güncel olay öğretiminin ve aktif öğrenme tekniklerinin bütünleştiğini ifade ettiler. Tuba hocam öğrencilere soru sorularak geçilmesinin daha iyi olacağını söyledi. Handan Hocam dersin değerlendirme bölümünde de aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması gerektiğini belirtti. Sonraki uygulamalarım da bu yönde çalışmalar yapacağım (05.03.2020).

4.1.11. Güncel olay öğretiminde duyduunuz mu? ve kart gösterme aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması

Uygulama sürecinde 12. eylem planı 06.03.2020 ve 11.03.2020 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Bu eylem planında güncel olay öğretiminde duyduunuz mu? ve kart gösterme aktif öğrenme teknikleri kullanılmıştır. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde duyduunuz mu? ve kart gösterme aktif öğrenme tekniklerinin kullanıldığı eylem planı Tablo 4.12’de verilmiştir.

Tablo 4.12. *Güncel olay öğretiminde duyduunuz mu? ve kart gösterme aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin eylem planı*

Tarih	06.03.2020- 11.03.2020
Dersin Adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	5
Süre	80 + 40 dakika
Öğrenme Alanı	Üretim, Dağıtım ve Tüketim
Kazanım	Yaşadığı yerin ve çevresinin ekonomik faaliyetlerini analiz eder.
Güncel Olay Öğretim Yaklaşımı	Güncel olayların Sosyal Bilgileri desteklemek için kullanılması
Materyaller	Ders kitabı, renkli kâğıtlar
Kullanılan Güncel Olay Yöntem ve Teknikleri	Haber inceleme, haber sunma, haber bülten tahtasının kullanılması, haber defterinden yararlanma, haber olaylarını tartışma
Kullanılan Aktif Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	Duyduunuz mu? - Kart gösterme

Tablo 4.12. (Devam) *Güncel olay öğretiminde duyduğunuz mu? ve kart gösterme aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin eylem planı*

I. GİRİŞ	
Dikkat Çekme	Akıllı tahtadan ekonomik faaliyetlere yönelik görseller öğrencilere sunulur. Öğrencilere “bu görsellerden ne anlam çıkarıyorsunuz?” biçiminde bir soru sorularak öğrencilerin dikkati çekilir.
Güdüleme	Öğrencilere “bu dersimizde ekonomik faaliyetleri öğreneceksiniz.” biçiminde bir konuşma yapılır.
Gözden Geçirme	Öğrencilere “siz de bu dersimizde öğrendikleriniz ile yaşadığımız yerin ve çevresinin ekonomik faaliyetlerini analiz edebileceksiniz.” biçiminde bir konuşma yapılır.
Derse Geçiş	“Günlük yaşamımızı devam ettirebilmek için nelere ihtiyaç duymaktayız?” sorusu sorulur. Alınan cevaplardan yola çıkarak derse geçiş yapılır.
II. GELİŞTİRME	
• Kazanıma yönelik bazı kavramlar hakkında öğrencilere bilgi verilir. • Ekonomik faaliyetlere yönelik bilgiler ele alınır. • Öğretmen tarafından ders kitabında yer alan önemli bilgilerin altı çizdirilir. • Ekonomik faaliyetlere yönelik TV haberi izlenir ve günlük gazeteler incelenir. • Öğrencilerden incelenen haberlere yönelik “Duydunuz mu?” kelimesi ile başlayan cümleler kurmaları istenir. • Öğrencilere düşünceleri için süre verilir. • Öğrenciler habere yönelik anladıklarını “Duydunuz mu?” kelimesi ile başlayan cümleler kurarak sınıftaki arkadaşlarına sunarlar.	
III. SONUÇ	
• Derste işlenen konular özetlenir. • Öğrenciler ekonomik faaliyetlere ilişkin getirdikleri haberleri sınıftaki öğrencilere sunarlar. • Öğrencilerden sunulan haberlere ilişkin “Duydunuz mu?” ile başlayan cümleler kurmaları istenir. • Getirilen haberler haber bülten panosuna asılır.	
IV. DEĞERLENDİRME	
• Öğrencilere çeşitli renklerde kartlar dağıtılır. Her renge birer anlam verilir (katılıyorum-katılmıyorum vs.). • Öğretmen tarafından işlenen konuya yönelik ve incelenen haberlere yönelik bazı cümleler okunur. • Öğrenciler bu cümlelere yönelik hangi kartı seçeceklerini düşünürler. • Öğrenciler seçtikleri kartı kaldırır ve bu kartı neden seçtiklerini açıklarlar.	

Tablo 4.12. (Devam) *Güncel olay öğretiminde duyduğunuz mu? ve kart gösterme aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin eylem planı*

V. ÖDEV
• Öğrencilerden ders kitaplarının 126. sayfasında yer alan “sıra sizde” etkinliğini yapmaları istenir. • Öğrencilerden gelecekte seçmeyi düşündükleri mesleklere yönelik haberler getirmeleri istenir.

Ders süreci üç ders saatini kapsayacak biçimde Tablo 4.12’de yer alan eylem planında belirtildiği gibi işlenmiştir. Araştırmacı tarafından akıllı tahtadan tarım, sanayi, turizm, madencilik, ormancılık ve hizmet sektörü gibi ekonomik faaliyetlere ilişkin görseller sunularak öğrencilerin derse karşı dikkatleri çekilmeye çalışılmıştır. Öğrenciler görsellerden çıkardıkları anlamları açıklamışlardır. Ardından öğrencilere derste neler öğrenecekleri hakkında bilgi verilmiştir. Öğrencilere “günlük yaşamımızı devam ettirebilmek için nelere ihtiyaç duymaktayız?” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin vermiş olduğu yanıtlardan yola çıkarak derse geçiş yapılmıştır.

Araştırmacı tarafından kazanıma yönelik üretim, tüketim gibi kavramlar ve ekonomik faaliyetlere yönelik bilgiler üzerinde durulmuştur. Ders kitabında önemli görülen bilgiler belirlenerek öğrencilere bu cümlelerin altı çizdirilmiştir. Öğrencilere tarım sektöründe çalışan tanıdıklarının olup olmadığı sorulmuştur. Tarım sektöründe çalışan tanıdıkları olan öğrenciler söz hakkı alarak tanıdıkları kişilerin yaptıkları işleri sınıftaki arkadaşlarına anlatmışlardır. Ardından araştırmacı tarafından ekonomik faaliyetlerden tarıma yönelik bir TV haberi sınıftaki öğrencilere sunulmuştur. Öğrencilerden TV haberi izlendikten sonra haberde neler anlatıldığını duyduğunuz mu? kelimesi ile başlayan cümle kurarak anlatmaları istenmiştir. Aşağıda derste izlenen TV haberine ilişkin bir görsel ve derste geçen konuşmalardan bir bölüm sunulmuştur:

Görsel 4.87. *Derste incelenen TV haberinin içeriğinden bir görsel (http-14)*

Tolga: Duydunuz mu? Şanlıurfa'daki pamuk üretimi ülke ekonomisine katkı sağladı.

Ayşe: Duydunuz mu? Şanlıurfa'da 800 ton pamuk üretiliyormuş.

Yiğit: Duydunuz mu? Şanlıurfa'da 2016 yılında pamuk üretimi 200.000 hektar iken şimdi 250.000 hektar olmuş.

Dilara: Duydunuz mu? Güneydoğu Anadolu Projesi ile Şanlıurfa'da pamuk üretimi arttı ve ülke ekonomisine katkı sağladı.

Ders sürecinde ekonomik faaliyetlerden olan ipek böcekçiliği ile ilgili bilgiler ele alındıktan sonra güncel olay öğretimi kapsamında bir TV haberi izlenmiştir. Ardından izlenen habere yönelik duydunuz mu? isimli aktif öğrenme tekniği kullanılmıştır. Aşağıda dersin bu bölümünden bir fotoğrafa ve derste geçen konuşmalardan bir bölüme yer verilmiştir:

Görsel 4.88. Dersin içeriğinden bir görsel

Ayşe: Duydunuz mu? Bursa'dan Amerika'ya ipek halı gönderiliyormuş.

Yiğit: Duydunuz mu?

Araştırmacı: Hayır böyle olmaz. Daha enerjik, daha güçlü bir şekilde söylemen lâzım. Herkes seni duysun.

Yiğit: Tamam hocam.

Araştırmacı: Gel şöyle. Arkadaşlarını görerek söyle bakalım.

Yiğit: (Tahtaya çıkar) Duydunuz mu? İpek halının metrekaresi sadece 11.500 TL!

Araştırmacı: Aferin. (Sınıftaki öğrenciler Yiğit'i alkışlar).

Aşağıda Yiğit isimli öğrencinin haberdan yola çıkarak duydunuz mu? kelimesi başlayan cümle kurarken çekilen fotoğrafı sunulmuştur:

Görsel 4.89. Dersin içeriğinden bir görsel

Araştırmacı: Başka kimler var habere yönelik bildiklerini söylemek isteyen?

Volkan: Duydunuz mu? Bursa'dan Amerika'ya ipek halı satılıyormuş.

Rüya: Duydunuz mu? 30 yıllık aradan sonra Bursa'da yeniden halı dokunuyormuş.

Yukarıda yer alan etkinliklerin ardından derste işlenen konular özetlenmiştir. Öğrencilerden ekonomik faaliyetlere yönelik getirdikleri haberleri çıkarmaları istenmiştir. Öğrenciler getirdikleri haberleri sınıftaki arkadaşlarına sunmuşlardır. Sunulan haberlerden sonra öğrenciler habere yönelik duydunuz mu? kelimesi ile başlayan cümleler kurmuşlardır. Öğrencilerin getirdikleri haberlerden bazıları haber bülten panosuna asılmıştır.

Dersin değerlendirme bölümünde kart gösterme aktif öğrenme tekniği kullanılmıştır. Her bir öğrenciye kırmızı, yeşil ve siyah renklerden oluşan toplamda üç kart verilmiştir. Araştırmacı tarafından ders sürecinde ele alınan konulardan ve incelenen güncel olaylardan oluşan bilgiler okunmuştur. Öğrencilerden okunan bilgilerin doğru olduğunu düşündüklerinde yeşil renkli kartı, yanlış olduklarını düşündüklerinde kırmızı renkli kartı kaldırmaları istenmiştir. Öğrencilerden okunan bilginin doğru ya da yanlış olup olmadığına dair bir düşünceleri olmadığı durumlarda ise siyah renkli kartı

kaldırmaları istenmiştir. Güncel olay öğretiminde kart gösterme aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin derste geçen konuşmaların bir bölümü aşağıda sunulmuştur:

Araştırmacı: (Hazırladığı bilgiyi okur) Kereste üretimi Doğu Anadolu Bölgesinde yaygındır.

Volkan: (Kırmızı renkli kartını kaldırır).

Araştırmacı: Neden bu bilgi yanlış peki?

Volkan: Hocam Çünkü ülkemizde en çok orman Karadeniz Bölgesinde. Kereste üretimi de burada yapılıyor.

Araştırmacı: Aferin. Doğu Anadolu Bölgesinde çok fazla orman yok. Bu nedenle kereste üretimi yaygın değil.

Araştırmacı: Bozkır bitki örtüsünün yaygın olduğu yerlerde büyük baş hayvancılık yaygındır.

Yiğit: (Kırmızı renkli kartını kaldırır).

Araştırmacı: Neden böyle düşündüğünü açıklar mısın?

Yiğit: Hocam çünkü bozkır kısa boylu otlardan oluşur. Bu nedenle küçükbaş hayvancılık yapılır buralarda.

Araştırmacı: Peki büyükbaş hayvancılık nerelerde yapılır?

Yiğit: Erzurum Kars bölgelerinde yapılır meselâ. Uzun boylu otların olduğu yerlerde.

Araştırmacı: Aferin. Şimdi izlediğimiz bir haberde de geçen bir bilgi geliyor. Bursa'da ipek böcekçiliği faaliyetleri ile dokunan halılilar yurt dışına satılarak önemli bir gelir elde edilmektedir.

Rüya: (Yeşil renkli kartını kaldırır) Hocam doğru. Hatta Amerika'ya satılıyordu halılar.

Aşağıda Ders sürecinin sonunda oluşturulan haber bülten panosuna yer verilmiştir.

Görsel 4.90. Ders sürecinde oluşturulan haber bülten panosundan bir fotoğraf

Araştırmacı dersten sonra düşüncelerini günlüğüne şu biçimde yazmıştır:

Bugün derste güncel olay öğretiminde duyduunuz mu? İsimli aktif öğrenme tekniğini kullandım. Öğrenciler bu aktif öğrenme tekniğini çok sevdiler. Derste çok eğlendiler. Söz hakkı almak için haberleri çok dikkatli bir şekilde dinlediler. Haberler sunulurken kendi kendilerine not almaya başladıklarını gördüm. Böylece haberin içeriğindeki ayrıntılı bilgiler bile öğrenciler tarafından duyduunuz mu? kelimesi ile başlayan cümleler ile söylenmiş oldu. Bu derste her zamankinden çok daha heyecanlıydılar. Haberler ilgilerini çekiyor. Haberlerden yola çıkarak kazanım ile ilgili öğrenilmesi gereken konuları öğreniyorlar. Öğrenmeye istekli görünüyorlar (06.03.2020).

Bu dersimizde yine duyduunuz mu? aktif öğrenme tekniği kullanılırken öğrenciler çok mutlu oldular. Neredeyse sınıftaki bütün öğrenciler söz hakkı almak istiyordu. Kart gösterme aktif öğrenme tekniği uygulanırken öğrencilerin derste işlenen konuları çok iyi öğrendiklerini gördüm. Öğrenciler okuduğum yanlış bilgilerin doğrularını hiç tereddüt etmeden söyleyebildiler. Oldukça başarılıydılar. Ders süreci benim için artık çok keyifli geçiyor (11.03.2020).

Uygulama süreci 12.03.2020 tarihinde gerçekleştirilen geçerlik komitesi toplantısında değerlendirilmiştir. Toplantıda geçen konuşmaların bir bölümü aşağıda sunulmuştur:

Çengelci Köse: Öğrencilerin derse katılımları çok güzel. Neredeyse hepsi derse katılmak istiyor.

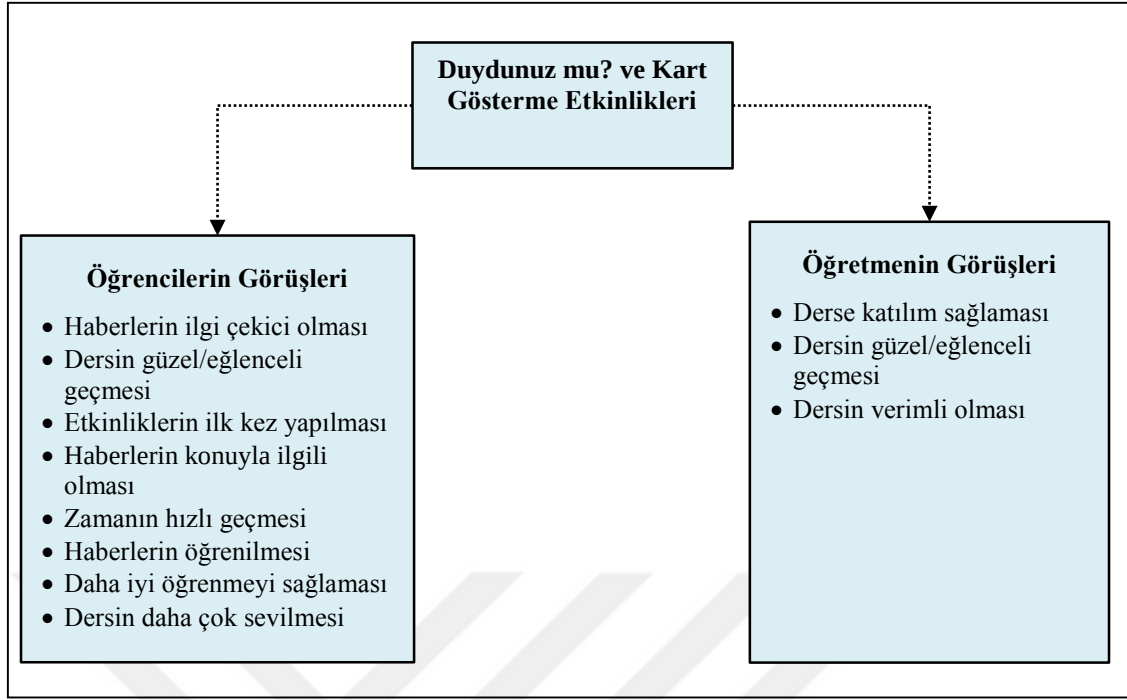
Araştırmacı: Evet hocam. Her hafta derse katılmak isteyen öğrencilerin sayıları giderek artıyordu. Bu derste duyduunuz mu? etkinliğini de çok sevdiler. Dediğiniz gibi neredeyse bütün öğrenciler derse katılmak istediler.

Deveci: Çok mutlu görünüyorlar. Etkinlikler güzel olmuş. Hiçbir sorun yok. Gayet güzel gidiyor. Bir sonraki derste farklı güncel olay öğretim, yöntem ve teknikleri kullanalım. TV haberi izleme, genel ağ haberi incelemeyi kullanmayalım. Farklılaştıralım.

Geçerlik komitesi toplantısından sonra araştırmacı düşüncelerini günlüğüne yazmıştır. Araştırmacının günlüğüne yazdıkları şu biçimdedir:

Geçerlik komitesi toplantısında komite üyeleri ders süreciyle ilgili olumlu düşüncede olduklarını belirtmişlerdir. Komite üyeleri özellikle öğrencilerin derse katılımlarının çok iyi olduğunu, uygulama sürecinde bir sorun yaşanmadığını ifade etmişlerdir. Handan Hocam bir sonraki derste güncel olay öğretim, yöntem ve tekniklerini farklılaştırmamı istedi. Bir sonraki derste bu durumu dikkate alacağım (12.03.2020).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde araştırma yoluyla öğrenme aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin araştırmacı, öğretmen ve öğrenciler görüşlerini günlüklerine yazmışlardır. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde araştırma yoluyla öğrenme aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrencilerin görüşleri Şekil 4.13'te sunulmuştur.

Şekil 4.13. *Duydunuz mu? ve kart gösterme aktif öğrenme tekniklerine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri*

Aşağıda öğretmenin günlüğüne ders sürecine yönelik yazdığı düşünceleri doğrudan alıntı biçiminde sunulmuştur.

Ünite: 5 Konu: Çevremizdeki ekonomik faaliyetler konusuyla ilgili Ahmet Hocamız öğrencilere akıllı tahtadan ekonomik faaliyetlerin olduğu çeşitli görseller sundu ve öğrencilerden bu görsellerin hangi ekonomik faaliyet ile ilgili olduğunu söylemelerini istedi. Üretim, tüketim ve dağıtımın ne olduğunu anlattı. Ekonomik faaliyetlerle ilgili bilgiler verdi. Derste haberler izletti ve bu haberlerle ilgili duydunuz mu? etkinliğini yaptı. Sonra derste neler öğrenildiğinden bahsetti. Geçen hafta öğrencilere verilen ödevleri okuttu. Çok zevkli ve verimli bir ders oldu. Öğrenciler derse katıldılar. Çok mutluydular (06.03.2020).

Bu ders çevremizdeki ekonomik faaliyetler konusuna devam edildi. Haberler izlendi. Öğrenciler getirdikleri ilginç haberleri sundular. Konu işlendikten sonra doğru mu? yanlış mı? etkinliği yapıldı. Öğrencilere üç farklı renkte kartlar dağıtıldı. Yeşil: Doğru, Kırmızı: Yanlış, Siyah: Katılmıyorum. Öğrenciler severek etkinliklere katıldılar. Haberlerin tüm ayrıntılarını öğrendiler. Güzel, verimli bir ders oldu (11.03.2020).

Aşağıda öğrencilerin günlüklerine ders sürecine yönelik yazdığı düşünceleri doğrudan alıntı biçiminde sunulmuştur.

Bu dersimizde beşinci üniteye geçtik. Tarım, hayvancılık, turizm, madencilik konularını gördük. Tarım, hayvancılık, turizmle ilgili haberler okuduk. Haberler izledik. Haberlerle ilgili yine etkinlikler yaptık. Meselâ haberi izledikten sonra duydunuz mu? diyerek anlattık. Yine her zamanki gibi ilgimizi çeken haberleri okuduk. Çok güzeldi bu ders (06.03.2020),

Dilara). Bu dersimizde yine haber okuduk. Haberlerden sonra etkinlik yaptık. Geçen dersimizdeki gibi duydunuz mu? ile başlayarak cümle kurduk. Sonra kart etkinliği yaptık. Bence dersimiz çok güzel geçiyor (11.03.2020, Dilara).

Bugün derste izlediğimiz ve okuduğumuz haberlerden öğrendiğimiz bilgileri duydunuz mu? diyerek sınıftaki arkadaşlarımızla paylaştık. Görsellere baktık. Çok güzeldi. Çok güldük (06.03.2020, Rüya). Ekonomik faaliyetleri öğrendik. Haberler okuduk. Öğretmenimiz bize renkli kartlar verdi. Elindeki kâğıttan cümleler okudu. Biz de doğruysa yeşil kartı kaldırdık. İlk defa böyle etkinliklerin olduğunu gördüm. Keşke her ders böyle olsa (11.03.2020, Rüya). Bu dersimizde akıllı tahtadan görselleri inceledik. Haberler izledik. Haberler yine dersteki konularımızla ilgiliydi. Haberleri duydunuz mu? diyerek anlattık. Bence çok güzel bir ders oldu. Haberde ne anlatılıyorsa hepsini duydunuz mu? diyerek söyledik (06.03.2020, Nilay). Bu dersimizde yine haberler izledik. Bir önceki dersimizdeki gibi haberleri duydunuz mu? kelimesiyle başlayarak anlattık. Çok güzeldi. Sonra öğretmenimiz bizlere kartlar verdi. Derste öğrendiklerimizle ilgili bilgiler okudu. Biz de bu bilgiler doğruysa yeşil kartı, yanlışsa kırmızı kartı kaldırdık. Eğer bilmiyorsak siyah kartı kaldırmamızı istedi hocamız. Sosyal Bilgiler dersi böyle çok güzel. Zaman hemen geçiyor. Ben çok mutluyum. Böyle çok daha iyi öğreniyorum. Haberleri de öğrenmiş oluyoruz, bilgi sahibi oluyoruz (11.03.2020, Nilay). Bugün Sosyal Bilgiler dersinde yeni üniteye geçtik. Haberleri öğrendik. Sonra haberlerden öğrendiklerimizi duydunuz mu? diyerek anlattık. Dersimiz güzel geçti. (06.03.2020, Volkan). Bugün Sosyal Bilgiler dersimizde yine haberler vardı. Geçen dersimizdeki gibi önce duydunuz mu? diyerek haberi anlattık. Zaten bu etkinliği çok sevmiştim. Bu ders üç tane kart dağıttı hocamız. Elindeki kâğıtta yazan bilgileri okudu. Biz de kartlarımızı kaldırdık. Meselâ doğru bilgiyse yeşil kartı kaldırdık. Ben hepsinde doğru kartı kaldırdım. Dersimiz eğlenceli geçtiği için daha iyi öğreniyorum (11.03.2020, Volkan).

Bugün Sosyal Bilgiler dersinde yeni üniteye geçtik. Hocamız yine dersi haberlerle işledi. Sonra etkinlikler yapıyoruz. Böyle olunca ders çok güzel geçiyor. Sosyal Bilgiler dersini daha çok seviyorum. Hem haberleri de öğreniyoruz. Böyle olunca daha iyi öğreniyoruz (06.03.2020, Ayşe). Bugün dersimizde geçen haftaki duydunuz mu? etkinliğini yaptık. Herkes söz hakkı almak istedi. Haberleri zaten her ders görüyoruz. Güzel bir dersti (11.03.2020, Ayşe).

Uygulama sınıfı Sosyal Bilgiler öğretmeni günlüğünde öğrencilerin derse katıldıklarını, mutlu olduklarını, dersin güzel ve verimli geçtiğini ifade etmiştir. Öğrenciler de günlüklerinde Sosyal Bilgiler öğretmenine benzer biçimde derste gerçekleştirilen etkinliklerden bahsetmişler ve dersin güzel geçtiğini belirtmişlerdir. Üç öğrenci günlüklerinde dersi daha iyi öğrendiklerini yazmışlardır. İki öğrenci ise derste haberleri öğrendiklerini ifade etmiştir. Bir öğrenci dersin etkinlikler yapılırken daha hızlı geçtiğini yazmıştır. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin derse etkin bir biçimde katılmalarını

sağlamaktadır. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde etkin bir biçimde katılmaları dersin güzel geçmesine, öğrencilerin derste mutlu olmasına ve daha iyi öğrenmelerine olanak sağlamaktadır. Ayrıca derste güncel olayların etkinliklerle ele alınması öğrencilerin güncel olayları öğrenmelerini de sağlamaktadır.

Sosyal Bilgiler öğretmeni ayrıca öğrencilerin derste haberleri ayrıntılı olarak öğrendiklerini belirtmiştir. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme teknikleri kullanılarak etkinlikler yapılması öğrencilerin güncel olayları detaylı bir biçimde incelemelerini sağlamıştır. Ders sürecinde haberler incelendikten sonra öğrencilerden haberlerde yer alan bilgilere yönelik duydunuz mu? kelimesi ile başlayan cümleler kurmaları istenmiştir. Öğrenciler kendilerine böyle bir yönerge verilmediği halde haberleri izlerken haberlere yönelik not almışlardır. Böylece derste incelenen haberlere yönelik ayrıntılı bilgileri duydunuz mu? kelimesi ile başlayan cümlelerle sunmuşlardır. Bu durum öğrencilerin haberleri ayrıntılı bir biçimde incelemelerini sağlamıştır. Nitekim bir öğrenci günlüğünde haberdeki tüm bilgileri duydunuz mu? kelimesi ile başlayan cümlelerle anlattıklarını yazmıştır.

Öğrenciler günlüklerinde derste neler öğrendiklerini yazmışlardır. Üç öğrenci böyle etkinlikler gerçekleştirilmesiyle dersi daha iyi öğrendiklerini belirtmişlerdir. Bu kapsamda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin derse etkin bir biçimde katılmalarını sağlamaktadır. Öğrencilerin derse katılmaları ise dersi daha iyi öğrenmeleri üzerinde etkili olmaktadır.

Bir öğrenci günlüğünde ilgilerini çeken haberler okuduklarını ve haberlerle ilgili etkinlikler yaptıklarını ifade etmiştir. Bir başka öğrenci ise derste incelenen haberlerin dersin konusuyla ilgili olduğunu ve haberlerle ilgili etkinlikler yaptıklarını belirtmişlerdir. Benzer biçimde Sosyal Bilgiler öğretmeni de günlüğünde öğrencilerin etkinliklere sevekle katıldıklarını ve haberleri ayrıntılı olarak öğrendiklerini belirtmiştir. Bu kapsamda dersin konusuna yönelik haberlerin incelenmesi ve haberlere yönelik etkinliklerin yapılması öğrencilerin haberlere ilgi duymalarını ve haberleri öğrenmelerini sağlamaktadır.

Bir öğrenci günlüğünde derste gerçekleştirilen etkinlikleri beğendiğini ve Sosyal Bilgiler dersini artık daha çok sevdiğini ifade etmiştir. Başka bir öğrenci ise günlüğünde etkinlikler yapılırken Sosyal Bilgiler dersinin çok güzel olduğunu ve derste zamanın hızlı geçtiğini belirtmiştir. Bu kapsamda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif

öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin derse etkin bir biçimde katılmalarını sağladığından öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersini sevmeleri üzerinde de etkili olmaktadır.

4.1.12. Güncel olay öğretiminde sınıflama ve kendini değerlendirme aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması

Uygulama sürecinde 13. eylem planı 13.03.2020 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bu eylem planında güncel olay öğretiminde sınıflama ve kendini değerlendirme aktif öğrenme teknikleri kullanılmıştır. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde sınıflama ve kendini değerlendirme aktif öğrenme tekniklerinin kullanıldığı eylem planı Tablo 4.13'te verilmiştir.

Tablo 4.13. *Güncel olay öğretiminde sınıflama ve kendini değerlendirme aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin eylem planı*

Tarih	13.03.2020
Dersin Adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	5
Süre	80 Dakika
Öğrenme Alanı	Üretim, Dağıtım ve Tüketim
Kazanım	Yaşadığı yer ve çevresindeki ekonomik faaliyetlere bağlı olarak gelişen meslekleri tanıır.
Güncel Olay Öğretim Yaklaşımı	Güncel olayları sosyal bilgilerin tamamlayıcısı ya da pekiştiricisi olarak kullanma
Materyaller	Günlük gazete, radyo, çalışma yaprağı
Kullanılan Güncel Olay Yöntem ve Teknikleri	Haber inceleme, haber sunma, haber bülten tahtasının kullanılması, canlı radyo yayını dinleme, günlük gazete kullanımı, haber olaylarını tartışma
Kullanılan Aktif Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	Sınıflama – Kendini Değerlendirme
I. GİRİŞ	
Dikkat Çekme	Sınıfa radyo ve günlük gazete getirilir. Öğrencilere “yaşadığımız yerde hangi ekonomik faaliyetler gerçekleşmektedir?” sorusu sorularak öğrencilerin dikkati çekilir.
Güdüleme	Öğrencilere “bu dersimizde yaşadığınız yer çevresindeki ekonomik faaliyetlere bağlı olarak gelişen meslekleri inceleyeceğiz.” biçiminde bir konuşma yapılır.

Tablo 4.13. (Devam) *Güncel olay öğretiminde sınıflama ve kendini değerlendirme aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin eylem planı*

Gözden Geçirme	Öğrencilere “siz de bu dersimizde öğrendikleriniz ile yaşadığımız yer ve çevresindeki ekonomik faaliyetlere bağlı olarak gelişen meslekleri tanıyacaksınız.” biçiminde bir konuşma yapılır.
Derse Geçiş	Canlı radyo yayınından haberler dinlenir. Öğrenciler haberleri değerlendirirler. Öğrencilerden ilginç buldukları haberleri sınıftaki arkadaşlarına sunmaları istenir. Öğrencilerden gelecekte hangi mesleği seçmek istedikleri sorulur. Alınan cevaplardan yola çıkarak derse geçiş yapılır.
II. GELİŞTİRME	
- Ekonomik faaliyetlere bağlı olarak gelişen meslekler ele alınır. - Öğretmen tarafından günlük gazete haberinden öğretmenlik mesleğine yönelik bir haber sınıfa sunulur. - Haber değerlendirilir. Haberin hangi ekonomik faaliyete bağlı geliştiği ortaya çıkarılır. - Öğrencilerden gelecekte seçmeyi düşündükleri mesleklere yönelik getirdikleri haberleri çıkarmaları istenir. - Sınıf panosu tarım, hayvancılık, ormancılık, sanayi, ticaret, turizm ve madencilik biçiminde sınıflandırılır. - Öğrenciler getirmiş oldukları haberleri sınıftaki arkadaşlarına sunarlar. - Haberler değerlendirilir. - Öğrencilere sundukları haberlerde yer alan mesleklerin panodaki ekonomik faaliyetlerden hangi sınıfa bağlı geliştiği sorulur. - Öğrencilere düşünmeleri için süre verilir. - Öğrenciler haberi sınıflandırır.	
III. SONUÇ	
- Derste işlenen konular özetlenir. - Öğrencilerin sınıflandırdıkları haberler haber bülten panosunda ilgili yerlere asılır.	
IV. DEĞERLENDİRME	
- Öğrencilere kendini değerlendirmeleri için hazırlanan çalışma yaprakları dağıtılır. - Öğrenciler çalışma yaprağında kendilerini değerlendirirler. - Öğrenciler kendi değerlendirmelerini sınıftaki arkadaşlarına sunarlar. - Öğrenciler güncel olaylara yönelik haber defterlerine ekledikleri haberleri arkadaşlarına sunarlar.	
V. ÖDEV	
Öğrencilerden ilginç buldukları haberleri haber defterlerine yapıştırmaları istenir.	

Ders süreci iki ders saatini kapsayacak biçimde Tablo 4.13'te yer alan eylem planında belirtildiği gibi işlenmiştir. Araştırmacı tarafından sınıfa radyo ve günlük gazete getirilerek öğrencilerin derse karşı dikkatleri çekilmeye çalışılmıştır. Ayrıca araştırmacı tarafından öğrencilerin dikkatini çekmek için “sizce yaşadığımız yerde hangi ekonomik faaliyetler gerçekleşmektedir?” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin verdikleri yanıtlardan yola çıkarak öğrencilere bu derste neler öğrenecekleri hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmacı tarafından öğrencilere canlı radyo yayını dinleyecekleri bilgisi verilmiş ve canlı radyo yayını haber saatinde açılmıştır. Derste canlı radyo yayını olarak TRT radyo kanalı açılmıştır. Öğrenciler canlı radyo yayınında haberleri dinlemişlerdir. Öğrencilerden dinledikleri haberlerde neler öğrendiklerini anlatmaları istenmiştir. Dersin bu bölümünde geçen konuşmaların bir bölümü aşağıda sunulmuştur:

Araştırmacı: Çocuklar sizler haberleri dinledikten sonra neler öğrendiniz?

Tolga: Hocam koronavirüs nedeniyle fırsatçılar ortaya çıkmış.

Araştırmacı: Nasıl bir fırsatçılık? Biraz detay verir misin?

Tolga: Hocam ülkemizde koronavirüs ortaya çıkınca kolonya ve dezenfektan üreticileri fiyatı iki katına çıkarmışlar.

Araştırmacı: Evet. Haberlerden birinin içeriği buydu. İnsanlar bu konuda mağdur oluyorlar. Şu anda markete gittiğimizde kolonya bulamıyoruz. Çok fazla talep var ayrıca.

Tolga: Hocam 10-15 liralık kolonyalar şimdi İnternette 50 lira.

Araştırmacı: Evet. Başka kimler haberlerle ilgili düşüncelerini söylemek ister?

Ezgi: Hocam nisan ayının sonuna kadar futbolda, voleybolda ve basketbolda maçlar seyircisiz oynanacakmış.

Araştırmacı: Evet haberlerden biri de buydu. Peki neden maçlar seyircisiz oynanacakmış?

Ezgi: Koronavirüsten dolayı.

Araştırmacı: Evet çocuklar toplu alanlarda eğer birisinde virüs varsa diğer insanlara bulaşabilir. Bu nedenle tedbir amaçlı böyle bir karar alınmış.

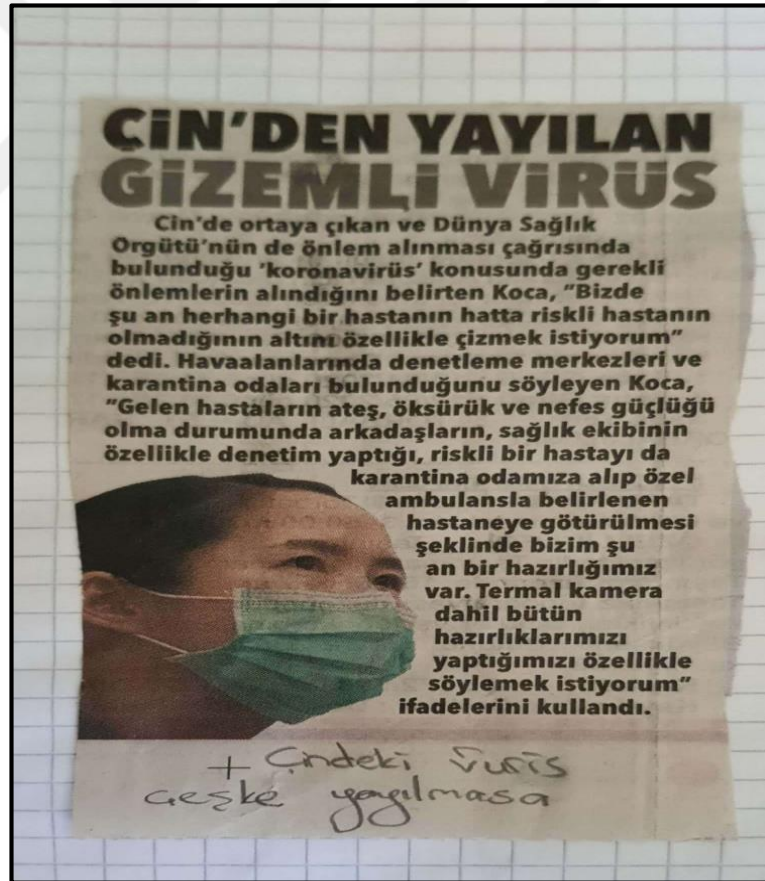
Yiğit: Hocam benzinde 50 kuruş indirim yapılmış. Bir de kolonya üretimi artırılmış.

Araştırmacı: Evet. Güzel. İnsanlar özellikle el hijyeni için kolonya almak istiyor.

Canlı radyo yayınında dinlenen haberler üzerine konuşulduktan sonra araştırmacı tarafından öğrencilere ilginç bularak sınıfa getirdikleri haberleri çıkarmaları istenmiştir. Öğrenciler ilginç buldukları haberleri arkadaşlarına sunmuşlardır. Aşağıda Rüya isimli öğrencinin ilginç bulduğu haberi sunarken çekilen fotoğrafına ve sunduğu habere yer verilmiştir:

Görsel 4.91. Ders sürecinde Rüya isimli öğrencinin haber defterinden haber sunarken çekilen fotoğraf

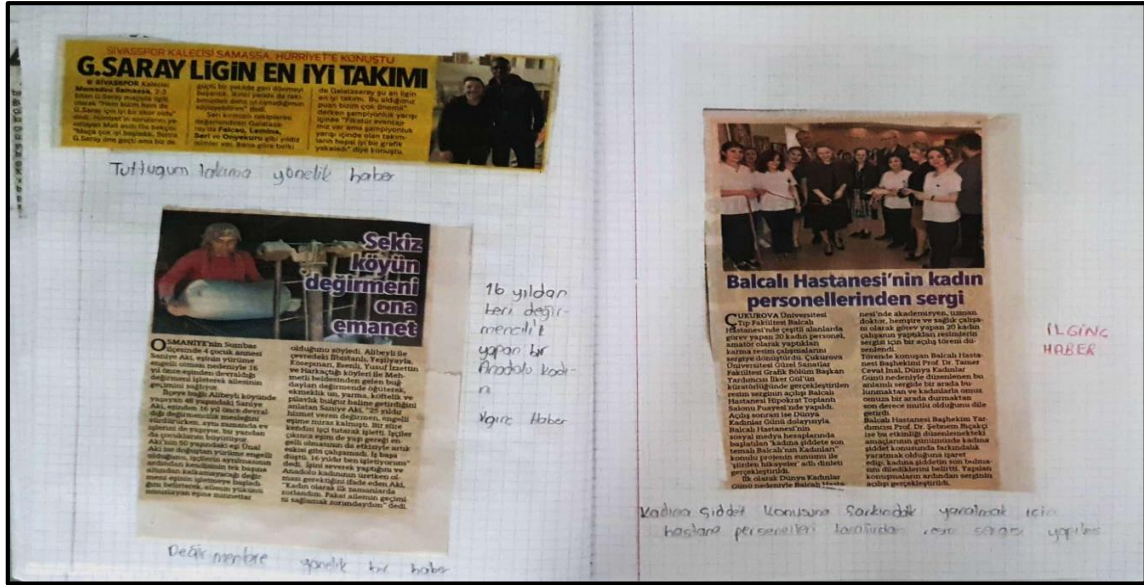

Görsel 4.92. Rüya isimli öğrencinin haber defterinden arkadaşlarına sunduğu haber

Araştırmacı: Ne anladın bu haberden?

Rüya: Virüs olursa diye hazırlık yapıyormuş. Termal kameralar kullanılıyormuş.

Aşağıda Yiğit isimli öğrencinin haber defterinden örnek sunulmuştur:

Görsel 4.93. Öğrencilerin haber defterlerinden ilginç haberlere yönelik bir örnek

Yiğit haber defterinde üç habere yer vermiştir. Bu haberlerden birisi tuttuğu takıma yönelik, diğer ikisi ise ilginç bulduğu haberlere yöneliktir. Yiğit haberlerin altında haberlerin konusuna ilişkin bilgi vermiştir.

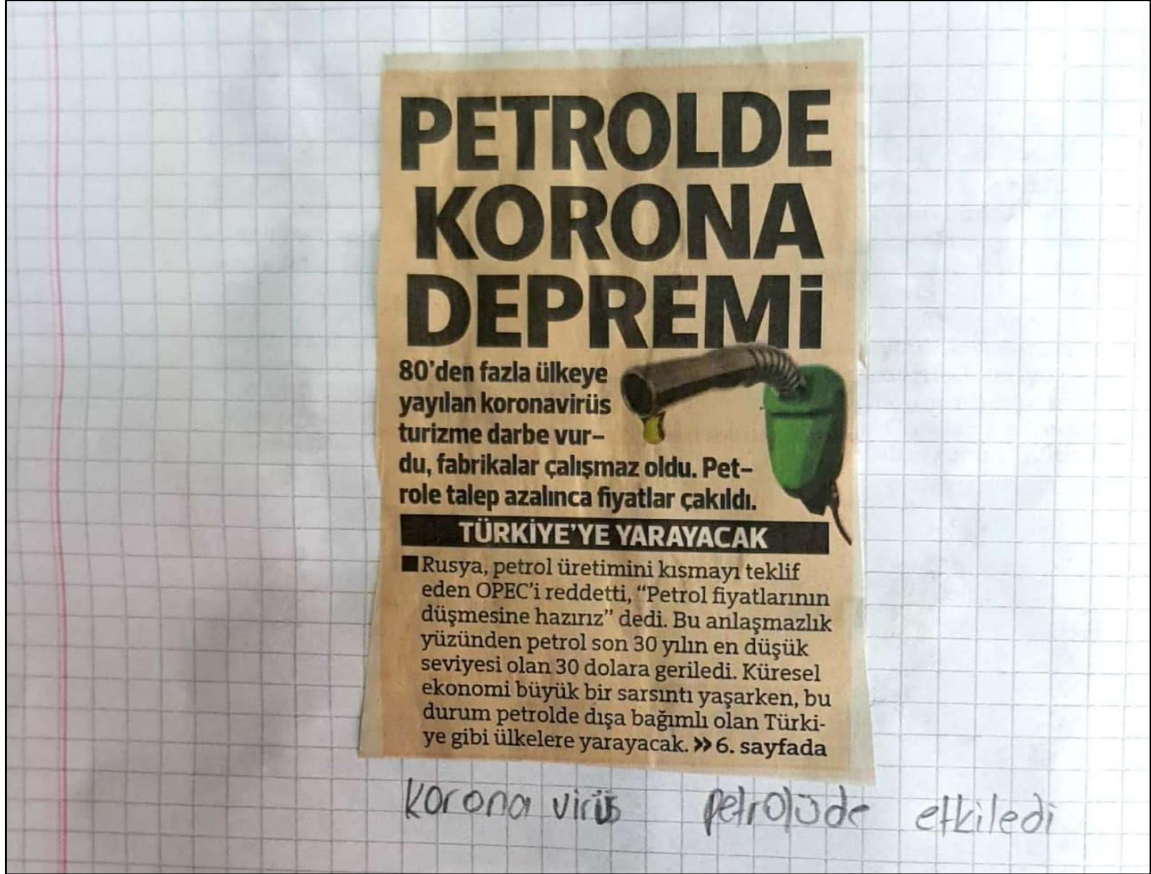
Aşağıda Tolga isimli öğrencinin haber defterinden örnek sunulmuştur:

Görsel 4.94. Öğrencilerin haber defterlerinden güncel haberlere yönelik bir örnek

Tolga haber defterinde beğendiği habere ve gündeme yönelik bir habere vermiştir. Tolga hayvanlara yönelik olan beğendiği haberin altına bu haberi beğenme gerekçesini yazmıştır. Tolga'nın haber defterinde yer verdiği bir diğer haber ise gündemdeki yerini koruyan koronavirüs haberine yöneliktir.

Yiğit'in haber defteri şu biçimdedir:

Görsel 4.95. Öğrencilerin haber defterlerinden güncel haberlere yönelik bir örnek

Yiğit haber defterinde koronavirüsün etkilerine yönelik bir habere yer vermiştir. Yiğit bu haberin altında haberin içeriğine yönelik bilgi vermiştir.

Öğrenciler ilginç buldukları haberleri arkadaşlarına sunduktan sonra araştırmacı tarafından sınıftaki öğrencilere günlük gazete dağıtılmıştır. Öğrenciler dörder kişilik gruplara ayrılmıştır. Her gruba bir günlük gazete verilmiştir. Öğrenciler gazeteleri incelemişlerdir. Aşağıda öğrencilerin gazeteleri incelerken çekilen fotoğrafa yer verilmiştir.

Görsel 4.96. Öğrenciler ders sürecinde güncel gazeteleri incelerken çekilen bir fotoğraf

Öğrenciler tarafından günlük gazeteler incelendikten sonra öğrencilere ilgilerini çeken haberlerin neler olduğu sorulmuştur. Derste geçen konuşmaların bir bölümü aşağıda sunulmuştur:

Tolga: Hocam Ronaldo koronavirüse yakalanmış.

Araştırmacı: Bakın çocuklar dünyaca ünlü bir futbolcu koronavirüse yakalanmış.

Volkan: Hocam 30 martta başlayacak süper lig maçları seyircisiz oynanabilirmiş.

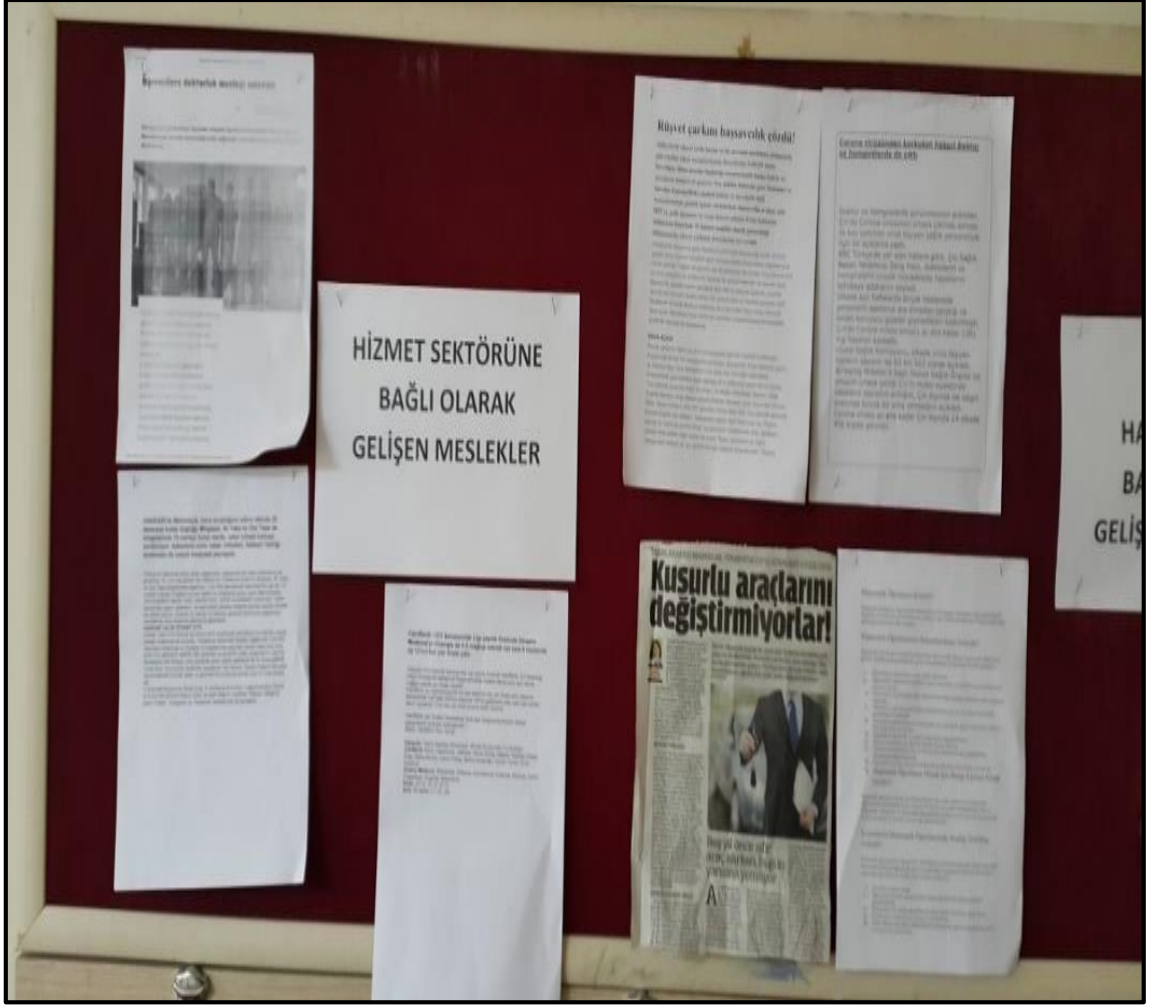
Rüya: Koronavirüse karşı 14 kural vardı.

Araştırmacı: İşte bu çok önemli. Gel tahtaya ve arkadaşlarına gazeteden bu 14 kuralı oku.

Rüya isimli öğrenci tarafından sınıfa 14 altın kural isimli gazete haberi okunduktan sonra öğrencilere bu kurallara uymaları gerektiği söylenmiştir. Sonrasında öğrencilere gelecekte seçmek istedikleri mesleğin ne olduğu sorulmuştur. Öğrencilerden alınan yanıtlardan yola çıkarak mesleklerin ekonomik faaliyetlere bağlı olarak geliştiği vurgulanmış ve derse geçiş yapılmıştır.

Derste ekonomik faaliyetlere bağlı olarak gelişen meslekler ele alınmıştır. Araştırmacı tarafından ders başlamadan sınıf panosu tarım, hayvancılık, ormancılık, sanayi, ticaret, turizm ve madencilik başlıkları altında sınıflara ayrılmıştır. Öğrenciler ileride seçmek istedikleri mesleklere yönelik getirdikleri haberleri sınıftaki arkadaşlarına sunduktan sonra haberleri değerlendirmişlerdir. Ardından öğrenciler sundukları haberi,

haberde geçen meslekten yola çıkarak sınıflandırmışlardır. Öğrenciler getirdikleri haberleri sunduktan ve sınıflandırdıktan sonra derste işlenen konular özetlenmiştir. Ardından öğrencilerin sınıflandırdığı haberler haber bülten panosuna asılmıştır. Aşağıda haber bülten panosunda hizmet sektörü ile ilgili bölüme ait fotoğraf yer almaktadır.

Görsel 4.97. Haber bülten panosundan bir görsel

Dersin değerlendirme bölümünde güncel olay öğretiminde kendini değerlendirme aktif öğrenme tekniği kullanılmıştır. Öğrencilere kendilerini değerlendirmeleri için araştırmacı tarafından hazırlanan çalışma yaprakları dağıtılmıştır. Öğrenciler kendilerini değerlendirmişlerdir. Öğrenciler kendilerini değerlendirdikten sonra yaptıkları değerlendirmeyi sınıftaki arkadaşlarına sunmuşlardır. Aşağıda güncel olay öğretiminde kullanılan kendini değerlendirme aktif öğrenme tekniğine ilişkin öğrenci ürünlerinden örnekler sunulmuştur.

Ayşe isimli öğrencinin çalışma yaprağı şu biçimdedir:

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM					
Bu dersimizin sonunda neleri ne kadar öğrendiğinizi anlamak için kendinizi değerlendirebilirsiniz. Bunu yapabilmek için aşağıdaki soruları cevaplamalısınız. Sorularda size uygun olan şıklardan birini işaretleyiniz (X):					
Adı: _____					
Soyadı: (_____)					
		Çok İyi	İyi	Kısmen	Yapamıyorum
1.	Ekonomik faaliyetlerin neler olduğunu ifade edebilirim.	✓			
2.	Meslekleri ekonomik faaliyet alanlarına göre sınıflandırabilirim.	✓			
3.	Yaşadığım yerde hangi ekonomik faaliyetlerin yaygın olduğunu ifade edebilirim.	✓			
4.	Yaşadığım yerdeki ekonomik faaliyetlere bağlı gelişen meslekleri ifade edebilirim.	✓			
5.	Ülkemizde ve dünyada yaşanan güncel olayları ifade edebilirim.	✓			
6.	Aşağıda birtakım mesleklerle yer verilmiştir. Bu mesleklerin hangi ekonomik faaliyetlere bağlı olarak geliştiklerini yazınız.				
MESLEK		BAĞLI OLDUĞU EKONOMİK FAALİYET ALANI			
Öğretmen:		Hizmet Sektörü			
Orman Mühendisi:		Ormancılık Sektörü			
Çoban:		Hayvancılık			
Turist rehberi:		Turizm			
7.	Ülkemizde veya dünyada yaşanan güncel olaylar nelerdir? Yazınız.				
Coronavirüs hızla yayılıyor. İnsanlar maske ve dezenfektan kullanıyorlar.					

Görsel 4.98. Öğrencilerin çalışma yapraklarından bir örnek

Ayşe'nin çalışma yaprağı incelendiğinde kendisini çok başarılı bulduğu görülmektedir. Ayşe derste işlenen konulara ve güncel olaylara ilişkin değerlendirme bölümünde doğru yanıtlar vermiştir.

Dilara isimli öğrencinin çalışma yaprağı şu biçimdedir:

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM					
Bu dersimizin sonunda neleri ne kadar öğrendiğinizi anlamak için kendinizi değerlendirebilirsiniz. Bunu yapabilmek için aşağıdaki soruları cevaplamalısınız. Sorularda size uygun olan şıklardan birini işaretleyiniz (X):					
Adı:					
Soyadı:					
		Çok İyi	İyi	Kısmen	Yapamıyorum
1.	Ekonomik faaliyetlerin neler olduğunu ifade edebilirim.	✓			
2.	Meslekleri ekonomik faaliyet alanlarına göre sınıflandırabilirim.	✓			
3.	Yaşadığım yerde hangi ekonomik faaliyetlerin yaygın olduğunu ifade edebilirim.	✓			
4.	Yaşadığım yerdeki ekonomik faaliyetlere bağlı gelişen meslekleri ifade edebilirim.	✓			
5.	Ülkemizde ve dünyada yaşanan güncel olayları ifade edebilirim.	✓			
6.	Aşağıda birtakım mesleklere yer verilmiştir. Bu mesleklerin hangi ekonomik faaliyetlere bağlı olarak geliştiklerini yazınız.				
MESLEK		BAĞLI OLDUĞU EKONOMİK FAALİYET ALANI			
Öğretmen:		Hizmet sektörü			
Orman Mühendisi:		Ormancilık sektörü			
Çoban:		Hayvancılık sektörü			
Turist rehberi:		Turizm sektörü			
7.	Ülkemizde veya dünyada yaşanan güncel olaylar nelerdir? Yazınız.				
Corona Virüs'ün ortaya çıkması, Futbol ve voleybol maçlarının seyircisiz oynanması					

Görsel 4.99. Öğrencilerin çalışma yapraklarından bir örnek

Dilara kendini değerlendirdiği çalışma yaprağında kendisini çok başarılı bulduğu görülmektedir. Dilara çalışma kâğıdında deste işlenen konulara ve güncel olaylara ilişkin değerlendirme bölümünde doğru yanıtlar vermiştir.

Yiğit isimli öğrencinin çalışma yaprağı şu biçimdedir:

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM					
Bu dersimizin sonunda neleri ne kadar öğrendiğinizi anlamak için kendinizi değerlendirebilirsiniz. Bunu yapabilmek için aşağıdaki soruları cevaplamalısınız. Sorularda size uygun olan şıklardan birini işaretleyiniz (X):					
Adı: _____					
Soyadı: _____					
		Çok İyi	İyi	Kısmen	Yapamıyorum
1.	Ekonomik faaliyetlerin neler olduğunu ifade edebilirim.	✓			
2.	Meslekleri ekonomik faaliyet alanlarına göre sınıflandırabilirim.	✓			
3.	Yaşadığım yerde hangi ekonomik faaliyetlerin yaygın olduğunu ifade edebilirim.	✓			
4.	Yaşadığım yerdeki ekonomik faaliyetlere bağlı gelişen meslekleri ifade edebilirim.	✓			
5.	Ülkemizde ve dünyada yaşanan güncel olayları ifade edebilirim.	✓			
6.	Aşağıda birtakım meslekler yer verilmiştir. Bu mesleklerin hangi ekonomik faaliyetlere bağlı olarak geliştiklerini yazınız.				
MESLEK		BAĞLI OLDUĞU EKONOMİK FAALİYET ALANI			
Öğretmen:		Hizmet			
Orman Mühendisi:		Ormancilık			
Çoban:		Hayvancılık			
Turist rehberi:		Turizm			
7.	Ülkemizde veya dünyada yaşanan güncel olaylar nelerdir? Yazınız.				
Corona virüsü dünyaya yayıldı kolonunun fiyatı arttı					

Görsel 4.100. Öğrencilerin çalışma yapraklarından bir örnek

Yiğit'in kendini değerlendirdiği çalışma yaprağında kendisi çok başarılı bulunduğu görülmektedir. Yiğit çalışma kâğıdında deste işlenen konulara ve güncel olaylara ilişkin değerlendirme bölümünde doğru yanıtlar vermiştir.

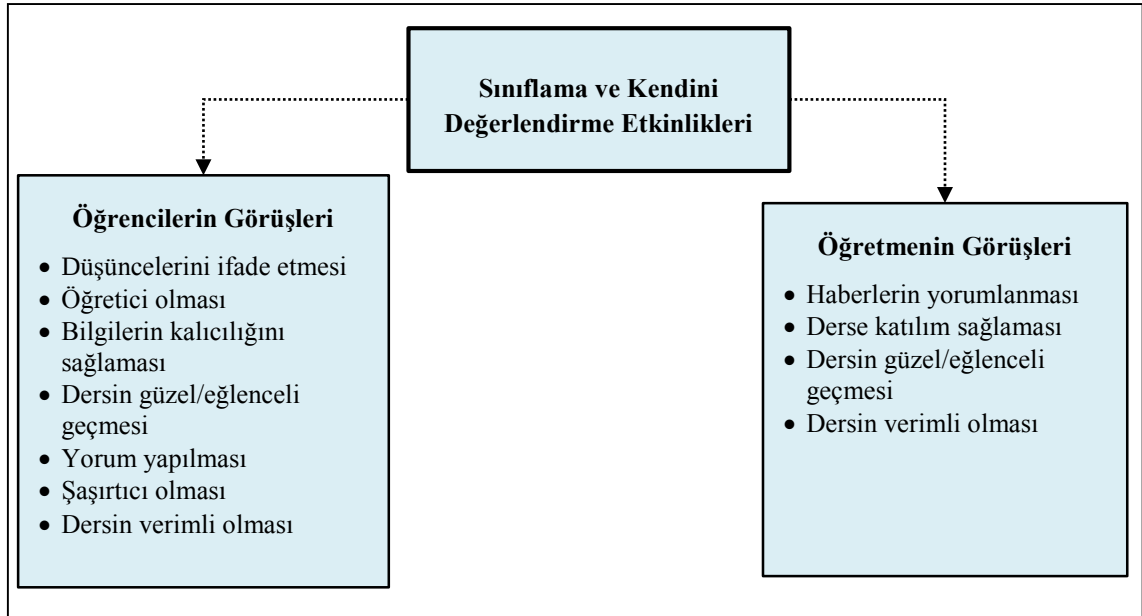
Araştırmacı dersten sonra düşüncelerini günlüğüne şu biçimde yazmıştır:

Bu dersimizde güncel olay öğretiminde sınıflama ve kendini değerlendirme aktif öğrenme tekniklerini kullandım. Güncel olay öğretimi kapsamında gerçekleştirilen canlı radyo yayını dinleme etkinliği öğrencilerin dikkatini çekti. Derste canlı radyo yayını dinleyeceklerini söylediğimde öğrenciler çok şaşırdılar. Haber saatinde canlı radyo yayını dinlemeye başladığımızda çok dikkatliydim. Radyo yayını dinledikten sonra neler öğrendiklerini

sorduğumda öğrenciler güncel olayları anlattılar. Derste öğrencileri belirli gruplara ayırdım. Her gruba birer günlük gazete verdim. Tüm öğrenciler grup arkadaşlarıyla birlikte gazete haberlerini incelediler. Haberlere karşı çok ilgililer. Bu nedenle haberleri çok güzel bir şekilde incelediler. Öğrenciler gazete haberlerini inceledikten sonra ilginç buldukları haberleri arkadaşlarıyla paylaştılar. Öğrenciler gelecekte yapmayı düşündüğü mesleklere yönelik haberler getirmişlerdi. Bu haberleri sunmak istediler. Panoda ilgili bölüme bu haberleri astık. Kendini değerlendirme aktif öğrenme tekniğinde öğrenciler kendilerini başarılı bulduklarını ifade ettiler. Ben de öğrencilerin ders sürecinde derse katılımlarından, verdikleri yanıtlardan dolayı onların başarılı olduklarını görüyorum. Çok güzel bir dersti. Öğrenciler derse katıldılar. Çok mutlu görünüyorlardı (13.03.2020).

Ders süreci 16.03.2020 tarihinde toplanan geçerlik komitesi toplantısında değerlendirilmiştir. Komite üyeleri ders süreciyle ilgili herhangi bir sorun gözlemlememişler ve bir eleştiride bulunmamışlardır. Komite üyeleri araştırmanın bu etkinlik ile sonlandırılmasına karar vermişlerdir.

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde araştırma yoluyla öğrenme aktif öğrenme tekniğinin kullanımına ilişkin araştırmacı, öğretmen ve öğrenciler görüşlerini günlüklerine yazmışlardır. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde sınıflama ve kendini değerlendirme aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri Şekil 4.14’te sunulmuştur.

Şekil 4.14. Sınıflama ve kendini değerlendirme aktif öğrenme tekniklerine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri

Aşağıda öğretmenin günlüğüne ders sürecine yönelik yazdığı düşünceleri doğrudan alıntı biçiminde sunulmuştur.

Dersin başında Ahmet Hoca öğrencilere çevremizde görülen ekonomik faaliyetlerin neler olduğunu sorarak öğrencileri derse hazırladı. Radyodan canlı yayın olan haberleri dinletti. Öğrenciler dinledikleri haberleri yorumladılar. Öğrenciler getirdikleri ilginç haberleri okudular. Daha sonra Ahmet Hoca öğrencileri gruplara ayırdı. Her gruba bir gazete verdi. Öğrencilerin gazeteleri incelemelerini istedi. Daha sonra Ahmet Hoca ekonomik faaliyetler ve bu ekonomik faaliyetlere göre gelişen meslekler hakkında bilgi verdi. Öğrenciler yapmayı istedikleri meslek hakkında getirdikleri haberleri okudular. Ahmet Hoca öğrencilerin getirdikleri bu haberlerdeki mesleklerin hangi ekonomik faaliyete ait olduğunu sordu. Dersin sonunda değerlendirme çalışması yapıldı. Öğrenciler derse katıldılar. Güzel ve verimli bir ders oldu. (13.03.2020).

Aşağıda öğrencilerin günlüklerine ders sürecine yönelik yazdığı düşünceleri doğrudan alıntı biçiminde sunulmuştur.

Bugün radyodan haber dinledik ve haber hakkında düşüncelerimizi söyledik. Sonra grup halinde öğretmenimizin verdiği gazeteleri inceledik. Okuduğumuz haberleri hocamız panoya astı. Kendimizi değerlendirdik. Derste radyo dinlemek garipti. Ama çok güzeldi. Haberde koronavirüs vardı (13.03.2020, Rüya).

Ekonomik faaliyetlere yönelik meslekleri inceledik. Dört kişi grup oluşturup gazete okuduk. Sonra onlardan ilginç olanları seçtik. İstedğimiz mesleğe yönelik haberleri okuduk. Sonra çalışma kâğıdı verdi hocamız bize. Bu derste ekonomik faaliyetleri öğrendim (13.03.2020, Tolga).

Bugün günlerden Cuma. Ahmet Hoca'nın çarşamba günü verdiği ödevi yaptım. Verdiği ödev çok güzel bir ödevdi. Büyüdüğümüzde yapmak istediğimiz meslekle ilgili haber getirecektik. Ben de büyüdüğümde matematik öğretmeni olmak istediğim için matematik öğretmenliği ile ilgili bir haber getirdim. Haberi okudum. Öğretmenliğin hizmet sektörüne girdiğini öğrendim. Sınıftakilerin çoğu hizmet sektörüne giren meslekler seçmişlerdi. Bu dersten her zamankinden daha çok zevk almıştım. Ahmet Hoca bir sürü gazete alıp sınıfa dağıttı. İlğimizi çeken haberleri sınıfa sunduk. İlk kez bir derste radyo dinledik. Gündemdeki haberleri öğrendik (13.03.2020, Nilay).

Bugün derste radyo dinletti hocamız. Radyo dinletmesi benim için gerçekten verimli oldu. Bilgilerin aklımda kalıcı olmasını sağladı. Gazete haberleri getirdi hocamız. Bizim için çok verimli oldu (13.03.2020, Yiğit).

Bugün ekonomik faaliyetlere yönelik meslekleri inceledik. Radyodan haber dinledik. Çok güzeldi bu ders. Gazeteleri inceledik (13.03.2020, Ezgi).

Bu dersimizde radyo dinledik. Derste radyo dinlemek çok güzeldi. Haberleri öğrendik. Arkadaşlarımızla gazete okuduk sınıfta. Koronavirüse karşı nasıl önlem almamız gerektiğini okuduk. Bence derste radyo dinlemek, gazete okumak çok keyifli. Hem ülkemizdeki ve

dünyadaki olayları öğreniyoruz. Zaten haberleri öğrenince Sosyal Bilgiler dersini de öğreniyoruz. Bu dersi çok seviyorum (13.03.2020, Volkan).

Uygulama sınıfı Sosyal Bilgiler öğretmeni günlüğünde öğrencilerin derste haberleri yorumladıklarını belirtmiştir. Öğrenciler ders sürecinde kendi getirdikleri haberler ile canlı radyo yayınından ve günlük gazete haberlerinden inceledikleri haberleri değerlendirmişlerdir. Öğrenciler güncel olay öğretimine yönelik sınıfta gerçekleştirilen aktif öğrenme tekniklerinin uygulanması sürecinde de haberleri yorumlamışlardır. Bu kapsamda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin haberleri değerlendirmelerine olanak sağlamaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmeni günlüğünde öğrencilerin derse katıldıklarını, dersin öğrenciler için güzel ve verimli olduğunu ifade etmiştir. Ders süresinde gerçekleştirilen etkinliklere öğrencilerin yoğun bir biçimde katılmak istemeleri ders sürecinin öğrenciler tarafından güzel geçtiğini göstermektedir.

Öğrenciler günlüklerinde Sosyal Bilgiler öğretmenin görüşlerine benzer biçimde ders sürecinin güzel geçtiğini ifade etmişlerdir. Bir öğrenci derste canlı radyo yayını dinlenilmesini garipsediğini ancak bu etkinliği sevdiğini ifade etmiş ve son olarak haberde koronavirüsten bahsedildiğini belirtmiştir. Bir başka öğrenci ise ilk kez bir derste radyo dinlediğini, böylece gündemdeki haberleri öğrendiğini ifade etmiştir. Benzer bir biçimde başka bir öğrenci de derste radyo dinlemeyi keyifli bulduğunu ve dünyadaki ve ülkesindeki olayları öğrendiğini belirtmiştir. Bir diğer öğrenci de derste radyo dinlemesinin öğrendiği bilgilerin akılda kalıcı olmasını sağladığı görüşündedir. Bu kapsamda öğrenciler derste canlı radyo yayını dinlemeyi şaşırtıcı bulmaktadırlar. Sosyal Bilgiler dersinde radyo dinlenilmesi öğrencilerin gündemi öğrenmelerine ve bilgilerin akılda kalıcı olmasına katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda öğrenciler derste haberleri inceleyerek güncel olaylara yönelik bilgi sahibi olmaktadır. Bir öğrenci derste haberleri öğrendikleri zaman Sosyal Bilgiler dersini de öğrendiğini belirtmiştir. Bu durum derste gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi ile gerçek yaşam arasında bağ kurmalarını sağladığı biçiminde yorumlanabilir. Derste gerçekleştirilen bu etkinlikler öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersini sevmesini de sağlamaktadır.

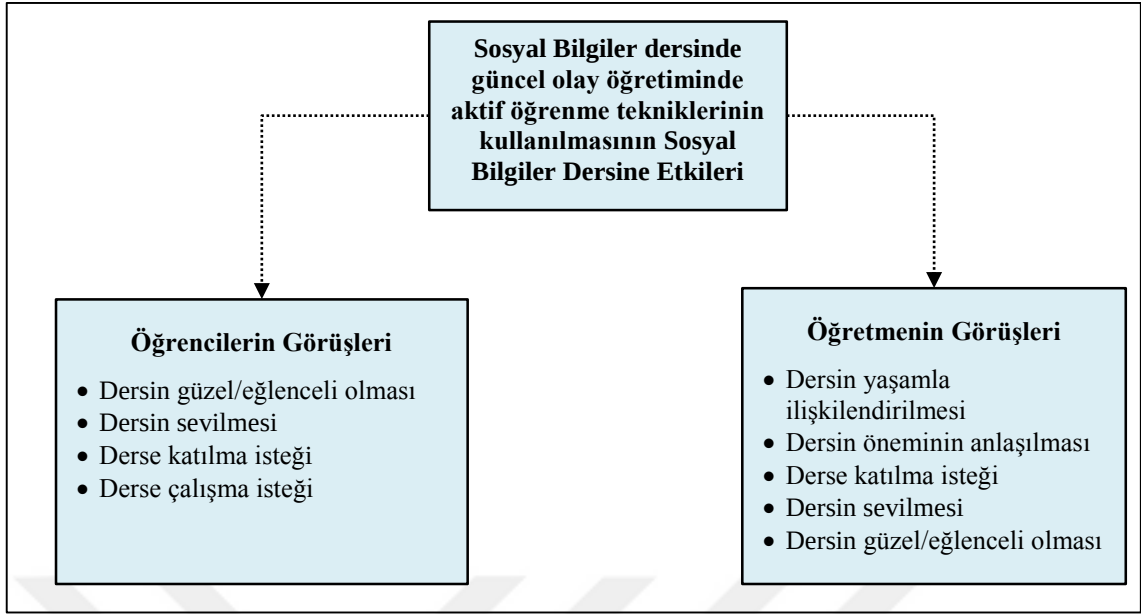
4.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olay Öğretiminde Aktif Öğrenme Tekniklerinin Kullanılmasına İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri

Araştırma kapsamında ikinci temel amaca yönelik toplanan veriler bu bölüm altında sunulmuştur. Araştırmanın uygulama süreci tamamlandıktan sonra öğretmen ve öğrencilerle yarı-yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Araştırmada betimsel olarak elde edilen veriler sonucu dört tema ortaya çıkmıştır. Her bir tema altında katılımcıların görüşleri “Öğrenci Görüşleri” ve “Öğretmen Görüşleri” başlıkları altında sunulmuştur. Bu temalar şu biçimdedir:

- Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının Sosyal Bilgiler dersine etkileri
- Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının katılımcılara sağladığı kazanımlar
- Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasında yaşanan güçlükler
- Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına ilişkin öneriler

4.2.1. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının Sosyal Bilgiler dersine etkileri

Sosyal Bilgiler öğretmenine ve öğrencilere “Güncel olayları aktif öğrenme teknikleriyle işlediğimiz Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Araştırmanın katılımcılarının görüşlerinden, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının Sosyal Bilgiler dersine etkilerine yönelik bulgular elde edilmiştir. Katılımcıların Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının Sosyal Bilgiler dersine etkileri temasına yönelik görüşlerinden elde edilen bulgular Şekil 4.15’te yer almaktadır.

Şekil 4.15. Derste gerçekleştirilen etkinliklerin Sosyal Bilgiler dersine etkilerine yönelik görüşler

4.2.1.1. Öğrenci görüşleri

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının Sosyal Bilgiler dersine etkilerine yönelik “dersin güzel/eğlenceli olması”, “dersin sevilmesi”, “derse katılma isteği” ve “derse çalışma isteği” bulgularına ulaşılmıştır. Aşağıda dersin güzel/eğlenceli olması bulgusuna yönelik öğrencilerin görüşlerinden alıntılara yer verilmiştir.

Sosyal Bilgiler dersi sıkıcı geçmiyor. Sosyal Bilgiler dersi hem eğlenerek hem de anlayarak geçiyor. Zaman daha hızlı ve değerli bir şekilde geçiyor (Yiğit).

Hocam Sosyal Bilgiler derslerimiz çok güzel geçti. Derste eğlenerek öğrendik. Çok etkinlik yaptık. Sosyal Bilgiler dersi böyle etkinlikler olunca çok güzel geçti. Ben bütün derslerde mutluydum (Rüya).

Daha önce Sosyal Bilgiler dersini daha sade işliyorduk. Böyle normal oluyordu. Siz geldikten sonra Sosyal Bilgiler dersi yaptığımız etkinliklerle eğlenceli oldu. Böyle etkinlikler olunca Sosyal Bilgiler dersi güzel oluyor (Ezgi).

Araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının Sosyal Bilgiler dersinin sevilmesine yönelik etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır. Aşağıda derste gerçekleştirilen etkinliklerin Sosyal Bilgiler dersinin sevilmesini sağladığı biçiminde elde edilen bulguya ilişkin öğrenci görüşleri sunulmuştur:

Sosyal Bilgiler dersini bu kadar seveceğimi sanmıyordum. Sosyal Bilgiler dersinde böyle etkinlikleri biz daha önce yapmadığımız için dersi bu kadar sevmiyordum. Şimdi Sosyal Bilgiler dersini daha çok seviyorum (Rüya).

Dersler etkinlikler olunca eğlenceli geçti. Eğlenceli olduğu için derse daha çok bağlanıyoruz. Eğlenceli olunca daha çok katılıyoruz derse, merak ediyoruz. Artık Sosyal Bilgiler dersini daha çok seviyorum (Nilay).

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerde “derse katılma isteği” sağlamaktadır. Derse katılma isteğine yönelik öğrenci görüşleri şu biçimdedir:

Bu şekilde ders işlenince içimde bir his doğdu. Derse daha çok katılma isteği duydum. Önceden Sosyal Bilgiler dersine bu kadar katılmıyordum. Derste böyle etkinlikler de yapılmıyordu zaten. Çok fazla derse katılacak bir durum olmuyordu (Yiğit).

Etkinlikler gayet güzel oldu. Etkinlikler dersi daha eğlenceli hâle getiriyor. Önceden de Sosyal Bilgiler dersine katılıyordum ama bu kadar değil, az katılıyordum. Şimdi eskisinden böyle daha farklı şeyler olduğu için daha çok katılıyorum derse (Toprak).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması “derse çalışma isteği” sağlamaktadır. Aşağıda güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının derse çalışma isteği sağladığı bulgusuna ilişkin öğrenci görüşlerinden alıntılara yer verilmiştir.

Bu etkinliklerin hepsi bence çok güzel. Etkinlikler olunca o dersler çok eğlenceli geçti. Sosyal Bilgiler dersini daha çok sevmeye başladım. Bu etkinlikler sayesinde Sosyal Bilgiler dersine çok daha iyi çalışıyorum. Daha fazla çalışıyorum (Dilara).

Bu etkinlikleri yapınca dersten daha çok zevk alıyorum. Derse daha fazla katılıyorum. Bu etkinlikler beni daha çok ders çalışmaya yönlendirdi. Böyle daha çok bu derse çalışma isteğim geliyor (Ayşe).

Öğrenciler, aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminde Sosyal Bilgiler dersini eğlenceli bulduklarını, sevdiklerini, Sosyal Bilgiler dersine katılmak ve daha çok çalışmak istediklerini düşünmektedirler. Araştırma kapsamında öğrencilerin güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasıyla Sosyal Bilgiler dersine yönelik olumlu görüşlere sahip oldukları bulgularına ulaşılmıştır.

4.2.1.2. Öğretmen görüşleri

Sosyal Bilgiler öğretmeni, “Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının Sosyal Bilgiler dersine etkileri” temasına yönelik “dersin yaşamla ilişkilendirilmesi”, “dersin öneminin anlaşılması”, “derse katılma isteği”, “dersin sevilmesi” ve “dersin güzel/eğlenceli olması” biçiminde düşüncelere sahiptir.

Derste gerçekleştirilen etkinliklerin, dersin yaşamla ilişkilendirilmesini sağladığı bulgusuna yönelik Sosyal Bilgiler öğretmeninin görüşleri “Olumlu şeyler düşünüyorum. Öğrenciler Sosyal Bilgiler dersinin hayatla iç içe bir ders olduğunu gördüler” biçimindedir.

Araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının dersin öneminin anlaşılmasını sağladığı bulgusu elde edilmiştir. Derste gerçekleştirilen etkinliklerin dersin öneminin anlaşılmasını sağladığı bulgusuna ilişkin olarak Sosyal Bilgiler öğretmeninin görüşü “Bu dersin neden önemli olduğu ortaya çıkmış oldu. Biz bu dersti neden görüyoruz? Bu ders bizim için neden önemli? Çocuklar bir kez daha bunları anladılar.” biçimindedir.

Araştırmada elde edilen bir diğer bulgu Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının derse katılma isteği oluşturmaları biçimindedir. Aşağıda derste gerçekleştirilen etkinliklerin derse katılma isteği oluşturmaları kapsamında Sosyal Bilgiler öğretmeninin görüşü sunulmuştur:

Öğrenciler o getirilen haberlerde insanların bu olayları yaşadığını, bu olayların bize uzak olmadığını bizzat görerek öğrenmiş oldular. Öğrenciler bu şekilde derse daha çok katıldılar. Kendi hayatlarından daha çok örnek verdiler bu etkinliklerle.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması dersin sevilmesinde etkili olmaktadır. Derste gerçekleştirilen etkinliklerin Sosyal Bilgiler dersinin sevilmesinde etkili olması bulgusuna ilişkin Sosyal Bilgiler öğretmeninin görüşü şu biçimdedir:

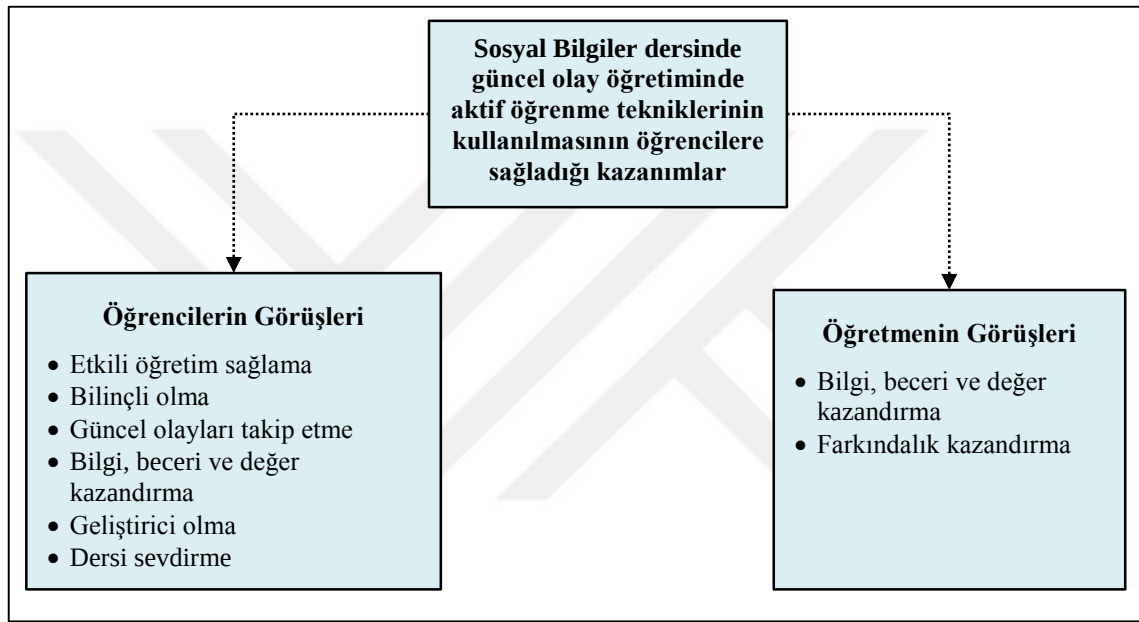
Öğrenciler Sosyal Bilgiler dersini daha severek işlediler. Öğrenciler Sosyal Bilgiler dersini çok sevdiler. Derste hep söz almak istediler, hep düşüncelerini anlatmak istediler. Bu güzel bir şey.

Araştırma bulguları doğrultusunda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması dersin güzel/eğlenceli olmasını sağladığı söylenebilir. Derste gerçekleştirilen etkinliklerin dersin güzel/eğlenceli olmasını sağlamasına ilişkin Sosyal Bilgiler öğretmeninin görüşü “Bu şekilde Sosyal Bilgiler dersi çok eğlenceli geçiyordu. Çocuklar sıkılmadan derse katılıyordu. Güzel ders işleniyordu.” biçimindedir.

Araştırma bulgularına göre, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasıyla öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersini yaşamla ilişkilendirdikleri, dersin önemini anladıkları, derse katılmak istedikleri, dersi sevdikleri ve eğlenceli buldukları ifade edilebilir.

4.2.2. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilere sağladığı kazanımlar

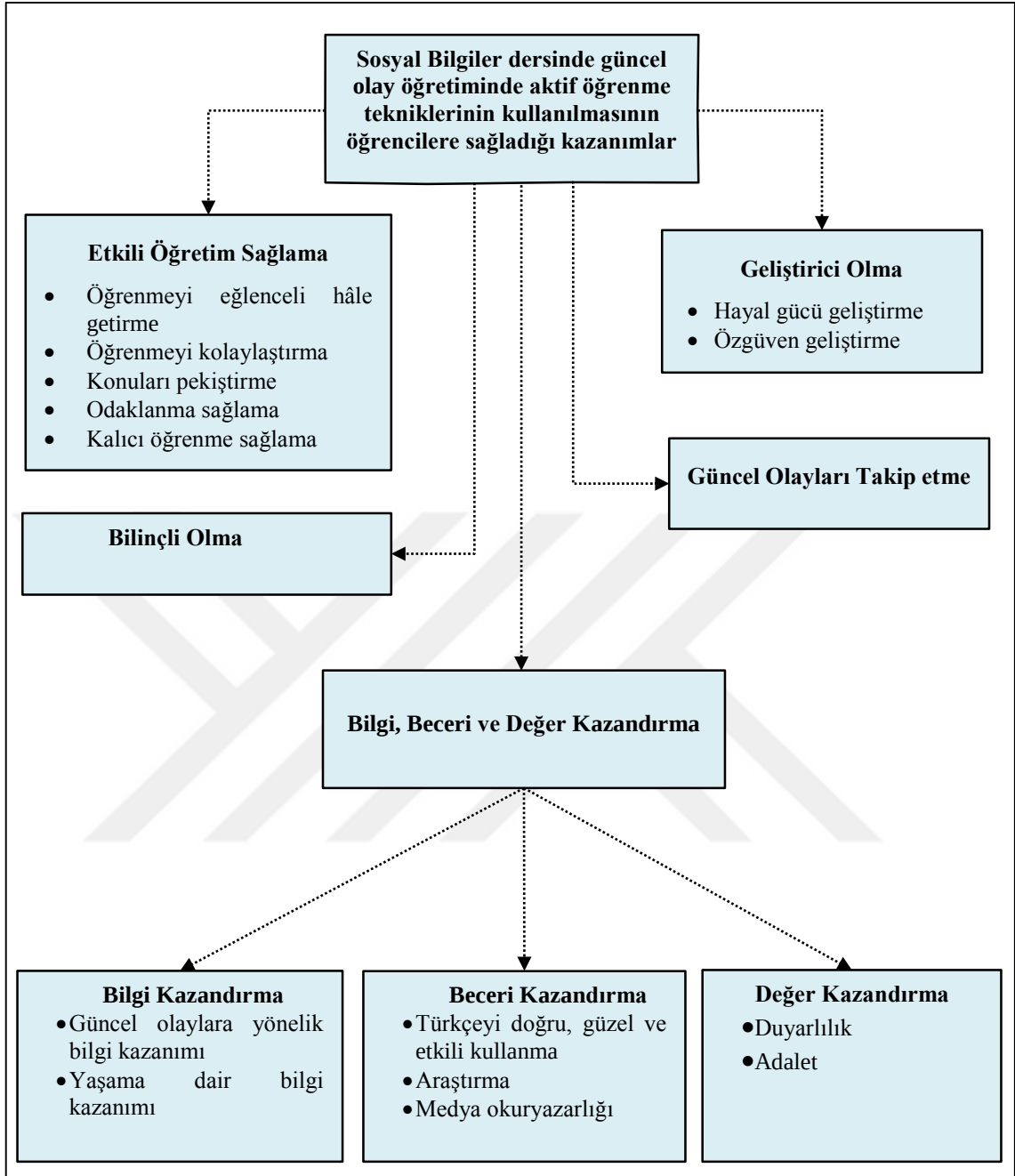
Görüşmelerde Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilere sağladığı yararları ortaya koymaya yönelik çeşitli sorular sorulmuştur. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilere sağladığı kazanımlara yönelik elde edilen bulgular Şekil 4.16’da sunulmuştur.

Şekil 4.16. Derste gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilere sağladığı kazanımlara yönelik görüşler

4.2.2.1. Öğrenci görüşleri

Araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına ilişkin “etkili öğretim sağlama”, “bilinçli olma”, “bilgi, beceri ve değer kazandırma”, “güncel olayları takip etme”, “geliştirici olma” ve “dersi sevdirmeye” biçiminde bulgular elde edilmiştir. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilere sağladığı kazanımlara ilişkin öğrenci görüşlerinden edilen bulgular Şekil 4.17’de gösterilmiştir.

Şekil 4.17. Derste gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilere sağladığı kazanımlara ilişkin öğrenci görüşleri

Araştırma kapsamında Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının etkili öğretim sağladığı bulgusu elde edilmiştir. Öğrencilerin derste gerçekleştirilen etkinliklerle ilgili “öğrenmeyi eğlenceli hâle getirme”, “öğrenmeyi kolaylaştırma”, “konuları pekiştirme”, “odaklanma sağlama” ve “kalıcı öğrenme sağlama” biçiminde düşüncelerinin olduğu görülmektedir.

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrenmeyi eğlenceli hâle getirmesini sağladığı biçiminde öğrenci görüşlerinden örnekler aşağıda sunulmaktadır:

Hocam siz geldikten sonra yapılan etkinliklerle derslerimiz daha eğlenceli olmaya başladı. Biz önceden Sosyal Bilgiler dersini kitaptan işlerdik. Hocamız kitapta yazılanların altını çizdirirdi. Bazen akıllı tahtayı açardı. Öyle geçerdi. Siz gelince bir sürü etkinlik yaptık. Haberleri inceledik. Eğlenmeye başladık. Sınıfa bir pozitiflik geldi. Bence iyi oldu. Hem eğlenceli hem de öğretici oldu. Ana sınıfı çocuğu eğlenir gibi biz de öyle eğleniyorduk (Ayşe).

Yaptığımız etkinliklerle ders eğlenceli geçiyordu. Haberlerle ilgili etkinlikler yapıyorduk. Bunlarla ilgili kartlarla meselâ etkinlikler yapmıştık. Bunun gibi şeyler. Eğlenceli geçti. Eğlenceli olduğu için derse daha çok bağlanıyoruz. Bu sayede daha çok öğreniyoruz. Derse çok katılıyorum. Eğlenceli olunca daha çok katılıyoruz derse, merak ediyoruz (Nilay).

Araştırmaya katılan öğrenciler, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrenmeyi kolaylaştırdığını belirtmişlerdir. Derste gerçekleştirilen etkinliklerin öğrenmeyi kolaylaştırma sağladığı biçiminde görüş belirten öğrenci ifadelerine aşağıda yer verilmektedir.

Bu etkinlikler bence güzel etkinliklerdi. Sonra daha çok, daha iyi öğreniyorduk. Dersimiz eğlenceli de geçiyordu. Ondan sonra daha verimli oluyordu ders. Böyle etkinlikler konuları daha iyi pekiştirmemi sağladı. Daha iyi anlamamı sağladı. Sonra nasıl söyleyeyim daha kolay oldu anlamak (Dilara).

Araştırma kapsamında yer alan öğrenciler, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının konuları pekiştirme sağlmasına yönelik görüş belirtmişlerdir. Aşağıda derste gerçekleştirilen etkinliklerin konuları pekiştirme sağladığı biçiminde ulaşılan bulgulara yönelik öğrencilerin ifadeleri yer almaktadır.

Etkinlikler gayet güzel oldu. Etkinliklerle pekiştiriyoruz dersi. Etkinliklerin olması dersi daha da eğlenceli hâle getiriyor. Daha da iyi öğreniyoruz. Meselâ kırmızı, yeşil ve siyah kart dağıtmıştınız ya işte o çok pekiştirdi öğrendiklerimizi. Biz sorulara eğlenceli şekilde cevap verdik. O da güzel oldu. Örnek veriyoruz. Pekiştiriyoruz dersi. Haberler zaten dersteki konulara örnek gibi oluyor (Tolga).

Öğrencilerden kimileri Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının odaklanma sağladığı görüşündedir. Derste gerçekleştirilen etkinliklerin odaklanma sağladığı biçiminde ulaşılan bulguya ilişkin öğrenci görüşü şu biçimdedir:

Böyle etkinliklerin olması dersi daha iyi öğrenmemi sağladı. Haberler, etkinlikler derse daha çok odaklanmamı sağladı. Daha iyi oldu. Aklıma daha çabuk girmeye başladı böyle olunca. Her yönden daha iyi oldu böyle etkinlikler (Tolga).

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının kalıcı öğrenme sağladığı söylenebilir. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının kalıcı öğrenme sağladığını belirten öğrenciler görüşlerini aşağıdaki gibi ifade etmiştir:

Derste yaptığımız etkinliklerle unutmuyoruz. Akılda kalıcı şeyler oluyor. Duydunuz mu? etkinliği çok güzeldi meselâ. Diğer tüm etkinlikler de güzeldi. Derse katılmak, öğrenmek istiyoruz. Öğrendiklerimizi unutmuyoruz (Yiğit).

Dersimizde haberleri inceliyoruz. Konumuzla ilgili oluyor zaten haberler. Bir de etkinlik olunca dersi daha iyi anlıyorum. Derse katılıyorum. Akılda kalıcı oluyor böyle olunca (Ezgi).

Öğrenciler, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasıyla Sosyal Bilgiler dersini yaşamla ilişkilendirdiklerini, dersin önemini anladıklarını, derse katılmak istediklerini, dersi sevdiklerini ve eğlenceli bulduklarını düşünmektedirler. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının etkili öğretim sağladığı söylenebilir.

Öğrenciler, Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleri kullanılarak gerçekleştirilen güncel olay öğretiminin bilinçli olmayı sağladığını düşünmektedir. Aşağıda derste gerçekleştirilen etkinliklerin bilinçli olmayı sağladığını belirten öğrencilerin görüşleri sunulmuştur:

Haber toplama ödevinin bana katkısı oldu. Haberleri öğrendim. Daha bilinçli oldum. Meselâ koronavirüs haberleri sürekli oluyordu. Haberlerde 14 kural vardı. Koronavirüse karşı nasıl önlem almamız gerektiğini hep haberlerden öğrendim (Dilara).

Çevremizde yaşanan olayları öğrenince daha fazla bilinçli olmam gerektiğini anladım. Sanal ortamdaki dolandırıcılık haberlerini görünce artık daha fazla dikkat ediyorum. İnterneti, sosyal medyayı daha dikkatli kullanıyorum (Ezgi).

Öğrenci görüşlerine göre, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması bilinçli olmayı sağlamaktadır. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerin güncel olaylara yönelik bilinçli olmalarını sağladığı ifade edilebilir.

Araştırma kapsamında Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının bilgi, beceri ve değer kazanımı sağladığı ortaya

çıkıştır. Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleri kullanılarak gerçekleştirilen güncel olay öğretiminin bilgi kazandırdığını belirten öğrencilerin görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Gazete haberlerinden daha çok bilgi öğreniyoruz. Yeni haberler öğreniyoruz. Daha önce haberlere bakmıyorduk. Bunlar sayesinde haberlerden bilgi öğreniyoruz. Bu haberlerde daha çok bilgi var. Böylece daha çok bilgi öğreniyoruz (Nilay).

Derste incelediğimiz haberlerden çok şey öğrendim. Biz de haber getirmiştik derse. Onlardan da çok şey öğrendim. Çevremizde hangi olaylar yaşıyorsa onları öğrenmiş olduk. Bilgilenmiş oldum haberlerden dolayı. Sadece Türkiye'deki haberleri değil, dünyadaki haberleri de öğrendim (Volkan).

Ben ülkem hakkında haberlere baktığım için onlardan daha çok bilgi edindim. Gündemdeki olaylar hakkında daha çok bilgi edindim. Ülkemde neler konuşuluyor? Ne gibi olaylar yaşıyor? Bunları öğrendim. Ayrıca tüm ülkeleri ilgilendiren olaylar da yaşıyor. Bunları da öğrendim. Haberleri öğrenince daha fazla bilinçli oldum. Koronavirüse karşı önlem almamız gerekiyor meselâ (Ayşe).

Araştırma bulgularına göre Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleri kullanılarak gerçekleştirilen güncel olay öğretimi öğrencilere Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, araştırma ve medya okuryazarlığı becerileri kazandırmaktadır. Derste gerçekleştirilen etkinliklerin Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisi sağlamasına yönelik öğrenci görüşü şu biçimdedir:

Bu etkinlikler kendimizi daha çok geliştirmemizi sağlıyor. Derse katılıyoruz. Düşüncelerimizi söylüyoruz. Meselâ benim konuşmam çok iyi değildi ve bu Sosyal Bilgiler dersinde yaptığımız etkinliklerle daha iyi olmaya başladı. Derse çok daha fazla katıldım. (Ayşe).

Derste gerçekleştirilen etkinliklerin araştırma becerisi kazanımı sağladığı bulgusuna ilişkin görüş şu biçimdedir:

Araştırma yapma ödevinde araştırma yapmayı öğrendim. Araştırma yaparken nelere dikkat etmemiz gerektiğini derste görmüştük zaten. Ben de araştırma yapmaya başlamadan önce böyle liste yaptım. Nasıl yapacağım araştırmayı diye. O listeye bakarak adım adım araştırmamı yaptım. Aslında nasıl araştırma yapılacağını araştırma yaparken öğrendim. Böyle ödev vermeniz çok iyi oldu (Rüya).

Siz araştırma ödevi verince araştırma yapmayı öğrendim. Araştırmam panoya asılınca çok mutlu oldum. Daha önce bu kadar dikkatli bir şekilde, özenerek araştırma yapmamıştım. Şimdi bir araştırma ödevi olsa kolayca yapabilirim (Ayşe).

Bilim insanlarına yönelik araştırma yapmıştık. Araştırma ödevinde hangi kaynaklardan yararlandığımı da yazmıştım. Önceden buna dikkat etmiyordum. Bana katkısı araştırma yaparken nelere dikkat edeceğimi öğretti bu ödev. Benim için güzeldi (Nilay).

Araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilere medya okuryazarı olma becerisi sağladığı ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda yer alan öğrenci görüşü şu biçimdedir:

Haberlerin hepsinin doğru olmadığını anladım. Birileri kendine göre fotoğraflar üzerinde değişiklik yapıyor. Photoshop yapıyor. İnsanlar da bunları gerçek sanıyor. Haberlere bile çıkıyor. Hepimiz kandırılmış oluyoruz. Başka kaynaklardan da o bilgiyi sorgulamamız lazım. Her gördüğümüz, duyduğumuz habere inanmamamız gerekiyor (Nilay).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin haberlere eleştirel bir biçimde yaklaşmalarını sağlamaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerin medya okuryazarı olmalarına olanak sağladığı söylenebilir.

Araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleri kullanılarak gerçekleştirilen güncel olay öğretiminin adalet ve duyarlılık değerleri kazanımı sağladığı ortaya çıkmıştır. Derste gerçekleştirilen etkinliklerin adalet değeri kazanımı sağlamasına yönelik öğrenci görüşü şu biçimdedir:

Ben özellikle dolandırıcılık ile ilgili haberleri gördüğümüzde paralarını kaptıran insanlara çok üzüldüm. Bu insanların ceza almaları gerektiğini düşündüm. Tabi ki biz de dikkatli olacağız ama ya dalgınlığımıza gelirse. O zaman aynı şeyleri biz de yaşayabiliriz. İşte haberlerde görünce bu olayları ben böyle düşündüm (Dilara).

Araştırma kapsamında Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleri kullanılarak gerçekleştirilen güncel olay öğretiminin duyarlılık değeri kazanımı sağladığı bulgusu elde edilmiştir. Aşağıda derste gerçekleştirilen etkinliklerin duyarlılık değeri kazanımı sağladığı bulgusuna yönelik öğrenci görüşü yer almaktadır.

Avustralya'daki yangın haberleri beni çok etkilemişti. Haberleri inceleyince mesela yanmayan yer kalmamıştı, bunu görünce üzüldüm. İnsanlar, hayvanlar, ağaçlar bu durumdan olumsuz etkilendikleri için üzüldüm. Deprem haberleri bulmuştuk biz. O haberleri okuyunca da üzüldüm. İnsanlar zor anlar yaşamışlardı (Volkan).

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda öğrenciler, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının güncel olaylar ile ilgili bilgi sahibi olma kazanımı; Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, araştırma ve medya okuryazarlığı becerisi kazanımı ve adalet ve duyarlılık değeri kazanımı sağladığını düşünmektedirler. Bu bağlamda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerde bilgi, beceri ve değer kazanımı sağladığı söylenebilir.

Araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının geliştirici olmasına yönelik bulgular elde edilmiştir. Aşağıda derste gerçekleştirilen etkinliklerin geliştirici olma sağladığı bulgusuna ilişkin öğrenci görüşleri yer almaktadır.

Çok şey öğrendiğimi düşünüyorum. Haberleri detaylı bir şekilde işledik. Biz de haberleri getirmiştik. Çok beğenmiştim haberleri. Haberlerle ilgili bilğim olduğu için çok mutlu oldum. Derste tüm etkinliklerde bilgi sahibi olduğum için de mutluyum. Çok eğlenceli oldu bizim için. Hayal gücüm gelişti. Günlük hayata dair bilgi sahibi oldum (Volkan).

Derse artık daha fazla katılıyorum. Etkinlikler yaptığımızda zaten tüm arkadaşlarım parmak kaldırıyordu söz almak için. Böyle insan derse katıldıkça alışıyor. Her ders katılmak istiyor. Benim özgüvenim arttı. Hiç çekinmeden söz alıp düşüncelerimi söylemeye başladım (Ayşe).

Araştırma kapsamında Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrenciler için geliştirici olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırma bulgularına göre, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerde hayal gücü ve özgüven geliştirme sağladığı ifade edilebilir.

Araştırma bulgularına göre Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin güncel olayları takip etmelerini sağlamaktadır. Derste gerçekleştirilen etkinliklerin güncel olayları takip etme sağladığı bulgusuna yönelik öğrencilerin görüşleri aşağıda sunulmuştur:

Arada bir bakıyorum ne ilginç haber var diye. Okuyorum bazen böyle. Arada bir bilgisayardan da bakıyorum haberlere. Merak ediyorum haberleri. Meselâ koronavirüs haberlerini takip ediyorum haberlerden. Yalan haberler olsa da doğru haberler bana katkı sağlıyor. Farklı yerlerden farklı bilgiler öğrenmek daha hoş oluyor. Yani öğrendikçe mutlu oluyorum böyle farklı farklı yerlerden farklı farklı şeyler. Hâlâ da topluyorum farklı haberleri. Gayet güzel oluyor (Tolga).

Gazetelerden artık daha çok yararlanmaya başladım. Bazen okuyorum, dedemden alıp gazetede neler var diye bakıyorum. Haberleri takip ediyorum. Önceden gazete haberi alıp okumazdım ben. Şimdi gazeteyi okuyorum. Sonra bulmaca da çözüyorum. Keyifli oluyor (Nilay).

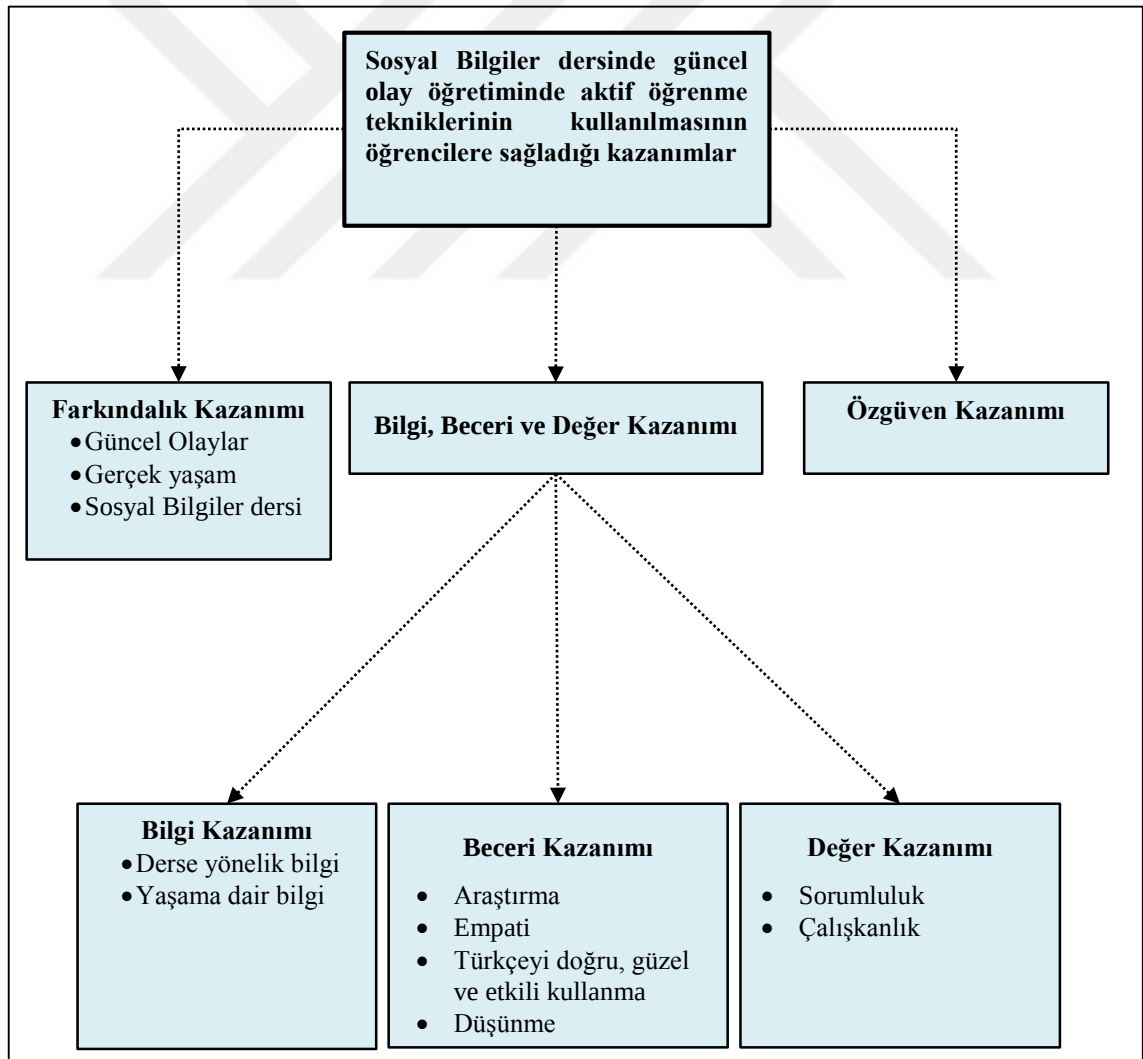
Bu etkinlikler olunca haberleri takip ediyorum. Bana katkısı oluyor. Gündemde nelerin olduğunu öğreniyorum. Farkındalığım artıyor. Gazete almaya başladık eve. Her gün olmasa da haftada iki üç kere gazete alıyoruz. Haberleri okuyorum (Ezgi).

Yaptığımız etkinlikler sayesinde ben derse daha fazla odaklanıyorum. Bu etkinliklerle bildiğim bilgileri öğrendim. Etkinlikler, güncel gelişmeleri takip etmeme katkı sağladı. TV haberlerini izliyorum. İnternette de bakıyorum haberlere (Ayşe).

Araştırma bulguları doğrultusunda, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerin güncel olayları takip etmelerini sağladığı söylenebilir.

4.2.2.2. Öğretmen görüşleri

Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara göre Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilere “bilgi, beceri ve değer kazanımı” “farkındalık kazanımı” ve “özgüven kazanımı” sağladığı görülmektedir. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilere sağladığı kazanımlara ilişkin öğretmen görüşlerinden elde edilen bulgular Şekil 4.18’de gösterilmiştir.

Şekil 4.18. Derste gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilere sağladığı kazanımlara ilişkin öğretmen görüşleri

Araştırmada Sosyal Bilgiler öğretmenine göre, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerde farkındalık kazanımı sağladığı bulgusu elde edilmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmenin derste gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilere güncel olaylara yönelik farkındalık kazanımı sağlamasına yönelik görüşleri şu biçimdedir:

Güncel olayları öğrendiler. Türkiye’de ve dünyada neler yaşıyor? Biz bu olayların neresindeyiz? Neden bu olaylar bizi ilgilendiriyor? Bu olaylara karşı farkındalık geliştiriyorlar. Güncel olayların farkına varmalarını sağladınız. Meselâ doğal afetler konusunu işlediğinizde o haberler, yaptığımız etkinlikler öğrencilerin bizim doğal afetlerle iç içe olduğumuzu görmelerini sağladı. Daha bir farkındalık yarattı.

Araştırma kapsamında yer alan Sosyal Bilgiler öğretmenine göre, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerde Sosyal Bilgiler dersine yönelik farkındalık kazandırmaktadır. Buna yönelik öğretmen görüşü aşağıda görülmektedir.

Her şeyin daha farkına vardılar. Bu dersin neden önemli olduğu ortaya çıkmış oldu. Biz bu dersi neden görüyoruz, bu ders bizim için neden önemli? Çocuklar bunları bir kez daha anladılar. Bizim hayatımızı doğrudan etkiliyor güncel olaylar bunu anladılar bir kere. Güncel olaylardan öğrendikleri bilgilerin ne kadar önemli olduğunu gördüler. Bu açıdan önemli.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara göre Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerde gerçek yaşama yönelik farkındalık kazandırdığı söylenebilir. Bu kapsamda yer alan Sosyal Bilgiler öğretmenin görüşleri şu biçimdedir:

O getirilen haberler de insanların bu olayları yaşadığını, bu olayların bize uzak olmadığını bizzat görerek öğrenmiş oldular. Haberleri incelediklerinde dışarıda nasıl bir hayat olduğunu gördüler. Gerçeklerle yüzleştiler. Meselâ sanal dolandırıcılık haberleri bu anlamda çok güzeldi. Sanal dolandırıcılığın sadece Sosyal Bilgiler dersindeki bir konu, bir başlık olmadığını gördüler. Evet Sosyal Bilgiler dersinde bu konu var ama bak gerçek hayatta da bunun örnekleri var. Haberlerde insanlar nasıl zor durumlara düşmüşler? Siz bu duruma düşmeyin diye bu ders var. Bunları gördüler.

Araştırma kapsamında yer alan Sosyal Bilgiler öğretmeni, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerde farkındalık kazanımı sağladığı düşüncesindedir. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerde güncel olaylara, Sosyal Bilgiler dersine ve gerçek yaşama yönelik farkındalık kazanımı sağladığı söylenebilir.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgulardan bir diğeri ise Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilere bilgi, beceri ve değer kazanımı sağladığı biçimindedir. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının bilgi kazanımı sağlamasına yönelik Sosyal Bilgiler öğretmeninin görüşü sunulmuştur.

Haberlerin hepsinden çocuklar bir şeyler öğrendiler. Haberlerde hem Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili hem de hayatın kendisiyle ilgili farklı farklı bilgiler olduğunu gördüler. Bu yüzden ben derste haberlerden yararlanılmasını çok beğendim zaten.

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilere araştırma becerisi kazandırmaktadır. Aşağıda derste gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilere araştırma becerisi kazandırdığı bulgusuna yönelik Sosyal Bilgiler öğretmeninin görüşü yer almaktadır:

Öğrenciler bir araştırma nasıl yapılır önce onu öğrendiler derste. Sonra araştırma yaparak öğrendiklerini uyguladılar. Bir araştırmanın nasıl yapılacağını uygulayarak öğrendiler. Yani bunların hepsi çok güzel.

Araştırma kapsamında Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin empati becerisi kazandırdığı bulgusu elde edilmiştir. Bu konuya ilişkin Sosyal Bilgiler öğretmeninin düşünceleri şu biçimdedir:

Haberdeki insanların durumlarına üzülenler oldu. O an empati kurdular. O insanların neler hissetmiş olabileceklerini sorduğunuzda çocuklar da empati kurdular. Doğal afetlere yönelik haberleri incelerken de böyle oldu meselâ. Yani Sosyal Bilgiler dersi aslında olması gerektiği gibi işlendi.

Sosyal Bilgiler öğretmenine göre, Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleri kullanılarak ele alınan güncel olay öğretimi öğrencilere çalışkanlık ve sorumluluk değerleri kazandırmaktadır. Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleri kullanılarak ele alınan güncel olay öğretiminin öğrencilere çalışkanlık değeri kazanımı sağlamasına yönelik Sosyal Bilgiler öğretmeni “Bir kere öğrenciler hazırlıklı geliyorlar derse. Haberler getiriyorlar. Verdiğiniz ödevleri yapıp getiriyorlar. Bir çalışma yapıyorlar. Çalışıyorlar. Çalışmaları da çok önemli.” biçiminde görüş belirtmiştir.

Sosyal Bilgiler öğretmeninin “Öğrenciler gazete haberi arıyorlar. Kesiyorlar. Defterlerine yapıyorlar. Getirip arkadaşlarına anlatıyorlar. Ödevlerden dolayı sorumlulukları geliyor. Meselâ haber defteri oluşturdular.” biçimindeki sözlerinden Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilere sorumluluk değeri kazandırdığı söylenebilir.

Araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilere Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisi kazanımı sağladığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu konuda Sosyal Bilgiler öğretmeninin görüşü “Bir de derse katıldıkça böyle düşüncelerini daha rahat söylemeye başladılar. Söyleyecekleri şeylere ortasından sonundan başlıyorlar çocuklar bazen. Şimdi öğrenciler derse katıldıkça, düşüncelerini söyledikçe artık daha güzel ifade etmeye başladılar kendilerini.” biçimindedir.

Araştırma kapsamında, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilere düşünme becerisi kazanımı sağladığı ortaya çıkmıştır. Derste gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilere düşünme becerisi sağladığı bulgusuna Sosyal Bilgiler öğretmeninin “Haberleri yorumladılar, değerlendirdiler. Haberleri giderek daha iyi analiz etmeye başladılar. Bunlar çok güzel.” biçimindeki görüşü doğrultusunda ulaşılmıştır.

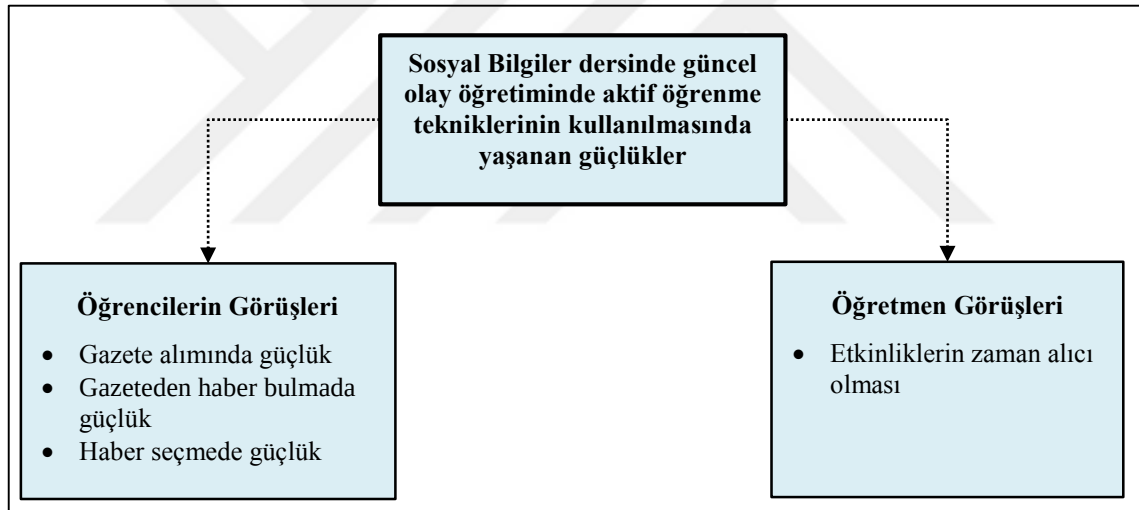
Araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerde bilgi, beceri ve değer kazanımı sağladığı bulguları ortaya çıkmıştır. Araştırma kapsamında ulaşılan bulgular doğrultusunda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerde Sosyal Bilgiler dersine ve yaşama yönelik bilgi kazanımı; araştırma, empati, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma ve düşünme becerisi kazanımı ve sorumluluk ve çalışkanlık değeri kazanımı sağladığı ifade edilebilir.

Araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilere özgüven kazanımı sağladığı bulgusu elde edilmiştir. Derste gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilere özgüven sağladığı bulgusuna Sosyal Bilgiler öğretmeninin “Öğrenciler getirdikleri haberleri okudular. Arkadaşlarıyla paylaştılar. Özgüven kazandılar.” biçimindeki ifadeleri doğrultusunda ulaşılmıştır.

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin derse aktif bir biçimde katılmalarını sağlamaktadır. Öğrencilerin aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminde derse aktif olarak katılmalarının özgüvenlerinin artmasında etkili olduğu söylenebilir.

4.2.3. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasında yaşanan güçlükler

Öğrencilerle ve Sosyal Bilgiler öğretmeni ile yapılan görüşmelerde Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması sürecinde yaşanan güçlükleri belirlemek için sorular sorulmuştur. Bu kapsamda öğrencilere “Senin güncel olayları aktif öğrenme teknikleriyle işlediğimiz Sosyal Bilgiler dersinde zorlandığın durumlar nelerdi?” sorusu, Sosyal Bilgiler öğretmenine ise “Sizce öğrenciler güncel olayların aktif öğrenme teknikleri kullanılarak uygulandığı öğretme-öğrenme sürecinde herhangi bir sorunla karşılaştılar mı? Bunlar nelerdir? Açıklayınız.” sorusu sorulmuştur. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması sürecinde yaşanan güçlüklerle ilişkin bulgular Şekil 4.19’da gösterilmiştir.

Şekil 4.19. Derste gerçekleştirilen etkinliklerde yaşanan güçlükler

4.2.3.1. Öğrencilerin görüşleri

Araştırma kapsamında öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasında “gazete alımında güçlük”, “gazeteden haber bulmada güçlük” ve “haber seçmede güçlük” biçiminde güçlük yaşadıkları ortaya çıkmıştır.

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasında gazete almada güçlük yaşandığı görülmektedir. Gazete alımında güçlük yaşadığını belirten öğrenci görüşüne aşağıda yer verilmiştir.

Bizim evimizin yakınlarında market yoktu. Bir iki tane bakkal vardı. Bu bakkallarda da gazete satılmıyordu. Bu yüzden ben gazete bulmakta zorlandım. Onun dışında benim yaşadığım başka bir zorluk olmadı (Yiğit).

Araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasında gazeteden haber bulmada güçlük yaşandığı ortaya çıkmıştır. Gazeteden haber bulmada güçlük bulgusuna yönelik öğrenci görüşü şu biçimdedir:

Çok fazla sorun yaşamadım. Sadece bazen gazete haberi bulamadım. Sanal dolandırıcılık, kimlik hırsızlığı haberlerini gazeteden bulamadım meselâ. İnternette buldum sonra. Gazeteden aradığım haberi bulamadım bazen (Nilay).

Araştırma kapsamında öğrenci görüşlerinden elde edilen bulguya göre öğrenciler Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasında haber seçmede güçlük yaşamaktadır. Aşağıda bu kapsamda yer alan öğrenci görüşü sunulmuştur.

Hani ben çok fazla sorun yaşamadım. Sadece biraz haberleri bulmakta zorlandım. Söylediğiniz haberleri bulmak kolaydı. Onları buldum hep. İlginç haberleri bulmak zor oldu. Haberler hep ilginç çünkü. Seçmekte zorlandım (Dilara).

Araştırma kapsamında Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasında öğrencilerin gazete alımında, gazeteden haber bulmada ve haber seçmede zorluk yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin yaşadıkları zorlukların haber toplamaya ilişkin olduğu görülmektedir.

4.2.3.2. Öğretmen görüşleri

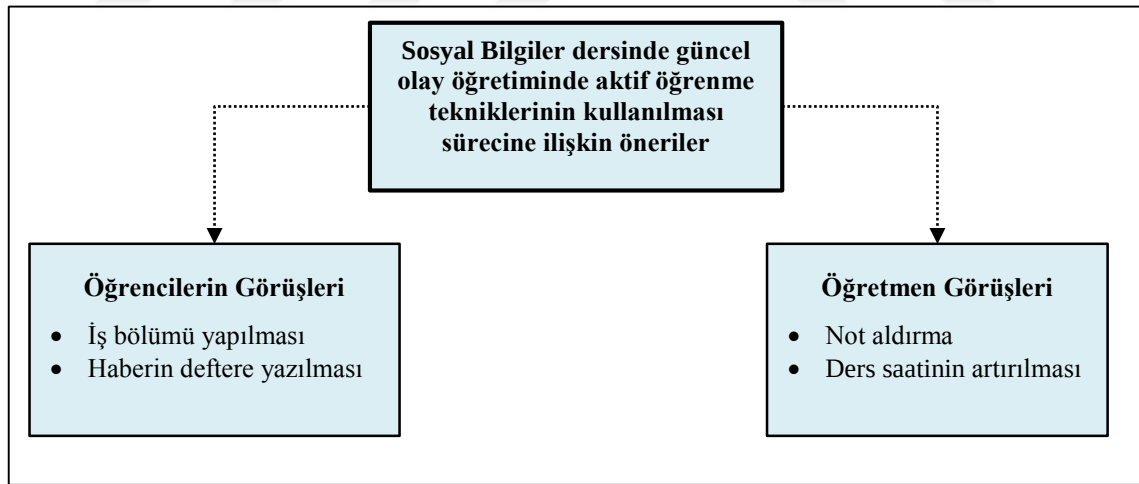
Şekil 4.19’da görüldüğü gibi Sosyal Bilgiler öğretmenin Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasında “etkinliklerin zaman alıcı olması” görüşünde olduğu görülmektedir. Bu kapsamda yer alan Sosyal Bilgiler öğretmenin görüşü aşağıda yer almaktadır.

Ders saatimiz üç saat. Böyle etkinlikler olunca herkes yaptığı çalışmasını göstermek istiyor, konuşmak istiyor. Çocuklar da haklı araştırmış, etmiş gelmiş. O zaman her çocuğa söz hakkı vermek istediğimizde, her çalışmalarını takip edip bakmak istediğimizde zaman yetmiyor. Zamanda sıkıntı oluyor. Sınıf kalabalık zaten. Müfredatı yetiştirme konusunda böyle etkinlikler olduğu zaman çok zaman gidiyor, çocuklar örnekler vermek istiyor. Ben çalışmalarınızı çok beğendim. Hepsini bizler de yapabilirsek keşke bunların. Ama işte müfredat kaygısı yaşıyoruz. Ben konu olarak yıllık planın da birkaç hafta ilerisinde gidiyorum ne olur? ne olmaz? diye.”

Sosyal Bilgiler öğretmeni, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasıyla Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nı uygulamada zaman sıkıntısı yaşanabileceğini düşünmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmeni, zaman sıkıntısı yaşanmasına ilişkin sınıftaki öğrenci sayısının fazla olmasını ve Sosyal Bilgiler haftalık ders saatinin az olmasını neden olarak göstermiştir.

4.2.4. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması sürecine ilişkin öneriler

Yapılan görüşmelerde öğrencilere ve Sosyal Bilgiler öğretmenine, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması sürecine ilişkin önerilerini ortaya koymak amacıyla soru sorulmuştur. Bu kapsamda öğrencilere ve Sosyal Bilgiler öğretmenine “Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin daha etkili bir şekilde uygulanabilmesi için önerileriniz nelerdir? Açıklayınız.” sorusu sorulmuştur. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması sürecine ilişkin önerilerle ilgili bulgular Şekil 4.20’de gösterilmiştir.

Şekil 4.20. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması sürecine ilişkin öneriler

4.2.4.1. Öğrenci görüşleri

Araştırma kapsamında yer alan öğrenciler, Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminin daha etkili kullanılmasına yönelik “iş bölümü yapılması” ve “haber deftere yazılması” biçiminde önerilerini belirtmişlerdir.

Haber toplama ödevlerinde iş bölümü yapılmasını öneren öğrenci düşüncesini şu biçimde ifade etmiştir:

Haber toplama ödevinde herkes bir bölüme ayrılıp yaparsa daha iyi olabilir. Aslında bir kere böyle yapmıştık. Ama sonra yapmadık. Bazıları ilginç haber bulsa meselâ, bazıları da derse yönelik haber bulsa. Öyle daha kolay olabilir (Volkan).

Haber defteri oluşturma ödevlerinde haberin deftere yazılmasını öneren öğrenci görüşünü aşağıdaki gibi açıklamıştır.

Aslında gazeteyi kesip getirmek kolay ama elimizle yazıp öyle getirebilirdik. Gazete bulamadığımız zaman İnternette haber defterimize haberi yazabilirdik. Böyle olunca hem daha çok aklımızda kalır (Yiğit).

Araştırmada öğrenciler, Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminin daha iyi uygulanmasına yönelik haber toplamada iş bölümü yapılması ve haberlerin deftere yazılması önerilerinde bulunmuşlardır. Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminin daha etkili bir biçimde uygulanmasına yönelik ulaşılan bulguların haber bulma etkinliklerine yönelik olduğu görülmektedir.

4.2.4.2. Öğretmen görüşleri

Araştırma kapsamında yer alan Sosyal Bilgiler öğretmeni, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin daha etkili kullanılmasına yönelik “not yazma” ve “ders saatinin artırılması” biçiminde önerilerde bulunmuştur. Sosyal Bilgiler öğretmeni, not yazmaya yönelik görüşlerini şu biçimde ifade etmiştir:

Veliler ve çocuklar ellerinde yazılı notlar olsun, yazılsın istedikleri için. Sizin sistem ile bizim klasik model sistem diyeyim, harmanlayarak yapılsa çok güzel olur. Dersimizin bir saatinde böyle etkinlikler yapılabilir, bir saatinde de soru-cevap, doğru-yanlış şeklinde ders kitabımızdan işleyebiliriz meselâ. Bunu harmanlayarak oluşturursak çok iyi olur. Böyle yazma, okuma, ondan sonra not alma. Bunlar da olursa daha iyi olur. Zaten siz bunları da yaptınız ilerleyen süreçlerde. Bazı yerlerin altına çizdirdiniz, önemli yerlere yıldız attırdınız. Hep böyle olursa daha iyi olur. Siz bunları da yaptırınca daha bir oturdu dikkat ederseniz. Çocuklar da benim şunu öğrenmem lâzım, bak bu şundan dolayı önemli diyebilir. Öğretmenimiz bunu yazdırdı. Ben bunları öğrenerek pekiştireyim diyebilir. Bu şekilde daha iyi olacağını düşünüyorum.

Sosyal Bilgiler öğretmeni Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin daha etkili kullanılmasına yönelik Sosyal Bilgiler ders saatinin

artırılmasına yönelik öneride bulunmuştur. Sosyal Bilgiler öğretmeninin Sosyal Bilgiler ders saatinin artırılmasına yönelik düşüncesi aşağıda yer almaktadır.

Öğrenciler bu şekilde derse daha çok katıldılar. Dersi daha fazla severek işlediler. Hep söz almak istediler. Hep anlatmak istediler. Kendi hayatlarından daha çok örnek verdiler bu etkinliklerle. Bu güzel bir şey ama işte müfredatımız da bize diyor ki haftada üç saat. Bu etkinlikler yapılırsa haftalık dersin artması lâzım. Zaman dar geliyor.

Araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin daha iyi kullanılmasına yönelik Sosyal Bilgiler öğretmeninin, öğrencilerin ders sürecinde not alması ve Sosyal Bilgiler ders saatlerinin artırılması biçiminde önerilerinin olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmeni, uygulama sürecinin ilerleyen haftalarında ders sürecinde gerçekleştirilen etkinlikler ile birlikte öğrencilere okuma, yazma ve not almaya yönelik çalışmaların yapılmasıyla uygulama sürecinin daha etkili olduğunu vurgulamıştır.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanıldığı derslerin planlanması, uygulanması ve uygulama süreçlerinin değerlendirilmesi biçiminde bir süreç takip edilmiştir. Bu bölümde araştırma bulgularından ulaşılan sonuçlara, sonuçların ilgili alan yazınla ilişkilendirilmesi ile oluşturulan tartışma bölümüne, uygulamaya ve ileride yapılması planlanan araştırmalara yönelik önerilere yer verilmiştir.

5.1. SONUÇ

Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleri kullanılarak güncel olay öğretiminin nasıl uygulanabileceğini ve Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin uygulanmasına yönelik öğretmen ve öğrenci görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırmada eylem araştırması deseni benimsenmiştir. Bu araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanıldığı 13 eylem planı uygulanmıştır. Uygulanan 13 eylem planına yönelik araştırmacı, öğretmen ve öğrenci günlükleri ve geçerlik komitesi ses ve görüntü kayıtları aracılığıyla veri toplanmıştır. Araştırmanın uygulama süreci tamamlandıktan sonra öğrenci günlükleri incelenerek tüm derslere katılım sağladıkları belirlenen sekiz öğrenci ve Sosyal Bilgiler öğretmeni ile yarı-yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmadan elde edilen bu veriler bulgular başlığı altında sunulmuş ve bulgulara dayalı olarak sonuçlara ulaşılmıştır.

Sonuç bölümü “Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması durumuna ilişkin sonuçlar” ve “Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına yönelik öğrenci ve öğretmen görüşlerine ilişkin sonuçlar” olmak üzere iki temel başlık altında sunulmuştur.

5.1.1. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması durumuna ilişkin sonuçlar

Bu bölümde araştırmanın uygulama sürecinde Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretimine ilişkin öğrenci ve öğretmen günlüklerinden elde edilen verilerden ulaşılan sonuçlar yer almaktadır.

5.1.1.1. Görseller hakkında konuşma ve kart eşleştirme etkinliklerine ilişkin sonuçlar

Araştırmanın uygulama sürecinin birinci etkinliğinde Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve kart eşleştirme aktif öğrenme teknikleri kullanılmıştır. Bu kapsamda öğrencilerin güncel olaylara yönelik görselleri yorumlamaları ve içerisinde güncel olaylara yönelik bilgilerin yer aldığı kartları eşleştirmeleri amaçlanmıştır. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve kart eşleştirme aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına ilişkin sonuçlar sunulmuştur.

- Sosyal Bilgiler öğretmenin günlükünden elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve kart eşleştirme aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasıyla dersin eğlenceli geçtiği ve öğrencilerin derse aktif bir biçimde katıldıkları ortaya çıkmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmenine göre derste incelenen haberlere yönelik aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin haberlerden bilgi öğrenmelerini sağlamıştır. Sosyal Bilgiler öğretmeni günlükünde öğrencilerin güncel olaylarla ilgili görseller hakkında konuştuklarını ve incelenen görsellerin altına görsele ilişkin isim yazdıklarını belirtmiştir. Bu doğrultuda Sosyal Bilgiler dersinde görseller hakkında konuşma aktif öğrenme tekniğiyle ele alınan güncel olay öğretiminin öğrencilerin görsel okuma becerisi kazanmalarına olanak sağladığı sonucu ortaya çıkmıştır.
- Öğrencilerin günlüklerinden elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının haberlerin ilgi çekici olmasını sağladığı ortaya çıkmıştır. Öğrenciler, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve kart eşleştirme aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının daha iyi öğrenme sağladığını belirtmişlerdir. Öğrenci günlüklerinden elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, öğrencilerin güncel olaylara yönelik görselleri yorumladıkları ve görsellerden anlam çıkardıkları görülmüştür. Görselleri yorumlama ve görsellerden anlam çıkarma görsel okuma becerisi kapsamında yer aldığından araştırma kapsamında Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma aktif öğrenme tekniğinin kullanılmasının öğrencilerin

görsel okuma becerisi kazanmalarına olanak sağladığı ortaya çıkmıştır. Araştırma kapsamında öğrenci günlüklerinin incelenmesiyle ulaşılan bir başka sonuca göre ise, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğretme-öğrenme sürecinin eğlenceli geçmesini ve öğrencilerin derse aktif bir biçimde katılmalarını sağlamıştır.

5.1.1.2. Görseller hakkında konuşma ve slogan bulma etkinliklerine ilişkin sonuçlar

Araştırmanın uygulama sürecinde ikinci etkinlik kapsamında Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve slogan bulma aktif öğrenme teknikleri kullanılmıştır. Bu etkinliklerde öğrencilerin güncel olaylara yönelik görselleri yorumlamaları ve slogan bulmaları sağlanmıştır. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve slogan bulma aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına ilişkin sonuçlara yer verilmiştir.

- Sosyal Bilgiler öğretmeninin günlüğünden elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve slogan bulma aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması, öğrencilerin güncel olaylara dikkatlerinin çekilmesini ve dersin eğlenceli geçmesini sağladığı ortaya çıkmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmeni günlüğünde, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerin derse aktif olarak katılmalarını ve daha iyi öğrenmelerini sağladığını ifade etmiştir.
- Öğrencilerin günlüklerinden elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve slogan bulma aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrenciler için zamanın hızlı bir biçimde geçmesini ve öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinin sevmelerini sağladığı ortaya çıkmıştır. Öğrenciler günlüklerinde, Sosyal Bilgiler dersinde gerçekleştirilen etkinliklerin dersin eğlenceli geçmesini ve derse aktif bir biçimde katılmalarını sağladığını belirtmişlerdir.

5.1.1.3. Sözlü tarih etkinliğine ilişkin sonuçlar

Araştırmanın uygulama sürecinde üçüncü etkinlik kapsamında Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde sözlü tarih aktif öğrenme yöntemi kullanılmıştır. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde sözlü tarih aktif öğrenme yönteminin kullanımında, öğrencilerin güncel olaylara yönelik sözlü tarih çalışması yapmaları sağlanmıştır. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde sözlü tarih aktif öğrenme yönteminin kullanılmasına ilişkin sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

- Sosyal Bilgiler öğretmeninin günlüğünden elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde sözlü tarih aktif öğrenme yönteminin kullanılmasıyla dersin eğlenceli geçtiği ve öğrencilerin derse aktif bir biçimde katıldıkları ortaya çıkmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmeni günlüğünde öğrencilerin sözlü tarih çalışması yaptıklarını ve çalışmalarını arkadaşlarına sunduklarını ifade etmiştir. Bu bağlamda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde sözlü tarih aktif öğrenme yönteminin kullanılması öğrencilerin çalışkanlık değeri kazanmalarına olanak sağlamıştır. Sosyal Bilgiler öğretmeni günlüğünde derste gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilerin düşüncelerini ifade etmelerini sağladığını belirtmiştir.
- Öğrenci günlüklerinden elde edilen verilerin çözümlenmesiyle, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde sözlü tarih aktif öğrenme yönteminin kullanılmasının dersin eğlenceli geçmesini ve öğrencilerin derse aktif bir biçimde katılmalarını sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler günlüklerinde sözlü tarih çalışması yaptıklarını ve çalışmalarını sınıftaki arkadaşlarına sunduklarını belirtmiştir. Bu bağlamda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde sözlü tarih aktif öğrenme yönteminin kullanılmasının öğrencilerin çalışkanlık değeri kazanmalarına olanak sağladığı ortaya çıkmıştır. Öğrenciler günlüklerinde derste gerçekleştirilen etkinliklerin dersi daha iyi öğrenmelerini ve düşüncelerini ifade etmelerini sağladığını belirtmişlerdir.

5.1.1.4. Sözlü tarih ve fark nedir? benzerlik nedir? etkinliklerine ilişkin sonuçlar

Araştırmanın uygulama sürecinde dördüncü etkinlik olarak Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde sözlü tarih aktif öğrenme yöntemi ve fark nedir? benzerlik nedir? aktif öğrenme tekniği kullanılmıştır. Güncel olay öğretiminde sözlü tarih aktif öğrenme yönteminin kullanımında öğrencilerin güncel olaylara yönelik sözlü tarih çalışması

yapmaları sağlanmıştır. Güncel olay öğretiminde fark nedir? benzerlik nedir? aktif öğrenme tekniğinin kullanılmasında ise derste güncel olaylar incelendikten sonra öğrencilerin eski dönemlerde ve günümüzde yaşanan bayramlar arasındaki benzerlikleri ve teknoloji nedeniyle oluşan farklılıkları ortaya çıkarmaları sağlanmıştır. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde sözlü tarih aktif öğrenme yönteminin ve fark nedir? benzerlik nedir? aktif öğrenme tekniğinin kullanılmasına ilişkin sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

- Sosyal Bilgiler öğretmeninin günlüğünden elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde sözlü tarih aktif öğrenme yönteminin ve fark nedir? benzerlik nedir? aktif öğrenme tekniğinin kullanılmasının öğrenme konusunun daha anlaşılır olmasını ve öğrencilerin derse karşı istekli olmalarını sağladığı ortaya çıkmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmeni derste gerçekleştirilen etkinliklerle dersin eğlenceli geçtiğini ve öğrencilerin derse aktif bir biçimde katıldıklarını belirtmiştir.
- Öğrenci günlüklerinden elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde sözlü tarih aktif öğrenme yönteminin ve fark nedir? benzerlik nedir? aktif öğrenme tekniğinin kullanılmasının öğrencilerin yeni bilgiler öğrenmelerini ve derse aktif bir biçimde katılmalarını sağladığı ortaya çıkmıştır. Öğrencilere göre derste gerçekleştirilen etkinlikler ders sürecinin eğlenceli geçmesini ve Sosyal Bilgiler dersini sevmelerini sağlamıştır. Öğrenciler günlüklerinde derste gerçekleştirilen etkinliklerin düşüncelerini ifade etmelerini ve öğrenmelerini sağladığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasıyla öğrencilerin derse eğlenceli bulmaları, derse katılmaları ve düşüncelerini ifade etmeleri dersin konusunu öğrenmelerini sağlamıştır. Öğrenciler günlüklerinde derste gerçekleştirilen etkinliklerde haberleri değerlendirdiklerini belirtmişlerdir. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması, öğrencilerin haberler üzerinden değerlendirme yapmalarını, böylece üst düzey düşünme becerilerini kullanmalarını sağlamıştır. Ayrıca öğrencilerin güncel olay öğretiminde gerçekleştirilen etkinliklerle haberlere yönelik değerlendirme yapmaları haberlere eleştirel bir biçimde yaklaşımlarına olanak sağlamıştır.

5.1.1.5. Tahmin etme, önem sırasına koyma ve düşün-tartış-yaz etkinliklerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın uygulama sürecinin beşinci etkinliğinde Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde tahmin etme, önem sırasına koyma ve düşün-tartış-yaz aktif öğrenme teknikleri kullanılmıştır. Tahmin etme aktif öğrenme tekniğinin kullanımında derste incelenen güncel olaylardan yola çıkarak öğrencilerin gelecekte bilgiye ulaşma yollarında yaşanabilecek değişimlere ilişkin tahminde bulunmaları sağlanmıştır. Önem sırasına koyma aktif öğrenme tekniğinin kullanımında öğrencilerden incelenen güncel olaylardan yola çıkarak sosyal medyayı kullanma durumlarını önemlerine göre sıralamaları istenmiştir. Düşün-tartış-yaz aktif öğrenme tekniğinin kullanımında ise öğrencilere güncel olaylara yönelik bir çalışma yaprağı sunulmuştur. Öğrenciler inceledikleri güncel olayları sosyal medya hesaplarında nasıl paylaşacaklarını önce kendileri düşünmüş, sonra düşüncelerini arkadaşlarıyla paylaşmışlardır. Öğrenciler son olarak düşüncelerini paylaştıkları arkadaşlarıyla birlikte ortak bir sonuca vararak güncel olayları sosyal medya hesaplarında nasıl paylaşacaklarını yazmışlardır. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde tahmin etme, önem sırasına koyma ve düşün-tartış-yaz aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına ilişkin sonuçlar yer almaktadır.

- Sosyal Bilgiler öğretmenin günlükünden elde edilen verilerin çözümlenmesiyle, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde kullanılan aktif öğrenme tekniklerinin dersin eğlenceli ve verimli geçmesini ve öğrencilerin derse aktif bir biçimde katılmalarını sağladığı ortaya çıkmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmeni günlükünde, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde kullanılan aktif öğrenme tekniklerinin öğrencilerin haberleri dikkatli bir biçimde incelemelerini sağladığını ifade etmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmeni ayrıca derste gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilerin düşüncelerini ifade etmelerini sağladığını belirtmiştir.
- Öğrenci günlüklerinden elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının dersin eğlenceli geçmesini sağladığı ortaya çıkmıştır. Öğrenciler günlüklerinde derste gerçekleştirilen etkinliklerin düşüncelerini ifade etmelerini sağladığını ve incelenen haberleri şaşırtıcı bulduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler günlüklerinde, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin

kullanılmasının daha iyi öğrenmelerini ve dersin verimli geçmesini sağladığını ifade etmişlerdir. Öğrenci günlüklerinden elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylara yönelik görsellerin incelenmesi ve yorumlanmasıyla öğrencilerin görsel okuma becerilerinin gelişimine olanak sağlandığı ortaya çıkmıştır.

5.1.1.6. Yeni bir olayı paylaşmaya davet etme etkinliğine ilişkin sonuçlar

Uygulama sürecinin altıncı etkinliğinde Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde yeni bir olayı paylaşmaya davet etme aktif öğrenme tekniği kullanılmıştır. Bu tekniğin kullanımında öğrencilerin derste incelenen güncel olaylara yönelik başlarından geçen bir olayı sınıftaki arkadaşlarıyla paylaşmaları sağlanmıştır. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde yeni bir olayı paylaşmaya davet etme aktif öğrenme tekniğinin kullanılmasına ilişkin sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

- Sosyal Bilgiler öğretmenin günlükünden elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde yeni bir olayı paylaşmaya davet etme aktif öğrenme tekniğinin kullanılmasının öğrencilerin derse aktif bir biçimde katılmalarını, dersin eğlenceli ve verimli geçmesini sağladığı ortaya çıkmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmeni, derste gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilerin düşüncelerini ifade etmelerini sağladığını belirtmiştir. Ayrıca Sosyal Bilgiler öğretmeni günlükünde, derste gerçekleştirilen etkinliklerle öğrencilerin düşüncelerini sınıftaki arkadaşlarıyla paylaştıklarını ve böylece özgüvenlerinin arttığını ifade etmiştir.
- Öğrencileri günlüklerinden elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde yeni bir olayı paylaşmaya davet etme aktif öğrenme tekniğinin kullanılmasında öğrencilerin daha iyi öğrendikleri ortaya çıkmıştır. Öğrenciler derste gerçekleştirilen etkinliklerde haberlerin öğretici olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca araştırmada öğrenci günlüklerin incelenmesiyle, Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminin öğrencilerin gerçek yaşamı tanımlarını ve Sosyal Bilgiler dersini yaşamla ilişkilendirmelerini sağladığı ortaya çıkmıştır.

5.1.1.7. Görseller hakkında konuşma ve soruya yanıt yazma etkinliklerine ilişkin sonuçlar

Araştırma kapsamında uygulama sürecinin yedinci etkinliğinde Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve soruya yanıt yazma aktif öğrenme teknikleri kullanılmıştır. Görseller hakkında konuşma aktif öğrenme tekniğinin kullanımında öğrencilerin güncel olaylara yönelik görseller hakkında konuşmaları sağlanmıştır. Soruya yanıt yazma aktif öğrenme tekniğinin kullanımında ise öğrenciler araştırmacı tarafından derste incelenen güncel olaylara yönelik sorulara yanıt yazmışlardır. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve soruya yanıt yazma aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına ilişkin sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

- Sosyal Bilgiler öğretmenin günlükünden elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve soruya yanıt yazma aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının dersin eğlenceli geçmesini, öğrencilerin derse aktif bir biçimde katılmalarını ve haberler üzerinden öğrenmelerini sağladığı ortaya çıkmıştır.
- Öğrenci günlüklerinden elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerin gerçek yaşam örnekleri üzerinden empati kurmalarını ve adalet değeri geliştirmelerini sağladığı ortaya çıkmıştır. Öğrenciler günlüklerinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan haberlerden öğrendikleri bilgiler ile daha dikkatli olmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Böylece derste gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilerin haberlerde yer alan bilgileri öğrenmelerini ve gerçek yaşama hazırlanmalarını sağladığı ortaya çıkmıştır. Öğrenciler Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasıyla Sosyal Bilgiler dersinde öğrenilen bilgilerin önemini anladıklarını belirtmişlerdir. Araştırma kapsamında öğrenci günlüklerinden elde edilen verilerin çözümlenmesiyle ulaşılan bir başka sonuca göre ise, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde görseller hakkında konuşma ve soruya yanıt yazma aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının

öğrencilerin haberlere karşı ilgi duymalarını ve gündemi takip etme alışkanlığı kazanmalarını sağladığı ortaya çıkmıştır.

5.1.1.8. Kum saati etkinliğine ilişkin sonuçlar

Uygulama sürecinin sekizinci etkinliğinde Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde kum saati aktif öğrenme tekniği kullanılmıştır. Bu etkinlikte öğrencilere içerisinde kum saatinin çizili olduğu çalışma yaprakları dağıtılmıştır. Öğrenciler dersin giriş bölümünde dersin öğrenme konusuna yönelik ön bilgilerini kum saatinin üst kısmına yazmışlardır. Güncel olay öğretimi ile gerçekleştirilen öğretme-öğrenme sürecinin sonunda ise öğrencilerin kum saatinin alt kısmına öğrenme konusuna yönelik öğrendikleri bilgileri yazmaları sağlanmıştır. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde kum saati aktif öğrenme tekniğinin kullanılmasına ilişkin sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

- Sosyal Bilgiler öğretmenine göre güncel olay öğretiminde kum saati aktif öğrenme tekniğinin kullanılması öğrencilerin güncel olaylar üzerinden düşüncelerini ifade etmelerini ve derse katılmalarını sağlamıştır. Sosyal Bilgiler öğretmenin günlükünden elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, derste gerçekleştirilen etkinliklerin dersin eğlenceli geçmesini sağladığı ortaya çıkmıştır.
- Öğrencilere göre güncel olay öğretiminde kum saati aktif öğrenme tekniğinin kullanılması dersin güzel geçmesini sağlamıştır. Öğrenci günlüklerinden elde edilen verilerin çözümlenmesiyle güncel olay öğretiminde kum saati aktif öğrenme tekniğinin kullanılması öğrencilerin derse aktif bir biçimde katılmalarını ve güncel olaylar üzerinden dersin konusuna yönelik yeni bilgiler öğrenmelerini sağlamıştır. Dersin eğlenceli geçmesi ve derse katılım sağlanması öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersini sevmelerinde etkili olmuştur.

5.1.1.9. Doğru mu? Yanlış mı? etkinliğine ilişkin sonuçlar

Uygulama sürecinin dokuzuncu ve onuncu etkinliklerinde Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde doğru mu? yanlış mı? aktif öğrenme tekniği kullanılmıştır. Bu etkinlikte araştırmacı tarafından dersin konusuna ve derste incelenen güncel olaylara yönelik bilgi cümlelerinin olduğu kartlar hazırlanmıştır. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretimi gerçekleştirildikten sonra araştırmacı tarafından hazırlanan bilgi kartları

öğrencilere sunulmuştur. Öğrenciler ellerindeki kartta yazan bilgileri okuduktan sonra bu bilgilerin doğru mu? yoksa yanlış mı? olduklarını ifade etmişlerdir. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde doğru mu? yanlış mı? aktif öğrenme tekniğinin kullanılmasına ilişkin sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

- Sosyal Bilgiler öğretmenine göre Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde doğru mu? yanlış mı? aktif öğrenme tekniğinin kullanılması dersin eğlenceli geçmesini ve öğrencilerin düşüncelerini ifade etmelerini sağlamıştır. Sosyal Bilgiler öğretmenin günlükünde elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, derste gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilerin haberlerden dersin konusuna yönelik yeni bilgiler öğrenmelerini sağladığı ortaya çıkmıştır.
- Öğrencilerin günlüklerinden ulaşılan verilerin çözümlenmesi sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde doğru mu? yanlış mı? aktif öğrenme tekniğinin kullanılmasının dersin eğlenceli geçmesini, öğrencilerin başarılı olmalarını ve derse aktif olarak katılmalarını sağladığı sonuçları ortaya çıkmıştır. Öğrenciler günlüklerinde, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde doğru mu? yanlış mı? aktif öğrenme tekniğinin kullanılmasıyla dersin konusunu daha iyi öğrendiklerini ve güncel olaylar üzerinden yeni bilgiler öğrendiklerini ifade etmişlerdir.

5.1.1.10. Araştırma yoluyla öğrenme etkinliğine ilişkin sonuçlar

Araştırmada uygulama sürecinin 11. etkinliğinde Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde araştırma yoluyla öğrenme aktif öğrenme tekniği kullanılmıştır. Bu etkinlikte öğrencilerin bilimsel araştırma basamaklarına uygun olarak bir bilim insanının yaşamını araştırmaları sağlanmıştır. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde araştırma yoluyla öğrenme aktif öğrenme tekniğinin kullanılmasına ilişkin sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

- Sosyal Bilgiler öğretmenin günlükünden elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde araştırma yoluyla öğrenme aktif öğrenme tekniğinin kullanılmasının öğrencilerde kalıcı öğrenme sağladığı ortaya çıkmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmeni günlükünde, öğrencilerin derste öğrendiklerini araştırma yaparak uygulamalarının konuyu pekiştirmelerini sağladığını belirtmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmeni ayrıca öğrencilerin yaptıkları çalışmaları sınıftaki

arkadaşlarına sunarak derse aktif bir biçimde katıldıklarını ifade etmiştir. Öğrencilerin bilim insanlarına yönelik araştırma yapmaları araştırma becerisi kazanmalarına katkı sağlamıştır. Sosyal Bilgiler öğretmenine göre araştırma yaparak çalışmalarını sınıftaki arkadaşlarına sunmaları öğrencilere özgüven kazandırmıştır.

- Öğrencilerin günlüklerinden elde edilen verilerin çözümlenmesiyle, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde araştırma yoluyla öğrenme aktif öğrenme tekniğinin kullanılmasının dersin eğlenceli geçmesini ve öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersini sevmelerini sağladığı ortaya çıkmıştır. Öğrenciler günlüklerinde, derse katıldıklarını, derste mutlu olduklarını ve araştırma yaptıklarını ifade etmişlerdir. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde araştırma yoluyla öğrenme aktif öğrenme tekniğinin kullanılması öğrencilerin araştırma becerisi kazanmalarını sağlamıştır.

5.1.1.11. Duydunuz mu? ve kart gösterme etkinliklerine ilişkin sonuçlar

Uygulama sürecinin 12. etkinliğinde Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde duydunuz mu? ve kart gösterme aktif öğrenme teknikleri kullanılmıştır. Duydunuz mu? aktif öğrenme tekniğinde öğrencilerin derste incelenen güncel olayları duydunuz mu? kelimesi ile başlayan cümlelerle anlatmaları sağlanmıştır. Kart gösterme aktif öğrenme tekniğinde ise öğrencilere kırmızı rengin katılmıyorum, yeşil rengin katılıyorum, siyah rengin ise kararsızım anlamına geldiği kartlar dağıtılmıştır. İçerisinde derste incelenen güncel olaylara yönelik bilgilerin de yer aldığı cümleler araştırmacı tarafından sınıftaki öğrencilere sunulmuştur. Öğrenciler okunan cümlelere katılıp katılmadıklarını seçtikleri kartı havaya kaldırarak ifade etmişlerdir. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde duydunuz mu? ve kart gösterme aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına ilişkin sonuçlar sunulmuştur.

- Sosyal Bilgiler öğretmenine göre Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde duydunuz mu? ve kart gösterme aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması dersin eğlenceli geçmesini, öğrencilerin derse aktif bir biçimde katılmalarını ve dersin öğrenciler için verimli geçmesini sağlamıştır.
- Öğrenciler günlüklerinde Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde duydunuz mu? ve kart gösterme aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasıyla haberlerin ilgilerini çektiğini ve dersin eğlenceli geçtiğini ifade etmişlerdir.

Öğrencilere göre derste gerçekleştirilen etkinlikler zamanın hızlı geçmesini sağlamıştır. Öğrenci günlüklerinden elde edilen verilerin çözümlenmesiyle derste gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilerin daha iyi öğrenmelerini sağladığı ortaya çıkmıştır. Öğrenciler günlüklerinde derste gerçekleştirilen etkinliklerle haberleri öğrendiklerini ve Sosyal Bilgiler dersini daha çok sevdiklerini belirtmişlerdir.

5.1.1.12. Sınıflama ve kendini değerlendirme etkinliklerine ilişkin sonuçlar

Araştırmanın uygulama sürecinin 13. etkinliğinde Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde sınıflama ve kendini değerlendirme aktif öğrenme teknikleri kullanılmıştır. Güncel olay öğretiminde sınıflama aktif öğrenme tekniğinin kullanımında sınıf panosu tarım, hayvancılık, sanayi ve hizmet sektörü gibi ekonomik faaliyetlere göre belirli sınıflara ayrılmıştır. Öğrenciler ileride seçmek istedikleri mesleklere yönelik sınıfa getirdikleri haberleri sınıftaki arkadaşlarına sunduktan sonra haberleri değerlendirmişlerdir. Ardından öğrenciler sundukları haberi, haberde geçen meslektan yola çıkarak sınıflandırmışlardır. Güncel olay öğretiminde kendini değerlendirme aktif öğrenme tekniğinin kullanımında ise öğrencilere araştırmacı tarafından hazırlanan çalışma yaprakları sunulmuştur. Öğrenciler çalışma yapraklarında derste işlenen konulara ve incelenen güncel olaylara yönelik kendilerini değerlendirmişlerdir. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde sınıflama ve kendini değerlendirme aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına ilişkin sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

- Sosyal Bilgiler öğretmenine göre Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde sınıflama ve kendini değerlendirme aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin haberleri yorumlamalarını ve derse aktif bir biçimde katılmalarını sağlamıştır. Sosyal Bilgiler öğretmeni günlüğünde derste gerçekleştirilen etkinliklerle dersin eğlenceli ve verimli geçtiğini belirtmiştir.
- Öğrenciler günlüklerinde, Sosyal Bilgiler dersinde sınıflama ve kendini değerlendirme aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasıyla ders sürecinde düşüncelerini ifade ettiklerini ve dersin öğretici olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilere göre derste gerçekleştirilen etkinlikler öğrenilen bilgilerin kalıcı olmasını sağlamıştır. Öğrenciler günlüklerinde derste gerçekleştirilen

etkinliklerle dersin eğlenceli geçtiğini, haberlerin şaşırtıcı olduğunu ifade etmişlerdir.

5.1.2. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına yönelik öğrenci ve öğretmen görüşlerine ilişkin sonuçlar

Araştırmanın uygulama sürecinin tamamlanmasından sonra Sosyal Bilgiler öğretmeni ve öğrencilerle gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış görüşmelere ilişkin sonuçlar “Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının Sosyal Bilgiler dersine etkileri”, “Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının katılımcılara sağladığı kazanımlar”, “Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasında yaşanan güçlükler” ve “Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına ilişkin öneriler” başlıkları altında sunulmuştur.

5.1.2.1. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının Sosyal Bilgiler dersine etkileri

Sosyal Bilgiler öğretmeni ve öğrencilerle gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının Sosyal Bilgiler dersine etkisine yönelik ulaşılan sonuçlar “Öğrenci görüşlerinden elde edilen sonuçlar” ve “Öğretmen görüşlerinden elde edilen sonuçlar” başlıkları altında sunulmuştur.

5.1.2.1.1. Öğrenci görüşlerinden elde edilen sonuçlar

Görüşmelerden elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının dersin eğlenceli geçmesini ve Sosyal Bilgiler dersini sevmelerini sağladığı ortaya çıkmıştır. Öğrenciler derste gerçekleştirilen etkinliklerle derse katılım isteği ve derse çalışma isteği duyduklarını belirtmişlerdir.

5.1.2.1.2. Öğretmen görüşlerinden elde edilen sonuçlar

Sosyal Bilgiler öğretmeniyle gerçekleştirilen görüşmeden elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının Sosyal Bilgiler dersini gerçek yaşamla ilişkilendirmelerini sağladığı ortaya çıkmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmeni, aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminde, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinin önemini anladıklarını ve Sosyal Bilgiler dersini sevdiklerini ifade etmiştir. Ayrıca Sosyal Bilgiler öğretmeni derste gerçekleştirilen etkinliklerin Sosyal Bilgiler dersinin eğlenceli geçmesini sağladığını ve öğrencilerde derse katılma isteği uyandırdığını belirtmiştir.

5.1.2.2. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının katılımcılara sağladığı kazanımlara ilişkin sonuçlar

Sosyal Bilgiler öğretmeni ve öğrencilerle gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının katılımcılara sağladığı kazanımlara ilişkin ulaşılan sonuçlar “Öğrenci görüşlerinden elde edilen sonuçlar” ve “Öğretmen görüşlerinden elde edilen sonuçlar” başlıkları altında sunulmuştur.

5.1.2.2.1. Öğrenci görüşlerinden elde edilen sonuçlar

Görüşmelerden elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının etkili öğretim sağladığı ortaya çıkmıştır. Öğrenciler derste gerçekleştirilen etkinliklerin öğrenmelerini kolaylaştırdığını, konuları pekiştirmelerini ve odaklanmalarını sağladığını belirtmişlerdir. Öğrenciler ayrıca Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretimiyle öğrendiklerinin kalıcı olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrencilere göre derste gerçekleştirilen etkinlikler dersin eğlenceli geçmesini sağlamıştır.

Öğrenciler Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının bilinçli olmalarını sağladığını belirtmişlerdir. Öğrenciler derste gerçekleştirilen etkinliklerin güncel olaylara yönelik daha bilinçli olmalarını sağladığını vurgulamışlardır.

Öğrencilerle gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin güncel olaylara ve gerçek yaşama yönelik bilgi edinmelerini

sağlamıştır. Öğrenciler görüşmelerde, derste gerçekleştirilen etkinliklerin Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerilerini, araştırma becerilerini ve medya okuryazarlığı becerilerini geliştirdiğini ifade etmişlerdir. Görüşmelerde öğrenciler derste gerçekleştirilen etkinliklerle adalet ve duyarlılık değerleri kazandıklarını belirtmişlerdir.

Araştırmada öğrencilerle gerçekleştirilen görüşmelerden, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerin hayal güçlerini ve özgüvenlerini geliştirdiği sonuçları ortaya çıkmıştır. Öğrenciler görüşmelerde, Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminin güncel olayları takip etmelerini sağladığını belirtmişlerdir.

5.1.2.2.2. Öğretmen görüşlerinden elde edilen sonuçlar

Sosyal Bilgiler öğretmeniyle gerçekleştirilen görüşmeden elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerin güncel olaylara, gerçek yaşama ve Sosyal Bilgiler dersine yönelik farkındalık kazandırdığı ortaya çıkmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmeni görüşmede, Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminin öğrencilerin derse ve yaşama yönelik bilgi kazanmalarını sağladığını ifade etmiştir.

Sosyal Bilgiler öğretmeniyle gerçekleştirilen görüşmeden elde edilen verilerin çözümlenmesiyle, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilere araştırma, empati, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, medya okuryazarlığı ve düşünme becerileri kazandırdığı sonuçları ortaya çıkmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmeni, derste gerçekleştirilen etkinliklerle öğrencilerin sorumluluk ve çalışkanlık değeri kazandıklarını ve özgüvenlerinin arttığını belirtmiştir.

5.1.2.3. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasında yaşanan güçlüklerle ilişkin sonuçlar

Sosyal Bilgiler öğretmeni ve öğrencilerle gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasında yaşanan güçlüklerle ilişkin sonuçlar “Öğrenci görüşlerinden elde edilen sonuçlar” ve “Öğretmen görüşlerinden elde edilen sonuçlar” başlıkları altında sunulmuştur.

5.1.2.3.1. Öğrenci görüşlerinden elde edilen sonuçlar

Öğrencilerle gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminde öğrencilerin gazete alımında, gazeteden haber bulmada ve haber seçmede zorluk yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin yaşadıkları zorlukların haber toplamaya yönelik olduğu görülmüştür.

5.1.2.3.2. Öğretmen görüşlerinden elde edilen sonuçlar

Sosyal Bilgiler öğretmeniyle gerçekleştirilen görüşmeden elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminin zaman alıcı olduğu ortaya çıkmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmeni yapılan görüşmede sınıftaki öğrenci sayısının fazla olmasının ve Sosyal Bilgiler haftalık ders saatinin az olmasının etkinliklerin zaman alıcı olmasına neden olduğunu belirtmiştir.

5.1.2.4. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına ilişkin öneriler

Sosyal Bilgiler öğretmenin ve öğrencilerin gerçekleştirilen görüşmelerde Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına ilişkin sundukları öneriler “Öğrenci görüşlerinden elde edilen sonuçlar” ve “Öğretmen görüşlerinden elde edilen sonuçlar” başlıkları altında sunulmuştur.

5.1.2.4.1. Öğrenci görüşlerinden elde edilen sonuçlar

Öğrencilerle gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretimine ilişkin haber bulmada iş bölümü yapılması ve haberlerin deftere yazılması önerilerinde bulundukları görülmüştür.

5.1.2.4.2. Öğretmen görüşlerinden elde edilen sonuçlar

Sosyal Bilgiler öğretmeniyle gerçekleştirilen görüşmeden elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, Sosyal Bilgiler öğretmeni Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretimine ilişkin not aldırma önerisinde bulunduğu görülmüştür. Sosyal Bilgiler öğretmeni ayrıca derste gerçekleştirilen

etkinliklerin daha etkili bir biçimde kullanılmasına yönelik Sosyal Bilgiler haftalık ders saatinin artırılması gerektiğini belirtmiştir.

5.2. Tartışma

Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleri kullanılarak güncel olay öğretiminin nasıl uygulanabileceğini ve Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin uygulanmasına yönelik öğretmen ve öğrenci görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırmanın uygulama sürecinde 13 etkinlik gerçekleştirilmiştir.

Araştırma sonucunda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerin dikkatlerini çektiği ortaya çıkmıştır. Benzer biçimde Bozkurt (2017, s. 147) tarafından gerçekleştirilen araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminin kullanılmasının dersi dikkat çekici hâle getirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Güncel olayların yaşamın içerisinde olması öğrencilerin dikkatlerini çekmede etkili olmuştur. Aynı zamanda bu araştırmada güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının da öğrencilerin dikkatlerini çekmede etkili olduğu söylenebilir.

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretime yönelik gerçekleştirilen araştırmalarda, daha çok soru-yanıt, tartışma ve düz anlatım gibi sınırlı sayıda ve benzer yöntem ve tekniklerin kullanıldığı ve öğrencilerin öğretme-öğrenme sürecinin merkezinde olmadığı sonuçları ortaya çıkmıştır (Bozkurt, 2017, s. 148; Deveci, 2007, s. 443; Demirkaya Gedik, 2008, s. 177; Dinç ve Acun, 2017, s. 35; Gürkan, 2009, s. 119; Gürkan, Öztürk ve Kumru, 2020, s. 274; Haas ve Laughlin, 2000, s. 19; Hollstein, 2015, s. 130; Memişoğlu ve Güçin; 2017, s. 1286). Bu araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde 17 farklı aktif öğrenme tekniğinin kullanılmasıyla güncel olay öğretimi çeşitlendirilmiştir. Göçer (2019, s. 323) ve Prince (2004, s. 224) aktif öğrenmenin, öğrencilerin öğretme-öğrenme sürecine aktif bir biçimde katılmaları ile gerçekleştiğini belirtmişlerdir. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin öğretme-öğrenme sürecine aktif bir biçimde katılmalarını sağlamıştır. Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminin öğrenciler için dikkat çekici olması, onların derse katılmalarını ve öğretme-öğrenme sürecinin merkezinde olmalarını sağladığı ifade edilebilir.

Araştırma sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretimini öğrencilerin eğlenceli buldukları ve etkinlikler sırasında mutlu oldukları ortaya çıkmıştır. Araştırmanın bu bulguları alan yazında Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretimine yönelik gerçekleştirilen araştırmaların bulguları ile örtüşmektedir (Arın ve Deveci, 2008, s. 184; Bekret, 2019, s. 257; Bozkurt, 2017, s. 147; Eryılmaz, 2015, s. 89; Gürdoğan Bayır, 2010, s. 124; Mcanespie, 2016, s. 176; Zemin, 2013, s. 62). Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminde öğrencilerin derse aktif bir biçimde katılmalarının dersin eğlenceli geçmesinde ve öğrencilerin etkinlikler sırasında mutlu olmalarında etkili olduğu söylenebilir.

Bu araştırma sonucunda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersini sevmelerini sağladığı ortaya çıkmıştır. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretimine yönelik gerçekleştirilen araştırmaların bulguları ile örtüşmektedir (Arın ve Deveci, 2008, s. 184; Gürdoğan Bayır, 2010, s. 100). Aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminde öğrencilerin derse aktif bir biçimde katılmalarının, öğretme-öğrenme sürecinin merkezinde olmalarının ve etkinlikler sırasında mutlu olmalarının Sosyal Bilgiler dersini sevmelerini sağladığı söylenebilir.

Kırpık (2009, s. 68), öğrencilerin öğretme-öğrenme sürecinde kazanılan bilgi, beceri ve değerlerin gerçek yaşamda işe yarayacak olduğunu görmelerinin ilgi ve isteklerini artırdığını belirtmiştir. Bu araştırma sonucunda da Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminde öğrencilerin haberlere ve Sosyal Bilgiler dersine ilgi duyduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında gerçekleştirilen araştırmaların bulgularıyla örtüşmektedir (Bahmani, 2016, s. 198; Gürdoğan Bayır, 2010, s. 124; Gürkan, Öztürk ve Kumru, 2020, s. 279; Memişoğlu ve Güçin, 2017, s. 1290). Bu çalışmada öğrenciler, dersin konusuna yönelik güncel olayları aktif öğrenme tekniklerini kullanarak incelemişlerdir. Böylece öğrencilerin, Sosyal Bilgiler dersinde kazandıkları bilgi, beceri ve değerlerin gerçek yaşamda işe yarayacak olduğunu görmeleri sağlanmıştır.

Araştırma sonucunda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerin konuları pekiştirmelerini sağladığı ve öğrenmelerini kolaylaştırdığı ortaya çıkmıştır. Araştırmanın bu bulguları alan yazında Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretimine yönelik gerçekleştirilen araştırmaların

bulguları ile örtüşmektedir (Arın ve Deveci, 2008, s. 184; Bekret, 2019, s. 257; Bozkurt, 2017, s. 147; Eryılmaz, 2015, s. 89; Gürkan, Öztürk ve Kumru, 2020, s. 279; Mcanespie, 2016, s. 176; Zemin, 2013, s. 62). Açıkgöz (2014, s. 47-48) aktif öğrenme anlayışında öğrenme konusunun öğrenene bildiği bağlamda sunulması gerektiğini belirtmiştir. Bu araştırmada, Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminde öğrenme konusu öğrencilere çevrelerinde meydana gelen güncel olaylar üzerinden sunulmuştur. Öğrenciler, aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminde incelenen güncel olayların Sosyal Bilgiler dersinin konularına birer örnek niteliğinde olduğunu belirtmişlerdir. Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olayların dersin konularıyla ilgili olmasının öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırdığı söylenebilir.

Açıkgöz (2014, s. 57), aktif öğrenmenin zihnin çalışmasına, kalıcı ve doğal öğrenmelerin gerçekleştirilmesine katkı sağladığını ifade etmiştir. Aksu ve Keşan (2011, s. 111) ise ders sürecinde günlük yaşamda karşılaşılan araç-gereçlerin kullanılmasının anlamlı ve kalıcı öğrenmeye katkı sağladığını belirtmiştir. Bu araştırma sonucunda da Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminin öğrencilerde kalıcı öğrenme sağladığı ortaya çıkmıştır. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminin kullanılmasına ilişkin gerçekleştirilen çeşitli araştırmalarda da güncel olay öğretiminin bilgiyi hatırd tutma düzeyini artırdığı ve kalıcı öğrenme sağladığı bulgularına ulaşılmıştır (Arın ve Deveci, 2008, s. 184; Bekret, 2019, s. 257; Bozkurt, 2017, s. 147-149; Zemin, 2013, s. 62). Yaşamın içerisinde olmasıyla doğal birer öğrenme kaynağı olan güncel olayların öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerin kalıcı ve doğal öğrenmelerine katkı sağladığı söylenebilir.

Araştırma sonucunda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerin başarılı olmalarını sağladığı ortaya çıkmıştır. Araştırmanın bu bulgusu alan yazında Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretimine yönelik gerçekleştirilen araştırmaların bulguları ile örtüşmektedir (Batti, 2016, s. 81; Eryılmaz, 2015, s. 90; Gürdoğan Bayır, 2010, s. 124; Zemin, 2013, s. 62). Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminde öğrencilerin derse aktif bir biçimde katılmaları ve incelenen güncel olayların öğrenme konusunu somutlaştırması öğrencilerin başarılı olmalarında etkili olduğu ifade edilebilir.

Akdağ ve diğerleri (2014, s. 51), Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların kullanılmasının öğrencilere güncel olayları takip etme alışkanlığı kazandırabileceğini

belirtmişlerdir. Bu araştırma sonucunda da Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminde öğrencilerin güncel olayları takip etme alışkanlığı kazandıkları ortaya çıkmıştır. Benzer biçimde Eryılmaz (2015, s. 89) tarafından Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıklarına etkisinin belirlenmeye çalışıldığı araştırmada da Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminin kullanılmasının öğrencilerin güncel olayları takip etmelerini sağladığı bulgusu elde edilmiştir.

Altun (2020, s. 8), öğrencilerin gündemi takip etme alışkanlığı kazanmalarının iyi birer medya okuryazarı olmalarını sağladığını belirtmiştir. Deveci ve Çengelci (2008, s. 33) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının medya okuryazarlığını daha çok gündemi takip etme olarak açıkladıkları bulgusu elde edilmiştir. Bu araştırma sonucunda da Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilere medya okuryazarlığı becerisi sağladığı ortaya çıkmıştır. Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminde öğrencilerin güncel olayları takip etme alışkanlığı kazanmalarının medya okuryazarı olmalarını sağladığı söylenebilir.

Malinovski (2012, s. 36), Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların kullanılmasının öğrencilerin eleştirel düşüncelerine katkı sağladığını belirtmiştir. Bu araştırmada sonucunda da Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerin haberlere eleştirel bir biçimde yaklaşımlarını sağladığı ortaya çıkmıştır. Benzer biçimde Gürdoğan Bayır (2010, s. 125) tarafından gerçekleştirilen araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılmasının öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinden analiz, değerlendirme, çıkarım ve yorumlama becerilerini artırdığı bulguları elde edilmiştir. Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminde öğrencilerin haberleri yorumlamalarının ve haberler üzerine düşüncelerinin, eleştirel düşüncelerine katkı sağladığı söylenebilir.

Bu araştırmanın sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilerin gerçek yaşamı tanımlarını ve Sosyal Bilgiler dersini yaşamla ilişkilendirmelerini sağlamıştır. Alan yazın incelendiğinde güncel olay öğretimine ilişkin gerçekleştirilen araştırmalarda, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin güncel olayları öğrenme konusuyla gerçek yaşam arasında bağ kurmak amacıyla kullandıkları (Acun ve Dinç, 2017, s. 41; Gürkan, Kanatlı ve Öztürk,

2020, s. 281) ve güncel olay öğretiminin öğrencilerin gerçek yaşama hazırlanmalarını sağladığı görüşünde oldukları (Memişoğlu ve Güçin, 2017, s. 1290) ortaya çıkmıştır. Bozkurt (2017, s. 147) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ise öğrencilerin de Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılmasının yaşama yönelik deneyim kazanmalarını sağladığı görüşünde oldukları bulgusu elde edilmiştir. Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminde gerçek yaşam olaylarının incelenmesinin öğrencilerin gerçek yaşamı tanımalarını ve Sosyal Bilgiler dersiyle gerçek yaşam arasında bağ kurmalarını sağladığı söylenebilir.

Keskin (2016, s. 59), öğrencilerin öğretme-öğrenme sürecine aktif bir biçimde katılmalarının, öğrendikleri bilgileri gerçek yaşamda kullanmalarına olanak sağladığını belirtmiştir. Bu araştırma sonucunda da Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminde öğrenciler derse aktif bir biçimde katılmışlar ve gerçek yaşamda daha dikkatli olmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Araştırmanın sonuçları ve alan yazında yer alan bilgilere dayalı olarak, Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminin öğrencilerin derse aktif bir biçimde katılmalarının öğrendikleri bilgileri gerçek yaşamda kullanmalarına olanak sağladığı söylenebilir.

Araştırma sonucunda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerin güncel olaylara yönelik bilinçli olmalarını sağladığı ortaya çıkmıştır. Eryılmaz (2015, s. 89) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretimine yer verilmesinin öğrencilerde birtakım bilinç kazandırdığı bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırma kapsamında öğrencilerin, Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminde gerçek yaşam örneklerini incelemeleri sağlanmıştır. Bu durumun öğrencilerin güncel olaylara yönelik daha bilinçli olmalarını sağladığı ifade edilebilir.

Malinowski (2012, s. 36), güncel olayların merak uyandırıcı olması nedeniyle öğrencilerin daha fazla bilgi edinmek için araştırma yapmalarına olanak sağladığını belirtmiştir. Bu araştırma sonucunda da Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminde öğrencilerin güncel olayları merak ettikleri ve araştırma yaparak araştırma becerilerini geliştirdikleri ortaya çıkmıştır. Benzer biçimde Gürdoğan Bayır (2010, s. 125) tarafından gerçekleştirilen araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılmasının öğrencilerin araştırma becerilerini geliştirdiği bulgusu elde edilmiştir. Acun ve Dinç (2017, s. 41) tarafından gerçekleştirilen

araştırmada ise, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilere araştırma becerisi kazandırmak için güncel olaylardan yararlandıkları ortaya çıkmıştır. Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminde öğrencilerin güncel olaylara merak duymalarının araştırma becerisi kazanmalarında etkili olduğu söylenebilir.

Bonwell ve Eison (1991, s. 5), öğretme-öğrenme süreçlerinde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının, öğrencilerin yaptıkları şeyler hakkında düşüncelerini sağladığını belirtmiştir. Bu araştırma sonucunda da Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerin haberleri yorumlamalarını ve düşüncelerini ifade etmelerini sağladığı ortaya çıkmıştır. Araştırmanın sonuçları ve alan yazında yer alan bilgilere dayalı olarak Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminin öğrencilerin güncel olaylara yönelik düşüncelerini ve düşündüklerini ifade etmelerini sağladığı ifade edilebilir.

Lecompte, Blevins ve Ray (2017, s. 17) öğretme-öğrenme süreçlerinde güncel olayların incelenmesinin öğrencilere kendilerini ifade etmeyi öğrettiğini belirtmiştir. Bu araştırma sonucunda da Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilere Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisi kazandırmıştır. Benzer biçimde Bekret (2019, s. 257) tarafından güncel olayların kanıt temelli öğretim bağlamında ele alındığı öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilerin kendilerini daha iyi ifade edebildikleri bulgusu elde edilmiştir. Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminde öğrencilerin derse aktif bir biçimde katılarak düşüncelerini belirtmelerinin, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmalarını sağladığı ifade edilebilir.

Araştırma sonucunda Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerin özgüvenlerinin artmasını sağladığı ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminde öğretme-öğrenme sürecinin merkezinde olmalarının, derse aktif bir biçimde katılmalarının ve düşüncelerini ifade etmelerinin özgüvenlerinin artmasında etkili olduğu söylenebilir.

Akkan ve Akhan (2020, s. 119), Pescatore (2008, s. 337) ve Lackey ve Rollins (1965, s. 374), Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların kullanılmasının öğrencilerin güncel olaylara dair analiz ve değerlendirme yapmalarını sağlayabileceğini

belirtmişlerdir. Bonwell ve Eison (1991, s. 51) ise, aktif öğrenmenin öğrencilerin analiz, sentez ve değerlendirme gibi üst düzey düşünme becerilerini kullanmalarını sağladığını ifade etmiştir. Bu araştırma sonucunda da Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirdiği ortaya çıkmıştır. Araştırmanın bu bulgusu Gürdoğan Bayır (2010, s. 125) tarafından Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen araştırmanın bulgusuyla örtüşmektedir.

Acun ve Dinç (2017, s. 41) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilere empati becerisi kazandırmak için güncel olaylardan yararlandıkları ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada da Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilere empati becerisi kazandırdığı ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminde gerçek yaşam olaylarını incelemeleri, güncel olaylardan etkilenen insanlara yönelik duygu ve düşünce geliştirmelerini sağlamıştır. Bu durumun öğrencilerin güncel olaylarda yaşanan durumlara ilişkin empati geliştirmelerinde etkili olduğu söylenebilir.

Gürkan (2009, s. 149) tarafından gerçekleştirilen çalışmada Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların kullanılmasının öğrencilerin toplumsal sorunlara ve çevre olaylarına karşı duyarlı olmalarını sağladığı görüşünde oldukları ortaya çıkmıştır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması öğrencilere sorumluluk, çalışkanlık, adalet ve duyarlılık değerleri kazandırmıştır. Benzer biçimde Batti (2016, s. 79) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da güncel olayların Sosyal Bilgiler dersinde kullanımının öğrencilerde barış değer düzeylerinin ve barış değerinin alt boyutu olan duyarlılık düzeylerinin yükselmesini sağladığı bulgusu elde edilmiştir.

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerde bilgi kazanımı sağladığı ortaya çıkmıştır. Hofstetter ve diğerleri tarafından (2000, s. 291) Weekly Reader gazetesinin ilköğretim öğrencilerinin güncel olaylar konusundaki bilgilerine katkısını değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilen çalışmada, güncel olaylardan yararlanılmasının 2 ve 3. sınıf öğrencilerinin güncel olay bilgilerini artırdığı bulgusu elde edilmiştir. Sosyal Bilgiler

dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminin öğrencilerin yaşama dair bilgi kazanmalarını sağladığı söylenebilir.

Araştırma sonucunda Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminin öğrencilere görsel okuma becerisi kazandırdığı ortaya çıkmıştır. Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleri kullanılarak güncel olaylara yönelik görsellerin incelenmesi öğrencilerin görselleri yorumlamalarını, görsellerden güncel olaylara yönelik anlam çıkarmalarını sağlamıştır. Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminde güncel olaylara yönelik görsellerin incelenmesinin öğrencilere görsel okuma becerisi kazandırdığı söylenebilir.

Araştırma sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerde derse katılma ve derse çalışma isteği uyandırdığı ortaya çıkmıştır. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde kullanılan aktif öğrenme teknikleri öğrencilerin derse aktif bir biçimde katılmalarını sağlamıştır. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasıyla derse aktif bir biçimde katılmalarının, derse ilgi duymalarının, derste öğrendikleri bilgilerin gerçek yaşamda kullanıldığını görmelerinin Sosyal Bilgiler dersine çalışma isteklerinin oluşmasında etkili olduğu söylenebilir.

Araştırma sonucunda Sosyal Bilgiler öğretmenine göre, Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminin zaman alıcı olduğu ortaya çıkmıştır. Benzer biçimde Deveci (2007, s. 437), Memişoğlu ve Güçin (2017, s. 1292) ve Bozkurt (2017, s. 149) tarafından gerçekleştirilen araştırmalarda da Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin güncel olay öğretiminde zaman yetersizliği sorunu yaşadıkları bulgusu elde edilmiştir.

Araştırmada yer alan Sosyal Bilgiler öğretmeni, Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminin daha iyi uygulanabilmesi için Sosyal Bilgiler haftalık ders saatinin artırılması önerisinde bulunmuştur. Araştırmanın bu bulgusu Memişoğlu ve Güçin (2017, s. 1292) tarafından Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların öğretimine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen araştırmanın bulgusuyla örtüşmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin, Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğrenme teknikleriyle ele alınan güncel olay öğretiminde haber toplamaya yönelik güçlükler yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Benzer biçimde Gürdoğan Bayır (2010, s. 125) tarafından Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin eleştirel düşünme

becerilerine etkisini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen araştırmada da öğrencilerin haber bulmada zorluk yaşadıkları bulgusu elde edilmiştir.

5.3. Öneriler

Bu bölümde araştırmadan elde edilen sonuçlara dayalı olarak Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına yönelik uygulamaya dayalı ve araştırmaya dayalı öneriler sunulmuştur.

5.3.1. Uygulamaya dayalı öneriler

- Sosyal Bilgiler öğretmenleri tarafından bu araştırmada yer alan eylem planları örnek alınarak güncel olay öğretiminde daha farklı aktif öğrenme teknikleri kullanılabilir.
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ve MEB arasında işbirliği gerçekleştirilerek üniversitelerin eğitim fakültelerinde ve eğitim bilimleri enstitülerinde alan uzmanları tarafından güncel olay öğretiminin ve aktif öğrenme tekniklerinin uygulanma süreçlerine yönelik örnek video dersler hazırlanabilir. Hazırlanan örnek derslerin bir platform üzerinden öğretmenlerin izlemesi sağlanabilir.
- Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretimi kapsamında öğrenci görevlendirilmesi ve sınıf kumbarası oluşturulması gibi çeşitli yöntemler kullanılarak sınıfa gazete ve dergi getirilmesi sağlanabilir.
- Sosyal Bilgiler öğretmenleri ve öğrenciler tarafından iş birliği sağlanarak Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili güncel olayların yer aldığı haftalık ya da aylık gazete ya da dergi hazırlanabilir.
- Sosyal Bilgiler öğretmen yetiştirme programlarında güncel olay öğretimine ve aktif öğrenme tekniklerine ilişkin dersler verilebilir.
- Sosyal Bilgiler dersinde her haftanın son ders saatinde derste incelenen haberlerin içerisinden haftanın haberleri belirlenebilir. Haftanın haberleri en güzel haber, en duygusal haber, en ilginç haber biçiminde sınıflandırılabilir.
- Öğrenciler Sosyal Bilgiler dersinde getirecekleri haberler ile ilgili gruplara ayrılabilir. Her gruba belirli konularla ilgili haber getirmeleri konusunda görev verilebilir.

- Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrencilerin topladıkları haberleri haber defterlerinde ya da dosyalarında saklamalarını sağlayabilir. Öğrencilerin haber defterleri ya da dosyaları öğretmen tarafından belirli aralıklarla değerlendirilebilir.

5.3.2. Araştırmaya dayalı öneriler

- Sosyal Bilgiler dersinde farklı sınıf seviyelerinde güncel olay öğretiminde farklı aktif öğrenme tekniklerinin kullanıldığı araştırmalar gerçekleştirilebilir.
- Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına ilişkin deneysel çalışmalar gerçekleştirilebilir.
- Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerde beceri ve değer gelişimine etkisi araştırılabilir.
- Farklı derslerde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanıldığı nitel ve nicel araştırmalar gerçekleştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Acun, İ. (2015). Bilgisayar destekli öğretim uygulamaları. C. Öztürk (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 344-364). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Açıkgöz, K.Ü. (2014). *Aktif öğrenme*. İzmir: Biliş Yayınları.
- Akdağ, H., Oğuz, R., Tatar, O. ve Subaşı, Y. (2014). Ortaokul sosyal bilgiler dersinde ders kitaplarının güncel olaylar bağlamında öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 49-65.
- Akdaş, H.B. (2013). *Sosyal bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin karar verme becerilerine etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Akkan, M. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının argümantasyon tekniği ile güncel olayları değerlendirmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Antalya: Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Akkan, M. ve Akhan, N.E. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının güncel olayları argümantasyon tekniği ile değerlendirmeleri. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(21), 118-139.
- Akpınar, M. ve Cantürk, A. (2019). Sosyal bilgiler ve antropoloji. İ.H. Demircioğlu, S. Kaymakçı ve E. Demircioğlu (Editörler), *Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi araştırmaları el kitabı* içinde (s. 1-39). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Aksu, H.H. ve Keşan, C. (2011). İlköğretimde aktif öğrenme modeli ile geometri öğretiminin başarı ve kalıcılık düzeyine etkisi. *Karadeniz Fen Bilimleri Dergisi*, 2(1), 94-113.
- Altun, A. (2014). Sosyal bilgiler derslerinde karikatürlerin kullanımı. R. Turan., A.M., Sünbül ve H. Akdağ (Editörler), *Sosyal bilgiler öğretiminde yeni yaklaşımlar-1* içinde (s. 191-212). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Altun, A. (2018). Medya okuryazarlığının ABC’si. A.F. Ersoy ve H. Karaduman (Editörler), *Sosyal bilgiler eğitiminde güncel okumalar I* içinde (s. 1-30). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Anderman, E.M. and Johnston, J. (1994). *Motivational influences on adolescents’ current events knowledge*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED381420.pdf>. (Erişim tarihi: 12.06.2020).

- Arın, D. ve Deveci, H. (2008). Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımının öğrenci başarısına ve hatırd tutma düzeyine etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(26), 170-185.
- Ata, B. (2015). Sosyal bilgiler öğretim programı. C. Öztürk (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi demokratik vatandaşlık eğitimi içinde* (s. 34-47). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Bahmani, S. (2016). Improved critical thinking in students using current events journaling. *International Journal of Sociology and Social Policy*, 36(3/4), 190–202.
- Balcı, A. (2021). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemi teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Barr, H. (1997). Defining social studies. *Teachers and curriculum*, <https://www.tandc.ac.nz/tandc/article/view/288/243>. (Erişim tarihi: 25.12.2020).
- Barth, J.L. (1993). Social studies: There is a history, there is a body, but is it worth saving? *Social Education*, 57(2), 56-57.
- Batti, Ö. (2016). *Güncel olayların sosyal bilgiler dersinde kullanımının öğrencilerin akademik başarı ve barış değer düzeylerinin gelişimine etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bekret, D. (2019). *Kanıt temelli güncel olayların sosyal bilgiler dersinde kullanımına yönelik bir eylem araştırması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bennett, J.M. (1999). *Students learning science though collabrative discussions on current events in science*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED443707.pdf>. (Erişim tarihi: 12.06.2020).
- Berg, B.L. (2001). *Qualitative research methods for the social sciences*. Boston: Ally and Bacon.
- Bilgili, A.S. (2019). Geçmişten günümüze sosyal bilimler ve sosyal bilgiler. A.S. Bilgili (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi içinde* (s. 2-29). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Binbaşioğlu, C. (2004). Eğitimde günlük olaylar ve öğretimi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 29(315), 14-16.
- Bonwell, C.C. and Eison, J.A. (1991). *Active learning: Creating excitement in the classroom*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED336049.pdf>. (Erişim tarihi: 25.08.2020).

- Bozkurt, S. (2017). *Ortaokul 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Creswell, J.W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, evaluating, quantitative and qualitative research*. New Jersey: Pearson.
- Çalışkan, H. (2020). Sosyal bilgilerde araştırmaya dayalı öğrenme yaklaşımı. R. Turan ve H. Akdağ (Editörler), *Sosyal bilgiler öğretiminde yeni yaklaşımlar III* içinde (s. 242-266). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Çalışkan, H. ve Uzunkol, E. (2021). Sosyal bilgiler alanı, özellikleri ve temel amaçları. V. Aktepe., M. Gündüz., N. Kurtdeğid Fidan ve E. Yalçinkaya (Editörler), *Kuramdan uygulamaya sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 2-18). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Çelikkaya, T. ve Yakar, H. (2015). Sosyal bilgiler programında gazete, dergi ve İnternet haberlerinin kullanılması. *Turkish Studies*, 10(3), 251-270.
- Demircioğlu, H. (2015). *Tarih öğretiminde öğrenci merkezli yaklaşımlar: Tarih bölümü özel öğretim yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demirkaya Gedik, H. (2008). *Sosyal bilgiler eğitiminde güncel olaylar*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Deveci, H. (2005). Sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımı. *The Turkish Online Journal Of Educational Technology*, 4(3), 159-166.
- Deveci, H. (2007). Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların öğretime ilişkin öğretmen görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7(1), 417-451.
- Deveci, H. (2015). *Çocuklara girişimcilik kazandırmada sosyal bilgilerin rolü: Bir araştırma örneği*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Deveci, H. (2018). Türk eğitim tarihinde sosyal bilgiler. R. Turan ve K. Ulusoy (Editörler), *Sosyal bilgilerin temelleri* içinde (s. 20-36). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Deveci, H. ve Çengelci Köse, T. (2019). Değer eğitiminde güncel olaylar ile belirli gün ve haftalardan yararlanma. R. Turan ve K. Ulusoy (Editörler), *Farklı yönleri ile değerler eğitimi* içinde (s. 192-210). Ankara: Pegem Yayıncılık.

- Dinç, E. ve Acun, A. (2017). Sosyal bilgiler dersinde ekonomi ve sürdürülebilir kalkınma ile ilgili konuların öğretiminde güncel olayların kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(41), 29-46.
- Doğanay, A. (2003). Sosyal bilgiler öğretimi. C. Öztürk ve D. Dilek (Editörler), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 15-46). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Efron, S.E. and Ravid, R. (2013). *Action research in education: A practical guide*. Newyork: Guilford Press.
- Ekiz, D. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Elliott, J. (2001) *Action research for educational change*. Philadelphia: Open University Press.
- Erden, M. (Tarihsiz). *Sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Alkım Yayınevi.
- Eryılmaz, Ö. (2015). *Sosyal bilgiler dersinde güncel olay kullanımının öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıklarına etkisi*. Eskişehir: Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri.
- Faust, J.L. and Paulson, D.R. (1998). Active learning in the college classroom. *Journal on Excellence in College Teaching*, 9(2), 3-24.
- Fink, L.D. (2003). *Creating significant learning experiences: An integrated approach to designing college courses*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Freankel, J.R., Wallen N.E. and Hyun, H.H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. (8th ed). New York: McGrawHill.
- Gay, G.E., Mills, E. and Airasian, P.W. (2012). *Educational research: Competencies for analysis and applications*. (10th ed.). New Jersey: Pearson.
- Gedik, H. (2010). Güncel olayların kullanımında ilköğretim sosyal bilgiler dersinde kullanımı ve öğrenci görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 97-118.
- Glesne, C. (2020). *Nitel araştırmaya giriş*. (Çev. Ed. A. Ersoy ve P. Yalçınoglu). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Göçer, A. (2019). *İlke, strateji, yöntem, teknik ve öğrenme stilleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Gökalp, M. (2019). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Greenwood, D.J. and Levin, M. (2007). *Introduction to action research*. (2nd Ed.). London: Sage Publications.

- Güler, A., Halıcıoğlu, M.B. ve Taşgın, S. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gürdoğan Bayır, Ö. (2010). *Sosyal bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gürgil, F. (2013). Sosyal bilgiler ders kitaplarında güncellik. B. Akbaba (Ed.), *Sosyal bilgilerde ders kitabı incelemeleri içinde* (s. 413-429). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Gürgür, H. (2019). Eylem araştırması. A. Saban ve A. Ersoy (Editörler), *Eğitimde nitel araştırma desenleri içinde* (s. 1-48). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gürkan, B. (2009). *Sosyal bilgiler eğitiminde güncel olaylar: İlköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler eğitiminde güncel olayları ele alış biçimlerinin değerlendirilmesi*. Adana: Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler.
- Gürkan, B., Öztürk, F. ve Kumru, S. (2020). Ortaokul sosyal bilgiler öğretiminde güncel olayların uygulanmasına ilişkin öğretmen ve öğrenci deneyimleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 266-302.
- Haas, M.E. and Laughlin, M.A. (2000). *Teaching current events: Its status in social studies today*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED440899.pdf> (Erişim tarihi: 14.06.2020).
- Hendricks, C. (2017). *Improving schools through action research: A reflective practice approach*. (4th Ed.). Boston, MA: Pearson.
- Henning, J.E., Stone, J.M., and Kelly, J.L. (2009). *Using action research to improve instruction: An interactive guide for teachers*. New York: Routledge.
- Hofstetter, C.H., Hofstetter, C.R., Lapp, D. and Flood, J. (2000). The effect of the weekly reader on children's knowledge and current events. *Evaluation Review*, 24(272), 272-294.
- Hollstein, M.S. (2015). *Teaching about hydraulic fracturing in Ohio high school American government classrooms*. Unpublished Doctoral Thesis. Ohio: Department of Education, Patton College.
- Houston, C. (1992). *The effect of channel one broad casts on middle school achievement*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED358010.pdf>. (Erişim tarihi: 15.07.2020).
- http-1:https://www.ntv.com.tr/video/dunya/bir-kita-yaniyor-dunya-izliyor-avustralyada-yangin-devam-ediyor,rLxjYPXLNUyC1E5-LVpj2Q (Erişim tarihi: 05.01.2020).

- http-2:<https://www.trthaber.com/haber/saglik/uzmanlara-gore-sosyal-medya-depresyona-surukluyor-393917.html> (Erişim tarihi: 01.02.2020).
- http-3:<https://www.hurriyet.com.tr/aile/galeri-teknoloji-bagimlilikini-gosteren-20-muhtesem-illustrasyon-381637/10> (Erişim tarihi: 01.02.2020).
- http-4:<https://www.yeniduzen.com/teknoloji-bagimlilik-madde-kullanimindan-daha-tehlikeli-116778h.htm> (Erişim tarihi: 01.02.2020).
- http-5:<https://steemit.com/tr/@firtina/teknolojinin-aile-hayatina-etkileri-kisaca-e1ed8c9420493> (Erişim tarihi: 01.02.2020).
- http-6:<https://www.hurriyet.com.tr/egitim/teknoloji-bagimlilikina-dikkati-cekmek-icin-canli-heykel-oldular-41420149> (Erişim tarihi: 02.02.2020).
- http-7:https://www.ntv.com.tr/video/dunya/2017de-dunya-bu-haberlere-inandi,c5OA1Q5gGk-28rYV_kveDg (Erişim tarihi: 12.02.2020).
- http-8: https://m.facebook.com/cnnturk/videos/732430070453618/?video_source=permalink (Erişim tarihi: 12.02.2020).
- http-9:<https://www.donanimhaber.com/Sosyal-medya-uzerinden-yapilan-sahte-kampanyalara-dikkat-93734> (Erişim tarihi: 20.02.2020).
- http-10:<https://www.channelfutures.com/content-resources/5-ways-to-avoid-a-phishing-attack-2> (Erişim tarihi: 20.02.2020).
- http-11:<https://lorentlabs.com/kimlik-hirsizligi-kimliginizi-nasil-koruyabilirsiniz/> (Erişim tarihi: 20.02.2020).
- http-12:<https://www.kanald.com.tr/buket-aydinla-kanal-d-haber/bolumler/buket-aydinla-kanal-d-haber-30-05-2018> (Erişim tarihi: 20.02.2020).
- http-13:<https://www.aksam.com.tr/cumartesi/liseliler-artik-akademik-makale-yaziyor/haber-1043067> (Erişim tarihi: 02.03.2020).
- İnan, S. (2019). Sosyal bilgiler eğitimi: Nedir, ne zaman ve neden? S. İnan (Ed.), *Sosyal bilgiler eğitime giriş kavramlar, yaklaşımlar, etkinlikler* içinde (s. 1-21). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Johnson, A.P. (2019). *Eylem araştırması el kitabı*. (Çev: Y. Uzuner ve M. Özten Anay). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Journell, W. (2013). What preservice social studies teachers (don't) know about politics and current events and why it matters. *Theory & Research in Social Education*, 41(3), 316-351.

- Kabapınar, Y. ve Baysal N. (2004). İlköğretim hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimine yaşamın kendisini taşımak: Gazete haberinin kullanıldığı bir öğretimin tasarlanması ve değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 39(39), 384-419.
- Kaltsounis, T. (1987). *Teaching social studies in the elementary school the basics for citizenship*. (2nd Edition). New Jersey: PrenticeHall.
- Kan, Ç. ve Demirhan, N. (2019). Güncel olaylarla sosyal bilgiler eğitimi. M.B. Minaz ve M. Sert Ağır (Editörler), *Eğitim bilimleri alanında araştırma makaleleri içinde* (s. 87-118). Ankara: Gece Akademi.
- Karabacak, K. (2020). Öğretim ilkeleri. S. Güven ve M.A. Özerbaş (Editörler.), *Öğretim ilke ve yöntemleri içinde* (s. 163-189). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kaya, E. (2020). *Hayat bilgisi, sosyal bilgiler ve fen bilgisi derslerinin temeli: Toplu öğretim sistemi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kemmis, S. and McTaggart, R. (2007). *Participatory action research*. <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.473.4759&rep=rep1&type=pdf>. (Erişim tarihi: 03.04.2021).
- Kemmis, S., McTaggart, R. and Nixon, R. (2014). *The action research planner*. Singapore: Springer.
- Keskin, H. (2016). *Aktif öğrenme tekniklerinin ortaokul öğrencilerinde okumaya etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kırpık, C. (2009). Tarih ve sosyal bilgilerde aktif öğrenme. S. Aktekin, P. Harnett., M. Öztürk ve D. Smart (Editörler), *Çok kültürlü bir avrupa için tarih ve sosyal bilgiler eğitimi içinde* (s. 65-80). Ankara: Harf Yayıncılık.
- Kısakürek, M.A. (1987). Sosyal bilgiler öğretiminin niteliği, kapsamı ve amaçları. B. Özer (Ed.), *Özel öğretim yöntemleri sosyal bilgiler eğitimi içinde* (s. 1-12). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Lackey, G.H. and Rollins, D. (1965). *History and current events: A time and place for critical reading*. <https://www.jstor.org/stable/40017209> (Erişim tarihi: 22.09.2020).
- Lecompte, K. Blevins, B. and Ray, B. (2017). Teaching current events and media literacy: Critical thinking, effective communication and active citizenship. *Social Studies and The Young Learner*, 29(3), 17-20.

- Lintner, T. (2006). *Hurricanes and tsunamis: Teaching about natural disasters and civic responsibility in elementary classrooms*. <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.3200/TSSS.97.3.101-104>? (Erişim tarihi: 25.09.2020).
- Machemer, P.L. and Crawford P. (2007). *Student perceptions of active learning in a large cross disciplinary classroom*. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1469787407074008> (Erişim tarihi: 05.12.2020).
- Malinowski, S.S. (2012). *Including current events and current issues in the social studies classroom: Is it worth it*. Unpublished Master's Thesis. Athens: University of Ohia.
- Mcanespie, H.M. (2016). *Third graders developing a critical problem-posing education through current events*. Unpublished Doctoral Thesis. Atlanta: College of Education.
- McNiff, J. and Whitehead, J. (2010). *You and your action research project*. (3th. Ed.). New York: Routledge.
- Memişoğlu, H. (2020). Güncel konularla sosyal bilgiler öğretimi. T. Çelikkaya., Ç.Ö. Demirbaş., T. Yıldırım ve H. Yakar (Editörler), *Yeni program ve ders içeriklerine göre sosyal bilgiler öğretimi II* içinde (s. 63-86). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Memişoğlu, H. ve Güçin, G. (2017). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre güncel konuların öğretimi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(4), 1274-1295.
- Mertler, C.A. (2017). *Action research: Improving schools and empowering educators*. (5th. Ed.). London: SagePublication.
- Mili Eğitim Bakanlığı. (2018). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı. Ankara. <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=354> (Erişim tarihi: 30.04.2020).
- Mills, G.E. (2014). *Action research: A guide for the teacher researcher*. (5th. Ed.). New Jersey: Pearson.
- Moore, D.C. (2013). Bringing the world to school: Integrating news and media literacy in elementary classrooms. *Journal of Media Literacy Education*, 5(1), 326-336.
- Morrison, M. (2015). *Current events in the classroom: A collection of case studies on the why and how of using the news to teach curriculum*. Unpublished Master's Thesis. Institute for Studies in Education, Toronto University.
- National Council of Social Studies. (2021). <https://www.socialstudies.org/standards/introduction>. (Erişim tarihi: 10.01.2021).

- Ocak, G. ve Akkaş Baysal, E. (2020). Eylem araştırması süreci. G. Ocak (Ed.), *Eğitimde eylem araştırması ve örnek araştırmalar* içinde (s. 51-95). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Oktay, A. (2013). Okulöncesi eğitim ve ilköğretimin çocuğun yaşamındaki yeri ve önemi. A. Oktay (Ed.), *İlköğretime hazırlık ve ilköğretim programları* içinde (s. 2-20). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Özgür, A.Z. (2005). Türkiye’de uzaktan eğitimde televizyonun etkileşimli kullanımı: Olanaklar, sınırlılıklar ve çözüm önerileri. *Selçuk İletişim* 3(4), 80-97.
- Öztürk, C. (2015). Sosyal bilgiler: Toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış. C. Öztürk (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 2-30). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Öztürk, T. ve Veziroğlu, K. (2020). Sosyal bilgiler ders kitaplarında güncel olayların kullanım durumu. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 180-193 .
- Parker, W.C. (2018). *İlk ve ortaokullarda sosyal bilgiler eğitimi*. (Çev. Editörleri: F. Zayimoğlu Öztürk ve S.B. Demir). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Patton, M.Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (Çev: M. Bütün ve S.B. Demir). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Paykoç, F. (1987). Güncel olaylarla belirli gün ve haftaların öğretimi. B. Özer (Ed.), *Özel öğretim yöntemleri sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 44-60). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Pescatore, C. (2008). Current events as empowering literacy: For english and social studies teachers. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 51(4), 326-339. <https://www.jstor.org/stable/40026884> (Erişim tarihi: 22.09.2020).
- Prince, M. (2004). Does active learning work? A review of the research. *Journal of Engineering Education*, 93(3), 223-231.
- Saban, A. (2014). *Öğretme öğrenme süreci*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Sağlamgöncü, A. (2016). *Sosyal bilgiler dersi öğrenme ortamlarına görsel okumayı eklemek: Örnek bir uygulama*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sharp, K.A. (2009). A survey of appalachian middle & high school teacher perceptions of controversial current events instruction. *Paper Presented at The Meeting of The 89th National Council of Social Studies*, Atlanta.

- Shilevey, J. (2014). Revisiting current events: Old ideas to address current challenges. *Ohio Social Studies Review*, 51(2), 66-70.
- Silberman, M. (2016). *Aktif öğrenim*. (Çev: N. Kalaycı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Smith, D.O. (1963). *Current events in the intermediate grades of a modern elementary school*. Unpublished Master's Thesis. Newark State College: New Jersey.
- Sönmez, V. (2010). *Sosyal bilgiler öğretimi ve öğretmen kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. (2016). *Hayat bilgisi öğretimi ve öğretmen kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. (2019). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sözer, E. (1998). Sosyal bilimler kapsamında sosyal bilgilerin yeri ve önemi. G. Can (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Sözer, E. (2008). Sosyal bilgiler dersinin tanımı, kapsamı ve ilköğretim programındaki yeri. Ş. Yaşar (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 41-55). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Stringer, E. (2008). *Action research in education*. (2nd. Ed.). New Jersey: Pearson.
- Stringer, E.T. (2014). *Action research*. (4th. Ed.). Los Angeles: Sage Publications.
- Şimşek, S. (2020). Sosyal bilgiler programının yapısı ve özellikleri. S. Şimşek (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 29-48). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şimşek, N. (2020). Güncel olaylarla sosyal bilgiler öğretimi. R. Sever., M. Aydın ve E. Koçoğlu. (Editörler), *Alternatif yaklaşımlarla sosyal bilgiler eğitimi* içinde (s. 143-161). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Tallon, R. (2013). *The challenges of the diverse medialand scape when learning about current events in the social studies classroom*. www.researchgate.net (Erişim tarihi: 25.09.2020).
- Taşkın, A. ve Memişoğlu, H. (2019). Sosyal bilgiler ders kitaplarında güncel konulara yer verilme durumunun incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(2), 599-610.
- Taşpınar, M. (2020). *Kuramdan uygulamaya öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Türk Dil Kurumu. (2021). Türk Dil Kurumu Sözlükleri. <http://tdk.gov.tr> (Erişim tarihi: 02.02.2021).
- Tezcan, M. (2019). Eğitimin toplumsal temelleri. V. Sönmez (Ed.), *Eğitim bilimlerine giriş* içinde (s. 87-112). Ankara: Anı yayıncılık.

- Uzun, E. (2016). Eylem araştırması. M.Y. Özden ve L. Durdu (Editörler), *Eğitimde üretim tabanlı çalışmalar için nitel araştırma yöntemleri* içinde (s. 19-35). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Uzuner, Y. (2005). Özel eğitimden örneklerle eylem araştırmaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 6(2), 1-12.
- Ünlüer, G. ve Yaşar, Ş. (2012). Sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımına ilişkin öğrenci görüşleri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 43-57.
- Wilson, E., Sunal, C., Haas, M. and Laughlin, M. (1999). Teachers' perspectives on incorporating current controversial issues into the curriculum. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED440907.pdf>. (Erişim tarihi: 15.09.2020).
- Yaşar, Ş. (2008). Sosyal bilgiler öğretiminde kullanılan araç gereçler. Ş. Yaşar, (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 121-141). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Yaşar, Ş. ve Gültekin, M. (2015). Sosyal bilgiler öğretiminde araç-gereç kullanımı. C. Öztürk (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 310-341). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Yılar, M.B. ve Tağrikulu, P. (2020). Sosyal bilgilerde öğrenme ve öğretim yaklaşımları. T. Çelikkaya., Ç.Ö. Demirbaş., T. Yıldırım ve H. Yakar (Editörler), *Yeni program ve ders içeriklerine göre sosyal bilgiler öğretimi II* içinde (s. 147-91). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zarillo, J.J. (2016). *Sosyal bilgiler öğretimi*. (Çev: B. Tay ve S.B. Demir). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Zemin, S. (2013). *İlköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde güncel olayların öğrenci başarısına ve hatırd tutma düzeyine etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

**EK-1. Anadolu Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın
Etîği Kurulu Araştırma Onayı**

Tarih: 30.10.2019

ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	Doktora Tez Çalışması
KONU:	Eğitim Bilimleri
BAŞLIK:	Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olayların Kanıt Temelli Öğretim Bağlamında Uygulanması: Bir Eylem Araştırması
PROJE/TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ:	Prof. Dr. Handan DEVECİ
TEZ YAZARI:	Ahmet SAĞLAMGÖNCÜ
ALT KOMİSYON GÖRÜŞÜ:	-
KARAR:	Olumlu

EK-2. Adana İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzni

Ana. Üni. Evrak Tarih ve Sayısı: 11/12/2019-E.102497

T.C.
ADANA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 98258552-604.01.01-E.23890577
Konu : Ahmet SAĞLAMGÖNCÜ' nün
Uygulama İzni.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Yazı İşleri Müdürlüğü)

İlgi: a) Çukurova Üniversitesi'nin 11.09.2019 tarih ve 34200 sayılı yazınız.
b) Müdürlük Makamı'nın 27.11.2019 tarih ve 23431584 sayılı yazısı.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi doktora öğrencisi Ahmet SAĞLAMGÖNCÜ' nün hazırladığı "Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olayların Kanıt Temelli Öğretim Bağlamında Uygulanması: Bir Eylem Araştırması" konulu tez uygulama çalışmasını Müdürlüğümüze bağlı Ortaokulunda yapmak isteği ile ilgili ilgi (b) olur ekte gönderilmiştir.
Bilgilerinizi rica ederim.

Kazim BARAN
Vali a.
Milli Eğitim Müdür V.

Ek:
- Onay Örneği (1 Sayfa).

Güvenli Elektronik İmza

EK-3. Veli İzin Formu

Değerli Veli;

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Programında bilimsel çalışmalar gerçekleştirmekteyiz. Sosyal Bilgiler dersinde **güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin** nasıl kullanılabileceğini araştırıyoruz. Araştırma için Adana İl Milli Eğitim Müdürlüğünden ve okul müdürlerinden gerekli izinler alınmıştır. Araştırma verilerinin elde edilebilmesi için bu derste sınıf içi gözlem ve çocuğunuzla bireysel ve odak grup görüşmesi yapmak istiyoruz. Ayrıca ders sürecinde ortaya çıkarılan öğrenci ürünleri (afiş, karikatür, rapor vs.) ve öğrencilerin tutacakları günlükler araştırma verilerinin elde edilmesinde kullanılacaktır. Derste uygulanan tekniğin iyi anlaşılması için video, görüşmede daha iyi veri toplayabilmek için ses kayıt cihazı kullanacağız. Çocuğunuzun video kayıtları ve görüşme sürecinde söyleyeceklerinin tümü gizli kalacaktır. Elde edilen bilgiler, araştırma dışında başka bir amaçla kullanılmayacaktır. Ayrıca, araştırmanın raporlaştırılması sürecinde elde edilen bilgiler yazılırken, çocuğunuzun ismine, okuluna ve sınıfına kesinlikle yer verilmeyecektir. Görüşme, çocuğunuza uygun olan saatlerde okulda gerçekleştirilecektir. Araştırmaya katılmak gönüllülük esasına dayalıdır ve çocuğunuz istediği zaman araştırmadan çekilme hakkına sahiptir. Araştırma sonucunda elde edilen veriler, Sosyal Bilgiler eğitimi alanına katkı sağlayacaktır. Bu açıdan çocuğunuzun görüşlerinin önemli olduğunu düşünüyoruz. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederiz. Eğer çocuğunuzun araştırmaya katılımını destekliyorsanız ve video çekimi ve görüşme yapılmasına izin veriyorsanız bu formu imzalamanız yeterli olacaktır.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında doktora yapmakta olan Ahmet SAĞLAMGÖNCÜ'ye () yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Ad ve Soyadı: Ahmet SAĞLAMGÖNCÜ

Adres:

Cep Tel.:

Öğrenci Adı-Soyadı:

Veli Adı-Soyadı:

Tarih:

İmza:

EK-4. Öğrenci Gönüllü Katılım Formu

Bu çalışma, Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olay Öğretiminde Aktif Öğrenme Tekniklerinin Kullanılması: Bir Eylem Araştırması başlıklı bir araştırma çalışması olup Sosyal Bilgiler dersi öğretme-öğrenme sürecinde güncel olay öğretimini aktif öğrenme teknikleri kullanarak uygulamaya koyma amacını taşımaktadır. Çalışma Uzman Ahmet SAĞLAMGÖNCÜ tarafından yürütülmektedir. Araştırma sonuçları ile etkili bir Sosyal Bilgiler eğitiminin oluşmasına ışık tutulacaktır.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, öğrenci ürünleri (derse ilişkin karikatür, afiş, rapor vs.) gözlem, öğrenci günlüğü, bireysel ve odak grup görüşmesi yapılarak sizden veriler toplanacaktır.
- Araştırma kapsamında katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Sizden toplanan veriler araştırma sonuna kadar korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında doktora yapmakta olan Ahmet SAĞLAMGÖNCÜ'ye () yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Ad ve Soyadı: Ahmet SAĞLAMGÖNCÜ

Adres:

Cep Tel.:

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.

(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:

Tarih:

İmza:

EK-5. Öğretmen Gönüllü Katılım Formu

Bu çalışma, Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olay Öğretiminde Aktif Öğrenme Tekniklerinin Kullanılması: Bir Eylem Araştırması başlıklı bir araştırma çalışması olup Sosyal Bilgiler dersi öğretme-öğrenme sürecinde güncel olay öğretimini aktif öğrenme teknikleri kullanarak uygulamaya koyma amacını taşımaktadır. Çalışma, Uzman Ahmet SAĞLAMGÖNCÜ tarafından yürütülmektedir. Araştırma sonuçları ile etkili bir Sosyal Bilgiler eğitiminin oluşmasına ışık tutulacaktır.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, sınıfınızda uygulama çalışmaları yapılacak, gözlem ve yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak sizden veriler toplanacaktır.
- Araştırma kapsamında katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Sizden toplanan veriler araştırma sonuna kadar korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında doktora yapmakta olan Ahmet SAĞLAMGÖNCÜ'ye () yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Ad ve Soyadı: Ahmet SAĞLAMGÖNCÜ

Adres:

Cep Tel.:

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.

(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:

Tarih:

İmza:

EK-6. Öğretmen Görüşme Formu

Değerli Meslektaşım, bu çalışma, Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olay Öğretiminde Aktif Öğrenme Tekniklerinin Kullanılması: Bir Eylem Araştırması başlıklı bir araştırma çalışması olup Sosyal Bilgiler dersi öğretme-öğrenme sürecinde güncel olay öğretimini aktif öğrenme teknikleri kullanarak uygulamaya koyma amacını taşımaktadır. Araştırmanın bu amacı doğrultusunda son olarak sizden yarı-yapılandırılmış görüşme yapılarak veriler toplanacaktır. Görüşme sırasında veriler, ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınacaktır. Görüşme sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz görüşmeden istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Araştırma kapsamında toplanan bu veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi hâlinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır. Katkılarınız için teşekkür ederim.

Araştırmacı Ad ve Soyadı: Ahmet SAĞLAMGÖNCÜ

Adres:

Cep Tel.:

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabilceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.

(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:

Tarih:

İmza:

1. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına yönelik yapılan bütün çalışmalarla ilgili düşünceleriniz nelerdir? Açıklayınız.
2. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanımına yönelik gerçekleşen öğretme-öğrenme sürecinde dikkatinizi çeken durumlar nelerdir? Açıklayınız.
3. Sizce Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların aktif öğrenme teknikleri kullanılarak uygulandığı öğretme-öğrenme süreci öğrencilerde ne gibi beceri ve bakış açıları geliştirebilir? Açıklayınız.
4. Sizce öğrenciler güncel olayların aktif öğrenme teknikleri kullanılarak uygulandığı öğretme-öğrenme sürecinde herhangi bir sorunla karşılaştılar mı? Bunlar nelerdir? Açıklayınız.
5. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin daha etkili bir şekilde uygulanabilmesi için önerileriniz nelerdir? Açıklayınız.

EK-7. Öğrenci Görüşme Formu

Sevgili Öğrencilerim;

Bu çalışma, Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olay Öğretiminde Aktif Öğrenme Tekniklerinin Kullanılması: Bir Eylem Araştırması başlıklı bir araştırma çalışması olup Sosyal Bilgiler dersi öğretme-öğrenme sürecinde güncel olay öğretimini aktif öğrenme teknikleri kullanarak uygulamaya koyma amacını taşımaktadır. Araştırmamda kullanmak için sizinle odak grup görüşmesi gerçekleştirilecektir. Böylelikle size bazı sorular sormak istiyorum. Yanıtlarınız puanlamaya tabi tutulmayacaktır. **Samimi** ve **ayrıntılı** olarak yanıtlayacağınız sorular, araştırmaya katkı sağlayacaktır. Görüşme sırasında veriler, ses kayıt cihazı ve kamera ile kayıt altına alınacaktır. Görüşme sırasında herhangi bir sebepten dolayı rahatsızlık hissederseniz görüşmeden istediğiniz zaman ayrılabilirsiniz. Araştırma kapsamında toplanan bu veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerektiği durumda, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır. Katkılarınız için teşekkür ederim.

Araştırmacı Ad ve Soyadı: Ahmet SAĞLAMGÖNCÜ

Adres:

Cep Tel.:

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.

Katılımcı Ad ve Soyadı:

Tarih:

İmza:

1. Güncel olayları aktif öğrenme teknikleriyle işlediğimiz Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?
2. Güncel olayları aktif öğrenme teknikleriyle işlediğimiz Sosyal Bilgiler dersinde neler hissettiniz?
3. Sence güncel olayları aktif öğrenme teknikleriyle işlediğimiz Sosyal Bilgiler dersinin sana ne gibi katkıları oldu?
4. Senin güncel olayları aktif öğrenme teknikleriyle işlediğimiz Sosyal Bilgiler dersinde ilginç bulduğun durumlar neler?
5. Senin güncel olayları aktif öğrenme teknikleriyle işlediğimiz Sosyal Bilgiler dersinde zorlandığın durumlar nelerdi?

EK-8. Video Kontrol Listesi

Tarih:				
Adı-Soyadı:				
		EVET	KISMEN	HAYIR
1	Öğrenciler dersin kazanımı hakkında bilgilendirildi.			
2	Öğrencilere dersin konusu söylendi.			
3	Öğrencilerin derse dikkati çekildi.			
4	Öğrenciler gerçekleştirilecek etkinlik hakkında bilgilendirildi.			
5	Derste güncel olay öğretimine yer verildi.			
6	Öğrencilerin derse katılımı sağlandı.			
7	Derste güncel olaya yönelik materyaller kullanıldı.			
8	Derste güncel olaylarla aktif öğrenme teknikleri bütünleştirilerek kullanıldı.			
9	Öğrencilere ürün ortaya çıkarma sürecinde dönüt verildi.			
10	Öğrenciler tarafından ürün ortaya çıkarıldı.			
11	Derste işlenen konular özetlendi.			
12	Öğrencilerin ortaya çıkardığı ürünler sınıfa sunuldu.			
13	Sınıfa sunulan öğrenci ürünlerine ilişkin değerlendirme yapıldı.			

ÖZGEÇMİŞ

Adı-Soyadı : Ahmet SAĞLAMGÖNCÜ

Yabancı Dil : İngilizce

Doğum Yeri ve Yılı :

E-Posta :

Eğitim ve Mesleki Geçmişi:

- 2016, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı
- 2014, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programı
- 2014-2018, Sosyal Bilgiler öğretmeni, Özel Eğitim Kurumu
- 2018-Devam ediyor. Kurum Müdürü, Özel Eğitim Kurumu

Uluslararası Kitaplarda Bölümler:

Sağlamgöncü, A. (2021). Sosyal Bilgiler dersi öğrenme ortamlarına görsel okumayı eklemlmek: örnek bir uygulama. Y. Kabapınar (Ed.), *Kuramdan uygulamaya sosyal bilgiler ve tarih öğretiminde eylem araştırmaları* içinde (s. 226-243). Ankara: Pegem Yayıncılık.

Makaleler:

Sağlamgöncü, A. (2019). Sosyal bilgiler dersi öğretme-öğrenme sürecine ilişkin ortaokul öğrencilerinin betimlemeleri, *Türk Akademik Yayınlar Dergisi*, 3(2), 25-50.

Kabapınar, Y. ve Sağlamgöncü, A. (2018). Sosyal bilgiler derslerinde değişim ve sürekliliğin algılanmasında görsel okumanın etkililiği: bir eylem araştırması, *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 48-73.

Kabapınar, Y. ve Sağlamgöncü, A. (2018). Sosyal bilgiler dersinde eşya tarihini araştırmak: eşyanın da tarihi mi olurmuş!. *Erciyes Journal of Education*, 1(1), 1-21.

Uluslararası Bilimsel Toplantılarda Sunulan Bildiriler:

- Sağlamgöncü, A. ve Deveci, H. (2018, Ekim). Sosyal bilgiler eğitiminde toplumsal sorunların ele alınmasında yükleme kuramından yararlanma. 7. *Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu* 'nda sunulan bildiri. Kırşehir: Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi.
- Öner, G., Sağlamgöncü, A. ve Elbay, S. (2018, Ekim). 2011-2017 yılları arasında düzenlenen uluslararası sosyal bilgiler eğitimi sempozyumlarında sunulan bildirilere ilişkin bir analiz. 7. *Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu* 'nda sunulan bildiri. Kırşehir: Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi.
- Kabapınar, Y. ve Sağlamgöncü, A. (2017, Mayıs). Sosyal bilgiler derslerinde değişim ve sürekliliğin algılanmasında görsel okumanın etkililiği: bir eylem araştırması. 6. *Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu* 'nda sunulan bildiri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Kaya, E., Öner, G., Al, S., Elbay, S. ve Sağlamgöncü, A. (2017, Mayıs). Yarışmacı eğitime karşı bir seçenek: Toplu öğretim sisteminin bir ürünü sosyal bilgiler dersi. 6. *Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu* 'nda sunulan bildiri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Deveci, H. ve Sağlamgöncü, A. (2017, Nisan). Öğretmen ve öğrencilerin sosyal bilgiler dersi öğretme-öğrenme süreci betimlemeleri. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi* 'nde sunulan bildiri. Antalya: Türkiye.
- Kabapınar, Y. ve Sağlamgöncü, A. (2016, Nisan). Sosyal bilgiler derslerinde bir mikro öğretim yöntemi olarak eşya tarihi: örnek bir uygulama. 5. *Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu* 'nda sunulan bildiri. Denizli: Pamukkale Üniversitesi.